

የቡርቃ ዝምታ

(ታሪካዊ ልብ-ወለድ ድርሰት)

ተስፋዬ ገብረአብ

አዲስ አበባ

1992

መታሰቢያነቱ
ለእናቱ ለመብራት ወልደማርያም

ምስጋና

«የቡርቃ ዝምታ» በተሳካ ሁኔታ ይጠናቀቅ
ዘንድ የሀሳብና የሞራል ድጋፍ ላደረጉልኝ ወዳጆቼ፤

. ለጋይለመለክት መዋዕል

. ለመኩሪያ መካሻ

. ለመኩነን ሙሉጌታ

የከበረ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ቅድመ - ታሪክ

ጨርሶ ማመን አቃተኝ። ግን ጆሮዬ ይሰማል! አይኔ ያያል! የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ያበደ መሰለኝ። ሆኖም መገደሉን መስማቴ ግን ህልም ወይም ትሻራት አልነበረም።

ከአንድ ወዳጅ ጋር እዚህ አዲስ አበባ ዩርዳኖስ ሆቴል ተቀምጦን ቢራ ይዘን ነበር። የሆቴሉ ባር በሰዎች ተሞልቶአል። የኩማንደር ሀያሎም አርአያ የአረፍት ዜና ሲነገር ተቡዋድኖ ሊጠጣ የነበረው ሰው ሁሉ በድንገተኛ ፀጥታ ተመቃ። ከሶስት ሀበጎች ጋር ተቀምጦ የነበረ ፊሰ በራ ነጭ በድንገተኛው ፀጥታ ክፉኛ በመደንገጡ! ስለዚህናው ይነግፋት ዘንድ አጠገቡ የነበሩትን ሀበጎች ወተወታቸው፤ የሚያስረዳው ግን አላገኘም። የሆቴሉ ተስተናጋጅ ሁሉ በድንጋጤ ደንዝዝ በቴሌቪዥን መስኩት ከነገርማ ሞገሱ ብቅ ብሎ የሚታየው ሰው ላይ እንዳፈጠጠ ቀረ።

ያን ቀን ከዜናው በሁዋላ ያለውትሮዬ በጊዜ ቤቴ ገብቼ ተኛሁ። የሰማሁት ዜና ኩርምትምት አደረገኝ። ጋዜጠኛ እንደመሆኔ ሀያሎምን በቅርብ የማወቅ አድል ገጥሞኛል። ለረጅም ሰዓት ስለ ሀያሎም እያሰብኩ ቆየሁ። የሀያሎም የአረፍት ዜና የሚያስለቅስ ሳይሆን የሚያሸማትቅና የሚያናድድ ነበር የሆነብኝ።

ቀፋፊ ሌሊት አሳለፍኩ ...

በነጋታው ለስራ ጉዳይ አስመራ መሄድ ነበረብኝ። ለሶስት ቀናት እንዲራዘምልኝ አደረግሁ። የሀየሉም እረፍት ሀልምም ቅዥትም አልነበረምና በሌ አይርጥላን ማረፊያ ተገኝተን የሀየሉምን አስከሬን በእንባ ሸንነው ወደ አዲነብርኢድ። ሀየሉም ወደ ተወለደባት ፀጥተኛ መንደር ሄዶ አረፈ።

እነሆ ኢትዮጵያዊው - ጀግና ሀየሉም አርአያ - በተራ ግጭት በተራ ግለሰብ ድንገት ወደቀ።

አሳዛኝ ፍፃሜ!

በሶስተኛው ቀን ወደ አስመራ አቀናሁ። ከኤርትራ መንግስት አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን ጋር ከጋዜጣ ሰራ ጋር የተያያዘ ቀጠሮ ነበረኝ። አስመራ ደርሼ ስራዬን በተፈለገው መንገድ ካበቃሁ በሁዋላ ባለስልጣኑ በወኪሉ አማካይነት ራት ሊጋብዝኝ እንደሚፈልግ ገለፀልኝ። ተስማማሁ። ወኪሉ በባለስልጣኑ ፀሀፊ በኩል ተጠርቶ መጣ። ተዋወቅን። ስሜን ነገርኩት። እሱም «አብርሃ ፀሎት» ሲል ተዋወቀኝ። እኔና አብርሃ ፀሎት ተያይዘን ከመውጣታችን በፊት ግን ባለስልጣኑ አንድ ጉዳይ አንስቶ ከአብርሃ ጋር ተነጋገረ። ጉዳዩ በተዘዋዋሪ ሀየሉምን የተመለከተ ስለነበር ትኩረቴን ላበው፤

«ልጅትዋ ተሻላት?» ሲል ነበር ባለስልጣኑ አብርሃን የጠየቀው።

«ደህና ነች። ምግብ መውሰድ ጀምራለች። ሌሊት ግን ትቃዥ ነበር። የሀየሉምን ስም ደጋግማ ታነሳ ነበር። ዜናውን ድንገት ነገረድዮ በመስማትዋ መሰለኝ ራስዋን የሳተችው ...»

«ምፅዋ ለምን አትወስዱዋትም? አሁን አየሩ ቀዝቃዛ ስለሆነ እዚያ ይሻላት ይሆናል ...»

አብርሃ ፀሎት ራሱን በመነቅነቅ ተስማማ። ከዚያም ተያይዘን ወጣን። ስንወጣ እጅግ ጉዋጉቼ በሀየሉም ምክንያት ራስዋን ስለሳተችው ሴት ማንነት ጠየቅሁት። ግራ ተጋባሁ። የሀየሉም ባለቤትና ልጆች አዲሳባ ናቸው። ቤተሰቡ ትግራይ መሆናቸውን አውቃለሁ። በሀየሉም የእረፍት ዜና ራስዋን እስከመሳት የምትደርሰው ሴት ማን ልትሆን ትችላለች?

«ታጋይ ናት» አለኝ አብርሃ።

«የሻእቢያ?»

«የለም። የኢህአዴግ።»

«ታዲያ እዚህ ምን ታደርጋለች? በኢትዮጵያ ኤምባሲ ውስጥ ነው የምትሰራው?»

«የለም። ቻይና ቆይታ መመለስዋ ነው። አሁን እዚህ እረፍት ላይ ናት ...»

«ኤርትራዊት ናት?» ስል ጠየቅሁ።

ምላሽ ግን ሳይሰጠኝ ዘገየ።

መኪና ውስጥ እንደገባን!

«ሬት ሪዩ ራስተራንት መጋበዝ ሳይሻልህ አይቀርም» አለኝ፤ ሞተር እየቀሰቀሰ።

«ይሁኑ» ካልኩ በሁዋላ፤ ርእሰ ወሬውን ወደ ልጅቱ አዞርኩ «... ኤርትራዊት ናት?» ስል መልሼ ጠየቅሁት።

«አይደለችም! ኢትዮጵያዊት ናት» ካለ በሁዋላ «... ይቅርታ ስለ ልጅቱ ከዚህ በላይ ባትጠይቀኝ ደስ ይለኛል» አለኝ።

ይህን ሲለኝ ይበልጥ ሆኔን ቆረጠኝ። የማወቅ ጉጉቴ አየለ። ልጅቱ ታጋይ ናት። ኢትዮጵያዊት ናት። ቻይና ነበረች። አሁን ኤርትራ እረፍት ላይ ናት። ለሀየሉም ያላት ፍቅር ገደብ የለውም። ማን ዓሳ? ከኤርትራውያን ጋር ያላት ግንኙነት ምንድነው? ባለስልጣኑ ወደ ምፅዋ እንድትወሰድ ሀሳብ አቅርበዋል። በዚያ ደረጃ እንዴት ሊታሰብላት ቻለ?

ባህርዩ ሆኖ ያጉዋጉዋኝን ነገር ካለወቅሁ ውጋት ነው የምሆነው። አብርሃ ፀሎትን አልለቀቅሁትም፤

«ዝርዝር ነገሮችን የማወቅ ፍላጎት የለኝም» ስል ጀመርኩ «... አንድ የከነክነኝን ጥያቄ ብቻ ላቅርብልህ! ልጅቱ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ቅድም ካደረጋችሁት ጥቂት የቃላት ልውውጥ እንደተረዳሁት ደግሞ የኤርትራ መንግስት እየተንከባከባት ይመስላል። ለምን? የሀየሉም ዘመድ ናት? የትግራይ ሰው ናት? እዚህ ዘመድ

አላት? ሌላ ልዩ ምስጢርስ አለ? ምንድነው?» ብዬ እየቀላለድሁ ላገባቸው ሞክርኩ።

አብርሃ ፀሎት ከልቡ ሳቱ። ስቶ ሲያበቃ፤

«ነገሮችን በጣም አታወሳስባቸው። የኤርትራ መንግስት ልጅቱን አልተንከባከባትም። በመንግስት ደረጃም አትታወቅም። በግል የሚያውቁዎት ባለስልጣናት ግን አሉ። በእንዳንድ ልዩ አጋጣሚዎች የተገባቡዎትና የሚያቀርቡዎት ባለስልጣናት ይኖራሉ። ይኸው ነው። በተረፈ እንደገመትኩው የትግራይ ሰው አይደለችም። አሮሞ ናት። አሁንስ በቅጥሃል?» ሲል አፈዘብኝ።

የባሰው መጣ አልኩ ሰራሴ።

«አላምንህም!» አልኩት።

«ለምንድነው የማይታወቅ?»

«የኢህአዴግ ታጋይ - አሮሞ! ራሱን እስክትስት ድረስ በህዋሱም ሞት የምትደነግጥ ሌት! አርታራ ምን ልትሆን ትመጣለች? ነገሩ ጨርሶ የሚገጣጠም ...»

ተናግሮ ሳልጨርሰ አንድ የቆየ ነገር ወደ አእምሮዬ መጥቶ ብልጭ አለ። ማመን አልቻልኩም። አይኖኝን አብርሃ ፀሎት ላይ አፍጥጬ ቀረሁ፤

«ምን ሆነክ?» አለኝ።

«ልክ ነህ!» አልኩት ፈገግ ብዬ።

«አንዴት?» አለኝ።

«ልጅቱን አወቅሁዎት። አስታወስኩዎት።»

«አይመስለኝም» አለ በጥርጣሬ እያየኝ።

«አላምራ አውቃለሁ! እስከም በሚገባ ታውቀኛለች» አልኩት በሙሉ ልብ።

«ማነው ስምዎ?» ሲል ጠየቀኝ።

ስምዎ ከቶ ሊረሳኝ አልቻለም። ቁመትዎ፣ መልክዎ፣ ሳትዎ ሳይቀር ፊቱ መጥቶ ድቅን አለ። ነረመኝ። በጣም ተነረምሁ።

«የት ዞራ መጣች?» ብዬ ተደነቅሁ። ለመጀመሪያ ጊዜ የተዋወቅሁዋት ደርግ ከመውደቁ በፊት! በትግሉ ጊዜ ትግራይ በሚገኘው የኢህአዴግ ፊደላዊ ጣቢያ በጋዜጠኝነት ስራ ላይ ሳለሁ ነበር። «ታሪክ ፀሐፊ ነኝ» ብላ ነበር የተዋወቀኝ። በተለይ የሀያሎምን ታሪክ ለይታ ለመፃፍ እንደምትፈልግ ጭምር አጫውታኝ እንደነበር አስታውሳለሁ። በአስር ቀናት የፊደላዊ ጣቢያ ቆይታዎ ብዙ አውግተናል። የህወሀት መረዎች በሚገኙበት አካባቢ ማረፊያዎን ጭምር እንደነገረኝ ትዝ ይለኛል። በርግጥ ከዚያ ወዲያ ስለ ልጅቱ የተለየ ነገር የሰማሁት ደርግ ከወደቀ በሁዋላ ነበር። በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ የሚሰራ አንድ ታጋይ ስምዎን አንስቶ! «ከለዩላቸው ማጅራት መቼዎች ጋር ተመሳጥራ ከፍተኛ ዝርፊያ ስታካሂድ ተይዛ ታሰረች» ሲል አሙሳውኦች ነበር። በወቅቱ ስለልጅቱ በሰማሁት ወሬ ግራ በመጋባቱ «የስህ ሞክሼ እንዳይሆን» አልኩት። የፀጥታው መስሪያ ቤት ሰራተኛ የሆነው ታጋይ ሳሁም ትክክለኛ የሆነ መረጃ እንዳለው ገለፀልኝ። በሁላችን ግን ለማመን ተቸግርኩ።

ልጅቱ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ ምሩቅ መሆንዋን አውቃለሁ። በዚህ ላይ ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የቀረበ ግንኙነት እንዳላት ከማወቅ ባሻገር ሁለት ሶስት ጊዜ ያህል የደህንነት ማኒስትር ከሆነው ከነገሩ ገብረመድህንና ከሌሎች ባለስልጣናት ጋር በመዝናኛ ቦታዎችና በመኪና ውስጥ እይቼያታለሁ። ስለዚህ ልጅቱ ከማጅራት መቼዎች ጋር ለመተባበር የሚያስችል የጀርባ ታሪክም ሆነ ባህርይ ሊጥራት እንደማይችል እርግጠኛ ነበርኩ። ከዚያ ወዲያ ግን ለሁለት አመታት ያህል ስለልጅቱ አልሰማሁም። ወደ ውጭ ሀገር ተለዳለ ወይም እዚያው እስር ቤት ተከርችማ ሊሆን እንደሚችል ግን ጥምቅ ነበረኝ።

የአሁኑ ግን የተምታታ ሆነብኝ። ባልተጠበቀ አጋጣሚና ሁኔታ ኤርትራ መኖርዋን በመስማቱ ግራ ተጋባሁ። ጆሮዎቼ ነቁ። ልቤ ተነሳሳ። የተደበቀ ታላቅ ምስጢር ድንገት መዳፈሉ ላይ የወደቀ ያህል ተሰማኝ።

አብርሃ ፀሎት፤

«ከወቅቱ በል ነገረኝ! ስምዎ ማነው?» ሲል አፋጠጠኝ። አላመነታሁም። ስምዎን ከነአባትዎ ጠራሁለት።

ፈገግ አለ ...

«ተሳሳትኩ?» ስል ጠየቅሁት።

«ልክ ነህ!»

«ላገኛት አፈልጋለሁ» አልኩት።

«መልካም እነግራታለሁ» አለ።

ራት በልተን ተለያየን።

በነጋታው ማለፍ ላይ አብርሃ ፀሎት ወዳረፍኩበት ሆኜል ደውሎ፤
«ልታገኝህ ፈቃደኛ ሆናለች» አለኝ።

በጣም ተደስተኩ።

አብርሃ አያይዞ «ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ግን ወደ ምዕዋ ትሄዳለች።
አብረሃት ብትሄድ ምን ይመስልህል? እንዲያውም ልታይህ በጣም
ነው የጉዋጉዋችው?» አለ።

«ሙሉ ፈቃደኛ ነኝ» የሚል ነበር የኔ ምላሽ።

ካረፍኩበት ካርቱም ሆኜል ድረስ መጥታ እንደምትወስደኝ
ገለፀልኝ። ተስማማሁ። እኩለ ቀን እስኪደርስ ቡናውንም ሻዩንም
እያጋባሁ በየፋብ ሰአቱ ደቂቃ መቀጠር ሆነ። መልክዋ ትዝ ይለኛል።
ጣይም፣ ረጅም፣ ውብ።

ሰቱለይ ቀልድና ሳቅዋ አይረሳኝም። በራስዋ ላይ መቀለድና
መሳቅ ታዘወትራለች። እንደ ርችት የሚፈነዳ፤ ጨርሶ ከጀር
የማይጠፋ ውብ ጣእመ ዜማ ያለው ሳቅና ቀልድ። በላል እንደነበረችም
እስታውሳለሁ። ያላነበበችው የመፅሀፍት ዘር የለም። ላያት ቸኩልኩ።
ሰአቱ ግን ተገትሮአል። ገና አምስት ላይ ነው። ድፍን እንደ ሰአት
ይቀራል። ናፈቅሁዋት። የምስጢር ጉተራ ሳትሆን እንደማትቀር
ልቤ ሽክ አለኝ ...

ራሴው ለራሴው የጥያቄ ዶፍ እያዘነምሁ ካርቱም ሆኜል ደጃፍ
ላይ ከወዲያ ወዲህ መንጉረ ደዴን ቀጠልሁ።

ለምን ታሰረች? ከሀውሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የነበራት
ግንኙነት ምንድነው? የሆሎም ድንገተኛ አረፍት ህሊናዋን እስክትስት

ያስደነገግኩት ለምን ይሆን? ቻይና ለምንና እንዴት ሄደች? አሁንስ
ኤርትራ ምን ትሰራለች? ለምን በቀጥታ ወደ ኢትዮጵያ
አልተመለሰችም? የደህንነት ሰዎች ከማጅራት መቼዎች ጋር
ተመሳጥራ ታስራለች የሚል ወሬ ለምን ነዙ? የሆሎምን ታሪክ
መፃፍዋን ለምን አቁዋረጠች? ወይስ አሁንም በመፃፍ ላይ ናት?

ጥያቄዎቼ ቀጥለዋል። ምላሽ ግን የለኝም። ምክንያቱም
ሰአቱ ተገትሮአል። ሃያ ደቂቃ ይቀራል ...

* * *

... እነሆ ታያቶ በማይጠገበው የቀይ ባህር ዳርቻ ለረጅም ሰአት
ተቀምጦታለሁ። አይኖቼ ሄዶ ሄዶ ከአድማስ ጋር ከሚዋሃደው
ዝምታዋ ባህር ላይ አተኩረዋል።

አጠገቤ አንዲት ሴት አለች። የኦሮሞ ምድር ሴት። ከንፈሮችዋ
ይንቀሳቀሳሉ። የኔ ጆሮዎች ያዳምጣሉ። ረጅም ታሪክ ... እንደ
ቀይ የምሽት ማራኪ ንቅናቄ ... ለሰሰ ያለ ድምፅ። የሚመስጥ ወግ
... በውብ ጣፋጭ ዜማ የታጀበ ትረካ ... ተዝቆ የማያልቅ ታሪክ።
ተደብቆ የጥረ ታሪክ። ከዝምታዋ እንደበት የሚመነጭ። ያለማቁዋረጥ
- እንደቡርቃ ወንዝ የሚፈሰ ... የዝምታ ጥላ ያጠላበት ታሪክ ...

ክፍል - አንድ

ነፍጠኞች ወዮላችሁ!

የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል!

ምእራፍ አንድ

- 1 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ቀልቡን የሳተ ነፃ የሚመስለው።
አንዳንድ ሰው እየተጣደፈ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ ገሰገሰ። ዛሬ በርግጥም
ወፈደ። ያደረገው ይመስላል። ክራሻቱ ተወላግዶአል። ሲጋራ አያያዙ
ልክ አይደለም። ከመኪናው እንደወረደ የሩጫ ያህል ነበር ወደ
ፕሬዚዳንት መንግስቱ ጋይለማርያም ቢሮ የበረረው። አተነፋፈሉ
ሳይቀር የጤና አይመስልም። ምናልባትም ባለፉት አስራ አምስት
ዓመታት ውስጥ የዛሬውን ያህል ከባድ ጉዳይ ገጥሞት አያውቅም።

ሆኖም በጥድፊያ ይምጣ እንጂ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ በቀላሉ ዘው የማለት እድል አልገጠመውም። ፕሬዚዳንቱ ቀጠሮውን ቢያውቁም እንኩዋ ጥቂት መጠበቅ አለበት። ይህ ህግ ነው። የፕሬዚዳንቱ ፅህፈት ቤት ብቻ ሳይሆን የቢሮክራሲው ህግ!

«አስቸኩዋይ ነው! እሳቸውም ያውቁታል!» ሲል ፕሮቶክላ ሹሙ ላይ አፈጠጠበት።

«ይገባኛል ክቡር ሚኒስትር ... መምጣትዎን ማወቅ ስላለባቸው ብቻ ነው!»

ይህን ብሎ የፕሬዚዳንቱን ቢሮ በዝግታ ከፍተኛ ገባ።

ሚኒስትሩ ይንጉራደድ ጀመር። ጢም የሚባል ፊቱ ላይ የለም። እርጅናና መታከት ቆዳው ላይ ይነበባል። ስራው እንደከበደው ያስታውቅበታል። ጉብጦአል። በርግጥ ሁኔታዎች ያጉብጣሉ።

ፋታ የለም! ጦርነት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... አመፅ ... ስሞታ ... ብሶት ... ምሬት ... ሽንፈት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... የህዝብ ቁጣ ... የአለቃ ቁጣ ... ቁጣ ...

«ይግቡ ክቡር ሚኒስትር! ይግቡ ...»

ፕሮቶክላ ሹሙ ተጣደፈ።

አያይዘም «ደንብ ሆኖ ነው ያጉላላሁዎ። ምን ይደረግ? በርግጥ የሚገቡኝ ነገሮች አሉ። የማይገባኝ ደደብ ቢጤ አይደለሁም። ሆኖም ምን መሰሉት? ... ደንብና ህግን በተመለከተ...»

ሚኒስትሩ እንዲያውም ቃል ሳይሰማ ነበር ጥሎት ወደ ፕሬዚዳንቱ ምቹ ቢሮ የዘለቀው።

* * *

«ምንድነው የተፈጠረው ችግር?» በሚል ጉርናና ድምፅ ነበር የተቀበሉት።

እሳቸውም የታከቱ ይመስላሉ። ላለፉት አስራ አምስት ዓመታት አንዳችም መልካም ወሬ የሰሙ አይመስሉም። መፍትሄ የሚፈልጉ የችግር ቁዋጥኞች እየመጡ ቢሮአቸው ይጉለታሉ።

ዛሬስ ምን ይሆን?

የደህንነት ሚኒስትሩ እጅግ ላገብጋቢ ጉዳይ ብሎ ከደረሰባቸው ገና ሩብ ሰዓት እንኩዋ አልሞላም። የሚኒስትሩ ሁኔታ ከወትሮው

ለየት ስላለባቸው አይኖቻቸውን እንደመቁናጥ አያናጠው ነበር የጠበቁት።

«ሶስት አስደናቂ ጉዳዮች ባንድ ጊዜ ተፈፅመዋል!» ሲል ጀመረ ሚኒስትሩ።

«ምንድናቸው?»

ትእግስት ባጣ ድምፅ ጠየቁ።

«የመጀመሪያው...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ «የወያኔ ቀንደኛ መሪዎች በእጃችን መዳፍ ውስጥ እንደገቡ የሚያስቆጥር ሙሉ እድል ተገኝቶአል።»

በፕሬዚዳንት መንግስቱ አይኖች ላይ የብርሃን ጮራ ታየ። እኩ እንዴት? በሚል ስሜትም በደህንነት ሚኒስትሩ ላይ አፈጠጠ።

«አዎን ... ቀዩ ጆፌ ተሳክቶለታል» ሲል ቀጠለ ሚኒስትሩ «... ታስታውሰዋለህ ቀዩን ጆፌ? ከስድስት ወራት በፊት ሰራዊታችንን ከድቶ ወደ ወያኔ እንዲተላቀል ያደረግነው መስመራዊ መኮንን ...»

«ሳገረኸኛል!» አለ ፕሬዚዳንቱ ለማስታወስ እየጣሩ።

«መልእክት ለመላክ ችሎአል። እጅግ አንገብጋቢ መልእክት። ከሁለት ቀናት በሁዋላ የወያኔ ስራ አስፈፃሚ ከሚቱ አባላት ገበሬው 'ክሳድ ግመል' ወንበዴዎቹ ደግሞ 'አውሮፊ' ብለው በሚጠሩት ስፍራ ለዘጠኝ ቀናት የሚቆይ እመታዊ ስብሰባ ያደርጋሉ። ጆፌው የስብሰባውን ቦታና ቀን፣ ለእት ጭምር የሚገልፅ መረጃና ጨርሶ የማያምታታ ካርታ ልኩልናል። የሚያስደንቀው ጉዳይ ቀዩ ጆፌ የአየር ሃይላችንን ሚስጢሮች እንደሚያውቁ ሆኖ በመቅረቡ ሠረጃዎችን በፅሁፍ እንዲያቀርብ ወደ ዋሻቸው አስጠግተውታል። እጅግ ወሳኝ ወታደራዊ መረጃ ነው ያገኘነው።»

ፕሬዚዳንቱ ፊት ላይ ፈገግታ ታየ። የተስፋና የእርካታ ሰሜትም ይንገባቸው ጀመር። በዚህ አመት ይህን መልእክት አስደሳችና ተስፋ የሚያሳድር ሪፖርት ሲሰሙ ይህ የመጀመሪያው ሳይሆን አልቀረም።

«ለመሆኑ በስብሰባው የሚካፈሉት እነማን ናቸው?»

ሚኒስትሩ የማስታወሻ ደብተሩን ገላልጦ ማንበብ ጀመረ።

«... መለስ ዜናዊ - ዋና ፀሀፊው ማለት ነው። ስዩ አብርሃኑ ሃይቃን ገብረትንሳኤ፣ አባይ ፀሀይ፣ ስብሀት ነጋ፣ አለምስገድ ገብረአምላክ፣ ከነጌ ገብረመድህን - ይኸ የህወሀት የሰላላ ጉዳይ ሀላፊ ነው። ተወልዶ ወልደማርያም - ስዩም መስፍን - ይኸ የውጭ

ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው፤ እና ... እና ለዘመናት እንደ አሳ እየተመለሰው ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው ... ሆሎም አርአያ! ... እነዚህ ናቸው ፊትአውራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አከተመለት ማለት ነው። በጣም ቁልፍ ሰዎች ናቸው። በጣም ... በጣም ... ባለን አቅም ሁሉ መስዋዕትነት ከፍለን እነዚህን መርዘኞች ከጠፋን ሁሉም ነገር ይዘጋል ... ሁሉም ነገር ይዳፈናል። የኢትዮጵያ ህዝብም የእጩይታ ባለቤት ይሆናል። ይኸው ነው።»

«ይሄ ሆሎም የሚባለው የፖሊት ቢሮ አባል ነው እንዴ?»
«የፖሊት ቢሮ አባል አይደለም። ስብሰባው ላይ ግን ተገኝቶአል። ምናልባት በልዩ ሁኔታ እንዲሳተፍ አድርገውት ሲሆን ይችላል።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ሲጋራቸውን አቀጣጠሉ።
«የቀዩ ጆፌ መረጃ ምን ያህል ይታመናል!»

«ይታመናል! መቶ በመቶ! ልጄ ጭራት ነው! አውራጃ በዚያ ብልህነቱና ጥበቡ ይህን ሲፈፅም እንደሚችል እምነት ነበረኝ። በስድስት ወራት ጊዜ ውጤት አሳየ። እድለኛም መሆን አለበት። ዞሮ ዞሮ ዛሬውን የህዝብ ልጅ የሆኑ ታማኝ ፓይለቶች እንዲመደቡልኝ አፈልጋለሁ። ስልጠናው ላይ ራሴ መገኘት አሻለሁ። የስብሰባውን ዋሽ ለይተው ዶግ አመድ የሚያደርጉ ቆራጥ አብራሪዎች ያስፈልጉናል!»

«መልካም ቀጥልበት!»
ፕሬዚዳንቱ ሌላ ሲጋራ ለኩሱ።

በደህንነት ሚኒስትሩ ሙሉ እምነት አላቸው። የተግባር ሰው በመሆኑ ይንከባከቡታል። የቅርብ ወዳጅ ናቸው። የስልጣናቸውና የህይወታቸው ደጀን እንደሆነም ይገባቸዋል። ምስጢረኛቸው ነው። የልብ ፍላጎታቸውን ሁሉ ያውቃል። ለስጋና ለነፍስ የሚያስፈልግ ማንኛውንም ነገር ያቀርብላቸዋል። ማንኛውንም!

ያዘዙትን አይነን ሳያሽ ነው የሚፈፅመው። በርግጥ የዚያኑ ያህል ደግሞ እንደውሻ ያንቁዋሸታል። ደግነቱ የደህንነት ሚኒስትሩ የውሻንም ሆነ የአገዛዥን ባህርያት የመላበስን ልዩ ችሎታ በተፈጥሮው የታደለ ነው።

ሁለተኛው ጉዳይ ምን ይሆን?
«ሁለተኛው ጉዳይ...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ።
«... ዛሬ ማለጻ የሻለቢያ ቁልፍ ሰው እጃችን ላይ ገብቶአል።»

በማይታመን ትንሽ ፍንጭ፤ ጨርሶ ተስፋ በሌለው ግምታዊ ሁኔታ፤ አብርሃ ፀሎት የተባለ የአስመራ ከተማ የሻለቢያ የስላላ ሃላፊ በቁጥጥራችን ስር ውሎአል። እስካሁን አንድም መረጃ አልሰጠም። ቢሆንም የተለያዩ መከራዎችን በማድረግ ልናናገዝው እንችላለን። በተለይም በቅርቡ ለምናደርገው የሳይኮሎጂካል ምር ፌር ጥናት ሊጠቅመን ይችላል የሚል እምነት አለኝ።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸውን ላይ ታች ሲወዘውዙ ቆይተው፤
«ወደ ሶስተኛው ጉዳይ ዝለቅ!» ሲሉ አዘዙት።

«ሶስተኛው መጥፎ ወሬ ነው። አንድ ሺህ እሮሞ ገበሬዎች ቡርቃ በተባለች መንደር ላይ አምፀዋል። አስቸኩዋይ መፍትሄ የሚያስፈልገው ጉዳይ ነው።»

«የት ነው ቡርቃ ደግሞ?» ሲሉ ጠየቁ ፕሬዚዳንቱ።

«አርሲ። ካካ ተራራ ስር ኩረብታ ላይ የተመሰረተች፤ በደን የተከበበች የገበሬዎች መንደር ናት።»

«ካካ ተራራ ደግሞ ወዴት ነው? ጭላሉን ነው የማውቀው?»

«ካካ ተራራ በጭላሉ አውራጃ ውስጥ የሚገኝ ትልቅ ተራራ ነው። ቁመቱ ከጭላሉ ይበልጣል። እኔ ምንጊዜ ያኔ አገር ሲያቀኑ ከእርሞዎች ጋር ከፍተኛ ውጊያ ያካሄዱት በዚህ አካባቢ መሆኑ ይነገራል። አሁን ድረስ የቡርቃዎች ልብ አልረገጠም። መሳሪያም አላወረዱም። የቀበሌ አስተዳደር ለማዋቀር ተሞክሮ አሻፈረኝ ብለው በራሳቸው ባህላዊ ስርአት በመተዳደር ላይ ያሉ አረመኔዎች ናቸው። ዘንግተኸው እንደሁ እንጂ 'ወርቅ ሲነጠፍላቸው ፋንዲያ ይሻለናል ካሉ ተውላቸው' ብለኸን ነበር።»

«ቃዲያ እነርሱ የጭላሉ ገበሬዎች አይደሉ እንዴ?»

«ልክነህ! በወቅቱ የጭላሉ አውራጃ የአንድ መንደር ገበሬዎች በሚል ነገር ሪፖርት የቀረበው። የመንደሪትዋ ስም 'ቡርቃ' ነው የሚባለው። በጦረኛነታቸው የታወቁ ናቸው። እንደሚነገረው ቡርቃ ከምንጊዜ ጦር ጋር ሲዋጉ በነበሩ አመፀኞች የተመሰረተች መንደር ናት።»

«አሁን ቃዲያ ምን ይፈጠር ነው የሚሉት?» አሉ ፕሬዚዳንቱ በቀጣ፤ አይናቸው እንደመቁናጥ ከወዲያ ወዲህ ይካለቡ ያዙ። ትንፋሻቸው ከመቅፅበት መቆራረጥ ጀመረ።

«በውል የታወቀ ነገር የለም። ከመፈክሮቻቸው ለመረዳት እንደሞከርነው ግን በአካባቢው ካሉ አማራ ገበሬዎች ጋር ካላቸው

መጥፎ ግንኙነት ጋር ይያያዛል። ግንኙነት ማለቱ አርሞዎቹ በንጉሳውያን ገዢዎች አስተዳዳሪ የተፈፀመባቸውን አንዳንድ በደል በተጥታ ከአካባቢው አማርኛ ጋር ያያያዙት ይመስለኛል። ለአመፅ የገፋፋቸው ዋናው ምክንያት ግን ከሰባ አመት በፊት የተነገረ አንድ ትንቢት መሆኑ ይወሳል። ትንቢቱ ፍሬከርስኪ የጠንቀቀዎች ተረት ነው። ዋቅ ተብሎ ከሚጠራ አንድ ሽማግሌ ጋር የተያያዘ ነው። የመነሻ ታሪኩን ዝርዝር በሪፖርት ላቀርብ እችላለሁ። አሁን ግን አስቸኩዋይ ውሳኔ ያስፈልገናል።»

«አመሁን ለመግታት ምንድነው ያሰባችሁት?»

«አመሁን በቅስቀሳና በተለያዩ መንገድ ለማቆም እንሞክራለን። ገበሬዎቹ አሻፈረን ብለው የሰፈሩበትን ተራራ ለቀው ወደ አማርኛ መንደር መጉዋዝ ከጀመሩ ግን የግዴታ እርምጃ መውሰድ ይኖርብናል።»

«ገበሬዎቹ ታጥቀዋል?»

«ጠመንጃዎች አሉዋቸው። ጦርና ችግሮችንም ይዘዋል።»

«ችግሩ ደግሞ ምን የሚሆን ነው?»

«የአማርኛ ጉጂ ላይ እሳት መለኩስ ያለበት ይመስለኛል።»

«አማርኛስ?»

«ተመሳሳይ ትጥቅ ነው ያላቸው።»

«አንድ ላይ ነው የሚኖሩት?»

«አይደለም። አማርኛ ከቡርቃ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ 'ቅዱስ ሚካኤል' ከምትባል ኩረብታ ጀርባ ነው የሚኖሩት። እነዚህም አማርኛ የምንሊክ ወታደሮች የልጅ ልጆች መሆናቸው ነው የሚነገረው። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ እንዲከላከሉ ሰፍረው በዚያው ራሳቸውን ወደ ገበሬነት የለወጡ ናቸው።»

«እንግዲያው በእቅዳችሁ መሰረት ቀጥሉ!»

ሚኒስትሩ ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ቴሌፎኑ አመራ። አንስቶም ይደውል ጀመር።

የሚፈልገው ድምፅ መጣለት።

«ስራው በታቀደው መሰረት ይከናወን!» ሲል አዘዘ።

ከዚያም በተረጋጋ መንፈስ ወደ ፕሬዚዳንቱ ተመለሰ።

ፕሬዚዳንቱ ሲጋራቸውን በገዝታ እየማጉ በአሳብ ጭልጥ ብለው ጥቂት ቆዩ። ንዴታቸው ከሲጋራው ጢስ ጋር እየበኘ መጥፋት

ጀመረ። ደንታ ማጣት በሚታይበት ድምፅም፤

«ከጀርባ የፖለቲካ ግፊት ያለ ይመስልሃል?» ሲሉ ጠየቁት።

«ጨርሶ አይታሰብም። ቡርቃ ላይ አንድም የተማረ ሰው የለም። ገበሬዎቹም ሬድዮ የላቸውም። የጠንቀቀዎች ቅዠት ነው ለዚህ ያበቃቸው።»

ፕሬዚዳንቱ ጥቂት ሲያውጠነጥኑ ቆይተው፤

«በዚህ ወቅት ከአርሞዎች ጋር መጋጨት አያስፈልገም። ያለነሱ ሙሉ ድጋፍ የትም መድረስ አንችልም። በአሁኑ ወቅት የኤርትራና የትግራይ ወንበዴዎችን ገጥጦ የያዘልን የአርሞ ወጣት ነው። ይህንን ሀዝብና ሃይል ጨርሶ ማጣት የለብንም።»

አንደኛና በዝምታ ለደቂቃዎች ያህል ቆዩ።

«ጥናቱስ ምን ላይ ደረሰ?» አሉ ፕሬዚዳንቱ፤ ድንገት ርእስ ወሬ ለውጠው።

«የትኛው ጥናት?»

«በወንበዴዎች ላይ የሳይኩሎሎጂካል ምር ፌር ...» ብለው አቁዋረጡ።

«ቅድመ ሁኔታዎችን አጠናቀን ጨርሰናል። ሰው ምልመላ ላይ ነን። በርግጥ ሰው ምልመላ ላይ አንዳንድ አከራካሪ ሁኔታዎች ገጥመውናል። በተለይ የኤርትራ ጉዳይ ከበድ ያለ ነው። ካሉን ኤክስፐርቶች ጠንካራውን መመደብ እንዳለብን ደግሞ ግልፅ ነው። በአጋጣሚ የሙያ ብቃቱን በተሻለ ሁኔታ በማስመስከር ላይ ያለ አንድ ባለሙያ ነበረን። ችግሩ ግን ይህ ሰው የፓርቲያችን አባል አይደለም። ስራው ደግሞ በፓርቲ አባሎች መሰራት እንዳለበት ተወስኖአል።»

«አባል ለምን አላደረጋችሁትም?»

«በቅርቡ ነው ከምእራብ ጀርመን የተመለሰው። በዚህ ምክንያት ስጋት ነበረኝ። ልጄ ደግሞ መገናኛት ያዘወትራል፤ እንጂ ቢጠየቅ እንኩዋ የሚደሰት አይነት ሰው ነው።»

«ከተማ መናችሁበት አባል አድርጉት! ወደ አስመራ ከመሄዱ በፊት ግን እኔም ላነጋግረው እችላለሁ። ማነው ስሙ?»

«አኖሌ ዋቆ!»

ፕሬዚዳንቱ እየናዘዘውን ጠብቆ ፊታ አደረገ።

«አርሞ ነዋ! በዚህ ላይ ምእራብ ጀርመን?»

የደህንነት ሚኒስትሩ ፈገግ አለ።

«እኔም በመጀመሪያ የዚያ አይነት ስሜት ነበር ያደረብኝ። ልጄን ሳየው ግን ሀሳቤን ለወጥኩ። በጣም ብርቱ ነው። ፈጣን ነው። የልቡን ይናገራል። ሶስት ባለሙያዎች የሚሰሩትን ብቻውን ማከናወን የሚችል ነቁ ልጅ ነው። ለፖለቲካ ጉዳዮች ደንታ ያለው ባይመስልም፤ ከሙያው ጋር በተያያዘ የሚያቀርባቸው ሀሳቦች ግን መሬት ጠብ አይሉም። በርግጥ በዚህ ልጅ ላይ ዛሬ ጠዋት አንድ አስደንጋጭ ነገር ለምቼ ነበር። ልጄ ዛሬ አመፅ በተቀሰቀሰበት ቡርቃ ነው የተወለደው። ለአመፁ መቀስቀስ በሰበብነት የሚጠራው ዋቅ የተባለው ሽማግሌ በማደጉ ልጄነት ያሳደገው ነው።»

የፕሬዚዳንቱ አይኖች ወዲያ ወዲህ ይካለቡ ጀመር። ማመን እያቃቃቸውም «... አብዳችሁዋል!» ሲሉ ጮሁ።

የደህንነት ሚኒስትሩ ግን የመበገር ስሜት አላሳየም።

«እኛሌን ከአመፁ ጋር የሚያገናኘው ምንም ጉዳይ የለም። ይሄን አጣርተናል። ሌላው ቀርቶ ከጀርመን መልስ ቡርቃ ሄዶ አባቱን የጠየቀው አንድ ጊዜ ብቻ ነው። ጨርሶ ጠባብ የሆነ የጉሰኝነትን ስሜት አያንፀባርቅም። በዚህ ላይ ወደሀገር ቤት እንዲመለስ ያደረገው ጉዋድ ጂብሪል ነው። ከጂብሪል ጋር ጉዋደኞች ናቸው። ጀርመን ሀገር ነው የተዋወቁትና የተወዳጁት። ይልቁን እኛሌ ራሱ ዛሬ ወደ ቡርቃ ሄዶ አመፁን ለማቆም ጥረት እንዲያደርግ ልንልከው ነው ያሰብነው። ይህም መፈተኛው ይሆናል።»

ፕሬዚዳንቱ ረገብ አለ። ባህርያቸው ነው። ጠንክር ሲሉባቸው ላላ ይላሉ።

«ቢሆንም ከትትል ይደረግበት። በድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች ሳይቀር ተከታተሉት። መሉ በመሉ አትመነት። የጠላቶቻችን ቃፊሮች ባገኙት ቀዳዳ ሁሉ ሰርገው ገብተዋል! ጥንቃቄ ማድረግ ያሻል! የሰሜን ወንበይዎች በአማራና በኦሮሞች ነው የሚጠቀሙብን። ጥንቃቄ ያሻል።»

ቡና ቀረበላቸው። እያጣጣሙም ወጋቸውን ቀጠሉ፤

«ውጤቱን ከስር ከስር ማወቅ አፈልጋለሁ!»

«የትኛውን?»

«የሶስቱንም።»

«ማለት?»

«የቡርቃውን? የወያኔ መሪዎችንና የጥናቱን ...»

«መልካም!»

ለጥቂት ሰዓታት በዝምታ ተዋጡ። ሚኒስትሩ ልክ በዚህ ጊዜ ፕሬዚዳንቱን መሰናበት እንዳለበት ያውቃል። አሳምሮ ያውቃል።

- 2 -

የቢሮው በር በችኮላ ተበረገደ ...

እኛሌ ዋቅ ደንግጦ ቀና ሲል ከቅርብ አለቃው ጨፍጋጋ ፊት ጋር ተጋጩ - ጂብሪል አለ። እኛሌና ጂብሪል እንደ ጉዋደኛ ተግባብተውና ተነጋግረው መስራትን ያዘወትራሉ። ጂብሪል በሀዘብ ደህንነት ውስጥ የሚኒስትሩ ልዩ አማካሪ ሲሆን፤ በጀርመን ሀገር ከታወቀ ዩኒቨርሲቲ በስነ ልቦና ትምህርት የማስተራት ዲግሪ ያለው እኛሌ ዋቅ ግን በከፍተኛ ኤክስፐርት ደረጃ የሚያገለግል የበታች ሰራተኛ ነው።

«እንደምነህ እኛሌ!»

«ምን ሆነሃል? የተቻከልክ ትመስላለህ» አለው።

በርግጥም ጂብሪል መቻከል ብቻ ሳይሆን ፊቱም ልክ አልነበረም። መረበሹ ይታወቅበታል። እንደነገሩ ከሚያበጣጥረው ጠጉሩና፤ ከተመሰቃቀለው ጢሙ ጋር ፈገገታው ሲጠፋ አውሬ ነው የሚመስለው። የያዘውን ፋይል እኛሌ ጠረጴዛ ላይ ወርውሮ ወንበር ስቦ ተቀመጠ።

«ችግር አለ እንዴ ጂብሪል?»

«ያውም በኩንታል!» ብሎ የወትሮው ባልሆነ ድምፅ አምባረቀበት።

እኛሌ ግራ ተጋባ።

ባልተለመደ ሁኔታ ያፈጠጠበትን አለቃውን በጭንቀት ከማስተዋል አልፎ የሚለው ጠፋው። ጂብሪል ሲናገር ቢፈልግም ከምን እንደሚጀምር የተቸገረ መሰለ። ባህርይው እንኩዋ እንዲያ አልነበረም። ጉዳዮችን አቅልሎ ማየትና መፍትሄ ማቅረብ እንደ ልዩ ችሎታው የታመነለት ናቸው። ጂብሪል ምንም እንኩዋ የሰራተኛው ፓርቲ አባል ቢሆንም ብዙውን ጊዜ የታዘዘውን ሁሉ እንደ ጡሩምባ ከማስተጋባት የተቆጠበ የስራ ሰው ነው። የደህንነት ሚኒስትሩን ግማሽ ስራ ያከናውናል ይባላል። ከፍጥነቱ የተነሳ ስራዎችን በየክፍል ኃላፊዎች ቢሮ እየተዘዋወረ ማከፋፈል ይቀናዋል።

የዛሬው የጂብሪል ባህርይ ግን አደናጋሪ ሆነበት - ለአኖሌ።

እንደወትሮው በቀጥታ ወደስራ ከመግባት ይልቅ ቁጣ አስቀደመ።

«ምን ሆነሃል ጂብሪል?» አለው ደግሞ።

«እውነቱን እንድትነገረኝ አፈልጋለሁ!» የሚል ምላሽ ሰጠው ከረር ባለ ድምፅ።

አኖሌ ትንፋሹ እጥር አለበት። የገዛ ጀርድን ተጠራጠረ። ከአንድ ቀን በፊት አብረው ነው ያመሹት። ምን ተገኝ ባንድ ሌሊት?

«የተፈጠረ ችግር አለ?» አለው አኖሌ።

«ምንም እንደማትዋሽ ቃል ግባልኝ!»

አኖሌ ከተቀመጠበት በርግጥ ተነሳ። በእሳት ጨዋታ የተጀመረ ያህል ተሰማው። ከልብ ጉዋደኛው እንዲህ ያለ ቁጣ ሊወርድበት ስሜቱን ሊቁዋቁዋመው አልቻለም። ሆኖም ጂብሪልም ተፈናጥሮ ብድግ አለና ሽጉጡን ከሽንጡ ላይ መዘዘ።

«ተቀመጥ!»

አኖሌ እንደደነዘዘ ተቀመጠ። አይነትን ከሽጉጡ አፈመዝ አልነቀለም። ተፋጠጠ። አኖሌ በደከመ ድምፅ፤

«ጉዳዩ ምንድነው?» ሲል ጠየቀው።

«ቃፈር ነህ!»

«ማን!? እኮ እኔ!» እንደ ብራቅ እየሙሽ፤ ጣቱን የገዛ ልቡ ላይ ጠነቆለ። በግልባጩ ቁጣው ነደደ።

«አዎን አንተ! አኖሌ ዋቅ! ለኦሮሞ ወንበዴዎች ወይም ለሻኢቢያ አሊያም ለሲኦይኤ ... ለሰይጣንም ሊሆን ይችላል! እየሰለልክ ነው ... በደንብ አዳምጠኝ ... ሀቁን ካልነገርክኝ ጭንቅላትህን እዚሁ ነው የማፈነዳት። ባንተ ጦስ እግራ ላይ ሰንሰለት እንዲቆላፍ አልፈልገም። ገባህ?»

ከዚያም ድምፁን ረገብ ለማድረግ እየሞከረ፤

«... ሰላማዊ ኑሮዬ እንዲናጋ አልሻም። ሀቁን ነገረኝ። ሀይወትህን ለማዳን ያለሁህ ብቸኛ ረዳት እኔ ብቻ መሆኔን አስተውል። እኔን ለማታለል በቃጣህበት ደቂቃ ያለምህረት አሳልፈህ አሰጥሃለሁ። ከዚያም በሃያ አራት ሰዓት ውስጥ ለዘልአለም ታሸልባለህ።

ምናልባትም ከመገደልህ በፊት በጆሮ ለመስማት እንኩዋ የሚከብዱ ስቃዮችን በቁምህ ትቀበላለህ።»

አኖሌ ዋቅ ተስፋ በመቁረጥ የልብ ጉዋደኛዬ ብሎ የሚያምነው ሰው የሚያወርድበትን ሀጢያት በዝምታ አዳመጠ። አዳምጦ ሲያበቃ አዘነ። ከልቡ አዘነ። ያዘነው ከአስራ ስምንት ወራት በፊት ወደ ኢትዮጵያ ለመምጣት በመወሰኑ ነበር።

አኖሌ የሃያ ዘጠኝ ዓመት ወጣት ነው። መልክ መልካም፤ መለሰ። ትምህርቱን የጨረሰባትን የሀምቡርግ ከተማ ለቆ በጦርነት ወደምትታመሰው ሀገሩ የተመለሰው ይህንኑ አሁን ሽጉጥ ይዞ የሚዝትበትን ሰው አምኖ ነበር። ምእራብ ጀርመን ያሉ ወዳጆቹ መክረውት ነበር - እንዳይመለሱ። አስጠንቅቀውት ነበር - ሊደርስበት የሚችለውን ችግር እያስረዱ። ማስጠንቀቂያቸውን ግን ችላ አለው። ስራና የመኖሪያ ቤት ካገኘ፤ መኪና ማስገባት ከቻለ፤ የልጅነት ፍቅረኛውን አግብቶ ከኖረበት ማህበረሰብ ጋር መቀላቀልን እንደ ትልቅ ፀጋ ነበር የቆጠረው። በእድሜ የገፋ አሳዳጊ አባቱን በሀይወት ለማግኘትም ጉዋጉቶ ነበር። በተስፋም ነበር የተመለሰለው። አባቱን በሀይወት ማግኘት ችሎአል። ጂብሪልም ቃል የገባለትን የመኖሪያ ቤትና የስራ ጉዳይ ጨረሰለት። ያጣው ቢኖር የልጅነት ፍቅረኛውን ብቻ ነበር።

ሀወኒ ትባላለች። አገር ምድሩን አሰሶ የገባችበትን ማወቅ አልቻለም። ቢሆንም ኑሮው መልካም መሆን ጀምሮ ነበር። የዛሬው ዱብኦዳ ግን እንግዳ ሆነበት። በጀርመን ሀገር ቆይታው ትምህርቱን ተግቶ ከመከታተል አልፎ የጌሳ የፖለቲካ ተሳትፎ አልነበረውም። በርግጥ ወቅታዊ ሁኔታዎችን በጥንቃቄ ይከታተላል። በአውሮፓ ደማቅ ከተሞች ተቀምጠው ስለ ኢትዮጵያ ገበሬዎች የሚሰብኩትን ፖለቲከኞች ግን ከልቡ ነበር የሚንቃቸው። አሁን ግን ጂብሪል «የየትኛው ድርጅት ቃፈር ነህ?» ሲል አፋጣ ይዞታል።

በእጅጉ አዘነ። ለመፀፀት ግን ጊዜው እንዳለፈበት ተረዳ። ተስፋ ባጣ ድምፅ፤

«የማንም ሰላይ አይደለሁም!» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«አርግጠኛ ነህ?»

«አትጠራጠር!»

ጂብሪል በረጅሙ ተነፈሰና ሽጉጡን ሽንጡ ላይ ሽጦ እንበረበት ወንበር ላይ ተቀመጠ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲተያዩ ቆዩ።

«አኖሌ ... እርግጠኛ ነህ?»

ጂብሪል በሚማህን ድምፅ ነበር ደግሞ የጠየቀው።

አኖሌ ግራ ተጋባ። የጂብሪል የሚለዋወጥ ስሜት አደናገረው።
ቴአትር የሚሰራ መሰለው።

«እመነኝ!» አለ በተስፋ።

«እኔ አልጉዳህም። እውነቱን ብቻ ንገረኝ። ከዋሽህ አብረን
ነው ሲኦል የምንወርደው። እባክህ!»

አኖሌ ጠረጴዛውን በቡጢ ደለቀና ጮኹ።

«አይደለሁም! አይደለሁም! እኔ አኖሌ ዋቆ የምፈፅመውን
የማውቅ ሰው ነኝ! ለሰለላ ስራ የሚያበቃ ዝንባሌም ባህርይውም
የለኝም! አማርኛ በእርሞ ላይ ያላቸው አጉል ንቀት ያናደደኛል።
ይህን ስሜቱን ደግሞ ከተዋወቅንባት እለት ጀምሮ አሳምረህ
ታውቀዋለህ። ይህም ሆኖ ጉዋደኞቹ ሁሉ አማርኛ እና ትግሬዎች
ናቸው። ተራ ጠባብ ዜጋ አለመሆኔን ከዚህ መንገዝ ትችላለህ።
በተቀረ ያንተ መንግስታዊ ምስጢሮች መቼ ነው ያጉዋጉኝ? አንድ
አመት ሙሉ ስታውቀኝ ምን ነበር ፍላጎቴ? ከመፅሀፍ ብብት
ወጥቼ እውቃለሁ? ላንተ የፖለቲካ ዝባዝነኬዎች ጆሮዬን ሰጥቼ
እውቃለሁ? ስለህይወት ያለኝን ፍልስፍና አታውቅም? እንዴት እንግዳ
ሆነህ ትመረምረኛለህ? ወይም በኔ ላይ የታሰበ ልዩ ጥቃት ካለ
ብናየው በተሻለ»

አኖሌ ጥቂት ጋብ ካለ በሁዋላም፤

«... እኔ ለመሆኑ ምን አይነት አስተማማኝ መረጃ በደርሳችሁ
ነው እኔን ቃፈር ለማለት የበቃችሁት?» ሲል በመደነቅና ለመስማት
በመጉዋጉዋት ጠየቀው።

«መረጃ ከተገኝብህስ?» ሲል ጂብሪል ድንገት አፈጠጠበት።

«ስቀሉኝ!»

«አኖሌ ...»

«ግዴለህም ... መቼም እብድ አይደለሁም።»

«አንድ ጉዳይ ልንገርሃ!»

«ምን?»

«በዚህች ደቂቃ የደህንነት ሰዎች የመኖሪያ ቤትህን አገላብጠው
እየበረበሩ ነው» ብሎ የአኖሌን ስሜት ለማጤን ተዘጋጀ።

አኖሌ ግድ አልሰጠውም። ይልቁን ፈገግ አለ፤

«ሻንጣዎቹን ገነጣጥለዋቸው ይሆናሉ! ቁልፍ ብትጠይቁኝ ግን
የፍተሻ ስራችሁን ያቀልላችሁ ነበር። እነዚያ ውድ ሻንጣዎች
በግዴለሽነት ከተገነጠሉ መቼም ሲፈሰሰሁት የዳርዳሪት ተግባር
ኪሳራውን መጠየቁ አይቀርም።»

«ቤትህ የሚያጠራጥር ሰነድ አለህ?»

«በጀርመንኛ የተፃፈ ዲግሪዬ አለ። ፖሊሶችህ የእነግን
የመታወቂያ ካርድ ያገኙ ይመስላቸው ይሆናል።»

«የተፃፈልህ ፖሊስ ነኝ ደብዳቤ ይኖራል?»

«ደብዳቤ የማጠራቀም ባህል የለኝም።»

«የጦር መሳሪያ ይኖርሃል?»

«የሁለተኛውን የአለም ጦርነት የሚያሳይ ራልም አለኝ።»

«ፀረ ኢትዮጵያ መንግስት የሆኑ መፃህፍት መፅሄትና
ጋዜጦችስ?»

«እነሱ ይኖሩኛል!» አለው እያፈዘ።

የጂብሪል አይኖች ፈጠጡ።

«አንድተረጉመው ያዘዝክኝ አንድ የጀርመን ጋዜጣ አለኝ።
የመንግስቱ ሃይለማርያም አስተዳደር ስለሚፈፅማቸው ዝርዝር
የግድያ ታሪኮች ይተነትናል» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ጂብሪል አቀርቅሮ ሲያሰብ ቆየ።

ስአቱን አየ። ስምንት ሰአት ከቀነ። አሁኑኑ ወደ ዋናው
ጉዳይ መግባት እንደሚኖርበት ነበር የሚያስበው። ቢያንስ አኖሌ
ሰላይ ሊሆን እንደማይችል ያለው እምነት ትክክል እንደሆነ መገንዘብ
ችሎአል። ስለዚህ አለቱ ከመጠናቀቁ በፊት ጉዳዩን ተሎ መፈፀም
ይጠበቅበታል። የደህንነት ሚኒስትሩም ውጤቱን በጉጉት
እንደሚጠብቁ ያውቃል።

«ልጅ አኖሌ ...» ብሎ በእርጋታ ጀመረ «ቃፈር ስለመሆንህ
የደረሰን መረጃ የለም። የእስካሁኑ መጨዋጫዎህ አጭር ፍተሻ
ብቻ ነው። ይኸውልህ የሰለላ ስራ ተዋናይም ያደርጋል። ይህን
ሁሉ የማስመሰል ንዴት ቢሮዬ ተለማምጄ መምጣቴን ብታውቅ
ትደነቅ ወይም ትስቅ ይሆናል ...»

አኖሌ በመገረም ጂብሪል ላይ አፈጠጠ።

ጂብሪል አያይዞም «... በዚህ መልኩ ልቀርብህ የወሰንኩት ጥርጣሬና ስጋት ውስጤን ስለበጠበጠው ነው። በርግጥ አሁንም ቢሆን ቃፈር ላለመሆኑን በቂ ማረጋገጫ የለኝም። የደህንነት ሚኒስትሩ ግን ክፉኛ ጠርጥረውሀል።»

«አኮ በምን ምክንያት!» ሲል አምባረቀ።

«መነሻ አላቸው። ያውም በቂ መነሻ። የኢሰፓ አባል አለመሆኑን! ከጀርመን ሀገር በፈቃድህ መመለስህ! የተማርክ አርሞ መሆኑ - ሁሉ ለጥርጣሬ ሊያበቃ ይችላል። ሚኒስትሩ ግን ሌሎች ለጥርጣሬ የሚያበቁ ፍንጮችንም አግኝተዋል። ዛሬ ያንተን ገፁህን ለማሳመን ባለኝ ሃይል ሁሉ ተመዋገትኩልህ። ቤትህ እንዲፈተሽና እንድትታሰርም ታዞ ነበር። ያ ሁሉ በኔ ሃይል ተሸርክል። አንተ ላይ ጥቂት የክህደት ፍንጭ ቢገኝ ባለን ቅርርብ ምክንያት ብቻ የኔም ነገር ያከትማል። ስለዚህ ያን ማድረግ ለራሴም ስል ነበር። ስለዚህ በዚህ የጋራ ጉዳይ ላይ መነጋገር አለብን። ይህን ጥርጣሬ ለማጥፋት የምትችልበት እድል ተፈጥሮአል።»

«በምንድነው የተጠረጠርኩት? ግልፅ ሆነህ ንገረኝ»

አኖሌ ፋታ አጣ።

ጂብሪል ለጥቂት ደቂቃዎች አቀርቅሮ ከቆየ በሁዋላ፤

«ከትናንት ማምሺያ ጀምሮ ቡርቃ በምትባለው የትውልድ መንደርህ የሚኖሩ አንድ ሺ የአርሞ ገበሬዎች አምፀዋል» ሲል ተነፈሰ።

አኖሌ ዋቆ እንደ እንጨት የደረቀ መሰለ። ጀርባው ላይ ቀዝቃዛ ላብ ኩለል ብሎ ሲወርድ ታወቀው። ከመቅፅበት በርካታ ጉዳዮች፤ ታሪኮች በአእምሮው ብልጭ ድርግም ይሉ ጀመር። ቀስ ብሎ ከመቀመጫው ብድግ አለ።

«አባቴ ሞተ ማለት ነዋ!»

በደከመ ድምፅ ለራሱ ነበር የተናገረው።

«አባትህ አልሞቱም። ሆኖም በሞት አፋፍ ላይ መሆናቸውን የሚገልፅ መረጃ ደርሶናል» አለው ጂብሪል። አኖሌ ለምን ይህን ሊል እንደቻለ እያውጠነጠነ።

«አደገኛ ሁኔታ ነው ጂብሪል!» አለ በፍርሃት እየራደ።

«አንዴት?»

አኖሌ መልስ ለመስጠት ዘገየ ...

የአዲስ አበባ ሰዎች የማያውቁት ታሪክ፤ ሊገባቸው ስለማይችለውም ስሜት፤ ለሰባ አመታት በቡርቃ ብቻ ሳይሆን በአርሞ ተራራዎችና ሽለቆዎች ስለተነገረው ትንቢት እያሰላሰለ ነበር።

የቡርቃ ዝምታ!

ምናልባትም በቃፈርነት ከመጠርጠር የከፋ እደጋ ፊቱ ተደቅኖ ታየው። ሲጋራውን ምጥጥ አድርጎ መተርኮሻው ላይ ደፈጠጣት። አይኖቹ ... ልቡ ... አእምሮው ... ይበልጥ ነቁ።

ጂብሪል ከአኖሌ መልስ ሲያጣ ስለጉዳዩ ማብራራቱን ቀጠለ፤

«... ያመፁት ገበሬዎች የአባትህን፤ የአንተንና እጮቼን የምትላትን የሀውኒን ሰሞች እያነሳሱ በማምገስና በማቅራራት ላይ መሆናቸውን ከሁለት ሰአት በፊት መረጃ ደርሶኛል። 'የአማርኛን ጉጂ እናጋያለን' እያሉም ይዝታሉ!»

አኖሌ አይኖቹን ጨፍኖ በውስጡ ይሰቃይ ጀመር። ይህ እንደሚመጣ የቡርቃ ገበሬዎች ሲያወጉ ደጋግሞ ሰምቶ ነበር። ሆኖም የቡርቃ ዝምታ ትንቢት ለሱ ተረት እንጂ ወደ ተግባር የሚለወጥ ህያው ህልም አልመሰለውም ነበር። የቡርቃ እረኞች ጣፋጭ ለዛ እንጂ ... መች የገበሬዎቹ የልብ ምኞት ይሆናል ብሎ ገመተና?

ጂብሪል ቀጠለ፤

«በገበሬዎቹ ቀረርቶ ውስጥ ያንተ ስም መነሳቱ ሚኒስትሩ እንዲጠረጥሩህ አደረጋቸው። 'አኖሌ ገበሬዎቹን ለአመፅ ቀስቅሶአል' ለማለት ጭምር ከጀሉ። በዚህ ስሜት ላይ ሳለን ደግሞ ከቡርቃ ወደ አንተ የተላኩ ሶስት ገበሬዎች ለጋህር ላይ ተያዙ። ሲመረመሩ 'አባቴ ከመሞታቸው በፊት ሊያዩት ይፈልጋሉ?' የሚል ምክንያት ሰጡ። ከቡርቃ አካባቢ የደረሰን መረጃ እንደሚያስረዳው ግን ገበሬዎቹ የአመፁ መሪ እንድትሆን አንተን መርጠውሃል።»

እንደ እንቁራሪት የፈጠሙ አይኖቹን ጂብሪል ላይ ተክሎ ቀረ። በተመዋመዋቱ ድምፅም፤

«ይህን ሁሉ ሚኒስትሩ ሰምተዋል?» ሲል ጠየቀው።

«ሰምተውታል!»

«ምን አሉ ሲሰሙ?»

ጂብሪል ሪዙን በጣቱ እያፍተለተለ፤

«ትዝ ይልህ እንደሆነ ስለቡርቃና ስለራስህ የነገርክኝ ጥቂት ታሪክ ነበረ። እነዚያን ተረቶች ተጠቀምኩባቸው። ገበሬዎቹ ከእንስሳ

ባልተሻለ ሁኔታ የሚኖሩ መሆናቸውን፤ ከዚያ ቀበሌ አንተና ሀውኒ ብቻ ፈደል እንደቆጠራችሁ፤ ገበሬዎች በራሳቸው የህልም አለም ተወጠው፤ ተንሳፈው እንደሚገቡዋቸው፤ ዘላባድነት፤ ከዚያም እንደ ሀሳብ ለሚኒስትሩ አቀረብኩ። ያ ሀሳብ ሚኒስትሩን ጥቂት አረጋጋቸው። ባንተ ላይ ታስቦ የነበረው እርምጃ እንዲዘጋጅ ፈቀዱ። አሁንም በጉዳዩ ላይ በግልፅ ተወያይተን አስቸኩዋል መፍትሄ ካልፈለግን አንተም እኔም አደጋ ውስጥ ነን።»

«ምንድነው ንገረኛ! እንጋገር!» አለ በጭንቀት እንደተወጠረ።

«የገበሬዎች ጥያቄ ፖለቲካዊ ስሜት አለው። የሚያነሱት ጥያቄ የብሄር ጭቆናን ነው። አማርኛ ከአካባቢው እንዲወጡላቸው ይፈልጋሉ፤ የበቀል ስሜት አርግዘዋል። ይህን መሰል መርዝ የቁጥጠረ ሁኔታ እንዴት ተለክሮ እንደ ሰደድ እሳት ነው የሚያያዘው። መንግስት በሰሜን ያለው የፀጥታ ሁኔታ በተመሰቃቀለበት በዚህ አስቸጋሪ ወቅት ሌላ ትኩሳት እንዲጨመርበት አይገባም። ስለዚህ ቢቻል አመፀ በሰላማዊ መንገድ እንዲረግብ ይፈለጋል። ካልሆነ መንግስት ሃይል ከመጠቀም ሌላ ለማራጭ የለውም። የሃይል እርምጃ ከተወሰደ ደግሞ የቡርቃ ገበሬዎች በጅምላ ሊያልቁ ይችላሉ። ይህን አንተም እኔም መንግስትም የምንፈልገው አይመስለንም። ሚኒስትሩን የሳመንኩዋቸው ገበሬዎች አንተን እንደመሪ ስለመረቡህ፤ የአካባቢው ተወሳጅም ስለሆንክ በመንግስትና በገበሬዎች መካከል እንደ ድልድይ ታገለግላለህ በሚል ነው። ይህ ላንተ ጥቅም አለው። ወገኖችህን ከአልቂት ታድናለህ፤ የራስህም ሀይልን ከአደጋ ይተርፋል።»

አኖሌ አላመነታም።

«ጥያቄ የለውም ጂብሪል ... አሁንኑ እነሳለሁ!» ሲል አረጋገጠለት።

«ደግ አስበሃል!» አለ ጂብሪል በመርካት «... ሆኖም ገበሬዎች ለአመፀ መሪ ትሆን ዘንድ አንተን የመረጡበት ምክንያት አልገባኝም። ሌላም ግር ያለኝ ነገር አለ። ቅድም ስለ አመፀ ሳንሳብህ በቀጥታ አባትህ እንደሞቱ አመንክ። አመፀኝና የአባትህን ሞት ምን ያገኘዋል? ገበሬዎች የሀውኒን ስም የሚያነሱት ለምንድነው? ለመሆኑ ሀውኒ ማናት? የት ናት?» ሲል የጥያቄ ዶፍ አወረደበት።

አኖሌ ትክዝ ብሎ፤

«ታሪኩ ረጅም ነው። ሌላ ቀን ላውጋህ። እንድታውቀው ያህል ግን አመፀ የተቀሰቀሰው 'የቡርቃ ዝምታ' ተብሎ በሚታወቅ ትንቢት ምክንያት ነው። አባቱ የሞቱ ለት አመፀ እንደሚነሳ የቡርቃ ዝምታም እንደሚያበቃ ይነገር ነበር አለው።»

«ምንድነው የቡርቃ ዝምታ?» ጂብሪል ግራ ተጋባ።

«ቡርቃ ወንዝ ነው። በመሬት ውስጥ ለውስጥ የሚገቡዋቸው ወንዞች። በመሬት ውስጥ የመሄዱን ጉዳይ ገበሬዎች ከማኩረፍ ጋር ነው ያያያዙት።»

«ማነው የሚያኩርፈው?»

«ወንዙ! የቡርቃ ወንዝ!»

«የወንዝ ማኩረፍ ምን ማለት ነው አኖሌ?»

«ታሪኩ ረጅም ነው ያልኩህ ለዚህ ነው። ገበሬዎች 'ቡርቃ' ከመሬት በታች ውስጥ ውስጡን የሚሄደው እርምጃዎች በአማራ ወራሪዎች በመገዛታቸው እፍረት ተሰምቶት ነው! ብለው ያምናሉ። እንደ ገበሬዎች እምነት የቡርቃ ወንዝ ጥንት እንደ ዋቢሸቤ ደረቱን ገልብጦ የእርሞን ምድር ሁሉ ይዞር ነበር። ምንሊክ አርሲን ሲወርና የገዳውን ስርአት ሲያጠፋው ግን የቡርቃ ወንዝ በእርምጃ ተንበርካካነት አገዛዝና አፍሮ 'መሬታችሁን በጃችሁ ካላገባችሁ እኔን አታዩኝም' ብሎ አካላቱን ሁሉ እንደ ዘንዶ ሰብሰቦ ከመሬት በታች እንደቀበረ ከጥንት ጀምሮ እንደ ተረት ይነገር ነበር።»

ጂብሪል በመገረም ራሱን ግራ ቀኝ ሲገጥ ቆይቶ፤

«የሀውኒ ጉዳይስ?» አለው።

«እኔም ግራ ገብቶኛል ጂብሪል» ብሎ ሊያሳምነው ይጥር ጀመር።

«... እኔና ሀውኒ አባትና እናት የለንም። በማደጉ ያሳደገን አሁን በሞት አፋፍ ላይ የሚገኘው ዋቅ አባዱ ነው። እኔና ሀውኒ እንድንግር የተደረገው በቡርቃ ገበሬዎች ፍላጎትና ትብብር መሆኑን አውቃለሁ። ከፍ ስንል እንድንተጫጭ አደረጉን። እስከዚያን ቀን ድረስ አሁኔ ነበር የምትመስለኝ። በተቀረ ሀውኒ አሁን ያለችበትን ጨርሶ አላውቅም። የማውቀው ነገር ቢኖር እንደማፈቅራትና እንዳንተ ግጥም የምትወድ ውብ ልጅ መሆንዋን ብቻ ነው።»

«ወላጆቻችሁ እንዴት ሞቱ?»

«ምክንያቱን አላውቅም። ለአባቱ አንስቼለት ነበር። 'ሌላ ጊዜ አወጋሃለሁ' ነበር የሚለኝ። ከዚያ ወዲያ ስለተራራቅን እኔም ስለ ወላጆቼ የሚወቅ ልዩ ጉጉት አልነበረኝም። አባቱ ስለመዋቸ ወላጆቼ ሳንሳ ይከፋ ይሆናል ብዬም አስብ ነበር። ግን በእንደ አጋጣሚ ሞተው ሊሆን ይችላል። ምን ልዩነት ያመጣል?»

«መልካም! አሁን ጊዜ የለንም! ወደ ቡርቃ መሄድ አለብህ። ሚኒስትሩ ዘንድ ደርሼ እስከመለስ ከቡርቃ የመጡትን ገበሬዎች

እነጋግር:: በር ላይ አሉልህ» ብሎት ፈትሰክ አለ::

አኖሌ ጃኬቱን አንጠልጥሎ ደረጃዎቹን በፍጥነት ወርዶ ወደግቢው በር ገሰገሰ::

* * *

... የቡርቃ ገበሬዎች የቡርቃ ዝምታ! የተሰኘውን ትንቢት ለሰባ አመታት አዘመውታል:: ትንቢቱ የሚፈጸምበትን አለትም በናፍቆት ሲጠብቁ ነበር:: ቡርቃ ከካነ ተራራ ስር ተነስቶ ከመሬት ባታች ውስጥ ለውስጥ የሚገባውን ትልቅ ወንዝ ነው:: አልፎ አልፎ በተደረመሰ ጉሬ በኩል የቡርቃ ወንዝ ልክ እንደ ዋሲሽበሌና እንደ አዋሽ በከፍተኛ ፍጥነት ሲገባው ይታያል::

ከሰባ አመት በፊት የአካባቢው ገበሬዎች ብሻን ሲጣን የሰይጣን ውሃ እያሉ ይጠሩት ነበር:: በጦር አዛዥ ማእረግ 'አባዳላ' ተብለው የሚታወቁት ዋቅ ግን 'ቡርቃ' ሲሉ ሰየሙት:: ቡርቃ የግልት በአሮሚያ ምንጭ ማለት ነው:: ከዚህ ሲያሜ ጋርም ዋቅ እንድትንቢትና አፈታሪክ ለተከታዮቻቸው እንደዋዛ ይተርኩላቸው ነበር! እንዲህ እያሉ!

«ይህ ወንዝ ጥንት በአያቶቻችን ዘመን ስሙ 'ቡርቃ' ተብሎ ይታወቅ ነበር:: መነሻውም ከዚህችው በልምላሜዋ ከታወቀችው ከቡርቃ መንደር ሲሆን! የኦሮሞዎችን መሬት ሁሉ ውሃ እያጠገበ! እያካለለ ይገባል ነበር:: የቡርቃ ወንዝ በኦሮሞ ምድር ጻርቻዎች ሁሉ ይዞር ነበር:: ቡርቃ ፈጣን! ውሃው እንደ ኩል የጠራ ወንዝ ነበር:: ጥንት ኦሮሞዎች ውሃ የሚጠጡት ከቡርቃ ጨልፈው ነበር:: ምግባቸውን የሚያበሉት! ልብሳቸውን የሚያጥቡት በቡርቃ ውሃ ነበር:: ኦሮሞዎች ሀመም ሲሰማቸው ከቡርቃ መገንጨት ብቻ ይበቃቸው ነበር - ይፈውሳሉ::

... የመቼ ያ ብቻ ሆኖ?

«ቡርቃ የኦሮሞን ምድር አያነሳለ ሲገባዝ! ከአለት ሲጋጭ! ድምፁ ሙዚቃ ሆኖ ልብ ያማልላል:: ከገደል ሲዘል ድኖረቱ ለኦሮሞዎች ጀግንነትን ሲያስተምር! ለጠላቶቻችን ደግሞ ፍርሃትና ሽብርን ይለት ነበር:: የቡርቃ ወንዝ ለጥ ባለው መስክ ዝግ ብሎ ሲገባዝ ደግሞ ሀፃናት ይንበጫረቁበታል:: 'ቡርቃ ተረት አውራልን?' ይሉታል:: ስለዚህ ገደል! ለጥለቀለቀው ሜዳ! ስላቀዋረጠው ሽለቁ! በሩቅ መንደሮች ስለሚኖሩት ኦሮሞዎች ይተርክላቸዋል::

ታዲያ ምን ያደርጋል?

«የኦሮሞዎችን ግዛት ነፍጠኛ በጉልበቱ ወሰደው:: በዚህ

እጅግ የተናደደው የቡርቃ ወንዝ እንደ ዘንዶ ተምዘግዝግጦ! አካላቱ ሁሉ ሰብሰቦ ከመሬት ስር ተደበቀ:: 'ኦሮሞዎች ለነፃነታችሁ ተጋድለው ከብራችውን ሳያስጠብቁ ከተደበቅሁበት ጉሬ አልወጣን ብሎ ከመሬት ማህፀን ገብቶ ተከተተ:: ሰዎች ከምንጩ ሲጠጡ ወዲያው ውሃው መርዝ ሆኖ እንደታቸውን በጣጥሶ ይገድላቸዋል በዚህ ምክንያት የሰይጣን ውሃ ተባለ:: ቡርቃ ግን በኦሮሞዎች ሽንፈት አፍሮና አዝና ነው የተደበቀው» እያሉ ነበር ዋቅ አባዳ ለወጣቶቹ ገበሬዎች የሚያወጉት::

በወቅቱም በዚህ ታሪክ የተቆጠ ኦሮሞዎች በዋቅ መሪነት በነፍጠኞች ላይ ዘምተው እጅግ አስቃቂ ጦርነቶች ተካሂዱ:: ከሃያ በላይ ወጣቶች ዋቅ አባዳላን ተከትለው በፈረሳቸው የአርሲን ተራር አጥለቀሉ:: በየሽለቆው ሲወድቁም 'ቡርቃ በቃህ! ዝምታህ እስከመቼ እያሉ ይጮሁ ነበር:: 'ማረን ቡርቃ!' እያሉም በጦር ተሸቃሽቁ::

የወጣቶቹን ጀግንነትና አልቂት ያስተዋለው የቡርቃ ወንዝ ታዲያ ለዋቅ አባዳላ በህልም ተገልጦ

«ዋቅ! ዋቅ! የዚህ ዘመን ወጣቶች ከብራችሁን ማስመሪ አቅቶላችሁታል:: የኔም ዝምታ ይቀጥላል:: አንተ እድሜህን ጨርሶ የሞትክ አለት ግን! የኦሮሞዎች ቁጣ እንደገና ተቀስቅሶ ምድትናወጣለች:: ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ ጀግንነታቸው ያስመሰክራሉ:: ያን ጊዜ እኔም እንገቱን ብቅ አደርጋለሁ:: ኦሮሞዎች በሙዚቃዬ ይመሰግላሉ:: ጀግንነቱን ይማሩታል! ይወርሱታል ተረቱንም ያዳምጣሉ!» አለው እየተባለ ይነገራል::

ከዚያ ወዲያ የቡርቃ ሰዎች የዋቅ አባዳላን አለተ ሞት በተሰ ይጠብቁ ጀመር:: ያን ጊዜ የቡርቃ ዝምታ ያበቃና ጀግናው ቡርቃ እንደጥንቱ በኦሮሞ ምድር ደረት ላይ እያፋዋጩ ሲገባዝ ይታያል የቡርቃ ዜማ! የቡርቃ ጀግንነት! የቡርቃ ተረት ህልም ሆ አይቀርም...

* * *

... ጂብሪል ከሚኒስትሩ ቢሮ እንደወጣ የሩጫ ያህል ነበር ወ አኖሌ የገሰገሰው:: አኖሌ ከገበሬዎቹ ጋር ወግ ይዞ ነበር::

«አንድ ጊዜ ላናገርህ...» አለው በቸኩሰ ድምፅ::

አኖሌ ፈጥኖ ወደ ጂብሪል ተራመደ::

«እንግዲህ ሚኒስትሩ በጣም ተስፋ አሳድረውበሃል:: አሁን ሾፌርና መኪና ስለሚዘጋጅልህ ወደ ቡርቃ ገስግስ:: ምናልባት ዛሬ ማምሻውን ወይም ነገ ማለዳ የሁለቱ ወገኖች ግጭት ሊከሰት ይችላል

ገበሬዎቹ የአባትህን መሞት ብቻ ነው እየጠበቁ ያሉት። አባትህ ከሞቱ ገበሬዎቹ እንደ ጉርፍ ሊተሙ ይችላሉ። ገበሬዎቹ ወደ ሰፈሩበት ኮረብታ ዙሪያ እንደ ሻምበል የሰጋርታኪያድ ጦር ተልከዋል። አዛዥ ሻለቃ ጉተማ ይባላል። እሱም የአርሲ ልጅ ነው። ችግሩን በትንጅት እንድትፈቱ አሁኑኑ በሬድዮ ይነገረዋል። የኩድ ስምህ 'አልፋ ዋይት' ነው -አንዳትረሳው። በተረፈ አደራ አኖሌ! ከባድ ሃላፊነት ነው የተጣለብህ ...»

«አነዚህ ገበሬዎች አብረውኝ ቢሄዱ ይጠቅሙኛል» አለ አኖሌ።

«ይዘሃቸው ሂድ!»

«ሌላ ደግሞ ...» አለና እንደ ማሰብ አለ «አንድ ነገር ቃል ግባልኝ!»

«ምን?»

«የገበሬዎችን ቁጣ ለማብረድ የምናገራቸው አንዳንድ ቃላት ካሉ እንደእ የፖለቲካ አቁዋም ተደርገው መወሰድ አይኖርባቸውም። በተጨማሪ ቀንቶን ባሰብነው መንገድ አመፁን ካቆምነው 'አናርኪስቶችን ምንጠራ' በሚል ሰበብ የቡርቃ ገበሬዎች ላይ አደጋ እንዳይደርስ ቃል ግባልኝ?»

«ለመጀመሪያው ጥያቄህ ... ያሻህን ተናገር። አመፁ ብቻ ይቁም! የሁለተኛውን ጥያቄህን ግን እርሳው። ምንጠራው ከጅምላ የጥይት ውርጅብኝ በላይ አይጉዳቸውም! አይተርሳቸውምም። ይህ የሚሆነው እኩ ሁሉም ከሞት ከተረፉ ነው።»

አኖሌ ጥርጣሬና ፍርሀት ውስጡን አመሰፍነው። በሌላ ወገን ደግሞ መጠቃት ተሰማው። ለቡርቃ መንደር ወገኖቹ የሚያስብላቸው፣ ምናልባትም ስሜታቸውን የሚረዳላቸው ከቶ እንደሌለ ሲረዳ እንባ ... እንባ ... አለው። ከፊቱ ያለውን ተስፋ መፈለግ ጀመረ። ምንም የለም። ምንም!

ምንም እንደሌለ ሲያምን ብቸኝነት ተሰማው። ሀወኒን አሰባት። በአለም ላይ ፍቅረኛውም እህቱም እስከ ሞት። አሁን ግን የት እንዳለች አያውቅም። ሆኖ ባለው። እንዲህ ሆኖ እንኩዋ አያውቅም ነበር። እንባው ቅርብ ሆነበት። መጮህ አማረው!

«የት ነሽ ሀወኒ?»

ወንበዴዎቹ!

ኤርትራና ትግራይ

ምእራፍ ሁለት

- 1 -

በተራራማዋ የትግራይ ምድር ውስጥ ከላይ ግመል የምትባል አንዳት መንደር አለች። በርግጥም በዚህ ስፍራ የህወሀት መሪዎች መሸገዋል። ራሳቸውን ከኢትዮጵያ መንግስት የአየር ድብደባ ለመጠበቅ የመሬት ውስጥ ዋሻዎችን በመስራት ላይ ናቸው። በድማሚትና በመሰርሰሪያ ማሸን እየተባረቡ የሚሰሩት ዋሻዎች አስኪጠናቀቁ ድረስም በጊዜያዊ መጠለያቸው ስራቸውን በማከናወን ላይ ነበሩ።

ዛሬ ከማለዳው አንድ ተኩል ጆምሮ የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ስብሰባ ሲያካሂዱ ውሰው ተበትነዋል። ወደ ተሲያቱ ቀጣይ ስብሰባ የተመለሱት በጥድፊያ ነበር። ወደ ስብሰባው ዘግይተው

የገቡት ሆሎም አርአያና አቦይ ስብህት ነበሩ። ከመሰብሰቢያው አዳራሽ እድሞ ደጃፍ ላይ ሲጋርቻቸውን እየማጉ ሲያወጉ ቆዩ።

ሆሎም በቅርቡ ስለተካሄደበት የግድያ ሙከራ እያወጋቸው ነበር።

... በአጋጣሚ ነበር ከመስዋእትነት ያመለጠው። ከወልዲያ በሞተር ብስክሌት ተነስቶ ወደ ጉብዩ ከተማ ይጉዝ ነበር - ብቻውን። እስር ደቂቃ እንደተጉዞ በሽንጣ የያዘ እንደ ጉልማሳ ሰው የአስፋልቱን ዳርቻ ይዞ ሲጉዝ ተመለከተ። ሆሎም ጠረጠረ። ሽንጣዋ ላይ አይነን ጣለ። 'ሰውየው በእግሩ መጉዝ ለምን መረጠ?' የሚል ጥያቄም ለራሱ ያነሳል። 'እኔን ለመግደል ከደርግ የተላከ ሰላይ ይሆናል' ብሎ ግን አልገመተም። አለፈውና ከመቅፅበት ዘወር አለ። አይን ለአይን ተገጣጠመ። ሰውየው ሽንጣውን መሬት አኑሮ ዚፑን ሲፈታና ሆሎም ዞሮ ሲመለከት - እኩል። ሆሎም ሽጉጡን መሻርጠ ከሞተሩ ዘሎ ወረደ። 'እጅ ወደላይ!' ሲል ጮኹ። ሁለት እጁን ሰቀለ - ባለሽንጣው። ተጠጋው ሆሎም። ሽንጣዋን ጉተታት። ከፈታት። እስከ አፍጢሙ ጥይት የጉረሰ አብዚ።

ይህንን ለአቦይ ስብህት እያሜወታቸው ሳለ የሆሎም ስም ከጀርባቸው ተጠራ። የሴት ድምፅ ነበር። ሁለቱም ዘወር አሉ። ሀወኒ ዋቆ ነበረች። ዳገቱን በችኩላ ስትወጣ ተመለከቱዋት።

«ማነች ይህቺ ሴት?» አቦይ ስብህት ጠየቀ «... ደጋግሜ አያታለሁ። ተጋዳሊት አልመሰለችኝም።»

«የትግሉን ታሪክ ለመፃፍ ነው የመጣችው» ሲል ምላሽ ሰጠ ሆሎም።

«ከየት?»

«ጉንደር መምህር ነበረች። ጠፍታ ወደ ነፃ መሬት እንደገባች እኔ ዘንድ ጥቂት ቆይታ ነበር። ሁዋላ ወደ ሱዳን ወጣች። ጀርመን ወደሚገኝ አጫኛዋ የመሄድ ፍላጎት ነበራት። እንዳሰበችው በቀላሉ የማይላክ መሆኑን ስታውቅ ግን ተመለሰች። እንድትታገል ጠይቀናት ነበር። አልተስማማችም። ሆኖም የትግሉን ታሪክ ለመፃፍ እንደምትፈልግ አስታወቀች። ወደዚህ የመጣችውም በተለይ ከህመህት አመራር የትግሉን አጀማመር ለማግኘት ነበር። አላነጋገረችህም?»

«የለም! ከአባይና ከመለስ ጋር ግን አይቺያታለሁ»

ሀወኒ አጠገባቸው ደርሳ ነበር። ዳገቱ ስላደከማት ደጋግማ ትስልና ታለክልክ ጀመር።

«ይቅርታ! አቆምኩዋችሁ!»

«ይህና» ብለው ሁለቱም ጨበጡዋት።

«ለጥብቅ ጉዳይ እፈልግሁለሁ!»

«ዘወትር ለጥብቅ ጉዳይ ትፈልግኝ የለ?» ሲል ቀለደባት።

«የምሬን ነው።»

«ዛሬ አልችልም ሀወኒ። እናመሻለን። ነገ ምሳ ሰአት ላገኝሽን።»

«ጥሩ! እሳቸውንም ላነጋግር እፈልጋለሁ» አላች ወደ አቦይ ስብህት ዞራ።

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዘ።

«ይቅርታ! አዘገየሁዋችሁ! ወደሰብሰባ እየገባችሁ መሰለኝ» ብሎ ተሰናበተቻቸው።

እንደገና ቁልቁለቱን ትወርድ ጀመር። ሆሎምና ስብህት ወደሰብሰባው ዋሻ ሲያመሩ ጥቂት ቃላትን ተለዋወጡ።

«አላማዋ በርግጥ ታሪክ መፃፍ ይመስልሃል?» አሉ አቦይ ስብህት።

«አትጠራጠር! እጅግ ቅን ልጅ ናት!»

«ያልተለመደ ይመስላል።»

«አዎን! እንደ ቀን ብታዋራት ግን ልብዋ ይገባሃል።»

አቦይ ስብህት ፈገግ አሉ። ጥቂት ቃላቶችንም እንደዋዛ ጣል አደረገ።

«በርግጥ አንተ ልቦችን በማወቅ ከኔ እንደምትሻል ግልፅ ነው ...»

አቦይ ስብህት የጀመሩትን አቁዋርጠው ሲጋራቸውን ለመጨረሻ ጊዜ ማጉት።

ሆሎም ከልቡ እየሳቀ አቦይ ስብህትም አጅበውት ወደ ዋሻው ገቡ።

... ሀወኒ ዋቆ ቁልቁለቱን በችኩላ ተንደረደረች። ሁሉ እንደቸኩላች ነው። ጠይም መልክ መልካም ናት። ቁመት አድሎአታል። ቀጭን ናት ሀወኒ። ስትስቅ የጥቅምትን አደይ አበባ ታስንቃለች - ይሉዋታል። ጥርሶችዋ ስለሚያምሩ ብቻ መቼ ይገኛል? አይኖችዋ ይደምቃሉ። የሀወኒ ውበት ብስለትዋ ነው ብለው የሚመዋገቱም አሉ። ውበትማ ብርጭቆም ውብ ሊሆን ይችላል።

ሀውኒ እኩ ከሴትነትዋ በፊት ሰው መሆንዋን የምታውቅ ናት።
 ወገንዋ አይጠገብም። ሴቶች ብልህ ስለሆኑ መላ ያውቃሉ የሚል
 አባባል አለ። ይህ ለሀውኒ ሙሉ በሙሉ ይሰራል። ሀውኒ ዘማሪ
 ወፍ ነው የምትመስለው። አካባቢዋን ለመወዳጀት ጊዜ አይፈጅባትም።
 ለዚህም ነው መሰል ሀየሉም በጣም ይወዳታል። ወደ ተራሮች
 ጫፍ ይዞአት ይወጣና ለረጅም ሰአት ያወጋሉ። ስለቡርታ
 ታውራዊላች። ስለ አሮጥ ገበሬዎች፣ ስለ አሳዳጊ አባትዋ፣
 ታጫውተዋለች። ቅንነትዋ ያስገርመዋል። ሰዎች ሁሉ ምነው
 እንደ ሀውኒ በሆነ? ብሎ ይመኛል። አንዳንድ ጊዜ እንባው በአይነት
 ግጥም እስኪል ድረስ ምኞትዋን ስትከምር አዳምጦአታል።
 በመካከሉም ስለራሱ እንዲነግራት ትወተውተዋለች።
 ይቆራርጥባታል። ከዚያም እስከ ታወጋዋለች።

- ጉንደር እያለሁ በተደጋጋሚ ስለ ጀግንነትህ እሰማ ነበር።
 በተዋወቅሁት ብዬ አሰብኩ። ታውቃለህ ግን ሁኔታህ ሁሉ ፑካቴቭን
 እንደሚመስል።

- ማነው ፑካቴቭ? -
 - የሩሲያ ድሆች እመፅ መሪ የነበረው ነዋ -

ሀየሉም ብዙ የትግል ታሪኮችን አንብቦአል። የነቹ ጉብኝትን
 ታሪክ እንደ ውሃ ነው የጠጣው። የካስትሮን አጣጥሞታል።
 የጋሪባልዲን ... የማኦን ... ታሪኮች ያውቃል። በርግጥ እንደ
 ቪትናሞች የትግል ታሪክ የመሰጠው የለም። የቪትናም ታጋዮች
 ለሱ ቅርብ ናቸው። የፑካቴቭን ስም ግን ሰምቶ አያውቅም!

- አ! ፑካቴቭንም ቆይ አመጣልሁለሁ! ግን ከየት? መቀለ
 ይኖር ይሆን? በጦርነቱ ቤተመፃህፍቱ ነደለል እንዴ?

- እንዴት ስሙን እንኩዋ ሳልሰማ ቀረሁ? -
 - ፑካቴቭም ያንተን ስም አልሰማም። ብላ ላተች።

የሀውኒ ሳቅ ረጅምና ውብ ነው። ሀየሉም የሀውኒን ሳቅ
 ይወደዋል። በትግራይ ዱራዱር ውስጥ ዘወትር ከሚያዳምጣት
 ሰረኔ ከምትባለው ወፍ ድምፅ ጋር ያመሳስለዋል።

- ፑካቴቭ በርግጥ እኔን ይመስላል? -

- ባየኸው ሀየሉም! በርግጥ የምትለያዩበት አንድ ነገር አለ።
 እሱ የሚማርካቸውን መኩንኖች ያለርህራሄ ይገድል ነበር። የፑካቴቭ
 መልካም ጉት ደግሞ ድሆች ሁሉ ወገኖቹ ነበሩ።

ሀየሉም በተመሰጠ እያዳመጣት ሳለ ድንገት ፀጥ አለች።

ችኩልዋ ሀውኒ ምን ፋታ አላት? ደሞ ቀጠለች።

- አንተ ግን የትግራይን ሰዎች ታስቀድማለህ አይደለም?።

- በጭራሽ ሀውኒ -

- የእውነት ንገረኝ ሀየሉም! አንተም እንደ ፑካቴቭ ለተበደሉ
 ሀዘቦች ነው የምትታገለው? ግን አንድ አሮጥና ሌላ የትግራይ
 ሰዎች ወድቀው ብታይ ቀድመህ የቱን ታነሳለህ?

- አሮጥውን።

- አላምንህም ሀየሉም።

- እመኒኝ! እየፈፀምነው የመጣነው ነው። የገደሉንን ወታደሮች
 መስዋእትነት እየከፈልን ነው የምንማርካቸው። ከማረክናቸው በሁዋላ
 የሚተኩሱብን አለ። ለምን አናጠፋቸውም ታዲያ? ይህን ስልሽ
 ለትግራይ ታጋይ ሀይወት አልሳሳም ማለቱ አይደለም። አላማችንን
 እንዲያውቁልን እንፈልጋለን። እንኩዋን ስለ ኢትዮጵያ ስለ ሱዳን
 ወንድሞቻች አስባለሁ። ስለ አፍሪቃም እቆረቆራለሁ።

- ይህ የምትለኝ ፕሮግራማችሁ ብቻ ነው። በውስጣዊ ስሜት
 ደረጃስ?

- የትግራይን ሀዘብ ከሀይወቴ በላይ እወደዋለሁ። ይሄ ግን
 ሌላውን በመጥላት አይመነዘርም።

- አዲስ አበባ የመግባት እቅድ አላችሁ?።

- አይቀርም።

- ይሳካላችሁ ይሆን?።

- ሁላችንም በሀይወት ላንገባ እንችላለን። ትግሉ ግን በድል
 እንደሚጠናቀቅ እርግጠኛ ነኝ።

- ፑካቴቭ ፒተርስበርግን ከብብላት ነበርኩ። ሁዋላ የሩሲያ
 ንጉሳዊ መንግስት ጦር ጠነከረና የድሆችን ሰራዊት ሁሉ ጠራረገው።
 በመጨረሻ ያ ብርቱ ሰው ተያዘ! በአንድ ሩብል ገመድም ተሰቀለ።
 ነፋስም ያን በድን አካል ሲያወዛውዘው ዋለ። ሲዘምሩለት የነበሩትም
 በሚወዛወዘው በድን አካል አላገጡ። ማምሻውን ታዲያ የዛሩ ንጉስ
 ታላቅ የራት ግብዣ አዘጋጀ። ምግቡም ጠረጴዛውን ሞላው። ፕድካ
 ቀረበ። እስኪነጋም ሀሴት ሆነ።

- አለምን ያንቀጠቀጡትን አስር ቀናት አስታውሺያቸዋል! - አለ
 ሃየሉም። እና ቀጠለ!

- ምናልባትም ከሰሜታዊ ጉርፍነት ወደ ተደራጅ አመፅ ያደጉት የፑካቴቭ የልጅ ልጆች ሩሲያን አጥለቀቁዋል። የዛሬን መንግስት እንደ መዝገር አፈረጡት። የክሬምሊንን የብረት በር በክንዳቸው ቆራረጡት። በአለም ላይ ያሉ ስግብግቦች፣ ግፈኞችና ሆዳሞች ተንቀጠቀጡ ... የውልሽ ሀውኒ ... ከብዙ አመት በፊትም ከዚህ ከትግራይ ምድር መጥረቢያ ይዘው የአፄ ሀይለስላሴን ጦር ያፍረከረኩ ተደመሰሱ። ከብዙ አመታት በሁዋላ ደግሞ የዚህ ዘመን ወጣቶች ተነስተናል። እኛ ግን ድል እናደርጋለን። ምክንያቱም ሰሜት የሚነዳን የቁጣ ጉርፍ አይደለንም። አላማ አለን።

ሀውኒ በተመስጦ ስታሰላስል ቆይታ፤
- ያልከው ሁሉ ገብቶኛል። እኔም ቢሆን የፑካቴቭን ታሪክ በድጋሚ መፃፍ አልፈልገም። ግን ለምንድነው ታሪክ በግለሰብ በኩል እንዲፃፍ የማትፈቅዱት?።

- ትግሉ የሀዘብ ስለሆነ ነዋ!።
- ቢሆንም አንተ ለትግሉ መሳካት ወሳኝ ሰው ነህ!።
- ወሳኝ አይደለሁም ሀውኒ። ጠቃሚ የሚባለው ቅፅል ስም ይበቃኛል። እኔና ጉዋደኞቼን ትግሉና ሀዘቡ ነው የፈጠረን። እኔን ብቻም ደሞ አይደለም። ሌሎች ጀግኖችንም ፈጥሮአል። ወደፊትም ይፈጥራል። ስለዚህ ግለሰቦችን ማእከል ማድረግ ብዙውን ጊዜ የሀዘቡን ተሳትፎ ያከስባል። ምንጊዜ ጣሊያኖችን ድባቅ መታ እንደሚባለው ማለት ነው።

- ባንተ በኩል የሀዘቡን ትግል መግለፅ አይቻልም?
- ይቻል ይሆናል። ጥንቃቄ ግን ይጠይቃል።
- ጓደኞችህ ግን አልተባበሩኝም።

ሀየሉም ሳቀ።
- እውነታቸውን ነውኩ ሀውኒ። የኔን ስም ሰማይ ጥግ የሰቀለው ደርግ ነው። እንቺም ደሞ ይህንን ተከትለሽ ነው ለመሄድ የምክርሽው።

ሀውኒ ለጥቂት ደቂቃዎች ዝም አለች። የሀየሉምን ታሪክ የመፃፍ ምኞትዋ፤ አየለ።

ይህ የሆነው ትናንት ማምሻውን ነበር።
ነገ ተሲያትም ቀጠሮ አላቸው ...

እንደገና ተራሮቹ አናት ላይ ተቀምጠው ያወጋሉ።

ሀውኒ ... ከሀየሉም ጋር ቀጠሮ ከያዘች በሁዋላ ቀልቀለቱን እየተንደረደረች በግል ከተሰጠቻት ዋሻ ደረሰች።

ጣራዋ ላይ አፈር የተደመደመባት ከትላልቅ ግንዲላዎች የተገነባች ዋሻ ናት። የመደብ አልጋና ጠረጴዛ እንዲሁም እንደ ፊዲዮ ቴፕ አላት። ጠረጴዛዋ ላይ ወረቀቶች ተበታትነዋል። ወረቀቶቹ ብቻ ሳይሆኑ ሀሳብዋም ተበታትኖባታል። ሀየሉምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ ለመፃፍ የምታደርገው መከራ ቅጥ እያጣ ሄደአል። ቅጥ ያጡትን ቡጭቅጫቂ ወረቀቶች ማንበብ ጀመረች...

ሀየሉም አርአያ በ1949 ትግራይ ውስጥ አዲነብርኢድ በምትባል አንዲት ትንሽ መንደር ተወለደ። በልጅነቱ የእግርኩዋስ ጨዋታ አጥብቆ ይወድ ነበር። የአካባቢውን ልጆች እያሰባሰበም እሱ የቡድኑ መሪ እየሆነ፣ ጠመንጃዎችን ከእንጨት እየሰራ፣ ወደ ተራራዎች እየወጡ ይጫወቱ ነበር።

ሀየሉም በጉርምስና ዘመኑ ወደ ትግል ወጣ።

እለቱም ሰኔ 18፣ 1968 ነበር።

ከእህቱ ልጅ ጋር ተያይዘው ወደበረሀ ወጡ። በልጅነቱ ብርቱ መንፈስ የነበረው ሀየሉም፣ አዲነብርኢድ ትጠበው የነበረው ሀየሉም፣ ከፖሊሶች እየተጣላ ሽጉጥ እየነጠቀ፣ ቤተሰቦቹን ማስጨነቅ የጀመረው ሀየሉም፣ ልቡ ወደበረሃ ሸፈተ። በጀሮው ሽው ያሉ ወሬዎች ነበሩና እኒያ ጭምጭምታዎች ቀልቡን ሳቡት። በሰሜት ጠሩት - ወደ በረሃ።

ከእህቱ ልጅ ጋር ዱር እያቆራረጠ መገሰገስ የጀመረው ጠብመንጃውን እንዳነገተ ነበር። ለአደን የብረባቸውን ገደሎች ያውቃቸዋልና አልተቸገረም።

ጊዜው ከረምት ነበር። ይዘንባል። ከትግራይ ተራራዎች ተጠረቃቅሞ እየተጠማዘዘ የሚጉዋዘው ጉርፍ ታላላቅ ተራራዎችን ሃምሶ የመደርመሽ ችሎታ ነበረው። ከድንጋይ ድንጋይ እየተላተመ የሚንፋዋለለው ጉርፍ፣ ለሀየሉም እንደ ትንቢት ነጋሪ ነበር። ዋዳህ ከተባለ ቦታ ደርሶ በዛፍ፣ ጥላ ስር ተቀምጠው ቁጣና ገንፎ ከሚበሉ ጥቂት ታጋዮች ጋር ሲቀላቀልም ሀየሉም የተራራው ሰው መሆኑን አረጋግጠ። ዳዊትን ሆኖ ከጉልያድ ሲፋለም ተዘጋጀ። ድል አድራጊ ተብሎ ተተነበየለት። ሀዲሽ የሚለው የቤተሰብ ስሙ ሀየሉም በሚለው ተተካ። በርግጥም ተራሮችን መሸገባቸው። ሜዳና ሸለቆዎችን አሰሳቸው። ጥይቶች በሳሱት። ስንቶቹ አጠገቡ ወደቀ?

የወደቁት ለተሩት አደራቸውን እየሰጡ በረሃ ቀሩ። አብሮት የመጣው የእህቱ ልጅ ሳይቀር ሀክፊን በተባለ ቦታ ተሰዋ። ሆሎምም አንድ ቀን እንደ ጉዋደኞቹ አንድ ተራራ ላይ እንደሚወድቅ እርግጠኛ ነበር ...

ሀወኒ የማስታወሻ ደብተርዋን እየገለበጠች ማንበብ ቀጠለች።

... የሰሜን ኢትዮጵያ ሰዎች ጦርነቱን ገፋበት። እነሱ እንደሚሉት ጦርነቱ የተቀሰቀሰው ፍትህን በመነፈጋቸው ነው። የልማት፣ የቀዋንቀዋ፣ የመሬት፣ የስልጣን ጥያቄዎችን ደግመው ደጋግመው እነሱ። ስልቻ ለሚሞሉት ጥያቄዎቻቸው ጆሮ የሰጣቸው ግን አልነበረም። ይህ እናደጃቸው፣ ንዴታቸው ወደ ቀጣ - ቀጣቸው ወደ አመፅ - አመፁ ወደ ጦርነት አደገ። ጦርነቱም በየማእዘኑ ይቀጣጠል ይዘ። ሰሜንኞች ሞትን ናቁ። ከሞት ያልተሻለውን ኑሮ ጠሉ። ጀግንነታቸው መጣባቸው። ጠመንጃና እምቢልታቸውን የሸረረት ደር ካደራበት የድንጋይ ግድግዳ ላይ አወረዱ። እንደጥንቱ፣ እንደጠዋቱ፣ እንደእባቶቻቸው አየዘፈኑ፣ ከበርውን እየደለቁ፣ ሊዋጉ የሰሜን ተራሮች ላይ ወጡ። ከስመጥር መሪዎቻቸው አንዱም ሆሎም ሆነ። ይህ ታጋይ ተከታዮቹን ይዞ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ወታደሮች ላይ የሰነዘረው የዱላ ነበልባል ከጊዜ ጊዜ እየበረታና እየሰጋ ሄደ። ጥይቶች በበላሉትም ሆሎም ሊቆም አልቻለም። የሰራዊቱ ጥንካሬ ተስፋ ሆነው። ሞትን የሸንፍ ጀመር።

አንድ ጊዜ ሀዋን የሚባል ቦታ ወታደሮች አድፍጠው ይጠብቁት ነበር። ሆሎም አንዲት እና ቤት ውስጥ ሆኖ የዋጋና ይዋጋ ነበር። ወታደሮች ያቺን እና ቤት ጠረጠሩዋት። ይከቡዋትም ጀመር። ውጊያው ተጋጋለ። የመንግስት ወታደሮች ሆሎም እዚያች ጉጃ ውስጥ መሆኑን አረጋግጠው።

ጨዝቱና ግርግሩ በረታ።

«ሆሎም እዚህ ነው!» የሚሉ ድምፆች ተራራዎች ላይ አስተጋቡ።

የወታደሮች ጆሮ ቆመ፣ የ ብርቱ ጭራቅ ከተያዘ የጦርነቱ ሁሉ ማብቂያ ይሆናል ሲሉ ተገንገሩ። ያልተጠበቀ መተራመስ ተፈጠረ ...

አዛዦች ይጮሁ ጀመር!

«እንዳትገድሉት ከነሀይወቱ ያዙት!»

«እንዳይመለጣችሁ!»

«ጉጃዎን አጋዩዋት!»

ሆሎም ይህን ሁሉ እናዋ ቤት ውስጥ ሆኖ ያደምጣል። ብቻውን በመሆኑ ይህቺ የመጨረሻዋ ደቂቃ መሆንዋን አመነ። ቢሆንም ሆሎም ተስፋ ይቀርጣል ብሎ ማን ያስባል? ቀለበታቸውን ወደ አናዋ ቤት እያጠበቡ፣ እየተኮሱ ከሚመጡት ወታደሮች ጋር ይታኮሱ ጀመር። ጥይቶች ግርግሩውን እየበሱ አጠገቡ ያርፋሉ። በጆሮው ስር ያፋዋሚሉ። ድንገት ጉንጉን ቀዘቀዘው። ተመትቶአል። የካኪ ሽሚዙ በደም ታጥቦአል። ይህም የሁሉም ነገር ማከተም ምልክት መስሎት ነበር። ግን ስህተት ነበር። እኒያ ከጥይት የፈጠነት ጀግኖች ጉዋደኞቹ እንደ በረሃ ዘንዶ መሬት ለመሬት እየተሳቡ ደርሰውለታል። ጉጃዋንም ከበበው እየተሰገበገቡ ሆሎምን ለመማረክ የሚመጡትን ወታደሮች እንደ ዝምብ አረገፍዋቸው። መሪያቸውንም በታላቅ ጀግንነት አዳኑት። ሆሎም ምን ያልተዋጋበት ስፍራ አለ?

ዐለምት! ወልቃይት! ደደቢት! አጋህብረት! አዲዳእር! ሽራር! አልገዳ! ማይቀነጣል! አቢይላዲ! ገርአልታ! ነበለት! አህራርም! አክሱም! አድዋ! ሀውዜን! አፅቤ! አበርገሌ! ሳምሬ! ግጆት! ለቆጣ! በርቸሌ! ደላ! ዳንዴ! መቻሬ! ጨርጨር! ጉንቦዱ ...

ግን የቱ ተጠርቶ የቱ ይተዋል?

ሆሎም እንደሆነ ተራሮቹን፣ ሽለቆዎቹን ተሽሉክሉኩባቸዋል። መድፍ፣ ሞርታር፣ ታንክ፣ ብረት ለበሰቻቸውን አጋይቶባቸዋል። የወታደሮችን የማዘዣ ጣቢያዎች ወደ አመድ ከምርትነት ለውጠባቸዋል። በቆረጣ አሰቃይቶአቸዋል። ሞራላቸውን ሰባብርታል። ታዲያ ስሙን ማን የማያነሳሳው አለ? የራያ ሰዎች ወንድ ልጃቸውን ሆሎም ሲሉ ለይመዋል። በከባድ ውጊያ መሀል መደንገጥን ጨርሶ የማያውቀው ሆሎም የካቲት ሲመጣ ለድልና ለመስዋእትነት ይዘጋጃል። የውስጥ አግሩ ሲገማመስ በማዳበሪያ ክር በወሰፊ ይሰፋው ነበር። ምን ያ ብቻ! የገዛ እግሩን በስብ እየተኮሰ ልክ እንደ ወንበር እግር ይጠግነዋል። ታዲያ ሆሎም ሩህሩህ ነበር።

ስለሙሴ ሲናገር እንገውን ማቆም አይችልም። የመጀመሪያው የሀወሀት መሪ የነበረው ሙሴ! መዳን እየቻለ ደሙ ፈሶ አልቆ ሀይወቱ በማለፍዋ ዘወትር ይብክክክናል። ታዲያ የሙሴን ጥበብና ትእግስት እንዳለች ነበር የወረሳት። ሩህሩሁ ሆሎም ከሀለን የተሰዋ አለትም እንገውን ማቆም አቅቶት ነበር። በተመዋመዋ ተከሰ መሀል ... መደማመጥ በማይቻልበት ... የገምብ ድምፅ በሚለማበት ... ሆሎም ላንቃው እስኪሰነጠቅ ይጮሃል! ፊደሮው ላይ ያምገርታል!

- ከሀለን! ከሀለን! ከሀለን!-

ድንገት የኩህለን ድምፅ መጣለት!

- ምን ሁኔታ ላይ ናችሁ? - ሲል ሆሎም ይጠይቀዋል።

- የተመዋመዋቀ ውጊያ ነው። እንደ ቀድሞው እየፈፀምኩ ነው። ይለዋል።

እንዲህ ማለቱ ለሆሎም ግልፅ ነበር።

ኩህለን ምንም እንኩዋን መሪ ቢሆንም የሚመራቸው ታጋዮች ተሰውተውበት ራሱ መስመር ይዞ ውጊያው ላይ ገብቶ ኖሮአል።

በሰባቸው ውጣ።

ሆሎም በሀይለቃል አዘዘው። ኩህለንን ማጣት ምን ማለት እንደሆነ ያውቀዋል - ሆሎም።

- ተቀብያለሁ! - ይላል ኩህለን። አያይዞም

ግን ይህን ቦታ ብተወው ለጠለት ምቹ ሁኔታ ይፈጠራል። ይህን ቦታ የደርግ ወታደሮች ከያዙት ግራና ቀኝ የገቡት ታጋዮች ይመታሉ -

- ምን ያህል ሰው አለህ? -

- ይህና ነው -

ሆሎም ቁና መሱ አየር ተነፈሰ። ረጋ አለ። ገባው። ኩህለን ብዙ ተሰውተውበታል። አሰባና እንደገና ይራህ ጀመር!

- የያዝኩትን ቦታ ለቀህ ውጣ -

ሰቀ ኩህለን። ረጋ ብሎም!

እሺ ሆሎም - አለው።

ከዚያም ግንኙነቱን አቁዋረጠ። ሆሎም ግን እንደገና በፊደሉ ይፈልገው ጀመረ። ከጥቂት ፍለጋ በሁዋላ አገኘው። አሁን ግን የኩህለን ድምፅ ለወጥ ብሎአል።

- ብዙ ገደለናል ሆሎም ማርከናል። መሸሽም ጀምረዋል! በዚህ ላይ እኔ ...

የኩህለን ድምፅ ድንገት ሰረገ።

ሆሎም 'ኩህለን እያለ ይራህ ጀመር። መልስ የለም። ኩህለን ለዘልአለሙ ዝም ብሎ ኖሮአል። ሆሎም አለቀሰ። አልቻለም። በተመዋመዋቀ ውጊያ መሃል አነባ። ጦርነትን ረገመ። ሰንቶች ወደቁ? ሰንቶች? ሰንቶች? ሰንቶች?

ኩህለን ቅን ነበር። ብርቱና ግልፅ። በከባድ ጦርነቶች መሀል የሚቀልድና የማይደነግጥ ነበር።

ሆሎም ገጠመኞችና ያለፈባቸው አሰቸጋሪ ውጊያዎች ቁጥር ሰፍሮ አልነበራቸውም። የአግላዚ ለፕሬሽን ብቻውን ታላቅ ገድል ነው። እስራኤላውያን በአጋንዳ - ኢንቴሌ የፈፀሙትን ገድል ያስታውሳል ...

ሀውኒ የፃፈችውን መጠጫጫት አሰኛት። በዚህ አያያዝ የትም እንደማትደርስ ተረዳች። ታሪክ እንዲህ እንደማይፃፍ ታውቀዋለች። የሰበሰበችው መረጃ በቂ አለመሆኑ ግልፅ ነበር። 'ታዲያ ምን ማድረግ አለብኝ?' ብላ ራስዋን ጠየቀች።

መተው?

ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ምኞትዋ የተዳከመ መሰላት። አድካሚ ሆነባት። የሰበሰበችውን መረጃ ብታገላብጥም ባዶ ሆነባት። ስሜት የለውም። ለጋዜጣ የሚላክ ዝግገዝኬ! ትርጉም የሌላቸው የተበጣጠሱ ብቸኛ ያሉ ገጠመኞች ሆነባት። ታጋይ ባለስልጣናቹ ደግሞ ለመናገር ፈቃደኛ አይደሉም። ሥላሴካ እንዲ ታሪክ መናገር አይወዱም።

የሰበሰበችውን ፎቶግራፎች ስታገላብጥ የሙሴ ፎቶ እጅዋ ላይ ገባ። የደሰደሰ ያለው ወጣት ነው። ፎቶውን ሲያየት በህይወት ያለ ይመስላል። ትክ ብላ ታስተውለው ጀመር። ስለሱ ብዙዎች ነግረዋታል። ስሙን ሲያነሱ ደግሞ እንባ እንደሚቀድማቸው አስተውላለች። 'ሙሴ ጀግና ነበር ወይስ ነቢይ?' አለች ለራስዋ። ሙሴ ከኤርትራ ሻዕቢያን ተሰናብቶ ነበር ወደ ትግራይ ሰዎች የመጣው። አመጣጡ የትግራይ ወገኖቹን መርቶ ወደ ነፃነት ሊወስድ ነበር። አልሆነም። ባጭሩ ቀረ። ቢሆንስ ኖሮ ግን? እስራኤላውያንን ከግብዣቸው ባርነት ያወጣቸው ሙሴ ነበር። ሆኖም የተስፋይቱን መሬት ተራራ ላይ ሆኖ ነበር በርቀት የተመለከታት። እግዚአብሔር ወደ እስራኤል ምድር አይገባ ዘንድ አገደው።

... ከግማሽ ሰአት ቀይታ በሁዋላ ሀውኒ ከተቀመጠችበት ተነስታ ትንጉራደድ ጀመር። ልብዋ ፍርሃት ፍርሃት አለው እንዲ የተመዋላ ታሪክ ለመፃፍ መፍትሄው ምን እንደሆነ አልጠፋትም። ግን ፈራች! ሞትን ፈራች! ሆሎም ወዳለበት ግንዛቤ መሄድ ብቻ ነው መፍትሄው። ጥይት ግን ሰው ከሰው አይመርጥም። ጥይቶች ታሪክ ፀሐፊዎችን ለይተው ሲስቱ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅም።

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር ሀውኒ ከምሽግዋ ወጥታ በተራሮቹ ጥግ ላይ ወደተሰሩት የመፀዳጃ ቤቶች አዘገመች። ከላድ ግመል የከረመች ቢሆንም እንደገመተችው በቂ ታሪክ ማግኘት አልቻለችም።

የሰበሰበችው ታሪኮች ግልፅ አይደሉም። በንብ ከጀቶች ተጣለብን ይሉዋታል - ታጋዮቹ። በንብ ከሰማይ ሲወርድ ምን እንደሚመስል ግን አታውቅም። ድምፁን ጭምር አታውቀውም። ስለዚህ ብዥ ይልባታል። ለነገሩ የሀየሉምን ታሪክ ለመፃፍ ትምጣ እንጂ ከዚያ በላይ የሚመስጡ ገድሎችንም መስማት ጀምራለች። አንዱ የሙሴ ታሪክ ነው። የሙሴ ሁኔታ ውስጥ መቀጣጠል ጀምሮአል። ግን ሁሉም ታጋዮች ብዙ አይናገሩም። ሙሴ ማን እንደሆነ እንዴት ሊሰዋ እንደቻለ መናገርም እምብዛም አልቻሉም። ወይም አልፈለጉም። አሊያም ሊያስታውሱት ይረበሻሉ።

- ከብዙ አመት በፊት ነበር - አላት እንደ ቃን አንዱ ታጋይ።
- አራት ወጣቶች ያሮና አካባቢ እገላ የሚባል ቦታ ለስብሰባ ተቀምጠው የሙሴን መምጣት ይጠባበቃሉ። በተስፋ ይጠብቁታል። ሙሴ ማለት የተዋጣለት መሪ ነው። ሁሉም ታጋዮች ይወዱታል። ይመኩበታል። ሙሴ ካለ ድል አለ። ወጣትና ጠንካራ ነው - ሙሴ። አይደክመውም። ይዋጋል፤ ይዋጋል፤ ከዚያም ደክመኝ ብሎ አያርፍም። ደሞ መፃህፍት ያነሳል። ታጋዮችን ያስተምራል። ድል የሚመጣበትን መንገድ ጠንቅቆ የሚያውቅ ብሩህ አእምሮ የነበረው ወጣት ነበር። እኛም አራቱ ወጣቶች እገላ የሚባል ቦታ ሆነው ይጠብቁታል። እነዚህ ታጋዮች የዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን ጥለው የወጡ የትግራይ ልጆች ናቸው። ወይም የመንግስት ሰራተኛውን ለቀው ወደ በረሃ የገቡ ናቸው። ታዲያ የሚመኩበት ሰው ቢኖር በርግጥም ሙሴ ነበር። ታዲያ እገላ በተባለ ስፍራ ተሰብስበው እየጠበቁት ነበር። አዲስ የአመራር አቅጣጫ ለመገደፍ የሚያስችል ስብሰባ ለማካሄድ ፈጥኖ ይመጣ ዘንድ ልከውበታል። ሆኖም በሙሴ ምትክ ረጅም አፍንጫ ያለው፤ ጠጉሩ ተገማምዶ ትከሻው ላይ የወረደ ሰው ወደ አራቱ ወጣቶች ሲገለግል በሩቅ ታየ። አራቱ ወጣቶች ማንነቱን በጠጉሩና በአፍንጫው ስዩት። ፀሀዩ ነው። እሱም ታጋይ ነው። ከብርቱዎቹ አንዱ። አጠገባቸው እንደደረሰ ደብዳቤ አቀባላቸው። ከመካከላቸው አንዱ ወረቀትዋን በችኮላ ከፈታት። ብጣቂዋ ወረቀት የሙሴን እንደወጣ መቅረት የምትገልፅ ነበረች። ወረቀትዋን የከፈታት ሰው ስዩም መስፍን ይባላል። አንብቦ ሲያበቃ ብድግ ብሎ ለብቻው ሄደ። ከአንድ ቁዋጥኝ ላይም ተቀመጠ። እንገዳው ይወርድ ጀመር። ካንጀት በሚፈነቅል ስሜት እየተንሰቀሰቀ አነሳ።

ግን ለምን?
መለየት? ተስፋ ማጣት? ባዶነት? ምን ነበር?
ሶስቱም ወጣቶች ወደ ስዩም መጡ። አባይ ፀሀዩ፤ መለሰ ዜናዊ፤ ሰብሀት ነጋ ይባላሉ።

- ስዩም ምን ሆነሃል? - ሲሉ ጠየቁት።
- ሙሴ ተሰዋ! -

ቃል የተነፈሰ አልነበረም። ሶስቱም ፈንጠር ፈንጠር እያሉ ለየብቻ ተቀመጡ። ይህ የትግሉ ማብቂያ የሸንፈት ምልክት ይሆን? በትግል ለሚሰዋ ታጋይ ማንባት የተለመደ አይደለም። ይህ ግን የተለየ ሁኔታ ነው። ሙሴ ከምንም ነገር በላይ ነበር። የሙሴን አቅም ማጣት ታላቅ አደጋ መሆኑን ሁሉም ያውቁታል።

... ሀውኒ በሀሳብ ትባዝናለች። የሰበሰበችውን የታሪክ ብጥስጣሾች ልትቀጣጥል ትጥራለች። ግን ከቶ የሚሞከርና የሚገፋ አልሆነም። ቃላት መደርደር ብቻ ሆነባት። ህይወት ልትሰጠው ከበዳት። መፍትሄው አንድ ብቻ ነው።

መዝመት! ሀየሉም ወዳለበት ግንባር!

ያንዚኔ እውነተኛውን ታሪክ እንደምትፅፍ አልተጠራጠረችም። ሀውኒ አዲስ ድካራትና ወኔ ለማግኘት ራስዋን እያበረታታች ነበር፤ ከመፀዳጃ ቤት ወደ ዋሻዋ የተመለሰችው። ልብዋ ግን አልቆረጠም። ግማሽ የመሞት እድል እንደሚገጥማት ስታስብ ፍርሃት ውስጥዋን ያርበደብደዋል። ሞትን መጋፈጥ ፈራች። ብርሃንን ማየት ትሻለች። ህይወት ጣፋጭ መሆንዋ ይሰማታል። 'ሞትን ለምን እጋፈጠዋለሁ?' ብላ ራስዋን ትጠይቃለች። ልብዋ ተከፋፈለ። ጊዜው ግን አሁን ነው። የህወሀት ፖሊት ቢርአባላት በሙሉ እዚህ አሉ። ስብሰባቸውን ጨርሰው ከመበተናቸው በፊት አንድ ውሳኔ ላይ መድረስ አለባት። ከቆረጠች ሀየሉምን ተከትላ ወደ ወጊያው ሜዳ መጉዋዝ አለባት፤ ካልሆነም ስራዋን እርግፍ አድርጋ ትታ ወደ ውጭ ሀገር መኩብላል። ከሁለት አንዱን የግድ መወሰን አለባት። ውሳኔዋንም ለሀየሉም ትነግረዋለች።

ልብዋ ግን ዋለለ። መወሰን አቃታት። በተከፋፈለ ልብ አልጋ ውስጥ ገብታ ጋደም አለች። ከሳድ ገመል ይበርዳል። ሲበርዳት ሰውነትዋን ማሻሻት ትወዳለች። ያኔ ይሞቃታል። ሙቀቱ ደግሞ አንፃች ስሜት ይጭርባታል። ያስቃያታል። ጀርመን ያለው የልጅነት ፍቅረኛዋ ከልብዋ አልጠፋም። አብሮ አደግዋ ነው። ዋቅ አባዳላ የሚባል የአድሜ ባለፀጋ ነው ያሳደጋቸው። ወንድምዋም እጮኛዋም ነው። ሩቅ አገር አለ። ታዲያ አልጋዋ ውስጥ ገብታ ሲሞቃት እየተወራጩች የሩቁን አገር ሰው ስም በፍቅር ታነሳለች ...

«አናሌ የኔፍቅር ... የት ነህ!»

ከአዲስ አበባ በስተምስራቅ ሀምሳ ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ደብረዘይት ወይም ቢሾፍቱ ተብላ የምትጠራ አንዲት ከተማ አለች። ወታደራዊ ሜማዎች በየአለቱ ሲረግጡዋት ስለሚውሉ የፍርሀት አገር ሆናለች። ተፈጥሮ ያለውን ሳይቆጥብ በሰጣት ሀብት ላይ ተገኝታበታለች።

ከቢሾፍቱ ከተማ እምብርት ወደ ሆራ ሀይቅ በሚያመራው ውብ ጉዳና ዳርቻ ላይ በከተማዋ ታዋቂ የሆኑ አንድ ሬድዮ ጣጋኝ አሉ። እኒህ ሰው እርጅተዋል። ቢሆንም ብርቱ ናቸው። ግንባራቸው በላቦት እያብረቀረቀ የተበላሹ ሌሌክትሪክ ነክ እቃዎችን ይጠግናሉ። ሰነገሩ ምን የማይጠግኑት አለ? ሰአት! የእጅ ባትሪ! ቡታጋዝ! ማቀዝቀዣ... ዝናቸው በሴተኛ አዳሪዎች ዘንድ እጅግ ተጋንኖ በመስፋፋቱ የተሰበረ የቢራ ጠርሙስም ይጠግኑ ይሆናል በሚል እምነት ስባሪውን አንጠልጥለው የሚሄዱ አሉ።

የመጠገኛ ሱቃቸው ለዘመናት በተከማቹ የተበላሹ ቁሳቁሶች ከመጠቅጠቅዋ የተነሳ መተላለፊያ የለም። ኤርትራውያን «አቦይ ግርማ ፅዮን» ሲሉዋቸው! ሌሎቹ ደግሞ «የዳዊት አባት» ሲሉ ይጠሩዋቸዋል።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ያልታሰበ እንግዳ ከተፍ አለባቸው። አያውቁትም። የቢሾፍቱ ሰው አይደለም። የሚጠገን ሬድዮም አልያዘ። ገፅታውን በፍጥነት ያጠነት ጀመር። በልባቸው «አሉ ይሆን?» አሉ።

«ጤና ይስጥልኝ!» አለ ወጣቱ ጥርት ባለ አማርኛ።

«አግዚአብሔር ይመስገን!»

«የተበላሽ ሰአት ነበረኝ»

«ምን አይነት ሰአት ... ልጄ?» አሉ የልባቸው ምት እየፈጠነ።

«ሮመር 33» አላቸው።

«እነዚህ ሰአት ወር አይሰሩ። እምጣ ... በል። ዛሬ ስራ የለ ... ቀዝቀዝ ... ሰው የተባለ ሳይመጣ ... ዋለ» ካሉ በሁዋላ «እንደምን ሰንብተሃል... የአገሬ ልጅ» አሉት በትግርኛ።

ከበርጩማቸው በመከራ ተነስተው አገላበጠው ሳሙት። ወጣቱ ከቀረበለት የወለለቀ ባለ አራት እግር ወንበር ላይ በጥንቃቄ ተቀምጦ ያወያቸው ጀመር።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ታላቅ እንግዳ መጥቶባቸዋል። ስለዚህ አይናቸውን ወደጉዋዳ ወረወሩ። «ትብለዕ! ትብለዕ!» እያሉም

ይጣሩ ያዙ። ወጣት ቆንጆዬ ልጅ አንገትዋን ብቅ አደረገች።

«ጋሻ መጥቶአል... ሻሂ በሊያ ነጹኸ...»

በተወለጋገደው አማርኛ ሳቀባቸው።

«ሽዋ ምን ያህል አመት ቆዩ አቦይ?»

«ሰላሳ አመት» አሉ በፈገግታ።

«አማርኛ ሳይችሉ ቀሩ ታዲያ?»

«እምቢ አለኝ» አሉ ራሳቸውን እየነቀነቁ «ልጆቼን ደሞ ትግርኛ አቃቃቸው። ወደፊት ሀገራቸው ሲገቡ ምን እንደሚሆን ቅዱስ ሩፋኤል ይወቅ።»

«የአካባቢው ፀጥታ እንዴት ነው ታዲያ?» አለው ለውጡ።

«የፍረወይኒን መቼም ሰምተህል።»

«አላውቃትም» አሉ።

«አንድ እህታችን ናት። ፍረወይኒ ወልደማርም ትባላለች። አንድ አመት ሞላ ከተገደለች። ከልቤ ግን ልትወጣ አልቻለችም። ሁመራ ባለን ጀምሮ ነው የማውቃት። ልጅዋን ወደ በረሀ የላከች ጀግና ናት። ታዲያ ኤርትራዊ ለሆነው ሁሉ 'ድምፂ ሀፋሽ ሰሚአካ?' ነው የመጀመሪያ ጥያቄዋ። ብዙ ጊዜ መከርናት። ተቆጣናት። አልሰማ አለችን። እንደፈራገው ሆነ። ለቅሶ ቤት ተቀምጣ 'ወዲ አፍወርቂ ሱማ ጉዳም ተዛረቡ። እዚ ጅግና ወዲ ኤረ' እያለች ስታንሸካሽክ አስመራ የኖረ አንድ ወታደር ሰምቶ ጠቆመባት። ተያዘች። ተገደለች።»

ለጥቂት ደቂቃዎች ሁሉም በትካሄደው ቆዩ!

«የፍረወይኒን ታሪክ እስኪ ሌላ ቀን ያወገኛል። የዛሬ ስራችንን ተሉ እንጨፈስ። መልእክት ይኖረኝ ይሆን?»

«አሁን አለህ» ካሉ በሁዋላ ድምሳቸውን ዝቅ አድርገው ይናገሩ ጀመር!

«... በሎኛ 99 ተፈፅሞአል! ለጊዜው ስራህን ልትቀጥል ስለማትችል በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ ወደነበርክበት ተመለስ። ወጪህ በተለመደው ስፍራ ተዘጋጅቶልህል - ነቢያት ቦቼፈሊያ»

እንግዳው ሰው መልእክቱን እንደሰማ ባለቦት ደንዝዞ ቀረ። አቦይ ግርማ ፅዮን በእንግዳቸው ድንገተኛ ድንጋጤ ክፋኛ ተረበሸ።

«ስባድ ችግር አለ?» ሲሉ ጠየቁት።

«አዎን»

«ምንድነው የኔ ልጅ?»

ምላሽ ሳይሰጣቸው ቀረ።

«ነገረኝ ልጄ? ምስጢር መሆኑን መቼም አውቃለሁ። ስጩነት ውዶ ከማድረግ ግን ጥቂትም ቢሆን ነገረኝ።»

«እኔ ወዲህ የመጣሁት ለአንድ ድርጅታዊ ተግባር ነበር። ያንን ተግባር ማከናወን የምችለው ግን ቦሎኛ 99 ከተባለው ሰው ጋር ብቻ ነበር። ቦሎኛ 99 በደርግ እጅ ወድቆአል። ስለዚህ እኔ ሰራዬን ለጊዜው መስራት አልችልም።» ብሎ በንዴት ይብክክን ጀመር።

«ቦሎኛ 99 ትልቅ ሰው ነው?»

«በጣም! አስመራ ላይ ወሳኝ ስራዎችን ሲያከናውን የቆየ ነባር ታጋይ ነበር። ማንነቱን ከደረሱበት ምስጢር እንዲያወጣ ያስቃዩታል። ምስጢር ደግሞ ሊያወጣ አይችልም። ስለዚህ ራሱን መግደሉ አይቀርም። አሊያ እነሱ ይገድሉታል።»

ለደቂቃዎች ያህል በየራሳቸው ሀሳብ ተመስጠው ሲተክኩ ቆዩ።

ከዚያም ሽማግሌው፤ «ትብለፅ» ሲሉ ይጣሩ ጀመር «ሻሃውን ዘገያችሁ»

«ሻዩ ይቅርብኝ አቦይ!» አለ ወጣቱ።

«ይደርሳል እኩ»

«እቸኩላለሁ። ምናልባት የሚያስተላልፋልኝ መልእክት ካለ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ተመልሼ እመጣለሁ። ካልሆነ ሂጃብ ማለት ነው። ደህና ይሁኑ አቦይ።»

«ደህና ሁን ልጄ!» አሉ ከተቀመጡበት እየተነሱ።

ጣይቱ ምናለች!?

ምእራፍ ሶስት

- 1 -

የግል ታርጋ የለጠፈች አንዲት ቶዮታ - ላንድ ክሩዘር ናዝሬት ላይ ስትደርስ የመተሃራን መንገድ ትታ ወደ አርሲ በሚያደርሰው ጉዳዩ ተገነጠለች። ሾፌሩ የተመሰገነ ነው። በርግጥ ፍርቀታል! መንገዱም የሰጠ ነው። ላንድ ክሩዘርዋ አምስት ሰዎችን ብትጭንም ትምም አላላት። በምቼው ጉዳዩ ትጋልባለች።

መኪናዋ ውስጥ ከሁዋላ የተጫነትን ሶስት ገበሬዎች ለሚያያቸው ሞጮች ይመስላሉ። ገፅታቸው የጅል ነው። ግን በአዳፋ ኩታዎቻቸው ስር ያለውን ያርሲ ልብ ማን ያውቀዋል? በተጨማሪው ባርኔጣቸው ስር ያለውን ያርሲን ሰዎች ጭንቅላትስ ከቶ ማን ይስተካከለዋል? በርግጥ የአርሲዎችን ሩህሩህነት ... የአርሲዎችን ጀግንነት ... የአርሲዎችን ምጮትና ህልም ... አዲስ

ባ ጨርሶ አላወቀችውም፤

«አባቦሩ!»

አኖሌ ነበር በእርሟኛ።

«ወደ ልጄ?»

«እስር ቤት ውስጥ ደበደቡዋችሁ እንዴት?»

«ሰደቡን እንጂ አልነኩንም ... ልጄ!»

«ማነው ተሳዳቢው!»

«ቆየ እኩ ልጄ?»

«ምን አባቦሩ?»

«ስድቡ ከተጀመረ ነዋ?»

«አባቦሩ!»

«የኔ ልጄ!»

«ምን ብለው ሰደቡዋችሁ!»

«እኔን ... 'ጅል ጋላ' አሉኝ።»

አቃሰተ። በጦር ጉኑን የተወጋ ያህል አመመው።

በአፍንጫው ትኩስ ትንፋሽ ሰንጥቆ ሊወጣ ተሰማው።

«ይህን ያሰውን ደንቅር ያስታውሱታል?»

«ከምትነዱዋቸው አህዮች አትሻሉም! ሲሉም አላንጡብኝ!»

«ያው ውሻ ነው እንዲህ የሚገማማው?»

«መቼ ይሆን የምትሰለጥኑት? ሲሉም ጠየቁኝ።»

«እርሶ ታዲያ ምን መለሱለት አባቦሩ!»

«ማን እየገዛን እንሰልጥን? አልኩት።»

«ምን መለሰ ይህን ሲሉት?»

«ሲሉ ሰምታ ዶር ታንቃ ሞተች አሉና ተረቱብኝ።»

«ለተረትማ ማን ብሎአቸው? ኑሮአቸው ተረት ነው። አስተሳሰባቸውም ተረት ነው። እንደ ባልቱት ተረት ከማውራት የተሻለ ምን ያውቃሉ? ደደቦች! እነሱን ብሎ ደሞ ስልጡን? ለዚህች ሀገር ምን ቁምነገር የፈየዱ መሰላቸው? ሶስት ሺህ እያሉ

የሚመኩበትን ዘመን መላ ጠጅ በመጣልና በመጠጣት ነው ጊዜያቸውን የፈጁት!»

«አኖሌ ልጄ!»

«አባቴ!»

«ያንን ሰማይ ታየዋለህ!»

«የቱ!» ብሎ በመስኮት አማተረ።

«እስከ አድማስ የተዘረጋውን!»

«አዎን አባቴ!»

«እንኩዋን መሬቱ ሰማይም የእርሞዎች ነው። ጊዜ ነው ያዋረደን። ጊዜ ደግሞ ሁሉንም እንደነበረ ያደርገዋል።»

የላንድ ዘርዘርዋ ሸፊር እርሟኛ ባይችልም የአኖሌንና የገበሬዎቹን ንግግር በምስጢር ቴፕሪከርደሩ እየቀረፀ ነበር።

በአኖሌ ገፅታ ላይ የሚነበበው ቁጣ ፖለቲካዊ ይዘት እንዳለው አልተጠራጠረም። በሙያው ተክኖበታል። የስላሳ ስራውንም ይወደዋል - የገንዘብ ምንጭ ሆኖለታልና።

«ጋሼ ነመራ!» አሰ አኖሌ ወደ ሁለተኛው ገበሬ ዞር።

«ልጄ?»

«ልጆች ደህና ናቸው?»

«ደግ ናቸው ... ደግ ናቸው ...»

ጠደ ሶስተኛው ገበሬም መለሰ አለ።

«ጋሼ ዋቁማ ...»

«ወዜ የኔ ልጄ ...»

«ሁሉም ቤተሰብ ደህና ነው?»

«ደግ ናቸው ... የኔ ልጄ»

«መሀበባ አገባች?»

«ገናነች ልጄ! እንተን ሁሉ እንዳነሳች ነው። ከአፍዋ ጠፍተህ አታውቅም። ሲነጋም ሲመሸም 'አኖሌ ...' እንዳለች ነው።»

ደሞ ወደሌላ ርዕስ ዘለለ።

«አመፁ ሲቀሰቀስ ምን ይመስል ነበር ... አባቦሩ?»

አባባሩ ግን መልስ ለመስጠት ዘንድ። ይልቁን የደማ የእግራቸው አውራ ጣት ላይ ቁራጭ ጨርቅ ቢጤ ይደመድሙበት ጀመር። ሽበት ጨርሶአቸዋል። ብስል ቀይ ናቸው - ረጅም።

«አባባሩ!»

ቁና ሙሉ አየር ተነፈሱና እንዲህ አሉት ...

«... ያደግሙበት ደጃፍ ዛሬ የጦር ሰፈር መስሎአል። የቡርቃ ገበሬዎች 'ሀወኒ ... አኖሌ ...' እያሉ ነው። ገበሬው በናንተ ተስፋ አድርጉ ነበር። ያኔ ወደ ትምህርት ስትላኩ ሱሪ አለባበስ እንድታውቁና የፀዳ ጨርቅ እንድትለብሱ አልነበረም። አማርኛችሁ እንዲጣፍጥም አልነበረም። ጉዳዩ ሌላ ነበር። ታሪካችሁም ብዙ ነው ... እናንተ የማታውቁት።»

አኖሌ እንደ ነገር ጭንቅላቱን ጠቅ አደረገውና ከመቅፅበት ለአባባሩ ጥያቄ ሰነዘረ።

«ለመሆኑ የኔና የሀወኒ ወላጆች እንዴት ነው የሞቱት?»

ሶስቱ ገበሬዎች ርስበራስ ተያዩና በዝምታ አቀረቀሩ።

«ለአባቱ ጉዳዩን ሳንሳበት ይከፋው ነበር።»

«ዛሬ ያወገሃል» አሉ አባባሩ በደከመ ድምፅ።

«ልዩ ነገር አለው እንዴ አባባሩ?»

«የለውም ልጄ። እንደሰው ልጅ ነው የሞቱት።»

«በሀመም ነው?»

«የለም!»

«በጉርፍ አደጋ ይሆናላ?»

«ቡርቃ ምን ወንዝ አለና ልጄ? ወንዙማ ውስጥ ለውስጥ መሄድ ከጀመረ መቶ አመቱ ነውኩ? ምን ጉርፍ አለ ቡርቃ?»

«በምን ሞቱ ታዲያ? በቃጠሉ?»

«የለም!»

«በሰው እጅ ነው የተገደሉት?»

«የለም!»

«ታዲያ በምን ሞቱ?»

«ያደርስሃል!»

ላንድ ክሩዝርጥ እጅጉን ችኩላለች።

አዎን ... መኪና ውስጥ ያሉት የአርሲ ገበሬዎች የመኪናዋን መቸኩል የወደዱት ይመስላሉ። በርግጥ አርሲዎች ችኩል አይደሉም። ሰባ አመት ሙሉም ታግሰዋል። ዛሬ ግን ትእግስታቸው ያለቀ ይመስላል ...

- 2 -

የአመፀኞቹ ገበሬዎች ቁጣ እንደ ሰደድ አላት ተቀጣጥሎአል። የገበሬዎቹ እግሮች ለእሾህና ለጠጠር አይበገሩም። እንደ ወይራ በጠነከሩ ተረክዞቻቸው ያን የጥጥ ፍራሽ የመሰለ ምድር እየሰረጉዱ ጃሉታውን ያስነኩታል። በጦሮቻቸው በውሃና በልምሳሜ የሞከሞከውን መሬት ይበጭቁታል። እየበጨቁ ይፎክራሉ። ጎልማሶቹና ወጣቶች!

«ቡርቃ ሲጋእ!»

«የርን ጌሌ ጂራ - ቡርቃ!» ይላሉ።

ሽማግሌዎችም በሚንቀጠቀጥ ድምፃቸው ይቀሰቅላሉ።

«አስላማሌኩም ...

ዋቀሩ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ ... አርባጉጉ ጂራ

አማሪ ... ቡርቃ ጂራ

ቀንጨሬ ነስኔ ጥራ!»

ሌቶችሰ መቶ ዝም አሉ?

«ሌልመኮ አኖሌ ... ሌላጅርታ!»

«ሌንተላቱ ሀወኒ ... ሌላጅርታ!»

በረጅም ቀጭን ድምፅ ይጣራሉ። ጥሪያቸው የካካን፣ የባቱንና የጭላሎን ተራራዎች ይገጨዋል። የአርባጉጉን ሽለቆ ያሸብረዋል። የገደል ማሚቶም ያን ጥሪ ... ያን ቀረርቶ ... ያን ጃሉታ ... እያቀባበለ እስከ አካ ... እስከ ደምቢዶሉ ... እስከ ጅማ ... መቱ ... እስከ የረርና ዝቁዋላ ... ያስተጋባዋል።

በርግጥ የቡርቃ ዝምታ ሊያበቃ ይሆን?

እርሞዎቹ ገበሬዎች ቅንጣት ታህል አልተጠራጠሩም። ታውቀዎታል። ጊዜው መቅረቡ ተሰምቶአቸዋል። ዳሩ ጠንቁቀዋችና አረኞች ወሬውን በመሰላቸው መንገድ ሲያዳርሱት ነው የሰነበቱት።

ገበሬዎች በጀንበር ግባት ላይ በየሀማጋው አፍ፣ ለአፍ፣ ገጥመው ይህንኑ ሲገኝላቸው ጽሎታውንም ሲያደሩት አመሹ። የሰማው ለልማሰው ጊዜው ደረሰ! የቡርቃ ዝምታም ሊያከትም ነው! እያለ ያዳርሳል። ወሬው ከቡርቃ መንደር ተነስቶ ወደ ጉሮ - ወደ ጃራ - ወደ ጉና - ወደ በቆጂ በረረ። ማቲው ፋርሽክ ፋርሽክ የሚለውን የበቆሎ ቁጣ እርቦው ላይ ወረወረ። በወጪት የሞላ ገንፎውን ገለበጠው። የማያርስ ሞፈሩን ጣለ። የማቅም ጫቱን የገል መዲና አዘሮ ቁራትን የሚቀራ - ሀሙማን ላይ ጫት ሲተፋ ያደረ አዋቂ - መቁጠሪያውን ይዞ የሚቆጥር ሁሉ ወደ ቡርቃ መንደር ኮረብታ አንጋጠጠ።

አቡቢንቲ መላው ሰውነታቸው ላይ ያርከፈከፋ - ለጋ ቅቤ ራሳቸው ላይ የጨፈጨፋ - በሞጆው ባለአበባ ሻማ ያሸበረቁ - የቤት ፈትል የለበሱ - ረጃጅም ጠጉራቸውን እንደነገሩ ያዝረከረከ ሴቶች! ጨርቃቸውን ነፋስ ቢል እያረገባቸው ወደ ቡርቃ አቀኑ። ቁንዲፍቱ በቅል ያንጠለጠለ - ቀሪቦ በአንክላ ሲመዘምዙ የዋሉ - ይተጫማደደና የጠቆረ ተነፋነፍ ያጠለቁ - የተቡተረፈ ቦት ጫማ የተጫመ - መስቀለኛ በረባላቸው የተነቀሰ - ገፅታቸው ላይ እልህና ቁጭት የተቸከቸከባቸው - ምሬትና ቁጣ የገነፈለባቸው - ሲያቅራሩ እንደ ነጉድጓድ ድምፅ የሚያስደነግጡ - ወንዶች! የእርሞዎች አምላክ ዋቀሩ ስለ ቡርቃ ዝምታ ማብቃት! ስለቡርቃ ወንዝ ኩርፊያ ማክተም! በቅዱስ መንፈሱ ሽክ ያላቸው ያህል ቁና ቁና እየተነፈሱ የቡርቃን አቀባት ተያያዙት።

እርሞዎቹ ያልያዙት ሁዋላቀር የጦር መሳሪያ አይነት የለም። ውጅግራ - አልቤን - ፋስ - ቢላዋ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከእህያ ጆሮ ጭራሮ የተሰራ ችቦ - ክብረት - መጥረቢያ - በረጃጅም በጠያይምና በወፋፍራም እጃቸው ጨብጠዋል። አይኖቻቸው እሳት እየተፋ ሰብአዊ ፍጡርን ያስበረግጋሉ። መንታ ምላስ ያለው ስለታመ ጦራቸው ደረት ላይ ቢሰነዘር ልብን ከነግሳንግሱ በጭቆ ይመለሳል።

... ወሬው ወደ አገልጃ ሳጉሬና አርቦዩ ተዛምዶአል። የአገልጃ እርሞዎች ወሬውን ሲሰሙ የቁጣ ሳቅ ገነፈለባቸው። ያለው በፈረስና በበቅሎ - አቅሙ የፈቀደ በእግሩ - ሁለቱም ያልሆነለት አረንጉዋዶ የሰጋጃ ምንጣፍ ከመሰለው መስክ ላይ ጠይም ግምባሩን አሳስሞ ለዋቀሩ ምስጋናውን ያደርስ ጀመር።

ወሬውን ከመንደር መንደር የሚያደርሱት እነ ሆርዶፋ ናቸው።

ሽምጥ ጋላቢዎቹ ወጣቶች ትላልቅ ገደሎችን በፈረሰቻቸው የሚዘሉት እንደዋዛ ነው። የፈረሰቹ ኮቲ ምድር ውስጥ እየተተከለ ሲነቀል ዳባ የሚውጥ ጉድጉዋድ እየተወ ያልፋል። ሆርዶፋ እንደዛሬዋ እለት ደስታ አሳብዶት እያውቅም። ከቡርቃ ተነስቶ እንደ አበሽማኔ እየተወነጨፈ ጉምጉማ ለመድረስ ጊዜ አልፈደበትም። ሌሎች ወጣት እርሞዎችም ወሬውን ይዘው ወደ አሰሳ - ወደ ቦሮ - ወደ ኩፈሌ - ወደ ቆሬ - ወደ ጢሮአፈታ ሽመጠጡ። ወሬውን የዚያኑ እለት ጉቢላ ሳይቀር አደረሱት።

ቡርቃ በጭንቅ ተይዛለች።

«የሮን ጌሴ ጂራ!» ሽማግሌዎቹ።

«ቡርቃ ሲጋለ!» ጉልማሶቹ።

«ዲኒ ኪኛ - ቆንጫራ ካስኔጭራ!» ወጣቶቹ።

«ሌልመታ አናሌ - ኤሳጅርታ!» ልጃገረዶቹ።

«ሊንተለቶ ሀወኒ - ኤሳጅርታ!» አሮጊቶቹ።

በአርሲ ያሉ እርሞ ገበሬዎች ሁሉ ከቡርቃ ትንቢት ጋር ተያይዞ ሲፈጠር ስለሚችለው ልዩ ተአምር ሲያወጉ አመሹ። በርግጥ ቡርቃ እንገቱን እንደ ዘንዶ መዞ የእርሞን ምድር ለማጥለቅለቅ መቶ አመት ከተደበቀበት ዋሻ ይወጣ ይሆን?

ጉዳዩን ስሜታዊ ሳይሆኑ በርጋታ ያጤኑ በእድሜ የገፉ አዛውንቶች ደግሞ ትንቢቱ ስለሚፈጥረው አልቂት ሳያስቡ አልቀሩም። መላ ሲፈይዱ ወደ ቡርቃ አቀበት መገንጠል የጀመሩም አሉ። ዳሩ ግን ለሰባ አመታት ሲጠበቅ የኖረውን ያን አመፅ ከቶ ማን ያቆመዋል?

«ጊዜው ደርሶአል - ቡርቃ በቃህ!»

«ጠላቶቻችንን በቆንጫራ እንጨፈጥፋቸዋለን!»

«ልጃችን አናሌ ... የት ነህ?»

«ልጃችን ሀወኒ ... የት ነሽ?»

እርሞዎቹ ገበሬዎች በከፍተኛ እስፈራ ድምፅ የሚያስተጋቡት ይህን ነበር ...

ከለምለሚቱ ቡርቃ ብዙም ሳይርቅ እንዲት በርካታ አማሮች የሰፈሩባት መንደር አለች። የሰፈሩበት ሜዳ እጅግ ውብና ለእርሻ ተስማሚ ነው። መሬቱ ለእህል የሰጠ ነው። የሰርዶው ልምላሚ

ታይቶ አይጠገብም። አካባቢው ቅዱስ ስፍራ ይመስላል። ሲያች መንደር ላይ የሰፈሩት አማሮች አብዛኞቹ የምንጃር ሰዎች ሲሆኑ ወደ አካባቢው የመጡት ከአያሌ አመታት በፊት ደጃዝማች ሃይለራጉኤልን ተከትለው ነበር። ግጥ የአብዛኞቹ አባቶች ራሳቸውን እንደ አገር አቅኚ የሚቆጥሩ ወታደሮች ናቸው። በወቅቱ በመላዋ አርሲ ኦሮሞች ይከበሩ ከነበሩት ዋቅ አባዱላ ጋርም አልሀ የሚያስጨርስ ፍልሚያ አድርገዋል። ሆኖም ኦሮሞዎቹ ሀይል ሲበረታባቸው ወደ ቡርቃ ኮረብታ፣ ወደ ካነ ተራራ ግርጌ ተሰባስቡ እንጂ አልተንበረከኩም ነበር። ደጃዝማች ሃይለራጉኤል የተቀዳጁትን ድል ተጠቅመው የዋቅ አባዱላን ተከታዮች አላሳደዱዋቸውም። ኦሮሞዎች ብዛት ስላላቸው ቂሙ በርትቶ አንድ ቀን ይነሱብናል በሚል ስጋት ከዋቅ አባዱላ ጋር እርቅ መሰረቱ። ዋቅ አባዱላ በወቅቱ ሀይላቸው ስለተዳከመ እርቁን ይፈፅሙ እንጂ ነፍጠኞች የፈፀሙባቸውን ግፍ ለወገኖቻቸው ከማስተማር አላረፉም ነበረ። ይህን የተረዱት አማሮች ከአለታት አንድ ቀን የቡርቃ ሰዎች ይነሱብናል የሚል ስጋት ነበራቸው። እነሆ አልቀረም። ከብዙ አመታት በሁዋላ የቡርቃ ገበሬዎች እንደጉንዳን ሰራዊት እየተመሙ ከቡርቃ ኮረብታ፣ ከዋቅ አባዱላ ደጃፍ ላይ ተሰባስበው ያቅራራሉ። ይዝታሉ ...

... አማሮቹ ገበሬዎች የእመፁን ወሬ እንደሰሙ ድንጋጤ ትንፋሻቸውን ቆረጠው። ሴቶች እንባቸውን ያዘሩ ጀመር። ወንዶች ማድረግ ስላለባቸው ነገር በቅጡ ማሰብ እንኩዋ አልቻሉም። ቀስ በቀስ ግን አንድ ሁለት እያሉ የቅዱስ ሚካኤል ደብር ወዳለበት ኮረብታ ያቀኑ ጀመር። አማሮቹና ኦሮሞዎቹን የሚለየው ኩረብታ በታቦቱ ስም ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ተብሎ ይጠራል። ከኮረብታው እናት ደጃዝማች ጋይለራጉኤል ያላነፁት ይኸው የኦርቶዶክስ ተዋህዶ ሴተክርስቲያን በመልካም አቀማመጥ ገብ ብሏል።

... እኩለ ቀን ሲሆን የጡሩምባ ድመፅ በአማሮቹ መንደር ያስተጋባ ጀመር። አያይዞም የቅዱስ ሚካኤል ደብር ደወል ግርማ ሞገስ ባለው ድምፅ በርጋታ ጥሪውን አሰማ። ጥሪው ግን ከወትሮው ለየት ይላል። የአሁኑ የደወል ድምፅ ከኮረብታ ኮረብታ እስኪያስተጋባ ድረስ ሃይልና ቁጣ ነበረበት።

ከዘጠና ደቂቃዎች በሁዋላ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ሽምጥ የሚጋልቡ ፈረሰኞች ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጦርና ጉራይ፣ መውዜርና ጉዋንዬ የያዙ ጠያይም አማራ ገበሬዎች ያን ለምለም መስክ እንደዋዛ ያቀዋርጡት ያዙ። ፈረሶቹ የተቀለቡና የሰለጠኑ ናቸው። አማሮቹ ለፈረስ ግልቢያ የሚሰጉ አልነበሩም። ፈረሶቹም ጥሪውን የተገነዘቡ ይመስል ጆሮአቸውን ገትረው ወደ ተራራው

ይሸመጥጡ ገቡ። ተሰያት ላይ ከአምስት መቶ ያላነሱ አማራ ገበሬዎች ጦራቸውን እየሰበቁ ጃሉታውን ያስነኩት ያዙ ...

«ፍፃሜ ቀርቦአል!» የሚሉ ድምፆች።

«ስምንተኛው ሺ!»

«እነዚህን ቆራጣ ጋሎች! እናቅምላቸውና ደሞ ሃምሳ እመት ይተኙ!»

«የአማራውን ክንድ ረሱት ደሞ!»

«መንግስት አቀባጣቸው! የጋላ ወዳጅ የማጭድ ቀዳጅ የለም። መፍጀት ያስፈልጋል!»

«ቁጥንቁቀቸው በሬዲዮ መነገር ከጀመረ ወዲህ ቀበጡ!»

«መሪ እንምረጥ!»

የደብሩ አለቃ ከአንድ ቁዋጥኝ ላይ በዲያቆናት ድጋፍ ወጡ፤ ከዝግባ እንጨት የተሰራች መስቀል ይዘዋል። ማደፍ የጀመረ ጥምጣማቸውን በጥንቃቄ ጠምጥመዋል። ቁዋጥኝ ላይ ከወጡ በሁዋላ ህዝቡ ዝም እንዲል ምልክት ሰጡ። ቀረርቸው ቀስ በቀስ ጋብ እያለ፣ እየበረደ ... በመጨረሻም ረጭ አለ። የደብሩ አለቃ ከነትጥቁ የተሰባሰበውን ገበሬ ላንዳፍታ በአይናቸው ገረፍ ካደረጉት በሁዋላ ደክም ባለ ድምፅ ንግግር ጀመሩ።

«... ወንድሞቼ! ወሬውን መቸም ሁላችሁም ሰምታችሁዋል። እርሴዎች ሊያጠፉን ይሻሉ! ለምን ይህን እንዳሰቡ እናውቃለን! ግጭቱ የሚያስከትለውንም እንረዳለን! መፍትሄው ምን መሆን እንደሚገባውም አናጣውም» ብለው ለአፍታ ዝም አለ።

ገበሬዎቹ በህጥታ ያዳምጣሉ።

«... ቅዱስ ሚካኤል ከጉናችን ነው ወንድሞቼ። በልባችሁ ቅጣት ታህል ሽብር አይግባ። ኦርቶዶክሶች በየትም አለም ለማንም ሲንበረከኩ ታይተም ተለምተም ተፅፎም አያውቅም። ኦርቶዶክሶች ባሉበት ስፍራ ሁሉ እንገታቸው ላይ ላሰሩዋት ክር ሲሉ ጀግንነት ፈፅመው ነው ያለፉት። እርሴዎች ሊጨፈጭን ተነስተዋል። እኛም ቅዱስ ሚካኤልን ደጀን አድርገን እንከላከላቸዋል። የለኩሉት እሳት ራሳቸውን ይበላቸዋል። በዚህ ጥርጣሬ አይግባችሁ። ከብራችሁን አታስነኩ ልጆቼ! እግዚአብሔር እምላክ ከጉናችን ነው። ከመካከላችሁ ጉበዝ ፈታውራሪ ምረጡና መክቱዋቸው። እኛም ባህታውያን ወደ እግዚአብሔር እንፀልያለን!»

ቀረርቶና ጫጫታ ተከተለ። የደብሩ አለቃ እንደገና

መስቀላቸውን ብድግ አደረጉ። መልሶ ረገብ አለ። ረጭ!

«ጉበዝ አለቃ ምረጡ!» አለ።

ሆኖም ገበሬዎቹ ይተያዩ ጀመር። የመፈታተሽ ያህል ይገለማመጡ ያዙ። ማን አለ? ማን የለም? የሚሉ ይመስል አንገቶች ሰገጉ። አንዱ ሌላውን እያየ ይመዝናል። ሽኩሽታ ተጀመረ። አፍላፍ ገጥመውም ሲማከሩ ሲጠቁዋቸው ደቂቃዎችን ካላለፉ በሁዋላ፤

«አስናቀ!» የሚሉ ድምፆች እየሩን ሞሉት።

«አስናቀ!»

«ብቻውን አሩሲን ይገጥማል!» የሚሉ መግሳዎችም ተከተሉ።

አስናቀ በወፍራም ክንዱ ጠመንጃውን እንደያዘ፤ ሸሚዙን እስከ ክሳዱ እንደጠቀለ ወደፊት ወጣ። ቁመቱ የትየለሌ ነው። ፈገገታው ደማቅ፤ ትክክውና ፊቱ ጋሻ መሬት የሚያህል፤ በራስ መተማመን ያለው፤ ግርማ ሞገሱ፤ ክብርና ኩራቱ አይኖቹና በለበጣ ፈገገታው ላይ የሚታይ፤ መካከለኛ እድሜ ላይ ያለ ሰው ነበር አስናቀ። የደብር አለቃው በለቀቀለት ቁዋጥኝ ላይ እንደ ገመሬ ዝንጀሮ ነበር እመር ብሎ የወጣው። ገበሬዎቹ በኩራት ያጤኑት ጀመር። አስናቀ አፊቱ የሰፈሩትን ገበሬዎች በአይነት መሉ እያፈለ፤

«እምናችሁብኝ ስለመረጣችሁኝ አመሰግናለሁ። ደግሞም አላሳፍራችሁም!» ሲል ገበሬዎቹን በልበ መሉነት አጤናቸው። አስናቀ መምህር ነበር። ከቡርቃ አካባቢ ብዙም በማትርቅ እንዲት የገጠር ቀበሌ ውስጥ ነበር የሚያስተምረው። ሆኖም ከእጅ ወደ አፍ የሆነውን የመምህርነት ስራ ትቶ ንግድና እርሻ ከጀመረ አስራ አምስት አመት ሞልቶታል። የአርሲ ገጠሮች ተስማምተውታል። በአካባቢው የተከበረና በተለያዩ ማህበራዊ ግልጋሎቶች ላይ ቀድሞ በመድረስ የታወቀ ነው። በተናጋሪነቱም በአካባቢው ገበሬዎች ይመሰገናል።

«... ወገኖቼ! የአሩሲ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስለማ ከልብ አዘንኩ። ብዛታቸው ድል የሚያስገኝላቸው መስሎአቸው ከሆነ ተሳስተዋል። ጥራት እንጂ ብዛት ድል እንደማያስገኝማ በአረቦችና በእስራኤላውያን ጦርነት አየነው! ስለዚህ ስጋት አይግባችሁ! ልክ እናገባቸዋለን!»

ጭብጨባው ነጉድጉዋድ መሰለ።

«በሶ አልጨበጥንም!» የሚሉ ድምፆች ይወረወሩ ጀመር።

አስናቀ ንግግሩን አራዘመ፤

«... ለመሆኑ እኛ ላይ ማመፅ ለምን አስፈለገ? ምን አጠፋን? መንገድ በሰራን ... ትምህርት ቤት በተከልን ... ወፍጮ ቤት ባቁዋቁዋምን ... መጨፍጨፍ አለብን? ሌላው ቀርቶ እነዚህ አሩሲዎች ዶሮ እንኳ መች ይመገቡ ነበር? እንደውሻ አርጅታ እስክትሞት ድረስ እንቁላልዋን ብቻ ነበር የሚለቅሙት። አይደለም እንዴ? እኛ ነን ዶሮ መብላት እንኩዋን ያሳየናቸው»

ላቁ ከጫፍ እጫፍ ተተረተረ።

አስናቀ ቀጠለ፤

«ራሳቸው ሲተርቱ 'አውራ ዶሮ ጭንቅላቱ ላይ ስጋ ተሽክሞ ይዘራል! አይበላው ወይ አያስበላው!' ይላሉ። ታዲያ ተረታቸው ነውኩ የተፈፀመው። በየደረሱበት ሁሉ ራስ ብሩን ይኮንናሉ። ራስ ብሩ የፈፀሙትን በጉ ተግባር ረስተው ይሆን? የራስ ብሩ ጥፋት በኛ ላይ መላክክ አለበት ያለውስ ማነው? የተወለድክበትን መሬት ለቀን የትነው የምንሄደው? ንገሩኝ ወገኖቼ? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸክምም። የሚሸክምበት ትክክም የለው። አይደለም እንዴ ጀግኖች? ተሳስቼ ይሆን?»

ጃሎታውና ጭብጨባው ተደበላሰቀ። አስናቀ ደማቅ ፈገገታውን ለገበሬዎቹ እየመገበ በኩራት ያስተውላቸው ጀመር። ልቡ ሞላ ...

- 4 -

በአራት የእሜሪካ ሪዮ ጀምስ መኪኖች የተጠቀጠቁ ሁለት መቶ የስፓርታኪያድ ጦር አባላት ወደ ቡርቃ እየገሰገሱ ነው። ከገባ የተነሱት ወታደሮች! ሮቤንና ዲጎሾን አልፈው! አዳና ዶዶላን አቁዋርጠው አሰሳ የጋቡት በከፍተኛ ፍጥነት እየገሰገሱ ነበር። አሰሳ ላይ ለአባታቸው ሳይቆሙ ጉዞአቸውን ቀጠሉ። መራሮ ከመድረሳቸው በፊትም ወደ ቡርቃ በሚያደርሰው የገጠር መንገድ ተገነጠሉ። የካካ ተፋፋ በርቀት ታያቸው። የመንገዱ ዳር ልምላሜ ታይቶ አይጠነብም። ሰማዩ ብሩህ ነው። አየሩ ለሰስ ያለ ሲሆን ንፁህና መንፈስን የሚያድስ ነው። ሪዮ ጀምሶቹ በጉርፍ የተሰረዘረው የገጠር መንገድ አላስቸገራቸውም። ጡሩምባቸውን በፀጥተኛው ገጠር ላይ እያምባረቁ ነጉዱ። የዚህ ዘመቻ መሪ በከፍት ዋዝ ጂፕ ላይ ተቀምጦ ፊትፊት ይመራል።

ሽለቃ ጉተማ መልካም ባህርይ የለውም። አብራተኛ ነው። አብራተኛ ብቻ ሳይሆን ቁጣ፤ የበላይነት መንፈስና ንጭንጭ የተጠናወተው ጭምር ነው። ለበላዮቹ የሚሸቆጠቁጠውን ያህል የበታዥቹን ማራወጥ ይወዳል። ፊቱ ለለታምና አይኖቹ ውስጥ ነገር የሚነበብበት፤ መሰሪነት አብሮት የተፈጠረ ርህራሄ የማያውቅ

እርጉም ሰው ነው። ከስሩ ያለውን ማንኛውንም ሰው ይገቃል። ከተዳፈሩት ሌራ ይገነጉናል። የጠላውን ጠልፎ ካልጣለ እንቅልፍ የለውም። ሌሊትና ቀን የተገኘል መረቡን ሲገምድ የሚውል የጦር መከራን ነው።

ወታደሮቹ ላንቆቸውን ጠመንቆቸው ላይ ሰክተዋል። ለውጊያ ቸኩለዋል። ፍርሃት እይታ ይባቸውም። ካልታጠቁ ገበሬዎች ጋር እንደሚዋጉ ስለተነገራቸው በግልባጭ ለውጊያው ነው የቸኩሉት። በእስር ሜትር ርቀት በርግጥ የለው ልብ ላይ ጩቤ መትከል መቻላቸውን ማረጋገጥ ይሻሉ። ተቅበጥብጠዋል። ከአራት ያላነሰ የእጅ በምብ ታጥቀዋል። በራስ የመተማመን ወኔያቸው ከፍ ብሎአል። ስለዚህም በሆታ ያዜማሉ!

መች ተዋጋና - ውጋ!

መች ተዋጋና - ንቀል!

ያስባል ገና!

ይበላሃል ጅብ!

ይበላሃል ጅብ!

ሃይ ሃይ ሃይ - ጀግናው ቶሎና!

ይዘነጥልሃል!

ይዘለዝልሃል!

ጅቦ ተቆጥቶአል!

ሻለቃ ጉተማ መኪኖቹን በቁጣ አስቆመና ያምባርቅ ጀመር።

«ጅብ የህፃን ልጅ ማስፈራሪያ ነው። አንበሳው በሰ!»

ሆኖም ወታደሮቹ 'አንበሳው! እያሉ አላዜሙም። ሌላ ግጥም ለወጡ ...

ያሆ!

ያሆ!

ዲያም ... የለመዲያው!

ወርዲያህ ... አንክተው!

ግፋ!

ወርዲያህ ... ከተፈው!

ቁጡውና ነጭናጫው ሻለቃ መለዮውን አወለቀ። ሲጋሩን አበነነ። ጉልበቱ ላይ ካለው ኪሶ ሽጉጡን ስቦ ሽገጡ ላይ ሰካው። ቁመናው መቼም ለመከራንን የሰጠ ነው።

ምናለ መንጌ ምናለ?

ኤርትራን ለአረብ ...

ውጋ!

ዳህላክን ለአረብ

ንቀል!

ምዕዋን ለአረብ!

ውጋ!

አልሰጥም አለ»

ሻለቃ ጉተማ ወደ መገናኛ ሰራተኛው ዘወር አለ።

«ቡርቃ ቀርበናል! መከላከያ ሚኒስትሩን አገናኝኝ!»

የመገናኛ ሰራተኛው የቡልጋሪያ ስሪት የሆነውን ሬድዮ RU20 ይጠቀጥቀው ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ድድድ ... ድዳ! ...»

ሆኖም መልስ ስላልመጣለት ያንኑ የክድ ቃል መልሶ ያሰማ ጀመር። ይሁን እንጂ ሊሳካለት አልቻለም።

ሆታው ተጥሎአል ...

«ምናለች ጣይቱ ምናለች?

ምናምንቷውን ...

ውጋ!

እንቀፈንቸውን ..

ንቀል!

አራመቻውን ...

ውጋ!

መንጥሩት አለኝ!»

* * *

ከግማሽ ቀን በሁዋላ ... የረጅም ርቀት ፊደዮው በተደጋጋሚ ጢጢጢ እያለ ይጠራ ጀመር። ሻለቃ ጉተማና ሌሎች መስመራዊ መኩንኖች የመገናኛ ሰራተኛውን ከበቡት፤

«... ዴልታ አስካር!

ዴልታ አስካር!

ድድድ ... ድዳ ...!» የሚል ድምፅ አስተጋባ።

የመገናኛ ሰራተኛው በተቻኮለ ድምፅ፤

«ከመከላከያ ሚኒስቴር ነው!» ካለ በሁዋላ ምላሽ ይሰጥ ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ዳድዳ ...!»

ከዚያም መልእክቱ ይጉርፍ ጀመር። የሚደረጉትንም ስፍር ቁጥር የሌላቸው ቁጥሮች የመገናኛ ሰራተኛው በችኩላ እየተረገመ ለመኩንኖቹ ይገልፅ ጀመር።

«አልፋ ዋይት የሚባል ሰው ልከኛል። ... ተባብራችሁ ችግሩን ፍቱት። ... አመፀ መቆም ካልቻለ ... ርምጃ ይወሰድ። ... ቅስቀሳም ይካሄድ። ... ሆቴል ... ሆቴል ... ማይክ።»

ሻለቃ ጉተማ እንደማፋዋጪት አለ። ሆቴል ሆቴል ማይክ ... 'ሀይለጊዮርጊስ ሀብተማርያም - ሚኒስትር' ማለት መሆኑን አሳምኖ ያውቃል።

የመገናኛ ሰራተኞቹ የመዘጊያ ኮዳቸውን ይለዋወጡ ጀመር። ከሶስቱ መኩንኖች መካከል ትንፋሽ ያለ አልነበረም። ይተያዩ ጀመር። ፀጥታውን የሰበረው ምክትል አዛዥ የመቶ አለቃ ነበር፤

«ማነው አልፋ ዋይት?»

«አኖሌ ዋቆ መሆን አለበት» አለ ሻለቃው።

«ምንድነውሱ?»

«የዋቆ የማደጉ ልጅ!» አለ በግማሽ ቀን ጊዜ ውስጥ ከሰበሰበው መረጃ በመነሳት።

«ዋቆ ጠንቁቃ ይሆን?»

ሻለቃ ጉተማ በጥያቄው የፌዝ ፈገግታ አሳየ። ይልቁን የአርሲ ልጅነቱንና የአሮሚኛ ቁዋንቁዋ ችሎታውን ተጠቅሞ ስለ ዋቆ የሰበሰበውን መረጃ ይዘረወጥናቸው ጀመር።

«... ዋቆ ማለት የመቶ ሰባት አመት ሽማግሌ ነው። በአካባቢው የሚታወቅበት ብዙ የመጠሪያ ስም አለው። አባዱላ ይሉታል። 'የጦር መሪ' ማለት ነው። የቡርቃ አድባርም ይሉታል። 'ቡርቃ አሮሞ' ሲሉም ያሞግሱታል። 'የአሮሞ አያት' ማለት ነው። እንደሚባለው ይህ ሰው እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ክንዱ ገና አልዛለም ነበር። በዚያ እድሜው ጦር ይሰብቃል። በትክክል ጠመንጃ ያነግታል። ድምፁ ጠንካራ ነው። አረማመዱና አረጋገጡ የአፍላ ጉረሚሳ ነው። አይኖቹ የነብር ይመስላሉ። ታዲያ ቅቤ ነበር እሱ ምግቡ። የቡርቃ ገበሬዎች ናቸው የሚቀልቡት። ወተት ነው የሚጠጣው። ማር ነበር የሚልሰው። ጥሬ ስጋም ይወዳል። የሚቀርብለት ቡና ላይ ቅቤ ጠብ ካልደተደረገበት ንክች አያደርጋትም። ጠዋት ገንፎ በወጪት ይቀርብለታል። እሱን ካጋባ በሁዋላ የበሬ ደም ይቀርብለታል። ደሙን ከታረደ በሬ ሳይሆን በሬውን በቁም እየበጠ ቀድተው ነው የሚያቀርቡለት። ብርዝ አልፎ አልፎ ይቀምሳል። አረቂ አጠገቡም አይደርስ። ሃይለኛ ተናጋሪ ነው። ሰንበት ዞር ሲመጣ ገበሬዎችን ሀማጋው ላይ እየሰበሰበ አማራን ያጥላላል። 'አረቂ'ን ያመጣው አማራ ነው' እያለ ይቀስቅሳል። 'ውለዱ ልጆቹ! ታዲያ ልጆቻችሁን ወተት ብቻ አጠጡዋቸው። እኛ አሮሞዎች ስምንት ሺህ አመት ሙሉ ወተት ነው የጠጣነው። እነርሱ ደግሞ ሶስት ሺህ አመት ሙሉ ጠጅና ልብ የሚያቆሽሽ አረቂ ነው የጠጡት። ሙቶ ውለዱ ልጆቹ። የአሮሞ ምድር ገና አልሞላም። ውለዱና ሙሉት። መሬታችን እንደሁ እንኩዋን ለኛ ለአማራውም ተትረፍርፍለታል። ልጆቼ! ልጆቼ! አደራችሁን ለአማራ ሦላሳ ላፍ በገንበና በማለር ቅቤ እየሞላችሁ ፍትህን አትለምኑ!' እያለ ይቀስቅሳል ነው የሚባለው። ካለ በሁዋላ ወረቀቶችን እያገለበጠ ያነብላቸው ጀመር። «... 'ፍትህን በምልጃ ከምታገኙ የበደልን ቁዋዮች እንደተሸከማችሁ ቆዩ። ፍትህ ዋቀዩ የሚሰጣችሁ በረከት እንጂ በገንባ ማር የሚለወጥ የሰሜን አሞሌ ጩው አይደለም። ልጆቼ ... ልብ በሉ ... አሽመር አሮሞ አደግ አይደለም። ውሽማ ማስቀመጥ የኛ ባህል አይደለም። እንጂ መሸጥ የአሮሞ ልማድ አይደለም። ከዚህ በሽታ ተጠንቀቁ። ተንኮል የአሮሞ አይደለም። መንገብገብ የአሮሞ አይደለም። ፍርሃት የአሮሞ አይደለም። የአሮሞ ልብ ንፁህ ነው። አሮሞ ሰው አይንቅም። ቅን ነው። ሁሉም የአምላክ ፍጡር ነው።' እያለ ነበር ዘወትር የሚደሰኩለት። የዛሬውን አመፅ

የቀሰቀሰውም ይህ የጃጂ ጆንያ ለዘመናት የረጨው መርዝ ነው።»

ሻለቃ ጉተማ ሲጋራውን ለኮሰ። ከዚያም ተቀምጦበት የነበረው ቁዋጥኝ ላይ ወጥቶ ወደ ቡርታ ተራራዎች በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ይመለከት ጀመር።

«አኖሌ የዋቆ የማደጉ ልጅ ከህን አንዴት ነው ከኛ ጋር እንዲሰራ ሊላክ የቻለው?» ሲል መቶ አለቃው ጠየቀ።

«አኔም አልገባኝም!» አለ ጉተማ ተንኮል እያሸተተ። «ግን እስኪ እዚህ ይድረስና እንደዋለ ካባቱ ያልተሻለ ደነዝ መሆን አለበት። ምክንያቱም ...»

መኩንኑ ሊናገር የፈለገውን ስላላወቀ ንግግሩን ገታና ከንፈሩን በጥርሱ ይነክስ ጀመር። ይህን እመፅ በማቆም ታላቅ ጀብዱ ቢፈፅም አንድ ወደላይ የማእረግ እድገት እንደሚያገኝ አልተጠራጠረም። አኖሌ የተባለ ደንቃራ ሰው ግን መሃል ላይ እየገባበት ነው። ይህም ለብቻው የሚቀዳጀውን ዝና ይሻማዋል።

«... ለማንኛውም ይምጣና እንደዋለ!»

በጦር ሜዳ መነፅሩ ቡርታ ኮረብታ ላይ እንደ ጨፈቃ የተጠቀጠቀት ገበሬዎች ጉንዳን መስለው ይታዩታል። ሰአቱን አየ። እስር ተኩል። ዘወር ሲል ከሩቅ አቡዋራው እየተሻሻለ መለመለ ሲመጣ ተመለከተ። መነፅሩን በችኮላ አይነት ላይ ተከለ። በአቡዋራው ውስጥ ስቱሽን ዋገን ታየችው። 'አልፋ ዋይት መሆን አለበት' አለ ለራሱ ...

* * *

«አኖሌ ዋቆ እባላለሁ - ከአገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር ነው የመጣሁት» አለው በእርሚኛ።

«ሻለቃ ጉተማ» ካለ በሁዋላ «... እርሚኛውን ለጊዜው እናቆየውና በመንግስት የሰራ ቁዋንቁዋ እንነጋገር።»

ሆነ ብሎ ነበር በነገር የተቀበለው። አኖሌ ሽምቅቅ አለና የሻለቃውን ገፅታ ማጤን ጀመረ። ቀፈፈው።

«መልካም! ለማንኛውም መረጃዎች እንለዋወጥና መደረግ ስላለበት ጉዳይ እንመካከር» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ሻለቃው ከንፈሩን በልጠጥ አድርጎ በሁለት አጆቹ ወገቡን ይዞ

እየተንጉራዳደ፤

«አባትህ አገር እያመሰ ነው። ከዚህ የተለየ ምን አይነት መረጃ ትፈልጋለህ?» ብሎ በንቀት አስተያየት ከላይ እስከታች ይገሽልጠው ጀመር።

አኖሌ ሊታገስ ሞክረ፤ ወገኖቹንም አለበ።

«እኔም በመንግስት ተወካዬ ነው የመጣሁት። ምናልባት ያልተነገረህ ከሆነ ደብዳቤ...» ብሎ ከደረት ኪሱ ወረቀት ሲያወጣ፤

«እሱ ተነግሮኛል። የጨነቀኝ ግን ያንተ ውክልና አይደለም። እኛ ከአመፀኞቹ ጋር ልንፋለም ተዘጋጅተናል። አንተ ምን መፍትሄ ይዘህ እንደመጣህ ንገረኝና ልሰማ። እኔ በዚህ ፈታኝ ደቂቃ ላይ ተጨባጭ እርዳታ እንጂ አማካሪ አልሻም። ገባህ?»

«ይገባኛል። አመጣጤም ላገዝህ ነው» ብሎ ሊያረጋጋው ሞክረ።

«ምንድነው የሥራ ግዘኝ?»

«ረጋ ብለህ ብንመካከር አይበጅም? የቁጣህ ምክንያት አልገባኝም።»

«ርጋታን ልታስተምረኝ አትሞክር የኔ ወንድም። ጦርነት ላይ ነን። ጥይት እየተከሰከና እየተተከሰሰህ ምን ርጋታ አለ? እናንተ ሲገለጡ ጦርነትን ስለማታውቁት ውጊያ የቼዝ ጨዋታ ይመስላችሁዋል። ይሄ ቅብጠት ነው!»

አኖሌ አቀርቅሮ ሲያስብ ቆየ።

በመታገስ ሌላ አማራጭ እንደሌለው አምኖ የሻለቃውን ቁጣ በትእግስት ያሳልፋ ጀመር። አቅዱ እንዲበላሽበት አልፈለገም። በትግዝብትና በገዝምታ ያደምጠው ጀመር። ሻለቃው ስለ መስዋዕትነትና ስለ ጦርነት አስከፊነት ደንገ፣ቶ ሲያበቃ መልሶ የራሱ ድምፅ ጮኸበት። አኖሌ ተደምጥኦል።

«ለመሆኑ እነዚህ ገበሬዎች ለአመፁ መሪ አንተን እንደመረጡ አውቃለን?» ሲል ሻለቃው አይኖቹን እያገረጠረጠ ጠየቀው።

«አውቆያለሁ። የመንግስት ባለስልጣናትም ይህን ያውቃሉ።»

«ይህን እያወቁ አንተን ወዲህ ላኩህ?»

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ነቀነቀለት።

«አመፁን ምራ ብለው ነው የላኩህ?» ሲል አላገጠበት።

«አይደለም። አመፁን ለመግታት ነው የተላከሁት?»

«ጥሩ ነዋ! ... ጠመንጃ እንሰጥህና እንደ ወታደሮቹ ፊት ገብተህ ትዋጋለህ። ጀግንነት ያ ነው። ከጉኔ ሆነህ ምንድነው የምታማከረኝ? የጦር ሜዳን የውጊያ ጥበብ ታውቃለህ ወይስ በአቁዋራጭ ለመሸምና ለመሸለም ...»

«ሻለቃ ጉተማ ... እኔ መፍትሄ የምለው የመከላከሉን ውጊያ አይደለም። የተላከሁበት ሌላ ተግባር አለ።»

ሻለቃው ትክ ብሎ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ምን ልትፈፅም ነው ያለብከው?»

«ውስጣቸው ገብቼ አመፁን እንዲያቆሙ እነግራቸዋለሁ!»

ሻለቃው በድንገተኛ የፌዝ ላቅ ተጥለቀለቀ። በአኖሌ ሞኝነት ተገረመ። በሰባ አመት ትንቢት ተገፍተው ያመፁት ገበሬዎች ስለ አመፁ መቆም የሚያነሳባቸውን ሰው ወዲያው ጨፍጭፈው እንደሚገድሉት አልተጠራጠረም። ይህን አስቦ ሻለቃው በአኖሌ እቅድ ተደሰተ። ሄዶ አመፁን እንዲያቆሙ ሲማፀናቸው ኩሩዎቹ አርሲዎች ምራቃቸውን ነው የሚተፋቡት። ባይገድሉት እንኩዋ አሸቀንጥረው ይወረውሩታል። ወይም አዋርደው ይመልሱታል ሲል አሰበ።

«መልካም ነዋ! እንዲያ ከሆነ ሞከር ...» ብሎ ረገብ አለ።

መስመራዊ መኩንኖቹ በአኖሌና በሻለቃው መካከል የተፈጠረው ውጥረት ረገብ በማለቱ ተንፈስ አለ። አኖሌም ውስጣዊ ደስታ ተሰማው። ሆኖም ሻለቃው ከቁጣው የረገበበት ድንገተኛ ምክንያት አልተገለጠለትም።

«ወታደሮቹ ግን ቀድመው መተኮስ እንዳይጀምሩ በጥብቅ ልታስገነዝባቸው ይገባል» አለ አኖሌ።

«እሱን ለኔ ተወው። በየሙያችን ብንራመድ የተሻለ ይመስለኛል። የሻለቅነቱን ማእረግ ያገኘሁት በጉቦ እንዳይመስልህ። ጥይት በጀርዬ አፍዋጭቶ ስጋዬ ተነዳድሎ ነው። በየሙያችን! አይመስልህም ወንድሜ!»

«መልካም!» አለ በጣቱ ጢሞን እያፍተለተለ።

«ገበሬዎቹ ከነጠራቸው ከከረብታው መውረድ ከጀመሩ ግን የጥይት ውርድብኝ እንደሚዘንብባቸው ነገራቸው።»

አኖሌ ትእግስቱ ቢሙዋጠጥም እንደምንም ራሱን ሊቆጣጠር ጥረት አደረገ።

«ሻለቃ ጉተማ እነዚህ ሰዎች ወገኖችህ መሆናቸውን አትዘንጋ!» አለው ድምፁን ለማስዘብ እየታገለ።

«የእኔ ወገን የኢትዮጵያ ህዝብ ነው!» ብሎ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ገልመጥ አለ። «የኢትዮጵያን ህዝብና መንግስት የሚነካውን ሃይል ሁሉ እፋለማለሁ። ይህ ደግሞ አላማዬ ነው። በዚህም ስለሚመኩ ይመስለኛል የመከላከያ ሚኒስትሩ ከብዙ ሺህ መኩንኖች መሃል እኔን የመረጡት። ካለውቅህ እንድታውቀው ነው። ለህዝብና ለመንግስቱ ባለኝ ወገናዊነት ስለሚያምኑ ነው የሀገር መከላከያ ሚኒስትሩ በስም ጠርተው ይህን ስራ ያዘዙኝ። ሜጀር ጄኔራሉ ህዝባዊነቱን ...»

«እኔ ስለጄኔራሉ ምርጫም ሆነ ስላንተ ህዝባዊ እምነት ...»

አኖሌ ተናግሮ ሳይጨርስ ሻለቃው በጨካኝነት አቁዋረጠው ...

«... መከላከያ ሚኒስትሩን እያንገዙዋቸዋል እንደሆነ ይገባሃል?»

«እኔ አላንገዙዋቸዋለሁ!» አለ አኖሌ።

ሻለቃ ጉተማ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ዞሮ አፈጠጠባቸው።

«ይህን ሁኔታ እንደዋዛ አላልፈውም። በሰማችሁዋት ቃል ላይ ሁሉ ትፈርማላችሁ። ይሄ የሀገር ጉዳይ ነው!»

«ሻለቃ ... ምናልባት...»

አኖሌ በመታከት ሊናገር ጀመረ። ሆኖም እጁን ብድግ አድርጎ አቁዋረጠው።

«ከዚህ ወዲያ በቃን! ወደ ተግባርህ መሄድ ትችላለህ»

አኖሌ ከተቀመጠበት ሲነሳ ሹፌሩም አብሮ ብድግ አለ።

«በል ደህና ቀን» አለው ተስፋ ባጣ ድምፅ።

ሻለቃው ምላሽ አልሰጠውም። መቶ አለቃው ግን፤

«ይቅናህ ጉዋድ አኖሌ!» ሲል ተነፈሰ።

ኩረብታውን ቁልቁል መውረድ ጀመሩ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ።

«አህ!» በታከተ ድምፅ።

«የመከላከያ ሰዎች እንዲሁ ናቸው። ብዙ አትዘንጋ። ርስበራስ

እንደተጠላለፉ እንደተገዳደሉ ናቸው። ይህ ሻለቃም ባንተ ላይ ሪፖርት መፃፉ አይቀርም። ጄኔራሉን መዘለፍህን ከገለፀ ደግሞ ጥርስ ውስጥ ልትገባ ትችላለህ።

«የምን ጥርስ?»

«የመከላከያ ሚኒስትሩን መዘለፍህ ከታመነበት በጣም መጥፎ ነው። እኔ አስራሩን ሰለማውቅ ነው። በመከላከያ ሚኒስቴር አስራ ሰባት አመት ሰርቼያለሁ። በህዝብ ደህንነት ደግሞ አምስት አመት አገልግያለሁ። አስራርዋን ልቅም አድርጌ ነው የማውቃት።»

«እኛ ምን ላድርግ? ሰምተኸዋል ሲናፈጥብኝ። ሰውዬው አበት ቢጤ ነው። ለማውራት እንኩዋ አድል መቼ ሰጠኝ?»

«ቢሆንም ከፍተኛ መኩንን ነው። ያምኑታል። ካንተ ይልቅ እሱ ይታመናል።»

«ሰው ያለምክንያት ይገደል ከሆነ ያሻቸውን ያድርጉኝ!»

«ስሜታዊ አትሁን አኖሌ»

መልስ አልሰጠውም። ሲጋራውን እያሰነ መኪናዋ ወደቆመችበት አቅጣጫ ተጣደፈ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ የሩጫ ያህል እየተከተለው።

«አህ!»

«በተፈጠረው ሁኔታ ክልብ ነው ያዘንኩት። እንዳንተ እንጀቱን የበላው ሰው የለም። ምስጢር ለመጠበቅ ከማልክልኝ ልረዳህ ዝግጁ ነኝ።»

አኖሌ በመገረም ቆም አለ። ሾፌሩን ትክ ብሎ አስተዋለው። በርግጥም ገፅታው ላይ በራስ የመተማመን ስሜት ያነበበ መሰለው። ግን እንዴት?

«አንተ ሾፌር ነህ። ምንድነው የምትረዳኝ? ምን የተፈጠረ ልዩ ነገርስ አለ?»

«መጀመሪያ ከባድ አደጋ ውስጥ መሆንህን እመን አኖሌ! የሻለቃውን ዛቻ እንደዋዛ አትናቀው። መኩንኖች በአብዛኛው መሰሪዎች ናቸው። ስራ አይወዱም። ተንኩል ሲጉነጉኑ ነው የሚውሉት። እኔ ስለማውቃቸው ነው። ደፋር ለመምሰል የሚጥሩ ፈሪዎች! አቃጣሪዎች! የገዛ ወዳጆቻቸውን አርደው የሚበሉ ጨካኞችና ስጉበግቦች ናቸው - ባብዛኛው። ይህ ሻለቃም አንተን ካላጠፋ አይለቅህም። ይህንን መጀመሪያ ማመን አለብህ።»

አኖሌ ሰአቱን አየ። ከዚያም ወደ ቡርቃ ከረብታ አንጋጠጠ። ሳይመሽ እዚያ መድረስ አለበት። አለበለዚያ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አማፅያኑ እንደ ጉንዳን ሰራዊት እየተገተለተሉ ሊወርዱ ይችላሉ።

ግን አመፁን ማቆም ይችል ይሆን?

አኖሌ እርግጠኛ አይደለም። ሆኖም የወታደሮቹን ሁኔታ ገልጾ አባቱን ሊማፀናቸው ይችላል። አባቱ አንድ ቃል ከተነፈሱ ደግሞ ሁሉም ይታዘዙ ይሆናል? እና በመታከት ወደ ሾፌሩ መለስ አለ። መኪናቸው አጠገብ ቢደርሱም ከፍተው አልገቡም። ይተያዩ ጀመር።

«አደጋ ውስጥ ነኝ ይገባኛል» አለ አኖሌ ሾፌሩን በመገረም እያስተዋለው «... ግን ምን ማድረግ ይቻላል? እኔ የፈጠርኩት አይደለም» ብሎ ጂብሪልን አስታወሰ። የሚመጣውን ችግር ሁሉ ጂብሪል ይቀዋቀምልኛል የሚል ስሜት አደረበት። ከዚህ ብልጣ ብልጥ ሾፌር ጋር የሚያደርገው ውይይት አልጥምህ አለው።

«ከልቤ ነው የማግኘህ አኖሌ!» አለ ሾፌሩ።

«ምን አቅም አለህና? የሻለቃውን ክስ ለማስተባበል ልትመሰክርልኝ ነው?»

«አዎን። የሁለታችሁን ንግግር ሙሉ በሙሉ ቀድቼዋለሁ»

«ምን?»

አኖሌ ቆሌው ተገፈፈ። ሾፌሩ ባዶ እጁን እንደነበር አይቶታል።

«በሙሉ በምስጢራዊ መቅረጫዬ አስቀርቼዋለሁ!» ብሎ ከጃኬቱ የውስጥ ኪስ እንዲት የእጅ መዳፍ የምታክል ጠፍጣፋ የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ አውጥቶ አሳየው።

አኖሌ በመደነቅ ረቂቅ መሳሪያዋንና ሾፌሩን አስተዋለ።

«ከየት አመጣህ?»

«ታገዝኜ ነው። ሾፌር አይደለሁም።»

«አላምንም!» አለ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠ።

ፈገግ አለ ሾፌሩ።

«ጂብሪል ነው የመደበህ?»

«አይደለም። ጂብሪል የኔን ስራ አያውቅም። ሚኒስትሩ ራሳቸው ናቸው የመደቡኝ። ጂብሪል ሾፌር ነው የምመስለው። በህዝብ ደህንነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ይሰላል። የኔን የመረጃ ሰራተኛነትም ሶስት ሰዎች ብቻ ናቸው የሚያውቁት። ሚኒስትሩ!

እኔ አሁን ደሞ አንተ።»

ምድሩ ዞረበት። ፍርሀት እንዘፈዘፈው።

«ሌላው ቀርቶ መኪና ውስጥ በእርሚኛ ያደረጋችሁትን ንግግር በሙሉ ቀድቶታለሁ። በርግጥ እርሚኛ አላውቅም።»

አኖሌ ብርክ ያዘው። በመኪና ውስጥ ከአባቡ ጋር ያወጉትን ሁሉ መለስ ብሎ እስታወሰና ስሜቱ ቀዘቀዘበት።

ሾፌሩንም የመማፀን ያህል ያስተውለው ጀመር።

«ለምንድነው ይሄን ሁሉ የምትነግረኝ?»

«ሰላዘንኩልህ ላድንህ ብዬ ነው።»

«ከምርህ ነው?»

ራሱን በአዎንታ ላይ ታች ወዘወዘ።

«አመሰግንሃለሁ። ለምስጋናዬም ቃላት የለኝም። ውለታህን እመልሳለሁ።»

«ግን አንድ ችግር ደግሞ አለ»

«ምን?»

«ይህቺ መሳሪያ መቅዳት እንጂ አትደመስለሁ።»

«ቀዳህ ማለትክ ደመስለክ ማለት ነው። አይነጣጠሉም።»

«አይደለም። በዚህች ቴፕ አንዴ ከሞላህ ልትደመስለው አትችልም። ያለው እድል ካሴቱን መጣል ብቻ ነው። ካሴቶቹ ደግሞ በቁጥር ነው የሚሰጡኝ። መኪና ውስጥ የተደረጉ ውይይቶችንም የግድ ማስረከብ አለብኝ።»

«ታዲያ ምን ይሻላል?» አለ እንደገና ግራ ተጋብቶ።

«ያለው እድል አንድ ብቻ ነው» አለ ሰላዩ ሾፌር «... በአዲስ ካሴት ሌላ የውሸት ንግግር መቅዳት አለብኝ። ያንን እስረክባለሁ። የበለጠ እንድትታመን የሚያደርጉ ጨዋታዎችን እንቀዳለን። ከዚያ መንገድ ላይ የቀዳነውን እናስወግደዋለን። ግን ካሴት እንዳይጉድልብኝ ገዝተን መተካት ይኖርብናል።»

«ይህማ ቀላል ዘዴ ነው። ምን ችግር አለው?» ብሎ ፈገገ አለ።

«ካሴቶቹ ግን እዚህ ሀገር አይገቡም። ፓይለቶች ብቻ ናቸው ሊያስገቡዋቸው የሚችሉት። እነሱ ደሞ ብዙ ይጠይቃሉ»

«ምን ያህል?»

«የአውሮፕላን ፍተሻውን ታውቀዋለህ መቼም። እነዚያን ካሴቶች ይዞ የተገኘ ሰው ያለጥያቄ ይረሸናል። ስለዚህ ፓይለቶቹ ነፃላቸውን ሸጠው ነው የሚያመጡልኝ። እየህ ብዙ ሰዎች በዚህ መንገድ ተሹመዋል። መቀዳታቸውን ሳያውቁ እንደዋዛ በተናገሩት ብቻ የተገደሉም ጥቂት አይደሉም»

«ምን ያህል ነው ገንዘቡ?»

«አስር ሺህ ብር።»

አኖሌ ለጥቂት ሰከንዶች ሊያስብ ቆየ። የካሴቶቹን ዋጋ ያውቀዋል። ጀርመን ላይ አንድዋ ካሴት አራት የጀርመን ማርክ ነው የምትሸጠው። ይህ ግንጥ ሰላይ ሊጠቀምበት እንደሚፈልግ ተረፈ። ግን ጉዳዩ የካሴት ዋጋ አይደለም። ንግግራቸው በህይወትና በሞት ዘራያ ነው። ሾፌሩ በፀጥታ ይጠብቀዋል።

«መልካም ነዋ!» ሲል ተነፈሰ። «... አሁን ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንሂድ። ምናልባትም የህይወቴ ፍፃሜ እዚሁ ይሆንና ሁሉም ነገር ያበቃል። አይመስልህም?»

ሾፌሩ ግን ምላሽ አልሰጠውም። በዚያቸው ሰከንድ ፀፀት ልቡን ይጭረው ጀምሮአል። ሃያ ሺህ ብር የሚያወጣውን ጉዳይ በአስር ሺህ ብር እንደዋዛ መጣሉ ተሰማው። ራሱን ይረገም ጀመር።

ገበሬዎቹ ወደ ተሰባሰቡባት ኮረብታ አቀኑ ...

አኖሌ መጠቃትና ብቸኝነት ተሰማው። በተለይ ብቸኝነት።

«ሀወኒ! የትነዝ?» አያለ ውስጡ ይሞሃል። እሪ ይላል። ወደ ኮረብታዋ በቀረቡ ቀጥርም መረበሹ ይብስበት ጀመር ... ውስጡም እፈታውን ቀጠለ ...

«የት ነዝ ... ሀወኒ!»

አኖሌ በገበሬዎቹ እንደታደበ ወደ ቡርቃ ኮረብታ አቀና። አሁን ጥቂት ነፃነት ተሰምቶታል። ምክንያቱም የሰለላ መቅረፅ ድምፅ ይዞ የሚከተለው ሾፌር አጠገቡ የለም። ወደ ቡርቃ ኮረብታ የሚያወጣ ጥርጊያ ባለመኖሩ ሾፌሩ ሊቀር ግድ ሆነ። ለነገሩ ሾፌሩ ወደ ኮረብታው ባለመውጣቱ የተከፋ አይመስልም። ሁኔታው ወዳልታወቀ ተራራ መጉዋዝ አስገቶት ነበር። የመንገድ አለመኖር ለብብ እጅግ ስለተሰማው ገበሬዎቹንና አኖሌን ከመኪናው አውርዶ ወደሁዋላው

ለመፈርጠጥ ጊዜ አልወሰደበትም። አኖሌም ጥቂት እፎይታ ተሰምቶታል። ከገበሬዎቹ ጋር እንደልቡ እያወጋ አቀበቱን ተያያዘው ...

«አባባሩ ...»

«ወዩ ልጄ ...»

«ከዚህ ቀደም ይህን የመሰለ አመፅ ተደርጎ ያውቃል?»

«አንድ ጊዜ አገልጆዎች አምፀው ነበር።»

«መቼ!?»

«ሰላሳ አመት ሆነው መሰለኝ ...»

«ውጤቱ ምን ሆነ ታዲያ?»

«አሰቁ! በሙሉ አሰቁ ልጄ ...»

«በሙሉ!» አለ ሰቅጥጦት «አንድም ሳይቀር?»

አባባሩ መልስ ሳይሰጡት ቀሩ። አኖሌ ቆፈን የወረደበት ያህል እጁ እግሩ ይንቀጠቀጥ ጀመር።

«አገልጆዎች መሳሪያ አልያዙም ነበር?»

«ጦር ነዋ! ...»

«አልቂቱ መጥፎ ነበር ታዲያ?»

«የእልቂት ጥሩ አለው አንዱ ልጄ? ...»

«ለምን ነበር አገልጆዎች ያመፁት?»

«በደል በዛ። ሲበዛ መሸከም አቃታቸው ...»

ሌላው ገበሬም በአባባሩ ንግግር ላይ ጨመሩበት።

«... አገልጆዎች ተቆጡና አመፁ። በዚያም ሰበብ በመንግስት ወታደሮች ተጨፈጨፉ። ታዲያ ራሳው በየጣሻው ወድቆ ለዋቀዩ በግልፅ ይታየው ነበር። ዋቀዩ በሰዎች ጭካኔ ከልብ በማዘነም አለቀለ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለቱ የእንባ ዘለላዎች ...»

አባባሩ ድንገት መሃል ላይ ገብተው አቁዋረጡ።

«ነመራ አሁን በቃህ!»

የአባባሩ ንግግር የተገላፅ ያህል ስለነበር ሽማግሌው ገበሬ

ወጋቸውን ገታ አደረጉ። አኖሌ ገራ ገባው። የአባባሩ የተገላፅ ምክንያት አልገባውም።

ወደ ዋቁ አባዱላ ጉጂ ሲቃረቡ በቡርቃ አድባር ጉጂ ዙሪያ ለአመፅ የተሰበሰበው የገበሬዎች ሰራዊት በግልፅ ይታይ ጀመር። አኖሌ ባልተረዳው ስሜት ተሰቃይቶ አቃሰተ። ጊዜው ለአይን ያዝ ሊያደርግ ምንም አልቀረውም። መልአክ ሞት ካንገኘበባቸው የቡርቃ አድባር ጉጂ ዙሪያ! በኩረብታውና በሀማጋው ላይ ጦራቸውን - ጠመንጃዎቻቸውንና ችቦአቸውን ይዘው የሚያቅራሩት ገበሬዎች ድምፅ ከአኖሌ ጆሮ ደረሰ። ልቡ ቀዘቀዘበት።

«አባባሩ?» ሲል በሞተ ድምፅ ተጣራ።

«የቡርቃ ሰዎችን ቁጣ ታየዋለህ?»

«ምንድነው መፍትሄው?»

«እንደረስና እናየዋለና!»

«ወታደሮቹ ለመተኮስ አያመነቱም አባባሩ። በዚህ ሁኔታ መፋለም የእሳት ራት መሆን ነው።»

«እንመክራለና ልጄ!»

«የቡርቃ ሰዎች ለምንድነው የኔንና የሀውኒን ስም የሚጠሩት? አባባሩ!»

«ስለሚወዱዋችሁ ነው ልጄ!»

ሶስተኛው ገበሬ ተጨማሪ ሰጠ።

«ሀዘብ ገር ነው። መቆጣቱን ብቻ ነው ያየው። በርግጥ የሰው ጅቦችን ለአይነት ጠልቶአቸዋል። ስለዚህ ጅቦችን ሊወጋ ጦር ይዘ ወጣ። ታዲያ የቡርቃ ሰው ጦሩን ጋሽውንና ወኒውን እንደያዘ ይውጣ እንጂ ሌሎች ምን እንዳሰቡና ምን እንደያዙ አያውቅም ...»

ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት ሲያሳዩ ለአኖሌ ወለል ብሎ ይታየው ጀመር። ገበሬዎቹ አኖሌ ከሶስቱ ሽማግሌዎች መሃል ሆኖ አቀበቱን ሲወጣ ሲያዩ አልልታና ተኩሱን ያንደቀድቁት ጀመር። «ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ» የሚለው ትንቢት ታወሳቸው። እንዳንዶቹ ችቦ ለኩሱ። የፈረሶች ጆሮ ቆመ። ጭድ የተጠቀጠቀው የችቦው ጫፍ ፍጥህ - ፍጥህ እየለ ብርሃን ይሰጥ ጀመር። ከችቦው ብርሃን ጉልቶ ደግሞ የሚያስገመግም ፋከራ ይሰማል።

«አሰላማሌይኩም!»

ዋቀሩ መራንፍራ!

ዳ.ኒ. ኬኛ ጭላሎ ይራ!

ቀንጨራ ካሰኔ ጭራ!»

ጠራቸውን መሬቱ ላይ ይሰቀስቃሉ። የዋቁ፣ የአኖሌንና የሀውኒን ስም ያነሳሳሉ።

«ኤልመኮ አኖሌ!

ኤሳ ይርታ!»

ኢንተለቶ ሀውኒ!

ኤሳ ይርታ!»

ዋቁ! ዋቁ!

አሰላማሌይኩም!

አባዱላ መራንፍራ!

ዳ.ኒ. ኬኛ ከፋሌ አሰላ ጁራ!

ቀንጨራ ካሰኔ ጭራ ...»

አባባሩን ተከትሎ እንደ አሸን በፈለጉት ገበሬዎች መካከል ሰንጥቆ ሲያልፍ ሴቶች እርጥብ ሳር እየነሰነሉ እልልታቸውን አቀሰጡ። ወንዶቹ በቡርቃ አድባር ትንቢት የተነገረለትን መሪያቸውን ለማየት ተጋፋ። እንባቸው በጉንጫቸው ወረደ። በእልህ እየተንቀጠቀጡ የሚያለቅሱም ነበሩ። ሽማግሌዎቹ ጉልበት ቢከፋቸውም ከንፈራቸውን በቁጭት እየነከሱ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይቀስቅሳሉ።

«እይት ቁመቱን! እይት ግርማ ሞገሱን! የቡርቃ አባት ያሉት ሀቅ ሆነ። ዋቀሩ ነው ለዚህ ታላቅ ተግባር ያጪው! ከሚንበለበል እሳት መሀል ያዳነው ለዚህ ቀን አስቦት ኖሮዋለ! የቡርቃ አድባር ብለዋል! ቡርቃ ሆይ በቃህ!»

እንዳንድ ወጣቶች የአኖሌን ታሪክ ለማወቅ ሽማግሌዎቹን ይጠይቁ ጀመር። ታሪኩን እናውቃለን የሚሉም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይደሰኩሩ ጀመር።

«መልአክ ነው የሚመስለው። ኩራቱስ? ቁመቱስ? የዋቁ አባዱላ መንፈስ ነግሮት ከተፍ ማለቱስ!» አያሉ ያዳንቃሉ። አልልታው አስገመገመ። እርጥብ ሳር እዚህም እዚያም ይነሰነሳል። በርግጥ ቡርቃ የእርጥብ ሳር እጥረት የለባትም።

ፈረሰኞች ሽምጥ ይጋልባሉ። ጠሩ ወደ መሬት ይሰቀስቃሉ። ሲነቀል ያን ሀብታም ምድር ይብተርፈዋል። ገበሬዎቹ በአፍሪቃ ምድር በልምላሜው የሚሰተካከለው በሌለው የጠገበ መሬት ላይ ሆታቸውን አቀሰጡት። ሽማግሌዎቹ ያለማቁዋረጥ ይደሰኩራሉ ...

«... ወጣቶች እዳምጡኝ!» የሰማንያ ሶስት አመት ባለ እድሜ ነበሩ እንዲህ የሚሉት «... እንደ ቅቤ ከሰሰለሰው የአርሲ ምድር ላይ ከበቀለው ሰርዶ ከብቶች እንድ አፍኝ ቢነጩ ጠገበው ይውላሉ። የነካ ተራራ ኩራት ያስመስግናል። የኦሮሞን ምድር ሜዳ ሄዶ ሄዶ ማን ያዳርሰዋል። የኦሮሚያ ሰማይ ከዘመን ዘመን ከእለት እለት ውሃ ይታሰባል። ከኦሮሞች ከርሰምድር ያለው ውሃ ለሚሊዮን ዘመናት በመጠጥም አይደርትም። ሀብታም ነን። ግን ይህ ሁሉ ሀብት ያለነሳነት ሰማይ ላይ እንደተንጠለጠለት ከዋክብት ነው። ጭላሎ ይታዘበናል! ካካ ይታዘበናል! ባቱ ይስቅብናል! መስካችን ሬሳ ነው። በሱ እንማማል። ጡርደታችንን በቡርቃ ወንዝ ተለቃልቀን ሳናህላ ... ማር ላንልስ! ጎንፎ ላንመገብ - ቅቤ ላንቀምስ - ከበፊ አንገት በቁመ በሰንጠ ተበጥቶ የተቀዳ ደም ወደ ጉርፎአችን ላይንቀረቀር እንማል። ይህን ብናደርግ የሞት ወንዝ ወደ ምድራችን ይንቀርቀር!»

በየቦታው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ የሚደሰኩሩ ሽማግሌዎች ብቅ ብቅ ይሉጀመር!

«... ይህ ሁሉ የምድራችን ጥጋብና ሀብት ከየት የመጣ መሰላችሁ? የኦሮሞ ምድር ራስዋ ለልጆችዋ የቸረችን እንጂ ከማንም ያልለመንነው - ከማንም ያልተበረከተልን ገፅ በረከት መሆኑን ኦሮሞዎች ተገንዝበው...»

«...አናንተ ጉረምሶች አይበገሬነታችሁን አሳዩን!»

«...እንደ ዋቁ አባዱላ የጀግና ሰው ታሪክ ሰሩ!»

«...አኖሌን ተከተለት!»

«...ነፍጠኞችን አትራሩላቸው!»

ሶስቱን ገበሬዎች ተከትሎ የእመፀኛውን ሰራዊት ሰንጥቆ ወደ አባቱ ጉጆ ተጣደፈ። ልቡ በፍጥነት እየመታ! ይህ የገንፈለ ሰሜት ከቁጥጥር ውጭ ሊሆን እንደሚችል እየገመተ! ነበር በሞት አፋፍ ላይ ወደሚገኙት አባቱ ጉጆ የደረሰው ...

ጉዋዳው ጨልሞአል።

አምስት ሽማግሌ ገበሬዎች በዋቁ አባዱላ የመኝታ መደብ ዙሪያ ከበዋል። አኖሌ ምንም አልታየውም።

«በሩን ዝንት!» የሚል የሽማግሌ ድምፅ በድንገዝገዙ ውስጥ ተሰማ። አባባሩ በሩን ዘንት።

«ኩራዝ አብሩ!»

ኩራዝ በራ።

አኖሌ ዙሪያ ገባውን ተመለከተ። ስምንት ሽማግሌዎችና - አባቱ። አባቱ በአደፈ ነጠላ ከእግር እስከ ራሳቸው ተሸፍነዋል።

መሞታቸውን አወቀ። ሁሉንም አንድ ባንድ ያስተዋለው ፊቱ በድንጋጤ አመድ የተረጨበት መስሎ ነበር።

«አባቱ መቼ ሞተ?» ሲል ጠየቀ።

«ዛሬ ጠዋት» አሉ አባባሩ።

በዝግታ ተራምዶ አባቱ ራሱን ላይ ተደፍቶ ተንሰቅስቆ ያለቅስ ጀመር። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ከአባቱ አስከሬን ዳርቻ የቆመው ሽማግሌ፤

«አኖሌ ጊዜ የለንምና ይብቃህ!» አሉት።

ቀና ብሎ ፊቱን በመሃረም አበሰ። አባቱ አስከሬን አጠገብ የቆመውን ሽማግሌ ትክ ብሎ ተመለከታቸውና አስታወሳቸው። አባባሉ በሚለው የክብር ማእረግ የሚጠሩ የተከበሩ ሰው ናቸው። አንድ ጊዜ ብቻ ነው ያያቸው። በመላው አርሲ መልካም ስም እንዳላቸው ያውቃል። እዚህ ለምን እንደመጡ ግን አልገባውም። ሆኖም ይህን ሁሉ ለማሰብ ጊዜ የለም። ከባድ ሃላፊነት ተጥሎበታል። ምን ማድረግ እንዳለበት ማውጠንጠን ሲጀምር አባባሉ ንግግር ጀመሩ።

«አኖሌ ልጆችን! እንኩዋን በደህና መጣህልን። የቡርቃ ሰዎች በዚች ደቂቃ ትልቅ የሞት አፋፍ ላይ ናቸው። ስለዚህ ወገኖቻችን ከከንቱ እልቂት ለማዳን እኛ የምንልህን ብቻ ትፈፅማለህ። ዋቅ አባዱላ አስከሁን አለመሞታቸውን ዋሽተን የተናገርነው አመፁ እንዳይነሳ ግጭት እንዳይጀመር ሰግተን ነው። ለሰባ አመታት እንደዋዛ ሲነገር የኖረው ትንቢት ወይም የቡርቃ ዝምታ ተረት ያልታሰበ መዘዝ አምጥቶአል። አደጋው እንዳይከፋ ብለን ነው ወደዚህ እንዲሰበሰቡ የለቀቅናቸው። እሁን ግን አንድ መላ እናበጀለታለን። በቅድሚያ አባባሩ የሚገልፁልህ አቢይ ጉዳይ ይኖራል።»

አባባሩ ከተቀመጡበት ተነስተው መናገር ጀመሩ።

«... ከብዙ አመታት በፊት አገልጃ በምትባለው መንደር አመፅ ተቀስቅሶ ነበር። አገልጃዎች በደል ሲበዛባቸው ተቆጡና አመፁ። የንጉሱ ወታደሮችም የመንደሪትዋን ሀዝብ በጥይት ጨፈጨፉባቸው።

ጉጂዎችን በእሳት አጋዩ። የመንደሪትዋ ነዋሪ ሁሉ አለቀ። ለወሬ ነጋሪ እንኩዋ በመንደሪትዋ የቀረ አልነበረም። በርግጥ ማምለጥ የቻሉ በፈረስ ግልቢያ ብቻ አርሲን ጥለው ሸሽተዋል። ይህ እልቂት ለማይ ላይ በተከበረ ዙፋኑ ለነበረው ፈጣሪያችን በግልፅ ይታየው ነበር። ፈጣሪያችን በአማርኛ ጭካኔ ከልብ በማዘነም አለቀሰ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ሁለት ነፍስ አዳኑ። ልጆቻቸውን ታቅፈው ሲሸሹ በጥይት ከጀርባቸው የተደበደቡ ሁለት የአገልጃ እናቶች ብብት ውስጥ እጅግ አምርረው የሚያለቅሱ ሁለት ሀፃናትን አገኘን።»

አኖሌ ትንፋሹ ቁርጥ አለበት። ጉጂዋ በፀጥታ ተዋጠች።

«... እነዚያን ሁለት ሀፃናት ያገኘናቸው ማምሻውን ለቀብር ወደ አገልጃ ሄደን ነው። የቡርቃ ሰው እነዚያን ሀፃናት ይዞ በአልልታና በደስታ ይጨፍር ጀመር። የፈጣሪ ተአምር መሆኑን አወቅን። እነዚያ ሀፃናት የዚያ ሁሉ በደል ማስታወሻ ይሆኑ ዘንድም የቡርቃ ሰው ሁሉ ተንከባክቦ አስተምሮ አሳድጎ ለወግ ለማእረግ ሊያበቃቸው ወሰነ። ልጆችን አኖሌ ... ያንተና የልጅነት እሙኛህ የሀወኒ ታሪክ ይኸ ነው።»

አኖሌ እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይለማ ጀመር።

«አባታችን ዋቅ ስምህን አኖሌ ያሉህም አኖሌ በተባለ ቦታ የተጨፈጨፉትን ወገኖቻችንን ለማስታወስ ነበር። ግን ሁሉም እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት ብቻ ሆነ ...

«ዋቅ አባዱላ ህልም ነበራቸው - ምናልባትም ከንቱ ህልም። ጤዛ ሆኖ የቀረ ምኞት። ዋቅ አባዱላ ይኸን ታሪክ ከፍ ስትሉ ሊያወጉዋችሁ ነበር አሳባቸው። እናንተ ግን ፊደል ከቆጠራችሁ በሁዋላ ... ዋቅንም ... እኛንም ... ቡርቃንም ረሳችሁ ... ናችሁን ... የቡርቃ አድባር በዚህ ሁኔታ ከፋፍ አዘነ። ልባቸው ቆሰለ። ተስፋ አጥተውም ለሞት በቁ። የቡርቃ ሀዝብ ግን ትንቢቱን ሳይዘነጋ ቆየ። ከዋቅ ጋር አያይዞ አምላክ የሚፈጥረውን ተአምር በጉጉት ሲጠባበቅ ዘመናት አለፉ። ዛሬ ታዲያ የቡርቃ ገበሬዎች የህልማቸውና የትንቢቱ ዳር የደረሰ አድርገው ቆጠሩት። አምን የቡርቃ ዝምታ ህልም ነው ... ተረት ነው ... የሚጣፍጥ የማታ ወግ ነው ... ይኸን ለቡርቃ ገበሬዎች ማስረዳት ያስፈልጋል። እኛ ብንነግራቸው ግን አይቀበሉንም። አንተን ግን ያውቁሃል። ታሪክህን ሰምተዋል። ዋቅ ለመሪነት እንዳጨህም አስነግረናል። አንተና ሀወኒ በአምላክ ተአምር ለመሪነት መመሪጣችሁን ገበሬዎች ሁሉ አምነዋል። ስለዚህ አንተ ካልመራሃቸው ኩረብታውን አይወርዱምና የዋቅን አደራ መቀበልህን ሆኖም ጊዜው ገና መሆኑን ለሀዝቡ ንገር።

እርሞዎች መታንን ሳይቀብሩ ጦር አይሰብቁም በላቸው። በመጨረሻ የምገልፅልህ የአባትህን ኑዛዜ ነው። ዋቆ አባዱላ አንድ ቃል ብቻ ነው ለአንተና ለሀወኒ የተውት። የቡርቃን ህዝብ እንዳትረሱት! አደራ! ብለዋል።»

ከዚያም ጉጃዋ በፀጥታ ተዋጠች። ከደጅ ግን ቀረርቶውና ሆታው ይሰማል። የፈረሶች ማስካካት ... የሚቀጣጠል ጭድ ድምፅ ... የፈረሶች ግልቢያ ...

አኖሌ በሀፍረት ተሸማቀቀ። እንደው ጉንጨን ያለብለው ጀመር። ማንነቱን ያጣ ሆኖ ተሰማው። የክህደት ስሜት አቃጠለው። ግምባርን ጉልበቶቹ መሀል ወሽቆም ይንስቀሰቅ ጀመር ... የሰማው ታሪክ ... የቡርቃ ዝምታ ... ጣፋጭ ተረትና ትንቢት ... የአባቱ ታላቅ ምኞትና ተስፋ ማጣት ... የቡርቃ ገበሬዎች ቁጣ ... ጥሪ ... ረጅም ጥሪ ...

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!»

- 6 -

አማርቹ ገበሬዎች ቅዱስ ሚካኤል ተራራ ላይ ለፍልሚያው ተዘጋጅተው ይጠብቃሉ። መሪያቸው መምህር አስናቀ ከዳር እዳር እንደ አዝሳ እየተንጉማለለ ወገኖቹን ያበረታታል። በርግጥም አማርቹ ጠመንጃቸውን ወልውለው አብቅተዋል። ጦራቸው ተሞርዶአል። የአይበገሬነት ወኔያቸው ተቀጣጥሎአል።

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር መምህር አስናቀ ጡሩምባውን በረጅሙ ነፋ። ይህን ጊዜ ተዋጊዎቹ ገበሬዎች ከያደፈጡበት ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጆሮአቸውንም አንቅተው ከመሪያቸው የሚነገረውን ለማዳመጥ ተጠባበቁ።

«ጭኮአችሁን! ሰነፍ ቆሎአችሁን! አነባበሮአችሁን ይዛችሁ ተሰብስቡ!» የሚል ድምፅ ከአያንዳንዱ ገበሬ ጆሮ ደረሰ።

አፍታም ሳይቆይ በደብሩ ገላጣ ሚዳ ላይ ጠረኞቹ ጨፈቃ መስለው ተኮለኩሉ። መምህር አስናቀ መናገሪያው ቁዋጥኝ ላይ እመር ብሎ ከወጣ በሁዋላ!

«በሉ ከስንቃችሁ ቆንጥራችሁ ተመገቡ!» ሲል አዘዘ።

ገበሬዎቹ የታዘዙትን በመፈፀም ላይ ሳሉ መምህር አስናቀም ከጥቁር ጤፍ የተጋገረ ስለ ቁጣውን አጨድ አያደረገ ይደባከር ጀመር...

«አልገባቸውም እንጂ እኛ ሀዋርያቸው ነበርን። መንገድ መስራት የት ያውቁ ነበር? እንጂ መመገብ አስለመድናቸው። ጨው

አያውቁም ነበር። ገንፎውን እንደተፈጠረ አማስለው ነበር የሚበሉት። ዘይት የት ያውቁ ነበር? ሽቶ ባይናቸውም አይተው አያውቁም ነበር። ወገኖቹ አድምጡኝ ... የኢትዮጵያን ታሪክ መለስ ብለን ብናይ መልካም ነገሮች በሙሉ የተሰሩት በአማራው ነው። ለስት ሺህ ዘመን ሙሉ አማራና ትግሬ እየተፈራረቀ ነግሶአል።

ትግሬው ምን ገነባ? ምንም!

መነጋገር ካለብን ለሀገርና ለህዝብ ጠቃሚ ተግባር ሰርተው ባለፉ ነገስታት ገድል ላይ ነው። እኔ ምንጊዜና እኔ ጋይለለላሴ የሰሩትን ብቻ እንኩዋ ብናይ የኢትዮጵያ ስልጣኔ የአማራው ብቸኛ ድካም መሆኑን እንገነዘባለን። አማራው አዋቂ ነው። ሃያል ነው። በኢትዮጵያዊነቱ የሚኮራ ህዝብ ነው። አማራነት ውበት ስለሆነ ልንመዘነበት ይገባል። በየትም አለም የሚያስመካ ብሄር ነው - አማራ። አማራ ማለት ጀግና ማለት ነው። በአሜሪካ በአውሮፓ በቸሎታዊነት ነጮችን ዘቅገዋቸው የሚያዩ አማራዎች አሉ። እዚሁ አዲስ አበባ ዛሬ በርሱም ሂዳ ... የዩኒቨርሲቲው ሞተሮች አማሮች የቸዘዘ። ሁሉም ይህን ብሄር ማንም እየተነሳ ሊዘልፈው ይገባል? እዋስ የዚህ ብሄር አባላት አይደሉም? ማንም ተነስቶ እንጨፍጭፋችሁ ሲለን አንገታችንን ለዛራ የምናቀርብ የሰለት በጉች ነን? አናደርገውም! ማንነታችንን እናሳያቸዋለን! ሁለት መቶ አመት ዝም የሚያሰኝ በትር እናቀምላቸዋለን! ወገኖቹ ፀዳፍ ተናግረው ከሆነ አርሙኝ!»

ገበሬዎቹ በርጋታና በዝምታ ይተያዩ ጀመር። ሰነፍ ቆሎአቸውን በጥንቃቄ ይቆረጣጥሙ ገቡ። አነባበሮአቸውን በዝግታ እየገመጡ ያላምጣሉ። እያላመጡ ይተያያሉ። መሪያቸውን ያስተውላሉ። አስናቀ ንግግሩን አራዘመ ...

«... ወገኖቹ ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን። እንደነ በላይ ዘለቀ ... አዎን ... በላይን ታውቁት የለም? አማራ ነው። የምድረ ጉጃም አማራ። ጉጃሜ! የጉጃም ጀግና አርሶ አደሮችን አስከትሎ ፋሺስት ጣሊያንን ባማርኛ ውሃ! ውሃ ያሰኝ ጀግና ነው። እንደ በላይ ነው ዛሬም መፋለም ያለብን!»

ድንገት ወደ ኮረብታዋ ሁለት ሰዎች ሲመጡ በሩቅ ታዩ። አስናቀ እንደ ንስር የሚያተኩሩ አይኖቹን አሻግሮ ወረወረ። ሁለቱም የመንገስትን ወታደራዊ የደንብ ልብስ የታጠቁ ናቸው። ገበሬዎቹ ከተቀመጡበት መነሳት ሲጀምሩ።

«ቆዩ ባላችሁበት!» ሲል አስናቀ በጨካኝነት አዘዘ «እነዚህ ወታደሮች ናቸው! እኛን ሊያድኑ እንጂ ሊተናኩሉን አይመጡም!»

ሻለቃ ጉተማ ነበር የመጣው። ሽጉጡን ጉኑ ላይ ሽጦአል።

«እንደምን አመሻችሁ?» አለ በተረጋጋ ድምፅ።

«እግዚአብሔር ይመስገን!» የሚል የሀብረድምፅ ምላሽ መጣለት።

«እዚህ የተሰበሰባችሁት ራሳችሁን ለመከላከል መሆኑን ሰምቻለሁ። ሀብረታችሁ መልካም ነው። ሆኖም የመንግስት ወታደሮች አካባቢውን በሙሉ ስለተቆጣጠሩት ወደየጉጃችሁ ተመለሱ። ምንም የሚያስጋ ችግር የለም! አመፁ ቢቀጣጠል እንኩዋ ከወታደሮቹ የሚያልፍ አይሆንም!»

ሻለቃ ጉተማ ንግግሩን ሲያበቃ የሞቀና የደመቀ ጭብጨባ ነበር የጠበቀው። ሆኖም ገበሬዎቹ ገፅታ ላይ የእጩይታ ስሜትና የታመቀ ጭንቅ አየር ሲወጣ አስተዋለ እንጂ የጠበቀውን አላዳመጠም።

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላም አማርኛ ገበሬዎች የቅዱስ ሚካኤልን ደብር መላለም ጀመሩ። አንድ አዛውንትም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው፤ «ቅዱስ ሚካኤል ሆይ! ... እኛ የማንም የበላይ ... የማንም የበታች አይደለንም ... አማራ ገበሬዎች ነን። አንተ ደግሞ የአርሞችም የኛም አምላክ ነህ» ሲሉ ተሰሙ።

* * *

መምህር አስናቀ ሻለቃ ጉተማን ተከትሎ ወደ ወታደሮቹ ጣቢያ አቀና። ያለማቀዋረጥም አማርኛ ገበሬዎች ስለደረሰባቸው የመንፈስ ጭንቀት ተናገረ። ሻለቃው ግን የመምህሩን ዲስኩር ከቁብም አልቆጠረው።

ወደ ቡርቃ ኮረብታ ስለላከው ሰላይ እያሰበ ነበር ።

ከአርባ አምስት ደቂቃ ጉዞ በሁዋላ ከጊዜያዊው ማዘዣ ጣቢያው ደረሰ። ጨልሞ ነበር። ጨረቃዋ ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ደምቃ ወጥታለች። በማዘዣ ጣቢያው ሆኖ ደቂቃ ያህል እንደቆዩ ሻለቃ ጉተማ በጨረቃዋ ብርሃን ከቡርቃ ኮረብታ አቅጣጫ የታረሰውን ማለ አቁዋርጦ በግልቢያ የሚመጣ ፈረሰኛ ተመለከተ። የላከው ሰላይ ለመሆኑ አልተጠራጠረም። አጠገቡ እስኪደርስ ለመጠበቅ እንኩዋ ፋታ አጥቶ ይቁነጠነጥ ጀመር። እኛሌ ዋቅ በዚህች ቀውጢ ደቂቃ ምን በመፈፀም ላይ እንዳለ ለማወቅ አጅግ ጉዋጉዋ።

«እንኩዋን ደህና መጣህ! ምን ወሬ አለ!» ሲል የጠየቀው ገና ከፈረሰም ሳይወርድ ነበር።

ሰላዩ ወጣት የቡርቃ መንደር ገበሬ ነው። ሻለቃው ቡርቃ ከደረሰ ጀምሮ በትንሽ ክፍያ የሰለላ ሰራ እያሰራው ነበር። ወጣቱ

«አመፁ ቆሞአል!» ሲል በደስታ ስሜት ጮኹ።

ሻለቃው ግን በድንጋጤ ባለበት ቀዝቅዝ ነበር የቀረው። ጨርሶ ያልጠበቀው ዜና ነበር። ያልፈለገው ወሬ። አይኖቹን ወጣቱ ገበሬ ላይ እንደተከለ ፈዘዘ። ያየውንና የሰማውን በእርሚኛ የሚተርክለትን ገበሬም ከልብ አልነበረም የሚያዳምጠው።

«... የሚደንቅ ሁኔታ ነው የተፈጠረው» አለ ሰላዩ «የቡርቃ ሰዎች ሊዋጉ ተዘጋጅተው ነበር። የዋቅን የእረፍት ዜናና የእኛሌ ዋቅን መምጣት ለመስማት እንዳቆሰቁሱ ነበር። የሚደንቀው ተአምር እኛሌ ደርሶ ነዝቤውን ከቡርቃ አድባር እንደተቀበለ ወዲያው የዋቅ ህይወት አለፈች። እኛሌ 'አዳምጡኝ!' እያለ ቢጮህ ማን ይስማው። ታዲያ የአርሲ አድባር አባባኩ የሰልጣን መከሰቻቸውን ከፍ ሲያደርጉ እንደ ገብ ያምም የነበረው ሁሉ ድንገት ፀጥ ይል ጀመር።

ያን ጊዜ አጥሌ ተናገረ።

ሲናገር ሲጀምር እንገባው በአይነ ሞላ። እኔ ራሴ እንኩዋ አልቻልኩም። ከአገልጃ ጭፍጨፋ ተርፎ! የቡርቃ ህዝብ አላድጉት አስተምርት! ማለፊያ ሆኖ ድምፁ እየተንቀጠቀጠ ሲናገር ቡርቃዎች ስለ ፈጣሪ ተአምራዊ ስራ ያወጉ ጀመር ...»

ሻለቃው ግን ሊያስቀጥለው አልቻለም።

«ምን ምን እንደተናገረ ብቻ ንገረኝ!» ሲል አምባረቀበት።

«ምን ያልተናገረው አለ? የታገሰ ነው የጊደርዋን ወተት የሚጠጣው ይል ነበር ደጋግሞ። አብሳቱ እናን ጉረምላ ዱጋ! እያለ ይህንኑ ይደጋግም ነበር። ከዚያም ቀጠለና ደሞ ግን ለአያሌ አመታት አይደለም! ለሚልዮን ሰአታትም አይደለም! ጠራችሁን እንደያዘችሁ ቆዩ ወገኖቼ! ቀጣችሁን እንደተቆጣችሁ ቆዩ! ብሶታችሁን እንዳመቃችሁ ቆዩ! ከንጃችሁን እንዳፈረጠማችሁ ቆዩ! ቡርቃ ማለት እዓንተ ናችሁ! ዝም ያላችሁትም ወንዙ ሳይሆን እናንተ ናችሁ! የአርሞን ምድር የሚያጥለቀልቀው የቡርቃ ወንዝ ትንቢት ለእናንተ የተነገረ ምላሌ ነው! በቡርቃ ወንዝ ተመስለው ይዘምሩ የነበሩት አባቶቻችን ናቸው! ከገደል የዘለሉት አባቶቻችን ናቸው - ቡርቃ ወንዝ አይደለም። ቡርቃ እኛ ነን። ወገኖቹ ለጊዜው ዝም እንዳልን እንቆይ! ልብ በሉና አድምጡኝ! እንደገና ሌሎች ሁለት ሀፃኖቶች ብቻ ቀርተው ሌላው ሁሉ የሬሳ ክምር እንዲሆን እድል አንስጣቸው! ጠላቶቻችን የሚፈልጉት ሞኝ በሬ እንድንሆንላቸው አሻፈረኝ ካልን ደሞ እንድንጠፋ ነው። ይህ ይፈፀም ዘንድ አንፍቀድላቸው! ዛሬ ግን ለአባታችን ለዋቅ አባዱላ መሸዋችንን እናውርድ! ቡርቃን ከብበው

ያደፈጡት ወታደሮች በኖ መቃብር ላይ የበሬዎቻችንን ሽኖ ቆርጠው በበርበሬ እያጠቀሱ ጥሬውን ሊበሉ ጉምሻተዋል። ለሆዳሞች እንመቻቸው። ይህ ይሆን ዘንድ እንፍቀድ! አብላቱ እናን ጉረምሳ ዱጋ! አብላቱ እናን ጉረምሳ ዱጋ! በሱ መሸዎችን እንደ አሮሞ ባህል እናውርድ! አባታችንን ... አድባራችንን! የታሪክ አያታችንን እንሸገን! ወገኖቹ አንገታችሁን ቀና አድርጋችሁ አንበ! ቃል እንባላችሁዋለሁ። እኔም አለሁ! የአያታችንን ኑዛዜ እፈፅማለሁ ...»

ሻለቃው በቁጣ አቁዋረጠው ...

«ገበሬዎቹ ዲስኩሩን እምነው ጠራቸውን አወረዱ!»

«እንዴታ! እያንዳንዱ ገበሬ ቀስ በቀስ ጦሩን መሬቱ ላይ እየተከለ በርከክ ማለት ጀመረ። እኔምኮ ተንበርከኬ አልቅሼ የደንኩን አድርሼ ነው የመጣሁት። የዘገየሁትም ለዚህ ነው። ገበሬዎች እንባቸውን በፀጥታ አፈሰሱ። ሴቶች ባደፈ ነጠላቸው ፈታቸውን ሸፈኑ። ወንዶች በእንባ የተሞላ አይኖቻቸውን ወደ ሰማይ ሰቀሉ ...»

ሻለቃ ጉተማ፤ «ይህ ወጣጤ ፍዩል» ሲል አጉተመተመ።

መበለጡ አናደደው።

አዲነብርኢድ ሆይ!

ካንቺ ርቄ ወዴት?

ምእራፍ አራት

- 1 -

አራት ሚግ ሀያሶስት በምብ ጣይ የጦር አይሮኻላኖች ከአስመራ የተነሱት ማለዳ ላይ ነበር። አይሮኻላኖቹ እየሩን በጨኸታቸው አተረማምሰው ወደ ትግራይ አቀኑ። የሀወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ከጠዋቱ አንድ ሰአት ተኩል ጀምሮ ስብሰባ እንደሚያካሂዱ የተገኘውን መረጃ የተጠራጠረው አልነበረም። ከኩሉኔል መንግስቱ ሀይለማርያም ጀምሮ ውጤቱን የሚጠባበቁት ትንፋሻቸውን ውጠው ነበር ...

ሚጉቹ ኢላማቸውን ለማስተካከል ክላድግመልን ጆሮ በሚበጠርቅ ድምፃቸው አናግተው አንድ ጊዜ ዞሩዋት። የተሰጣቸው

የቡርታ ዝምታ
ምልክትና ካርታው አንዳችም ስህተት አልነበረበትም።

የመጀመሪያዋን በምብ ጣይ አይሮኝላን የያዘው አብሪራ አፅቀ ሰላሌ ይባላል። ወጣት ነው። በበርካታ ውጊያዎች ተሳትፎአል። ሁለት ጊዜ አይሮኝላን ተመትተውበት በጽንጥላ ወርዶ አምልጦአል። በዛሬው ተግባር ግን አይሮኝላን በመታበት በጽንጥላ ወርዶ ማምለጥ እንደማይችል ማሰብ ጀመረ። በወርድ በህወሀት ነፃ መሬት ላይ እንደሚያርፍ ያውቃል። ይህ ከሆነ ይያዛል። ከተያዘ እንደሚገድሉት ያምናል። በሆንም ተግባሩን ከመፈፀም ወደሁዋላ አላለም። ሙያውን ይወደዋል - ባለአላማም ነው።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

አብራሪዎቹ አካባቢውን ከተሰጣቸው ካርታ ጋር የሚያገናኝበት ደቂቃ። አንዳችም ስህተት እንደሌለበት እርግጠኛ የሆነባት ሰከንድ።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

... ሰበት ሰአት ከማለዳው።

በዚህ ሰአት የ «ወንበይዎቹ» መሪ መለስ ዜናዊ የአለቱን የመወያያ አጀንዳ አሳውቆና አጠናቆ እንደሚሆን የአዲሳባ መንግስት እርግጠኛ ሆኖአል።

ሰአቱ ሞልቶአል...

የመጀመሪያው ሚግ አፍንጫውን ወደ ከሳድግመል ተከለ። ገዝቶ ሲል ምልክቶቹ ቁልፍ ብለው ታዩት። «አምላኬ ሆይ! እርዳኝ!» አለ በልቡ። ይህን ፀሎት ባሰማ ቁጥር ዘወትር በሀሲናው የሚደውልበት ሌላ ፀሎት አለ - ተገላቢጦሽ። «አዎን አምላኬ ሆይ ሌሎች ይሞቱ ዘንድ እኔ እተርፍ ዘንድ እርዳኝ!»

የህወሀት መሪዎች ወደሚገኙበት የበረሀ የመሰብሰቢያ ዋሻ ቁልቁል ተወረወረ። ወረደ ቁልቁለቱን! አፍንጫውን እንደጦር ቀስሮ አሸቆለቆለ። ከዚያም በአይን ሊታይ በማይችል ፍጥነት የሚጉ አፍንጫ ተቀልብሶ ወደ ሰማይ ዞረ ...

ወደ ደመናው ከርሰ ተፈተለከ። የሰማይ ሆድ የተተረተረ የሚያስመስለውን ድምፅና የጥምብ ውርድብኝ አራግፎ ተፈተለከ። ድብልቅልቁ የወጣ ፍንዳታ! ከሳድ ግመል ተንቀጠቀጠ።

ጃምበል አፅቀ ሰላሌ በደስታ ቡዋረቀ። የታለመለትን ግብ አግኝቶታል። ከህወሀት የፀረ - አይሮኝላን ጥይትም አምልጦአል። አየሩ ላይ ጥቂት ዋኝ። በትግራይ ሰማይ ላይ አክሮባት እየሰራ የአስመራን አቅጣጫ በያዘባት ደቂቃ ከሳድ ግመል እየተናወጠች

ነበር። የአቡዋራው አውሎ ነፋስ እሳተ ጉመራ መስሎ ይታየው ነበር-በድል አድራጊነት ለሰከረው አብራራ።

ሁለተኛው የጦር አይሮኝላን ቀጠለ ... ሶስተኛው... አራተኛው... ሁሉም አላማቸውን አግኝተዋል። አንዳቸውም አደጋ አልደረሰባቸውም። ከሳድ ግመል እንደሰዶም እንደ ጉመራ ስትጋይ እንደዋዘ ገልመጥ አድርገው እያዩዋት ተፈተለከ። በርግጥም የህወሀት መሪዎች የመሰብሰቢያ ዋሻ የቆሻሻ ማቃጠያ ጉድጉዋድ መምለሱ ሀቅ ነበር።

* * *

ሀወኒ እንደወትሮው በማለዳ ነበር ከአንቅልፍዋ የነቃችው። እንደሰረኔ እያንጎራጎረች ወደ ኮረብታዎቹ ወጣች። የከሳድ ግመል የማለዳ ፀሀይ ቀድማ የምትወጣው ኮረብታዎቹ ላይ ነው። እዚያ ነጫው ደንጊያዎች አሉ። ፈጥነው ስለማይሞቁ ይቀዘቅዛሉ። ሀወኒ ሥላሴ ይሄ ነው የሚያስደስታት። ከደንጊያዎቹ ጋር አብራ መሞት ትጃምራለች። ከኮረብታዋ ግራ በቅርብ ርቀት ላይ ሀፃናት የሚማርበት ትምህርት ቤት አለ። እነርሱ ወደ ክፍል እየተንጫጩ መግባት እስኪጀምሩም ፀሀይ መሞት ትወዳለች። ከዚያ ግን ሀፃናቱን ለማዋራት ከኮረብታዎቹ ላይ ተንደርድራ ትወርዳለች።

ሀፃናቶቹ ይወዳዋታል - በተለይ ሸዊት። ከበው በትግርኛዋ ይስቀባታል። የያዘቻቸውን ጥቂት ቃላት ለቃቅማ ትንተናተባለች። ለሀፃናቱ ጨዋታ - ለሀወኒ የቋንቋ ትምህርት። ትልቅ ሆና ትግርኛ ባለመቻልዋ ሀፃናቱ በጣም ይገረማሉ። ምናልባትም ያልተፈታላቸው እንቅፅልሽ ሳይሆን አይቀርም።

ነጫውቹ ድንጋዮች ላይ ተቀምጣ ፀሀይ መሞት ጀመረች። ዛሬ ግን እንደወትሮው አላንጎራጎረችም። ሀሳብ ገብቶአታል። ከራስዋ ጋር መግት ላይ ሰንብታለች። ከሳድ ግመል ዋሻ ውስጥ ተቀምጣ ሀያሉምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ መፍሰስ እንደሚችል ተረድታቀለች። ሀያሉምን ተከትሎ ወደ ጦር አውድማ መገዋዝ ደግሞ አስፈርቶአታል። ስጋትዋ ግልፅ ነበር። መፃ ተ አትፈልግም። መሞት ማን ይፈልጋል? በርግጥ ታጋዮቹ ይሰዋሉ! «እነርሱ ግን አላማ አላቸው» ብላ አሰበች። «እኔ አላማ የለኝም?» ብላ ራስዋን ጠየቀች። አላማዋን አሰበች። «የሀያሉምን ታሪክ መፍሰስ! እና ይህን ለማድረግ ሀይወቴን አሳልፌ መስጠት አለብኝን? ከሞተኩስ?» ብላ አሰበች። ሳታስበው ሰውነትዋ ብርድ እንደያዘው ሰው ተንቀጠቀጠ።

ስለሀይወት ያላትን አመለካከት ፈተሽችው። ተማታባት። «ማንም ሰው ከሞት አይቀርም። ቢሆንም መኖር ደስ ይላል።

መሞትም ከሆነ እድሜ ሲያልቅ ቢሆን ይመረጣል» ስትል አለበች።
ሀውኒ አሁንም ሀሳብዋን መቁረጥ አልቻለችም። ሀየሎምን ተከትሎ
መሄድ አደጋ እንደሚኖረው አጠናቀች። የሀየሎምን ታሪክ ለመጻፍ
ያላት ጉጉት ደግሞ ሰማይ ጥግ ነክቶአል።

ልብዋ ዋለለ። ስለዚህ ለጊዜው ይህን አሳብ ተወችውና
ማንጉራጉር ጀመረች። ነጫጮቹ ድንጋዮች ሞቀዋል፤ እስከም
ግላላች። ሀፃናቶቹ ተማሪዎችም እየተንጫጩ መምጣት ጀመረዋል።
ሀውኒን በአይናቸው መፈለግ የጀመሩም አሉ። ሊስቁባት ፈልገዋል -
ትግርኛ ባለመቻልዋ!

ሀውኒ ጣፋጮቹን ልጆች ስታይ ፈገግ አለች። የመኖር ጉጉትዋ
ይበልጥ ጨመረ። አዎን ልጅ ትወዳለች። ልጅ መውለድ
ትፈልጋለች። የራስዋን ልጅ የምታሳድግበትን ጊዜ ማየት
ትፈልጋለች። ስለዚህ መሞት የለባትም። ብድግ ብላ ወደሀፃናቱ
አዘገመች። ሽዊትን በሩቅ እየቻት። ሞጥማጣዋ ሽዊት! የሀውኒ
ትግርኛ አለመቻል ከልብ የሚያስቃት ሽዊት። ሚጢጢ ፍጥረት!
ውብ! ጣፋጭ ሽዊት።

ወደ ሀፃናቱ አዘገመች ...

ግን አጠገባቸው ከመድረስዋ በፊት ከባድ የጦር አይሮኻላን
ጨከት ከላድ ገመልን አርገበገባት። ትርምስና ጨከት ተከተለ።

ሀውኒ በሁለት እጆቿ ጆሮዎቿን ጥርቅም አድርጋ ይዛ
ጨከትዋን አቀለጠችው...

* * *

የአይሮኻላን ድብደባው በሀውኒ አመራር አባላት፤ በተራ
ታጋዮችና በሀፃናት ላይ የሞትና የመቁሰል አደጋ አድርሶ አለፈ።
ከቆሰሉት መካከል ሀውኒ እንዲሁ ነበረች። በቦምብ ፍንጣሪ ትከሻዋ
ላይ ተመታች። ከዚያ በላይ የጉዳት ግን አወዳደቁ ነበር። ከድንጋይ
በመጋጨትዋ ግንባርዋ ላይ ከፋኛ ቆስላ ሩህዋን ስታ ህክምና
ሲደረግላት ቆየች።

በሶስተኛው ቀን ማምሻውን ግን እየተሻላት መጣ። መቃዠትዋን
ቀነሰች። አተነፋፈለች ጭምር ተሻለ። ተሲያቱን ሰላማዊ እንቅልፍ
ወሰዳት። አስከምሽት ድረስም ያለቅዠት ተኛች።

ራስዋን ስታውቅ ሀየሎምና ክንፈ ገብረመድህን ሊጠይቁት
መጥተው ከመደብ አልጋዋ ግርጌ ተቀምጠው ነበር። አንዲት ታጋይ
ነርሰ በቀዝቃዛ ፎጣ ግንባርዋን ታረጥባለች።

«ሀውኒ!» አለ ሀየሎም።

«ሀየሎም» ስትል በደክመ ድምፅ ተነፈሰች።

«አይዞሽ ተርፈሻል» አላት ክንፈ።

ለማስታወስ እየሞከረች፤

«የአይሮኻላን ድብደባ ነበር?» ስትል ጠየቀች።

«ብዙ አትናገረ። አረፍ በይ» አላት ሀየሎም።

ይህን ብሎ ግንባርዋን በእጁ ነከ።

ሀውኒ አይኖችዋን በርጋታ ከደነቻቸው። ግን አልተኛችም
ለማስታወስ ጥረት ማድረግ ጀመረች። ቀኑ ተምታታባት።

ለምን ያህል ጊዜ በዚህ መልኩ እንደቆየች አታውቅም።

... ለማስታወስ ጣረች። ማለዱ ተነስታ ወደኩረብታ
መውጣትዋ ታወሳት። ከዚያ ምን ሆነ? የአይሮኻላንኖች ጨከት
ፍንዳታዎች ይታወሳታል። ግን እንዴት ነበር ሁኔታው የተከሰተው
መጀመሪያ አስደንጋጭ ጨከት! እስከም አብራ መጮህ
አልተዘነጋትም። አይንዋንም ጨፈነች። ጮሀ... ጮሀ... ስትገልፅ
የሀውኒ አመራር የሰበሰባ እድሞ በቦምብ ጢስ ታፋኖ ተመልክተች።
እንደገና ሌላ የጦር አይሮኻላን ድምፅ ...

የት ነበርኩ ያን ጊዜ? ብላ ማሰብ ጀመረች። ሙሉ በሙሉ
በቅደም ተከተል ማስታወስ ተሳናት። ከከረብታው ወርዳ የታጋ
ልጆች ወደሚማሩበት እድሞ መሄድዋን አስታወሰች። ሀፃናት
በአይሮኻላን ጨከት ሲንጫጩና ሲላቀሱ... ሽዊት የምትባለዋ ሀውኒ
ወደአለዋ እየሮጠች ስትመጣ እንደነበር ትዝ አላት። ከዚያስ?

«ሽዊት ንኢ... አጃሂ» እንዳለቻት ማስታወስ ቻለች። ከዚያ
ከዚያስ? ማስታወስ አቃታት። ጫጫታዎች! ፍንዳታዎች! እንደ
የሚሰነጥቁ የአይሮኻላን ድምፆች ...

በጀሮዋና በአእምሮዋ የቀረው ይኸው ነበር።

ሀውኒ አይኖችዋን ገለጠች። ክንፈና ሀየሎም አሁንም አሉ

«ክንፈ» አለች።

«አይዞሽ ሀውኒ»

«ሀሳብ ገብቶን ነበር። ግን ተርፈሻል» ሲል ተነፈሰ - ሀየሎም

«ሰዎች ተጉዱ?» ስትል ጠየቀች።

«ደህና ነው» የሚል መልስ ሰጠ ክንፈ።

የሁለቱም ገፅታ ላይ ደህና ስሜት እንደማይነበብ ግን በግልፅ ይታያል።

«ስብሰባ ላይ ነበራችሁ?»

«አልነበርንም። ማታ ስላመሸን አጋጣሚ አርፍደን ነበር። ሆኖም ሀይስብሰባው ቦታ እያመራን ነበር» አላት ክንፈ።

«የተጉዳ ሰው አለ?»

«ደህና ነው»

«ማን ተጉዳ?»

«ስዩና አባይ ቆስለዋል። ግን ለክፉ አይሰጣቸውም» ሲል መለሰ ሀየሉም።

ሀወኒ ለማስታወስ ጥረት አደረገች። እስከ ሀፃናቶቹ አካባቢ ነበረች።

በሀፃናቶቹ ተመትታለች። ሀፃናቶቹ ዘንድ ጉዳት ደርሶ ይሆን? ይህንን ጠየቀችው። ሀየሉምና ክንፈ እየተያዩ ዝም አሉ።

«ሀፃናቶቹ ተጉዳ እንዴት?» ብላ ጮኸች።

ሀየሉም ሲጋራ ለኩሶ ሲያበቃ፤

«አዎን ተጉድተዋል» አላት «... በጣም የምትወጃያትን ሽዊትን ጨምሮ» አምስት ተሰውተዋል። አስር ደግሞ ቆስለዋል።

ሀወኒ በጉንዋ ድፍት ብላ ትንሰቀስቅ ይመር። ሀኪምዋ ብትገስፃትም ከአንጀትዋ የሚፈነቅላትን የስቃይ ስሜት መገደብ አልቻለችም።

«ለመሆኑ እዚህ መሆናችን እንዴት ታወቀ?» ስትል ጠየቀች።

«ሰላይ አስርገውብን ነበር። እሁን እንኩዋ ይዘነዋል» አላት ክንፈ።

«ጦርነት መጥፎ ነው!» ብላ ራስዋን ግራና ቀኝ እየወዘወዘች ተወራጩች።

«የጦርነት ጥሩ የለውም - ሀወኒ» አላት ሀየሉም።

«ለምን አታቆሙትም ታዲያ! ተውትና ጥፋ ሀየሉም። ይህን ጨዋና ግዙፍ ሀይል ልትቋቋሙት አይቻላችሁም። ትርፋ ሀዘቡን

ማስጨረስ ነው የሚሆነው። አትችሉትም ሀየሉም! እብደት ነው ... መራራ ነገር ነው። ለምን አገር ለቃችሁ አትጠፋም?»

ሀወኒ ጨርሶ ራስዋን የላተች ያህል እየተገለገላች ስትናገር ሀየሉምና ክንፈ ተያዩ።

«ወዴት እንሰደድ ሀወኒ?» ሲል ጠየቀ ሀየሉም።

«ሀዘብ ከሚያልቅ ወደሚመቻችሁ ሀገር ጥፉ!»

«እኔማ ከአዲነብርኢድ ወዴት እጠፋለሁ? የአዲነብርኢድን መሬት ከቶ ማነው የሚከለክለኝ?»

ይህን ሲል የተበታተነ ጠጉርዋን እያስተካከለላት ነበር። ልብ የሚነካ ፈገግታ እየመገባትም ያወጋት ቀጠለ...

«... የት እንሃድ ሀወኒ? በገዛ ምድራችን በምብ ያወርዱብናል። ስንፈጠር ጃምሮ ሊጥረን የሚገባውን መብት ነፈጉን። ስለዚህ ትግል ጃመርን። ሽዊትን የመለሉ አበቦችን እየከፈልን ነው ያለነው። እያንዳንዱዋ ሀይወት ታቆለላናለች። ምርጫ ግን የለንም። ሁላችንም ራሳችንን ለመስዋእትነት አዘጋጅተናል። ሞት አይቀርም። ሀዘባችንን ከውርደትና ከድህነት ለማውጣት ሲባል የሚከፈል መስዋእትነት ደግሞ ተራ ሞት አይደለም። በተስፋ ሀይወትን መስጠት የመለሰ አስደላች ነገር የለም ሀወኒ»

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ክንፈና ሀየሉም ተሰናብተዋት ሄዱ። ሁለቱ የሀወኒ መሪዎች ተሰናብተዋት እንደወጡ ብርድ ልብስዋን ጉትታ ፈትዋ ላይ ሸፈነችው። ለውነትዋ ወባ እንደያዘው ሰው ተነቀጠቀጠ። ለመጀመሪያ ጊዜም ከተራ ፖለቲካዊ ልዩነት ባሻገር መራራ ... እጅግ መራራ ጥላቻ አሳደረች - በደርግ ስርአት ላይ። የቀጣ ስሜት በደምዋ ተሰራጨ። እንባ እልወጣትም። ሳታውቀው የብርታት ስሜት በልብዋ አደረ። ሀወኒ በዚያች ደቂቃ በደርግ ላይ ያሳደረችው ጥላቻ፤ ለትግል እንድትወስን አደረጋት። በዚያች ደቂቃ ውሳኔዋን ለሁለተኛ ሰው የገለፀች ባይሆንም በሙሉ እምነት ከተራ ታሪክ ዐህፈት ባሻገር ጠመንጃ እንስቶ ደርግን ለመፋለም የሚያበቃ ወኔና ቁጣ መሰነቅ ቻለች...

- 2 -

አኖሌ በሶስተኛው ቀን ቡርቃን ለቀቀ ...

ዛሬ፣

ፈፋው ...

የቡርቃ ወንዝ የዝምታ ተረት ...

ሀማጋው ...

እንደ ሎፕ ዘወር ሳይል መጉዋዝ ፈልጉ ነበር። አቃተው ... አልቻለም። ወደ ቶቶታ ላንድ ከሩዘርዋ ከመግባቱ በፊት ዘወር አለ። የሚሸኑት ገበሬዎች በዝምታ ቆመው አይን አይኑን ያዩታል ...

አባቦሩ ...

ፈረሰኛው ሆርዶፋ ...

መሀበብ ... ሀዋ ...

ብዙ ደጋግ ገበሬዎች ...

ብዙ አይበገሬዎች ...

መኪናዋ ጉዞ ጀመረች። ከቡርቃ መራቅ ጀመረች።

በርግጥ ከቡርቃ ትራቅ እንዲ ከአሮሞች ምድር ግን ገና አልወጣችም። መቼምም አትወጣም። ያሻትን ያህል ብትጋለብ ያው ምድሩ እንደሆነ የአሮሞዎች ነው።

ሾፌሩ አያፋዋጪ ... እያገኘራጉረ ረገጣት። አኖሌ ሾፌሩን የማዋራት ፍላጎት ስላልነበረው በራሱ አሳብ ዙሪያ ይዋኝ ጀመር። ለመጀመሪያ ጊዜም ከወትሮው በተለየ በሚነድ ስሜት ስለ አሮሞዎች አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። ከተራ ተዮሪ በላይ የአሮሞ ህዝብ ጥያቄ መሳ አካሉን ናጠው። በመኪናዋ መስኮት አይኖቹን አሻግሮ ሀብታሙን መሬትና ዛፎቹን ያስተውል ጀመር። እረኞችን በተለየ መንገድ ማየት ጀመረ። 'አሮሞዎች' የሚል ስሜት ውስጡን ያምሰው ጀመር። የአሮሞች ለም መሬት። ለዚያ መሬት ሲባል የደረሰባቸውን በደል ማሰብ ጀመረ። አባቦሩ ላማዩም ቢሆን የአሮሞዎች ነው ያሉትን አስታውሶ ፈገግ አለ። የአሮሞን ሰማይ ልብ ብሎ ሊያስተውልና ሊያደንቅ አንገቱን በመስኮት ብቅ አድርጎ አንጋጠጠ። ከማንም አገር ሰማይ በላይ ተውቦ ታየው። ከጫፍ አጫፍ ሰማዩ ጥቁር ደመና አርግዞአል። ቅገታዬንም ይተነፍሳል። ሰርዶው የኤሌክትሪክ ምስሶዎችን አስከ ወገባቸው ውጤቶቻል።

የቡርቃ ዝምታ ... የጥንት ተረት ... መራራ ተረት ... ሀልም ያረዘ ... ትንቢት ያዘለ ... በምሽት የታመቀ ተረት ...

በፈጣን መኪና ላይ ብዙ ሺህ ዛፎችን አለፉ። ከማንም አገር የተሻሉ ዛፎች ሲል አሰቡ። ውፍረታቸውን? ደሞ አንዳንዶቹ ከርሳቸው ውስጥ ማር ሸሽገዋል። ማር የሚያንጠባጥብ ዛፍ በየትም አለም ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ - ሲል ለራሱ አንሸነሸከ። አሮሞዎች ታዲያ ማር ከመጥገባቸው የተነሳ የሚንጠባጠበውን ቀይ ማር ዘወር

ብለው እንኩዋ አያዩትም።

«ዝምታ ዋጤህላ?» አለው ሾፌሩ።

«ይቅርታ ...» ብሎ ረጅም አየር አስወጣ።

ነገደ ደሞ ወደ ግል አሳቡ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩርች ይታወሱት ጀመር። በወቅቱ ችላ ያላቸው። አባቱ ሀማጋው ላይ ለገበሬዎች የሚተርኩት። የአላዳጊ አባቱ ንግግሮች! ወደ ጆሮው ይንቀረቀሩ ጀመር።

- ምንሊክ የገዳውን ስርአት አጠፋው። የአሮሞ ሽማምንትንና አሮሞዎችን ጨፈጨፈ። የአሮሞ ያልሆነና ለአድገት የማይበጅ! ባህላችንን የሚያጠፋ ስርአት ጫነብን። ሰብእናችን ላይ ዘመተብን። ወታደሮቻቸው እንደ በቅሎ ተፈናጠጡን - መሬታችንን ወሰዱ - የአሮሞ ህዝብ የነፍጠኞች አሽከር ሆነ - ለአንድ የነፍጠኛ የጦር መሪ ሁለት መቶ አሮሞ በሽልማት ተሰጠ - ከነመሬታቸው። የአሮሞ ቁዋንቁዋና ባህል እንዲጠፋ ተረባረቡ - ይህን የተቃወመ ሁሉ እንደ ዝንብ ረገፈ - ጥፍር እየነሳሱ! ብልት እየቆረጡ አዋረዱን - ያን ጀግና ህዝብ እንገቱን አስደፉት - ያን ቅን ህዝብ ተጠራጣሪ አደረጉት - ያን ሀብታም ምድር በዘበኩት። ወገኖቼ! ታዲያ ምንሊክ ማነው? ወንጀለኛ ወይስ አርበኛ?

«ሀዘን አታብዛ አኖሌ!» አለው ሾፌሩ። አያይዘም «አባትህ እድለኛ ናቸው። መቶ ሰባት አመት መኖር ታላቅ እድል ነው» አለው። አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

የዋቆ አባዱላ ቁጣ ያዘለ ድምፅ በጆሮው ተመላለሰበት። ሀማጋው ላይ ገበሬዎችን እየሰበሰቡ የተናገሩዋቸው መራራ ቃላት ቃል በቃል ወደ ጆሮው ተንቀረቀሩ ...

- ነፍጠኞች አቡቢንቲ የተባለ ሽቶ እንድ ብር ይሸጡልናል። ሶስት እንቁላል ግን ከኛ በአምስት ሳንቲም ይዛሉ። ወተትና እንጀራ መሸጥ በአሮሞ ነውር ነው። እነሱ ግን እንድ እንጀራ መሸጥ ጀምረዋል። ይኸ ነው ስልጣኔ? ቁንዲፍቱ መጥመቅ የአሮሞ አይደለም። የሰው ሚስት መወሽም የአሮሞ አይደለም። ነፍጠኞች ባህላችንን አቆሽሹት። መሬታችንን ነጠቁን። መሬታችን ቅቤ ነው። ጥቁር ቅቤ ነው መሬታችን ያስጉመጃል! ምንሊክ የሚባለው ስግብግብ ይህን ሀብታም መሬት ሲያይ ጉመሽ። እኛን ማክበር አቃተው። እንደፈረሰ ልጋልባችሁ አለን። አሻፈረን አልነው። በመሳሪያ ብዛት ተማምኖ ጨፈጨፈን። የሴቶቻችንን ጡት ጥሬ ስጋ እንደሚበላ ሆኖም ሰው እየተስገበገቡ ቆረጡት። የሴቶቻችንን ጡት እኛ ከበግ ላይ ፀጉር እንደምንሸልተው እንዲያ ነበር

የሚቆርጡት። እነዚህ ሰዎች በግ ሲያርዱ 'በስመ - አብ' ብለው ይጀምራሉ። የሌቶቻችንን ጡት ሲቆርጡ ግን 'በስመ - አብ' አይሉም። ግን ሀይማኖት አለን ይሉናል። ታዲያ ፈጣሪ የሚያየው የትኛውን ደም ነው? የበገን ወይስ ከሌቶቻችን ጡት የሚፈለውን? ወገኖቼ ውሻ ለምን እንደተዋረደ ታውቃለችሁ? ሲረገጡት እየተረገጠ፤ ሲገዙት እየተገዙ፤ ሲጨቁኑት እየተጨቁኑ፤ ሲያዋርዱት እየተዋረደ፤ ሲገዙት ስለቆላ ነው። ውሻ ሲበድሉት ተቆጥቶ አልገዛም ብሎ ጭራውን ስለቆላ ነው። ውሻ ሲበድሉት ተቆጥቶ አልገዛም ብሎ ቢሆን ኖሮ የልጆቻችን ስም ይህን ጊዜ «ውሻ» በሆነ ነበር - እና የውሻን መሰደቢያነት በህግ ብቻ መለወጥ ይቻላል!? ንገሩን ወገኖቼ ይቻላል!?

ወደ ናዝሬት ሲቃረቡ አኖሌ ሰአቱን አየ። እኩለ ቀን ሲሆን ምንም አልቀረው። እሳቱ ቅዳሜ ነው። አኖሌ አንድ ሀሳብ መጣለት - ናዝሬት መቆየት። በዚህ ጨፍጋጋ ስሜቱ አዲሳባ መግባት አልፈለገም። ናዝሬትን በአግባቡ ያውቃል። በተማሪነት ዘመኑ የሚያውቃቸው አንድ ሁለት ወዳጆቹም አሉ።

ወደ ሾፌሩ ዘወር ብሎ፤

«እኔ ናዝሬት ለመቅረት አስቤያለሁ» ካለ በሁዋላ «... ባለፈው ስለተነጋገርነው ጉዳይ ምን አስበሃል?» ሲል ጠየቀው - አሁንም ድምፁን እየቀረፀው እንዳይሆን እየሰጋ።

«አዲስ አበባ እንደተመለሰክ እንነጋገራለሁ!» አለው።

«ገንዘቡን በአንድ ጊዜም ባይሆን ቀስ በቀስ እከፍልሃለሁ። ይኸ ቃሌ ነው። አንተም ካሴቱን አሳልፈህ እንደማትሰጥ ቃል ግባልኝ።»

«አመነኝ! እንድትጉዳ አልፈልገም። ታዲያ ምስጢር ጠብቅ። ካንተ በቀር ማንም ማወቅ የለበትም። አለያ ሁለታችንም በቀላሉ እንጠፋለን።»

«ደህና!» ካለ በሁዋላ፤ «... መቼም ሪፖርት ማቅረብ ይኖርብሃል። ምንድነው ያሰብከው?»

«አስፈላጊ ካልሆነ በቀር ካሴቱን አልጠየቅም። ገልብጼ በፅሁፍ ነው የማቀርበው። በርግጥ ጉዳዩ ከባድ ሲሆን ወዲያው ካሴቱን እንዳቀርብ እጠየቃለሁ። እኔ ግን ሶስት አስተማማኝ ነገሮች ይኖሩኛል። የመጀመሪያው ከፊታችን ያሉት ቀናት እሁድና ሰኞ ናቸው። ሰኞ ሚኒስትሩ ቢሮ አይገቡም። ሌላው በአሮሚኛ መናገርህን ስለምገልፅ ካሴቱን ላይጠይቁ ይችላሉ። ሶስተኛው በወረቀት የሚቀርብላቸው ትርጉም ተራ ነገር ስለሚሆን ወዲያው አይተው ነው የሚወረውሩት። ቢሆንም ግን ዝግጁ ሆኖ መጠበቅ ስለሚያስፈልግ ሰኞ የማስመለስ ድራማውን እናዘጋጃለን።»

አኖሌ በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

«እንግዲህ እኔን አዳማ ራስ ተወኝ!»

«ደግ!»

«ደብረዘይት ላይ ቢራ መጠጫ ልስጥሃ!» አለ እጁን ወደ ኪሱ እየሰደደ።

«ምንም አልፈልገም! በቂ ገንዘብ ይገርለሁ!» አለ በመጀነን።

አኖሌ አዳማ ራስ ወረደ። ሰላዩ ሾፌርም ወደ ደብረዘይት አቅጣጫ ሸመጠጠ። ወይም ወደ ቢሾፍቱ ...

* * *

የቀረበለትን ቢራ ባንድ ትንፋሽ ጨልጦ ሌላ አዘዘ ...

ብዙኀነቱን በቢራ ማባረር እንደማይችል ግን ተስምቶታል። ስለ እርሆመችም ሆነ ስለዋቅ አባዳላ ዲስኩር ማሰብ አልፈለገም። ራሱን ማዝናናትና የሰሞኑን ውጥረት ማቃለል ፈልጎአል።

ሳሙኤል ትዝ አለው። ሳሙኤል የአስመራ ልጅ ነው። ጀርመን ነበር የሚተዋወቁት። ሳሙኤል አዲስ አበባ የመጣው በቅርቡ ቢሆንም አዘውትረው ይገናኛሉ። በቤተሰብ ንግድ ውስጥ እንደሚሰራ የነገረው ሲሆን በርግጥም የመዝናኛ ወጪያቸው ዘወትር በሳሙኤል ነው የሚሸፈነው። ይግባባሉ - በማንኛውም ነገር። አውርተው አይጣገቡም። ሳሙኤል ቁምነገሩንም መቅበጡንም ይችልበታል።

አኖሌ ወደ ሳሙኤል መደወል ፈለገ። ቢያንስ ብቸኝነቱን ይገፍለታል። ከሆቴሉ ማስተናገጃ ወደ አዲሳባ ደወለ።

«የለም!» አለችው ስልኩን የተቀበለችው ሴት።

«የት ሄደ?»

«አላወቅሁም።»

«በቅርብ ይመለስ ይመስልሻል?»

«አልነገረንም።»

«አኖሌ ደውሉ ነበር በይልኝ። ከናዝሬት ነው የደወልኩት»

«እሺ ... እነግራለሁ።»

አኖሌ የስልኩን እጅታ እንደያዘ ማሰብ ጀመረ። ሌላው ወዳጁ ያው ጂብሪል ነው። ቢሮ ደወለ። የሚያነሳ የለም። ወደ መኖሪያ

ቤቱ ሞከረ። ታናሽ እህቱ አንስታ አስመኖሩን ነገረችው።

«የት ሄደ?»

«አሁን ነው ወጣ ያለው። ይመለሳል።»

«እንግዲያው ናዝሬት አዳማ ራስ መሆኔን ንገረውና ከቻለ ይምጣ። እዚያው እንደማመሽ ንገረው።»

ስልኩን ዘጋና ወደመቀመጫው ተመለሰ። ቢራውን ጨልጦ ሶስተኛ አዘዘ። በአዳማ ራስ መዋኛ ዙሪያ በርካታ ወጣት ሴቶች ተኩልኩለዋል። ይስቃሉ። ይጮሁሉ። አኖሌ ቀልቡ ተሳቡ። አይኖቻቸው አንድ ቦታ የማያርጁ የናዝሬት ቆንጆች የወሲብ ስሜቱን ቀስቀሰብት። ውበታቸው ታይቶ አይጠገብም። አኖሌ አይኖቹን ካንድዋ ወደሌላዋ ያንክራትት ጀመር። እነርሱም መቼ አረፉና። ወግ ጀመሩት - የአይን ወግ።

ድንገት ዜጊት ትዝ አለችው። የሀወኒ የልብ ጉዋደኛ የነበረችው ዜጊት። ናዝሬት እንደምትኖር ያውቃል። የቱሌፎን ቁጥርዋም አለው። ከጀርመን እንደተመለሰ ሀወኒን ሲያፈላልግ ዜጊትን አግኝቶአት ነበር። ጥቂትም አውግተዋል። ሁለት ጊዜ ደውላ ልታገኘው ጭምር ፈልጋ ነበር። እምብዛም አላቀረባትም። መንጠራራትዋና ጉራዋ ያናድደዋል። አሁን ግን ድንገት ፈለጋት። ቁጥርዋን ከማስታወሻ ደብተሩ ላይ ይፈልግ ጀመር። አገኘው። ጊዜ ሳያጠፋ ደወለላት - ራስዋ ነበር ያነሳችው።

«አኖሌ! ... ጨርሶ አላምንም ... በጣም አስቀያሚ ነህ! እሽ?»

«ይልቁን አሁኑኑ ነይ! በጣም አፈልግሽለሁ!»

«ጉረኛ ነህ!»

«ስድቡ ይቆይልሽ ... ዘኒ!»

«የት ነህ?»

«አዳማ ራስ»

በግማሽ ሰአት ውስጥ ጥቁር ሰማያዊና ነጭ ቀለም ያለው ውብ ቱታ ለብሳ ከተፍ አለች። እጅግ አምርባታል። ዳሩ ሁሌ እንዳማረባት ናት። አሁንም ከነጉራዋ ናት። በመዋኛው ዙሪያ ያሉት ሁሉ ቅርፅዋና ውበትዋን ያደንቁላት ዘንድ ገንዳውን ሽር እያለች ዞረችው - እንደ ሴቱ ሽረሪት።

«ይህ ጉራሽ መቼ ይሆን የሚለቅሽ?» አላት አጠገቡ እንደደረሰች።

«አስቀያሚ ነህ አኖሌ መት!» አለችና ሳመችው።

በናፍቆት ደህንነታቸውን ሲጠያየቁ ጥቂት ቆዩ። ስለሀወኒን አለመገኘት አነሳሱ። ዜጊት ስታወራ አይንዋን ግራና ቀታተረማምሰዋለች። 'ልክፍት ነው!' አለ አኖሌ በልቡ። በርግጥም ዜጊት ውብ ናት። ዳሉዋ አካባቢ ሰፋ ሲል ይሞክር እንጂ ከላይ እስከታች ቀጭን ናት። አይኖችዋን ስትገልጥ ማንኛውም ሰው ላይ ሽብር ትለቃለች። የከንፈሮችዋ ማማር ለብቻው ነው። ሁልጊዜ መሳሳምን ያውጃል። እንደቀላ ነው። እንደሞቀ ያስታውቃል። ለነገሩ ቃጠሎ ናት። ስትጨብጥ እንኩዋ መዳፍዋ ይፋጃል። በከንደ በኩል ተላልፎ ልብ ላይ ይነዝራል። ጡትዋና የወገብዋ ቅጥነት። ፈገግታዋ ወሲባዊ መልእክት አለው። የትምህርት ቤት ስምዋ ስኩዋር ነው።

«አሁንም ሀወኒን እየጠበቅህ ነው?» አለችው።

ትክክላቸውን በግዴላሽነት ለበቀ።

«የት ያለች ይመስልሃል?»

«ማን ያውቃል?»

«ሱዳን ስደተኛ ጣቢያ የማሽላ ቂጣ ትጠፈጥፍ ይሆናላ!»

«ንግድ እንዴት ነው» ሲል ወሬ ለወጠ።

«ናዝሬት ተመችቶቻል!» ብላ ሳቀች።

ዜጊት ናዝሬት ላይ የልብስ መሸጫ ሱቅ አላት። ታውቅበታለች። ሱቅ የክፈተችው ከቤተሰብዋ ስባሪ ሳንቲም ሳትደገም ነው። ጥቅም የሚያስገኙ ሽሞችን አሳዳ ማጥመድን ተከናዋለች። የሚደንቀው ግን አስፈላጊ ካልሆነ ከሁሉም ጋር አትማግጥም። ምርጫ ከጠፋ ግን ታደርገዋለች። አራት ምላስ አላት ይለዋቃል - የሚቀነባት ጉረቤቶችዋ። የመጀመሪያውን ከምትወዳቸው ወላጆችዋ ጋር ትነጋገርበታለች! ሁለተኛውን ከሽማምንት ጋር! ሶስተኛውን ከምትወዳቸው ወንድና ሴት ወዳጆችዋ ጋር ስትጠቀምበት! አራተኛውን ምላስ ሱቅ ውስጥ ልብስ ትሸጥበታለች እያለ ያመዋታል።

አኖሌን በጣም የሚገርመው ነገር የሀወኒና የዜጊት ጉዋደኝነት ነው። ሀወኒ ሩህሩህ ናት። ሀቅን ተከትላ ነው የምትሄደው። ብትጉዳም ትሸከመዋለች። ዜጊት ደግሞ የተገላበጠሽ - ለጥቅም ስትል የምትሞት። ሆኖም ይዋደዱ ነበር።

«ለመሆኑ ናዝሬት ለምን መጣህ?» አለችው።

«ቢራ ያገርና ላጫውትሽ»

«ግዴሶህም ማርቲኒ ልውሰድ ... ዛሬ መቸም አብረን ነን» ብላ ፈገግታዋን አጠጣችው።

አኖሌ በቅርቡ የገጠሙትን ሁኔታዎች አጠር አድርጉ አጫወታት።

ወሬው አልጣማትም። እንዲህ ያለ ወሬ ጥሞአትም አያውቅም። አንድም ጥያቄ ሳታነሳለት ወደ ሌላ ርእሰ ዘለለች።

«አዲሳባ ሱቅ መክፈት እፈልጋለሁ። አታገዝኝም?»

«ሹሞችን ታውቁ የለም እንዴት?» አላት እየቀለደ።

«አዲሳባ ላይ ማንንም አላውቅ» ብላ ትክዝ አለች።

ለአኖሌ ደግሞ ይህ እጅግ አሰልቺ ወሬ ሆነበት። እሱም ወደ ሌላ ርእሰ ዘለለ።

«ልሳምሽ?»

አንደ እንቁራሪት ፈጠጡ አይኖችዋ። ልትናገር ያሰበችውን እንኩዋ ትታ አፍዋን ከፍታ ቀረች። ጉንጮችዋ ቀሉ። አይኖችዋ ውስጥ ሌላኝነት ተምበለበለ።

«ሲገርም ...» አለች።

«ምን?»

«እንዲህ ትለኛለህ ብዬ አልጠበቅሁም።»

«አንዴት?»

ሳቀች። በጣም ሳቀች። ቀስት የመሰሉ ጨረሮች ከአይኖችዋ ውስጥ ሲተኩሱ ያየ መሰለው።

«ምን አሳቀሽ?»

«የምትገርም ሰው ነህ።»

«አንዴት?»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ አኖሌ ...»

«ምን?»

«በጣም እፈልግኛለሁ ያልከኝ ለዚህ ነው?»

«አዎን» አለ ፍርጥም ብሎ።

«ልትስመኝ?»

ራሱን በእዎንታ ነቀነቀ።

«ገምቼ ነበር። በጣም ልክ ነኝ።»

በተራው እሱ ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ ጣቶቹን በጣቶቹዋ አቀላልፎ ሳባት። እስከ ቀድሞ ሳመችው። መላው ሰውነቱን ነዘረው። ማመን አቅቶት ትክ ብሎ አያት። እውነትም ስኩዋር ናት። ስኩዋር ብቻ አይደለችም። በአይን የማይታዩ ጥቃቅን የኤሌክትሪክ ሃይል ሰጪ ማግኔቶች ከገፈሮችዋ ውስጥ ሳይቀበሩ አይቀርም። ከገፈርዋ ይነዝራል ... ማቃጠሉ!

«ስኩዋር ነሽ ዘኒ ...»

«አስቀድሜ!» አለችው።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ እጁን ይዛው ተነሳች። ስሜትዋን መቆጣጠር እንዳቃታት ይታወቅባታል። አይኖችዋ ውስጥ የወሲብ ጥማት ይምበለበላል።

«እንሂድ ...»

«የት?»

«አሳይሃለሁ ...»

እውነትም አሳየችው። መኝታ ከፍልዋን አየ። በርግጥ ማየት ብቻ አይደለም። ንፁህና በጥሩ እቃዎች የተሞላ ቤት አላት። ምሽቱ ቆንጆ ሆነላቸው። ምናልባትም አኖሌ ከጠበቀው በላይ። ደስታው ውስጥ ግን የዋቁ አባዱላ ማብቂያ ቢስ ዲስኩር ይረብሽዋል!

ሀማጋው ላይ ...

እልህ የሚያንቀጠቅጠው ድምፅ ...

እርጅና ያልበገረው ...

- የካፋ ሀዘብ ሰምኒልክ አልገብርም ብሎ ሲፋለም እኛ ለማገዝ ቀርቶ አይዘህ ለማለት እቅም አልነበረንም። ሀዘቡ አለቀ - በየተራራው። ግን ሰው ሞቶ አያልቅም። አገሩ ወደመ። ጉጆ ጋዩ። የካፋው ጋኪ ሻረቾ አንድ አመት ሙሉ ሳይንበረከክ ተፋለመ። ከዚያ አልቻለም። እንደ ወንጀለኛ ተዋረደ። ዛሬ የጋኪ ስም ተረሱቱአል። ጋኪ ሽፍታ ነው? ራስ ብሩስ? ራስ ብሩ አርሲ ላይ ከአስራ አምስት ሺህ ጋሻ በላይ መሬት ነበረው። ዛሬ ግን ራስ ብሩ አርበኛ ... ጋኪ ሽፍታ ... እኛ ደሞ አሽከሮች ...

«ምን ሆነክ አንተ!?» ብላ አምባረቀችበት።

ከአንቅልፋ እንደነቃ ሰው ባነነ። አቅፎ ይስማት ጀመር።

«ምን ነበር የምታስበው?» አለች በመከፋት።

«ይቅርታ ዘኒ የኔ ቆንጆ ...»

«አትመችም እኮ አኖሌ» አለችው።

«አንድ አቃቂ ፍራሽ» ብሎ ቀለፈ።

«እንዘር እንውጣ» ብላ ተስፈንጥራ ተነሳች።

በዚህ ፍጥነት ዳግም የዋቆ አባዳላን ዲስኩር እንደማያጠነጥን አመነ። ተመቸችው። በተለይ ትብጠትዋ። በጣም ትቀብጣለች። ያለማቋቋም ታወራለች። ጊዜ አትሰጥም። ፈጣን ናት - ሁሉም ነገር ላይ። ይዛ የምትለቀው ርእሰ ማለቂያ የለውም። በዚች አጭር ጊዜ ውስጥ ሶስት ጊዜ ትመቻለህ! አራት ጊዜ ደግሞ አትመችም ብላዋለች። ስሙን እንዲለውጥ ደግሞ ከአምስት ጊዜ በላይ ያሳስበችው ሲሆን አሮሞ እንደማይመስልም ነገራዋለች። ያንጊዜ ግን በጣም ስለገረመው አጥብቆ ጠየቃት፤

‘አሮሞ ምናይነት ነው ዘኒ?’ አላት።

‘ስልህ እንጂ - ታምራለህ ለማለት ነው’

‘አሮሞ ለያምርም እንዴ?’

‘እንደሱ ማለቴ ሳይሆን ...’ ብላ ማብራራት ስላቃታት ድንገት ገልፍ አለች ... ለምን ትነተርክኛለህ? አፌን በፕላስተር ለጥፈዋለህ ነዝናዛ ነህ እንዴ አኖሌ?’

ስቆ ተዋት። ዜኒት እንዲያ ናት።

«ወዴት ነን ታዲያ?» አላት መኪና ስታስነሳ።

«ልጋብዝህ! የናዝሬትን ብብቶች አሳይሃለሁ!»

«ጃኬት ልልበሳ» አለ።

ተያይዘው አዳማ ራስ ሲደርሱ እንግዳ ተቀባይዋ ሁለት ማስታወሻዎችን ሰጠችው። የመጀመሪያውን ገለጠው። ጂብራል ነበር የተወለደ። ከአንድ ሰአት በሁዋላ እንደሚመለስ መልእክት ትቶአል። ሁለተኛውን በችኮላ ገለጠው። ሳያነብ አይነን ወደታች ወረወረ። ሳሙኤል ወልደአብ ይላል። ሁለቱም በመምጣታቸው በጣም ተገረመ።

«ማናቸው?» አለች ዜኒት በጉጉት።

«ይሄኛው የደህንነት ሹም ነው። አለቃዬ ነው። ይሄ ደግሞ ሳሙኤል ይባላል! ነጋዴ ጉዋኛዬ ነው» ካለ በሁዋላ «... ሳሙኤል እዚህ መሆኔን በምን አወቀ?» ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ትዳር አለው?» ስትል ጠየቀችው።

«ማንኛው?»

«የደህንነቱ ሹም።»

አይኖችዋ ላይ የብልጠት ጨረሮች ሲፈነጣጠቁ አየ።

«የለውም! ምነው?»

«ምንም።»

ሳቀ። ሲስቅባት አፈረች።

«ፋርዜ ድመት መሰልኩህ እንዴ አሌክስ?»

«ጣፋጭ ነሽ» አላትና «በፈጠረሽ አሌክስ አተበይኝ» ሲል ተማፀናት።

«ለምን?»

«ይኩሰኩሰኛል።»

«ሲቆላመጥ ነው እኩ»

«አኖሌና አሌክስን ምን አገናኘው?»

«ወይም ስምህን ለውጠዋለሁ! ሀረግዬ ትመት ... ካንተ በፊት ስምህን አውቄ በሆን ኖሮ አጠገብህም አልደርስ ነበር። ቀፋፊ!»

ጂብራልንና ሳሙኤልን ለመጠበቅ ከመዋኛው ዳር ተቀምጠው መጠጥ አዘዙ። ሁለቱም ደስተኛ ሆነዋል። ግንኙነታቸው ጊዜያዊ ለጄትን ከማርካት እንደማይልፍ ግን አሳምረው ያውቁታል።

* * *

የአልማዝ ቤት እንደወትሮው ሞቆአል ...

እንዲት ሌት ያጀቡ ሶስት ጉረምሶች ሲገቡ ዳንስ መድረኩ ላይ የሚወዛወዙትን ኮረዶች ጠጪው በመስገብ እያያቸው ነበር። የኮረዶቹ እድሜ ከሃያ አይበልጥም። አግጣጥሞ ጠቶቻቸው! ከንፈሮቻቸው! በጫት የፈጠጡ አይኖቻቸው! ውዝዋዜያቸው ትንግርታዊ ነው። አኖሌ ለአፍታ ገረመማቸው። እንደወትሮው

አልቁመዋልም። በመሰላቸው ፊቱን መለስ አድርጉ አለፈ።

ጥግ ላይ ቦታ ያዙ። የሬን ሙዚቃ ጠባብዋ ጭፈራ ቤት ውስጥ ይገርፋል። አራቱም መጠጥ አዘው የባጥ የቆጡን ሲቀጣጥሩ፤ አኖሌም ስለከረመበት ለጂብሪል ሲያወራ እንደቆዩ ዜጎች ሳሙኤልን ገንጠል አደረገችው።

ጂብሪል የአኖሌን ትከሻ ቸብ አደረገውና፤

«ለማንኛውም አመፀ መቆሙ ትልቅ ድል ነው። እዚያ አደረግሁ ስላልከው ዲስኩር ብዙ አትሰጋ። በሰላላ ሙያ ውስጥ አሁን አንተ የተጠቀምክበት ዘዴ እንደ አማራጭ ተቀምጦአል። በርግጥ ከፍተኛ ጥንቃቄ የሚጠይቅና በርእሰ ብሄር ውሳኔ የሚፈፀም ስልት ነው። ሆኖም የሰሜን ውጥረት አስጨንቆ በያዘን በዚህ ወቅት ስለቡርታ ገበሬዎች እምብዛም አያሳስበንም» ብሎ ዊስኪውን ተጉነጨ።

አያያዘናም ቀጠለ፤

«በነገራችን ላይ ለአስቸኩዋይ የስራ ጉዳይ ወደ አስመራ እንድትገዛ ተወስኖአል። በጣም ይገርማል አኖሌ፤ ሚኒስትሩ ባንተ ላይ ያላቸው እምነት እያደገ መጥቶአል። ይህ ሳንተ ከብር ነው። የሚደንቀው ደግሞ ወደ አስመራ ከመሄድህ በፊት ጉዋድ ፕሬዚዳንት ራሳቸው ሊያነጋግሩህና መመሪያ ሊሰጡህ ይፈልጋሉ።»

አኖሌ በመገረም ነበር የሚያደምጠው። በቅርቡ በተቃዋሚ ሀይሎች ላይ የሰነልበና ጦርነት ለማካሄድ ሰፊ ዘመቻ እንደሚጀመር ጭምጭምታውን ሰምቶአል። ከሙያው እንዳር በጥናቱ ላይ ተካፋይ እንደሚሆንም ገምቶአል። በፕሬዚዳንቱ ደረጃ በጥብቅ የሚታይ ስራ ነው ብሎ ግን አልገመተም ነበር። ጂብሪል ቀጠለ፤

«ታላቅ አድል ነው የገጠመህ። እኔ እንኩዋ ፕሬዚዳንቱን አነጋግሪያቸው አላውቅም። ሚኒስትሩ ያስጠነቀቁኝ ነገር ግን አለ። ምናልባት የፓርቲ አባል ለምን አልሆንክም? የሚል ጥያቄ ሊያነሱልህ ይችላሉ። ማመልከትህንና እስካሁን ግን ምላሽ እንዳልተሰጠህ ነው መናገር ያለብህ። ሌላው ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ያስወሰነህ ዋናው ምክንያት ምንድነው? ይሉህም ይሆናል። ሀገርህን ለማገልገል በነበረህ ከፍተኛ ስሜት ምክንያት መመለስህን መናገር አለብህ። እንዳትዘላብድ አደራ፤ ሰውየው ከተቆጠብህ አንድ ሌሊት አያሳድሩህም። ገባህ?»

አኖሌ በተከፋፈለ ልብ እያዳመጠ ራሱን ላይ ታች ወዘመዘ። ደቂቃዎች አለፉ። ጭፈራው ደርቶአል። ዜጎችና ሳሙኤል ወጋቸውን ይጠርቁ እንጂ ልባቸውና ጆርአቸው እንጂብሪል ወሬ ላይ ነበር። ሁለቱም በጥንቃቄ አዳምጠዋቸዋል። ሁለቱም የየራሳቸው ፍላጎት አላቸው።

«ይልቁን አንድ ወሬ ልንገርህ» አለ ጂብሪል ድንገት ትዝ ብሎት።

«ምን?»

«ስለ ሀውኒ ...»

ድንግጥ አሰ። ጆርዎቹ ቆሙ። ፈራ። እያመነታም፤

«በሀይወት አሰች?» ሲል ተነፈሰ።

«አይታወቅም! ሆኖም ጉንደር ለአንድ አመት ታስራ ነበር።»

«ምን አጥፍታ?»

«በጣም አሳፋሪ ምክንያት ነው» ብሎ ጢሙን ያሻሽ ጀመር።

«ፖለቲካ መሆን አለበት።» አለ የቀድሞ ስሜትዋን እያስታወሰ።

«መሆኑ ነው። ግን በቂ ምክንያት አልነበረም። የምታስተምርበት ትምህርት ቤት ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎችን አሰርቶ ሲያስመርቅ የከተማውን ከንቲባ መርቆ እንዲከፍት በእንግድነት ይጠራዋል። ሀውኒ አበባ የምታበረክት ሀፃን ልጅ እንድታዘጋጅ ይነገራታል። መርጣ ታቀርባለች። የአቀረበችት ልጅ የአንድ የወላይታ ብሄረሰብ አባል የሆነ መምህር ልጅ ነበረች። የልጅቱ የቆዳ ቀለም ከኛ ከሰሜንኞች ጠቆር ሊል እንደሚችል መቸም ትገምታለህ። ይሄ በሊቀመንበሩ እንደመቀለድ ተቆጠረባት።»

«በዚህ ምክንያት አንድ አመት እስር?»

«ስህተት ነው» አለ ጂብሪል። «ግን መገደልም ሊኖር ይችል እንደነበር ማሰብ ይገባል።»

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ከዚያስ የት ደረሰች?»

«አልታወቀም። ከተፈታች ከሃያ ቀን በሁዋላ ከአካባቢው ተሰወረች። ወደ ሱዳን ወጥታለች የሚል ጭምጭምታ አለ።»

አኖሌ አስተያየት ከመስጠት ተቆጠበ። በዝምታም ቢራውን ይገለብጥ ጀመር። ጂብሪል በአኖሌ ሁኔታ አልተደሰተም፤

«ምን ተሰማህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም!» ብሎ ትከሻውን በግዴልሽነት ሰበቀ።

ሲያብል ነበር። አጥንቱ ድረስ የዘለቀ የመሰቃየት ስሜት መዝምዞታል። ልቡ እራታውን እያቀለጠው ነው። ግን የልቡን

እራታ ማንም ሊያዳምጥ አይቻለውም።

አኖሌ ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ 'ያውም ያርሲን ልብ?' ይል ነበር - ለራሱ። የትኛው ሳይካትሪስት ነው የአርሲን ልብ ማወቅ የሚችል? መልሱም ለራሱ ይህን አክሰበት '... ግን ስማኝ አንተ ሰላይ ድመት! እኛ አርምዎች ልቦቻችንን የዘጋነው ሽርና ተንኮላችሁ ታክቱን ነው። ታሪካችንን መለስ ብለህ ማየትም ትችላለህ። አብሮ መኖር ባህላችን ነው። ተካፍሎ መብላት ልማዳችን ነው። ይህ ባህላችን ግን እንደ ቂላቂልነት ተቆጠረብን።'

«ይቺ ልጅ እንዴት ናት?» አለው ጂብሪል ዘወር እያለች በሚያባብል እይንዋ ወደ ምትማትረው ዜኒት እያስተዋለ።

«ጥሩ ናት» ብሎ ፈገግ አለ።

«እነበብካት እንዴት?»

«በጣም!»

«ታሪክዋ ጥሩ ነው?»

«አንደ አ ሄንሪ ስራዎች!»

«ያንተ ያለህ!» አለ በቅናት።

«ለምን አታስደንግላትም። በእይንዋ ገሽልጣ ልትገድልህ ነውክ»

ጂብሪል ሳያመነታ ብድግ ብሎ እጁን ወደ ዜኒት ዘረጋ። ፊትዋ በፈገግታ እንደተዋጠ ተስፈንጥራ ተነሳች። ወደ ዳንሱ ባህር ዘለቁ። ሳሙኤል ወደ አኖሌ መለስ አለና!

«እሺ ወዳጅ ... ወደ አስመራ ልትጉዋዝ ነዋ!» አለው እንደዋዛ።

«ማን ነገረህ?» አለው አጅግ ደንግጦ።

«የሌሊት ወፍ!» ብሎ ሳቀበት።

አኖሌ በቡርቃ የገጠሙትን ሁኔታዎች ይተርክላት ጀመር። ስለ አባቱ አመቃመዋት! ስለቡርቃ ዝምታ ትንቢት! ሰላይ ሾፌር እንደመተደበበት! ድምፁን ቀድቶ አስር ሺህ ብር እንደጠየቀው! ስለሽለቃ ጉተማ ድንፋታ! 'መከላከያ ሚኒስትሩን ለድብህል' ብሎ በራ ከረዩ እንዳለ! ከጀርመን መመለሱ እንደቆጫው አጠር አጠር አድርጎ አጫወተው። የአስመራ ጉዞውን አስመልክቶም ደስተኛ አሰመሆንን! ለሙያው እያሉ የማይፈልጋቸውን ስራዎች እየጫነበት እንደሆነ አወጋው። ሳሙኤል ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ በጥንቃቄ አዳመጠው...

ሀወኒ በጉዞ ላይ ናት...

አሁን ታጋይ ሆናለች - የኢህአዴግ ተጋዳሲት። ባለአላማ ሆናለች። ህዝባዊው አላማ ሞቆአታል። የደስታ እንባና ላቅ ይፈራረቅባታል። እያንጉራጉረች ትጉዋዛለች። ጉዞው ተስማምቶአታል። ቸኩላለች - ሀየሎም ዘንድ ለመድረስ። በምትፈልገው ሙያ መመደብዋ አስደስቶአታል። የታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል ሆና ነበር ሀየሎም ወደሚመራው ክፍለ ሰራዊት የተላከችው። የተሳፈረችበት ስቴሽን ዋገን የአላማጣን ተራራ ሽቅብ መብዋጠጥ ሲጀምር ሀወኒ የካርል ማርክስን አንድ ግጥም ለማስታወስ እየጣረች ነበር። የአራተኛ አመት የዩንቨርስቲ ተማሪ ሳለች ነበር አንድ ያበደ ማርክሲስት በቃሉ ሲዘምረው ያዳመጠችው። ንገረኝ ብላው ቃል በቃል በወረቀት ገልብጣ አጥንታው ነበር - በወቅቱ።

ጥቂት ስንኞች ታወሱዋት! ካርል ማርክስ!

... ከባድና ረጅም በሆነው ጉዳና

እንጉዋዝ በርቀት አብረን እንሁንና

ያለመሪ ኩክብ ያለ ጥልቅ አላማ

በደስታ መኖር መቼ ይጠቅመንና ...

ወደ አውደ - ውጊያ መጉዋዝዋ ፍርሀት አላሳደረባትም። ከአይርኝላን ድብደባው ወዲህ ሞትን የመድፈር ወኔ ሰንቃለች። ያለአላማ መኖርን ደግሞ ንቃዋለች። በደርግ ላይ ያሳደረችው የጥላቻ ስሜት እንደብረት አጠነከራት። ሽቂትና እንደን እንቦቃቅላ ሀፃናት ኩዩ ልትረሳቸው አቃታት። ባሰበቻቸው ቁጥር የሰራ አካላትዋ ይንቀጠቀጣል።

ሌሎች ስንኞችን አስታወሰች - ካርል ማርክስ!

... ለትልቁ አላማ ለሰው መልካም እድል

ሀይወቱ ትምላ ትሁን የትግል ድል

ለው ያደነቀውን መልካም ነገር ሁሉ

አትደብቂኝ ጥበብ ንገረኝ በሙሉ ...

ታሪክ ፀሀፊነትዋ ነፍስ ሊዘራ የሚችለው አላማ ካላት ብቻ መሆኑም እየተሰማት መጥቶአል። ግብ የሌለው ፀሀፊ መቅዘፊያ ከሌላት ጀልባ ተለይቶ ሊታይ እንደሚችል መረዳት ጀምራለች። ለመፃፍ ስሜት ያስፈልጋል። ስሜት የሌለው ፀሀፊ ምን ሊተርክ

ይችላል? ራሱን ከአንድ አላማ ጋር ሳያዋህድ ብእሩን ከወረቀት የማያገናኝ ዐህፊ ቃላት ባሉ ያሻገር እንጂ ከቶ እንደሆነ ታሪክ ዐህፊ ለመሆን ይቻላል?

የመጨረሻ ስንቶች - ካርል ማርክስ!

...የተሞነጨረች በአሳሪኛ ብእር

ቀሰሰተኛ ሀይወት እንፈልገም እኛ

ስቃይ የወረራት!

እንደ ሰዎች ሁሉ ፍላጎት ይሰማን

ንዴትና ቁጣ - ስሜትና ኩራት ...

ለትግል እንደወሰነች ለሀየሎም ነበር የነገረችው።

በመጨረሻዋ ደቂቃ ላይ አመራሩ ስብሰባውን አጠናቆ ወደየምድብ ስፍራው መበተን በጀመረባት ደቂቃ ላይ ነበር ለሀየሎም ያሳወቀችው። በደስታ ሙሆ አቀፋት። ስሜቱን መቆጣጠር ሲያቅተው ተመለከተች። ከጠበቀችው በላይ ሆነባት - የሀየሎም የደስታ ስሜት። እንዲህ አላት ታዲያ ሀየሎም!

«... ሀወኒ ደስተኛ እንደምትሆኚ እርግጠኛ ነኝ። ለኦሮሞ ወገኖችሽ በእጅጉ አስፈላጊያቸው ነኝ። ስልጠናና ምደባሽን በተመለከተ ከከንፈ ጋር ጨርሱ። እኔ አሁን መሄድ አለብኝ።»

«አንተ ዘንድ መመደብ ነው የምፈልገው?»

«ለከንፈ ንገረው።»

«መልካም እንግዲህ ደሀና ያገናኝን» ካለች በሁዋላ «አንድ ግጥም ልንገርህ? የሆ ግጥም! ... አንተ የምትወደው የሆቺማን የራሱ።»

«አሺ»

የዘመናችን ግጥም!

ገጣሚዎችም ሁሉ!

ተዋጊዎችም ይሁኑ።

በዚህ ነበር የተለያዩት...

በርግጥም ሀየሎም ለቪትናም ታጋዮች ልዩ አክብሮትና ፍቅር ነበረው። ብዙ ጊዜ አውግዶአታል። በተለይ ንጌሉን በተባለች መንደር ለተወለደው የቺማን ልዩ ስሜት አለው። የንጌሉን ሰዎች እንደሚገኝም

በማለታቸው «ንጌሉን የተወለደ ማደገውንም ነገር ይቃወማል» እየተባለ አንደሚቀልድ ያወጋት በስሜት ተውጦ ነበር። ሆቺማንና ጉዋዶቹ ፈረንሳዮችንና አሜሪካኖችን እንዲት ማዝርከክ እንደቻሉ ጭምር በሰፊው ተረክላት። እግረመንገዱን ታን ስለተባለችው የሆቺማን ታላቅ እህት ጭምር አነሳ። ታን ለነፃነት አርበኞች ጠመንጃ በማቀበል ወንጀል ተከላ ረጅም ጊዜ በከርቸሌ የቆየች ብርቱ ሴት ናት። ፖሊሶቹ እንደውዳቱ እቃ እየገፈታተሩ ወደ ጉርሮዋቸው ሲያስገቡዋት ታዲያ «ሌሎች ሴቶች ሀፃናትን ይወልዳሉ። አንቺ ግን ጠመንጃ ትወልዳለህ» ሲሉ ነበር ምሬታቸውን ያሰሙዋት። ታን ከርቸሌ ውስጥ በስብላ አልተረችም። በታናሽ ወንድምዋ የሚመሩት የቪትናም ታጋዮች ነፃ አጠጡዋት። የሚደንቀው ግን የነፃ አውጪዎቹ መሪ ታናሽ ወድምዋ መሆኑን አታውቅም ነበር። ምክንያቱም ሆቺማን ከዘጠኝ በላይ ሰዎች ነበሩት። መሆኑ ጭምር አያሌ ጊዜ ተነግሮ ነበር። እያለ ነበር ሁሉም የሚያወጋት። መቼ በዚያ አብቅቶ። ሆቺማን ሁሉን ሰዎችን አመት የታገለገለ ቤት ነበረት ያላፈራ! የመላው አለም ጭቆኖች የትግል መምህር መሆኑን አውግዶአታል። ታህሳ የተባለ አንድ ግጥሚያ «አንተ ሆ» በሚል መጠሪያ ለሚታወቅ መሪያቸው ድንቅ ግጥም አበርክቶለታል። «የቪትናም ሀዝብ ለሆቺማንና ለታጋዮቹ ልዩ ክብርና ፍቅር ነበረው። በአረመኔዎቹ አሜሪካኖች የቦንብ በረዶ በወርድባቸውም አልተበገሩም። በተለይ ደቡብ ቪትናምን በአለም ላይ በአስከፊነቱ ወደር የሌለውን የቦንብ ድብደባ ተቁዋቁመውታል። ከዚያም አሜሪካና ፈረንሳዮች ተዋርደው ከቪትናም ተባረሩ። እኛ ይህን መሰል የአለም ጭቆን ሀዝቦችን የትግል ታሪክ መሰረት አድርገን ነው የምንታገለጠው። ደሞ እናሽንፋለን።»

የመንገድ ጉዋዶችዋ ከተዋጠችበት ግለ - ሀሳብ ነቀነቁዋት!

«ሀወኒ ዝምታ ዋጠሽላ!»

«አለሁ አረ... እናንተም እኩ ወሬ ይዛችሁ ረሳችሁኝ።»

አብረዋት የሚገዙበት ሶስቱም መንገደኞች የሀወሀት ታጋዮች ነበሩ። አንድዋ ሴት ታጋይ ናት። አክሱማይት ትባላለች። ፎቶግራፍ አንሺ ናት። ሁለቱ ወንዶች ፍቅረ እና ሀይሌ ይባላሉ። ሀይሌ ፊልም ቀራጭ ሲሆን ፍቅረ ደግሞ ጌታሪስት ነበር። ወደ ፍልሚያው ጉራ እያመሩ ነበር። ወሬ አለ - ውስጥ ውስጡን። ታላቅ የዘመቻ ወሬ። ዘመቻ ካለ ደግሞ ታሪክ መዝጋቢዎችም ሆኑ የመብቃ ሰዎች ሁሉ ወደፍልሚያው መስክ ያቀናሉ። ሀወኒ ባጋጣሚ የቪዲዮ ካሜራ ቀራጭነት ችሎታ ስለነበራት ከእነርሱ አንድዋ መሆን ችላለች። ያደረባትን የደስታ ስሜት ከቶ መቁዋቁም አልቻለችም።

መኪናቸው የአላማጣን አቀበት ወጥታ ስታበቃ! እንደዋዛ አንድ

ጥያቄ ጣል አደረገች።

«ከመካከላችሁ ሀዋሎምን ማነው በደንብ የሚያውቀው? እስከ ከሀዋሎም ጋር የተያያዘ ገጠመኞቻችሁን አውጉኝ?»

ታጋዮቹ ምላሽ ለመስጠት አልተቻሉም። አክሱማይት ፈገግ ብላ፤

«ሁላችንም በተለያዩ አጋጣሚዎች ከሀዋሎም ጋር ሰርተናል» ካለች በሁዋላ «... እኔ ወደ ባህል ክፍል ከመዘዋወሪ በፊት በጨርጨር ውጊያ አብራው ነበርኩ።» ብላ ትረካዋን ጀመረች።

«... ሲቀይሩኝ ታዲያ እሪ አልኩ። ከሀዋሎም ጋር መስራት እጅግ ያስደስታል። በተለይ ቀልፋ...» ብላ በሞ፣ ስሜት በፈገገታ ተጥለቀቀች።

ሀሀዲ «ምን እያለ ይቀልዳል?» ስትል ገፋፋቸው።

«መች ጥርስ ያስከድንና» ብላ ብቻዋን መሳቅ ጀመረች። «... አንድ ጊዜ ምን አደረገን መሰላችሁ። እንደምታውቁት እኔ ትዳር መፈቀዱን ከተቃወሙት ሴት ታጋዮች ቀንደኛዋ ነበርኩ። ጋብቻ ሲፈቀድ በትግሉ ያፈራሁዋቸው ጥንካሬዎች ቀጣይነት አይኖራቸውም፤ ወንዶች የበላይነታቸውን ሲያሳዩን ይችላሉ፤ ማርገዝና መውለድ ከመጣ ከወንዶች እኩል ዳገት መውጣትና መውረድ ሊቀር ነው፤ የሚል ስጋት ነበረኝ። ሆኖም እንደምታውቁት ትዳር አማራጭ የሌለው የማይቀር ተፈጥሮአዊ እውነት መሆኑ ሲነገር ተቀበልኩት። ሲሆንም ግን በሀሳብ ደረጃ ተቀበልኩት እንጂ እኔ ላለማግባት ወስኜ ነበር። ግን ምን ዋጋ አለው» አለች አክሱማይት በፈገገታ ተውጣ «... መጋሎ አርተቦ በተባለ ቦታ ላይ ፍቅር ውስጥ ገባሁ። በወቅቱ ህዝብ የማይራጀት ስራ ላይ ተመድቦ ይሰራ የነበረ ሰው አፈቀርኩ። ማህፈረ የእብዩ ይባላል። ከሀሀዲ በቀር ያው ሌሎቻችሁ ታውቁታላችሁ። ፍቅር እንዲያ መሆኑን ባውቅ ኖሮ ያን ሁሉ ክርክር ባላደረግሁ ነበር» ስትል ተጉዋገሮቹ በሳቅ አውካክ።

አክሱማይት ቀጠለች፤

«... ጊዜው ደሞ ጦርነቱ በተከታታይ የሚካሄድበት ነበር።

ለሀዋሎም ፍቅር ውስጥ መግባቱን ቀስ ብዬ አማክርኩት። ያኔ ሀዋሎም እንደሚቀልድ አላውቅም ነበር። ጀግና መሆኑን አሳምሬ አውቃለሁ። ለህዝቡ ፍቅር እንዳለው፤ ጉዋጾቹን፤ ከራሱ በላይ እንደሚወድ ሲነገር እሰማ ነበር። በርግጥም ፍቅር ውስጥ እንደገባሁ ስነግረው በቀምነገር ነበር ያናገረኝ። አበረታታኝ። ማህፈረም ሲሆን አንዳንድ ችግሮች አለበት እንጂ በአላማው ፅኑ ነው። ከተጋባችሁ

ግን እንቺም ታግኝዋለሽ። ምርጫሽ መልካም ይመስለኛል፤ እያለ መከረኝ። እኔም በጣም ተደስቼ ተለያየኝ።

«ከአራት ቀናት በሁዋላ መጋባታችንን አሳውቀን አንድ ቤት ማደር ጀመርን። በነጋታው ውጊያ ተጀመረ። አጋጣሚ ሆነና ደሞ ማህፈረ በውጊያ ላይ ቆሰለ። ይህ ሲሆን በጣም ደንገጥሁ። ልንሰዋ መውጣታችንን አውቃለሁ። ግን እንጂ በጣም... በጣም አፈቅረው ስለነበር ቀድሞኝ እንዳይሰዋ ምኞት ነበረኝ።»

አክሱማይት ሁለት እጆቿን ልብዋ ላይ አሳርፋ፤

«አሁንም ቢሆን እንደዚያ ነው የማስበው። እንዋደዳለን። ቀድሞኝ እንዲሰዋ አልሻም። በጭራሽ! ልጅም ወልደናል። ፀሀዬ ብለንዋል ስሙን» ካለች በሁዋላ ወደ ትረካዋ ዘለቀች።

«... ማህፈረ መቀሰሱን ሳውቅ ራሴን ልስት ምንም አልቀረኝም። ከቀዋበት የሀክምና ጣቢያ ራስጌው ላይ ሆኜ እንባዬን አንገዳዳዳችሁት። እያለቀስኩ ጠጉሩን ሳሻሸው ሀዋሎም ድንገት መጣ። እንባዬን ቀሎ ጠራረገሁ። ማልቀሴ ፅናት የሌለኝ ያስመስልብኛል ብዬ ፈራሁ። ሀዋሎም ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፤

«ማህፈረ ጥይት የሚመታው ታጋይ አልነበረም። ከተጋባችሁ ሀያ አራት ሰአት እንኩዋ ሳይሞላ እንዴት ሊቆስል ቻለ? አለና ከረር መረር አድርጉ ጠየቀኝ።

ደንገጥሁ። ምን እንደምለው እንኩዋ ግራ ገብቶኝ ድንኩዋጉ ውስጥ ተኝተው ወደነበሩት ቁስላኞች ዘመር ስል ሁሉም ፈታቸውን እያዘሩ በብርድ ልብሳቸው ሲሸፋፈኑ ተምታታብኝ። ትልቅ ጥፋት ፈፅሜ ይሆን? ብዬ መልሼ ደግሞ ወደማህፈረ ሰዞር እሱም በክሸፋ ፊቱን ሸፈነ። ሁሉም በኔ ላይ መጥፎ አመለካከት ያሳደሩ መስሎ ተሰማኝና ዝም ብዬ ብቻ ሀዋሎም ላይ አፈጠጥኩ፤ ሀዋሎም ከኔ መልስ ሲያጣ፤

«ማታ ምን አድርገሽው ነበር?» ብሎ መልሶ ጠየቀኝ።

እንዲህ ሲለኝ ሰውነቴ የተተረተረ ያህል ተሰማኝ።

«እረ ምንም አላደረግሁት!» ብዬ ጮኸኩ።

በውስጤ ግን ስንቱን እያሰብኩ ነበር መሰላችሁ።

«ተሳስማችሁ ነበር?» ሲል መልሶ ጠየቀኝ።

ትንፋሹ ቁርጥ አለ።

«አዎ» እንዳልል አፈርኩ። «አይ» እንዳልል ፈፅመነዋል። ደሞ

መሳሳትም ምን ነውር አለው?

አንተ ሆሎም ለምን እንደሉት ስለሆነ? ብዬ አይኔን የማሳርፍበት ሳጣ፤

ነገ በዚህ ጉዳይ ላይ ውይይት እናደርጋለን ብሎኝ ወጣ።

እኔ ግራ ተጋብቼ፤ አይኔ ፈጣ ወደማህፈረ ጠጋ ስል ቁሰለኞቼ ታጋዮች በሙሉ የተሸፈነብትን ብርድ ልብስ እየገለጡ በላቅ ይጮሁ ጀመር። አይኖቸው እንባ ጥልቶ ላቃቸውን እንኩዋ ማቆም አልቻለም።

እኔ ግን እውነት ስለመሰለኝ፤

ከተጋባን ወዲያ ስመሸዋል ወይ? ብሎ እንዴት ይጠይቀኛል? ብዬ እንዴ ማህፈረን መልሼ ደሞ ታጋዮችን እያየሁ ብጠይቅ፤ እነሱ ተጨማሪ ቀልድ አገኙና በኔ ላይ አመሸብኝ። መቀለጃ አገኙ። ሆሎም ሲቀልድ መሆኑን ያመንኩት ግን በነጋታው ነበር። ቁርስ ስንመገብ ጮክ ብሎ ለታጋዮቹ ሁሉ ስለኔ እየተናገረ ቁርስ ስኣት በሙሉ በኔ ጉዳይ እየተሳቀ አሰራ። ርጉም ነውኩ።

ጌታሪስቱ ፍቅረ ደግሞ ትዝታውን እንዲህ ሲል ያወጋ ጀመር፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት አስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በድርጅታችን ውስጥ ሲጋራ ማጨስ የተከለከለ ነበር። ታዲያ ደርግ በቀይ ኩኩብ ዘመቻ ሻእቢያን ሙሉ በሙሉ ለመደምሰስ ቆርጦ የተነሳ ጊዜ ሻእቢያን ለማገዝ ከተገዙት የህወሀት የታጋዮች ሀይል ጋር እኔም አብራ ተገዥ ነበር። ኡርትራ ከሻእቢያ ታጋዮች ጋር ሳለን ታዲያ እዚያ ሲጋራ ማጨስ ከልክል ሰላልነበር እኔም ብርዱን ለመከላከል ለመድከትና ከኤርትራ ታጋዮች ጋር ተቀላቅዬ ሳባው ከረምኩ። ያው ሁላችሁም እንደምታውቁት ደርግ ናቅፋን መቆጣጠር አቅቶአት በዛልኝ ተጠልዛ፤ አናትዋን ተኩርኩማ ወደ መጣችበት ከተመለሰች በሁዋላ እኛም ግዳጆችንን በተገቢው መንገድ ፈፃሞን መልስ ወደ ትግራይ ሆነ። እኔ ታዲያ ከነሲጋራ ልምዴ ነበር የተመለሰኩት። እየተደበቅሁ ማጨስ ጀመርኩ። መሳቀቁ ግን ገደለኝ። ማጨስ አይበለው መቼም። እንዲሁ ሰነባብቼ ከአለታት አንድ ቀን አልቀረልኝም ተያዘኩ። ምእራብ ትግራይ ሳለን ይመስለኛል። ተሀድሶ ነበር። ታጋዩ ሁሉ ይጨፍራል። ጉዋይላው ቀልጠአል። እኔ በአካባቢው አልነበርኩም። በመካከሉ ላይ ነበር የመጣሁት። ገና ብቅ ስል ሆሎም ጠራኝና ክራር ተጫወት ይለኛል። እሺ ብዬ የክራር መምቻ ለማውጣት እጄን ወደ ኪሴ ሰደድኩ። ምን ዋጋ አለው! ጣቶቼ ክራር መምቹያውን ያገኙ መስሎአቸው ሲጋራ አንጠልጥለው ወጡ። አልደብቀው ነገር ፊት ለፊት ሆነብኝ። ሲጋራዋ ጣቱ ላይ እንዳለች የማደርገው ጠፋኝ። ታጋዮቹ ሁሉ ደንግጠው ርስበራስ ይተያዩ ያኩ።

ይህን ጊዜ ሆሎም ፈገግ አለኝ፤ በተሰበረ አማርኛ «ጉርጉዋሪ አላ ... ያወጣል ዘንዶ!» ሲል ተረተ።

ታጋዮች በሙሉ በላቅ ጮሁ። ውጥረቱ ቀለለ። ጉዳዩ ቀልድ ሆኖ በቀልድ ታለፈ።

ፍቅረ ይህን ብሎ ወደኪሴ ጣቱን ሰዶ ሲጋር እውጥቶ ከለኩስ በሁዋላ «እኔ ሆሎም ታላቅ ወንድሜ ነው የሚመስለኝ» ሲል አክለ። ድምፀቱ በኩራት የተሞላ ነበር።

ለጥቂት ደቂቃዎች በገዝታ እንደተገዙ፤ አክሱማይት፤

«ሀይሉ መቸም ከሆሎም ጋር የተያያዘ ብዙ ገጠመኞች ይኖሩሀል።» አለች።

ሀይሉ ፈገግ አለ።

«የሆሎም የቱ ተነስቶ የቱ ይተዋል?» ብሎ በሀሳብ ጭልጥ አለ። አያይዘም እንዲህ አለ፤

«እኔ ከሆሎም ባህርያት ከተልዶቼም፤ ከጀግንነቱም በላይ ፍህረህነቱ ነው ቀድሞ የሚታለበኝ» ሲል ጀመረ። ከአያሌ ገጠመኝ አንዱንም እንዲህ እያለ ያወጋ ጀመር፤

«...ጊዜው 1971 ይመስለኛል። የየካቲት አስራ አንድ ዋዜማ። ሀወሀት የተመሰረተበትን እሳት ድብድቦ ከተማ ላይ ለማክበር የድርጅቱ አመራር ይወሰናል።»

ይህን ብሎ ወደ ሀወኒ ዞር እየተመለከተ «... ድብድቦ በአድዋና በእንትጮ መካከል የምትገኝ ትንሽ መንደር ናት።» ካላት በሁዋላ ትረካውን ቀጠለ «... ይህቼን ከተማ ለመቆጣጠር በሆሎም የሚመሩ ሶስት ሀይሎች በተለያዩ አቅጣጫ ማጥቃት በእንዲፈፅሙ ተወሰነ። ጥናቱም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተጠናቀቀ።

እኔ የነበርኩበትን ሀይል የሚመራው ነጋሽ ሸሪፎ ነበር። በነጋሽ መሪነት የኛ ሀይል ከአዲድባለተ ተነስታ ወደ ድብድቦ ድንበር ጉዞ ጀመረች። ተሲያት አካባቢ ነበር ጊዜው። ጉዞአችን በወኔ የተሞላ ነበር። መሪያችን ነጋሽም ቢሆን በጣም የሚወደድና ሁላችንም የምናከብረው ታጋይ ነበር። አስታውሳለሁ፤ እየዘፈንን ነበር የምንገዛቸው፤ ከነጋሽ ጋር መሆን መቼም ልዩ ብርታት ይለጣል። ትግራይ አደይ! አለንልሽ እኛ ልጆቻችን! እያልን ሰናዜም ጥንካሬ ይለማን ነበር። በዚህ መልኩ ማጥቃት ከምንፈፅምበት ቦታ ደረስን።

ድብድቦን ለመቆጣጠር ከመንደሪትዋ ግርጌ ከፍተኛ ኩረብታ ይዞ የተቀመጠውን የደርግ ጦር መደምሰስ ነበረብን። እየተገዙን

ሳለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ከራብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መከፈት ጨርሶ የሚሞከር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፎ 'ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን' ሲል አሳውቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቅን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ሀጃም! ሀጃም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተልነው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ከራብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱን ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያውካኩ ይላደቡና ያላገጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነውብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፎ ግንባር ላይ ተመቶ ተሰዋ። መቼ ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዬም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዬ ጨርሶ አትረሳኝም። ቀይ ቅንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኩዋን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የሀውሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞያሽ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲስ አበባ በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲያ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፅሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈግን። አልቻልንም።

የነጋሽ ፊደሉ ወድቃ ትሙሀለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጀመሩ የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ፊደሉንም እንስቶ ከሀየሉም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መስዋት ለሀየሉም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈሀማችሁትም' እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሉም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሩን ለሀየሉም በፊደሉ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሉም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ' ብሎ የፊደሉ ግንኙነቱን አቁሞረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዬን ቀበርናት። ከተሰው ላይ መሰሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግ የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ከራብታው ላይ በምን ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና እፀያፊ የብልግ ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘነሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰቡን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡ ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማጎሳት የማይሞከር ሆነ። ወታደሮች ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማ ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል እንጃ ታጋይ ነበር። ሳናሰበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘነሙብን ጀመር። ገሬ አጎንብሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገን እንደደረሰ ከመቅፅበት እንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻች ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግል ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተመዋገተ። የጋንታው ታጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ድም በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህ ውሳኔ ታዲያ ሀየሉም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነት በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሉም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲያ ምእራፍ ከሚባል ማንጃስ ላይ ሲሞኖሽ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛ ከሰበሰብ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተከተልተ።

ከራብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዝነብና

ላለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ኩረብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መክፈት ጨርሶ የሚሞክር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፍ ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን ሲል አሳውቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

‘ህጃም! ህጃም!’ ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተልነው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ኩረብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱን ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያውካኩ ይላደቡና ያላገጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነውብን። በጎቦቻቸውን እየነቀሱ ወረወሩብን። እኛ እፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፍ ግንባር ላይ ተመቶ ተሰዋ። መቼ ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቲር ፀሀዬም ተሰዋች። አስቲር ፀሀዬ ጨርሳ አትረሳችም። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኳን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የሀመሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞጂስ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቲር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በጣም ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲስ በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በጣም ቢመታ ሁለት አገሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲህ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ አጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፀሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈገን። አልቻልንም።

የነጋሽ ሬድዮ ወድቃ ትጮህለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጀመሩ የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ሬድዮንዋን አንስቶ ከሀዋሎም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀዋሎም ገለፀለት። የአስቲርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

‘ለምን አልፈህማችሁትም’ እያለ ከወዲያ በኩል ሀዋሎም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሩ ለሀዋሎም በሬድዮ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀዋሎም ‘አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ’ ብሎ የሬድዮ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቲር ፀሀዬን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሰሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ኩረብታው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተላደቡ የጥይት በረዶ ያዘንሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰቡን። በጣም ብሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞክር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመከላከል ግንባር የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጣን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እራምታ ያዘንሙብን ጀመር። ገሬ አጉንበሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ እመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጫዋህ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ ‘አልቀበልም’ ብሎ ተመዋገተ። የጋንታዋ ታጋዮች ግን ‘ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት’ ብለው በአንድ ድምፅ በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀዋሎም ሻረው። ‘ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን’ ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀዋሎም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሽቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲያም እራፍ ከሚባል ማንጃስ ላይ ሲሞኖቭ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞክረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ኩረብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዘንብና

ላለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ከራሳቸው ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መከፈት ጨርሶ የሚሞክር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፍ ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን ሲል አሳውቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፍን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

‘ሀጁም! ሀጁም!’ ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተለው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ከራሳቸው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱን ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያውካኩ ይላደቡና ያላገጡብን ያዙ። ተኩስ አዘዘውብን። በገበያቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፍ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መቼ ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዩም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዩ ጨርሳ አትረሳችም። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣት በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኳን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የሀውሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞዴስ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በበምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲ አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በበምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተሰያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ አጀግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፀሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈግን። አልቻልንም።

የነጋሽ ፊደላ ወድቃ ትጮሀለች። የነጋሽን የእመራር ቦታ አብርሀ መጀመሩ የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ፊደላችንን አንስቶ ከሀየሉም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መስዋት ለሀየሉም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

ለምን አልፈህማችሁትም፤ እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሉም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሩ ለሀየሉም በሬድዮ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሉም 'አሁኑኑ ራሱ እመጣለሁ' ብሎ የፊደላ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዩን ቀበርናት። ከተለውት ላይ መሳሪያ መስብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ከራሳቸው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካካና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘንሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ለሰሰብን። በበምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞክር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘንሙበት ጀመር። ገሬ አጉንብሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጫዋህ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈረነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተመዋገተ። የጋንታዋ ታጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ድምፅ በማፅደቅ ወደ ባይ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀየሉም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሉም ሽጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሽቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲ ምእራፍ ከሚባል ማንጁስ ላይ ሲሞኖቭ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ከራሳቸው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዘነብና

በምብ መወርወር ጀመሩ። ሆኖም ሁኔታውን በጥንቃቄ ካየ በሁዋላ እቅዱ ስህተት እንደነበር ተገነዘበ። በርግጥም ጥናቱ የተካሄደው በጦር ሜዳ መነፅር በርቀት በመመልከት ብቻ በመሆኑ የዚያ ሸጥ መኖር አልታወቀም ነበር። ሆኖም እንደናፈገፍግ ካደረገ በሁዋላ፤

የነጋሽ ሸሪፎ አስከሬን የት ነው? ሲል ጠየቀን። ያለበትን ነገርነው። አላማ ውስጥ ነበር። ይህን ጊዜ ሆኖም አምስት ጠንካራ ተኩዋሾችን መረጠና ወደ ኩረብታው የሸፋን ተኩስ እንዲያዘንቡ አዘዘ። አምስቱ ታጋዮች የተኩስ አራምታ ወደ ኩረብታው ሲያዘንሙ ሁለት ታጋዮች መሬት ለመሬት እየተሳቡ የነጋሽን አስከሬን እንዲያመጡ ላካቸው። በዚህ ሁኔታ የነጋሽን አስከሬን ካገኘን በሁዋላ ሆኖምን እጅብን የመልስ ጉዞ ጀመርን።

ጉዞው በዝምታ የተሞላ ነበር። ሆኖም አንዳችም ቃል አይተነፍስም ነበር። ጨርሶ ጨልሞ ነበር። እንዲያውም አኩለሊት ያለፈ ይመስለኛል። ከድብድቦ ወጣ እንዳልን ለጥ ያለ የገጠር ሜዳ ላይ ደረስን። ሆኖም ነጋሽ ሸሪፎን እንድንቀብር አዘዘን። ቀበርነው። ከቀብር በሁዋላ እንድንተኛ ነገረን። በደንብ መሰረትም ዘብ ተመደበ። አጋጣሚ እኔ ነበርኩ ለሌሊቱ ጥበቃ በቅድሚያ የተመደብኩት።

አኩለ ሌሊት አልፎአል...

የጨረቃ ብርሀን አልነበረም። ሌሊቱ ዐጥተኛ ነበር። ፍፁም ፀጥተኛ። ታጋዮች አርፈዋል። ድካም ስለደቀቃቸው ሁሉም በያገኘበት አሸልቦአል። እኔም ነቅቼ የጥበቃ ስራዬን እያከናወንኩ ነበር። በፀጥተኛው ሌሊት ድቅድቅ ጨለማው ላይ አፍጥጫ የጥበቃ ተግባሪን በንቃት ማካሄዴን ቀጠልኩ፤

አካባቢያችን በድንገተኛ ጩኸት ተናጋ፤

ሰውነቱ ለሁለት የተተረተረ ያህል ተሰማኝ። የቀለጠ የእሪታ ድምፅ ነበር የተሰማው። እያንዳንዱ ታጋይ ከየተጋደመበት እየተወረወረ ተነሳ። እኔም እንደደነዘዝኩ ባለሁበት አለሁ።

ሆኖም ፍርካል እሪታውን የሚያቀልጠው!

የሆኖም ድምፅ መሆኑን ሰናውቅ በያለንበት ጥርኝ አክለን በፀጥታ ተዋጥን። የትግራይ ሀዝብ የቅርብ ዘመዱ ሲሞትበት በሚያሰማው የልቅሶ ዘይቤ ነበር ሆኖም እየተንሰቀሰቀ የሚያለቅሰው።

ነጋሽ ዓርከይ! ነጋሽ ሐወይ! ነጋሽ ጅግና! ነጋሽ ዓርከይ! ዋይ! ዋይ! ነጋሽ ሐወይ! እያለ ነበር በምሬት እየተንሰቀሰቀ የሚያነጣው።

ታጋዩ ሁሉ በያለበት ኩርምት ብሎ የሆኖምን እሪታ ያዳምጥ

ጀመር። በትግሉ ማልቀስ እጅግ የተከሰከሰ ነበር። ሆኖም ግን ሌሊቱን ሙሉ እንድቸው ሲያለቅስ አነጋ። አስታውሳለሁ። ለሶስት ወይም ለአራት ሰአታት ያህል እየተንሰቀሰቀ አለቀሰ። አንድም ታጋይ ሊያፀናናው አልሞከረም። ግን በሆኖም መንሰቅሰቅ ውስጥ! በሆኖም እሪታ ውስጥ እልህና ቁጣ በግልፅ ይሰማ ነበር። እኔ በግሌ እንዲያ ተሰማኝ።

የዚያን ቀኑ የሆኖም ሁኔታ ለዘልአለሙ በአእምሮዬ ተቀርሦ ቀርቶአል። ስለሆኖም ወሬ ሲነሳ ጉልታ የምትታየኝ ያቺ ሌሊት ናት። እንዳንድ ጊዜ ታዲያ ሆኖም ያን ሁሉ እንባ ያፈሰሰው! ለረጅም ሰአት ጉልበቱ ላይ ተደናቶ እንዲያ የተንሰቀሰቀው በርግጥ ለነጋሽ ብቻ ነውን? ብዬ አስባለሁ። በግሌ አይመስለኝም። ያለፈውን... የሌሎቹንም ሁሉ ጨማምሮ ሀዘኑን የተወጣ ይመስለኛል።»

ወልዲያ ላይ እረናት ተደረገ ...

ሀወኒ ከሆኖም ጋር የተያያዙ ታሪኮችን ከማጠያየቅ አልበዝነችም። የወልዲያ ሀዝብ ሆኖምን አላምሮ ያውቀዋል።

በዙዎች ከሆኖም ጋር የተያያዙ አያሌ ገጠመኞቻቸውን አጫወቱዋት። ካነጋገረቻቸው መካከል ለየት ያለ መረጃ የሰጣት ግን አንድ መልክ ቀና ጎረምላ ነበር።

«ሆኖም ወልዲያ ሲገባ መኪናውን በድንጋይ አመድ ካደረጉት ወጣቶች አንዱ እኔ ነኝ» አላት።

በመደነቅ አይንዋ ፈጠጠ፤

«ለምን?» አለችው።

«ወያኔዎች ሊዘርፉ ነው የሚመጡት ተብሎ ስለተነገረን የቢራ ጠርሙስ የሚያካክል የባልጩት ድንጋይ ይዘን ጠበቅናቸው። ያን ሁሉ ድንጋይ ስናወርድባቸው ግን ወደሰማይ ነበር የሚተኩሱት። ሆኖምም ታዲያ ከጠበሱ ቀመሱ» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀወኒ ጉዋጉታ «በድንጋይ መታችሁት?» ስትል ጠየቀችው።

«ራሱ ነበር አዋዝ ጂኝዋን የሚነዳት። በድንጋይ እየበረቃቀሰናት አንገቱን ቀብሮ መኪናዋን አስፈተለካት። እየተከተልን አወረድንበት። ሸሽና አመለጠ። ሁዋላ በአንድ የሀዝብ ስብሰባ ላይ ንግግር አደረገ። ያንን ቀን ጨርሶ አልረሳውም። 'ሆኖም ይናገራል' ስለተባለ ሰው ሁሉ ሊያየው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እኔም በአዋዝ ጂኝ ላይ በድንጋይ

ድባት የመታነው ታጋይ ይሆናል ብዬ ስላልገመትኩ በዝና ስሙ የሚነገረውን ሰው ለማየት ጉዋጌቹ ሄድኩ። አታምኒኝም ብት ብሎ ላየው አፌን በሁለት እጄ ይገፍ አይኔን አፍጥጦ ቀረሁ።

ሆሎም «እኛ ህወሀት ነን! እኛ የትግራይ ምድር ሰዎች ነን። እናንተ ደግሞ አማርኛ ናችሁ። እዚህ መድረክ ላይ እኛና እናንተ በማንኛውም ጉዳይ ላይ ሀሳባችንን ብንገልፅ ግን በፍላጎታችን መካከል ትንጣት ልዩነት እንኩዋ አይገኝም» በሚል መንደርደሪያ ግማሽ ሰአት ተናገረ።

በዚያኑ እለት አኔና ሀያ ወጣት ጉዋደኞቹ ለትግል ወሰንን። ተሰባሳብን ከተነጋገርን በሁዋላ በቀጥታ ሆሎምን ማነጋገር እንደምንፈልግ ገለፅን። ወዲያው አገናኙን። ሁላችንም ጨበጠን። መታገል እንደምንፈልግ ነገርነው። በጣም ተደስቶ በቡጢ ደረታችንን እየመታ ወደ ደብረታቦር ከናንተ ጋር ነው የምገባው አለን። ይሄን ሲለን ሁላችንም እንባችን መጣ። በደስታ አበድን። ሙሀን! በዚያኑ ደቂቃ ወደደብረታቦር ለመገሰገስ ተመኘን። ደስታ አስከረን። ከዚያም አኔ አንድ ጥያቄ ጠየቅሁት፤

‘ያኔ ድንጋይ ሲወርድብህ ያልተኩስከው ለምንድነው?’ አልኩት።

ሆሎም ሳቀና፤

‘ህዝብ ላይ የሚተኩስ! ከህዝብ ጋር የሚጣላ! ህዝብ ላይ በደል የሚፈፅም መጨረሻው አሳፋሪ ውድቀት ነው’ አለን።

ከዚያ ከኢህዴን ጉዋዶች ጋር አገናኘን። አሁን ፖለቲካዊና ወታደራዊ ስልጠናውን ጨርሰናል። እኔ ከባድ መሳሪያ ላይ ስለተደለደልኩ ወደ ማሰልጠኛ ጣቢያ እያመራሁ ነው» ሲል አጫወታት።

ሀወኒ ተመሰጠች፤

«ለመሆኑ» አለችው «ከዚያ ወዲህ ሆሎምን አገኝተኸው ታውቃለህ?»

«አላውቅም» ሲል መለሰላት። አያይዞም «... ግን ምን ያደርግልኛል። እኔ ራሴ ትንሹ ሆሎም ሆኛለሁ። በነገራችን ላይ ማን ነበር ስምሽ ... አትሳሳቺ። ኢህአዴግ ማለት ሆሎም ብቻ ማለት አይደለም። ይህን ስልሽ ግን በግል ሆሎምን የማፍቀር መብታችን እንደተጠበቀ ሆኖ ነው»

በደመቀ ሳት ተሰናበታት።

ከወጣቱ ታጋይ ከተለዩች በሁዋላ በአንድ ሻይ ቤት በረንዳ ላይ

ተቀምጣ የጉዞው ሰአት እስኪደረስ ድረስ በራስዋ አሳብ ተመስጠች።

‘ኢህአዴግና ሆሎም አንድ ናቸው ወይስ ሁለት?’ ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች? ምላሽ ግን አልነበራትም። ይልቁን ጥያቄዎችዋ ቀጥለዋል - ለራስዋ። ሆሎምን ነው የወደድኩት ወይስ ኢህአዴግን? ሆሎም አንድ ሰው ሩህሩህና ጆግና ስለሆነ ይሆን የወደድኩት? በርግጥ የድርጅቱ ሰዎች ሁሉ እንደ ሆሎም ተወዳጅ ናቸው? ‘ኢህአዴግና ሆሎም ሁለት አይደሉም’ ለማለት አልቻለችም። ለዚህ ምላሽ ለማግኘት ጊዜ እንደሚያስፈልጋት አመነች።

አያይዛ ግን በአለም ላይ ስመጥር ጆግና ስለሆኑ ግለሰቦች አያሰላሰለች ነበር። በአንድ በኩል ሽፍታ ወይም ፋኖ የሚል ቅፅል ስም ተሰጥቶአቸው ትግላቸውን በህዝባዊ አላማና ግብ ባለማስደገፋቸው ባጭሩ የተቀጩ አሉ። ይህን መሰል ጆግኖች ቁጥር ስፍር የላቸውም።

በድል አድራጊነት አገራቸውን ነፃ ያወጡም አያሌ ናቸው። ድሉን ለማየት ባይበቁም በአላማቸውና በተከታዮቻቸው በኩል ድልን የሚቀዳጁ አሉ። ታሪካቸው የተፃፈላቸው ዛሬ በድፍን አለም ጀግንነታቸው፣ ዕናታቸውና የትግል አርአያነታቸው ደምቆ ይነበባል። ካልተፃፈ ግን አፈታሪክ ሆኖ ይቀራል። በሌሎች አገሮች በተካሄዱ የህዝብ ትግሎችም ሆነ የአገሮች ጦርነቶች አያሌ ጋዜጠኞችና ደራስያን ከተዋጊዎች ጋር አብረው ይዘምታሉ። ከፍፃሜ በሁዋላ ታዲያ ተነበው የማያልቁና የማይጠገቡ መፅሀፍት አገር ምድሩን ያለብሱታል። እኒያ መፅሀፍትም አዲሱን ትውልድ ያንፃሉ።

የኢህአዴግ ትግል በዚህ ጉዞ ደካማ መሆኑን አሰበች። የጦርነቱን እንቅስቃሴ በሺዲዮ ፊልም ብቻ በመቅረብ ታሪክን ማስቀረት እንደማይቻል ታምናለች። ታሪክን በማቀየቱ ረገድ ታላቅ አቅም ያለውና ሊተካ የማይችለው መፅሀፍት ብቻ ነው። መፅሀፍት ካለ ሌላው ሁሉም ነገር ይኖራል። መፅሀፍት ከሌለ ግን ምንም ነገር አይኖርም።

በህዝብ ውስጥ እንደዋዛ የተበተኑ የትግሉ ታሪክ ቁርጥራጭ አካላት በሙሉ ያለመታከት ከነለዛቸው ሊሰበሰቡ እንደሚገባቸው አሰበች። ይህ ተግባራዊ ይሆን ዘንድ ለአመራር አካሉ ሀሳብ ማቅረብ እንዳለባት ጭምር አመነች። ምናልባትም ሆሎምን ማእከል ያደረገ አንድ መፅሀፍት ማዘጋጀት ከቻለች ድርጅቱ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሊሰጠው እንደሚችል ገመተች። ደረቅ አሳብ ከማቅረብ ይልቅም ሰርቶ ማሳየት የተሻለ ሀይል እንደሚኖረው አሰበች። ከሃሳብዋ የባነችው ስምዋ ሲጠራ ነበር። አክሱማይት ነበረች። ወደስዋ ስትመጣ አየቻት። ስትራመድ ግራ እግራ ጉተት ይላል።

ጉንጭዋ ላይም እንደጉራዴ የተጋደመ ጠባላ ይታያል። ጥይት መሆኑ ሀውኒን አላጠራጠራትም። አጠገብዋ እንደደረሰች ፈገግ ብላ ጨበጠችት፤

«እድለኛ ነሽ ሀውኒ... ሀየሉምን ከልጅነቱ ጀምሮ የሚያውቀው አንድ ታጋይ አግኝቼልኳለሁ። እስከ ደብረታቦር ከኛ ጋር ነው የሚሄደው» አለችት።

«አውነት?»

«ነግራለሁ። ተስማምተዋል። በርግጥ ነጭናጫ ነው። ማንኛውም ነገር ያነጫንጫዋል። በዚህ ጉዳይ ያልተገመገመበት አንድም መድረክ የለም። ካልተነጫንጫ የታገለ አይመስለውም» እያለች አሳቀችት።

ተያይዘው መኪናቸው ወደምትገኝበት አካባቢ ሲያመሩ፤ ሀውኒ እንደዋዛ አንድ ጥያቄ ጣል አደረገችላት፤

«ለመሆኑ ከማህፈረ ጋር ስለፍቅራችሁ ታወራላችሁ?»

ይህን ጥያቄ ያነሳቸው ታጋይ ፍቅረኛዎች ከሲቪሉ የሚለዩበት ባህርይ ካላቸው ለማወቅ ፈልጋ ነበር፤

«እናውራለን። ለምን እናውራለን?»

«ምን ትባባለላችሁ? እሱ ምን ይልካል?»

«ጀግና ስለሆንሽ ነው ያፈቀርኩሽ። በአላማሽ ፅኑ በመሆንሽም ነው አንቺን ለጋብቻ የመረጥኩሽ። በመሬት ጥያቄም ሆነ የራሱን እድል በራሱ የመወሰን መብት አስከመገንጠል በሚለው ፅንሰ ሀሳብ ላይ ፅኑ እምነት ስላለሽ እውድሻለሁ። ከሁሉም ጠይ ደግሞ ለትገነትሽ ልዩ ግምት እሰጠዋለሁ» ይለኛል።

ሀውኒ ፈገግ አለች።

«አንቺስ ምን ትይዋለሽ?»

«እሱ ከሚለኝ ጠቡ የማይለዩ ነገሮችን ነው የምነግረው።»

«ሌላስ ምን ታወራላችሁ?»

«በብዛት ስለትግሉ ነው የምነግረው»

«እኔና አንቺ እንደምናውራው?»

«አዎን።»

«ቆንጆ እንድትሆኑለት ይፈልጋል? ለምሳሌ በአለባበስ...»

አክሱማይት በጣም ሳቀች። ከመሳቅ በላይ ደሞ መገረም ጭምር ገዕታዋ ላይ ተነበበ።

«ምን አሳቀሽ?»

«አሁን ስላልሻቸው ነገሮች አንድ ታጋይ ከቶ እንዴት ሊያስብ ይችላል? የሚገርም ጥያቄ ነው። በጣም የሚገርም። ማህፈረ በጣምነው የሚወደኝ። ልጆችንን ደግሞ ከራሳችን በላይ እንወደዋለን። እኛ ብንሰዋ ፀሀዩ ያድጋል። ይሄ በጣም አስደሳች ነገር ነው። በአባትና በእናቱ አላማና ታሪክ የሚያምን ልጅ ወልደናል። ደስ አይልም ሀውኒ?»

«በጣም ደስ ይላል - አክሱም። በጣም!» አለችት።

ይህን ያለችት ግን ከልብዋ አልነበረም። ይልቁን ሀዘን ነበር የተሰማት። አክሱማይት ከሰብአዊ ባህርያት ማፈንገጥዋ እየታለባት ነበር።

ማምሻውን ወደደብረታቦር የሚያደርጉትን ጉዞ ጀመሩ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶአል። የጥይት ድምፅ ግን አይሰማም። ሌሊቱ ፍፁም የተረጋጋ ነበር። ሀውኒ ጆሮዎችን ከፈተች። ልብዋ... ቀልብዋ... ሁሉ የሀየሉምን የልጅነት ታሪክ ሊያዳምጥ አለፈሰ። ካልተነጫንጫ የታገለ የማይመስለው የሀውሀት ነባር አባል እንዲህ ሲል ነበር ንግግር የጀመረው፤

«... ስለሀየሉም ልጅነት ምን የሚወራ ይኖራል? ... በመሰረቱ አንቺም ቢሆን በዚህ ወቅት የሀየሉምን የልጅነት ታሪክ ማወቅ መፈለግሽ ግራ ያጋባል። በርግጥ አክሱማይት ምክንያትሽን ነግራኛለች። ጉዳዩን ባላምንበትም የተወሰኑ ነገሮች እነግርሻለሁ...»

ሀውኒ እንደ ርቶች የሚፈነዳ ሳቅዋን ለቀቀችው... አክሱማይትም በሳቅ አጀበቻት። ነጭናጫው ታጋይ ግራ ከመጋባቱና ከመደንገጡ የተነሳ መሀል አስቀምጠው የሚሰቁበትን ሌቶች በየተራ ገረመማቸው።

«ምን ነካችሁ?» አለ።

«ይቅርታ» አለች አክሱማይት «... ነጭናጫ መሆንህን ነግራያት ስለነበር ነው ሀውኒ የሳቀችው»

ታጋይ በንዴት ጦፈ፤

«እኔ በጣም የሚገርመኝ ነገር ቢኖር፤ እኔ ሳላምንበት - በመርፌ ግጥም አድርጋችሁ ስለሰፋችሁለኝ ነጭናጫ ስለሚባለው ጭራ ነው። እኔ ነጭናጫ አይደለሁም። ነጭናጮች እናንተው ናችሁ። ያልመሰለኝን መናገር መነጫኝ ነው?»

ከአክሱማይት ጋር በትግርኛ አንድ ሁለት መባባል ሲጀመሩ ሀውኒ እየሳቀች ታያቸው ጀመር። ለአምስት ደቂቃ ያህል

ተጨማሪው ተስማሙ።

«ይቀጥልሃልህ ወይ?» አለች አክሱማይት «ሳትሳቀድ ያሻሽን ጠይቁው። የሆሎምን የልጅነት ታሪክ ሳንቺ መንገር እንዳለበት አምኛለል። እየተነጫነጫም ቢሆን አምኛለል።»

አክሱማይትን ከገላመጣት በሁዋላ ጀርባውን ሰጥቶአት ፊቱን ወደሀወኒ አዞረ።

«... ሆሎም በልጅነቱ እግር ከቀስ ጨዋታ ይወድ ነበር። ይኸው ነው የልጅነቱ ታሪክ። በርግጥ የአዲነብርሐኒን ወጣቶች እያሰባሰበ ለጠብም ለቆቅም፣ ለአደገም የማስተባበር ባህርይ ነበረው። ከዚህ በላይ ምን ሊባል ይችላል? በርግጥ አድማ የማድረግ ዝንባሌዎቹን መጥቀስ ይገባል። አመፅ ነገሮች ላይ ግንባር ቀደም ተሳታፊ ነበር። እምቢተኛ ነበር - ሆሎም። በዚህ ጠባቂ አንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ተባር እንደነበር አስታውሳለሁ።»

«በአፄ ሀይለስላሴ ስርአት ላይ ይካሄዱ በነበሩ የተማሪዎች የተቃውሞ እንቅስቃሴዎች ላይም ተካፍለውአል። ይሄ አይበቃሽም?» ብሎ ወደ አክሱማይት ተገላመጠ። ሁለቱም ከመናገራቸው በፊት ደግሞ ራሱ ቀጠለ «... በርግጥ በወቅቱ የተመዋላ ፖለቲካዊ ብስለት ነበረው ለማለት አይቻልም። ሁላችንም እንዲያ ነበርን። መቼም ሆሎምን በሚገባ አውቀዋለሁ። ከትግል በፊትም ሆነ ከትግል በሁዋላ አሳምሬ አውቀዋለሁ። ሳያስበው ነው ወደ ትግል የገባው። ሁላችንም ደሞ እንዲያ ነበርን። ለአብነት ለሩሲያ አብዮትና ለሌኒን ታላቅ ክብር ነበረው። የአብዛኞቻችንም ሁኔታ ይህን ይመስል ነበር ማለት ይቻላል። ይህም ሆኖ ግን ሆሎም አዲነብርሐኒ ላይ ፍትህ በመንፈግና ጉቦ በመበላት ለታወቁት ፖሊሶች ጥሩ መድሀኒታቸው እንደነበር የታወቀ ነው። ሽጉጣቸውን፣ ኩፍያቸውን እየነጠቀ ደም እምባ ነበር የሚያስለቅላቸው። ዘወትር ወደቤቱ አማላጅ እንደጉረፈ ነበር። እብሪተኞችን ከልጅነቱ ጀምሮ አጥብቆ የሚጠላ፤ ደካሞችን የሚደግፍ፤ በጉዋደኞቹ ሁሉ የተወደደ፤ ገሩም ሰው ሆኖ ነው ያደገው። ይህ ሁሉ ህዝባዊ ባህርይ እንዳለው ቢጠቁምም በዚያን ወቅት ግን ድንገት ነበር ትግሉን የተቀላቀለው። ጠመንጃ ይዞ ወጥሮ ረጅም አመት በረሀ ቆይቶ፤ ታግሎ፤ አታግሎ፤ ወደዚህ ደረጃ መድረስን የመሳለለ ነገር በአእምሮው ያልነበረ ሊሆን እንደሚችል ግልፅ ነው። ይኸ በአብዛኞቻችን የነበረ ነው። በርግጥ እነወዲ ዜናዊ እንዲያ ላያስቡ ይችላሉ። ከጠየቅሽኝ ርእሰ ጉዳይ ወጥቼ ይሆን?»

«ልክ ነህ። ቀጥል ተስማምቶኛል» አለች ሀወኒ።

«... መልካም። ጥያቄሽ ራሱ ችግር ስላለበት ነው ይህን ያልኩሽ። እንዳልኩሽ የሚሰማኝን መናገር አለብኝ። አንድ ቃል በተነፈስኩ

ቁጥር 'ጭናጫ' የሚል ቀንድ ግንባራ ላይ መትከል ተገቢ አይደለም። ካቆምኩበት ለመቀጠል ያህል... በ1967 ከሆሎም ጋር ወደአዲስ አበባ ሄደን እንደነበር ባነሳልሽ ይጠቅምሽ ይሆናል። ወሩ ጥቅምት ይመስለኛል። ልክ ነኝ፤ ጥቅምት መግቢያው ላይ ነበር። የየካቲቱ ህዝባዊ አብዮት ተቀጣጥሎ ግርግር የጠፈበት ጊዜ ነበር። ሆሎም ደጋግሞ 'እነዚህ ወታደሮች አላማሩኝም' ይል ነበር። ሁለት ወራት ያህል አብረን አዲሳባ እንደቆየን፤ 'እኔ ወደአዲነብርሐኒ መመለሴ ነው' አለኝ። 'ትንሽ እንቆይ?' አልኩት።

'ለምን?' አለኝ።

ምላሽ አልነበረኝም። አያይዘኩ 'ለመማር፣ ስራ ለመያዝ፣ የአዲሳባ ሰው ለመሆን?' የሚል ጥያቄ አቀረበልኝ።

'መልካም እንግዲህ አንተ ተመለስ። እኔ ዘግይቼ እኩተልሁለሁ' አልኩትና ተሰነባበትን።

እኔ አዲስ አበባ ቆየሁ። ሁዋላ እንደሰማሁት ከአዲስ አበባ እንደተመለሰ ወደ አባቱ እርሻ ነበር የሄደው። ሽራሮ፣ ገምህሎ እሚባል ቦታ ከእህቱ ልጅ ጋር ጥቂት ጊዜያት የቆየ ይመስለኛል። እንግዲህ ይህ ጊዜ የህወሀት መስራች የሆነው ወዲ ዜናዊም ሆነ እነ ሰዬ፣ እነ አባይ እነ ስብሀት እነ ሰዬም በአካባቢው ይንቀሳቀሱ የነበረበት ጊዜ ነው። ሆሎም በወቅቱ ስለእንቅስቃሴው ብዙ እውቀት የነበረው አይመስለኝም። ይልቁን ይኸ ያልኩሽ ወንድሙ ከነ ሰዬ ጋር ግንኙነት መስርቶ ነበር። ውሎውን ግን ለሆሎም አይነግረውም። ሁዋላ ሆሎምንም ይዞት መሄድ ጀመረ። በዚህ ጊዜ ነው እኔ ከአዲሳባ በቀጥታ ወደበረሀ የሄድኩት። እዚያ በደረሰኩ ሰሞን ሆሎምም መጣ። በመጀመሪያዎቹ የትግሉ ጊዜያት ለትግል ከወጡት መካከል ወደ ከተማ እየተመለሱ ለደርግ መረጃ የሚያቀብሉ ስለነበሩ እነርሱን እንድንጠብቅ እኔና ሆሎም ተመድበን እንደነበር ትዝ ይለኛል። ይኸ ግን የትግሉ የአጀማመር ታሪክ እንጂ የሆሎም የልጅነት ጊዜ ስላልሆነ ከርእሴ የወጣሁ ይመስለኛል» ብሎ ድንገት አቀዋረጠ።

«የለም! የለም!» ብላ ተቃውመች ሀወኒ «... እንዲያውም እጅግ ጠቃሚው ምእራፍ ይኸ ይመስለኛልና ቀጥልበት» ስትል አደፋፈረችው።

ትንሽ አቅማምቶ ቀጠለ፤

«... ስለሆሎም የትግል አጀማመር ሊጠቀስ የሚገባው ምንም የውትድርና ስልጠና ሳይሰጠው ራሱን ብቁ አድርጎ የመገኘቱ ጉዳይ ነው። ወደ በረሀ ሲወጣ ጭምር እንደታጋይ ታጥቆና የአባቱን ጠመንጃ ይዞ ነበር። ይህ ሁኔታ ሆሎምን ልዩ ያደርገዋል። ከማንኛችንም

ታጋዮች ቀድሞ ችሎታውን ማስመስከር የጀመረ፤ ተወዳጅነትና አመኔታን ያተረፈ ታጋይ ነበር። በርግጥ ሁዋላ ታላላቅ ውጊያዎች መካሄድ ሲጀምሩ የተለያዩ የውትድርና ጥበቦችን አጥንቶአል። በማንበብ ልምዱን አዳብሮአል። በተግባሩ ያገኘውን ልምድ ካነበበው ጋር እያዛመደ በአላማ ፅናት አያረቀ የድልና የጀግንነት ምሳሌ ለመሆን የበቃ ወንድማችን ነው። ሆኖም ያልተሳተፈበት ውጊያ ተደርጎአል ማለትም ከቶ አይቻልም። በውጊያዎች ሁሉ ሆኖም የብርታት ብርሀን ሆኖ ያገለግላል። ስለሆኑም ተነግሮ ያልቃል ብሎ የሚያስብ ካለ መቼም የዋህ ነው። እኔንም ከዚህ በላይ ባትነዘንዝኝ ለፅድቅ ይሆናችሁዋል ...»

ሳቀበት።

ከዚያ በላይ አንዲትም ቃል ለመተንፈስ እንደማይፈልግ ጭምር ተገንዘቡለት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደቆዩ፤

«ታሪክ ሀሀፊ ከሆንሽ በአጠቃላይ በአህአዴግ ወይም በህመህት ደረጃ ያለውን የትግል ታሪክ ብትቃኚው አይሻልም?» ሲል ጠየቃት «...የሆኑምን ብቻ ነጥለሽ የምታዩው ከሆነ ወደ ተሳሳተ አቅጣጫ ነው የምትገባቸው።»

ሀወኒ በረጅሙ ተነፈሰች። ይህን ለመሰሉ ጥያቄዎች ማብራሪያ መስጠት ታክቶአታል።

* * *

በቤጌምድር ግዛት ውስጥ ወርታ የምትባል አንዲት ትንሽ መንደር አለች። ወርታ በታላላቅ ኩረብታዎች ተከባለች። የከፍተኛ ኩረብታዎች ጫፍ ጣናንና ባህርዳርን አሻግሮ ያማትራል። በእነዚህ ከፍተኛ ኩረብታዎች እናት ላይ ብዙ ሺህ ጠመንጃዎች አሉ። የጠመንጃዎቹ አፈሙዝ ወደባህርዳር ያመለክታል። አሁን ጠመንጃዎቹ ዝምታ ላይ ናቸው። ትእዛዝ ይጠብቃሉ። በሚታዘዙበት ደቂቃ ግን በደርግ ግዙፍ ሀይል ላይ ይዘፍኑበታል። ካልታዘዙ ምንጊዜም ሀጥተኞች ናቸው።

የተዋጊዎቹ አዛዥ ከኩረብታዎቹ እምብዛም ባልራቀ የአንድ ገበሬ ጉጂ ውስጥ ይገኛል። የጉጂዋ አካባቢ ሊሊትና ቀን በተጋዮች ይጠበቃል። በኩረብታቹ ላይ የመሸጉት ንቁ ታጋዮች መሪያቸው አጠገባቸው መኖሩን ያውቃሉ። በአካባቢያቸው መገኘቱ የሚያሳድርባቸው ልዩ ስሜት ጭምር አለ። በራስ የመተማመን ወኔያቸውን ይጨምረዋል። ልበ መሰሉት ይሰማቸዋል። ስለዚህ ዘወትር ስሙ ከአንደበታቸው አይጠፋም - ሆኖም!! ወዲ አርአያ!

ሊመሽ ምንም አልቀረው ...

አንዲት ረጅም ቀኑን ሊት ሆኖም ወደሚገኝበት ጉጂ ስታመራ ታየች። የያዘችው ሻንጣ እንደ አሸዋ ቢካበድም የመበገር ሁኔታ አልታየባትም።

ታጋይ መቼ ይደክመውና!? ምን ሲደረግ?!

«ወዴት ነው?» የሚል ድምፅ ሰማችና ቆመች። በመፅሀፍ የተሞላ ሻንጣዋንም ጣል እደረገችው። በድንገዝግዙ ውስጥ ድምፅ ወደሰማችበት ጢሻ አተኩረች። ራሱ ላይ የጠመጠመው ክሹፍ የደብር አለቃ ያስመሰለው ጠመንጃ ያንገተ ተዋጊ ከሰንሰል ቅጠሉች ውስጥ ተመዘ ወጣ።

«ሆኖምን ማነጋገር አፈልጋለሁ» አለችው።

ታጋዩ ግን መልስ ሳይሰጣት በርቀት ያስተውላት ጀመር።

«ሀወኒ ማለት እንቺ ነሽ?»

«ነኝ አዎ»

በሊገግታ ተጠጋት።

እንደበረሀው ልማድ ጭንቅላት ለጭንቅላት እየተገጫጨ ተሳሳመ።

«ሆኖም እንደምትመጪ ከነገረን ቆየ። ምነው ዘገየሽ?»

«መኪና በጣም ችግር ነበር።»

ታጋዩ ሻንጣዋን አፈፍ አድርጎ ወደ ጉጂዎቹ እየመራ ወሰዳት።

«አንተዋወቃለን። ረሳሺኝ ልበል?»

«ረሳሁሁ። የት ነበር የተገናኘው?»

«ከጉንደር እንደመጣሽ» ብሎ ፈገግ አለ። አያይዞ «ለመሆኑ ትግርኛ ለመድሸን?»

«ቁሩብ ... ቁሩብ»

ሁለቱም ሳቁ። ትንሽ - ትንሽ ማለትዋ ነበር።

ከጉጂዎቹ ጉዋሮ ከአስር የማይበልጡ የትግራይ ታጋዮች ራት እየተመገቡ ነበር። በትሪ ላይ የተዘረጋውን እንደራ ከበው እጆቻቸውን እንደ ሲሰነዝሩ ትሪው ባንድ አፍታ ባደውን ይቀራል። ዳሩ ትሪ አይደለም። ለሁለት የተሰነጠቀ ጀሪካን ነው። አንድ ጀሪካን በቁመቱ ለሁለት ሲሰነጠቅ ምን የመሰለ ሁለት ትሪ ይወጣዋል።

ታጋዮቹ በባህላቸው መሰረት እንግዳዋን ወደ ገበታው

ጋበዙዋት። ተጠግታ መሻማት ጀመረች። ገና ከእሳት የወረደው የአደስ ወጥ እንጀራው ላይ ሲገለበጥ የዘንጋዳው እንጀራ እየራሰ ስለሚቆራረስ ጠቅልሎ ለመገረስ አይመችም። ዳሩ ለአመጋገብ ምን ህግ ያሻዋል? እንጀራና ወጡን እንደ ንፍሮ እየዘገኙ ለመገረስ መሞከር የተለመደ ነው።

«ማን ልበል ስምሽን?»

ለእንግዳዋ ጥያቄ ያቀረበላት የግንዛቤ የመረጃ ሀላፊ ነበር። ራት ላይ ባጋጣሚ አጠገብዋ ነበር የተቀመጠው።

«ሀወኒ። ያንተስ?»

«ወዳ. አስመራ ይሉኛል።»

«ኤርትራዊ ነህ?»

«አይደለሁም። የትግራይ ልጅ ነኝ - ግጆት የምትባል መንደር ነው የተወለድኩት። እድገቴ ግን አስመራ ስለሆነ ታጋዮቹ ወዳ. አስመራ ይሉኛል። አዚህ ተመድበሽ መምጣትሽ ነው?»

«እንዴታ!»

ደስታ ፊትዋ ላይ ተንገግጦት።

«ምን ክፍል ተመድብሽ?»

«ታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል።»

«አማራ ነሽ?»

«የለም። አሮሞ ነኝ።»

«ሀወኒ የሚለው ስም ግን የአማርኛ መስሎኝ ነበር።»

«በርካታ አማርኛ ደግሞ የትግራይ ስም ይመስላቸዋል። ቃሉ የአሮሚኛ ነው። 'ምቹቱ' ማለት ነው» አላችው።

እንጀራው ስላለቀ አስተናጋጆቹ ትሪውን ይዘው ሄዱ። አፍታም ሳይቆዩ በእንጀራና ወጥ ሞልተውት ተመለሱ።

«መቼ ነው ወደ ትግል የገባሽው?» ሲል ጠየቃት።

«ቆየሁ»

«ከውጪ ነው የመጣሽው?»

«የለም። ጉንደር መምህር ነበርኩ። በቀላል ነገር አመት ሊያስሩኝ አኩርፌ ኩብለልኩ። ሀሳቤ እንኩዋ ወደ ሱዳን ማለፍ ነበር። በአጋጣሚ

የህወሀት ሰራዊት ያዘኝ። የመጀመሪያ ቀን ማን እንዳናገረኝ ታውቃለህ? - ሀየሎም ነበር።»

«አሃ» አለ ወዳ. አስመራ «... ሰሞኑን ሲያወራልን የነበረው ሰላንቺ ኖሮዋለ! በጣም ያደንቅሻል። ቅን ናት ሲል ነበር።»

«አውነት?»

ፊትዋ ባንዴ ቀላ። በሀሴት ሞቀች። እስከ በሌላችበት ሀየሎም ስለርስዋ ያወራውን መስማትዋ ልዩ ደስታ ፈጠረላት። በዚያ ሰዜት ታወጋው ጀመር፤

«ይገርምህል... ወደ በረሀ ከመውጣቴ በፊት የሀየሎም ስም ለኔ አዲስ አልነበረም። ጉንደር ሆኜ ስለርሱ ሲነገር እስማ ነበር። ወደ አሁኔም ነፃ መሬት እንደገባሁ መጀመሪያ ያገኝ ታጋይ ወደ ሀየሎም ሲያቀርበኝ ያ ስመ - ገናና ሰው የዚህ አይነት ቅርፅና መልክ ይኖረዋል ብዬ ጨርሶ አላስብኩም ነበር። እኔ ስደርስ አንዲት ጉጃ ውስጥ ጋቢ ለብሶ ፊልም እያየ ነበር። ጅንን ሰው ነበር የጠበቅሁት። ሀየሎም ለሰላምታ እጁን ሲዘረጋልኝ እሱ ይሆናል የሚል አላብ ውስጤ አልነበረም። ጨበጥኩት። ቁጭ በይ አለኝ። ቁጭ አልኩ።

'ስምሽ ማነው?'

'ሀወኒ?'

'የኔ ደሞ ሀየሎም'

ሰውነቴ ውስጥ የኤሌክትሪክ ሞገድ የተለቀቀ ያህል ነዘረኝ።

'እንተ ነህ ሀየሎም?' ብዬ ጮሁኩ።

እሱም በሁኔታዬ ደንገጥ አለ።

'ምነው?' አለኝ።

'ስምህ በጣም ገናና ነው። ብዙ ሰዎች ያደንቁህል። ወታደሮች ደግሞ ይፈሩህል' አልኩት።

ሀየሎም ብዙ ሰዜት አልሰጠውም። በግራ እጁ ጢሙን እያናተለተለ ቆየና፤ 'በድንበር አካባቢዎች በብዛት ስለተንቀሳቀስኩ ይሆናል ያን የመለሰ ታሪክ የሰማሽው። በተረፈ የኔ አስተዋፅኦ ከሌላው ተጋዳይ የተለየ አይደለም' አለኝ። ከዚያም ታሪኬን እንደዋዛ ጠየቀኝ። የትምህርት ደረጃዬን፤ ስለቤተሰቦቼ፤ ስለፖለቲካ ዝንባሌዬ አስረዳሁት። በመጨረሻ ፍላጎቴ ምን እንደሆነ ማወቅ ፈለገ። ቢቻል ወደ ጀርመን ለመሻገር እንደምፈልግ ስገልፅለት፤

‘ጀርመን ምን ተደርጊያለች?’ ሲል ጠየቀች።

የልጅነት ፍቅረኛዬ እዚያ መኖሩን ስነግረው ራሱን ላይ ታች ነቀነቀና ‘አይሆን በሰላም ያሰብኸው ቦታ ትደርሻለሽ’ ብሎ አፅናናች። በነጋታው ቁርስ ላይ ጠራችና አብረን በላን። ረጅም ሰአት የፈጀ ቁርስ ነበር። ሆኖም ስለትግሉ ያብራራልኝ ጀመር። ታሪክ ፀሐፊ የመሆኑን ፍላጎቴ ከፍተኛ ስለነበር ጥያቄ አበዛሁበት። ያለመታከት አብራራልኝ። የግል ታሪኩን በተለይ ደጋግሜ ጠይቄው ነበር። የዚያን አይነት ጥቂዎችን ይዘላቸዋል። እኔ ደግሞ የግል ታሪኩን ነበር የበለጠ ለመስማት የጉዋጉዋሁት... በእምነት ደረጃም ታሪክ በግለሰቦች በኩል ቢፃፍ የበለጠ የተዋጣ ይሆናል ብዬ ነው የማምነው። ሆኖም በአብዛኛው ስለኢትዮጵያ ሀዘብ ነበር የሚያውቀው። ተዋረድን፤ ደኸየን፤ የሚሉ ቃላት ነበሩት። ሲናገር የፖለቲካ ሰው አይመስልም። ድህነት መጥፋት አለበት፤ መዋረድ የለብንም፤ መሰደብ፤ መገደል፤ አይገባንም። የሚል ነገር ደጋግሞ ይናገር ነበር። ወደድኩት። በጣም ወደድኩት። ምሳ ሰአት እንደምንገናኝ ነግሮች ይሄዳል። የሆኑምን ወሬ ለመስማት በጉጉት ነበር ምሳ ሰአትን የምጠብቀው። የዋለበት ውሎ ሲመለስ ‘ሀው’ ብሎ ሲጣራ የማነበውን ወርውራ በርሬ ነበር የምወጣው። በአስራምስተኛው ቀን ነው መሰለኝ ‘ወደ ሱዳን የሚሄድ መኪና ተገኝቶአልና ነገ ማታ ስለምትገዋገር ተሰናጁ’ አለኝ። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። ጥቂት ቀናት መቆየት ፈለግሁ። በርግጥ ፈርቼ ነበር። ጦርነት ቢነሳ እሞታለሁ የሚል ስጋት ነበረኝ። በሌላ በኩል ደግሞ ሱዳን ጨለማ ሆኖ ታየች። ሱዳን ምን እንደሚገጥመኝ ጨርሶ አላውቅም ነበር። ሆኖም ለመሄድ ወሰንኩ። በነጋታው እቃዎቼን በትንሽ ሻንጣ አሰናድቼ ለጉዞ ተነሳሁ። መኪናው ይመጣል ከተባለበት ሰአት ቀደም ብሎ ሆኖም አስጠራች። ያቺን ደቂቃ በሀይወቴ ሙሉ አልረሳትም። ‘መሄድሽ ነው?’ ሲል ጠየቀች።

‘አዎን’

ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፤

‘መልካም ጉዞ እመኝልሻለሁ። ካርቱም እንደደረሰሽ መሐመድ አስማን የሚባል ሰው ይቀበልሻል። ያሰብኸው ሁሉ እስኪሞላልሽ ድረስ ይንከባከብሻል’ አለችና ለሰንበት እጁን ዘረጋልች።

እንባዬ ሳላውቀው በአይኔ ግጥም ብሎ ሞላ። ሆኖምን መለየት ከባድ ነበር። ሩህሩህ ሆኖ ነበር ያገኘሁት። የዘረጋልኝን እጁን ስጨብጠው ‘ሀሳብሽን ከለወጥሽና ለመታገል ልብሽ ከፈቀደ በአልልታ እንቀበልሻለንና ሳታመነቺ ተመለሽ’ አለኝ። ስሜቴን ፈራሁት። ‘ቅሪ’ ቢለኝ እቀር ነበር። ግን ሳይለኝ ቀረ። እድሉን ሙሉ በሙሉ ለኔ ተወልኝ። የዘረጋልኝን እጁን እንደጨበጥሁ ቆየሁ። ‘ቻው ሀው’ -

አልረሳሽም’ አለኝ።

እንባዬን እየጨማመቅሁ ሆኖምን ትቼ ቆሞ ወደሚጠብቀኝ ማርቶጂስ የጭነት መኪና በረርከ። በመንገድ ላይ ታጋዮቹ በጣም ተንከባከቡኝ። ሱዳን ወይም አውሮፓ ከመኖር መታገል የበለጠ እንደሚያስደስት እየነገሩኝ ካርቱም ገባን።

‘ሆኖም ለምንድነው እንደታገል አጥብቆ ያልጠየቀኝ?’ በሚል ጥያቄ ራሴን ማሳበድ የጀመርኩት ወዲያው ነበር። ምናልባት በስነልቦና ደረጃ ለትግል እንዳልተዘጋጀሁ ተረድቶ ይሆን? ከራሴ ከውስጥ በመነጨ ፍላጎቴ ለትግል ካልወሰንኩ ውጤትማ ልሆን እንደማልችል አምኖ ይሆን? ብዬ ደሞ አስባለሁ። በተከፋፈለ ልብ ነበር ካርቱም እሁአዴግ ጽህፈት ቤት የሰነበትኩት። በሁለተኛው ሳምንት ግን ሀሳቤን ለወጥኩና ወደ ትግራይ ተመለስኩ። አመጣጤ ለመታገል አልነበረም። ድርጅቱ የሚፈቅድልኝ ከሆነ የጦርነቱን ታሪክ ለመጻፍ ብቻ ለመጠየቅ ነበር። መጣሁ። ጠየቅሁ። ተፈቀደልኝ። ደስታዬ ወሰን አጣ። ምናልባትም በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ተወደደሞ ተጠላም ግዙፍ ሰዓፊ የሚይዘውን ይህን የጦርነት ታሪክ ለመፃፍ እድል ማግኘት አስደሳች ይመስለኛል። ድርጅቱ በጀት መደበልኝ። ታጋዮች ከሚመገቡት የተሻለ ምግብ ጭምር ለኔ ተፈቅዶ ነበር። ከወታደራዊ ምስጢሮች በቀር ማንኛውንም ዶክመንት እንደመለከት ታዘዘ። ብዙ ታጋዮችን አነጋገርኩ። የሀውሀትና የኢህዴንን ከፍተኛ ባለስልጣናት፤ ወታደራዊ መሪዎች፤ እውቅ ተዋጊዎችን ሁሉ አገኘሁዋቸው። ከአንዳንድ የሻዕቢያ ሰዎች ጋር ጭምር ተዋወቅሁ።

ከአራት ወራት በፊት ጀምሮ ግን በከባድ ችግር ውስጥ በጀግንነት በሚያልፉ ታጋዮች ፅናት መቅናት ጀመርኩ። ራሴን መናቅና መታዘብ አመጣሁ። ግን እዋልል ነበር። በዚህ መካከል ክሳድ ግመል ላይ በአይሮኝላን ድብደባ ቆሰልኩ። እድሜ ለደርግ በአይሮኝላን ድብደባ ጠንካራ ታጋይ ሆኜ ወጣሁ። እያንዳንድዋ ደርግ የሚፈፅማት ግፍ ታጋዮችን እንደምትወልድ፤ አመፀኛ ልቦችን እንደምታፈራ ጭምር ተገንዘብኩ። ይህ ትልቅ ትምህርት ነበር - ለኔ» ብላ በረጅሙ ተነፈሰች።

ከራት በሁዋላ ሻይ በኩባያ መጣላቸው። የኩባያው ክፈፍ ከንፈርዋን ስለለበለባት እንዲቀዘቅዝላት አስተመጠኘው።

«እዚህ ምን ስራ ላይ ነው ምድብህ?» ስትልም ወዲ አስመራን ጠየቀችው።

«የመረጃ ስራ ነው የምሰራው» ካለ በሁዋላ «... በነገራችን ላይ እኔ በእግዚእ ኦፕሬሽን ከመቀሌ እስር ቤት ካመለጠት መካከል ነኝ። ስለኦፕሬሽኑ ሰምተሻል?» ሲል ጠየቃት።

«ጫፍ ጫፉን» አለች።

«የማይታመን የጀግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ከሱ ብትጀምሪ ይሻልሻል።»

«በሀየሉም በኩል የትግሉን ታሪክ መዳሰስ ነው ፍላጎቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የህዝብ ታሪክ ነው። የህዝብ ቁጣ ነው። ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ሀዘባዊነቱን ያከሰሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ህዝቡ ሀየሉምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሉም በተፈጥሮው ሩህሩህና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የገድ በአንድ መንገድ ብቻ መግለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሉምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፈው። ሀየሉም የህዝብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፤ በወደፊቱ ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሉም» ማለት ፈልጋ ነበር።

አቃታት ...

ደንስ ጀግና!

ከራሻትክን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«እንደምን ከረምክ ልጄ?»

«ጤና ይስጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ነጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው። «እንደ የሚያስተላልፋልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጆችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንን

«ጫፍ ጫፍ» አለች።

«የማይታመን የጀግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ክሉ ብትጀምረ ይሻልሻል።»

«በሀየሉም በኩል የትግሉን ታሪክ መጻሰስ ነው ፍላጎቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የህዝብ ታሪክ ነው። የህዝብ ቁጣ ነው። ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ህዝባዊነቱን ያኩስሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ህዝቡ ሀየሉምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሉም በተፈጥሮው ሩህሩህና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የግድ በአንድ መንገድ ብቻ መግለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሉምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፈው። ሀየሉም የህዝብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፤ በወደፊቱ ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሉም» ማለት ፈልጋ ነበር።

እቃታት ...

ደንስ ጀግና!

ክራቫትክን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«እንደምን ከረምክ ልጄ?»

«ጤና ይሰጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ገጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው። «እንደ የሚያስተላልፋልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጆችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንኑ

ልጠቁማቸው ፈልጎ ነው።»

«መልካም። በል መልእክቱን ግለሰቦች።»

ለግማሽ ሰአት ያህል ረጋ ብሎ ተናገረ።

«አቦይ!! ይዘውታል የተናገርኩትን?»

«አንዲት ቃል አትጉድልም ልጄ! እንዳለች ነገ ተሰያት አስመራ ትደርሳለች።»

«አመሰግናለሁ።»

«ለሀገራችን ነው ልጄ ...»

«ሌላም አጭር መልእክት ልጩምርልም»

«ትችላለህ ቀጥል»

«ያቀረብኩት አሳብ ተቀባይነት የሚያገኝ ከሆነ ከዚህ ጋር በተያያዘ አንዳንድ መረጃዎችን እንዳስተላልፍ አዲስ አበባ የመቆያ ጊዜዬ ሊራዘምልኝ ይገባልና ይህንኑ ጨምረው ያስተላልፉ።»

«ሻይ ይፈላልህ ታዲያ? የአገራችን ቂጣም አለ።»

«መልካም!» ብሎ ተደላደለ።

ሻይ እየጠጠ በበርካታ ፖለቲካዊ ጉዳዮች ላይ ተወያዩ። ስለሸዋ ሰዎችና ሹማምንት ሲያወጉም በአገሪቱ ላይ የስንፍና ባህል እጅግ መንሰራፋፋቱን አንስተው ተነጋገሩ።

- ሀዘቡ ተስፋ በማጣቱ መጠጥ ሰምዶአል። ከእኩሰ ቀን በሁዋላ ወደ አረቄና ጠላ ቤት የሚገርፈው ወጣት ቁጥር ጥቂት አይደለም። ሰዎች መቶ አይማሩም። ጥረው ተጣጥረው ኑርአቸውን አያሸንፉም። ባለስልጣኖቹ ሀገራቸውን አይወዱዋትም። እነርሱ ራሳቸው የማያፈትሩዋትን ሀገር ሌላው ይወድላቸው ዘንድ ግን በራዲዮ ይናገራሉ። ሌላው ሁሉ ቀርቶ ለባንዲራቸው ፍቅር የላቸውም። ባንዲራ ያለበት ጥበብ ልብስ ቢጥቱ አይሰብሱም። የአሜሪካ ባንዲራ ያለበትን ከናቲራ ግን ይለብሳሉ። በዚህ ላይ የምቀኝነት ባህል ስር ሰዶአል። ጉረቤቶች ርስበራስ ይሰደዳሉ። ልብስ ማጠብ አይወዱም። ሹማምንቱ ዘመዶቻቸውን ብቻ ስራ ያስገባሉ። ያስፈራራሉ፤ ይዋሻሉ፤ አይማሩም፤ ሰው ይንቃሉ፤ ቤተክርስቲያን አይሄዱም፤ ሹማምንቶች እግዚአብሔርን ስለማይፈሩ ሰውን ከፍተኛ ለይተው አያዩትም - ያርዱታል። መንገዶቹ ሰገራ ብቻ ናቸው። ዛሬ ቢጠረግ ነገ ያው ነው። ወጣቶቹና ጉልማሶቹ ጫት ያኝካሉ። የውሃ እጥረት የለም። ልምላሜ ግን አይታይም። ሌላው ቀርቶ ዛፎችን ይቆርጣሉ እንጂ

መልሰው መትከል የሚባል ነገር አያውቁም። አቡዋራው እየተነሳ ሰውን ያለብሰዋል። ዛፍ ተክለው ቢሆን ኖር ግን ከአቡዋራው በዳኑ ነበር። ሀይቆቹ ውስጥ አላ ሞልቶአል። የሚያጠምዳቸው ግን የለም። ይልቁን ሀዘቡ አቡዋራ አቡዋራ የሚል ሽር ሲያንተክትክ ይውላል። ድህነቱ ልክ የለውም። እርሳስ እየሰበሩ ተካፍለው የሚማሩ ወንድማማቾች ይበረክታሉ። ማቲዎች ምሳቸውን ባቂላ ይቆረጥማሉ። ሀብታሞች ደግሞ እብሪተኞች ናቸው። ሰራተኞቻቸውን ይደበድቡዋቸዋል። ስለራሳቸው ረጅም ሰአት በመለፍለፍ ጊዜያቸውን ያሳልፋሉ። በዚህ ላይ ቦርጫም ናቸው። ጥሬ ስጋ ይወዳሉ። ሆኖቸው የእርጉዝ በግን ይመስላል - ይህን አስከፊ ሁኔታ የፈጠረውም የፊውዳሎቹና አምባገነኑ ስርአቶች ናቸው። ተባባሉ።

ከዚያም የሻእቢያ እንቅስቃሴ ተነሳ።

- ዲፕሎማሲያዊ ስራው ተጠናክሮአል። የኤርትራ ወጣቶች መስዋእትነት በአለም ላይ ወደር የማይገኝለት ነው። የኤርትራ ነፃነትም የማይቀር መሆኑን ማንም ተገንዝቦታል -

እቦይ ግርማዕዮን በመጨረሻ ስለ ፍረወይኒ ሳያነሱ አላሰሩም ...

«ፍረወይኒ ባልዋ በመንግስት ወታደሮች ከተገደለ ወዲህ በህይወትዋ ደስተኛ አልነበረችም። አንድ ቀን ልጅዋን ወደ በረሃ ለመላክ ወስኖ አማክረች። 'ወደ አጉቶቹ ይሂድ! እዚህ ምን ይሰራል? ሁላችንም ከተሰደደንማ ለወራሪዎቹ ስርግ ነው። ኤርትራ ባደዋን ቀረች። ወዲ አፍወርቂ ... እዚያው ይደረጋል ... ከመይ ጌሩ ይእዘባሉ ... ገህና ሀማቃት ... ከብድና ፈታና ... ነገራማት ... ገህናዬ ኤርትራውያን አላን ምሽክናይ እዚያው ይደረጋል ... እዚ ደግና ወዲ ኤረ ... ጥራይ አዱ ፈቃዱ በረካ ከርተት ይብል?' እያለች ስቅለቅ ብላ ታስቅላለች። አሰናኝታለሁ! እቆጣታለሁ! ወይም ነኝ!»

«አንድ ቀን ደግሞ ከምሽቱ አራት ሰአት መጣች። ብቅስል ጋቢ ለብላ በር ላይ ቀማ ለማዩን ታያለች። 'ፍረወይኒ ምንሆንሽ? አልኩዋት 'ና ተመልከት' አለችኝ ወደ ጨረቃዋ እያመለከተችኝ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶ ነበር። 'እነምጃጋኑ!' ብላ እንባዋ እየወረደ 'ተመልከት ወንድሞቻችን እየተዋጉ ነው። ጨረቃዋ የምትደማው ጀግኖቹ የማይታመን ደብድ ሲፈፅሙ ነው። ተመልከት የሚፈጠውን ደም!' ብላ ጦርነቱ በቀጥታ የሚታያት ያህል የፍልማያውን ሁኔታ ትነግረኛለች።

«ስለ ወገኖቻችን ወሬ የምትሰማበት ምንም መንገድ ስላልነበረ

የጨረቃን፤ የጉጉትን እንቅስቃሴ፤ የከዋክብትን ሁኔታ እያየች ትግሉ የደረሰበትን ሁኔታ ትተነብያለች። በወትሩ ሬዲዮ አልነበራትም። እንዳልከህ ይህ በሆነ በሰስተኛው ቀን በተመሳሳይ ሰአት መጣችና ልጅዋን በረሃ ለመላክ መወሰንዋን ነገረች። ብዙኛ ስለሆነች ረዳት ደጋፊ ያስፈልጋታል። ልጅዋ ጉንዋ ቢሆን ይሻል ነበር። ግን ይህን አልነገርኩዋትም። ስሜትዋን ላበላሸው አልፈለግሁም። ከማበረታታትም ተቆጣጠኩ። ከጡት መያዣዋ ስር የተጣጠፈ ወረቀት አውጥታ 'ይህ ደግሞ ለኢሳይያስ የዓፄነት ደብዳቤ ነው' አለችና ታነብልኝ ጀመር። ደብዳቤው እኔንም አስለቀሰች። የዋህዋ ፍረወይኒ ለወዲ አፍወርቂ በዓፈችው ደብዳቤ እስከ ያልመጣችው በጨጉዋራ በሽታ ስለምትለቃይ መሆኑንና በዚህ ሁኔታ ላይ ሆኖ ብትመጣ ሽክም እንደምትሆን ተንትናለች። እያይዛም ልጅዋን መላክዋን በወኔ ገልፃለች። በመጨረሻም 'ማርያም አስመረይቲ ትከተልኩም!' ብላ ደምድማለች። 'ጥሩ ነው' አልኩዋት። ተደሰተች። መልእክት ካለኝ ከስፋ ቦታ ሰላሰው እንድንጨምርበት ነገረች። ራስሽ ጨምረንበት አልኩዋትና 'ኤርትራውያን ሁሉ ሰላምታቸውን ያቀርቡልሃል' የሚል ቃል አከለችበት። ከዚያ አመስግናኝ ሄደች።

«እንደምትቀጥል ልጅዋን ወደ በረሃ ላከችው።

«ይህም ሁኔታ በአካባቢው መወራት ሊጀምር በእጋጣሚ እኔም ወዲህ ወደ ደብረዘይት ለመምጣት ዝግጅት ላይ ስለነበርኩ ብቻዋን ከምትሆን ብዬ ይገዢያት ወደዚህ መጣሁ። እዚህም አልቀረላት። በየለቅሰው፤ በየሰርጉ ስለኤርትራ ጀግኖች እያነሳች ስትንሸነሽክ አንድ ወታደር ጠቁሞባት ተያዘች። ብትከድ ምናለበት 'ወንዶች ከሆናችሁ ጀግኖቹ ወንድሞቹ ወዳሉበት ሳህል ሂዱ። እኔማ በጨጉዋራ በሽታ የምለቃይ ደካማና ብቸኛ ሴት ነኝ። ባሌንም ገደላችሁት። እኔንም ገደሉኝ። ልጄን ግን አታገኙትም። ከጀግኖቹ ጋር በረሃ ነው' እያለች ስትጮህ! ገደሉዋት።

«አሙዋሙዋቱዋ እንኩዋ የጀግና ነበር። ራስዋን እንደመሳትም አድርጉአት ነበር? ፖሊሶች ግራና ቀኝ ክንድዋን ጨምድደው ይዘዋት ሲሄዱ የመንደሩ ነዋሪ ሁሉ ግልብጥ ብሎ ወጣ። የማይወዳት አልነበረም። ሁሉም 'ፍረወይኒ ወልደማርያም' እያለ በመሉ ስምዋ ነበር የሚጠራት። በፖሊሶች ተይዞ ስትወሰድ በጨኸት ትናገር ስለነበር አንዱ ፖሊስ 'አፍሽን ዝግ! አንቺ ሰደተኛ ትግሬ!' ብሎ ጮኸባት። ሽጉጉ መዞ ሊያስፈራራት ሞከረ። ፍረወይኒ መቸ ተበገረች ታዲያ። በአማርኛ 'ስሙኝ ወገኖቼ! አዎን ሰደተኛ ነኝ!' እያለች ትጮህ ጀመር 'ግን ለምን መሰላችሁ የተሰደድኩት? ወታደሮች አገራችንን ወረሩት። ግን መስሉአቸው እንጂ ኤርትራን እንደሁ አያገኙዋትም! ወዲ አፈወርቂ ጆሮአቸውን ጨምድዶ እየረገጠ

ያስወጣቸዋል። ይህን ደሞ ባይናችሁ ታያላችሁ! ወታደሮች ከአገራችን ከወጡ ከበሮዬን እየመታሁ ወደ ሀገራ እገባለሁ። አለምን ሁሉ የምታገዙት ሀገር አለችኝ። ደሞ ለእናንተስ ይህን መሬት ማን ሰጣችሁ? ይህ ምድር የአሮሞዎች አይደለምን? እናንተ ግን ፈሪዎችና ሆዳሞች ናችሁ። መት ናችሁ። ልባችሁ እናትን ለመደብደብ ይጨክናል። እኔን ለመገደል ቸኩላችሁ! ጀግኖቹ ግን ሳህል ናቸው' ካለች በሁዋላ በትግርኛ ደሞ ቀጠለች '... እዘም ጀጋኑ አይሳፍሩን! አጃኝ ዝወደይ! ከምታ ዝበልኩኝ ንርካያ! ሕራይ ድኣ ነበርኹ! ፀባ አስቲካኒ ሞት ከም አዳም! ወላኪ ኢሬትሪያ አደይ ናዓ ወዲያ እንተዘይርዓኹ ወዲ አፍወርቂ ከምዝዕወት ይፈልጥ እዩ ... አቡኡ ኻለ ፈልጦም እንድየ ... ገዝእም እኩ ጥቃ እንዳያ ገርንኪኤል እዩ ... ደቂ ፀሎት ኢዮም ... እዚ አንበሳ ውድና ነዘም በላእቲ! ሀመድ ንርዎም ኢዩ። ሀመድ ትኹን አዲእም። ርጉማት! እው እዚ ወደይ ... አደ ወሊዳ ትምከን ... ዓሻታት! ንአይ ቀቲልኩምም እንታይ ሽይትረሽቡ' ስትል ሰማናት። ኤርትራውያን ተአኪብና በቪና! እንታይም ከግበር ኢልኩም ... ፍረወይኒ ሐፍትና ሕጂ የላን ... ምሽክነይቲ ፍረወይኒ ናልነት ኤሬትሪያ ከይራአየት ከይዳ ... ናብ ዝፈትዋ ፈጣሪ ... ፍረወይኒ ፅብቅቲ ... ፍረወይኒ ጉዋል ኤረ ...»

አቦይ ግርማፅዮን ግምባራቸውን ጉልበታቸው ላይ ደፍተው ተንሰቅስቀው አነቡ። እንግዳውም መሀረም አውጥቶ አይኖቹን አባበሰ። ከዚያም ለደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ። እንግዳው ሰለቱን አየ። ሊሄድ ማለቡ ኖሮአል። ብድግ ብለው ተሰናበቱት።

«በአድሜያችን እናየው ይሆን?» ሲሉ ጠየቁት።

«ምኑን አቦይ»

«ናልነት ኤሬትሪያ?»

«አይቀርም አቦይ» አለ ወጣቱ ሰው አይኖቹን በመስኮት ወደ ደዳ አሻግሮ እየወረወረ «... ግን መቼ እንደሆነ ከኤርትራውያን አምላክ በቀር ማን ያውቃል?»

* * *

ቢሸፍቱ መሸች ...

ከበልበላ ወንዝ አድካሚ የመስኖ እርሻ የእለት ስራ የተለቀቁ ላባደሮች ጉዳናውን ሞልተው ወደ ጉጃኦቸው ሲቸኩሉ ታዩ። ቁራዎች ወደማደሪያቸው! አየርወለዶች ደግሞ ወደ መጠጥ ቤቶች ተጣደፉ። ሴትኛ አዳሪዎች በበኩላቸው መብቃውን በረጅሙ ለቀው የእለተ - ቅዳሜ እንግደቻቸውን ለማስተናገድ ሽር-ጉድ የሚሉባት

ደቂቃ ደረሰች።

የአቦይ ግርማዕዮን የቀጠሮ ሰአት ጭምር ተቃረበ ...

አረንጓዴ ባርነጣቸውን አናታቸው ላይ ጣል አድርገው ወደ ጉዳናው ወጡ። ልብላቸውን ገፁህ ናት። ቱር ብላ የተተኩሰች! አርጌ ልብሰ - ግን ዕዳ። ረጅም ጸንጥላቸውን እንደ ከዘራም ይጠቀሙባታል።

ወደ ቀጠሮው ስፍራ በርጋታ አዘገሙ ...

አየር ሃይል ሆቲል።

ሆቲሉ ዘወትር እንደሞቀ ነው። የአየር ሃይል አባላት በብዛት ይሰተናገዱበታል። አብዛኞቹ እነርሱው ናቸው። ሲቪል ቢለብሱም የከተማው ህዝብ የአየርሃይል አባላትን በቀላሉ ያውቁባቸዋል። ሲጅነት! አሊያም ከነፍሳቸው በላይ በሚያፈቅሩዋት መነፅራቸው ይለዩባቸዋል። ለነገሩ ጢም አሰራሪነታቸው - አረማመዳቸው - ወዛቸው ሁሉ ከሌላው የቢሾፍቱ ነዋሪ የተለየ ነው። ህክምና ጣዚያቸውና ገበያቸውም ልዩ ነው - መቀበሪያቸው ጭምር።

ሽማግሌው ወደ ቀጠሮው ስፍራ ተቃረበ ...

አቦይ ግርማዕዮን ዘወትር ቅዳሜ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አየርሃይል ሆቲል ብት እንደሚሉ የሆቲሉ ሰዎች ሁሉ ያውቃሉ። የሚጠጡዋትም አትለወጥም - ቀጭን ሻይ። በረንዳዋ ላይ ተቀምጠው ለዘጠና ደቂቃ ያህል ቀጭን ሻያቸውን አጣጥመው እንዳመጣቸው የመልስ ጉዞ ይጀምራሉ። ታዲያ እዚያ ከሚያዘወትሩት የአየርሃይል አባላት ጋር ሁሉ መልካም ወዳጅነትን መስርተዋል። በጀ አይሉም እንጂ 'እንጋብዝም' የሚላቸውም አይጠፋም። ከዚህም ከዚያም መጨዋወቱን ግን ስራዩ ብለው ይዘውታል።

ከሆቲሉ ደርሰው በተለመደው ስፍራ አረፍ አሉ ...

ሆቲሉ እንደወትሮው በተስተናጋጅ አልተጨናነቀም። አሊያም ጠጪው ገና መግባት አልጀመረም! ቀዝቀዝ ብሉአል። የደሞዝ ጊዜ በማለፉም ሊሆን ይችላል።

ሽማግሌው ሻያቸውን አዘዙ - ቀጭን ሻይ። ሰአታቸውን አዩ። የቀጠሮው ሰአት ሞልቶአል። እናቱ ላይ ነው። በዚህች ደቂቃ አንድ ሰው ሰላምታ ሊያቀርብላቸው ይገባል። አንድ ሰው። አንድ የሻክሊያ ሰው። አንድ የኤርትራ ምድር ሰው።

«ጤና ይስጥልኝ አቦይ ግርማዕዮን»

በትግርኛ ነበር ሰላምታ ያቀረበላቸው - ቢኒያም ኖሮአል።

መምህር ቢኒያም። የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጠ። ቀይ ቀጭን! ፊቱ ምጥጥ ያለ! ጉልማላ ሰው ነበር ቢኒያም። ሙሉ ጂንስ ለብሰ ነበር ...

«መልእክት አለኝ?» ሲል ጠየቃቸው።

«አዎን አለሁ።»

«ደግ ነዋ! ይገኛኝ። ዛሬ ብዙ ሰው የለም! ጥሩ ነው ...»

«አዎን። ግን ይህን ቦታ መምረጥህ መቼም እንደከነከነኝ ነው።»

ቢኒያም ፈገግ ብሎ

«መከከላቸው ስለገባን መቼም ቢሆን አይጠረጥሩንም» አላቸው።

ከዚያም አቦይ ግርማዕዮን ግዳጃቸውን ይወጡ ጀመር ...

• ለሻክሊያ እጅግ ቀልፋ፣ የሆነ አንድ ሰው አስመራ ላይ በዲህንቀቶ እጅ ወድቆአል። «በሉኝ 99» ይባላል። እሱን ለማስፈታት ይጠቅም ይሆናል በሚል የአዲስ አበባው «መረብ 72» መልእክት ማስተላለፍ ፈልጎታል። ጉዳዩ እንዲህ ነው።

«ፊንፊኔ» የሚባል አንድ ሰው በቅርቡ ወደ አስመራ ይጉዋዛል። ይህ ሰው በአስመራ ቆይታው ከከፍተኛ ባለስልጣኖችና የሻክሊያ አባላት ከሆኑ አስረኞች ጋር መገናኘቱ ከቶ የማይቀር ነው። ስለዚህ «በሉኝ 99» ከአስር እንዲያመልጥ ይህን ሰው መጠቀም ይቻላል ብሎ ያምናል የአዲስ አበባው «መረብ 72»። ለዚህም በቂ መነሻ አለው። «ፊንፊኔ» ታማኝ የመንግስት ሰው አይደለም። ከጥቂት ቀዳሳ ወዲህ ደግሞ ከመንግስት ጋር ወደሚያጋጨው ያልታሰበ ችግር ውስጥ በመግባት ላይ ይገኛል። ይህ ሰው ውጭ የነበረና በፊሉ ባላገባ ወደ ኢትዮጵያ የተመለሰ ቢሆንም አሁን በፀፀት ላይ ይገኛል። «መረብ 72» «ፊንፊኔ»ን ለማጥመድ የሚያስችሉ አንዳንድ አላባቶች አሉኝ ይላል። ስለዚህ ከሻክሊያ ጋር በቅርቡና በአስቸኳይ መገናኘትና ሀሳቡን ማቅረብ ይሻል። የአዲስ አበባ ቆይታው ይራዘምለት ዘንድም ጠይቆአል።

ቢሾፍቱ ጨለመች ...

ሽማግሌው አቦይ ግርማዕዮን የሻይ ሂሳባቸውን ከፍለው አየርሃይል ሆቲልን ለቀቁ። የአለት ስራቸውን አብቅተዋል። ከዚህ ወዲያ ያለው የመምህር ቢኒያም ተግባር ነው። ቢኒያም መልእክቱን እንዴት አስመራ እንደሚያደርሰው አያውቁም። ለማወቅም

አይፈልጉም። በኢርትራውያን አይፕሮላን አብራሪዎች በኩል ሊለደው እንደሚችል ግን ይጠረጥራሉ። በኒያምና የአዲሳባውን የሻእቢያ ድር በድልድይነት የሚያገናኙት አቦይ ግርማፅዮን ናቸው። በዚህ ታዲያ ይኩራሉ። ለሀገራቸው ይህን ያህል አስተዋፅኦ ማድረግ በመቻላቸው ደስታቸው ወሰን የለውም።

ተግባራቸውን በተገቢው መንገድ አከናውነው የሆኑትን ግቢ በለቀቁበት ደቂቃ አምስት ያህል የአየር ወለድ መኩንኖች በአዋዝ ጂፕ ታጭቀው ወደ ሆቴሉ ግቢ ዘለቁ።

ዛሬ ቅዳሜ ነው ...

መኩንኖቹ ቅዳሜን እንደዋዛ አሳልፈዋት አያውቁም። ምርጥ ልብሶቻቸውን የሚጠቀሙት ዛሬ ነው። ከዚያም በሰበብ አሰባብ በጫጭቀው ያገኙትን ገንዘብ እየመነዘሩ ዊስኪ ጠርሙስ ውስጥ ይዋኛሉ። የሴትኛ አዳሪዎች ጭን ውስጥ ይዋኛሉ። የቢሾፍቱ ጨለማ ውስጥ ይዋኛሉ።

ቅዳሜ የዋና ሌሊት ናት ...

- 2 -

ከውጫ ወደ መርሳ በሚያመራው ጉዳና ሳይ አንድ የሙስሊም ቀብ የደፋ ነጋዴ ግራ ጉንጨን በጫት እንደወጠረ ስምንት አህዮች እየነዳ ይገሰግሳል። ውርጌሳ እካባቢ ያሉ ኩረብቶች የኢትዮጵያ መንግስትና አማፅያኑ የማይቆጣጠሩዋቸው ፈሪ መሬቶች ናቸው። ከውጫ ወደ መርሳ ነጋዴዎች እቃ ጭነው እንዲያልፉ ባይፈቀድላቸውም ጉቦ እየሰጡ ማለፋቸው አልቀረም። ቢሆንም ይኸ እጅግ አልፎ አልፎ የሚፈፀም ነው። ያውም በእኩል ሌሊት ...

ይህ ሙስሊም ነጋዴ ግን እጅግ ተዳፍሮአል። ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ይዞ ተስያቱን ሙሉ በጉዳናው ሳይ ገሰገሶ ኬላ ሳይ ደረሰ። ኬላ ጠባቂ ወታደሮች የገዛ አይናቸውን ማመን አቃታቸው። እንዲህ ያለ ቀበጥ ነጋዴ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ።

ስምንት አህያ!?

የኬላው አዛዥ 'ራሱ ነጋዴው ዘጠነኛ ወደል አህያ መሆን አለበት' እያለ ነበር ወደነጋዴው የተጠጋው።

«ቁም!» ሲል አምባረቀበት።

ነጋዴው አህዮቹን ማቆም አልቻለበትም። ተክለፈለፋበት። ከፊታቸው ሄዶ ሊያቆማቸው ሲቃጣ ወደ ግራና ቀኝ እየተበታተኑ አስቸገሩት።

«ጤና የለህም ... እንተ ኩስ!»

ነጋዴው አህዮቹን ትቶ ባለበት ቆመ። የጉማ አለንጋውን እየወዘወዘ ወታደሩ እስኪጠጋው ጠበቀ።

«ወዴት ነው የምትሄደው?» ሲል በቀጣ ጮኸበት።

የኬላው አዛዥ የአስር አለቀንት ማእረግ ከጉዳ ላይ የሰጠረ ወጣት የበታች ሹም ነበር።

ነጋዴው ግን ጨርሶ ስጋት አልታየበትም።

«አስር አለቃ ጫካ ማለት እንተ ነህ?»

«ነኝ! ምንድነው የፈለግኸው?»

ስሙ በመጠራቱ መደንገጥ ብቻ ሳይሆን በዚያች ቅፅበት ብዙ ነገሮችን ገመተ። አዎን ይኸ ነጋዴ የአንዱ ሹም ቅጥረኛ ሊሆን ይችላል! ከዚያን ደሞ ሊያሳዝዘው ይችላል። ምናልባትም 'ኩስ' ብሎ መሳደቡ ያስቀጣው ይሆናል?

«መልካም! ብቻህን ሳንጋግርህ እችላለሁ?»

«ደህና!» አለና ገንጠል አሉ ከነጋዴው ጋር።

ነጋዴው ከደረት ኪሱ የተጣጠፈች ወረቀት አውጥቶ አሳየው። ወጣቱ የበታች ሹም ከቀዳሚ መምሪያው በቀጥታ በስሙ የተፃፈለትን ደብዳቤ በአንድ ትንፋሽ ከወጣው በሁዋላ።

«ይቅርታ ጌታዬ ... በመሳደብ ክብርዎን ዘለፍክ!» አሁን የፈለጉትን ሊያዘኝ ይችላሉ» ብሎ እጅ እንደመንሳት አለ።

ነጋዴው ጫቱን እያላመጠ ያንሸሸለለት ጀመር።

«ወታደሮችህ ማወቅ የለባቸውም። የንግድ ፈቃድ ያለኝ ነጋዴ መሆኔን ብቻ ነው የምትነግራቸው! ገባህ?»

«ገባኝ ... ተረድቼያለሁ ጉዋድ!»

«ጉዋድ የሚለውንም ተወው ...»

«አሺ ጌታዬ ...»

«ጌታዬም አያስፈልግም።»

«ተቀብያለሁ!» ብሎ በተጠንቀቅ ቆመ።

«መጠንቀቅም አያሻህም ... ዘና በል።»

«አይሆንልኝም ...» ብሎ እጆቹን የሚያሳርፍበት ጠፋው።

ነጋዴው ሳቀ። አሁኑኛን እየነዱም ኬላው ላይ ወዳሉት ወታደሮች አመሩ። ለጠባቂዎቹ ወታደሮች ሰላምታ ካቀረበላቸው በሁዋላ!

«ነጋዴዎች የሚንቀሳቀሱበት ሰአት ይታወቃል?» ሲል ጠየቃቸው።

«ሲመሽ ነው!» አለ ወጣቱ የበታች ሹም «... በዚህ መንገድ መቼም አይሞክሩዎትም። በረሃ በረሃውን ነው እያሳበሩ የሚሄዱት።»

«በጉዳዩው አያልፉማ!»

«ጩርሰ!»

ነጋዴው በሀሳብ ተዋጠ። እሱ ጉዳዩውን ይዞ የሚሄድ ከሆነ በቀላሉ ጥርጣሬ ውስጥ ይወድቃል። ይህም አደገኛ መከራ ነው።

«ወያኔዎች ከዚህ ምን ያህል ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ናቸው?»

«ሶስት ቢሆን ነው። ከዚያ አይበልጥም።»

«ይተናኮላሉ?»

«እንዲያውም! ለነሱ ሲሳይ ነው። ነጋዴዎች እንዲመላለሱላቸው ይፈልጋሉ። ቢሆንም ግን ይፈትሻሉ። ፍተሻቸው ጥብቅ ነው ይባላል።»

«ነጋዴዎች የሚመላለሱላቸው መስመሮች በየት በኩል ናቸው?»

«በውሃ መውረጃው ነው። ጨረቃ ሳትወጣ አድብተው ነው የሚያልፉት። እንደዚህኛዎችን እኩ! መንገድ ስተው እርሻው ላይ ብቅ ሲሉ ከእጃችን ይገባሉ። የወያኔ ነጋዴዎች ከሆኑ ታዲያ ይታኩሳሉ። እጃቸውን አይሰጡም። ከቻሉ ይዘው ሊሸሹ ይሞክራሉ። ካልሆነላቸው ጥለው ያመልጣሉ።»

«ሀዩሎም የሚባለውን የወያኔዎች መሪ ታውቁታላችሁ?» ሲል እንደዋዛ ጠየቃቸው።

«በወሬ እንሰማለን!» አሉ ወታደሮቹ በጋራ።

«በአይን ያየውም አለ» አንዱ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ማነው ያየው?»

«አኔ ነኝ!» አለ አንድ ልጅ እግር ወታደር።

«የት ነው ያየኸው?»

«ቀበ ሲደመሰስ እኔ ከተማው ውስጥ ቀርቼ ነበር!»

«ተማርከህ?»

«የለም! ተመሳስቼ ነው። ዘመዶች ስለነበሩኝ እነሱ ሸሽጉኝ። ሁዋላ ከሀዘብ ጋር ወጥቼ አየሁት። ስለሱ ሲወራም ብዙ ሰምቻለሁ።»

በዚህ ጊዜ ሌላ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ሀዩሎም በአይን ይታያል የሚባለውን እንኩዋ አላምንም! የሀሰት ይሆናል ሀዩሎም ብለው ያሳዩት። እንደሚነገረው ሀዩሎም ማለት የዲያቢሎስ እግት ነው። እስከዛሬ ጥላውን እንጂ ስጋውን ያየ የለም። ከማይዋሽ ሰው ነው የሰማሁት። ሲሄድ አይታይም። ከነ አካሉ የሚታየው ለጥቂት ሰዎች ብቻ ነው። በተቀረ እንደ አውሎ ነፋስ እየተሸከረከረ ነው የሚዋጋው። እንዲያውም እየተሸከረከረ ሲመጣ ወታደሮች ተኩሰው አቀስለውታል። ከአውሎ ነፋሱ ላይም ደም ሲንጠባጠብ የማይዋሽ ሰው ባይኑ አይቶ ነግሮኛል።»

ወታደሮቹ ላብበት። ነጋዴውም ፈገግ አለ። ሌላው ወታደር ደግሞ ተጠለ!

«... አውሎ ነፋስ የሚባለው እንኩዋ ተራ ወሬ ነው። ከተማ ገብቶ ከጀኔራሎች ጋር ዊስኪ መጠጣቱንና ሲወጣም ሂሳቡን ከፍሎላቸው ሀዩሎም ነኝ! ብሎ ወረቀት ፅፎ መሄዱ ግን ሀቅ ነው።»

«መልኩ ምን ይመስላል?» ሲል ነጋዴው አይቼዋለሁ ወዳለው ወታደር ዞሮ ጠየቀ።

«አፍንጫው የገደል ንስርን መንቀር ይመስላል። አለባበሱ እንደ ሁሉም ወያኔዎች ነው። አይኖቹ የደከሙ ነው የሚመስሉት። እንደሚወራው ግን አርባ ኪሎ ሜትር ማየት ይቻላል።»

ነጋዴው ፈገግ አለ።

«አርባ ኪሎ ሜትር የት እንደሚደርስ ታውቃለህ?»

«እሱ ማ ሩቅ ነው። የሚባለውን ነውኩ።»

«ታጅቦ ነው የሚሄደው?»

«አኔ ሳየው ብቻውን ነበር። መኪና ራሱ እየነዳ ሲያልፍ ወያኔዎች ሀዩሎም፣ ወዲ አርአያ! እያሉ ይጠሩት ነበር። ጠጉሩን አያበጥረውም። የስፓርታኪያድ መለዩ ደፍቶ ነበር። በሽራብ ላይ ፊንጅር ጃኩት ለብሶ ነው ያየሁት። የላይ ከንፈር ጤሙ እጅግ አድጎ በማጥድ ቅርፅ ተቆልሞአል። ሲያየት እዚህ ግባ የማይሉት

ሰው ነው። ይሁን እንጂ ሽጉጥ አውጥቶ የሚተክሰበትን ፍጥነት በአይን ማየት አይቻልም እየተባለ ሲወራ ነበር። ሀዋላውም አላያለ አፍወርቂ ቻይና ሄደው ካራቴ መማራቸውንም ሀዘቡ ሲያወራ ነበር። የተማሩበትን ሂሳብ የከፈለላቸው ደሞ የሊቢያው መሪ መሀመድ ጋዳፊ ነው ተብሎ ሲወራ በጆሮ ይወጥሱት።

«ሀዋላውም ካራቴ ተምሮ ከሆነ ከመሬት ዘልሎ ዛፍ ላይ መውጣት ይችላል ማለት ነዋ?» ሲል ነጋዴው በፊዝ ጠየቀው።

ወታደሩ ግን ፊዝ ስላልገባው በቅንነት ምላሽ ሰጠ።

«እንዲያ ሲያደርግ እንኩዋ አላየሁም። ጩቤ ከአስራ አምስት ሜትር ርቀት ወርውሮ ይሰካል ሲሉ ግን ሰምቻለሁ። በሁለት እጆቼ ከንዶቼ ላይም ጥይት የሚያከሸፍ እፅ ራዎች ተብረውለታል። ጠዋት ጠዋት እንደ ሊትር ያልፈላ ወተት ብቻ ነው የሚጠጣው። ሌላ እህል ባፋ ንክች አያደርግም። እህል ከቀመሰ መድሀኒቱ ይረከሳል ነው የሚባለው።»

ሲመሽ ነጋዴው ጉዞውን ቀጠለ።

አካባቢው እስፈሪ ነው። የጅብ ጩኸት ይሰማል። አልፎ አልፎ የጥይት ድምፅ አለ። አንድ ሰአት ተኩል ያህል እንደተገዋዘ ከሁዋላው ጥላ ነገር ከብዶት ዘወር ቢል ጠመንጃ ተደግፍቦታል። እየተርበተበተ ሁለት እጆቹን ወደላይ ሰቀለ።

«ምንድነህ!»

«ነጋዴ ነኝ!»

ሁለት ታጋዮች ተጠገተው ፈተሹት።

«በዚህ ሰአት እንዴት በፍጥነት መድረስ ቻልክ?» አለው ታጋዩ እየፈተሸው።

«ጉቦ ሰጥቼ ማለፍ ቻልኩኝ። ዛሬ አላህ ረድቶኛል።»

«ጥሩ ነዋ! ምንድነው የያዝከው?»

«ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ነው።»

«ጥሩ ነዋ! መሳሪያ አልያዝክም?»

«አልያዝኩም።»

«ጥሩ ነዋ! የደርግ ወታደሮች አልተተከሉህም?»

«ትንሽ አስቸግረውኝ ነበር። ሁለት ጊዜ ጉኔ ላይ በሰደፍ

ደቆሁኝ። ከዚያም ለእያንዳንዳቸው ሁለት መቶ ብር ሰጠሁ።»

«ጥሩ ነዋ! ከደርግ መቼም ጥሩ ነገር አይጠበቅም። ስምህን ልትነግረኝ ትችላለህ?»

«ኑር ሰይድ።»

«ጥሩ ነዋ! እንግዲህ ብዙ አላገባለሁም። አንድ ጠርናፊዬ ያነጋግርህና ከዚያ ሸቀጥህን ባሻህ ከተማ ትሸጣለህ። ሀዘቡ ስኩዋር በጣም ተቸግሮአል። ብዙ ዋጋ እየጫናችሁ ባትበዙብዙት ጥሩ ነው።»

ከዚያም ጉዞ ጀመሩ።

ሁለት ታጋዮች ከፊትና ከሁዋላ አጅበው ይዘውት ሄዱ። ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ጥቂት ታጋዮች ካሉበት ጉጆ ውስጥ ደረሱ። እየመራ የመጣው ሰው፤

«አሁኖችህ እዚህ ይቆዩ። ምንም አትስጋ» አለው።

«ወዴት ልትወስድኝ ነው?» አለ ነጋዴው ፈራ ተባ እያለ፤

«ተከተለኝ።»

ተከትሎ ጉዞ ጀመረ። ጫቱን እያላመጠ፤ ሀሳቡን ካራምባም፤ ከቆም እያነሳ እየጣለ፤ ከአንድ ጉጆ በር ላይ ሲደርሱ ታጋዩ ቆም አለና በድጋሚ ፈተሸው።

«ወዴት ነው የምንሄደው?»

«ጠርናፊያችን ያነጋግርሃል።»

«ምንድነው ጠርናፊ?»

«የመጀመሪያህ ነው ወደ ነፃ መሬት ስትመጣ?»

«ሶስተኛዬ ነው» ብሎ ዋሽ።

ጠርናፊ የሚለውን ቃል አሰማውቁ አናደደው። መጠየቁ ደሞ የበለጠ አበገነው። ፊቱም ገረጣ።

ታጋዩ ወደ ጉጆው ይጓዙ ገባ።

ሶስት ታጋዮች ሻይ እየጠጡ የሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። «ኖር ኖር» ብለው እንግዳውን ነጋዴ ጨበጡት። መቀመጫም አቀረቡለት። ነጋዴው ለመረጋጋት እየሞከረ ተቀመጠ።

«ሻይ ይቀዳልህ?» አለው ልጅ እገሩ ቀጭን ታጋዩ።

«እሺ ይሁን፡፡ አላህ ያክብርልኝ፡፡»

«መንገድ ላይ ችግር ነበር?»

«ምንም አይል» አለ - እንዳይቀጣጥር እየተጠነቀቀ፡፡

ጉጆው ውስጥ ከነበሩት ሶስት ታጋዮች አንደኛው፤

«ለመሆኑ ስለ አሁኔደግ ትግል ህዝቡ ምን አስተያየት አለው?»

ሲል ጠየቀው፡፡

«አ ... ህዝቡ ናፍቆአችሁዋል፡፡ 'ኢትዮጵያ ሀየሎችን የመሰለ ጀግና የምታፈራው በምስተ አመት አንድ ጊዜ ነው' እያለ ህዝቡ ይነጋገራል፡፡ ሀየሎችን ለማየት የማይገባቸው የለም፡፡ ከነ ዘርአይ ደረሰ፤ ከነ ሞገስ አስገደም፤ ከነ አለላ አባነጋ፤ ከነ አብርሃ ደቦጭ፤ በሁዋላ ሀየሎች ተወለደ እያለ ያወጋል - ህዝቡ»

«አዎን ...» አለ ታጋዩ «... እነዋለልኝ መኮንን፤ እነ አብዱላ አጋ እነ አዲ ቱወድርስ፤ እነ ሀይለማርያም ማሞ፤ እነ በላይ ዘለቀ፤ እነ መለስ ተክለ እነ ማርታ መብራህቱ፤ እነ ጥላሁን ግዛው ... እነዚህን አታውቃቸውም?»

ነር ሰይድ በጥያቄው ግር ተሰኘ፡፡ መደናገሩ እንዳይታወቅበት ግን ፈገግ ሲል ሞክረ፡፡ ታጋዩን ለማስደሰት ብሎ ነበር የሰሜን ስመጥር ሰዎችን ማነሳሳቱ፤

«ከትግራይ ማለቱ እንጂ ከመላው ኢትዮጵያም በርካታ ጀግኖች ተፈጥረዋል» ሲል ጉዳዩን ቀለል ሲያደርገው ሞክረ፡፡

«እነ ዘርአይ የትግራይ ሰዎች ናቸው እንዴ?»

አሁንም ያልጠበቀው ጥያቄ ገጠመው፡፡

«ማለቱ ... ትግራይና ኡርትራን ምን ለያቸው? አንድ ናቸው ብዬ ነው፡፡ ቁዋንቱዋ ... ባህል ...» አለና ያሰበውን ሳያጠቃልል አቆመ፡፡

«ፖለቲከኛ ነው የምትመስለው፡፡»

ነር ሰይድ አልተርበተበትም፡፡

«ህዝቡ ሁሉ ሳይጠድ ፖለቲከኛ ሆኖአል» አለ ፈገግ ብላ፡፡

«ብዙ ሰብር ነጋዴዎች ግን ይህን ስለመሰሉ ጉዳዮች ደንታ የላቸውም፡፡»

ነር ዝምታን መረጠ፡፡ ይህ ታጋዩ ሆነ ብሎ እየተገነዘብኩት

መሆኑን ተረዳና ሲጋ፡፡ ታጋዩ ቀጠለ፤

«አለቆችህ እጅግ ራስ ወዳዶች ናቸው!»

በዚህ ድንገተኛ ንግግር አመዱ ቡን አለ፡፡ ታጋዩ ላይ አፈጠጠ፡፡

«እኔ ነጋዴ ነኝ፡፡ አለቃ የለኝም፡፡»

«ትናንት ማምሻውን ግን ስላንተ ሲያወጉ ነው ያመሹት፡፡»

«እነማን?»

«አለቆችህ ...»

«እንዴት ... ስለኔ ... ምን ... እኔ ምንም አለቃ አላውቅም ... ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይሆን ...»

«አይመስለኝም፡፡ ስላንተው ነው ይነጋገሩ የነበረው፡፡ በርግጥ ምስጢር መጠበቅ ነበረባቸው፡፡ አንተን ወደ እሳት ከላኩህ በሁዋላ እነሱ ዊስኪ እየገለበጡ ምስጢራቸውን ያራግፋሉ፡፡ በጣም ቂላቂሎች ናቸው፡፡ ግን ሀየሎች ቢገደሉ ትግሉ የሚቆም ይመስላቸዋል? አንተም ከንግዱ ሌላ ድራማ ባትሰራ ይመረጣል፡፡ ሁሉንም ያወቅነው ትናንት ማምሻውን ነው፡፡»

መልስ አልሰጠውም፡፡ ታጋዩ ቀጠለ ...

«... ብዙ የሚያሰጋህ ነገር የለም፡፡ እኛ ካንተ ጋር ፀብ የለንም፡፡ ስርአቱን ነው የምንታገለው፡፡ አጋልጣቸውና ይህን አስቀያሚ ስራ እርግፍ አድርገህ ተወው፡፡ እኛ በደም ለታጠበ ስርአት ለምን ታገለግላለህ?»

ለደቂቃዎች ሲተያየ ቆዩ፡፡

«እንግዲህ የምታደርጉኝን አድርጉ» አለ ተስፋ በቆረጠ ድምፅ፡፡

«ምን እንድትፈፅም ነው የታዘዝከው?»

«ሀየሎችን እንድገድል፡፡»

«ብቻህን?»

«የለም! ተባባሪዎች አሉ ...»

«ከተባባሪዎችህ ጋር የት ነበር ቀጠረክሃሁ?»

«ባንክ ቤቱ ደጃፍ ላይ እንድቆም ነው የተነገረኝ፡፡»

«ከዚያስ?»

«ተባባሪዎች ራሳቸው መጥተው የምልክቱን ኮድ እንደሚነግሩኝ

ነው ያሳወቁኝ፡፡»

«ምንድነው የኩድ ቃሉ?»

«አውሎ ነፋሱ፡፡»

«ምን ማለት ነው! አውሎ ነፋሱ?»

«የሀየሎም የኩድ ስም ነው ...»

«ለምን ትዋሻለህ!» ብሎ ታጋዩ በቁጣ አፈጠጠበት፡፡

ነር ሰይድ ትጭም ብሎ ከታጋዩ ጋር ተፋጠጠ፡፡

«ትሰማኛለህ!? እንደ ደርግ ገራፊዎች ገልብጠን ስጋህን እንተለትለውም፡፡ በእሳት እንጠብስህም፡፡ ውሃ የሞላ ጠርሙስ በሲባጉ አስረን ብልትህ ላይም እናንጠለጥልም፡፡ የገማ ውሃ ውስጥ ጭንቅላትህን ነክረን አሳርህን አናበላህም፡፡ ኢህአዴግ ይህን መሰል ድርጊት የመፈፀም ባህልና ልማድ የለውም፡፡ በቅንነት ከተባበርክን እንተም ትጠቀማለህ፡፡ በተዘዋዋሪ ህዝቡን አገለገልክ ማለት ነው፡፡ መናገር የማትፈቅድ ከሆነ ግን በግልፅ ንገረኝ፡፡ እናስገድድህም፡፡ ሆኖም ለሆዳቸው ላደሩ አረመኔዎች ጥብቅና መቆም የሚያረክህ አይመስለኝም፡፡ ላስፈራራህ አልፈልገም፡፡ መዋሸትህን ግን አረጋግጥልህለሁ፡፡»

ነር ሰይድ እያመነታ ቆየ፡፡

ታጋዩ ቀጠለ ...

«የኩድ ቃላችሁን ልንገርህ?»

ነር ሰይድ የፌዝ ፈገግታ አሳየው፡፡

«እንድንገርህ ትፈልጋለህ?»

የታጋዩ እርግጠኛነት ድንገተኛ መገረምን ጫረበት፡፡

«የኩድ ቃላችሁ 'ጥቁር ቀበሮ' አይደለም?»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው፡፡ ሙሉ በሙሉ ተስፋ ቆረጠ፡፡

«ልክ ነው!» ቢል ተነፈሰ፡፡

«በል ቀጥል ... እንዲትም የተሳሳተ መረጃ አልሻም፡፡»

ነር ሰይድ ይናዘዝ ጀመር፡፡

በመጨረሻም ታጋዩ በመርካት ፈገግ አለና፡፡

«አሁን በቅጡ እንተዋወቅ! እውነተኛ ስምህን ንገረኝ» አለው፡፡

«ሳህሉ ባንትይርጉ» አለ፡፡

«ሀየሎም አባላለሁ፡፡»

- 3 -

አኖሌ ጉዞውን ወደማያውቃት አስመራ ተያይዞታል በአይሮፕላን፡፡ 'አስመራ - ትንሽዋ ሮማ' ሲባል ሰምቶአል፡፡ ጥቂትም እንብቦአል - ስለውበትዋ፡፡ ጂብሪልም አዳንቆ አውግቶታል፡፡ ከፀጋዩ ገብረመድህን ቅኔዎች ቀንጭቦ ጭምር በቃሉ አነብንቦለታል፡፡

«ምነው ሁሉ እንዳንቺ አስመራ ... እንደ ከተሞች መዲና ... አቀያላሉ ቢጠራ ... በየከፍሉ - በየቦሩ - በየመልኩ - በየተራ ... ፋኖሱን እንደ ደመራ ... በ-ናቤቱን እንደሰራ ... አያለ፡፡

ሊያያት ቸኮለ፡፡

ስለ አስመራ ቆነጃጅትም የሚበቃውን ያህል ሰምቶአል፡፡ ከወደዱ ይሉኝታ እንደማያውቁ ... ከጠሉ ደሞ ግልፅ እንደሆኑ ... ሰጥቅም ሲሉ ራሳቸውን እንደማያዋርዱ ... ብርቱዎች መሆናቸውን ሰምቶአል፡፡ ሮዛም ትጠብቀዋለች፡፡ ሊያያት ቸኮለ፡፡ የሳሙኤል የአክስት ልጅ፡፡ እንደ ሳሙኤል ገለፃ የሮዛ አፍንጫና ከንፈር ፈዝዘው የሚያዩት አይነት ውብ አይደለም፡፡ ጨዋታዋ ግን አይጠገብም፡፡

የሚገባዋቸውን ተልእኮ ደሞ አለበ፡፡ 'ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸው በቢሮአቸው እነጋግረውት ነበር፡፡ ትሁት ሆነው ነው ያገኛቸው፡፡ ይቀልዳሉ! ይጫወታሉ፡፡ ፈገግታቸው ቅቤ ነበር፡፡ ጥናቱ ባስቸኩዋይና በጥራት እንዲከናወን መመሪያ ሰጥተውታል፡፡ አስመራ ላይ ቢሮክራሲያዊ መጠላለፍ እንዳይገጥመው መመሪያ እንደሚሰጥ ነግረው አበረታተውታል፡፡ የቡርቃን አመፅ ለማቆም ያደረገውን ጥረት አድንቀው 'ኢትዮጵያዊ ስሜት!' ያለው ብርቱ ወጣት መሆኑን ጠቁመውታል፡፡

አኖሌ በተምታታ ስሜት ነበር ከፕሬዚዳንቱ ቢሮ የወጣው፡፡ ድንፋታና ጉራ ነበር ከኩሎኔሉ የጠበቀው፡፡ በግልባጩ ድመት ሆነው አገኛቸው፡፡ ስለ አዶልፍ ሂትለር ያነበበውን አስታወሰ፡፡ ብዙ አምባገነኖችና ጨካኝ ሰዎች ትሁት መሆናቸውን እንብቦአል፡፡ ይህም ፍርሃት ለቀቀበት፡፡ ወደ ታላላቅ ባለስልጣናት ደጅ መጠጋጋቱን አልወደደውም፡፡ ቡርቃ ላይ የተፈጠረበት አዲስ ስሜትም ሲሆን ምቹት አልሰጠውም፡፡ የጂብሪልን ብስጭት የተላበሰ ሮሮ አስታወሰ፡፡ 'እነዚህ ቶፋዎች ጦርነቱ በበረታና ባባነናቸው ቁጥር ማንኛውም ነገር እንዲጠና ይፈልጋሉ፡፡ በቅርቡ የእቁባቶቻቸውን ውሎ ጭምር ሳያስጠኑን አይቀርም' ብሎት ነበር - ከአንድ ቀን በፊት፤ መጠጥ ላይ፡፡

አኖሌ ፈገግ አለ። ተፋ ምን ማለት ይሆን? ሲል ራሱን ጠየቀ። ምናልባት 'ደንቁር' ማለት ሊሆን ይችላል ሲል ገመተ።

የዋቅ አባዱላ ዳስኩር በበኩሉ ጆሮው ውስጥ ያለማቁዋረጥ ይለማዋል። ኩባቢ አመታት በፊት ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡ ገበሬዎች ያስተማሩት። አለያም ለኦሮሞ ህዝብ ያስተላለፉት መልእክት ...

- ራስ ብሩን እድሜ እይምለላችሁ የገደላቸው። አለመጠን ያገበሰበሱትን ሙማ መሸከም አቅቶአቸው ነው የወደቁት። ወገኖቹ የኛ ነንድ መቼ ዛለ? ግን በጉልበታችን መብታችንን ካላስከበርን የኛ ቅልጥም ከወይራ ዛፍ አይሻልም። ማንም እየቆረጠ እሳት ውስጥ ይማግደዋል! -

አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ማሰብ ጀመረ። አልገባውም። 'ኦሮሞዎች መብቶቻቸውን ተነጥተዋል። እኛ ምን ይደረግ? አነገ ያልቻለውን እኔ እወጣለሁ?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ለራሱም ራሱ መልስ ይሰጥ ጀመር። 'እኮ ምን ተአምር ለመፍጠር? የሸፈተ ሁሉ ያሸነፋል? የአመፅ መሪ ለመሆን ብቃት ይኖረኝ ይሆን? ትግል ለመጀመር ምን አይነት ባህርይ ያስፈልጋል? ትግል ምንድነው? ጥይት? የቆቅ ኑሮ? ቆነጃጅት የሌለብት? ውጣ ውረድ የበዛበት? ሞት? እኛ እኔ ታጋይ መሆን እችላለሁ? የኦሮሞን ህዝብ መብት ለማስከበር አመጥናለሁ? -

አኖሌ እንደገና ይህንንም አሳብ ተወው። ይህን አሳብ ትቶ ወደ ተጨባጭ ተልእኮው ተመለሰ። ጂብሪል ከአላይያስ አፍወርቂ ጀምሮ ያሉትን የሻለቢያ መሪዎች ስም! ስልጣን! የግል ባህርይና የትምህርት ደረጃ የያዘ ሰነድ አስታቅፎታል። ስለኤርትራ ለማፅያን የሚያስረዱ በርካታ ጥናቶችንም ሰጥቶታል። ከተቀመጠበት ተነስቶ ከአይሮፕላኑ የሻንጣ ማስቀመጫ ኪስ የእጅ በርላውን አወረደ። በጥንቃቄ ከተቀመጡት ጾኪዎችም አንዱን መዞ አወጣ። ትላንት ማምሻውን አንድ ርእስ ማየቱ ትዝ ብሎታል። «የኤርትራ ወንበዴዎች የትግል አጀማመር» የማል።

ዶክመንቱን አውጥቶ ያገለብጠው ጀመር። ጥናቱ የሻለቃ ማእረግ ባለው አንድ የአየር ሃይል መኩንን የተዘጋጀ ሲሆን! ጥናቱ የተካሄደበት ጊዜ ደርግ ስልጣን በያዘባቸው አመታት ውስጥ ይመስላል።

አኖሌ ማዝብ ጀመረ ...

ጥቂት ገዎችን እንዳለፈ የጥናቱ ግልፅነት ይመስለው ጀመር።

«... ሳህል ውስጥ አንዲት አርጌት ከመንግስት ጦር ጋር ተጠግተው የምግብ እርዳታ እንዲያገኙ ተደርጉ ነበር ...» ሲል

የሚጀምረው አነቀፅ በስሜት ይዞት ነገደ።

«... ባልቲትዋ ግን የሚተርፍ ምግብ እያጠራቀሙ ወደ በረሃ እንደሚልኩ ስለተረጋገጠ ለጥያቄ ቀርበው! ስለጉዳዩ ያብራሩ ዘንድ ሲጠየቁ!

'አዎን አልካለሁ! ምክንያቱም ልጄ በረሃ ውስጥ ነው ያለው' ሲሉ ይመልሳሉ።

'ልጅዎ ሽፍቶአል! እንዴት ለሽፍታ ምግብ ይልካሉ?' ሲባሉ፤

'ይርበዋል! ይደክመዋል! ወገኖቹ ሁሉ ደግሞ ይወዱታል።' ሲሉ መልሰዋል።

ሻለቢያ ህዝቡን ያስተምረዋል። ከውጭ የሚመጣለትን ምግብ ለራሱ ሳይበቃው ለህዝቡ ያድላል። ከህዝቡ ለወሰደው ለማናቸውም ነገር በመጠኑም ቢሆን ይከፍላል። ለዚህም መሆን አለበት የህዝብ ድጋፍ ያለው።

«... ኢትዮጵያና ኤርትራ በፌዴሬሽን እንዲወሃዱ የተባበሩት መንግስታት በ1950 ዓ.ም ወሰነ። ያኔ ነው እንግዲህ ኤርትራውያን ወደ ካይሮ መለደድ የጀመሩት። ከዚህም ጥና ዋናዎቹ ኢብራሂም ሱልጣን - እንደሪስ አደም - አስማን ሳህ ሳቤ - ወልደአብ ወልደማርያምና ፋሽስት ኢጣሊያን ሲያገዙ የነበሩ ባንዳዎችም የስደት ጉዋድ ነበሩ።»

አኖሌ ግማሹን ታሪካዊ ትንተና ዘለለውና ማንበቡን ቀጠለ። ሻለቢያ እንዴት ጠንካራ ድርጅት ሊሆን ቻለ? ለሚለው ጥያቄ በቂ መልስ እንደሚያገኝ እየተሰማው በችኮላ ሰመጠበት።

«... ጀብሃ ገና ከጅምሩ በአድሃሪዎች መሪነት የተመሰረተ ነው» ይላል ጥናቱ ማብራሪያውን ሲቀጥል «... እይዲያሊዝምን ከማቲሪያሊዝም ለማገናከብ ከሚሞክረው የኢዝላማክ ሶሻሊዝም የቅዥት ፍልስፍናም በመጠኑ ተርክፍክፎበታል። የክርስቲያኑ ታጋይ መሪዎች እነ አድሪስ መሐመድ አደምና ወልደአብ ወልደማርያም ናቸው። አድሪስ መሐመድ አደም የቤኒአሚር ተወላጅ ሲሆን ከመነሻውም ኤርትራ ከሱዳን ትደባለቅ እያለ ሲለፍፍ የነበረ ነው። ከህዝቡ በልቶ ህዝቡን ከመጨረስና ከማስጨረስ በስተቀር እጅግም የሰራው ቁምነገር አልነበረም። ህዝቡን እሱ የሚበዝብዘው አንሶት እራሱ ባመጣው ጣጣ በመንግስት ወታደር ሲደበደብ ጥሎት ይሸሻል እንጂ ሊከላከልለት አይችልም ነበር። ይህ የሚያሳየው ለህዝቡ አለመቆሙንና ህዝቡንም ማደራጀት አለመቻሉን ሲሆን የህዝቡም ድጋፍ አልነበረውም።

«... እነ አሰማን ሳላህ ሳቤ 1960ዎቹ አጋማሽ ገደማ ከጀብህ ሲገነጠሉ ሀዝቡ ላይ የደረሰውን ጭቆና ምክንያት በማድረግ ነበር። ሻእቢያ ተብሎ የሚታወቀውን ቡድንም አቁዋቁሞ። በሀዝብ ላይ የሚሰራ ግፍ መቆም አለበት፤ የፖለቲካ ሀሲና መፈጠር አለበት። በማለት የተገነጠለው ሀይልም የራሱን ግንባር ማጠናከር ጀመረ። የዚህ ሀይል የተዋረው አዛዥ ኢሳይያስ አፍወርቂ ይባላል። ኢሳያስ ወታደራዊውን ክንፍ በሚመራበት ወቅት ጀብህ ሻእቢያን እንደለመደው ለማጥቃት ሞክሮ ሻእቢያ በኢሳይያስ መሪነት ከፍተኛ ጉዳት አድርሶ እንዲሸሽ አድርጉታል። የሻእቢያን የፖለቲካ ነፍረትም በግልፅ ማወቅ ቢያስቸግርም በይፋ የሚያራምደው የኤርትራን ነፃነት ለማረጋገጥ እንደሆነ ይነገራል። ሆኖም በመሳሪያ ብቻ ሳይሆን በፖለቲካውም ረገድ የበሰለ መሆኑን መገመት ይቻላል። ከሀዝቡ ጋር ያላቸው ግንኙነት፤ የውጊያ አሰላለፋቸውን ስናይ ሻእቢያ ከጀብህ የተሻለ መሆኑን እንገነዘባለን። ሻእቢያን አጠንክሮ የያዘው የአንድ ሰው የአመራር ችሎታ እንደሆነ ብዙ ተመልካቾች ይጠቁማሉ። በምርኮኝነትም ሆነ በወዶ ገብነት የገቡ የሻእቢያ ወታደሮችም ይህን አይደብቁም። ሰውየው ይኸው ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባለው ነው።

«... በሻእቢያ አስተዳደር ውስጥ ገንዘብ ለወታደሩ በደመወዝ መልክም ሆነ በሌላ ሁኔታ አይከፈልም። በእያንዳንዱ ወታደር ላይ የሚገኝ ልዩ ሀብት ወይም የእርዳታ እቃ በቀጥታ የሰራዊቱ ይሆናል። ገንዘብ የሚጠቀሙት ከሀዝቡ ጋር ለሚደረገው የንግድ ልውውጥ ነው። ከሀዝብ ምግብ ሲወስዱም ገንዘብ ይከፍላሉ። ከወታደራዊ ልምምድ ሌላም የፖለቲካና የርእዮተ አለም ትምህርት አላቸው።

«... ስለ ሻእቢያ በግልፅ የሚታይ አንድ ነገር አለ። ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባል ሰው ይኑርም አይኑር ለሻእቢያ እጅግ አስፈላጊ የሆነ አንድ ሰው ግን አለ። የሜዳው ተዋጊዎች ክብራቸውን በነስርአታቸውን ያገኙት በዚህ ሰው የአመራር ችሎታ ስለሆነ ኢሳይያስ እንዲሁ «ዞርበል!» ተብሎ የሚገፈተር ሰው አይደለም። የአሰማን ሳላህ ሳቤ ችግርም ይኸው ሊሆን ይችላል ተብሎ ይገመታል። የኢሳይያስን አካሄድ ላይወደው ይችላል የሚል ጥርጣሬ አለ። ግን ምን ያድርገው?

«ጊዜያዊ ወታደራዊ የደርግ መንግስትም እዚህ ሰውዬ ላይ ማተኮር አለበት። ኢሳይያስ ማነው? ምን ይፈልጋል? ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊኖር ይወስናል? ወይስ ኢሳይያስ ራሱ አጉል ጀብረኛ ወይም አድሃሪ ይሆን? ኢሳይያስ የሀዝቡን ጥያቄ በትክክል ያውቃል ማለትስ ይቻላል? ደጋግመን ልናነሳው የሚገባን ጥያቄ ነው።»

አኖሌ በረጅሙ ተነፈሰ ... ጥናቱ የቆየ ቢሆንም አላረጀም።

በእጅ ብዛት አልተሻሸም። አቡዋራም ጠግቦአል። አለቆች ያዩት አይመስልም። አኖሌ የጂብሪልን ንግግር አስታወሰ። ማስጠናት ይወዳሉ - ግን እያነበትም - ቢያነበትም አይገባቸውም - ቢገባቸውም ትክክለኛ ውሳኔ አይወስኑም - ፈሪዎች ናቸው ያለው ትዝ ብሎት ፈገግ አለ። 'የኔ ጥናትም የመደርደሪያ ራት ከመሆን አያመልጥም ሲል አሰበ።

በጥናቱ ላይ ተረማምዶ በአሳብ ወደ ቡርቃ ነጉደ።

የቡርቃ ሰዎች ከጦር የተሻለ የውጊያ መሳሪያ የላቸውም። ምናልባት ጠንካራ ክንዶችና - አይበገሬ ልብ ሊኖራቸው ይችላል። አዎን ብሩህ አእምሮም አላቸው። ያመፁ ጊዜ ባዶ እጃቸውን ለጦርነት ተዘጋጅተው ነበር። ሆኖም ጦሮቻቸውን ለጊዜው እንዲያስቀምጡ ተማፅናለቸዋል። በርግጥ በወቅቱ ከዚያ ሌላ አማራጭ አልነበረም። በሰሜን ብቻ ተገፍቶ ከታጠቁና ከሰለጠኑ ወታደሮች ጋር መፋለም ወጤቱን ከንቱ አልቁት ብቻ ነው የሚያደርገው - እያለ ቢያሰላስልም አኖሌ ይህን እምነቱን ሊገፋብት አልቻለም። 'ኢሳይያስ ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊቆይ ወሰን? የሚለው ጥያቄ ጭንቅላቱ ውስጥ ቀርቶአል። ኢሳይያስ ምን አይነት ሰው ነው? ጀብረኛ ወይስ እውነተኛ ለሀዝብ የሚታገል ጀግና? አድሀሪ ወይስ ሩት ተመልካች - ሩት አዳሪ?

ዋቁ አባዱላ ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡት የቡርቃ ገበሬዎች ንግግር ሲያሰሙ ፊቱ ድቅን አለ። ...

- ክንዳችን ከወይራ እንጨት ይጠነክራል! መሪታችን ግን ለሰላላ ነው። ሀብታሙን መሪታችንን ለማረስ ያን ያህል ጠንካራ ክንድ አያሻም። ጨቅላዎች በቀላሉ ያርሱታል። ይህ ከሆነ ዘንዳ እኛ ጉልማሳች ይህን ክንዳችንን በሚንቁን ነፍጠኞች ትክሻ ላይ ለምን አክርረን እንሰነዝረውም? ነፍጠኞች አማርኛ ተማሩ እያሉ ቁም ስቅል ያሳዩናል። አማርኛ ምን ጠቀመን ወገኖቹ? በርግጥ የነፍጠኛ ሎሌዎች ግብር ሊሰበሰቡ ሲመጡ እንዳይችገሩ ረድቶአቸው ይሆናል። ጦር ሜዳ ላይ እኛን ወደ እሳቱ ለመግፋት ቁዋንቁዋውን ይጠቀሙበት ይሆናል። በራዲዮናቸው ንጉሳቸውን ሲያሞግሱ እንድንሰማቸውም ይፈልጉ ይሆናል። ሌላማ ምን ሲፈይድልን? አይደለም እንዴ ወገኖቹ?

አኖሌ እልም አለ ወደ ቡርቃ ...

የተጨቁኑ ሀዝቦች ሁልጊዜ መብታቸውን ለማስከበር ሲሉ ለመታገል ዝግጁ ናቸው። መሪ ግን ይፈልጋል። ከመካከላቸው ጠንካራ መሪዎች እስኪያገኙ ድረስ ግን ያልተደራጀ ከንቱ መስዋእትነትን እየከፈሉ፤ እየተጨቁኑ ይቆያሉ። የኤርትራ ሀዝብ

ይህን ከባድ ፈተና እየተቁዋቁዋመው ነው። ኦሮሞዎችም እንደ መሀመድ እድረስ ጥሎአቸው የሚሸሽ ሳይሆን ክብራቸውን የሚያስጠብቅላቸው መሪ ይፈልጋሉ።

የታመቀ አየር ተንፋሶ ሲያበቃ!

«ወኔ ቢስ ነኝን?» ሲል ራሱን ጠየቀ። መልስ ለመስጠት ፈራ። የቡርታ ሰዎች ከአመፅ መሀል አውጥተው አሳደገው፤ እስተምረው እንዲመራቸው ጠየቁት። እሱ ግን 'ቆይ' አላቸው። አስከመቼ?

ሀውኒን ድንገት አሰባት ...

ቢያማክራት ጭንቀቱ ይቀለው ነበር። ወይም ይዘአት ከአፍሪቃ እጅግ ወደራቁ አገሮች በተሰደደ። ስለ ኦሮሞም ለዘልአለሙ ማሰብ ባቆመ። አዎን ... በአንድ የሩቅ አገር ሰዎች መሀል ጥሮ ግሮ መኖርን ተመኝ። በርግጥ ትክክለኛው ፍላጎቱ በስደት መኖር ስለመሆኑ ራሱም በቅጡ አያውቀውም።

ስለ አዲሳባ ኑሮ ደግ አሰላለለ። ትዳር መስርቶ መኖር። ፖለቲካ ውስጥ ሳይገባ። በሙያው እየሰራ እድሜውን መግፋት። ትዳር ስለመመስረት ሲያስብ የሚያውቃቸውን ሴቶች በአሳቡ ያስስ ጀመር።

ሀውኒ የለችም። ሌላ ማን? 'ሚር'ን ... ዝጋታም ናት። ሳምራዊት መልክ ብቻ! እንደሳሎን እቃ። ሊዲያ ... ለወሲብ ብቻ የተፈጠረች ጉድ! የጉድ ጉድ። ፌሩዝ ... ጥሩ ብትሆንም ካልሰለምክ እያለች የምትረብሽ። አበባ - ዘረኛ። ሰላማዊት - ትምክህተኛ! እያለ ሲያጣጥላቸው ከቆየ በሁዋላ የዲት ላይ ሲደርስ ቀጥ አለ። ይወዳታል። ጥሩ ናት። በሁሉም ነገር ተስማምተው ነበር። አማራ ናት። ቤትዋ ወስዳ ከአባትዋ አስተዋውቃው ነበር። ጥቂት አውርተው ተጋጩ። አልተገባቡም። ስለ ኦሮሞ ያላቸው አመለካከት ጨፈገገው። ገና ስሙን ሲሰሙ ግንባራቸው ሲቁዋጠር አስተውሎአል። እዘነባቸው። 'ወደል ነፍጠኛ' አላቸው በልቡ። ከመጀመሪያው ቀን በሁዋላ ደጃቸው ሳይደርስ ቀረ። የዲትን ማግኘቱን ግን ቀጠለ። የዲት የዩንቨርስቲ ተማሪ ናት - የሶስተኛ አመት፤ የሀገር። ቆንጆዬና ብስል ናት። አኖሌ እያፈቀራት መሆኑን ቢረዳም አብሮአት ሊቀጥል አልፈቀደም። አባትዋን አጥብቆ ጠላ። ለጉዞ ከመነሳቱ በፊት አግኝቶአት ነበር። እንደምታፈቅረው ስትወተውተው የልቡን በግልፅ ነግሮ ሊለያት ወሰነ! የወጪ እየጠጡ ነበር - ጉርደን ጂን፤

- ልጉዳሽ አልፈልግም - አላት - እንደምወድሽ ግን እመኝ -

- ከወደድክኝ ለምን ትሸሸኛለህ?

- አባትሽን አጥብቄ እጠላቸዋለሁ -

- በአባቱ ምክንያት እኔን መራቅ ይገባህል?

- እንቺ ለአባትሽ ደንታ የሌለሽ ብትሆኚ ደግ ነበር። ለአባትሽ ያለሽ ፍቅር መለኪያ የለውም። ሁለቱ ስሜቶችሽ ወደፊት ይጋጩብሻል። ስለ አባትሽ መልካምነት ስታነሺ ክፉ መናገሪ አይቀርም። ቤተሰቦችሽ ዘንድ እንድሄድ ስትጠይቁኝ ስለማልስማማ እንጋጫለን። ይቅርታ የኔ ፍቅር -

- አባቱን አምርረህ የምትጠላበት ምክንያት በቂ አይደለም አኖሌ?

- ይገርምሻል የዲት። ከባህሪዬ የተሻለ ማሰብ አይችሉም።

- ማነው ባህሪዬ?

- ባህሪዬን አታውቁውም? ለነገሩ ባታውቁው ይሻልሻል። አንድ ደብተራ ነው። ስለ ኦሮሞ በግእዝ ያሰፈረው ፅሁፍ 'የጋላ ታሪክ' የነገዳቸው ቁጥር፤ ነፃነትን ለመግደል ያላቸውን አራባጅነትና የጭካኔ መጥፎ ለማዳቸውን ለማሳወቅ የጋላን ታሪክ ለመጻፍ ጀምረዋል። በሚል የጥላቻ አረፍተነገር ነው የሚጀምረው። ከዚያ ወዲያ ያለውን ተይው። ምንም አያደርግልሽ። አባትሽ ከዚያ ባህር የተቀዱ ሰው ናቸው። በድጋሚ ይቅርታ - ይህን የምለው ሳላዝነሽ ብዬ አይደለም።

- ይህ ለኔና ላንተ መለያየት ምክንያት ሊሆን አይችልም አኖሌ። ለምን በግልፅ ጠላሁሽ አትለኝም?

- አልጠላሁሽም የዲት -

- ባትጠላኝም ሌላ አፍቅረህ ይሆናል -

- በጭራሽ! -

- ወንዶችን ማመን ላይቻል ነው፤ አኖሌ -

- ጥሩ ልጅ ነሽ የዲት፤ ከኔ የተሻለ ሰው ማፋቀር ትችያለሽ። እኔ እንዳልጠላሁሽ ግን እመኝ። በሀይወቴ ሁለት ጊዜ ብቻ ነው ያፈቀርኩት። አንደኛዋ ደግሞ አንቺ ነሽ -

- ሌላዋስ? -

- አሁን የለችም። የቆየ ታሪክ ነው።

- ማን ትባላለች?

- ሀወኒ: -
- የትናት አሁን?
- አላውቅም። ስደት ላይ ልትሆን ትችላለች። ሞታም ሊሆን ይችላል-
- ላባቴ ምርጫዬ አንተ መሆንህን ነግራዋለሁኩ አኖሌ:-
- አዘነብሽ?
- ደስ አላለውም። እኔ ግን ፍርጥ፣ ቁርጥ አድርጌ ነው የነገርኩት።
- 'አረመኔ እንዴት ታገቢያለሽ ብለው አገር ይያዝልኝ አላሉም?:-
- አኖሌ እባክህ እንዲያ አትበል:-
- አንቺ ያለስተዋልሻቸው አያሌ ነገሮች አሉ ዮዲት። እነዚያ ያለስተዋልሻቸው እውነታዎች ግን ባጭር ጊዜ ውስጥ ገህድ የሚሆኑ ይመስለኛል:-
- ምንድነው ገህድ የሚሆነው አኖሌ?
- የርባ ዳዲ ትንቢት መፈፀሙ የሚቀር አይመስለኝም -
- ማነው ርባ?
- የባህሪዬ ባላጋራ - ብሎ ፈገግ አለ። አያያዙ እንዲህ አላት፤ «Harold G. Marcus የተባለ ታሪክ ፀሀፊ Imperialism & Expansionism in Ethiopia በተባለ መፅሀፉ ርባ የተባሉትን የአርሲ አሮሞ ጠቅሶ ፅፎአል።

'The hour has not come, but it will come; perhaps our children will see the departure of the oppressor' ነበር ያሉት ርባ ዳዲ። በርግጥም ልጆቻቸው እኛ መሆናችን ነው። ያንን ቀን መናፈቅ ጀምራለሁ ዮዲት። የሚንቀን ሁሉ ከባድ የመሬት መንቀጥቀጥ የደረሰ ያህል የሚርዱበት ተናፋቂ አለት -

- አኖሌ ዛሬ ብዙ ጠጥተህል። ስሜታዊ ሆነሃል:-
- በጭራቁ ምኒልክ ዙሪያ ስናወራ አባትሽ ምን አሉኝ መሰለሽ። 'እግዚአብሔር ኢትዮጵያን አንድ ለማድረግ ምኒልክን ላከ' የብሃላቸው ትርጉም ስውር አይደለም፤ ዮዲት። የሰው ልጅ ሁሉ ጌታ የሆነው እግዚአብሔር የላከው ገዢ ፍፁማዊ ነውና አሜን ብላችሁ ተቀበሉ ማለታቸው ነው። በዚህ እምነታቸው አባትሽ ከባህሪዬ በምን ይለያሉ? ለመሆኑ እስከ አንድ ጥያቄ ላቅርብልሽ ዮዲት፤ እግዚአብሔር ላንቺ

የዶሮ ፍትፍት ሊያጉርስ በክርኑ የኔን ጥርስ የሚያራግፍ ይመስልሃል:-

መልስ አልሰጠችውም። - ከእስመራ እንደተመለስክ በዚህ ርእስ ላይ በጥብቅ አነጋግርህለሁ - አለችው።

ተላሰመው ተለያዩ።

... አይሮፕላንዋ ፍጥነትዋን ቀነሰች። እስመራ ቀርበው ኖሮአል። አኖሌ ስለ ዮዲት ማለቡን ትቶ ወደ ሮዛ ተሻገረ። የሳሙኤል የአክስት ልጅ። የማይጠገብ ጨዋታ ያላት የእስመራ ልጅ ... ሊያገኛት ቸኮለ።

- 4 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ጂብሪልን በአስቸኩዋይ ወደ ቢሮአቸው ካሰጠሩት በሁዋላ ቀጣቸው ገፅታቸው ላይ እየተንገገገ፣ ከሰላምታ በፊት እንዲህ ነበር ያሉት፤

«የጠራሁህ እጅግ አደገኛ ስለሆነ ሁለት ጉዳዮች ላዋይህ ነው። ማታ በወንበዴዎች ሬድዮ የተነገረውን አዳምጠሃል?»

«ስብሰባ ስላመሸሁ አላዳመጥሁም ... ክቡር ሚኒስትር።»

«ደህና እኔው እነግርሃለሁ» አሉ ጠረጴዛቸው ላይ የተበታተነውን ወረቀት እያተረማመሱ «... ሆሎም አርአያ በተባለው ወንበዴ ላይ ጥቃት እንዲፈፅም ታማኝ ብለህ የላክኸው ሰው እቅድህን ሁሉ ሲዘክዝክ አምሽቶአል።»

በጥፊ የተመታ ያህል ደርቆ ቀረ።

«ውርደት ነው! ቅሌት ነው! ይህ የአመላመል ስህተት እንዴት ተፈጠረ? ለዚህ ጥያቄ በቂ መልስ ማቅረብ ሲኖርብህ ነው። በርግጥ ስህተት ከሆነ ማለት ነው» ብለው በንዴት በሚነድ አይናቸው ገረፉት።

«ምን ለማለት እችላለሁ ክቡር ሚኒስትር!» ብሎ በመረበሽ አይናቸውን ይሸሽ ጀመር። «... ይህን የመሰለ ሁኔታ በመላው አለም ሲያጋጥም የነበረና ወደፊትም ሊያጋጥም የሚችል ነው። ሰላዮች አስቸጋሪ ፍጡራን ናቸው። ይከዳሉ፤ ለሁለት ተቃራኒ ሀይሎች ይሰልላሉ፤ በጀግንነት መስዋእት የሚሆኑም አሉ። ይሄ የላክነው ልጅ ደህና ነበር። ከዚህ ቀደም ሁለት ጊዜ ከባድ ሀላፊነቶችን በብቃት የፈፀመ ሰው ነው። የፓርቲ አባልም ነው፤ ጉዋድ ሚኒስትር ...»

«ደህና! ትምህርታዊ ማብራሪያውን ለሌሎች አቅየው። ሁለተኛው የአኖሌ ዋቁ ጉዳይ ነው። ፕሬዚዳንቱ ዘንድ አስኪቀርብ ድረስ መገሳ ደርድሪያላት ለዚህ ስራ አቅተክዋል። በርግጥ በዚህ ደረጃ ታማኝ ሰው ነው ማለት ይቻላል።»

«ጉዋድ ሚኒስትር ... አኖሌ አስተማማኝ ሰው ነው።»

«ምን ያህል ፐርሰንት?» አሉት።

አስበና አመነታ።

«በፐርሰንት ለማስቀመጥ ያስቸገረኛል። ስለሌሎች ሰዎች መናገር በጣም ይከብዳል። በከፍተኛ ሰልጣን ላይ ያሉ ቁልፍ የፓርቲው ሰዎች ጭምር ሊከዱ ይችላሉ። የፓርቲያችን አባል ያልሆኑ ሰራተኞችም ታማኝ ሊሆኑ ብዙ ጊዜ አጋጥመውናል። ይሄ አከራካሪ ይመስለኛል። የኤርትራው ተግባር ባለሙያን ስለሚጠይቅ ከበድ ያለ ተግባር ነው። አኖሌ በብቃት ሊሰራው ይችላል ብዬ አምናለሁ። ምስጢር ይጠብቃል ብዬም አምናለሁ። ጥንቁቅ ነው። ጠጥቶ ራሱን አይስትም። ይህን ያህል አውቃለሁ። መቶ በመቶ ግን ስለ አኖሌ መናገር ያስቸገራል። የሰዎችን ልብ ጠልቆ ማወቅ ይከብዳል ...»

«የአነገ ሀባል ሊሆን አይችልም?»

«በጭራሽ!» ሲል አረጋገጠ ጂብሪል።

«አርግጠኛ መሆን ትችላለህ?» አሉ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«አርግጠኛ ነኝ ጉዋድ ሚኒስትር። ከሌሎች ሀይሎች ጋር ከቶ ግንኙነት ሊኖረው አይችልም። እኩይ ተልእኮ ይዞ የመጣ አለመሆኑን ከልብ አምናለሁ። አኖሌ በዚህ ደረጃ ጨርሶ አይጠረጠርም።»

«አንዳልከው ልጄ ሌላ ተልእኮ ላይኖረው ይችል ይሆናል። መጠንቀቅ ግን ያሻል። ትላንት በወንበዱ ሬድዮ መግለጫ እንደሰጠው ቡችላ ለፍርፋሪ ሲሉ ሀገር ሊሸጡ የሚደራደሩ ደላሎችን ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል። በጣም ... በጣም መጠንቀቅ ያሻል።»

ዝም አለ ጂብሪል። ለምላሽ እንኩዋ ፈጣን ነበር። ዛሬ ግን አመነታ። ሚኒስትሩ ቀጠሉ።

«ይህን ልጄ እዚህ መስሪያ ቤት ያመጠኸው አንተ ነህ። ተጨማሪ ሀላፊነት አለብህ።»

መልስ አልሰጣቸውም።

«ለማንኛውም። በየእለቱ የቴሌፎን ሪፖርት ያቅርብልህ።»

ጂብሪል «መመሪያውን ተግባራዊ አደርጋለሁ» የሚል ምላሽ ከሰጠ በሁዋላ ከተቀመጠበት ተነሳ።

«ቆይ ... ቆይ አልጨረስንም» አሉት።

ተመልሶ ተቀመጠ።

«ሌላ አስቸኩዋይ ጥናት የሚያስፈልገው ጉዳይ አለ።»

ጂብሪል ማስታወሻ ደብተሩን ገለጠ።

«በወያኔና በሻእቢያ አባልነት ተጠርጥረው የታሰሩ ሰዎች ስም ዝርዝር በአስቸኩዋይ ይለይ!»

«መልካም!»

«በከፍተኛ የንግድ ስራ ላይ የተሰማሩና በመንግስት መዋቅሮች ውስጥ የተሰገሱት የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች ስምና ሙሉ ስም በአስቸኩዋይ ይቅረብልኝ።»

«በመላው ኢትዮጵያ ከተሞች ነው?»

«አሁን ...»

«መልካም!»

«በደህንነት መዋቅሮቻችን ውስጥ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች መኖር አለመኖራቸው በድጋሚ ይጣራ!»

«መልካም!»

«ጨርሻለሁ!»

ጂብሪል ወደ ቢሮው ሲያመራ 'ፍፃሜ መጥቶአል!' የሚል ቃል መጣበት። የተሰጡት ትእዛዞች ፍርሀት ለቀቁበት። 'እነዚህ ሰዎች ተስፋ ቆርጠዋል ማለት ነው?' ሲል ራሱን ጠየቀ።

ሚኒስትሩን ዛሬ ከልክ በላይ ያነጫነጫቸው በህወሀት መሪዎች ላይ የተሰነዘረው የግድያ ሙከራ በመክሸፉ መሆኑን ጂብሪል አውቆአል። ስለዚህ ቁጣቸውን ችላ አለው። ይልቁን የኢትዮጵያን የወደፊት እድል ለማሰብ ሞክረና ተደባለቀበት። ጨለማ እንጂ ብርሃን አልታይህ አለው። እንደልማዱ አንድ ቅኔ አስታወሰ - የአንድ ታዋቂ ኢትዮጵያዊ ባለቅኔ ስንኞች።

... ደንስ ጉበዝ

ደንስ ጆግና!

ከራሻትከን አውልቅና ...

የቡርቃ ዝምታ

ስንኞቼ ስለጠፋብኝ ማሰብ ጀመረ ...

ጥቂት መስመሮችን ብቻ ይሆኑል ...

... ምንም - የምንም እንዳታሰብ!

ሁሉን ሁሉን እንድትረሳ!

ጭንቅላትክን ግዘፍበት!

የጃዝ ፋንፋር እንክዋክዋበት!

እናፋበት ሸልልበት!

የሲቃ ሳቅ አስካካበት ...

ዝግ ብሎ ያለበ እንደሁ

ይነግርሃል እንዳች እውነት!

መኪናውን አስነስቶ በረረ - አልኩል አስፈልገውታል።

ሲበሳጭ እንዲሁ ያደርገዋል ...

ክፍል - ሁለት

ማርያም አስመረይቲ

በረሃ ያሉትን አደራ!

ምእራፍ ስድስት

- 1 -

እምባሳይራ ሆቴል ሰባተኛ ፎቅ ላይ ሆኖ አስመራን ቀልቀል እያየ ይቆዝማል። ለአይን ያዝ አድርጉአል። ሲቪል የለበሱ ወታደሮች ደረታቸውን ገልብጠው በኩምቢሽታቶ ጉዳና ላይ ወዲያ ወዲህ ሲሉ ይታዩታል - አኖሌ ጥቆ።

አስመራ ደርሶ ስራውን ከጀመረ አስር ቀን ቢሞላውም እንኩዋ ከተማዋን ተዘዋውሮ ለማየት እምብዛም ፍላጎት አላደረበትም። የሚሰበው ነገር አጣ። አስመራ የምታዛጋ መንደር ሆነችበት። የቀድሞ ውበትዋን እያነሳሳች የምትተክዝ ባልቴት። የወታደሮች መፈንጫ ሆነችበት - አስመራ። ያቀረቀረ ህዝብ። ቀለማቸው

የረገፈ ግድግዳዎች። ባዶ። እና። ሞት የነገሰባት፤ ፍርሀት ያየለባት፤ ተስፋ ቢስ ከተማ ሆነችበት - አስመራ።

በዚህ ላይ በከተማዋ የሚያውቀው ሰው የለውም። ርዣ የተባለችው የሳሙኤል ዘመድም አልደወለችለትም። የምታርፍበትን ሆቴል ስለነገርኩዋት ራስዋ ትደውልልሁለች ነበር ያለው ሳሙኤል።

በረንዳ ላይ ቆሞ ፍርሀት ያራዳትን ከተማ እያየ መቆዘመ ስለቸው። ይልቁን የእለት ውሎውን ሪፖርት ማዘጋጀት እንደሚገባው አሰበ። እና ከመኝታ ክፍሉ ማስታወሻ ደብተሩንና ወንበር ይዞ ወደ በረንዳው ተመለሰ።

ዛሬ አብርሀ ፀሎት ከተባለ እስረኛ ጋር ነበር ውይይት ለማድረግ የሞከረው። ውይይቱ የተሳካ ነበር። እስረኛው መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ ባይሆንም በአንድ ነጥብ ግን አኖሌን መሳብ ችሎ ነበር። አኖሌ በሻእቢያ ሰላይነት ተጠርጥሮ በታሰረው በዚህ ሰው ባህርይ በእጅጉ ተገርሞአል። ማርያም ግምቢ ተብሎ ከሚጠራው ልዩ እስር ቤት ሄዶ ነበር ያነጋገረው፤

- እኔ የፖሊስ መርማሪ አይደለሁምና በተለየ መንገድ እንድትቀርቡኝ እፈልጋለሁ።- ይለዋል እንደተገናኙ። የሚያነጋግራቸውን እስረኞች ሁሉ በዚህ መንገድ ተለሳልሶ ነበር የሚቀርባቸው።

አብርሃ ፀሎት የተባለው እስረኛ ለአኖሌ የተለሳለሰ አቀራረብ ምላሽ ሳይሰጥ ስሜቱ በማይታወቅ ሁኔታ ገረመመው፤ አኖሌ ቀጠለ፤

- ብዙ ድብደባ አድርሰውብህል? -

በፋሻ የታሸገ ግራ እጁን እያየ ነበር ይህን ጥያቄ ያቀረበለት።

- ደህና ነው - ሲል ምላሽ ሰጠ አብርሀ።

- ስብራት አለው አጀህ? -

- አይመስለኝም -

- የሻእቢያ ሰላይ መሆንን አጫውተውኛል። እውነት ነው? -

- ልክ ነው።

- በተለሉ ማመንህ ያልተለመደ ነው - አለው አኖሌ ወሬ

ለማራዘም።

- መነድ ትርጉም አልነበረውም። ፖሊሶች እጅ ላይ መረጃ አረኝተዋል።

- ከደህንነት ሰዎች ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ አለመሆንህን ነው ፖሊሶቹ የነገሩኝ። ሰላይነትህን ከመንገዱ ወዲያ አለመተባበር ስቃይህን ማብዛት አይሆንም? -

- ስቃይን ፈርቼ የተሳሳተ መረጃ ብለጣቸው ምን ይጠቀማሉ? የደህንነት ሰዎች የሚፈልጉት የሻእቢያን የአስመራ የሰላላ መዋቅር ማግኘት ነው። ይህን ሳላገቡብኸውን የሚያረክ የሰዎችን ስም ዝርዝር ከኔ ይፈልጋሉ። አጋጣሚ ሆኖ እኔ ከአንድ ሰው ጋር ብቻ ነው ግንኙነት የነበረኝ። የመለመለሻም ይህ ሰው ነው።

- የሰውየውን ስም ለጥተኝቸዋል? -

- አላምሬ ነዋ።

- ማነው ለውየው?

- ሻምበል ቃለመለከት ካላዬ ይባላል።

- ተያዘ ታዲያ? -

- በሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት ውስጥ በዚህ ስም የሚጠራ መኩንን የለም ነው የሚሉኝ። መልኩን ጭምር በዝርዝር ተናገርሁ። ጠጉሩና አይነት ጥቁር፤ ቁመቱ ሜትር ከሰባ፤ አፍንጫው ሰልካካ፤ ጣይም፤ ጥርሶቹ ችምችም ያሉ ነጫጮች፤ ጢሙን ሙልጭ አድርጉ የሚሉጭ፤ ድምፁ ቀጠን ያለና ስለታም፤ አረማመዱ ፈጣን፤ መሆኑን ዘርዝረ ገለፅኩ። የምንገናኘው ከምቢሽታቶ ላይ እንደነበር፤ የምንለያየውም በዚያው ጉዳዩ መሆኑን፤ ከመለመለኝ ሶስት ወር ብቻ እንደሆነ፤ በተያዝኩበት እለት በእጄ የተገኘውን መረጃ ለአንድ ሰላላ ሰው እንዳስተላልፍ እንደሰጠኝ፤ የተጠቀሰው ሰው በዚያው በኩምቢሽታቶ ጉዳዩ ላይ ራሱ መጥቶ ሲጋራ እንድለኩስለት እንደሚጠይቀኝ፤ እኔም በክብራት ወይስ በሳይተር ብዬ እንዳማርጠው፤ ምርጫው ክብራት እንደሚሆን፤ የምስጠው መልእክትም በክብራቱ ውስጥ ስለሚገኝ፤ ክብራቱን ለትጠቀሰው ሰው ከሰጠሁ በሁዋላ የልብቴ ተግባራ እንደሚያበቃ ነበር የተነገረኝ። ይህን ከመፈፀሜ በፊት ነው የተያዝኩት። እናም ይህንኑ አብራራሁ። ፖሊሶች ግን ጨርሶ አሳመኑኝም። እየተለደሁባቸው መሆኑን ደጋግመው ይነገሩኛል። እውነታው ግን ይህ ነው።

አኖሌ የፈዘ ፈጥጋታ አሳይቶት፤

- በርግጥም ተልድ ይመስላል - አለው። አያይዞም - ለአብነት ጠጉሩና አይነት ጥቁር መሆኑን ገልጸዋል። ይሄ ፊዝ ነው። ምክንያቱም ያንተና የኔ ጠጉርና አይነትም ጥቁር ነው። በዚህ ሁኔታ ከቀጠልክ ስቃይ ሊበዛብህ ስለሚችል መረጃ መስጠት ካልቻልክ በሌሎች አንዳንድ ነገሮች ለምን ትብብር አታደርግም? -

- ለምሳሌ ምን? - አለ አብርሃን።

- ህዝቡ ዐረ ሻእቢያ አቀዋም እንዲይዝ በመቀሰቀስ በመሳሰለው።

- እሱን አልፈሰሰምም -

- ለምን? - አኖሌ ተገረመ!

- ምክንያቱም እኔ ቴሌቪዥን ላይ ቀርቤ የማደርገው ትስቀስ የኤርትራን ህዝብ ስሜት የኢትዮጵያ መንግስት በሚፈልገው መንገድ ሊገራው አይችልም። መፍትሄው ሌላ ነው።

- በሚዲያ ቀርቦህ ብትናገር ምናልባት ነፃ ልትለቀቅ ትችላለህ።

- ነፃ ለመለቀቅ ነው መናገር ያለብኝ ወይስ ሻእቢያን ለመገዳትና የኢትዮጵያ መንግስትን ለመጥቀም? - ሲል አፋጠጠው። አያዘነም - ራሴን ነፃ ለማድረግ ስለ የምናገራት አንዲት ቃል ከቶ የለችም። መንግስት ድል የሚያገኝበትን መንገድ ግን ልጠቀም አችላለሁ። በርግጥ የደህንነት ሰዎች ኤርትራ ላይ ድል ስለሚገኝበት መንገድ ሀሳብ እንድለጥ አልገብኩም። የነሱ ልዩ ችሎታ አስረኛን ማስቀየት ብቻ ነው።

- ድል የማይገኝበት መንገድ ምንድነው? - ሲል ጠየቀው አኖሌ።

- አብርህ በሎት ደክም ያለ ፈገግታ ካሳየው በሁዋላ።

- ሀሳቤን አጻምጦህ ለመወርወር ነው ወይስ ሀሳቡን ካመነክበት በርግጥም የማስፈጸም አትም አለህ?

- አኖሌ አመነታለሁ።

- የማስፈጸም አትም የለኝም። ሀሳቡን ካመነክበት ለኩሎኔል መንግስቱ የማትረብ ችሎታ ግን አለኝ።

- አብርህ በሎት - ይህም ትልቅ ስልጣን ነው - ካለ በሁዋላ እንዲህ አያለ ያወጋው ጀመር!

- የኤርትራን ህዝብ ልብ ለማሸነፍ ዘጸው ቀላል ነው። በቅድሚያ ህዝቡ ላይ የሚደረገው የእውሮፕላን ድብደባ መቆም

አለበት። ሁለተኛ ወታደሮች ጉጭውን እንዳያቃጥሉበት ከብዮቹንና ፍየሎቹን እንዳያርዱ፤ ልጃገረዶችን እንዳይደፍሩ፤ ዛፎችን እንዳይቆርጡ ማዘዝ፤ ይህ በደብዳቤ የሚፈጸም ሳይሆን በማስማዳያ በአዋቅ ነው መነገር ያለበት፤ የገበሬውን እንደ በግ ያላገባብ ያረደ ሞት እንዲፈረድበት ማወቅ፤ በግልባጩ ደግሞ ወታደሩ ዛፍ እንዲተክል፤ በትርፍ ጊዜው ገበሬውን በእርሻ፤ በእጩዳና በእረም እንዲያገዝ ማድረግ፤ በገጠሮች ክልኔዝ፤ ትምህርት ቤትና መንገድ መገዛት፤ መቸም የገዝብ ችግር የሚገጥም አይመስለኝም። የእንደ ቢሌም የጦር መሳሪያ ጥይት ዋጋ እንደ ክሊኒክ አንቀባር ይገነባል። በተጨማሪ ከኤርትራ ተነቅለው ወደ መሀል አገር የተወሰዱ የፋብሪካ ማሽነሪዎች በሙሉ እንዲመለሱ ማድረግ፤ በተለይ በተለይ ወታደሮች ልቅገረዶችን አስገድደው እንዳይደፍሩ ጥብቅ ትእዛዝ መስጠት። ይህን ድርጊት የፈፀመ ወታደር ህዝብ በተሰበሰበበት በሞት እንዲቀጣ ማድረግ። ይህን የመሳሰሉ አርምጃዎች ከተወሰዱ በያንስ የገበሬው ልብ መዋለል ይጀምራል። ይህንን ለህዝብ አሳቢ መንግስት ምን ዓላማ ነው የምነለውን ማለት ይጀምራል። በረከቶችም ከመንግስት ጋር ታረቁ ማለት ይጀምራል። የኤርትራን ህዝብ ልብ ማግኘት የሚቻለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው። ይህም ብቸኛ አማራጭ መሆኑን አረጋግጥላለሁ።

- አኖሌ በተመሰጠ ነበር ያደመጠው። አብርህ ንግግሩን ገታ ሲያደርግ ግን እንደመባኑ አለ። አያመነታም!

- ሀሳብህ ያጉዋጉዋል። መንግስት ግን ይህን እንደ መፍትሄ ሀሳብ አይቀበለውም። ምክንያቱም... አለኝ ሲል የፈለገውን መልሶ ዋጠው።

እሱም ብዙማን አስቃወለ። የዘርቶን ገበሬዎች ለማረድ አድርገው የነበረውን ስሜትና መስገብን ሲያሳብ ዘገነው። የእስረኛውን የሚያዛዋዋ ሀሳብ በየትም አለም ያሉ አምባገነኖች ከቶ አቅቀውትም። አምባገነነት ደግሞ ፖሊሲ ሳይሆን ባህርይ ነው። ባህርይን እንደ ፖሊሲ መሻር አይቻልም። ከቶ አይቻልም - አያለ ለሌላ አንቀጣጣኝ - አኖሌ ዋቁ።

- በዚህ ነበር ከአብርህ ጋር የተለያየት። ሲለየው ግን አደነቀው። አያደነቀው ነበር ወደ ቀጣዩ ስራው የተጥቀዘው።

- በመንገድ ላይ ታዲያ 'መማዬ' ተብሎ በትዕል ስም ለሚጠራው ረዳቱ እንዳንድ ጥያቄዎችን አቀረበለት።

- ስማ መማዬ፤ ወታደሮች የህዝቡን ክብት እየነጠቁ ያርዳሉ እንዴት።

ጮማዬ ሳያመነታ ነበር ምላሽ የለጠው ...

- ምናለበት? የወንበዬ ዘርጃ አይደሉ እንዴት?-

- ልጃገረዶችንም እንትን ይላሉ የሚባለውስ?

- ሽንኩርቶቹ! ቀምሰው እያውቁም እርሳ? -

እኛሌ ልቡ ቀጥ ልትል ነበር። ጨቤ ልቡ ላይ የተሰኘ ያህል አቃሰተ። ጮማዬ ግን እንዳሻው ማውጋቱን ቀጠለ።

- ሽንኩርት ያልቀመሰ የጦር አባል በድፍን እርትራ ተፈልጉ አይገኝም። እኔ እንኩዋ አንድ ጊዜ ብቻ ነው የገጠመኝ። ግን አቃታትና ሞተች -

እኛሌ ቆሎው ተገፈፈ። በመደነቅም ያየው ጀመር፤

- አልቻለችኝም። የገዛ ነጠላዋን አልብሼያት ሂድኩ። የሰባ እመታ ምህረት ታሪክ ነው የማወጋዎ። አሁንም አንብቻለሁ። አስመራ ላይም ሽንኩርቶች እንደልብ አይገኙም። ገጠር ነው ምቹ። ያኔ ደግሞ አዛዦች ቆራጦች ነበሩ። በሉዋቸው ይሉናል። በዚህ ላይ ልጅነት አለ ...

እኛሌ መስማት ስለጨነቀው አቁሞረጠው፤

- በል ፈጠን እያልክ ነጻ። ዛሬ ሰአቱም ሳይታሰብ እልም ነው ያለው።

... እምባሰይራ ሆቲል፤ በክፍሉ በረንዳ ላይ ሆኖ ውሎውን በማስታወሻ ደብተሩ እያሰፈረ ሳለ ስልክ ጮኹ። ሂዶ አነሳው። የሆቲሉ አፕሬተር መስመሩን ሲለቅለት፤ 'ህላው!' አለ። የሴት ድምፅ ወደ ጀርድ መጣ። ውብ ድምፅ፤ ልሰልስና ጥፍጥ ያለ። 'ሮዛ መሆን አለባት' አለ ሰራሱ። አልተሳሳተም። 'ሮዛ እባለሁ' ብላ ራስዋን እስተዋወቀችው። አማርኛዋ የትግርኛ ቃዓ ቢኖረውም ችግር ግን አልነበረበትም። እኛሌ የሚለው ስም አስቸግሮአት ቃል በቃል እየረገጠች ነበር የጠራችው። ስትሰማመደው እንደቆየች አወቀባት። ቁጡብ መሆንዋን እኛሌ ፈጥኖ ገመተ። ጥሉበት የሰውን ባህርያት ወዲያው ወዲያው ፈርጆ ማስቀመጥ ይወዳል። መያው ያሳደረበት ተዕለኖ ሳይሆን አይቀርም።

«ካንተ ጋር እንድንገናኝ ሳሙኤል ነገረኝ። አስመራን እንዳስጉበኝህ ጭምር። ሳልደውልህ ዘገየሁ፤ ይቅርታ። ከከተማ ወጣ ብዬ ሰነበትኩ። በድጋሚ ይቅርታ።»

«ምንም አይደለም። የትና መቼ ነው ታዲያ የማገኘሽ?» ሲል ጠየቃት።

«ነገ በስድስት ሰዓት በአስመራ አቆጣጠር። ባር አምፔር። ታውቀዋለህ አምፔር?»

«አውቀዋለሁ» ካለ በሁዋላ «... በምንድነው ታዲያ የማውቅሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ፤

«እኔ ስለማውቅህ ችግር የለውም» ስትለው አላመናትም።

«የት ነው የምታውቁኝ?»

«ከሳሚ ጋር ጀርመን ላይ የተነሳችሁት ፎቶ አለኝ። መልክህ የሚጠፋ አይደለም። ፊትህ ላይ ደግሞ የማይረሳ ነገር አለ።»

«ምን?» አለ እኛሌ።

የልብ ምቁ ጨመረ። በሮዛ ግልፅነት መደስት ጀመረ።

«... ፊትህ ላይ ጥልቅ ሀዘን በሚገባ አነበብኩ። ፎቶህን ሳይ ሁልጊዜ ለነማማ ይህ ልጅ አንድ ያላገኘውና ያጣው ነገር ያለ አይመስላችሁም? እያልኩ ሰወተውታቸው ፊትህን ትክ ብለው ይመሰክቱና 'ለኛ ምንም አይታየንም' ይሉኛል። ታዲያ ይህንኑ አንድ ቀን ለሳሚ ስነግረው፤ እንባ እስኪወጣው ድረስ ስቆ ስቆ ሲያበቃ 'እኛሌ ምንም አሳዛኝ ፊት የለውም። እንደ ኦሮሞ ምድር የዱር አራዊቶች በደስታ የሚኖር ሰው ነው' አለኝ» ብላ ረጅም ላቅ አሰማችው።

እኛሌም አብሮአት እየሳቀ፤

«ሳሚ መሆኖ ስለኔ ደግ ነገር ያወራል ብዬ አላስብም። ድራሽ ይጥፋ!» ካለ በሁዋላ «... አንቺ ስላደረብሽ ስሜት ግን በጣም ቀገርሟልህ። እንዳልተሳሳትሽ ደግሞ አረጋግጥልሻለሁ። ከእርካታ ይር የተፈፋቅሁ ሰው ነኝ። ያን ስሜት ይሆናል ያነበብሽው። ዞሮ ዞሮ ስለኔ ጥቂት በማሰብሽ አመለግንሻለሁ። ካንቺ ጋር ማውራትና መግባባት ይቻላል የሚል ስሜት ጭምር ክልብ አሳድሬያለሁ። የነገው ቀጠሮም ፈጥኖ እንዳደርስ እመኛለሁ።»

«እኔም ቸኩያለሁ» አለችው ክልብ በሆነ ድምፅ።

«በይ ቻዎ ሮዚና!»

«ግራሴ ቺቪዲያም!»

ስልኩን ዘግቶ ወደ በረንዳው ተመልሶ የማስታወሻ ደብተሩን ማገላበጥ ቀጠለ። እኛሌ በቀን አስራ ስድስት ሰአት ነው የሚሰራው።

እስረኞችን፤ ህዝቡን፤ የታሪክ ሰዎችን፤ ጄኔራል መኰንኖችን፤ ተራ ወታደሮችን፤ ከፍተኛና መስመራዊ መኰንኖችን ያነጋግራል። ውሎውን ደግሞ በየእሳቱ ወደ አዲሳባ ሪፖርት ያደርጋል።

የአስመራ የህዝብ ደህንነት ሽም ኩሎኔል ዝናው ዘወትር ተሲያት ላይ እየደወለ ማምሻውን ካልጋበዘኩህ እያለ ቢያስቸግረውም ከአንድ ምሽት በላይ አልተገኘለትም። ጉረኛና ቅብጥብጥ በመሆኑ ጠልቶታል። ሆኖም ማንኛውንም መረጃ በጠየቀው መሰረት በፍጥነት ስለሚያቀርብለት ምንጊዜም የሞቀ ፈገግታውን ይቸረዋል። እንደሁኔታውም በጉራ ለተወጠረች መንፈሱ ምግብ ይሆን ዘንድ ሽርፍራፊ አድናቆቶችን ይወረውርላታል።

አኖሌ በአስር ቀን ውስጥ የሰበሰባቸውን መረጃዎች እየገለበጠ ይፈታትሽ ጀመር። ካነጋገራቸው በርካታ እስረኞች መካከል ሶስት የኢትዮጵያ ወታደሮች የእንባ ከረጢቱን አስፈትተውታል። ስለ ህዝብና ዴሞክራሲ፤ ስለሰላምና ጦርነት አጥብቆ እንዲያስብም አድርገውታል። በነዚህ ወታደሮች ምክንያት የራሱን ፖለቲካዊ እምነት ለመፈተሽ ጭምር ተገደለ። በተለይ ፍትህ የማግኘት ጥያቄ በህሊናው ደጋግሞ ጮኸ። ስለመንግስት ባለስልጣናት ህሊና ጭምር አሰበ። በርቀት ሲያስባቸው ፈራቸው። በእነዚያ ሶስት ወታደሮች ምክንያት ስለራሱ የጉዞ አግጣጫ ደጋግሞ ለማሰላሰል ተገደለ። እራሱ ለሚያቀርበው ስፍር ቁጥር የሌለው ጥያቄ ምላሽ ግን አያገኝም። ከሶስቱ ወታደሮች ጋር ያደረገውን ቆይታ ሲያስብ ያልተለመደ የአመፅ ስሜት በመላው ሰውነቱ ተሰራጭቶ ይሞቀዋል፤ ይነዝረዋል። ንዝረቱ ከስቃይ ጋር የተቀላቀለ ነበር። የእነዚያ ሶስት ምስኪን ወታደሮች ገፅታ ፊቱ ድቅን ሲል ራሱን በነርሱ ቦታ አስቀምጦ ይሰቃያል ...

... ሞት የተፈረደባቸውን እስረኞች መዝገብ ሲያገላብጥ ነበር ስማቸውን ያገኘው። የመቶ አለቃ አክሊሉ ይባላል - መጀመሪያ ያነጋገረው ወታደር። ገና ያየው አለት በመኰንን ገፅታ ላይ ፍርሀት ሳይሆን ተስፋ ማጣትን ነበር አኖሌ ያነበበው፤

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ይለዋል።

- አዛዢን ገድዬ።

- ምክንያቱን ታብብራልኛልህ?»

መኰንን ታሪኩን አላጥሮ አጫወተው።

ጊዜው ከሶስት ወራት በፊት ነበር ...

ከሰራዩና ከሀማሴን አውራጃዎች የተመለመሉ የህዝባዊ ሰራዊት አባላት ጊንዳእ በሚባል ቦታ መከላከያ ይዘው እንዲቀመጡ ከተደረገ በሁዋላ ምፅዋ አካባቢ ያላች አንድ ኩረብታ ለመያዝ ውጊያ እንዲከፍቱ ታዘዙ። የዚህ ውጊያ አላማ እነዚያ ሰዎች ኤርትራውያን ስለሆኑ እሾህን በሾህ እንዲሉ እርስ በርሳቸው ከተጫረሱ በሁዋላ ሻእቢያ ሲዳክም መደበኛው ጦር እንዲዋጋና የመደበኛ ሰራዊቱን መስዋእትነት ለመቀነስ ታስቦ ነበር። የህዝባዊ ሰራዊቱ አባላት ግን ይህን ስለተረዱ ውጊያ ሲጀመር ጥይቱን ወደ ሰማይ ይረጩት ጀመር። የሻእቢያ ተዋጊዎችም ሁኔታውን ስለተገነዘቡ የምላሽ ተከላቸውን ወደሰማይ ላኩ። አዛዥ 'ተነቃነቅ!' እያለ ቢያንባርቅም ሽማግሌዎቹ ካሉበት አልተነሱም። አባትና ልጆች በደመነፍስ ተገባቡ። ሊጉዳዱ አልቻሉም።

አስመራ ያለው የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት አዛዥ ይህ «የአባትና ልጆች ቀልድ» ሪፖርት ሲደረግለት ለመቀጣጫ ሃያ ወታደሮች እንዲረሽኑ ያዘለ። ተረሽኑ። ይህ እርምጃ ሁለት ሺህ የሚሆኑትን ኤርትራውያን ሽማግሌዎች ከፋኛ አስቆጣ። ቁጣው እያደገ ሂደቱም የሰራዩና የሀማሴን አውራጃዎች የህዝባዊ ሰራዊት አባላት የነበሩበትን ተራራ ለቀው መውረድ ጀመሩ።

ጉዞ ወደ አስመራ ሆነ።

ፖለቲካ ሀላፊዎች በዚህ ድንገተኛ አመፅ ይደናገጣሉ። በመንገድ ላይ ቀድመው ይለምኑዋቸዋል። ወይ ፍንክች! ያስፈራሩዋቸዋል። ወይ ንቅንቅ! ጉዳዩ ጄኔራል ሁሴን ዘንድ አስመራ ደረሰ። ጄኔራሉ ብዙ አላሳሰባቸውም። 'ረሽኑ'ዋቸው ሲሉ አዘዙ። አመፅን በማፈን የሰለጠነ አንድ የኮማንዶ ሀይል ወደ አስመራ የሚጉርፈውን የሽማግሌዎች ሰራዊት እምባደርሆ ከተባለች መንደር አካባቢ በአንድ ከፈባታ ስር አውጥቶታል። መትረፍሶችን ጠምዶ አድፍጦ ጠበቀው። ሽማግሌዎቹ ኤርትራውያን እየተገተለተሉ የሞት ቀለበት ውስጥ እንዲገቡ የእሩም ተኩስ ዘነበባቸው። አብዛኛው ሞተ። ከፊሉ ቆሰለ። የሞተነት በደም የተበካ ጭቃ መሰለ። በዚህ ዘመቻ የመገናኛ መካከን የነበረው መቶ አለቃ አክሊሉ ህዝባዊ ሰራዊቱ ላይ የጥይት ጾፍ ሲዘነም እሱ ወባ እንደያዘው ሰው ይንቀጠቀጥ ነበር። አዎን ትዝ አለው - የሚስቱ አባት ከአመፀኞቹ መሀል መኖራቸው። ሚስቱን ከራሱ በላይ ያፈቅራታል። ለአባትዋ ያላትን ስለትና ፍቅርም ያውቃል። ተኩሱ እንዳለቀ በደመነፍስ ነበር በደም ወደተጥለቀለቁት ሽማግሌዎች የበረረው። ይፈልግ ጀመር - የሚስቱን አባት። አገኛቸው - እግራቸው ቆስሎ። እግዚአብሔርን አመሰግን። በደስታ ራሱን መቆጣጠር አቃተው። እንደምንም ከወደቁበት ደግፎ አንስቶአቸው በሬሳ መሀል ሲያቀዋርጥ አዛዥ ሻምበል ታምሩ

ያየዋል!

- ምን አያደረግክ ነው መቶ አለቃ አክሊሉ? -
- አማቹ ናቸው - ይላል በልመና ስሜት።
- አብዮት ልጅዋን ትበላለች! ጣለውና ጨርሰው -
- ጉዋድ ሻምበል እባክዎ ዛሬን ይዋሉልኝ። በህይወቴ እክስዎታለሁ።

- ግደለው! ትእዛዝ ነው።
አክሊሉ አማቹን ለቀቃቸው። አይኖቹ ግን ሻምበሉን ይማፀኑ ነበር።

- ግደለው።
- አይሆንልኝም ጉዋድ ሻምበል።

ሻምበሉ ሽጉጡን መዞ የሽማግሌውን ግምባር ለሁለት ገመሰው። ሽማግሌው በእፍጢማቸው ተደፉ። መቶአለቃ አክሊሉ ራሱን አላወቀም። ጣቱን የጠመንጃው ምላጭ ላይ አሳረፈ። ሳበው ... ሳበው ... አልለቀቀውም። አበራ አምስት የክላሽንኩቭ ጥይት በሻምበሉ ደረት ላይ ጠቀጠቀ። እና እጁን ለመንግስት ጠሰ።

- አኖሌ የአስረኛውን መቶ አለቃ ታሪክ በመደነት ለምቶ ሲያበቃ፤
- በጥፋትህ ምን እንደተፈረደብህ አውቀህል? - ሲል ጠየቀው።
- ጦት። አለ! ገፅታው ላይ የተቃጠለ ስሜት እየተነበበ።
- መቼ ነው ታዲያ ቅጣቱ ተፈፃሚ የሚሆነው? -

- የፊታችን አርብ ከሰአት - ካለ በሁዋላ - እየሰሰም አርብ ነበር የተሰቀለው - ሲል አክለበት። በእሳት የተለበሰበ ግንድ የመሰለ ገፅታው በድንገተኛ ተስፋ ተሞላ።

- አሁን ምን ይሰማህል? -
- ደስተኛ ነኝ።
- ለምን? -

- ሚስቴ የሆነውን ሁሉ ከሰማች በሁዋላ አንድም ጠብታ እንባ አልወጣትም አሉ። ጠጉርዋን ሽሩባ ተሰርታ! እጥርጥር ሰብሳ የእለቱ እለት ኩምቢሽታቶ ላይ መታየትዋን ስሰማ ደስታ ተሰማኝ። በህይወቴ ቢያንስ አንድ መልካም ተግባር ፈፅሜያለሁ።

- ኢትዮጵያን እንደከዳህ አይሰማህም? -
- በጭራሽ።
- እንዴት?

- እዚህ ያሉት ሰዎች ደጋጎች ናቸው። ይሄም ቢሆን የተፈጠሩበት መሬት ነው። በገዛ መንደራቸው ምን ፍጠሩ ነው የምንላቸው? ጦሩ ደግሞ አይናገርም እንዲ ማንም ቢሆን አርትራ መቆየት አይፈልግም።

- ማነው ስምዎ ሚስትህ? -

- ምዕላል - ካለ በሁዋላ - በጣም ነው የምትወደኝ። ወላጆችዋ የሸዋ ሰው አታገቡ ብለው አስቸግረዋት ነበር። የወንድምሽን ገዳይ እንዴት ታገቢያለሽ? ይሉዋት ነበር። ተቀይመዋትም ነበር። አሁን ሞት ለምን እንደተፈረደብኝ ሲሰሙ ግን መጥተው ይቅርታ ጠየቁኝ። በተለይ አንድ አጎትዋ ጉቦ ሰጥተው እንዲያነጋግሩኝ ሲፈቅድላቸው ላመንክበት አላማ መሞትህ ጀገንነት ነው። ከላህል ጀግኖች ለይቼ አላይህም ብለው በጆርዬ ነገሩኝ። ግንባራ ላይ ስመው ጭምር ተሰናበቱኝ። እንዲህ ሲሉኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ። ከንቱ ሞት አለመሞቱ ታወቀኝ። ደሞ አንድ ወንድ ልጅ አለኝ። ልጄ በኔ ታሪክ የሚደሰት ይመስለኛል። እዚህ ያሉት ወሾች ፖሊሶች ግን ከሰው የተፈጠሩ መሆናቸውን አጠራጠራለሁ። እኔ ገና ሳልገደል በሚስቴ ውበት ተማርከው ለጋብቻ ጠየቁዋት። እስከገደል እንኩዋ ቢታገሱ ምናል? ግን እኔ ከተገደልኩ ሚስቴ እዚህ ስለማትመጣ ያንጌዜ አናገኛትም ብለው ሰግተው ይሆናል።

- ብለቤትህ ትጠይቅሃለች? -

- እስክረሽን ድረስ በቀን ሰላላ ብር ጉቦ እየተከፈለ ለሁለት ደቂቃ እንድንገናኝ ዘመዶችዋ አመቻችተውልናል። አሁን እንኩዋ ሁለት ቀን ነው የቀረኝ።

- የትውልድ መንደርህ የት ነው? -
- አታውቀውም።
- ንገረኝ አውቀው ይሆናል።

- ጋሱሬን ታውቃለህ? - አለ አክሊሉ ፈገግ ብሎ።
- የት ነው ልጄ? -

- እንዲት የጉራጌዎች የገጠር ቀበሌ ናት። ብሎ ትክዝ አለ።
አኖሌ ከተሰጡት ፋይሎች መካከል የሞት ፍርድ

የተፈረደባቸውን የጦር ሰራዊት አባላት ቅድሚያ ሰጥቶ ነበር ያነጋገራቸው። ፀረ-አንድነት ግጥም ፅፎ በግብር ቤቱ በራፍ ላይ ከሚገኘው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ በመለጠፉ ሞት የተፈረደበት ወጣትም ትኩረቱን ስለሰበው ከመቶ አለቃ አክሊሉ ቀጥሎ እንዲቀርብለት ያዘዘው እሱን ነበር። ለአኖሌ በረዳትነት የተመደበው ሙማዩ ይህን እስረኛ ላለማቅረብ አንገራግሮ ነበር።

- እብድ እኩ ነው ጌታዬ።

- ይሁን እምጣው።

- በወሬ ያደርቆታል። አራት ነጥብ አያውቅም።

- ሻለቃ ባሻ ያዘዘኩህን ብቻ ፈፅሞ። ብሎ ሲቆጣው እንደ እርጉዝ ፈረሰ የተለጠጠ ሆዱን እያወዛወዘ ውልቅ አለ። ባሻው ቀኑን መሰሉ ስለሰጋ አውርቶ አይታክትም። ከአኖሌ ጋር ሲተዋወቅም!

- አገልጋይዎ ሆኜ ተመድቤያለሁ። የቢላዋው ስለት ስጋውን ያሳምረዋል እንዲሉ ስራዎ እንዲላካ ብልት ብልቱን አሳይዎታለሁ። ሲል ነበር የጀመረው።

አኖሌ ውፍረቱና ቃላቱ ስለተገጣጠመበት ክልቡ ነበር የሳቀው። ስድቡም 'አኛ ስጋ' ጅማታም የመሰለሉ ሲሆኑ ሲያደንቅም ሙማዩ፣ ፍርምባዩ፣ ማለት ይቀናዋል። ለአስመራ ጀኔራሎች የአመት በአል በግ በመግዛት ዝናን አትርፎአል። በግ ሲመርጥ ከበጉ ድድ ጀምሮ ሆዱ ውስጥ ጭድ አለመሰግሰጉን፣ ኩላሊቱን፣ ብልቱን፣ ኮቴውን፣ የጠጉር ቀለሙን፣ አገላብጦ ይመረምራል። የተማረና ያልተማረ የሚላቸው በጉችም አሉት። ከተማ ውስጥ ወረቀት እየበሉ ያደጉትን በጉች የተማሩ በጉች ይላቸዋል። እንደሱ እምነት ስጋቸው አፈር አፈር ይላል። የቅርጫ ወሬ ከተሰማ ከተፍ ነው። ገንዘብ ከሌለው ከሻኛው እንድ ጉርሻ ቀምሶ ይመለሳል። ቅፅል ስሙም ሙማዩ ሆኖ ቀርቶአል። አኖሌ ስለዚሁ ስጋ ወዳድ ረዳቱ በተመስጠ እያሰበ ሲገረም ነበር እብድ የተባለውን እስረኛ ይዞለት ከተፍ ያለው።

- ይሄው ጌታዬ ... እንግዲህ ቢላውም ሰንጋውም ይኸው። ችግር ከፈጠረበት ግን ይንገሩኝ። እዚሁ አለሁ። ብሎ ውልቅ አለ። ሞት የተፈረደበት ምስኪን ወጣት ጭብጥ ብሎ ወንበሩ ላይ ቢቀመጥም አይኖቹ ግን እንደ እባብ አይን ያለማረፍ ይካለቡ ነበር። ጤነኛ አይመስልም። ለመናገር እንዳቆበቁበም ይታወቅበታል።

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ሲል ጠየቀው።

- መልካም! - ብሎ ተመቻቸ - ከስር መሰረቱ ልናገር? -

- ቀጥል።

- ተራራው ከፍለጦር በ1973 ሲመሰረት ከአዲሳባ ነው ወደ ውትድርና የገባሁት።

- የሀይወት ታሪክህን ተወውና የታሰርክበትን ምክንያት ብቻ ንገረኝ።

- የታሰርኩትማ በማይረባ ግጥም ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ይህን ሁሉ ተንክል የጉነጉነው ሌጊዮን ነው።

- ማነው ሌጊዮን? -

- ጋኔን ነዋ! -

አኖሌ በርግጥም የወጣቱ አእምሮ መነካቱን ተገነዘበ። እና በርጋታ ያወጋው ጀመር ...

- በል ቀጥል ... ከጋኔን ጋር ደግሞ ምን እጋጫችሁ? -

- እኔ ሊያቀን ነበርኩ። ድንግሊትዋን ቅድስት ማርያምን ለማገልገል ቅሌን ጨርቆን ላልል በልጅነት ነው ወደ ገዳም የገባሁት። ለካ ሌጊዮን ይከታተለኛል። የድንግሊቱ ቀንደኛ ጠላትና ስም እጥፊ እንደመሆኑ እምዬ ማርያምን ማገልገል አብከንክኖት ኖሮአል። አንድ ቀን አገኛለሁ። ያለወትርዬ እስረሽ ምቹው ጠጅ ቤት ቁጭ ብዬ ስጠጣ ቆየሁ። በመካከሉ ፊኛዬን ከፋኛ ይዞን እከፍላለሁ ብዬ በጉዋሮ በር ብቅ አልኩ። ፊኛዬን ስለያዘኝ ሩቅ መሄድ አቃተኝና በጉርድ በርሜል ከቅንጭሉ አጥር ስር ከተቀመጠ የጠጅ አተላ ላይ መሸናት ጀመርኩ። ለካ ሌጊዮን በርሜሉ ውስጥ ተቀምጦ የጠጁን አተላ እየተሰገበገበ ይውጥ ኖሮአል። የሚያቃጥለውን የጠጅ ሽንት ገበቲ በሚያህል ጆሮው ስለቅበት በርግጉ የአተላውን በርሜል እግራ ስር ደፍቶ ከማድቤቱ ግድግዳ ተላተመ። እኔ ምናገባኝ ብዬ ሽንቼ ስመለስ ተከትሎኝ መጣና፤

- ማን እንደሆንኩ ታውቃለህ? - አለኝ

- ማንም ሁን! ችግርህ ነው። አልኩት።

- ሌጊዮን የምባለው ሀይለኛው ጋኔን እኔ ነኝ - አለኝ።

- ችግርህ ነው። ብዬው ሂሳቤን ከፍቼ ውልቅ ልል ስል፤ ጠጅ ቀጅዋ ሁለት ብር ሰጥቼያት አንድ ነው የሰጠኸኝ ብላ ካደኝ። ያኔ ገባኝ። ሌጊዮን እንዲያን ብር ስቦለት ኖሮአል። እኔ ታዲያ ወደሰፊሬ ስመለስ ልክ ልኩን ነገርኩታ።

- የት እገኛቸዋል? -

- የሱን ማምሻ ደሞ አጣሁት!? ሴተኛዳሪዎቹ ሰፈር ሲያቃጥር አይደል እንደ የሚያመሸው? ሰው ከጠጣለትና ከተዳራለት ከንፍ ያለው ነጭ እህያ ላይ ሉጋም አስሮ በደስታ ሲጋልብ ያድራል። ታዲያ ልክ ልኩን ነገርኩታ! ቂራ ላይ ብዙ ተባባሪ ሰላለው ሁሉም ይስማና ይሰይላት ብዬ - ፍፃሜ መጥቶአል! - እያልኩ ጮህኩ። - መወርወሪያ የሌለሽ ሴት - መቁዋጠሪያ የሌለህ ወንድ - ሌጊዮንን አስደስታለሁ ብለህ ካትምህ በላይ አረቂ ተግተህ ከደም ጋር የተቀላቀለ ትውከት በየጉዳዩ ያዘረበረብህ ሁሉ ወዮልህ! ደም ታራለህ! ዘመኑ ሰዎች ደም የሚያሩበት ዘመን ነው። የአዳም ዘር! የሄዋን ዘር መልአክ ሞት አንጥቦብኻል ... ከሌጊዮን ጋር ያበርሽ ሁሉ ታውቆብኻል። አስራ ሶስት ከንፍ ያለው መልአክ ሞት ተልኩብኻል። ሞት ጥቁር ከንፋን ሲዘረጋብሽ ሰማያዊ የሀር ብርድ ልብስ እስኪመስልሽ ድረስ ትዘናጊያለሽ ከየመስኪያው ጭላጭ አረቂ አንቃረሽ ፍትወት ያማረሽ ሴት ወዮልሽ! መጋረጃሽን ከልላሽ በድብቅ የሰራሽው ያልታየ መስሎሻል - ጉድፍሽ ሁሉ ተገልጦአል ... ከድሃው በገፈፍሽው ገንዘብ ወሰራ ድሮ ገዝተሽ አንገትዋን እንደታጠበ ጋቢ እየጠመዘዘሽ ለሌጊዮን የገበርሽ - ወደሲኦልሽ ተብላለሽ። አይኔም አይራራ ብር ስትይ እም-ብር-ትሽ ይተረተራል - አይንሽም ይበራል - እንቺ በር አፍ ተብላለሽ ... እያልኩ ድፍን ቂራን አሳደምኩበት። በዚህ ተናጸ አስከለላት ሞቱ እንደማይለቀኝ ምሉ ተገዝቶ በህልም ነገረኝ። ይኸው እስተዛሬ ይዘኛል።

- ስነፅሁፍ ትወዳለህ?:-
- አረ እኔ እቴ ... ዜማ እንጂ ግጥም እምብዛም ነኝ።
- ፀረ - እንድነት ግጥም በመፃፍ ነው የተወነጀልከው?:-
- አዎን! ያቺ መዘዘኛ ግጥም ናት ጉድ የሰራቺኝ። እኔ ገጣሚ አይደለሁም። ሌሊት ጨረቃዋ እንደ ወትሮው ሳትደምቅ ብትቀር ጊዜ ምን ሆነች? ብዬ ብዙ አሰብኩ። ሁዋላ ወይዘሪት ዝምታ አልኩዋት። ድንገት ሌጊዮን ሲያስተኝ ደሞ የመጣልኝን ግጥም ቢጤ ጫጫርኩና ኪሴ አኖርኩዋት።
- ግጥሙን ታስታውሰዋለህ?:-
- የማይረባ ነውኩ። ትንሽ ናት።
- ካስታወስከው እስኪ ንገረኝ?:-
- ንኩ ወታደር በጥሩ ዜማ በቃሉ ያምበለብለው ጀመር!
- እንደምን አመሸሽ - ወይዘሪት ዝምታ
- ዛሬስ ምን አገኘሽ - ፀዳልሽ ተፈታ

ፋናሽ ተመዋመዋተ - ሀሴትሽ ተገታ
 ደክመ ፈገግታሽ - ገፅታሽ ፈዘዘ
 ብርሃንሽ ባይጠፋም - ሳቅሽ ደበዘዘ
 ጆሮዬም ላይ አለ - የትካዜሽ መዝሙር
 እየጠቀጠቀ - ልብን የሚነገር
 ምንድር ነው ምክንያቱ - ያዘንሽበት ጉዳይ
 ምን እየሽ ጨረቃ - ኤርትራ ወይ ትግራይ
 በተራሮች አናት - የደም ጉርፍ አለወይ?
 ይለማል ወይ ጨሽት - እንጉርጉሮ መላይ
 ወይንም ይታያል ወይ - ሽገር እምብርቱ ላይ
 እዚያ መሀል አገር - ይታያል ወይ ደስታ - እስከሰታ ፍንደታ

ይለማል ወይ ሆታ - የታምቡር ደለታ
 ድሪያና ላንኪራ - የውድቅት መዘቃ
 እስኪ ተናገሪ - ምንም ሳታስቀራ - ወይዘሪት ጨረቃ

ግጥሙ እንግዲህ ይሄ ነው። ማርያምን! ዕፌ ኪሴ ነበር ያኖርኩት። በሶስተኛው ቀን ሌጊዮን ግጥምዋን ከኪሴ መንትፎ ግብር ቤቱ ደጃፍ ላይ ካለው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ለጠፈው። ጠዋት ጠታደሩ ሁሉ አነበበው። ግማሹ ገለበጠው። እኔ ፈርቼ ዝም አልኩ። 'ማነው?' ሲባልም አልተናገርሁ። ሁዋላ ሁሉ ግጥም ይፅፍ የነበረ ዝማሙ የሚባል የብቸና ልጅ ተይዞ ሲታሰር መቼም ክርስቲያን ነኝ፤ ሌላው ቢቀር በኔ ጦስ ሰው ሲጉዳ የማምናት ድንግሊቱ ምን ትለኛለች ብዬ 'እኔ ነኝ የፃፍኩት አልኩ። አዛዥም ግልፅነቴን አይተው እንድ ወር ያለ አረፍት ከባድ በራ እንድሰራ አዘዘ። ቅጣቴን ጥርሴን ነክሼ ጨርሼ ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል ሌጊዮን ነገር ጉንጉነብኝ!

- ቅጣትህን ከጨረሰክ በሁዋላ ታዲያ እንደገና ለምን ታሰርክ? ሞት ለፈረድብህስ እንዴት ቻለ?:-
- ወታደሮቹ አባባሉታ።
- እንዴት?:-
- የሰከሩ ሌሊት ምሽጋቸው ውስጥ ሆነው ሚስቶቻቸውን!

ልጆቻቸውን! ወላጆቻቸውን ዘመዶቻቸውን! መንደራቸውን ሲያስታውሱ ጨረቃን እያዩ 'ወይዘሪት ጨረቃ ... ወይዘሪት ዝምታ ... ዝምታ ላይ አማትረሽ ... ደሴ ላይ አማትረሽ ... ጅማ ላይ አማትረሽ ... ሞጃ ላይ አማትረሽ ... ከሰማሽም መርዶ ... ወይም እንጉርጉር ... የትካዜ መዝሙር ... ባክሽ ተናገሪ ... የሰንታችን ሚስቶች በናፍቆት ጠቆሩ? የሰንታችንን ለሌላ ተዳሩ? የሰንታችን ልጆች ሳይበሉ አደሩ? ወይዘሪት ዝምታ ... ባክሽ ተናገሪ ... ምንም ሳታስቀሪ ... ቅንጣት ሳትጨምሪ ... እያሉ አባባሉት:: አንድ ቀን ሰሌዳው ላይ 'ወይዘሪት ጨረቃ' ሆይ! ለእናቱ በላክሁት ገንዘብ አዲሳባ ላይ ቤት የሰራው ጄኔራል ማን እንደሆነ አይተሽ ንገራኝ? የሚል ፅሁፍ ተለጥፎ አደረ። በሌላ ቀን ደግሞ አንድ የሰከረ ወታደር ማታ ላይ 'ወይዘሪት ጨረቃ' ሚስቱ በዚህ ሰአት ከማን ጋር እየተዳራች ነው? ብሎ ሲጮህ! ሲያለቅስ ቆየና ራሱን ገደለ:: እየቆየ የጨረቃን መውጣት ወታደሮች በናፍቆት ይጠብቁ ጀመር:: ከዚያ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው 'ወይዘሪት ዝምታ ... ልጆቼ ራት በልተው ይሆን?' ሲሉ ይጠይቃሉ:: ታዲያ ሁኔታው ሲባባስ የኩሩ አዛዥ በዚህ ጉዳይ ላይ ጠሩን ሲያነጋግሩ መጡ:: ወታደሩን በመሉ ሰብስበው ማታማታ ከጨረቃ ጋር የሚደረገው መነጋገር መታገዱን ገለፁ:: ይኸኔ አላንጉ የሚባል አንድ የወላይታ ልጅ እጁን አውጥቶ:

- ይህ ችግር አላሳቢ ከሆነ ለአብዮታዊ መንግስታችን የሚላነው ነገር ስለሌለ ጨረቃዎ ወደ ግምባር እንዳትመጣ ለምን አትታገድም? ብሎ ሲጠይቅ ጠሩ ሁላ በጣም ሳቀ::

ስብሰባው እንዳለቀ አላንጉና እኔ ታሰርን:: እሱ ማምሻውን ተገደለ:: እኔ እስካሁን ቆይቻለሁ::

«የኤርትራን መንግሥት በመደገፍ» በሚል ምክንያት የታሰረ አንድ ተራ ወታደር አስጠርቶም አነጋግሮ ነበር:: ከእስረኛው ጋር የግማሽ ሰአት ቆይታ ካደረገ በሁዋላ ግን ከልብ አዘነ:: ያዘነው ለእስረኛው አልነበረም:: ለስርአቱ አራማጆች እንጂ:: በድብደባ ብዛት ራሱን በመሳት ላይ ያለ ከሚመስለው እስረኛ ጋር ያደረገው ቆይታ ይህን ይመስል ነበር!

- ስምህ ማነው?:-
- የኔ ስም?:-
- አዎ ያንተ ስም?:-
- ስሜ እንኩዋ ... መኩዋንንት:-
- የትውልድ ቦታህ?:-

- የተወለድኩት?:-
- አሁ:-
- ምንጃር? ነዋሪነቴ ግን ሞጃ:-
- ፋይልህ ላይ ግን አያሌው የሚል ስም ያነበብኩ ይመስለኛል:- አለ አኖሌ እየተጠራጠረ::
- ልክ ኖት:: በመኩዋንንት የሚጠራኝ የለም:: 'አያሌው ሞጃ' ነው የሚለኝ:: በቅፅል ስሜ መጥራት ነው የለመዱት:: ጥንት አያሌው የሚባል ሞጃ ነበረ ይላሉ:: እኔንኩዋ አላቀውም:-
- አንተን ለምንድነው 'ሞጃ' የሚሉህ?:-
- የሞጃነት ጣጣ ከልጅነቴ ነው የተከተለኝ:-
- እንዴት? እስኪ አብራራልኝ?:-

- እኔ አልተማርሁም:: ያልተማረ ደሞ ከተማ ከገባ ስራ አያገኝም:: ሽክም ነው:: እኔም ታዲያ ከምንጃር መጥቼ ሞጃ ላይ እሸክም ነበር:: የሞጃ ሰው ሁሉ ትዳር ይዞ ሲያልቅ እኔስ ከማን አንሳለሁ ላግባ ብዬ ስነሳ ሴቱ ሁሉ አሻፈረኝ አለ:: ሴቱ ተሸካሚ አናገባም አለ::

ከዚያ የገዘሁኔ ህመም የተጠናወታት ፊት እገኘሁና ተስማማች! እገባሁዋት:: ድፍን ሞጃ ጉድ አለ:: በእለም ላይ እኔን የመሰለ ሞጃ ተፈጥሮ እንደማያውቅ በቀን ሆያ ጊዜ ይነገራኛል:: ያገባሁዋት ሚስቱ አከታትላ ሁለት ወለደችልኝ:: ወንድና ሴት:: እንደገና ጉድ ተባለ:: 'አባት መኩት ነው ወይ?' አሉኝ:: ሞጃ ያለውን ይበል ብዬ የልጆቼን ስም 'ንጉሱ' እና 'ልእልት' ብዬ ጠራሁ:: 'ወገኛ!' እያሉ አፈዙ:: 'ቂላቂል' እያሉ ተዘባበቱብኝ:: ሚስቱ ታዲያ ድህነቱ አቅም አሳጣትና አረፈች:: ጥቂት ሆነን ቀበርናት:: ከሚስቱ አረፍት በሁዋላ ጉጆዬ ጨለመችብኝ:: መላ ባገኝ ብዬ ለምክር ወደ መንደራችን ቂስ ሄድኩ:: 'መምሬ ደስታ' ይባላሉ:: የሀይማኖቱን ስርአት ስለማያከብሩና ንክ ናቸው ስለሚባል 'መምሬ አብደላ' እያለ ነው ነዋሪው ሁሉ የሚጠራቸው:: እሳቸው ዘንድ ሄጀ!

- ልጆቼን ምን ላብላ! ቸገረኝ - አልኩዋቸው::
- እኔን አማክረህ ነው ወይ የወለድካቸው?:- አሉኝ::
- ከቂስ አንደበት ይሄ ቃል ይወጣል ወይ?:- አልኩዋቸው::
- እሱን ሂድና ለናትህ ንገራት:- አሉኝ::
- እርስዎ ግን ሰባራ ጋን ቢጤ ኖት:- አልኩዋቸው::

- አንተ ደሞ የአህያ ወገብ ነህ፡- አለች፡፡

በዚሁ ተለያየን፡፡ ቢቸግረኝ ነገር አለሙን እርግፍ አድርጌ ትቼ ወታደርነት ተቀጠርኩ፡፡

- ልጆችህስ?፡- ሲል ጠየቀው አኖሉ፡፡

- ትቻቸው ጠፋሁ፡፡ በቂ ገንዘብ ባልተውላቸውም የሚያከራ 'ስም' ሰጥቼያቸዋለሁ፡፡ 'ንጉሱ' እና 'ልክልት' የሚባሉት ስሞች የትም አይገኙም፡፡

- ወታደርነት ከተቀጠርክ በሁዋላ ልጆችህ ትዝ ብለውህ ያውቃሉ?፡-

- በጭራሽ፡-

- ለምን?፡-

- ትዝ ቢሉኝ ምን አመጣለሁ? አላበላቸው አላጠጣቸው፡-

- ለምን ወሰድክ ታዲያ?፡-

- ሁሉም ይወልዳሉ! በቅሉ አይደለሁ ከሰው ተለይቼ ሳልወልድ የምቀረው?፡-

- በል ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ፡፡ የኤርትራን መገንጠል መደገፍህ ነው የሚገለፀው ይሄ አውነት ነው፡-

- እንድም ሀቅ የለውም!፡- ሲል ጮኸ አስረኛው፡፡

- በምንድነው ታዲያ የታሰርከው?፡-

- በአንድ ክፉ ቀን ስብሰባ ተብሎ ከየምሽጋችን ተጠራን፡፡ ተሰበሰብን፡፡ 'ካድሬ ንግግር ያደርጋል' ተባለ፡፡ 'እሺ' አልን፡፡ ካድሬ ስለ ኤርትራ ተናገረ፡፡ ተናገረ፡፡ ተናገረ፡፡ እኛ ሰማን፡፡ ሰማን፡፡ ሰማን፡፡ በመጨረሻ 'ታዲያ ኢትዮጵያ አንገትዋ ተቆርጦ ያለባህር በር መኖር ትችላለች ወይ?' ብሎ ጠየቀን፡፡ እኛ ስራችን መስማት ስለሆነ ዝም አልን፡፡ እሱ ግን 'ያዙኝ ልቀቁኝ' አለ፡፡ 'ኢትዮጵያ ሀገሬ!' ያለባህር በር ትኖራለች ወይ?' እያለ እንባው ሁሉ ወረደ፡፡ ካሁን አሁን ጋብ ይላል ብንል ባለበት፡፡ 'ንገሩኝ! ንገሩኝ! የባህር በራችንን ለማቆየት ከመዋጋት ሌላ ምን አማራጭ አለ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!?' እያለ ሲትከነከን እጄን አወጣሁ፡፡ ይኸኔ ማልቀሱን ትቶ 'አንተ እጅህን ያወጣኸው! ተናገር! አለች፡፡ ልናገር ስነሳ ወታደሮቼ 'ቁጭ በል! ቁጭ በል!' እያሉ ጮሁ፡፡ እላፊ ይናገራል ብለው ሰግተው ኖሮአል፡፡ መልሼ ቁጭ ስል ካድሬው ጮኸ፡፡ ወታደሮቼንም ወረደባቸው፡፡ 'የኢትዮጵያ ጀግኖች የቁጣ

ስሜታቸውን ለመግለፅ ፈቃድ ሲጠይቁ እንዴት ይከለክላሉ?' አለና ደነፋባቸው፡፡ ከዚያ ተነሳሁ፡፡

- በል ተናገር?፡- አለች፡፡

- ከመዋጋት ሌላ አማራጭ ያሉት ነገር ከንክሮች መላ ቢጠኑ ከሆነ ብዬ ነው፡- አልኩ፡፡

- ቀጥል! ቁጣና ቁርጠኝነትህን መግለፅ መብትህ ነው፡- አለች፡፡

- የኔ አሳብንኩዋ፡፡ ችግሩ የባህር በር ከሆነ ወሃ እንደሁ ሞኝ ነው፡፡ በቀደዱለት ቦይ ይፈላልና! እንዲያው ሆ ብለን እንዴ ተዚህ ተቀይባህር ቁፋር ብንጀምር ወደቡ ደሴ አይደርስም ወይ?፡- አልኩ፡፡ ያሽልመኛል ብዬ የተናገርኩት ለእስር ዳረገኝ፡፡ 'አረ ሞኝ ነኝ!' ብል ማን ሰምቶ፡፡ 'አንተን ብሎ ሞኝ! የገንጣይ አስገንጣይ ቅጥረኛ! ከሀዲ! የእናት ጡት ነኝ!' ያልተባልሁት የለም፡፡ በስድቡ ቢበቃ ደህና፡፡ ዱላው! እንደ ራቻ እያገላበጠ ያበራዩኛል፡፡ ገራፊውን 'እኔ እኩ ገብስ አይደለሁለም፡፡ እየኝ! አያሌው ሞኝ ነኝ አልኩት፡፡ እሱ አቱ! ልቡ እስቲወልቅ ይውልብኛል፡፡ ሁዋላ ስጠይቅ 'መግረፍ' ስራው ነው' አለች፡፡ እንግዲህ የኒያ ሀሳናት ግፍ ይሆናል ለዚህ ያበቃኝ፡፡ የምድሩ እንዲህ የከፋ የሰማይ ምን ሊሆን እንደሁ የቀደመት ይወቁ፡-

- የሰማይ ሩህሩህ ነው አይዘህ፡- ብሎ አለናበተው፡፡ አያሌው ሞኝ እያነከሰ ወጣ፡፡ አስተሳሰቡ መናጋቱን አኖሎ አልተጠራጠረም፡፡

አኖሎ ዋቅ ብርድ ሲቆንጥጠው ማስታወሻ ደብተሩን አጣጥፎ ወደ ክፍሉ ገባ፡፡ ጃኬቱን ደርሶም ወደ ሆቴሉ ባር አመራ፡፡ አሳቡን የሚበቃትንለት የታላቅዋ ብሪጣንያ ጂን አስፈልጎታል፡፡ የሱንደን ጉርደን ጂን በአስመራ በረዶና ሎሚ፡፡ ሮዛን አስታወሰ፡፡ ሮዛ - ጉዋል አስመራ፡፡ 'ፊትህ ላይ የማይረላ ነገር አለ' ያለችውን አስታወሰ፡፡ እና ሞቀው፡፡ ለምን እንደሞቀው ግን አላወቀም፡፡ ግራሴ ሮዚና - ሲል አገተመተመ፡፡

- 2 -

በነጋታው አኖሎ ሁለት ጉዳዮች ነበሩት፡፡ ከባድ ስብሰባና የሮዛ ቀጠሮ፡፡ ከማለዳው ሶስት ሰዓት ጀምሮ የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት የወታደራዊ ደህንነት ኤክስፐርቶች በአካባቢው የፖለቲካ ሁኔታዎች ላይ ማብራሪያ ሊሰጡት ቀጠሮ ይዘውለታል፡፡

በለአቱ የጦር ሰራዊቱ ማእከል ከሆነው ቃኝው ደረሰ፡፡

ከፍተኛ መከራናቀቅ እንዲሁ ሰከንድ ሳይቀድሙና ሳይዘገዩ ነበር-
አስር ሰው ከሚይዘው ያማረ የሰብሳባ ሳሎን የደረሱት። ከአኖሌ
ሌላ ተሰብሳቢዎቹ አምስት ነበሩ። ከአምስቱ ሁለቱ ከሎኔሎች
ሲሆኑ፤ የተቀሩት ሶስቱ ሻለቆች ናቸው። እያንዳንዳቸው በአካባቢው
ሠዞች ጉዳይ ላይ የየራሳቸው የሰራ ክፍፍል ቢኖራቸውም በየጊዜው
እየተሰበሰቡ መረጃዎቻቸውን እየጨመቁ አጠቃላይ ግንዛቤያቸውን
ሰለሚያዳብሩ እየተደጋገፉ በማብራራቱ ረገድ የተሻለ ልምድ
አዳብረዋል።

ስብሰባውን የከፈተው አኖሌ ነበር።

በቀጥታ ከፕሬዝዳንት መንግስቱ ሃይለማርያም ተልከ-
መምጣቱን ከገለፀ በሁዋላ፤ የአለቱን ስብሰባ አላማ ባጭሩ አስረዳ፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት የሰነ ልቦና ጦርነት ከውጊያ
ስልቶች አንዱ ነው» ሲል ተንደረደረ «... የሰነልቦና ጦርነትን ልዩ
የሚያደርገው በጦር ክፍሎች ላይ ብቻ አለማተክሩ ነው። በዚህ
ስልት የአንድ ሀገር ሀዝብ የሀገር ፍቅር ስሜቱን እንዲያጣ፤ ሞራሉ
እንዲወድቅ፤ መንፈሱ እንዲላሸቅ፤ የበታችነት ስሜት እንዲሰማው፤
ባለው መንግስት ላይ እምነት እንዲያጣ፤ ድጋፍ እንዲያሰጥና
እንዲያምፅ፤ ከአላማው እንዲዘናጋ ማድረግ ይቻላል። ይህ ስልት
በፖለቲካ፤ በማህበራዊ በኢኮኖሚያዊና በወታደራዊ መስኮችና
በተለያዩ ዘዴዎች የሚነዛ አደገኛ መሳሪያ ነው። የሰነልቦና ጦርነት
ቀዳሚ ተግባር የጠላትን የውጊያ መንፈስ አስቀድሞ ማላሸቅ ነው።

ከዚህ አንፃር በአሁኑ ሰአት ጠላቶቻችን በሚያካሂዱብን የሰነልቦና
ጦርነት ከኛ በልጠው ይገኛሉ። በዚህ ምክንያት ሰራዊታችን በአላማው
ዐንቶ ለማን? ለምን? እንደሚዋጋ ሊያውቅ አልቻለም። ስለሆነም
ድል ማድረግ ተስኖታል። አሁን እኛ የምናካሂደውን የሰነልቦና
ጦርነት በሁለት ክፍሎች ማየት ይቻላል። የመጀመሪያው የኛን ሰራዊት
ሞራል ጠብቀን፤ የሀዝባችንን ድጋፍ ለማግኘት ሲሆን ሁለተኛው
ደግሞ የወንበደውን ተዋጊ ሃይል ለማዳከም ብሎም ሻለቢያን ከኤርትራ
ሀዝብ ሙሉ በሙሉ መነጠል በሚሉት መሰረታዊ ነጥቦች ላይ
ያተኩረ ነው። የዛሬው ስብሰባችን አላማም በዚህ ጥናት አጋዥ
ሊሆኑ የሚችሉ ተጨባጭ አካባቢያዊና ፖለቲካዊ ሁኔታዎችን
ከእናንተ ለማግኘት ነው» ብሎ እምስቱንም ከፍተኛ መከራናቀቅ
ገረመማቸው።

አኖሌ የመግቢያ ገለባውን ሲያበቃ መከራናቀቅ ርስበርስ ተያዩ።
ከሰከንዶች በሁዋላ አኖሌ፤

«ከሱዳን የውስጥ ሁኔታ ብንጀምር» ብሎ በመካከለኛ እድሜ
ላይ ለሚገኘው ለኩሎኔል በቀለ ፈገግታ አሳየው።

ኩሎኔል በቀለ የጭልፊት አይኖች ያሉት እርጋታን የማያውቅ
አይነት ሰው ነው። በስለታም ድምፁ ስለሱዳን መንግስት ማብራራት
ጀመረ።

ሱዳን የደቡብን የአገሪቱ ክፍል አመፅ ለማፈን ከምእራቡና
ከአረብ አገሮች ወታደራዊ እርዳታ ለማግኘት ጥረት ላይ እንደሆነች
ተነተነ። ጆርዳን፤ ሳውዲት አረቢያ፤ ኢራቅ፤ ሊቢያ ኩዌትና
ግብፅ ይረዱዋታል። ብዛታቸው ያልታወቁ ሮኬቶች፤ ሳውንቸሮች፤
ታንኮች ብረት ለበሶች የመገናኛ ፊደሮችና ጥይቶች ማግኘትዋንም
አብራራ። ሱዳን ውስጥ በተፈጠረው የነገር ውድነት የኢኮኖሚ
ድቀትና አለመረጋጋት መታየቱን በጥቅሉ ካስረዳ በሁዋላም «ሱዳን
በጠላት ደረጃ የምትታይ ሀገር ናት» ብሎ ሊያጠቃልል ሲል አኖሌ
«ሱዳን ለምን ጠላታችን ሆነች? በሚለው ጥያቄ ላይ ዝርዝር ማብራሪያ
ቢሰጥ ለሚካሄደው የሰነልቦና ጦርነት ጠቃሚ ነገር ሊገኝበት የሚችል
ይመስለኛል» አለ።

ኩሎኔሉ «ልመጣበት ነው» ብሎ ጉርሮውን ሳለ።

የሱዳንን ጉዳይ ጠቅልሎ ስለነበር ልመጣበት ነው በሚለው
ምላሹ አኖሌ ተገርሞ ፈገግ አለ።

«የሱዳን መንግስት ጠላትነት በቀጥታ በስልጣን ላይ ካለው
መንግስት ሳይሆን ከሀገሪቱና ከሀዝቡ ጋር ነው» በሚል መንደርደሪያ
ማብራራት ጀመረ። «በርግጠኛነት ለመናገር በኢትዮጵያ ውስጥ
መንግስታት ቢለዋወጡም እንኩዋ የሱዳን ጠላትነት ይቀጥላል።
የጠላትነታቸውም መንስኤ የአባይ ወንዝ ነው። በአሁኑ ወቅት
በካርቱምና በወዲህልፋ መካከል ከወንዙ ምእራብና ምስራቅ በመስኖ
የሚለማው እርሻ ለሀዝቡ ከፍተኛ ጥቅም ይሰጣል። ነጭና ጥቁር
አባይ ከሚገናኙበት ከካርቱም ደቡብ የሚገኘው የገዢው ጥጥ እርሻ
ፕሮጀክት ብዙ ሱዳኖች ከዘላንነት እንዲላቀቁ አድርጎአል። በ1952
በግብፅና በሱዳን መካከል በተደረገው የአባይ ውሃ አጠቃቀም ስምምነት
በሱዳን የኤልርሳረስና የካሽም ኤልጌርባ ግድቦች በመሰራታቸው
ሱዳን 20500 ሚልዮን ኩቤክ ሜትር ውሃ ታገኛለች። የግብፅና
የሱዳን መንግስታት ይህን ውሃ ከሀዝቦቻቸው ሀይወት ጋር የተያያዘ
አድርገው ይመለከቱታል። ስለዚህ ኢትዮጵያ ላይ ሰላም ከሰፈነ
የልማት ስራ ይጀመራል። የግብፅና ሱዳን ዋና ስጋት ያ ነው።
የአባይ ውሃ መጠን እንዲቀነስ አይፈልጉም። ስለዚህ ተቃዋሚዎችን
በሙሉ ፍላጎት ይረዳሉ። ሱዳን ጠላታችን የሆነችበት ዋናው
ምክንያት ይሄ ቢሆንም ሌሎች ጥቃቅን ምክንያቶችም ይኖራሉ።»

አኖሌ «... የሱዳን ውስጣዊ ሁኔታ ምን ይመስላል? ቅድም
በጥቅሉ የተገለፀ አለ። ዘርዘር ብሎ ቢቀርብ?» ሲል ጠየቀ።

ኩሎኔሉ ሲጋራውን ስቦ ቀጠለ። «... ሱዳን የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና ወታደራዊ ቀውስ አለባት። የደቡብ ሱዳን ጦርነት አለ። በህዝቡ መካከል የሚደረገው የዘር፣ የሀይማኖትና የእስተዳደር ልዩነትም ሌላ ችግር ነው። በዳርፋርና በኩርዳፋን ክፍለሀገር የሚገኙ ብሄረሰቦችም የማመፅ ዝንባሌ ይታይባቸዋል። የካርቱም መንግስት በውስጥ የተወጠረ ነው። ዘወትር ግን ከውስጥ ውጥረት ሲበረታ የችግሩን አቅጣጫ ለመለወጥ ጉረቤት አገሮችን መወንጀልና መተንኮስ ያዘወትራል።»

አኖሌ «... ዋነኛ የሚባሉትን ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ደካማ ጉኖቻቸውን ለይተህ ልታብራራልኝ ትችላለህ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ።

«... የሱዳን ዋነኛ የፖለቲካ ችግር የተለያዩ ብሄረሰቦች አመፅ መስፋፋቱ ሲሆን፣ እስተዳደሩ ሀይማኖታዊ መሆኑም ሌላው ድክመታቸው ነው። በአጠቃላይ በሱዳን ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውሶች አሉ። በአሁኑ ጊዜ ሱዳን አስራ ሶስት ቢልዮን ዶላር የውጭ እዳ አለባት። በአመት የዚህ ብድር ወለድ ክፍያ 482 ሚልዮን ዶላር ነው። ይህ የካርቱም መንግስት ጭንቀት ላይ ጥሎታል። ሰራ አጥነት ተባብሶአል። ምዝበራ ተንሰራፍቶአል። ወንጀል ቅጥ አጥቶአል። ህዝቡና መንግስትም ሆድና ጀርባ ሆነዋል።» ብሎ ግንባሩን በመሀረም ጠረገ።

«ጠንካራ ጉኖቹስ?» አለ አኖሌ።

«እንግዲህ የሱዳን መንግስት የአረብ ሊግ አባል በመሆኑ ፀረ-ኢትዮጵያ አቋም ካላቸው የአረብ አገሮች እርዳታ ሊያገኝ ይችላል። የሱዳን የደህንነት ክፍልም እጅግ ጠንካራና የተራቀቀ ነው። በዚያ በኩል አይታመም። ፈጣኖችና - ሁኔታዎችን በቅድሚያ የማወቅ አቅም ያላቸው ናቸው። ከሊቢያ የአየር ድጋፍ ያገኛሉ። ሌላው የካርቱም መንግስት የጉሳዎችን የርስበርስ ግጭት ለራሱ ጥቅም በማዋል የተካነ ነው። የኢትዮጵያን መንግስት የሚቃወሙትን በማስተባበር የሚያገኙት ውጤትም አደገኛ ነው። በፕሮፓጋንዳውም፣ በወታደራዊ እገዛውም በስፋት ይሰራበታል። የተቃዋሚዎች መጠናከር የኢትዮጵያን ውስጣዊ ሁኔታ ስለበጠበጠው የሱዳን መንግስት ከዚህ ሁለት ጥቅም ያገኛል። በኛ መንግስት የሚደገፉት የደቡብ ሱዳን አማፅያን ይዳከማሉ። ሌላው ደግሞ የአባይ ወንዝ ያለችግር መፍሰሱን ይቀጥላል ... የሱዳንና የግብፅ የጋራ መከላከያ ስምምነት ሌላው ጥንካሬያቸው ሲሆን፣ በደቡብ ሱዳን የተገኘው የነዳጅ ክምችት ጥቅም ላይ ከዋለም ኢኮኖሚውን ሊያረጋጋ ይችላል።»

አኖሌ «በሱዳን የሚደገፉ ኢትዮጵያውያን የወንበዴ ቡድኖች እነማን ናቸው? ከሱዳን መንግስት ጋር ያላቸው ግንኙነትስ ምን ይመስላል? ... እኔ የማተኩረው በቀጥታ ሻእቢያ ላይ ቢሆንም ለግንዛቤ እንዲረዳኝ ዙሪያ መለሱ ቢዳሰስ?» ሲል ጠየቀ።

«እኔ የሚመለከተኝ በአብዛኛው የሱዳን ጉዳይ ነው። ፀረ አብዮተኛ ወንበዴዎችን በተመለከተ ሻለቃ ሙሉኔታ በተሻለ ሊያብራራው የሚችል ይመስለኛል» ብሎ መድረኩን ለወጣቱ መኩንን ለቀቀለት።

ወጣቱ መኩንን ከአኖሌ ለቀረበው ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመረው «ብዙ የፀረ አብዮተኛ ወንበዴ ቡድኖች አሉ» በሚል መንደርደሪያ ነበር።

«... ዋነኞቹ ግን ሻእቢያ፣ ህወሀት፣ ኢድህ፣ ኢህአፓ፣ እነግ፣ የአፋር ወንበዴ ቡድን ናቸው። ከእነዚህ ውስጥ አስጊ እንቅስቃሴ ያላቸው ሻእቢያና ህወሀት ቢሆኑም እነግም ቢሆን የሚናቅ አይደለም። በህወሀት ስር ኢህዴድ የሚባል ድርጅት አለ። የወያኔ የአማራው ከንፍ ነው። በወሎና በጉንደር ይንቀሳቀሳል። ኢድህ የመሳፍንቶች ርዝራዥ ሲሆን እንቅስቃሴው በምእራብ ጉንደርና በሱዳን የተገደበ ነው። ኢህአፓ በጉጃምና በጉንደር ምእራባዊ ክፍል በመንቀሳቀስ ፀረ ሰፈራ ፕሮፓጋንዳ ነው የሚያካሂደው። የኦሮሞ ነፃ አውጪ ግንባር ከሱዳን ግዛት በመነሳት የኦሮሞ አካባቢዎች ላይ ውጊያ ይሞካከራል። በርግጥ ብዙውን ጊዜ ሰራዊታችንን ፊት ለፊት የመግጠም ስልት አይጠቀምም። እያደፈጠ በእንዳንድ ተቁዋማት ላይ ጥቃት ይፈፅማል። ፕሮፓጋንዳም በጥቂቱ። ባለፉት ጥቂት ወራት ውስጥ ግን ከሻእቢያ ጋር ያለውን የቀረበ ግንኙነት ይበልጥ ማጠናከር ጀምሮአል። የአፋር ወንበዴዎች በአውሳ አውራጃ በተለይ በአዲስ አበባ አሰብ መንገድ በተመላላሽ ተሽከርካሪዎች ላይ እደጋ ይጥላሉ። ይህ ሃይል በሻእቢያ እንደሚደገፍ መረጃ ደርሶናል። ለወያኔ መንገድ በመምራት እንደሚተባበሩም ተደርሶበታል።»

ቀጣዩ የአኖሌ ጥያቄ፣ «የኤርትራ ህዝብ ስለ ኢትዮጵያም ሆነ ስለ ኤርትራ ታሪክና ህዝብ ያለው እውቀት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ሁለተኛው ኩሎኔል ነበር ለዚህ ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመሩት። ወፍራምና ራሰ በራ ናቸው። በእድሜ ገፍተዋል። ገራገር ቢጤ ይመስላሉ። ኩሎኔል ወልዴ ይባላሉ።

ኤርትራ የሚለው ስም በራሷም ከመሰጠቱ በፊት ያ ተራራማ አገር ምድረ ሀማሴን፣ ምድረ ባህረ ነጋሲ፣ ምድረ አግላዚያን በመባል

ይታወቅ እንደበር አስረዱ። አንድ የሚተዳደረውም በባህረ ነጋሲዎች እንደነበር ከገለፁ በሁዋላ ኤርትራ ነፃ ሀገር መሆን አለባት የሚለው አመለካከት በአያንዳንዱ የኤርትራ ክፍል ሀገር ተወላጅ ደም ውስጥ የተረጨ መርዝ መሆኑን አስገነዝቡ። የወንበዴዎቹን ጥፋት ሀዝቡ 'ትግል' እያለ እንደሚጠራው ወንበዴዎቹን ደግሞ 'ታጋይ' እንደሚላቸው አብራሩ።

የአኖሌ ቀጣይ ጥያቄ «የሻእቢያ አመሰራረት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ኩሎኔሉ ማስታወሻ ደብተራቸውን ሲያተረማምሱ ቆይተው ማብራራት ጀመሩ፤

«ሻእቢያ ከጀብህ ተገንጥሎ ከመውጣቱ በፊት በኤርትራ ውስጥ የተደራጁ የተለያዩ የፖለቲካ እንቅስቃሴዎች ይካሄዱ ነበር። የአብዛኞቹ አላማ ኤርትራን ከኢትዮጵያ በመገንጠል ነፃነትዋን እንድትቀዳጅ ለማድረግ ነበር።

ከጀብህ መቁዋቁም ቀደም ሲል ከነበሩት ቡድኖች መካከል «ማህበር ሸዋፋተ» ሊጠቀስ ይችላል። የማህበር ሸዋፋተ መሪዎች ወልደአብ ወልደማርያምና አብድል ቃድር ካቢሬ የሚባሉ ነበሩ። የማህበሩ አባላት ሰባት ሰባት በመሆን ኤርትራ ነፃነትዋን እንድትገናፀፍ ለሀዝቡ ቅስቀሳ ያደርጉ ነበር። መቀጠል ግን አልቻሉም። በኢትዮጵያ መንግስት መታደን ስለጀመሩ ወደ ሱዳንና እንግሊዝ ሀገር ኩብልለው ገቡ። በውጭ ሀገርም ሆነው ቅስቀሳ ማካሄዱን ቀጠሉ።

«ከዚህ በሁዋላ በረሃ ቀርተው የነበሩ አስራ አምስት ያህል ዲሞክራት ነን የሚሉ ኤርትራውያን «ንህናን አለማናን» በሚል መጠሪያ እራሳቸውን ሰይመው እንቅስቃሴ ጀመሩ። መሪያቸው አብርሃም ተወልደ ይባል ነበር። አላማቸውን ለማሰራጨትም ምቹ ነው ብለው ወዳሰቡት አከለ ጉዛይ አውራጃ አላ በተባለ አካባቢ መንቀሳቀስ ያዘወትሩ ነበር።»

አንድ መሀመድ አድሪስ አወተ የሚባል ገበሬ ብረት ይዞ በኤርትራ ውስጥ በመዘዋወር ከመንግስት ጋር እየተጋጨ ብዙ ጀብድ ይፈፅም ስለነበር ብዙ ተከታዮች ማግኘት ችሎ እንደነበር ጭምር ኩሎኔሉ ተነተኑ።

«ይህ ሰው እያሌ ዲሞክራት ታጋዮች ነን ባይ ወጣት ኤርትራውያንን ከኤደን በመርከብ በመጫን ወደ ደንክል እንዲገቡ አድርጎአል። ይህን ያደረገበት ምክንያት ወጣቶቹ ወደ ኤርትራ ምድር በሌላ ቦታ መግባት ስለማይችሉና በበረሃ ከሚገኙት ቡድኖች ጋር

ግጭት እንዳይፈጠር በማሰብ ነበር።

በዚህ ጊዜ ዛሬ ሻእቢያ እየተባለ የሚጠራውን ድርጅት የመሰረቱ ሀይሎች ከጀብህ በመገንጠል «ሀዝባዊ ሀይልታት» በሚል ስያሜ ደንክል በረሀ ገቡ። ደንክል የገቡት እነዚህ ወጣቶች አብረው መዝለቅ አልቻሉም። ከደንክል እንደውጣ ና 'ደንክል እንቅይ' በሚል ጥያቄ አለመግባባት ፈጥረው በሁለት ቡድን ተከፈሉ። ሁለቱ ቡድኖች 'ቀዳማይ' ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት' እና 'ካልአይ' ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት' የሚል ስያሜ ያዙ። 'ቀዳማይ' ወገን የተባለው ደንክል ሲቆይ 'ካልአይ' ወገን ... ወደ ሰሜናዊ ሳህል አውራጃ አመራ። ዳሩ ግን በጉዞ ላይ ከጀብህ ጋር ግጭት ፈጥረው ከካልአይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት ብዙ ሰዎች ሞቱባቸው። ከምት የተረፉት ወደ ሰሜናዊ ሳህል በመግባት በአብራሃም ተወልደ ከሚመራው ቡድን ጋር ግንኙነት ፈጠሩ።

«የቀዳማይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት መሪ የነበረው መስፍን ሀጉስ ይባል ነበር። ለማንኛውም ለብዙ ጊዜ ቀዳማይ ወገንና ካልአይ ወገን እየተባሉ ቆዩ። በደንክል አብል የሚባልም ሌላ ቡድን ነበር። እዚህ አካባቢ ትንሽ የሚያምታታኝ ነገር አለ። ዞሮ ዞሮ እነዚህ ሶስት ቡድኖች ማለትም፤ ቀዳማይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት፤ ካልአይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታትና አብል ግንኙነታቸውን ሲያጠናክሩ ቆይተው የጋራ ግንባር በመፍጠር በ1970 እ.ኤ.አ ሀዝባዊ ሀይልታት ሀርነት ኤርትራ በሚል ስያሜ ተቀላቀሉ።

አስማን ሳህህ ሳቤ ከውጭ የሚልክላቸውን መሳሪያም እኩል ይካፈሉ ጀመር። ውጊያ ሲኖርም የጋራ ግንባር በመፍጠር ነበር የሚዋጉት። የእነዚህ ሶስት ቡድኖች በሶስት መሪዎች መታዘዝ ግን ለአመራር አመቺ ባለመሆኑ፤ ለጠላትም አመቺ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል ብለው በማሰብ መስከረም አንድ 1974 አንድ ወታደራዊ ሀይልና አንድ መሪ አቁዋቁዋል። ሰራዊቱ ተወሰደ፤ የድርጅቱ መሪዎችም ተመረጡ። በወቅቱ በአመራርነት ከተመረጡት መካከል፤ ኢሳይያስ አፍወርቂ፤ ሮመዳን መሀመድ ኑር፤ መስፍን ሀጉስ፤ ሰለሞን ወልደማርያም፤ አሊሰይድ፤ አብደላ አደም፤ አቡአጃጅ፤ አቡጠያራ፤ አብርሃም ተወልደና ሳህህ ጠጠው ጥቂቶቹ ነበሩ። የሻእቢያ አመሰራረት ከሞላ ጉደል ይህን ይመስል ነበር።»

አኖሌ ጥያቄውን ቀጠለ፤

«ሀዝቡ ከመነሻው ጀምሮ ለሻእቢያ ድጋፍ ነበረው ማለት ይቻል ይሆን?»

ኩሎኔሉ ለሰከንዶች በዝምታ ከቆዩ በሁዋላ «... ሀዝቡ የሻእቢያን አላማ ጠንቅቆ አውቆ ሳይሆን በስሜትና በጠባብ ብሄርተኝነት አላማ

ነበር የሚገኛው፡፡ የሻኢቢያ አባላት በአብዛኛው ከደጋው ክርስትያን ወገን በመሆናቸው መብታችንን ሊያስከብርልን የሚችለው ሻኢቢያ ብቻ ነው የሚል ስሜት ከትግርኛ ተናጋሪዎች በኩል ይነበባረቅ ነበር፡፡ የሻኢቢያ መሪዎች የተማሩ ስለነበሩ ለኤርትራ ህዝብ መሰረታዊ ሰው ሊያመጡ ይችላሉ የሚል ተስፋም ነበር፡፡ ጀብህ ከመነሻው አድሀሪ እዝማሚያ ስለነበረው ከዚህ ድርጅት የተገነጠለው የሻኢቢያ ሀይል ዲሞክራሲ ሊሆን ይችላል የሚል መላምት ነበር በሀዘብ ውስጥ፡፡

ኩሎኔሉ ንግግራቸውን ገታ አድርገው ከቆዩ በኋላ

«ከጥላ ጉደል የድርጅቱን አቁዋም ብታውቅ ለስራህ እንደሚያገዝህ እገምታለሁ» ብለው ማብራራታቸውን ቀጠሉ «... ሻኢቢያ እንደሚለው - ኤርትራ እ.ኤ.አ ከ1889 ጀምሮ በኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ስር ስትማቅቅ ቆይታ በሁለተኛው የአለም ጦርነት ጣሊያን ድል ተመታታ ስትወድቅ፤ ሀምሳ ሁለት አመታት ያህል በኤርትራ የቆየው ቅኝ ግዛታቸው እ.ኤ.አ በ1941 አክቲሞአል፡፡ ኢጣሊያ ከኢትዮጵያ ስትወጣ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ኤርትራ በእንግሊዝ ሞግዚትነት ለጥቂት አመታት እንድትቆይ በወሰነው መሰረት እንግሊዝ ኤርትራን ማስተዳደር ጀመረች፡፡ ከሁለተኛው የአለም ጦርነት በሁዋላ በቅኝ ግዛት ስር የነበሩ አገሮች በተጥታ ነፃነታቸውን ሲገናኙላት ኤርትራ ይህን እድል መነፈግዋ ትክክል አይደለም፡፡ ይላል ሻኢቢያ፡፡

ሌላው የሻኢቢያ ቀንደኛ አቋም - አራቱ ሃያላን መንግስታት ማለትም አሜሪካ፣ ፈረንሳይ፣ እንግሊዝና ሶቪየት ህብረት ሁለተኛው የአለም ጦርነት እንዳበቃ የኢጣሊያን ቅኝ ግዛቶች በማመልከት ስብሰባ አድርገው፤ ሊቢያና የኢጣሊያ ሶማሌ ላንድ ነፃነታቸውን እንዲያገኙ ሲወስን የኤርትራ ጉዳይ ግን የብዙ አገሮች ፍላጎት ስለነበረበት መወሰን አቅዮአቸው ጉዳዩ ለተመድ ቀረበ፡፡ እ.ኤ.አ በ1950 የተመድ ጠቅላላ ጉባኤ በአምስተኛ ስብሰባው በአሜሪካ ተፅእኖ ለኤርትራ ህዝብ ፍላጎት ደንታ ሳይሰጥና ሀዘብ ሳይጠየቅ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድትዋሀድ ተወሰነ፡፡ ተመድ በቻርተር በመጀመሪያው አንቀፅ ያስቀመጠውን የራሱን እድል በራስ የመወሰን መብት በመጣስ የወሰነው ውሳኔ ትክክለኛ አይደለም፡፡ አሜሪካ ኤርትራ ውስጥ የጦር ሰፈር ለማግኘት ከኢትዮጵያ ጋር ቀደም ብላ በመስማማት ምክንያት የተሸረበ ሴራ ነው፡፡ ማንም አገር ከቅኝ ግዛት ነፃ ሲወጣ ራሱን ቻለ እንጂ ከሌላው ጋር ይቀራረባል እየተባለ እንዲጣመር አልተደረገም፡፡ ስለዚህ ኤርትራ እ.ኤ.አ በ1952 በፌዴሬሽን መቀላቀሏ ትክክል አልነበረም፡፡ ብለው ያምናሉ ወንበዴዎቹ፡፡

ሌላው ልታውቀው የሚገባ አቢይ የሻኢቢያ አቋም - ኤርትራ

በፌዴሬሽን ከኢትዮጵያ ጋር ከተሳሰረች በሁዋላ ለመተዳደሪያ የወጣው ህግ በተግባር አልተተረጎመም፡፡ የኤርትራ ሽንጉ እ.ኤ.አ ህዳር 14 ቀን 1962 ፌዴሬሽኑ ፈርሶ ውህደቱን ያሳለፈው ግማሽ በገዝብ ተደልሎ፤ ከፊሉ ደግሞ ተገዶ ነው፡፡ በመሰረቱ መሆን የነበረበት በሀዘብ ውሳኔ ነበር፡፡ ስለዚህ ይህም ትክክለኛ አይደለም፡፡ ይላል የሻኢቢያ ሰነድ፡፡ ተመድ የራሱን ቻርተር የሚቃረን ውሳኔ በማሳለፍ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድንቀላቅል ከማድረግም በላይ የኢትዮጵያ መንግስት በሀይል ተጠቅሞ የራሱ አካል ሲያደርገን ተመድ ባለመቃወሙ ውሳኔው ለኛ አይሰራም፡፡ ለኤርትራ የፌዴሬሽን እድል በራስዋ የመወሰን መብት መስጠት አለበት፡፡ ይህም በኢትዮጵያ መንግስት ወይም በሻኢቢያ ሳይሆን በገለልተኛ ሀይል ለሀዘብ የውሳኔ ሀዘብ እድል ይሰጠው፡፡ እያለ ነው ሻኢቢያ ሀዘቡን ያሳመነው፤ አለምንም እያደናገረ ያለው፡፡

ገላገው በዚህ መልኩ እስከ እኩለ ቀን ከተጠለ በሁዋላ ርእሰ ጉዳዮቹ ባለመጠናቀታቸው ቀጣዩ ስብሰባ ከሶስት ቀን በሁዋላ አንዲካሄድ ወሰነው ተለያዩ፡፡

* * *

አኖሌ በዚያን አለት ተሲያት ወደ አዲሳባ የሚልከውን ሪፖርት ሲያጠናቅር ከቆየ በሁዋላ ርዛን ለማግኘት ወደ ባር ኢምፔሪ ገሰገሰ፡፡ በሰላቱ ነበር የረረሰው፡፡ ስድስት ሰአት ከሞሽቱ በአባምራ የሰለት አቆጣጠር፡፡ ለአይን ያዝ እድርጉአል፡፡ የኩምቢሽታቶ ዘምባባዎች በምሽት ታይተው አይጠገቡም፡፡ በረንዳው ላይ ተቀምጦ ማኪያቶ አዘዘ፡፡ ረጅም ግራጫ ጃኬትና ከውስጥ ስስ ጥቁር አንገተ መሉ ሹራብ፤ ነጣ ካለ ሱሪ ጋር ለብሰአል፡፡ አንገት ልብሱን አንገቱ ላይ የጠመጠመ ሲሆን መነፅር አድርጉአል - ውብ መነፅር፡፡

የአስመራ አየር ተዝቀዝ ብሎአል፡፡

በኩምቢሽታቶ የሚመለሉትን ሰዎች አንድ ባንድ ያጤን ጀመር፡፡ አብዛኞቹ የመሀል አገር ሰዎች መሆናቸውን በአለባበሰላቸው ለያቸው፡፡ ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ የሉም፡፡ አኖሌ ፈገግ አለ፡፡ በርግጥም ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ አለመታየታቸው ምን ያስደንቃል? በስደት ወይም በትግል ላይ ናቸው፡፡ በኩምቢሽታቶ የሚታዩ ኤርትራውያን ገፅታ ላይም ቢሆን መረጋጋት አይታይም፡፡ የአገሬው ሰዎች በኩምቢሽታቶ ጉዳና እንደ ቀይ ባህር የምሽት ማእበል መገማሸር ሲገባቸው ፖሊስ እንደሚከተለው ሰው እየተጣደፉ ሲመላለሱ ነው የሚታየት ...

«አኖሌ - ወዲ አርጥ!» የሚል ድምፅ አባነነው፡፡

ርዛ ትክክሉን ይዘው ፊቱ ቀማለች። ከተቀመጠበት ፊጥኖ ቀነሰቱ ይሰማት ጀመር - ጉንጭ ለጉንጭ።

«ርዛ እንቺ ኖረሻለህ?» እያለ በረጅሙ ሳቀ።

ርዛ እንደ አብዛኞቹ ኤርትራውያን ሴቶች ቀጭን ነበረች። የደስ ደስ አላት። የአይን መነፅርዋን በየሰዓት 74 ታደርገዋለች። ከአኖሌ ጋር ተሳስመው ሲያበቁ፤

«አንሂድ» አለችው «... እናቱ እየጠበቀችህ ነው»

በአገር መንገድ ጀመሩ።

«አስመራን እንዴት አገኘህት?» ስትል ጠየቀችው።

«የቀድሞ ውበትዋን የምታንጉራጉር የሀብታም ገቢ ትመስላለች» ሲላት ርዛ ከልብዋ ሳቀች። ስቃ ስታበቃም፤

«ለማደግ ግን ተስፋ ያላት ከተማ ናት። አስመራ ያለብዙ ድካም ታላቅ ከተማ መሆን ትችላለች። የናንተው ፊንፊኔ ግን የከተማ ቅርፅ ለመያዝ አያሌ ወጪ ትጠይቃለች። በርግጥ አየርዋ ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ...»

እናሌ በድንጋጤ ጨው ሆነ። ቃል አልተነፈሰም። ገራ በመጋባት ርዛ ላይ አፈጠጠ። ያስደነገጠው 'ፊንፊኔ' የሚለው ቃል ነበር። ይህን ቃል ለመጨረሻ ጊዜ አዲስ አበባን ወክሎ ሲጠራ የለማው ጀርመን ሳለ ነበር - ከአንገ አባላት አንደበት። ርዛ ቃሉን ዘየት አመጣችው? ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ምን ሆነዝን?» አለችው -

«ምንም ...»

«ገም ስትል ገራ አጋባኸን። መጥፎ ተናገርኩ?»

«በጭራሽ»

«የአዲሳባ አየር ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ ማለቱ ይሆን ያስገረመህ? እውነቱን ነውለኩ። አየርዋ ምግብ ነው። ከተማ መስራት የሚችሉ ሰዎች ጠፉ እንጂ የአዲስ አበባ አየር በየትኛውም አለም ከቶ የሚገኝ አይመስለኝም።»

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም የት ሰማሽው?» ሲል ጠየቃት - እንደዚህ።

«አንጃ!» አለች ርዛ «... ግን የአዲሳባ የቀድሞ ስም ፊንፊኔ

እንደነበር! ቃሉ የእርምጃ ስለሆነ ለዋና ከተማነት አይመጥንም ተብሎ እንደተሰወጠ እንደ ሰው ነገርኛል። ከዚያ ወዲያ ብዙ ጊዜ ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀም ያስደስተኛል። ግን ለምንድነው ፊንፊኔ የሚለው ስም ለዋና ከተማነት አይመጥንም የተባለው? መጥፎ ትርጉም አለው?» ስትል ጠየቀችው።

እናሌ ሳያስበው ስሜታዊ ሆነ።

«የስርአቱ ሰዎች ዘረኞች ስለሆኑ እንጂ ችግሩ ቃሉ ላይ አይደለም ያለው። ጥርጉን አስበተረፈ! ብሾናቱን ደብረዘይት! አዳማን ናዝሬት! እያሉ ሰውጠው የለ? የከተሞችን ስም ለመለወጥ በቂ ምክንያት አልነበራቸውም። አሳማዎች ስለሆኑ ነው ያን የፈፀሙት»

ርዛ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ እንሾካሸክችለት።

«ፖለቲካ ውስጥ አትግባ። እዚህ አገር አሸዋና ጠጠሩ ሁሉ ሰላይ ነው።»

እናሌ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘመዘ። በርዛ ግልፅነት ይበልጥ መደሰት ጀመረ። ፊንፊኔ የሚለውን ስም ስለወደደችው ደግሞ የማያውቀው የደስታ ስሜት ወረረው። በመገረም ያያት ጀመር። የመጣላትን የምትናገር የዋህ ሰው መስላ ታየችው። ግን ደግሞ 'ፖለቲካ' ውስጥ አትግባ ያለችውን አስታውሶ ገራ ተጋባ። መልሶ ደግሞ ምክንያትዋን ሊረዳላት ጥክረ። ህዝቡ ሁሉ ተጠራጣሪ ሆኖአል። ምክንያቱም ሰው ያለ ፍርድ ይገደላል። ግን ይህን የዋህና ደግ ህዝብ ማስቃየት ለምን አስፈለገ? ሲል ራሱን ጠየቀ። 'የዋሆች ጠገነራ ተዋጊዎች መሆን ይችላሉን?' ሲል መልሶ ለራሱ ተጨማሪ ጥያቄ አቀረበ። የቡርታ ሰዎች ታወሰሱት። ጦር ይዘው መትረየስ ሊገጥሙ የተዘጋጁ ልቦ መሉ አርምዎች - ግን ደጋጉች! የዋዮች።

«ምን ሆነዘል አኖሌ?» አለች ርዛ ተጨንቃ።

«ምን ሆነኩ ርዛ?»

«የተከፋህ ትመስላለህ?»

«ያላንኸውና ያጣኸው ነገር ያለ ይመስላል ብለሺኝ አልነበር? እንዳልሺው እርካታ የራቀኝ ሰው ሳልሆን አልቀርም። ሳሚ እንዳለው እንደ እርሞ ዱር አራዊቶች አይደለሁም። እኒያ አንስላት 'ሰው አይደላችሁም በባሉ ምንም አይመስላቸውም። ምክንያቱም ሰው አይደለም። ይገርምሻል ርዛ ያህ ክርፋታም ስርአት እኛ እርሞዎችን እንደሰው አያሃንም። ግን ይህና ... ይህን መሰል ጉዳይ ማውራት ተገቢ አይደለም። ርዛ ረበሽኩሽ?»

ታክሲ ይዘው ተራቸው ወደሚዛለው ሰፈር ነጉዱ። ከደቂቃዎች በሁዋላ ታክሲው ከነርዛ መኖሪያ ቤት ደርሶ ቆመ። ሂሳብ ከፍለው ከታክሲው ወረዱ። ሮዛ እየመራች ወደ አንድ ሺላ ይዛው ገባች። የውጭው በር ግምብ ላይ በወርቃማ ቀለም «ይስህቅ አስመርም» የሚል ዕሁፍ፡ ግምቡ ውስጥ ተቀብሮ ይነበባል።

«ይስህቅ አባትሽ ነው?» ሲል ጠየቃት።

«አያቱ ነው። አባቱ ኤፍሬም ይባላል።» ካለች በሁዋላ «ሞቶክል ብለን እንገምታለን።» ብላ እንሾካሾከች።

«የት ነው ያለው?»

«አይታወቅም። ከአዲስ አበባ ወደ ናይሮቢ መሳፈሩን ብቻ ነው የምናውቀው። ከዚያ ወዲያ ኤፍሬም ይስህቅ የውሃ ሽታ ሆኖአል። እናሳዝንም?» አለችው።

ዝም አሳት። ይህን መሰል ጠሬ ለምን እንደምትነግረው አልገባውም። ወደ ሴ ሳሉን አስገብታ ካስተመጠችው በሁዋላ

«የሳሚ ጉዋደኛ ስለሆነኝ ነው የልቤን የነገርኩህ» አለችው።

«ይገባኛል! ይገባኛል!» ብሎ ፈገግታ አላያት።

«ሳሚ እንደኔ እየት ብሎናል። እንመኝ?»

«በጣም እንጂ ሮዛ። ወንድማችሁ ነኝ።»

«የጦር ሰራዊት ደጋፊ ነህ?»

ጥቂት አመነታ።

«ደጋፊም ተቃዋሚም አይደለሁም። ብዙውን ጊዜ በስራዬ ላይ ብቻ ነው የማተኩረው።»

«ሃይማኖትህስ?»

«አላውቀውም!» አለ «ጭፍግግ ብለውት።»

«የቤተሰብህ ሃይማኖት ምንድነው?»

«ቤተሰቤን አላውቅም። ያለኝ መረጃ እርሞዎች እንደነበሩ ብቻ ነው። ከዚያ በተረፈ አንድ ሰው በህይወት ዘመኑ 'መልካም ሰው' መሆኑን ከቻለ በቂ ይመስለኛል።»

ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘችና ...

«እኛ የአርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ነን። ማማ በተለይ ማርያምን በጣም ታምናታለች። ሆኖም ባህርይዋ እግዚአብሔርን

በመፍራት፤ እግዚአብሔር የሚወዳቸውን ነገሮች በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነው። በጣም ትፀልያለች። ምን ብላ እንደምትፀልይ ልነገርህ?»

«ነገሪኝ?»

«አታሳስረኝም?»

ከልቡ ሳቀ። በጣም ሳቀ።

«ምን አሳቀህ?»

«ቅን ነሽ። ለአለም ቅን ሰዎች በእጅጉ ያስፈልጉዋታል። ስለዚህ አላሳስርሽም ነገሪኝ?»

«ማማ ዘወትር ፀሎት ታደርጋለች። ብዙውን ጊዜ አምላክን ከፋዎች እንዳይበረቱ አድርግ፤ ብላ ትማፀነዋለች። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ድምፅዋን ዝቅ አድርጋ ለማርያም አስመረይቲ 'በረሃ ያሉት ለቤታቸው እንዲበቁ አስበያቸው' ትላታለች።»

አኖሌ ስሜቱ ከልብ ተነካ። ሮዛን በፍቅር ያስተውላት ጀመር። ግልፅነትዋን ወደደው። ስላመነችው ቢደሰትም ይህ ባህርይ ግን ቤተሰቡን በሙሉ አደጋ ላይ ሊጥል እንደሚችል አምኖ ስጋት አደረበት። ሮዛ፤

«ማማን ጦርቼ ላስተዋውቅህ» ብላው ወጣች።

በሳሉት ግድግዳዎች ላይ የተሰቀሉትን ስእሎች ማስተዋል ጀመረ። በሙሉ መንፈሳዊ ናቸው።

* * *

አኖሌ ምሽቱ ጥሩ ሆነለት። የሮዛ ዘመዶች ሁሉ ተስማሙት። መልካም ራት ቀረበ። ቡና ተፈላ። ከበው ሲያጫውቱት አመሸ። በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳሉ ሳሙኤል ከአዲሳባ ደወለ። ሳሙኤል ከምሽቱ አራት ሰአት ላይ ነበር የደወለው። መጀመሪያ አኖሌ በአጋጣሚው በእጅጉ ተደስቶ ነበር። ሳሙኤል ግን «በአጋጣሚ አይደለም የደወልኩት፤ አንተን ፈልጌ እንጂ» አለው።

አኖሌ ግራ ተጋብቶ፤

«እዚህ መሆኔን በምን አወቅህ?» ይለዋል።

«ሆቴል አጣሁ። ምናልባት እዚህ ካለህ ብዬ ነው» ሲል መለሰለት በጀርመንኛ።

አኖሌም መልሶ በጀርመንኛ ቋንቋ፤

«እንዴት እንደምነግርህ አላውቅም። ጉዳዩን የለማሁት በአጋጣሚ ነው።»

አኖሌ «ምንድነው ንገረኝ?» ሲል ጮኹ።

«መከላከያ ሚኒስቴር ውስጥ የሚሰራ አንድ ዘመድ አለኝ። በአጋጣሚ ሻለቃ ጉተማ የሚባል ሰው አንተን በተመለከተ ስለፃፈው ሪፖርት አጫወተኝ።»

«ጉተማ ... የቡርቃው? ምን ብሎ ፃፈ? ይህ ከብት! ከክብት ምን ይጠበቃል ... እበት ካልሆነ?»

«ጉዳዩ እንደምታስበው እንኳ ቀላል አይደለም። በአነግ አባልነት ወንጀሉህል። ለማንኛውም የራስህን እርምጃ ለመውሰድ ያመችህ ዘንድ የደብዳቤውን ፎቶ ኩፒ ልኬልህለሁ። ነገ ይደርስህል። በነገራችን ላይ ጉዳዩ በጥንቃቄ እንዲታይ ደብዳቤው ለደህንነት ሚኒስትሩ ተመርቶአል። ይህን ከደብዳቤው ላይ ነው ያየሁት። እንደትጠነቀቅ አመክርህለሁ። ሁኔታዎች ጥሩ አልመሰሉኝም። ለማንኛውም ደብዳቤውን ካየህ በሁዋላ ራስህ ብትወስን መልካም ነው። ይህ መንግስት ሰው የመናቅና የማንቅ ሱስ ስላለበት ነው ስጋቴ የጨመረው። ምን ይመስልህል?»

አኖሌ ረጋ ለማለት ሞከረ። «ደብዳቤውን መጀመሪያ ባየው ደስ ይለኛል» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«ነገ ይደርስህል። እንደደረሰህ ግን ደውልልኝ» አለው ሳሙኤል።

በርግጥም በነጋታው ማታ ካረፈበት የእምባሰይራ ሆቴል ደርሶ ከፍሉን ሲከፍት በበሩ ስር የተወረወረ ፖስታ አገኘ። በችኩላ ፖስታውን ከፍቶ የሻለቃ ጉተማን የቡርቃ አመፅ ሪፖርት ያነብ ጀመር። በጣም ጎረመው። የሻለቃው ነገር ጠምዛሻኝነት አናደደው። ደግሞም አላዘነው። ከሆቴሉ በረንዳ ላይ ወጥቶ በጨለማ የተዋጠችውን አስመራ እያስተዋለ ይተዘዝ ጀመር። የማያስደስቱት ነገሮች እየበረከቱ መምጣታቸውን አስተዋለ። አደገኛ ሁኔታዎችም መከሰት ጀምረዋል ...

የሀወኒ መሰወር አንዱ ነው። ያፈቅራታል። ከልብ ያፈቅራታል። በእምባሳነትና ሰብአዊ መብትን በመጣሱ ወደሚታወቀው ስርአት ሰተት ብሎ የገባው ሀወኒን ማግኘት ከተቻለ የስርአቱን ብልሽነት ችዬው እኖራለሁ ብሎ በማለቡ ነበር። ግን

ሀወኒ የውሃ ሽታ ሆና ቀርታለች። ስደት ላይ ናት፤ አለያም ሞታ ሊሆን ይችላል። ሌላው አባቱ ናቸው። ሞተዋል። ከዚህ ውጭ ደግሞ ባልጠበቀው ጥልፍልፍ ውስጥ ተዘፋቅዷል። ከአርሞ ገበሬዎች ጋር ያደረገውን ንግግር በምስጢር የቀረፀው ሰላይ ሹፌር በየአለቱ ግንዛብ እያለ ይነተርከዋል። አስመራ ከመምጣቱ በፊት አምስት ሺህ ብር ሰጥቶት ነበር። ቀሪውን ደግሞ ከአስመራ መልስ እንደሚሰጠው ነገሮት ነበር። ሰላዩ ሹፌር ግን ሀሳቡን መለወጥ ጀምሮአል። 'በርካሽ ነው የተስማማሁልህ' ማለት ጭምር አምጥቶአል።

በዚህ ላይ ደግሞ ህልውናውን እንኩዋ ማረጋገጥ ላልቻለ ስርዓት ማገልገሉ አልተዋጠለትም። የአስመራ ገጠመኝም ህሊናውን እያቆሰለው ይገኛል። የኢሰፓ መንግስት የአገዛዝ ስልት እያንቀጠቀጠው ነው። ሞት የተፈረደባቸው ወታደሮች ፊቱ መጥተው ይደቀናሉ። ከመሞታቸው በፊት ሊያነጋግራቸው ችሎአል። አሁን ግን በሀይወት የሉም። በእለተ አርብ ተረሽነዋል። እንደ እየሱስ ክርስቶስ አለ - መቶ አለቃ አክሊሉን አስታውሶ። አብርሀ ፀሎትንም አስታወሰ። 'ወታደሮች ልጃገረዶችን መድፈር ማቆም አለባቸው' ያለውን። ጮማዬም ትዝ አለው። ልጃገረዶችን አስገድዶ መድፈር ለጮማዬ እጅግ ተራ ነገር ነው። ብርቱካን ልጦ እንደመብላት። አሁን ደግሞ አንድ ሌላ ጠላት ተፈጥሮአል። ሻለቃ ጉተማ። ለመከላከያ ሚኒስቴር ባቀረበው ሪፖርት አኖሌ ለቡርቃ ገበሬዎች ስላደረገው ንግግር አጣሞና አወላገዱ ተርኩአል።

አኖሌ በፍርሀትና በጭንቀት ተወረረ። ማድረግ ያለበትን አላወቀም። እንዲሁ ብቻ ከወዲያ ወዲህ ይንጉራደድ ያዘ።

- 3 -

አምስቱ ከፍተኛ መኩንኖች ቃኘው በሚገኘው የስብሰባ ሳሎን በቀጠሮው ሰአት በገኙም አኖሌ አስር ደቂቃ ዘግይቶ ነበር የደረሰው።

ይቅርታ ጠየቃቸው።

«ምንም አይደለም» አሉ ሽማግሌው ኩሎኔል።

አኖሌ ማስታወሻ መያዢያ እጅንዳውን ገላልጦ በቀጥታ ከሶስት ቀን በፊት ወዳቆመበት ርእሰ ጉዳይ ዘለቀ ...

«... ባለፈው ስብሰባችን የሱዳንን ውስጣዊ ሁኔታ ካየን በሁዋላ ስለተቃዋሚ ቡድኖች ነበር መረጃ ያገኘሁት። የኤርትራ ክፍለ ሀገር ህዝብ ስለ ኢትዮጵያ ያለው ኢመሰክነት ላይም የተወያየን ይመስለኛል። ሻእቢያ የመንግስቷን ጥያቄ ለማሳመን የሚያነሳቸውን ነጥቦች ጭምር ተመልክተናል። ዛሬ በተቻለ መጠን ሻእቢያን በሚመለከቱ ጉዳዮች

ላይ ጥልቅ ማብራሪያ ማግኘት እፈልጋለሁ። በተለይ የድርጅቱን ጠንካራና ደካማ ጉኖች በግልፅ ባውቃቸው ለስራዬ ስለሚያግዝኝ በዚያ ላይ ብታተክሩ እመርጣለሁ። ብሎ መከራከሪያን አንድ ባንድ በፈገገታ ታኛቸው። በዚህ ጊዜ ሻለቃ ሙሉጊታ፤

«የሻለቢያን ውስጠ ሚስጥር አብጠርጥር የሚያውቀው እንክዋ ሻለቃ ቡልቻ ነው» ብሎ በረጅሙ ላቀ።

ሻለቃ ቡልቻ ራስ በራ ቀጭን ጉልማሳ ነው። በመጀመሪያው ስብሰባ ምንም እስተያየት ሳይሰጥ በማለፉ አኖሌ «አጃቢ» ቢጠኑ አድርጎ ነበር የወሰደው። ለአኖሌ በእጅጉ የሚያስፈልገው የሻለቢያ ደካማና ጠንካራ ጉኖችን የመረዳት ጉዳይ በዚህ ዙፋናቸው ሰው ላይ በማረፉ አኖሌ ራሱን ሳይታዘብ አልቀረም። በርግጥም ሻለቃ ቡልቻ የሚናቅ ቢጠኑ አልነበረም። ከሌሎቹ ሁሉ የተሻለና በራሱ የሚተማመን መሆኑን አኖሌ የተገነዘበው ገና ከንግግሩ መግቢያ ነበር፤

ሻለቃው «ወንበዴዎቹ ተራ ዘራፊ ዱርዬዎች አይደሉም። እንዲያ የሚያስቡት የማስታወቂያ ሚኒስቴር ጋዜጠኞች ናቸው» ሲል ነበር የጀመረው። በዚህ እነጋገሩ ክፍተኛ መከራከሪያ በሆኑ አውካኮ። አኖሌ ፈገግ አለ በመገረም።

ሻለቃ ቡልቻ ማብራሪያውን ቀጠለ ...

«... ወንበዴዎቹ ከጉዋድ መሪ እስከ ማእከላዊ ከሚቲ አባላት ድረስ በየደረጃው በሰሚናርና በስብሰባ መልክ ከውጊያ በፊትና ከውጊያ በሁዋላ እየተወያዩ ስትራቴጂና ስልታቸውን ይቀይሳሉ። በዚህ ውይይት አበይት ስህተቶቻቸውን ከተመክሯቸው በመነሳት በስልጠናና በልምምድ ያስወግዳሉ። በደረቅ ልምምድም የግንዛቤያቸውን መጠን ይለካሉ። ይህ ለእንቅስቃሴያቸው ቅንጅትና ፍጥነት ዋስትና ይሆናቸዋል። በውጊያዎች የተሳካ ድል የሚያገኙትም ለዚህ ነው። ውጊያ ከመክፈታቸው በፊት የሚፈፅሙትን የቅንጅት እንቅስቃሴ፣ የሌሊትና የቀን የህብረት ውጊያ ልምምድ ከጉዋድ መሪ ወደላይ ላሉ የአመራር አካላት የሰጡትን ሴሚናር አንድ ባንድ ገምግመናል። ከገምገማችን ወንበዴዎቹ ባለሙያ፣ ብልህና፣ ባለአላማ መሆናቸውን ነው መገዝብ የቻልነው።

«ወንበዴው በእግረኛና በሜካናይዝድ ከፍለጦር መደበኛ ውጊያ ማለት Conventional War ሲያካሂድ፣ የአካባቢ ታጣቂ፣ የኮማንዶና የመሆንዲስ ብርጌዶች ደግሞ ሽምቅ ውጊያውን ያግዙታል። ሁለቱንም በተጉዋዳኝ ወይም በተናጠል መፈፀማቸው ጥበባቸው ከኛ መሻሉን ያሳያል።»

ሻለቃው ቀና አለና «ማስታወሻ እየያገዘክ ነው?» ሲል አኖሌን ጠየቀው።

«በጣም! በጣም!»

አኖሌ ባንኖ ነበር ምላሽ የሰጠው።

በሻለቃው የአቀራረብ ብስለት እየተደነቀ ነበር ገለፃውን የሚያዳምጠው።

«የኤርትራ ወንበዴዎች ከማንኛውም ፀረ-ኢትዮጵያ መንግስት አቋም ካለው ወገን ጋር ሁሉ ይተባበራሉ። ለማለያ፣ ሱዳን፣ አረብ አገሮች፣ ህወሀት፣ እነግ ከመሳሰሉት ድርጅቶችና አገሮች ጋር ጥብቅ ወዳጅ ናቸው። ካልመሰላቸው ግን ፖሊሲያቸውን ይለውጣሉ። ለምሳሌ 'ለአርካት ከሚታገሉ ህዝባዊ ታጋዮች ጋር ሁሉ እንተባበራለን የሚል ጠንካራ አቋም ነው ያላቸው። ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብታቸውን ለማስከበር የሚታገሉትን የሱዳን መንግስት ተቃዋሚዎች ግን እንኳን ሊያግዙዋቸው መልሰው ይወጉዋቸዋል። ጠንካራ አቋማቸውን እዚህ ላይ ሲደርሱ ለምን ሻሩት? ምክንያቱ ግልፅ ነው። ለጊዜው ሱዳን ታስፈልጋቸዋለች። ከሱዳን ቢጋጩ ጀግሞ ያለጥርጥር ኩሎኔል ጆን ጋራንግን ሳህል ያስጠሩታል። ማየት ያለብን ወንበዴዎቹ አላማቸውን ከግብ ለማድረስ ከእግዚአብሔርም ሆነ ከሰይጣን ጋር ሊሻረኩ መቻላቸውን ነው። ከማንም ጋር ያላቸው ወዳጅነት አላማቸውን እስከጠቀሙ ብቻ ነው። አላማ ስንል ጊዜያዊ ጥቅም አይደለም። አሻግረውም ያያሉ - እንደ ትንቢተ ኢሳይያስ። ለዚህ ነው የርእዮቱ አለም ካባቸውን የሚለዋውጡት።

«የሚገርማችሁ ነገር» አለ ሻለቃው ሲጋራ እየለከለ «... ወንበዴው የኛን ጦር ደካማና ጠንካራ ጉን አውቆ እንዴት እንደሚዋጋ ካጠና በሁዋላ ጠንካራውን ተዋጊ ሃይል መርጦ ልምምድ ያደርጋል። በመጨረሻ ጦሩን ያዝናናዋል። መዝናናት ሲባል ስነስርዓት ያለው ድግስ ተደርጎ ነው። የሺዲዮ ፊልም፣ ትያትር፣ ሙዚቃ፣ ምግብ፣ መጠጥ ይቀርባል። ተዋጊው ሰራዊት በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ዘፍኖ፣ ተስካሩን በልቶ ለኤርትራ ህይወቱን እንደሚከፍል ቃል ገብቶ ነው የሚዘምተው» ብሎ ዙሪያ ገባውን ያስተውል ጀመር። ሁሉም በተመስጦ ያዳምጡታል።

«ሌላው እንግዲህ ለክቡር የአገር ውስጥ ጉዳይ ተወካይ የሚጠቅመው ጉዳይ፤ ሻለቢያ ስለሚያካሂደው ሳይከሉጂካል ዎርፌር ነው። ወንበዴዎቹ አይበገሬነታቸውን ሲለፍሩ ነው የሚውሉት። የጦርነቱ ሚዛን ለእነርሱ ያጋደለ መሆኑን፤ አሸናፊነትም የማይቀር የታሪክ ሂደት መሆኑን ይናገራሉ። የጦራችንን ብሉቶችም ያካሉ።

ይህ ስልታቸው በጣም አደገኛ ነው። በፊደሉ፣ በበራራ ወረቀት፣ በተባባሪዎች በወኪሎችና በሌሎች ፀረ-አብዮት ሃይላት በኩል ይለፍፋሉ። አባቶቻችን ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው እንደሚሉት ሆነናል። ጄኔራሎች ሳይቀር በሻእቢያ ፕሮፓጋንዳ ይበረግጋሉ። እነዚህ ሰዎች ጄኔራል ታሪኩ አይኔ በመንግስት ትእዛዝ የተገደለ አለት በፊደላቸው «ጀግና» ሲሉ አምግሰውታል። ብልህነታቸውን አዩት። በሚያዘጋጁዋቸው መፃህፍት ግን ይህቺን ቃል አይደግሙባቸውም። ምክንያቱም መፅሀፍ፣ ለታሪክ የሚቀር ሰነድ ነው። የፊደሉ ወሬ ግን ፕሮፓጋንዳ ብቻ ነው። እነዚህ ሰዎች ታሪኩን ጀግና የሚሉት የሞተ አይገዳም ብለው አይምሰላችሁ። ሰራዊቱን ለመከፋፈል ነው። ከመንግስት ለመነጠል ነው። ደሞ ተሳክተዋል። የኛ ጦር ሻእቢያ ጄኔራል ታሪኩን ጀግና አላቸው። ሀቅ ነው። እያለ ከሚፍ፣ ሚፍ፣ ተንሸካሽከ። የሻእቢያ ፊደሉ ታማኝነትን አገኘ። 'አይዋሽም' የሚል ሜዳይ አገኘ። የኛ መንግስት «ጀግኖችን ይገድላል» የሚል ስያሜ ሲከፍነብ፣ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ደግሞ ያን ቀን ምሽት 'ሰንዴ ከካናዳ መንግስት በአርዳታ ተገኝ የሚል ዜና ነው ይናገር የነበረው» ሲል ከፍተኛ መኩንኖቹ ጠባብዋን የሰብሰባ ሳሎን በሳቅ አፈረሱዋት። አኖሌም አብሮ ይስቅ ጀመር። ሻለቃው ሲጋራውን መጠ ተረኮሰውና ቀጠለ።

«ከወንበደው ጠንካራ ጉኖች ሊጠቀስ የሚገባው ሌላው ጉዳይ የመረጃ ስራቸው ነው። ብታምኑም ባታምኑም በመንግስት ደረጃ የተያዙ ብሄራዊ ምስጢሮችን ያገኛሉ። እኔ ለዚህ በቂ መረጃ አለኝ። ይህ ከባድ ጉዳይ ነው። የመረጃ ከፍላቸው ከሌላው መቶ በላይ የሰለጠነ የሰው ሃይል ያለው በዘመናዊ ቴክኖሎጂ፣ ማለት በመተንተኛ ኩምፒውተር የተጠናከረ የጠለፋ ክፍል ስላለው የወገንን መልእክቶች መላው በመላው መጥለፍ ይችላሉ። ይህ የመረጃ ስራም ኢሳይያስ ቁጥር ሁለት ተብሎ በሚጠራው ጴጥሮስ ሰለሞን የሚመራ ነው። እኛ ግን የነሱን ሳይፈር መድፈር አቅቶናል። አንድ አብነት ለማንሳት፣ የኛ ጦር በአብዛኛው በውጊያ ወቅት መልእክት በግልፅ ይለዋወጣል። ፈንጂ ለማለት 'ድንች' ታንክ ለማለት 'ኤሊ' መንገድ ለማለት 'መቀነት' ጥይት ለማለት 'ቆሎ' የሚሉት ናቸው የጦሩ የተለምዶ የኩድ ቃላት። ይሄ በእውነቱ በጣም ያሳፍራል። ከፈረንሳይ ሰራዊት ጋር አይደለም የምንዋጋው። አማርኛ ቋንቋን አቀላጥፈው ከሚናገሩ ሰዎች ጋር እንደምንዋጋ ጨርሶ ረስተነዋል። እዚህ ዘንድ የሚዛን ጉድለት ይታያል። በተቀረ በረሃ ውስጥ የመድሃኒት፣ የጥይት፣ የጦር መሳሪያ፣ የልብስ፣ የጫማ ፋብሪካዎች አሏቸው። ሳህል ውስጥ በአፍሪካ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ዘመናዊ ጋራዥ አላቸው። ይሄ እውነት ነው። ሌላው ሊነሳ የሚገባ ነጥብ፣ እነዚህ ሰዎች በባህርያቸው አይለምኑም።

አለመለመንን ባህል አድርገውታል። በውነቱ አለመለመን ፀጋ ነው። ከልመና ይሰውረን ማለትም ታላቅ ፀሎት ነው።

«ሌላው የውጭ ሀገር ጋዜጠኞችን በማሳመን፣ እስፈላጊ ሲሆን በገንዘብ በመደለል የዲፕሎማሲና የፖለቲካ ዘመቻም ይለቁብናል። እኛ አፀፋውን ለመመለስ ቀርቶ ግንዛቤውም የለንም።

«... ስለ ጠንካራ ጉኖቹ ይህን ካልን ይበቃናል። ደካማ ጉኖቹን ደግሞ ልጠቃቅስ፣ እንግዲህ በሃይማኖት በዘርና በባህል በመሳሰሉት ምክንያቶች በኤርትራ ቆላማ መሬትና በደጋማው አካባቢ በሚኖሩት መካከል የቆየ ቅራኔ አለ። የቆላው ሀዘብ ልብ አሁንም ከጀብሃ ጋር ነው። ሌላው የአፋር ሀዘብ ፍላጎት ደግሞ የራሱን አስተዳደር መስርቶ ከኢትዮጵያ ጋር ዝምድና መፍጠር በመሆኑ እዚያም አካባቢ አለመግባባት ይታያል። ይህ ሁኔታ አሰብን ከኤርትራ አውራጃዎች ለመገንጠል ያመቸናል። ጀብሃ የሚጠናከርበትን መንገድ መፈለግም በአንፃራዊ መልኩ ሻእቢያን ማዳከም ነው። ጅሃድ የተሰኘ አንቅስቃሴም በምእራባዊ ቆላ አካባቢ አለ። ይህ ለሻእቢያ ትልቅ ውጋት ነው። ሻእቢያ በእስልምና ሃይማኖት በኩል የሚመጣበትን ችግር በቀላሉ ስለማይፈታው ያንን ቁስሉን አንዳይነኩበት ዘወትር እንደተንፈራገጠ ነው። የሻእቢያ መሪዎች ጅሀድና ጀብሃ የሚባሉትን ቃላት መስማት አይፈልጉም። ስለዚህ እዚያ አካባቢ ደጋግሞ መጮህ ያስፈልጋል። ሌላው ደምህኤ በሚል ስያሜ ማለትም ደምህኤ-ቲክ ምንቅስቃሴ ሀርነት ኤርትራ የተሰኘ አምስት ሻምበሎች ያሉት ቡድን ተቋቁሞ በትግራይ ድንበር አካባቢ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛል። ምናልባትም ይህ ሃይል በሀውሀት እየተረዳ ሊሆን ይችላል። እዚህ ላይ አንድ የግሌ ጥርጣሬ አለኝ። ሀውሀት ሻእቢያን ለማስፈራራት ይቃጣ ይሆን? ይህ አልሞጥ ይለኛል። ሀውሀት ከሻእቢያ የሚያገኛቸው ገንዘብ የማይገዛቸው አያሌ ወታደራዊ አገዛዎች አሉ። ወያኔዎች እነያን ማጣት አይችሉም። ይህ ከሆነ ሀውሀት ደምህኤን በነፃ መሬቱ እንዲጠለል ለምን ፈቀደለት? ምናልባት ይህም የሻእቢያ የራሱ መርዛማ ተንኮል ይሆን? እዚህ አካባቢ ፍተሻ ያስፈልጋል። ቁላቂሎቹ የደምህኤ ሰዎች ሳያውቁት በትግራይ ምድር የቀም እስረኛ ሆነው ይሆን? ምናልባትም ቀለብ የሚሰፍርላቸው ሻእቢያ ራሱ ሊሆን ይችላል። ይሄ እውነት ከሆነ መፔም የዘመናችን ታላቅ ቀልድ ተብሎ ይመዘገባል» ብሎ በሳቅ ይንከተከት ጀመር። ሌላ የሳቅ አልነበረም። ብቻውን ሰቆ ሲያበቃ ማብራሪያውን ቀጠለ «... ይቅርታ ጉዋዶች። ነገሩ በጣም ያስቅ ነበር። ለምን እንዳልሳቃችሁ አልገባኝም። በአገራችን ባህል ጉዋደኛ ሳቅን ቀርቶ ለቅሶንም ይጋራ ነበር» ሲል ተሰብሳቢው ሁሉ በሳቅ ጮኸ። ይሁን እንጂ ሻለቃው በተራው ሳይስቅ ቀረ። ሳቁ ጋብ ሲል ጠብቆ ቀጠለ። «ለማንኛውም

ቀዳዳውን ጉርጉር በህወሀትና በሻእቢያ መካከል ያለው መተሳሰር እንዲላላ ማድረግ እጅግ ጠቃሚ ነው።

«ሌላው የሻእቢያ ደካማ ጉን የመገንጠልን ጥያቄ ማራመዱ ነው። ይህን እቋሙን የማይደግፉትን በውጭ ሀገር የሚኖሩ ተቃዋሚ የኢትዮጵያ የፖለቲካ ድርጅቶች ማስተባበርና በነርሱ በኩል ውጥረት መፍጠር ያሻል። የጦርነቱ መራዘምም በሻእቢያ ተዋጊዎች ላይ መሰላቸትን ማስከተሉ ስለማይቀር ያንንም ቀዳዳ መጠቀም ተገቢ የሚሆን ይመስለኛል።»

ይህን ብሎ ሻለቃው ማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ። ውይይቱም በዚህ መልክ እንደተለመደው እስከ እኩለ ቀን ቀጠለ።

ቼንቶ ፔር ቼንቶ!

ጉዋል ኤረ - ሮዚና!

ምእራፍ ሰባት

- 1 -

በካፍሉ ውስጥ ከወዲያ ወዲህ እየተንጉራደደ ሮዚና ይጠብቃት ጀመር። ትእግስት አጥቶአል። በተምታታ የሀሳብ ኩሬ ውስጥ እየተንበራጩቀ ነው። ሁኔታዎች አላማሩትም። በስጋት ተይዞአል። ስጋቱ ምክንያተ ቢስ አልነበረም። በተለይም መከላከያ ሚኒስትሩ ወደ ደህንነት ፅህፈት ቤት የመሩት ደብዳቤ ከማስገረም አልፎ አስገብቷል። ስለጉዳዩ ጂብራልን በቀጥታ መጠየቅ ስላልደፈረ ዳርዳር ብሎት ነበር።

ሻለቃ ጉተማ እኔ ላይ ያቀረበው ክስ ይኖር ይሆን? ነበር ያለው እንደዋዘ። 'እስካሁን የለም የሚል ነበር የጂብራል ምላሽ።

አኖሌ አላመነውም። እንደደበተው ገመተ። ሌላው ተጨማሪ ስጋት የሰላዩ ሹፌር ማስፈራሪያ ነበር። እየደወለ ይነጫነጫል። በተዘዋዋሪ ህይወትህ በመዳፌ ላይ ናት። እያለ ሊያስፈራራ ይቃጣዋል። ሀውኒም የለችም። አባቱ ሞተዋል። ስራው ከእለት እለት እየቀፈፈው ነው።

የአስመራ ቆይታው የኢሰፓ መንግስት መሰረት እየተናደ ለመሆኑ ወለል ብሎ ያይ ዘንድ ረድቶታል። እነዚህ ምክንያቶች አለመረጋጋትን ፈጥረውበታል። እና ቢቻል ከዚህ ከተወሳሰበ ሁኔታ ገለል የሚልበትን መንገድ መፈለግ እንዳለበት አምናኳል።

ግን እንዴት?

ጥናቱን ጨርሶ ወደ አዲስ አበባ መመለስ አልታየውም። ከዚህ ከአስመራ ወደ ውጭ ሀገር መውጣት የሚችልበት መንገድ ካለ ማየት ነው የፈለገው። በዚህ ጉዳይ ላይ ማነጋገር የሚችለው የቅርብ ሰው ግን አልነበረውም። ይህን የመሰለ ጨዋታ ከሳሙኤል በቀር የማጋራው የለም። ሳሙኤል ደግሞ ሩቅ ነው - አዲሳባ። ከሁለት ቀናት በፊት በስልክ የተገናኙ ጊዜ 'ሮዛ'ን ማንኛውንም ነገር ታግዝህለችና ቅረባት ብሎት ነበር። ሌላ አማራጭ አልነበረውም። ሮዛ የአስመራ ነዋሪ በመሆን የከተማዋ ወጣቶች ወደ ሱዳን የሚሸልኩባቸው ቀዳዳማች ልታውቅ ትችል ይሆናል ብሎ ገምቶኳል። አውጥቶ አውርዶ የደረሰበት መደምደሚያ ይኸው ነበር - ፍርጥ አድርጉ ሊነገራት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሊያዋያት ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ደውሎላት ነበር። ለጥብቅ ጉዳይ እንደሚፈልጋትና ሆቴሉ ድረስ እንድትመጣ ሲጠይቃት ጥቂት አመንትታ ነበር። 'ምን ሆነህል?' ብላ ደጋግማ ስትጠይቀው በቴሌፎን ሊነገራት እንደማይችል ገለፀላት። እያቅማማች 'ከምሽቱ ሰባት ሰአት - በአስመራ አቆጣጠር እመጣለሁ' አለችው።

እና አሁን ሰአቱን አየ። አስር ደቂቃ አልፎአል። 'መቅረትዋ ይሆናል' ብሎ ሲያስብ የክፍሉ በር በቀስታ ተቆረቆረ። አኖሌ ተጣድፎ ሄዶ በሩን ከፈተው። ሮዛ ነበረች። ጥቁር መነፅር አድርጋለች። አፍዋን በአንገት ልብስ ሸፍና ነበር። ሙሉ ጂንስ፤ ነጭ ስኒክር።

«እንኩዋን ደህና መጣሽ ሮዛ»

ቀድሞ ስትጨብጠው፤ ስቦ ሳማት። ሮዛ ፈጥና መነፅርዋንና የአንገት ልብስዋን አወላልቃ አልጋው ላይ ወረወረች።

«አየሰጋህ ነው የመጣሁት አኖሌ» አለች።

«ምን ተፈጠረ?»

«የናንተ ሰዎች ጣጣ ምን ማለቂያ አለው? በሰብ አስባቡ መታሰር፤ መገደል ይበዛል። ሰዎቻችሁ መገደል ይወዳሉ። ከመጠየቅ ማለር ይቀናችዋል» ብላ ፈገግታ አሳየችው።

ይህን ብላ ሰአትዋን መልከት አደረገች፤

«በል መሹቶአል፤ ወደ ጉዳያችን እንግባ» አለችው።

አኖሌ ጥቂት አመነታ። ከምን እንደሚጀምር ጨነቀው።

«አንድ ከባድ ጉዳይ ላዋይሽ ፈልጌያለሁ» ሲል ጀመረ።

በእሺታ ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«የልቤን የማወጋው ሌላ ሰው ባለመኖሩ ነው እንቺን የመረጥኩት። በዚህ ላይ በእና ባንቺ መካከል ሳሚ አለ ብዬ ስለማስብ ነው።»

እንደገና በመስማማት ራስዋን ወዘወዘች።

«አሁን የማነሳልሽ ጉዳይ አደገኛ ስለሆነ ከእና ካንቺ ውጭ ሌላ ሰው ሲሰማው ከቶ አይገባም። ማለቱ የምጠይቅሽ ጉዳይ የማይሳካ ከሆነ ...»

ሮዛ ድንገት አቁዋረጠችው፤

«አኖሌ ... የጋብቻ ጉዳይ ከሆነ ከወዲሁ ባናነሳው እመርጣለሁ። ማማ እንዳየህት ብቸኛና ደካማ በመሆን ረጅም አመታት ከጉንዋ የምለይ አይመስለኝም።»

አኖሌ በመገረም ያስተውላት ጀመር። አስመራ ከመጣ ጀምሮ ሶስት ጊዜ ብቻ ነው የተገናኙት። በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ የጋብቻን ጉዳይ ያነሳል ብላ ማሰብዋ አስገረመው፤ ይህን ንግግር ከሮዛ እንደበት መስማቱም አጠራጠረው።

«እንዴት እንዲህ አስብሽ ሮዛ?» አላት በሞተ ድምፅ።

«እዚህ አገር ለጋብቻ መጠየቅ በጣም የተለመደ ስለሆነ ነው። ይቅርታ» አለችው።

«ምንም አይደል» ካለ በሁዋላ እንደገና ወደ ርእሰ ጉዳዩ በቀጥታ ለመግባት ያምጥ ጀመር።

«ለሚኝ ሮዛ ... ላማክርሽ የፈለግሁት ከዚህ አገር መውጣት ስለሚቻልበት መንገድ ነው። አሁን በዝርዝር ልነግርሽ በማይቻለኝ ምክንያቶች ከዚህ አገር የገድ መውጣት አለብኝ። ጉዳዩ ከባድ ነው። ግን አንድ ነገር ልገለፅልሽ። ህይወቴ አደጋ ላይ ናት።

ከዘገየሁ የኔ ነገር ሊያከትም ይችላል። ስለዚህ እንድትረጁኝ እፈልጋለሁ። ከአስመራ በርካታ ወጣቶች ወደውጭ እንደሚከብሉ ይታወቃል። ያንን የመሸሎኪያ ቀዳዳ ደግሞ ከእናንተ ከአገሬው ተወላጆች በቀር ሊያውቀው የሚችል ከቶ አይኖርም። ስለዚህ ከልብሽ እንድትረጁኝ እማፀንሻለሁ ...» ብሎ በተስፋ ያስተውላት ጀመር።

ርዛ ስትደነግጥ አስተውሎአታል። ግን በጥምና ነበር ያዳመጠችው። ተናግሮ ሲያበቃም በረጅሙ ተንፍሳ፤

«እንዳልከው ከባድ ርእስ ነው አኖሌ!» አለች።

«ይገባኛል። ግን አጣብቂኝ ውስጥ ነኝ። ሳሚ እንደነገረኝ ከሆነ ከዚህ ከኤርትራ ለመውጣት የሚቻልባቸው አንዳንድ መንገዶች አሉ። እንቺን እንዳማክርሽም ጠቁሞኛል።»

«ምን መሰለህ አኖሌ! እንዲህ ያለ ነገር መነጋገር የሚቻለው ወይም የሚሞክረው ለሀይወታቸው በማይላሉ፤ ቃላቸውን መጠበቅ በሚችሉ ሰዎች መካከል ብቻ ነው። ነገ በኔም ሆነ በቤተሰቤ ላይ ሞት ከሚያስፈርድ ጨዋታ ውስጥ መግባት ይከብዳል።»

«እኔ ምስጢር የመጠበቅ ብቃት ያለኝ አልመስለም?» አለ ግልፍ ብሎት። ፊቱ ባንድ ጊዜ ጉበት መሰለ።

«እንዲያ አላልኩም አኖሌ! ይህን ያህል የማናገርህም ሰጠሽኩህ ነው። ግን ሀገር የሚያስለቅቅ ምን ችግር ይገጥምህል ብዬ አስቤ ነው?»

«በጣም አደገኛ ሁኔታ ውስጥ ነኝ ርዛ!»

ርዛ ለሰከንዶች ያህል ተደምማ ከቆየች በሁዋላ

«ወጣቶች ከአስመራ እንዲወጡ የሚረዳ አንድ ሰው አውቃለሁ። እሱን ላግኘውና ነገ ልመለስ ...» ስትል ተነፈሰች።

ይህን ባላም ፈጥኖ ከተቀመጠችበት ተነስታ በመነዕርዋና በአንገት ልብስዋ ራስዋን ሽፋፍና ለመልስ ጉዞ ተሰናዳች።

«ልሸኝሽ?» ሲል ጠየቃት አኖሌ።

«እዚሁ ቆይ! ካንተ ጋር መታየት አልፈልግም» ስትል ተከላከለች። እጅዋን እንደያዛት ቆመ። ውስጥ እጅዋ ፈጀው። አጥብቆ የያዘው መዳፍዋ ሙቀት እየጨመረ ሄደ። ርዛ በተረበሽ መንፈስ አይን አይነን ስታየው ቆየች። ምን ማድረግ እንዳለበት ተደናገረ። ቀስ ብሎ ለቀቃት፤

«ርዚና!»

«ደህና እደር አኖሌ» ብላ እብስ አለች።

* * *

በነጋታው በቀጠሮው ሰአት ነበር የክፍሉ በር የተቆረቆረው። አለባበስዋ በእጅጉ እስገረመው። ዛሬ እጅግ ተውባለች። ሽቅርቅር ብላ በአስመራ ጉዳናዎች ላይ የሚታዩትን ከማራዎች መስላለች።

አኖሌ «እንዴት ሆነ ጉዳዩ?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት በችኩላ ነበር።

«ያልኩህን ሰው አገኝቼዋለሁ። ብዙ ከተወያየን በሁዋላ አላምኜዋለሁ። የደህንነት ሰራተኛ መሆንን ስነግረው አንቆ ሊገድለኝ ደርሶ ነበር። እንደምንም አበረድኩት። በመጨረሻ ሊያገኝህ ወስኖአል። ሰውየው እንደሚለው ከሆነ አንተን በሁለት መንገድ ከአስመራ ማስወጣት ይቻላል። የመጀመሪያው በገንዘብ ሃይል ነው። ሁለተኛውን አልነገረኝም። የገንዘቡ ካልተሳካ ብቻ ነው ወደ ሁለተኛው አማራጭ የምንገባው ይላል»

«ገንዘቡን ምን ያህል ይላሉ?»

«መቶ ሺህ የኢትዮጵያ ብር።»

«አብደሻል!» ብሎ ጮኸ።

«በየጊዜው የሚፈፀሙት ነው አኖሌ። የመንገስት ሰዎች በተዋረድ የሚከፋፈሉት መሰለኝ። ይህ ሁሉ ለአንድ ሰው የሚሰጥ ገንዘብ አይደለም። የሚገርምህ ይህ የምነገርህ ሰው ከዚህ ገንዘብ ሁለት ሺህ ብር ብቻ ነው የሚያገኘው። ከባድ ስራ ይመስለኛል።»

ወዲያው ተስፋ ቀረጠ። እና ሌላ መንገድ ማሰላሰል ጀመረ።

«ያን ያህል ገንዘብ አይኖርህም?» ስትል ጠየቀችው።

«አየቀለድሽ ነው!»

«ምን ያህል ይኖርሃል?»

«ይህን ርእስ እንርሳው ርዛ! እንኩዋን እዚህ አዲሳባ ያለኝ ጥሬ ገንዘብና ንብረት ቢሸጥ መቶሺህ አይሞላም።»

«በአስቸኳይ ገንዘብ ሊልኩልህ የሚችሉ ሰዎች ካሉ፤ ሳሚ ጥቂት እንዲጨምርልህ ማድረግ ይቻላል። በርግጥ እደጋ ላይ ከሆንክ አይናችን እያየ መሞት አይኖርብህም ...» አለች።

በሁለት እጁ ከጎዶችዋን ጨምሮ ይዞ በፍቅር አስተዋላት።
ጭንቀትዋ ውስጡ ገባ። ግን ምንም መፍትሄ የለውም። የባዶ
ሜዳ ህልም ሆነበት።

ከቆይታ በሁዋላ አስታውሰና፤

«ሁለተኛው አማራጭ የተባለውስ ምንድነው?» ሲል ጠየቃት።

«አሱን አልነገረኝም። ከራስህ ጋር ካልተነጋገረ በቀር ለእኔ
ሊገልፅልኝ እንደማይችል ነው የነገረኝ። ምናልባት ገንዘቡን
የሚቀንስበት ሁኔታ ካለ ራስህ ሰምን አታገኘውም?»

«ታማኝ ሰው ነው?»

«ቼንቶ ፔር ቼንቶ!» አለች ሮዛ። መቶ በመቶ ማለትዋ ነበር።

«ምን ማረጋገጫ አለሽ?»

«ከህያ በላይ ወጣቶችን ያለችገር ሱዳን እንዳደረሳቸው
አውቃለሁ። በዚህ ላይ የብሌን ተወላጅ ነው። ብሌኖች በክህደት
ጨርሶ አይታመምም። ይህ በድፍን ኤርትራ የታወቀ ነው። አንድ
ጊዜ ታስሮ ተገርፎ ነበር። በድብደባ ብዛት ስድስት ወር ካልጋ
አልተነሳም። ግን አላመነም። ሰባሪ ምስጢር ሳያወጣ ሲቀር
ለቀቁት»

«እኛ እንዴት ላገኘው እችላለሁ?»

«ቀጠሮ ልያገለልሃ። ነገ በዚህ ሰአት ...»

«ጥሩ። የት?»

«እዚሁ ይመጣል። ከምሽቱ ሰምንት ሰአት - በኛ አቆጣጠር።
በርህን ሶስት ጊዜ ብቻ ይቆረቆራል። ያን ጊዜ እሱ መሆኑን
ታውቃለህ። ስሙ አዶናይ ይባላል።»

ከዚያም ለመሄድ ተነሳች። ሊሸኛት ከቃጣ በሁዋላ
እንደምትከለክለው ተረድቶ ቆም ሲል ...

«ዛሬ ረጅም መንገድ ትሸኛለህ።» አለችው።

«ምን ተገኝ?» አለ በመገረም።

«ምናልባት ለዘልአለሙ የምንለያይበት ቀን ሊሆን ይችላል»
ብላ ፊትዋ በሀዘን ጉም ሊዋጥ አየና እሱም ስሜትዋ ተጋብቶበት
ተረበሸ።

«ተስፋ ማድረግ ሁልጊዜ ጠቃሚ ነው» አላት።

ከሆቴሉ ወጥተው የአስፋልቱን ዳር ይዘው በዝግታ ያዘገሙ

ጀመር።

«ሮዚና»

«እህ!»

«ተግባብተን ነበር .. አይደለም?»

«ነበር!»

«አሎኛ አለሽ?»

«የለኝም።»

«ለምን?»

«አጋጣሚ!» ብላ ፈገገ አለች።

«መቼም ኤርትራዊ የማግባት ሀሳብ ነው የሚኖርሽ» አላት።
ኤርትራውያን በትዳር ላይ ያላቸውን ግትር እቋም አላምሮ ያውቃል።

«ምን መሰለህ አናሌ ... እኛ የኤርትራ ሰዎች እኮ ዘረኞችና
ጠባቦች አይደለንም። በርግጥ በበርካታ ኤርትራዊያን ላይ ጋብቻን
በተመለከተ ተመሳሳይ እምነት ሊኖር ይችላል። ምክንያቱ ግን
ብዙዎች እንደሚገምቱት ዘረኝነት አይደለም። ማንነትህን
ላለማጥፋትና ኤርትራዊነትን ጠብቆ ለማኖር የሚደረግ ተጋድሎ
ነው። እርሞዎችና አማራዎች በቁጥር ብዙ ናችሁ። ባህላችሁና
ማንነታችሁ በቀላሉ ሊዋጥ አይችልም። እኛ ግን ሶስት ሚልዮን
አንሞላም። ይህቺም በዛች ተብላ በየአለቱ በሰምብና በጥይት
የሚያልቀውን ሀዘብ አሰብ። እልቂቱ በዚህ ሁኔታ ከቀጠለ
መንግስትም እንደሚፎክረው በጅምላ ሊያጠፋን ከቃጣ ኤርትራዊ
የሚባል ዜጋ ለዘልአለሙ ሊጠፋ ይችላል። በርግጥ ከዚህ የተሰደዱ
ኤርትራውያን ከአንድ ሺህ አመት በሁዋላም ቢሆን ወደ አባት
መሬታቸው ይመለሱ ይሆናል። ይህ ጭንቀት ታዲያ በእያንዳንዱ
ኤርትራዊ ጭንቅላት ውስጥ የታተመ ነው። ስንወለድ ጀምሮ
ኤርትራዊ መሆናችንን በማንነታችን መከራት እንደሚገባን፤
በጋብቻም ቢሆን ርስ በራሳችን መጋባት እንዳለብን ወላጆቻችን
ያስተምሩናል። ይህ እምነት በውስጣችን ህግ ሆኖአል። እኔን
በተመለከተ ግን ኤርትራዊ ባይሆንም የወደድኩትን ላገባ እችላለሁ»
ከዚያም ፈገገ ብላ «... በርግጥ የወደድኩት የሌላ አገር ሰው ከሆነ
አንድ ግዴታ አስገባዋለሁ» አለች፤

«የምን ግዴታ?»

«የልጆቼ ማንነት ጥያቄ ላይ ...»

«እንዴት?»

«ኤርትራዊ መሆን ይኖርባቸዋል ብዬ አምናለሁ»

«አይከብድም? ላይፈልጉ ቢችሉኩ?»

«ዋናው አስተዳደግ ነው። እኛን ቤተሰቦቻችን የሚከተሉትን ገና ህፃን ሳለን ነው። በዚህም ምክንያት ሳታውቀው ጤናማ ትምክህት ይይዝሃል። ያን ጤናማ ትምክህት ደግሞ በምብና ቃጠሎ አያጠፋውም።» ካለች በሁዋላ፣ «በጣም ለፈለፍኩ? እና የሻእቢያ ካድሬ መስልኩ? ደሞም ብዙ አመንኩህ? እንዳታሳስረኝ አደራ...» ብላ ጣፋጭ ሳቅ አሰማችው።

አኖሌ ሳቀና እጁን ትከሻዋ ላይ አሳርፎ ጉንጨዋን ሳማት። ቁና መሰሉ አየር ስትተነፍስ ሰማ። ሰውነቱዋ ማተኮስና መንቀጥቀጥ ጀመረ።

«ተመችተሺኛል» አላት የዜኒትን እነጋገር አስታውሶ።

«አውነት?»

በድጋሚ ሳማት - ጉንጭዋን።

«የምንገናኝ ይመስልኛል?»

«እግዚአብሔር ያውቃል።»

«እኔስ ከዚህ አገር በሰላም የመውጣቱ ጉዳይ ይላካልኝ ይሆን?»

«ፔንቶ ፔር ፔንቶ» አለችው።

«አውነት?»

«አኖሌ መት! አደናይ የተረገመ ሰው ነው»

በጨለማ ውስጥ አስር ደቂቃ ያህል እንደተጉዋዙ፣

«በቃህ ተመለስ» ብላ አቆመችው።

እጅ ለእጅ ተያይዘው በፀጥታ ቆሙ። አኖሌ እጆቿን እያሻሸ!

«ወደ አስመራ ስመጣ ቀበጥ ልጆችን ጠብቂ ነበር» አላት።

«እንደ አሮማይዋ ፊያሜታ?» ብላ ሳቀች።

«አዎን ... ፊያሜታ ፅብቅቲ ... ጉዋል አስመራ» አለ።

«በነገራችን ላይ» አለች ሮዛ «... ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት እንጂ ኤርትራዊት አይደለችም። ማንም ኤርትራዊ ይህንኑ ይነግርሃል።»

ኤርትራን አገር አድርጋ በማውራትዋ አኖሌ አልተገረመም። በሳሙኤል ለምዶታል። ይልቁን፤

«ፊያሜታን ለምን እንዲያ አየሻት?» ሲል ጠየቃት።

«በበኩሌ ኤርትራዊት ወጣት ሴት እንደ ፊያሜታ ስታስብ ጨርሶ ለምቼና አይቼ አላውቅም። ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት ናት ብለን ልንቀበል ግን ይቻለናል።»

«... ቢያንስ ከሀዲ ኤርትራዊት ለምን አትያትም?» አላት አኖሌ እየታዘባት።

«ከሀዲ ኤርትራዊ አለ ብዬ አላምንም» ስትለው አኖሌ የፊዝ ፈገገታ እያሳያት፤

«ጭፍን አስተሳሰብ ነው ሮዛ። ካንቺ ይህን ከቶ አልጠብቅም።» አላት።

«አውቃለሁ» አለች ሮዛ በፈገገታ ተውጣ «... በአማራ ገዢዎች ላይ ባለኝ ገደብ አልባ ጥላቻ የተፈጠረ ባህርይ ይመስለኛል። ስሜቱ ቢያንስ ኤርትራዊነቱን በከፍተኛ ሁኔታ ጠብቂ ለማቆየት ያግዘኛል። ሌላውን እስካልገዳሁና እስካልናቅሁ ድረስ ደግሞ የኤርትራዊነት ስሜቱ ሰማይን ጥሶ ቢሄድ አደጋ የለውም ብዬ ነው የማስበው»

እየተያዩ ጥቂት ቆዩ።

አኖሌ ወደ ደረቱ አስጠግቶ እንገትዋ ስር እየሳማት፤

«ቢያንስ የመንፈስ ጥንካሬሽን አደንቀዋለሁ» ሲል አንሸካሽክ። መልስ አልሰጠችውም።

«አልረረሽም» ሲል አከለ።

«እኔም» ስትል ተነፈሰች።

በዝምታ አይን አይነን ታየው ቀጠለች።

ከንፈርዋ ላይ ሳማት። አልተከላከለችውም። ቀዘቀዘው ከንፈርዋ፤

«በርዶሻል?» ሲል ጠየቃት።

ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ።

«ሀዝባችን ሁሉ በርዶታል» አለችው፤ አያይዛም «ይቅናህ። ከእንግዲህ ልታገኘኝ አትሞክር» ብላ በሁለት እጆቿ አቅፋ ሳመችው። እሁን ግን ከንፈሮቿ ፈጁት።

ሮዛ ይህን ፈፅማ ከመቅሰበት ጥላው ነጉደች።

ቆሞ ቀጭንዋን ልጅ ከጀርባዋ ተመለከታት።

... ሮዚና እያንጉራጉረች ነጉደች።

የፀሀይቱ ባራኺን አለም የበረከትን አልነበረም የምታቀነቅነው።
ወይ ደሞ የየማን ባርያን መቸ ሆኖ? የወዲትኩልን አለም የፈላጊነት
አልነበረም የመረጠችው። ጨርሶ ዘፈንም አይደለም - ግጥም
አንጂ። የግጥሙን ደራሲ አታውቀውም። ድንገት ነበር በድምፃ
ሀፋሽ ፊደላዊ ሲነበብ ያደመጠችው!

... ነዚ ምድሪ ቀሰይ ኢልኩም ርገፁም

መን ይፈልጥ ደም ተጋዳላይ አለም

ነዚ መሬት ተጠንቷቅኩም ከዑዋቱም

መንይፈልጥ አፅፅምቲ ጅግና ሂዙሉ

ዝረገፅኩም መሬት አከብሩዎ

ብደም ሰማእታት ቅዱስ ኩይነሉ

ግጥሙ ሲነበብ በሚያንቀጠቅጥ ስሜት ነበር ያደመጠችው -
ከበረሃው የሻእቢያ ፊደላዊ። በቃልዋ ይዛዋለች። መበርታት ስትፈልግ
ዘወትር በዜማ ታንጉራጉረዋለች ...

ቀጥታ ትርጉሙ!

ይህን ምድር ቀስ ብላችሁ ርገጡት

ማን ያውቃል የተጋዳይ ደም አለበት

ይህን መሬት ተጠንቅቃችሁ ቆፍሩት

ማን ያውቃል የጀግኖችን አፅም ይዞአል

የረገጣችሁትን መሬት አከብሩት

በሰማእታት ደም ቅዱስ ሆኖአል - ማለት ነበር።

- 2 -

በሩ በዝግታ ተቆረቆረ ...

አኖሌ በዝምታ በር በሩን ያስተውል ጀመር። ተደገመ! ተሰለሰ።
ከዚያ ቀርቆራው ቆመ። አኖሌ ጥቂት ጠበቀ። አራተኛ ባለመቆርቆሩ
ተነስቶ ከፈተው። ወፍራም ጃኬት የለበሰ ጢሙን በቀጭኑ የተላጨ
ሰው ቆሞአል። አፍንጫው ከመርዘሙ የተነሳ ሌላውን የሰውነት
ክፍሉን ጋርዶታል። ራስ በራ ጀመር ያደረገው፣ ቀጭን መካከለኛ
ቁመት ያለው፣ ርጋታ ገፅታው ላይ የሚነበብበት ሰው ነበር።

«አኖሌ ...» ብሎ እጁን ዘረጋለት።

«አዶናይ እባላለሁ ... ሮዛ ልካች ነው።»

«እኔም እየጠበቅሁ ነበር!» ብሎ ወደ ውስጥ ይገባ ዘንድ ጋበዘው።

ሰውየው ገብቶ ተቀመጠ። አኖሌ አልጋው ጫፍ ላይ አረፍ
ብሎ ... ምን አይነት ወሬ እንደሚጀምር እየጨነቀው።

«ምን ይምጣልህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም አልፈልግ ... ቶሎ መመለስ አለብኝ» ብሎ ሰአቱን
አየ። ቁጥብነት ይታይበታል።

«መልካም ... ሮዛ በዝርዝር ነገራህ እንደሆነ አላውቅም።»

«ጫፍ ጫፋን እንስታልኛለች ...» አለና መልሶ ዘና አለ።

«በግልፅ እንነጋገር ታዲያ?»

«ጥሩ ... ከተጀመረ ግልፅ መሆን ይሻላል። እዚህ አገር በርካታ
አጠራጣሪ ነገሮች አሉ። አንተ ወይም እኔ የመንግስት ሰላይ ልንሆን
እንችላለን። ምንም ማረጋገጫ የለም። ለጊዜው ግን ሁለታችንም
ሮዛን አምነን እንነጋገር።»

አኖሌ ጭንቀት ሰፈረበት። ይህን ባለጉራጹ አፍንጫ የግድ
ማመን እንዳለበት አሰበ። ከዚህ ወዲያ ማፈገፈግ አይችልም።
ከሞት አደጋ ጋር ቁማር ጀምሮአል። ላፈግፍግ ቢልም አይችልም።
አጣብቂኝ ውስጥ ገብቶአል። እና ቀጠለ ...

«እኔም ሮዛን አምኜ ነው የማናገርህ» ካለ በሁዋላ «... ባጭሩ
ስለኔ እንዳጫወተችህ ነገራችሁ። መንግስት ወደ አስመራ ለስራ
ልኮኛል። ስራዬን አጠናቅቄ እንደጨረስኩ ግን ከዘጠና በሙቶ በላይ
ጥሩ ሁኔታ ላይገጥመኝ ይችላል። በዚህ ምክንያት ከእትዋጽዶ
መውጣት እሻለሁ። ቀደም ሲል ጀርመን ነው የነበርኩት። አመጣጤ
የተሻለ ሁኔታ ይገጥመኛል ብዬ ነበር። አባቴንና ፍቅረኛዬን ለማግኘት
ነገቱም ነበር የመጣሁት። አሁን ግን ሁኔታዎች እንደጠበቅሁት
አልሆኑም። የምሰራው ስራ አልተስማማኝም። አባቴም ሞቶአል።
ፍቅረኛዬን አላገኘሁባትም። ያለችበትን እግዚአብሔርም አያውቀው።
በዚህ ላይ መንግስት በፖለቲካ አመለካከቱ ጠርጥሮኛል።
የሚያስፈራሩኝ የደህንነት ሰዎችም አሉ። ይህ ሁኔታ ከሀገር እንድለቅ
ያስገድደኛል። ስለዚህ ሀገር ለቆ መውጣት በሚቻልበት መንገድ
ላይ እንድንገገር ነው የምፈልገው።»

አዶናይ ራሱን ላይታች ሲወዘውዝ ከቆየ በሁዋላ፤

«አሁንስ እየተከታተለህ ሊሆን አይችልም?» ሲል ጠየቀው።

«ሊሆን ይችላል። እስካሁን ግን ፍንጭ አላየሁም። ምናልባት
የትም ሊሄድ አይችልም ብለው ሊዘናጉ ይችላሉ ይሆናል። በየእለቱ

ሪፖርት ስለማድረግም ላይጠረጥሩኝ ይችላሉ።»

«በአስመራ የተመደብክበትን ስራና ሃላፊነትህን ልትነግረኝ ትችላለህ?»

«አስፈላጊ ነው?» አለ አኖሌ።

«በጣም!» አለ አዶናይ «ግዴላህም እመነኝ። ፍላጎትህ መሉ በሙሉ እንዲሳካ መተማመን ነው ያለብኝ። በዝርዝር ንገረኝ የስራ ተግባርህን»

ቀሰስተኛ ይመስል የነበረው ሰው ድንገት በራስ የመተማመን፣ የማዘዝ መንፈስ ሲያድርበት አኖሌ አስተዋለ። እና እንደታዘዘው ያብራራ ጀመር፤

«በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ ከፍተኛ ኤክስፐርት ነኝ። ባብዛኛው ጥናት ነኝ ተግባራት ላይ ነው የምለማራው። ወደ አስመራ የመጣሁት በሻእቢያ ላይ ሳይኩሉጂካል ዎር ፌር ለማካሄድ መነሻ የሚሆን ጥናት ለማቅረብ ሲሆን፤ እዚህ በምቆይባቸው ሶስት ወራት ይከመኑቶችን የማየት፣ ማንኛውንም እስረኛ የማነጋገር፣ ከከፍተኛ ወታደራዊ መከራከሪያና ጀኔራሎች መረጃዎችን የመስበሰብ መሉ ፈቃድ ተሰጥቶኛል። በተረፈ እንደ ረዳት፣ መኪናና፣ ቢሮ አለኝ። ስለከተማው ሀዘብ ስሜት ለማጥናት እንዲመቸኝ ሆኔል እንደሰነብት ያቀረብኩትን ሀሳብም ስለተቀበሉት እዚህ ሆኔል ማረፍ ችያለሁ።»

«ስላንተ ይበቃኛል!» አለ አዶናይ «... ከኢትዮጵያ ስለምትወጣበት ሁኔታ እንነጋገር። እንግዲህ አስተማማኝ የሆነና አስተማማኝ ያልሆነ የማምለጫ መንገዶች አሉ። የትኛውን እንደምትመርጥ መቼም ግልፅ ነው። ሆኖም ገንዘቡን እትችለውም። በእጅህ ምን ያህል ብር አለህ?»

አኖሌ የፈገገ ፈገግታ አሳየው።

«ምንም አልያዝክ?»

«አዲስ አበባ ባንክ ጥቂት ገንዘብ አለኝ።»

«ምን ያህል?»

«ሰላሳ ሺህ»

«በተንቀሳቃሽ ሂሳብ ነው?»

«የለም። በደብተር ነው»

አዶናይ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘና፤

«የአዲሳቦውን ገንዘብ ተወው። እሁን በእጅህ ያለውን ንገረኝ?»

«ሺህ አምስት መቶ።»

«ይሄማ ትርጉም የለውም።»

«አዝናለሁ። ወዲህ ከመምጣቱ በፊት ከኢትዮጵያ የመውጣት እቅድ አልነበረኝም። በገጠሙኝ ሁኔታዎች ተስፋ መቁረጥ የጀመርኩት አስመራ ከመጣሁ በሁዋላ ነው»

«እንግዲህ የገንዘቡ ነገር ተስፋ የለውም ማለት ነው» ካለ በሁዋላ፤ መልሶ፤

«ሮዛ ልትረዳህ አትችልም? ቤተሰቦችዋ እቅም ያላቸው ይመስለኛል» አለው።

አኖሌ ለምላሽ ፈጠነ፤

«ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ከነርሱ ሰባሪ ሳንቲም አልጠይቅም። የትያውቁኛል? ሌላው ቀርቶ ከእንግዲህ መገናኘት እንደሌለብን ነው የሚገባኝ። እደጋ ላይ እንዲወድቁ አልፈልገም።» ካለ በሁዋላ «... ይልቅ ሮዛ ከገንዘብ ውጭ ሌላ አማራጭ መኖሩን ነገራኝ ነበር። ምንድነው አሰ?» ሲል ለመስማት ጉዋጉቶ ጠየቀው።

አዶናይ ከንፈሩን በልጠጥ አደረገና ችላ እንደማለት አለ።

«ምንድነው ጉዳዩ?» አለ አኖሌ።

«አሱ እንኩዋ መስዋእትነትን ይጠይቃል» አለው።

«ምን አይነት መስዋእትነት?»

«ሰላሳ በመቶ ያህል አደገኛ ሊሆን ይችላል።»

«... ገመሱ አደጋ ውስጥ ያለሁ ሰው ነኝክ» አለ አኖሌ። አያይዞም «ይልቅ ጉዳዩን ንገረኝ» አለ ተቻኩሎ።

«ይሄ እንኩዋ ከኔ ቁጥጥር ውጭ ስለሆነ በቅድሚያ ሌሎች ሰዎችን ማነጋገር አለብኝ።»

«እና ውጤቱን መቼ ትነገረኛለህ?»

«ነገ ልክ በዚህ ሰአት» ብሎ ከተቀመጠበት ተነሳ። ሲሰናበተውም «... ሳትረበሽ ስራህን እንደወትርው አከናውን። ምንም አይነት ለጥርጣሬ የሚያበቃ ፍንጭ እንዳትተው» ሲል መከረው።

* * *

በነጋታው ባሩ ሶስት ጊዜ በዝግታ ሲቆረቆር አኖሌ ፈጥኖ

ተነስቶ በረገደው። ትእግስት አጥቶ ነው የቆየው።

በጥቁር ሱፍ ያሸበረቀ መልክ መልካም ጉልማሳ በሩ ላይ ቆሞአል።

«ማንን ፈለጉ?» አለ ተደናገሮት።

«አደናይ ነኝ» አለው።

የትናንቱ መጥረቢያ መሳይ አፍንጫ የለም። አኖሌ የገዛ እይኑን ማመን አቃተው። በደመነፍስ ነበር እንዲገባ በሩን የክፈተለት።

«ሰው ሰራሽ ነበር አፍንጫህ?» ሲል ጠየቀው።

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘና ፈገገ አለ።

«ማመን አይቻልም!»

«ምን ይደረገን?» ብሎ በርጋታ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ወደ ጉዳያችን እንገባ!» አለ አኖሌ። አያይዞም «ውጤቱ ምን ሆነ?» ሲል ጠየቀው።

«ተስፋ አለው» የሚል ነበር አደናይ የሰጠው ምላሽ።

«እውነት?»

አኖሌ ጉዋጉዋ።

«አድለኛ ነህ እንዲያውም። ዛሬ ቀኑን ሙሉ ባንተ ጉዳይ ላይ ስነጋገር ነው የዋልኩት። አጋጣሚ ሁኔታውን ከልምድ አንገር ስናየው ያለችገር የማምለጥ እድልህ ወደ ዘጠና በመቶ አሻቅቦአል። ያለምንም ጥርጣሬ ከሃያ ቀን በሁዋላ ሰን ወይም ጀኔቭ ትገባለህ።»

«አላምንም!» አለ ሀልም እየመሰሰው።

«አትጠራጠር። ጥቂት ድፍረት ብቻ ነው የሚያስፈልገህ»

«መልካም! የሚጠበቅብኝን ጉዳይ ልወቀዋ!»

«በቅድሚያ ጥቂት ጥያቄዎችን ላቅርብልህ» አለ አደናይ። አያይዞም ቀጠለ።

«ትናንት ስለ ስራህ ስትገልፅልኝ እስረኞችን ማነጋገር ስለመቻልህ አንስተህ ነበር ልበል?»

«አዎን» ሲል መለሰ አኖሌ።

«ማንኛውም እስርቤት እንደልብ የመግባት ፈቃድ አለህ?»

«አዎን አለኝ» አለ። ምን ሊጠይቀው እንደፈለገ እያውጠነጠነ፤

«በየትኛውም ሰአት?»

«እስካሁን በስራ ሰአት ብቻ ነው የምገባው»

«ማምሻውን የመግባት ፈቃድ ማግኘት ትችላለህ?»

«በቂ ምክንያት ካለኝ ማስፈቀድ የሚገድ አይሆንም።»

«እስካሁን ከእስረኞች መካከል ማን ማንን አነጋግረህ?»

«በዙ ናቸው። ወታደሮች፣ መኰንኖች፣ የሻክቢያ ሰላዮች፤»

«ከሻክቢያ ሰላዮች ማንን አነጋገርክ?»

«አብርህ ሀሎት ይባላል።»

«እንግዲህ ሰን ወይም ጀኔቭ ድረስ ልንሸኝህ የምንችለው አብርህ ሀሎት የተባለው እስረኛ እንዲያመልጥ ጥቂት እርዳታ ካደረግህ ነው። እግራሽን በተላላ ይፈፀማል። አንተም በተላላ ይህን ሀገር ትለቃለህ። ይህን ተግባር ለፊፀምክበት ሻክቢያ ከአስመራ ውስጥ እንዲትም ልምጭ ሳይርፍብህ እንጠልጥሎ ያወጣህል! ቅንጣት አትጠራጠር። እንፈፅመዋለን! መሰዋእትነትን ጭምር እንከፍላለን - እግራሽን እንዲላክ። ላንተ ብለን ብቻ ሳይሆን ድርጅቱ የሚፈፀማት እያንዳንድዋ ተግባር ከታማኝነቱ፣ ከህዝባዊነቱ፣ ከብቃቱም ጋር ስለሚጣበቅ የማንፈፅመውን እንናገርም። የተናገርነውን ደግሞ እንፈፅመዋለን»

አኖሌ ብሻር አለበት። አይኖቹን እንደ እንቁራሪት አፍጥጦ ነበር አደናይን የሚያስተውለው፤

«አንተ የሻክቢያ ሰው ነህ?»

«ኀኝ አዎ!»

ግራ ተጋባ። እንዴት ማሰብ እንዳለበት አላወቀም። እንደ ጣራውን፣ መልሶ መሬቱን፣ ደሞ ወደ አደናይ አፈጠጠ፤

«ለመሆኑ» አለ አኖሌ «... ባቀረብከው ጥያቄ ባልስማማ ምን ታደርጋለህ?» ሲል ጠየቀው።

«ለፖሊስ ጠቁመህ እንዳታሊዘኝ ዛሬውኑ አገር ጥይ እጠፋለሁ» አለው አደናይ ስሜቱ ባልታወቀ ሁኔታ አኖሌን እየገረመመ።

«አስመራ ውስጥ የሻክቢያ አባላት በብዛት አሉ ማለት ነው?»

«አራት መቶ ሺህ ያህል!» አለ አደናይ በፈገግታ እንደተዋጠ።

ራገግታ ይታይበት እንጂ ውስጡ ግን በጭንቀት ሊፈነዳ ምንም አልቀረውም፤ እያይዘም፤ «ሀዘቡ ሁሉ ደጋፊያችን ነው። እያንዳንዱ ዙጋ ተባባሪያችን በመሆኑ ነው በመሉል ልብ እንደምታመልጥ የምነግርህ»

እኛሌ በተመሰገነ ማሰብ ጀመረ። አደገኛ ወጥመድ ውስጥ መግባቱን አመነ። ግን ምን የተሻለ ምርጫ አለኝ ሲል ራሱን ጠየቀ። ስለ ሳሙኤል አሰበ? ያንን ወረቀት ከመከላከያ እንዴት እገኝ? የሮዛ የአይን መነፅርና የአንገት ልብስ? የሮዛ ከብረት የጠነከረ መንፈስ ... የአይናይ አፍንጫ ... የሮዛ እናት ፀሎት ... በሚሰጠር ቁልፍ የተከረፈች ከተማ ... እንደ ባቢሎን ለመፍረስ የቀረበች ሀገር ... እንደ ናቡከደነፆር ሳር መጋጥ የሚገባቸው መሪዎች የካገሱባት ሀገር ... በፍርሀት የተከበበ ትውልድ ...

እኛሌ ለመሞት ወይም ጨርሶ ከዚህ የጭንቀት ሀገር እጅግ ለመራት ተመኝ ...

«ምን ይመስልህል ታዲያ?» የሚለው የአይናይ ጥያቄ አባነነው።

«መልካም ነዋ! ዝርዝርን እንነጋገር!»

አይናይ ያመቀውን የጭንቀት አየር ለቀቀው። በደስታ መጮህ አምሮት ነበር ...

* * *

«ሰንበት ደረሰክ ጌታዬ። ጠቦት ቢጤ አላማሮትም? አዋጥቱን እንረድና ፍርምባውን ለይቼ ለርሶ ምሳ እንዲዘጋጅ አደርጋለሁ። ስራ ብቻ ደሞ ሰው ይገላል። ነገ ሰንበት ነው። ጮማ የሆነ አሳብ አይመስሉትም?»

«ጠቦት ዋጋው ስንት ነው?»

«መቶ ሀምሳ ይገኛል። ያለጠለጠ።»

«እና ሰባ አምስት ታዋጣለህ?»

«ይመነኝ።»

«ፍርምባውን ቃል ገብተሃል!» አለው እየሳቀ።

«ይመነኝ እያልኩዎ!»

አይናይ በደስታ ስሜት ደመቁ።

«በል ወደ ስራ እንገባ ...»

«የት ነን ዛሬ»

«ወንበደውን ነው ማነጋገር የምፈልገው»

«ደጋሚ! ጋግርታም ነውት ... ይመነኝ ዛሬ ይሰድቦታል። መሞት ስለሚፈልግ በጣም ይሳደባል። ለነገሩ ከድብደባው ሞት ይሻለው ነበር።»

«ግዴለም እንሂድ!» ብሎ ጃኬቱን ለብሶ ወጣ።

ጮማዪ ዛሬም እንደወትሮው የባጥ የቆጡን እየተባጠረ ነበር ማርያም ግምቢ ያደረሰው። በር ጠባቂ ፖሊሶቹ የአኖሉን የፈቃድ ወረቀት አገላብጠው ከመረመሩ በሁዋላ ሁለቱንም ፈትሸው አስገቡአቸው። ግቢው ሰፊ ነው። ከግብቃ በሩ ሀምሳ ሜትር ርቀት ላይ ካለው ቪላ ከሃያ በላይ አደገኛ እስረኞች ታገረዋል። አብዛኞቹ በሻእቢያ አባልነት ወይም ሰላይነት ተጠርጥረው የታሰሩ ይሁኑ እንጂ ከእስረኞቹ መካከል እጅ ከፍገጅ የተያዘ፤ አሰያም ያመነ የላም - ከአብርሃ ሀሎት በቀር።

በርግጥም ከእስረኞቹ መሀል የአብርሃ ፀሎትን ያህል ተፈላጊ ሰው ላይኖር ይችላል። አብርሃ ፀሎት ከመንግስት ጋር ቢተባበር የሻእቢያ የሰላላ መዋቅር ብትንትኑ ሊወጣ እንደሚችል የደህንነት ሹማምንቱ ስልተጠራጠሩም። እስካሁን ግን ድብደባና ማስፈራሪያ፤ አለያም ማሳበያ ሊበግረው አልቻለም። የደህንነቱ ባለስልጣናት ወደ ከፍተኛ የማሰቃያ ስልቶች ለመሸጋገር በተዘጋጁበት ጊዜም ነበር እኛሌ እስመራ የገዛው። እኛሌ የሰነ ልዑኅ ሳይክ ምሁር በመሆኑና በቀጥታ ከፕሬዝዳንቱ ቢሮ መላኩ የደህንነት ሹማምንቱን ስሜት አልሰረቀውም። 'እስከ ይሞክረው እናየዋለን በሚል ስሜት ነው ችላ ብለው አብርሃ ፀሎትን ለጊዜው የለቀቁለት።

በማርያም ግምቢ ማጉራያ ጣቢያ በር ላይ በየእለቱ ሁለት ፖሊሶች ይቆማሉ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ልዩ ክፍል ደጃ፣ ላይም አንድ ወታደራዊ ፖሊስ ዘወትር በንቃት ይጠብቃል። በረጅም ግንብ ከታጠረው ግቢ በየማእዘኑ ላይ የጥበቃ ማማዎች ከነባውዛቸው እውቶማቲክ መትረየስ ደቅነው ተንኖ ሌሊት በንቃት ይጠብቃሉ። ወደዚህ ማጉራያ በልዩ ትእዛዝ ካልሆነ በቀር ማንም ጠያቂም ሆነ ባለጉዳይ ዝር ሊል አይፈቀድለትም።

እኛሌ ወደውስጥ ዘልቆ እንደገባ የልዩ ወህኒው አባኝ ሙሉ መቶ አለቃ ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ነበር የተቀበለው፤

«ተስፋ ሳትቆርጥ ተመለስክ እንዴ?»

«ግዴለህም - ይሸነፋል» አለ በጉራ።

«የሚሆንልህ አይመስለኝም። ጌንጥ ነው።»

«ግደሉም አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን።»

«በል ልፋ እንግዲህ ... ሰውዬው እንደሁ የተረገመ ነው። ከፈሰ የተጣለ ሰይጣን። በስቲፕላር ቅንድብና ቅንድቡን አጣብቀን አስቃየነው፤ ገረፍነው፤ ተለተልነው፤ የተገኙት ጠባቢ የስቃይ ድምፅ አንኩዋ አያሰማም። ኩሎኔል ዝናው ለመጨረሻ ጊዜ ሲያናግሩት 'አልገድልህም! ስጋህን ከትፈ አበላዋለሁ' ሲሉ ዛቱበት። ወዲያ ቢገደል በተሻለ» እያለ ነበር ወደታሰረበት ክፍል የሸገው።

አኖሌ ከልዩ ጠባቂው ፖሊስ ጋር አብርህ ፀሎት ብቻውን ወደተዘጋበት ክፍል እንደገባ «የእግሩና እጁ ሰንሰለት ይፈቃ!» ሲል አዘዘ። ፖሊሱ ከያዘው ክምር ቁልፍ መርጦ ከፈተና በእስረኛው እግሮችና እጆች ላይ ያሉትን ሰንሰለቶች አወለቃቸው። አብርህ ፀሎት ሰውነቱ ቢቆይምም አይኖቹ ጉዳዮቹ ናቸው። በአላሪዎቹ ላይ ጉዳት ይታይበታል። አኖሌ በጀርባ በኩል ያሉት መስኮቶች እንዲከፋፈሉ ፖሊሱን አዘዘው። እንደታዘዘው ፈፀመ።

«እንግዲህ ብቻዬን ልቆይ!» አለ አኖሌ።

ፖሊሱ «መልካም» ብሎ በፋን መለስ አድርጎ ወጣ።

አብርህ ፀሎት ፍራሽ ላይ እግሩን አኩራምቶ ተቆምጦ አኖሌን በጥንቃቄ ያስተውለዋል።

«ማዶ በፋን ከፍቶ ብት አለ።»

«ዝጋውና ደጅ ጠብተኝ» ሲል አዘዘው።

«አብራዎ ልሁን?»

«እነዚያው ቆይ ደህና ...»

«ማዶ በፋን ተስ አድርጎ ዘገቶ ወጣ። አኖሌ ተራጭ ወረቀትና ባለር ካወጣ በሁዋላ።

«እነዚህ ክፍል ድምፅ መቀጃ መሳሪያ የተገጠመ ይመስለሃል?» ሲል ፅፎ ወረቀቱን ወደ አብርህ አትርቦ አሳየው።

አብርህ ፀሎት በመደነት ወረቀቱን ተቀብሎ በችኮላ ካነበበ በሁዋላ ወደ አኖሌ ቀና ብሎ፤ መልሰ አተረቀረ።

አኖሌ መልሰ ፈልጎ ነበር። አብርህ ፀሎት ግን በመጠራጠር አንዱ ወረቀቱን መልሶ አኖሌን ያስተውል ጀመር።

አኖሌ የካፍሉን ዙሪያ ገባ ያስተውል ጀመር። ጥጋ ጥጉን ጭምር ፈታተሽ። ምንም አጠራጣሪ መሳሪያ አልነበረም። መርፈ መለል የድምፅ መቀጃ መሳሪያዎች በጣራው ላይ ካልተገጠሙ በቀር

ሌላ ድምፅ መቀጃ መሳሪያ ሊኖር እንደማይችል አመነ። የኢትዮጵያ የስለላ ቴክኖሎጂ ያን ያህል እንደማይራቀቅ ደግሞ አኖሌ ይገምታል። እና ወደ ተግባሩ ዘለቀ።

«ዘጠና ዘጠኝ እባህ» አለው ዝቅ ባለ ድምፅ።

የአብርህ ፀሎት አይኖች ሲደምቁና ሲደናገጥ አየ። የደረቁ ክንፈሮቹም ተነቃነቁ። እና እንደምንም ብሎ።

«በቁጥር የሚጠራ ሰው ሰምቼ አላውቅም» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«አንተ ማነህና! ለሰባት አመታት ዘጠና ዘጠኝ አልነበርክም?»

አብርህ ፀሎት በመጠራጠር አኖሌ ላይ አፈጠጠ። ይህን ኮድ የሚያውቀው አንድ ሰው ብቻ መሆኑን አብርህ ያውቃል። ያ ሰው ተይዞ ቢሆን እንኩዋ ይህን ሊናገር አይችልም።

ሊያምን ፈለገ። ሙሉ ልቡን መስጠት ደሞ ፈራ። የማረጋገጫ ጥያቄዎችን ለመወርወር ተገደደ።

«ዘጠና ዘጠኝ ምን ማለት ነው?»

«በሉኛ የሚመረት ሰአት» አለ አኖሌ ፈገግ ብሎ።

አብርህ ፀሎት ረጅም አየር ካስወጣ በሁዋላ።

«አማራ ነህ?» ሲል ጠየቀው።

«አርሞ ነኝ።»

«ከማን ጋር ነበር የተገናኘኸው?»

«አደናይ መሆኑን ከገለፀልኝ ሰው ጋር»

«የኩድ ቁጥሩን ነገርህል?»

«ቁጥሩን አልነገረኝም። ሁለት ቃላት ብቻ ነው የነገረኝ»

«ምን አለህ?»

አኖሌ እንደማሰብ አለ። ቃላቶቹን የረሳቸው መስሎት ነበር። አስታወሰ።

«እቢያት - ቦቼፈሊያ» አለ።

አብርህ ፀሎት አይኖቹን በሰፊው ሲበለጥጥ አስተዋለው። ወዲያው ስሜቱን ላለማሳወቅ አየጣረ።

«ላኔ ምን እንድትነገረኝ ነው የፈለገው?» አለ ወርሶ ግራ

የመጋባት ስሜት ጭምር እየታየበት።

«አንድታመልጥ ዝግጅት ጀምረናል። ተስፋ የሚያሳድር እቅድ ነው።» ብሎ የታሰበውን በዝርዝር ያብራራለት ጀመረ። አብርሀ ፀሎት የአኖሌን ገለፃ በጥንቃቄ ሲያዳምጥ ከቆየ በሁዋላ በመስማማት ራሱን ነቅንቆ አንዳንድ ማስተካከያዎችን አከለበት። በመጨረሻ፤

«ለመያዝ በዚህ አጥፊሽ ላይ ያንተ ፍላጎት ምንድነው?» ሲል በርጋታ ጠየቀው።

«መንግስት ሊተናኮለኝ ጀምሮአል። ቀድሜ መሸሽ አፈልጋለሁ።»

«ልንያዝ! ልንገደል እንደምንችል አውቀሃል?»

«ድብብቆሽ እየተጫወትኩ እንዳልሆነ ይገባኛል! ገን አማራጮቼ ጠበብ ያሉ ናቸው። እግራዬን አበባን ከረገጠ በሁዋላ መንፈራገጥም አይቻል ይሆናል። ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ እድልን መማፀን ያስፈልግ ይሆናል።»

«እቅዱ እንዲህ ምንም አይወጣለትም። ሆኖም ሁልጊዜ በታቀደው መሰረት ማከናወን አያጋጥምም። አምነህበት ግባ። እንደማትፀፀትም አረጋግጥ! በዚያ መንፈስ ከገባህ የተሻለ ውጤት ሊመጣ ይችላል። ባመነታህባት ደቂቁ ግን እንደምትገደል አወቅ!»

አኖሌ «ግብፎበታለሁ! ወደሁዋላ አልመለስም» ሲል አረጋገጠለት። በዚህ ጊዜ አብርሀ ፀሎት ሊተኩርበት የሚገባ በሚላቸው ነጥቦች ላይ ተጨማሪ ማብራሪያ ሰጠው። አኖሌም የራሱን አስተያየት እያከለ በእቅዱ ላይ በጥንቃቄ ደግመው ደጋግመው ተወያዩበት።

* * *

«ይመነኝ ፍርምባውን ለብቻ አስራልዎታለሁ!» አለ ሮማዩ ማርያም ግምቢን ለቀው እንደወጡ።

«ከሱኔል ዝናውን ማግኘት ስላለብኝ ፈጠን ብለህ ንዳ!» አለው ሰአቱን በችኩላ እያየ።

«አ ... ከሱኔል ሽንኩርት!» ብሎ ሮማዩ።

«የምን ሽንኩርት?» አለ ዝርሞት።

«ሽንኩርት አያቁም? ነግሬዎት አልነበር እንዴ?»

«የወታደሮች ቁዋንቁዋ ረቂቅ ነው ...» ብሎ አፈዘበት።

«እዚህ አገር ሽንኩርት ነው የሚባሉት ትንንሶቹ ሴቶች» ካለ በሁዋላ ከት ብሎ ላቀ። አኖሌ ገረመው።

«ታዲያ ከሱኔሉን ለምንድነው ሽንኩርት የምትለው?»

«ይወዳሉ! ሽንኩርት ካላገኙ እንደ አብደት ነው የሚያደርጋቸው። መሳደብ መቆጣት ነው። እንዳንዴማ ያስገባቸዋል። ሽንኩርት ያጡ ቀን ያንዱን እስረኛ ሞተር ያጠፋሉ።»

«የምን ሞተር?»

«ልብ ነዋ። ስለ አባባል ምንም አያቁም ልበል? እዚህ አገር ሰው ሲሞት ሞተር አጠፋ ነው የምንለው። ታዲያ ከሱኔል እንዳይቆጡ ሽንኩርት እንፈልጋለን። እንዴ አይረሳኝም ሽንኩርት ሳያገኙ ሰነበቱና ንዴታቸው ጡሜቦ የሚባል ተራ ወታደር ላይ አረፈ። ልጁ እንኩዋ ምንም አላጠፋም ነበር። ግፍ ነው! ጡረታ ፈረምክ ብለው ነው የወሰኑበት። እስካሁን አይኔ ላይ አለ - ያ ምስኪን ...»

«የምን ጡረታ ነው የሚፈርመው? ተራ ወታደር ነው አላልክም?»

«ጡረታ መፈረም አያቁም? ወረቀት ላይ መሰሉት እንዴ? በጓደኛው አገር ላይ ነው የፈረመለት»

«ምነን?»

«በጥይት ነዋ! እግሩን ቀለበለት። ተዋውለው ነበር። ጉዋደኛው ገን አውቆ መታኝ ብሎ እረ አለ። ጡሜቦ ለጓደኛው ውለታ በሰራ ሽቤ ገባ። ከሱኔል ታዲያ ሽንኩርት ሳያገኙ ሰነበተው ነበርና ቁጣ ቁጣ ሲላቸው እኔን ጠርተው የዚያን ከይሊ ሞተር አጥፋ ሲሉ አዘዙኝ። ወስጂ ከዋድርውን ስነቅልበት አለቀሰ። እንጂቱን በላኝ። ደረቱ ላይ ስፈርምለት ሽብረክ አለና እንደ ከረምት አባብ ዝርግት ...»

አኖሌ ዝም አለ። ወሬው ቀፈፈው። ሮማዩ ቀጠለ ...

«የምር ሽንኩርት ቀምሰው አያውቁም?»

መልስ ስላልሰጠው ቀጠለ። «አኛ መቸም ግፍ ነው የሰራው። ቀለድንባቸው ከረዶቹን። እነሱም ጊንጥ ናቸው። አንድ ጊዜ አንዱ ሃምሳ አለቃ ሽንኩርት ይዞ ያድራል። በራሱም ቤት። ሌሊት ተነስታ መፃፈያውን በቢላ ቆርጣው ጠፋች። እሱ ጠጥቶ አንሳላ ሆኖ ነበር።»

«አጁን?» አለ አኖሌ ግራ ገብቶት።

«እኔ በጠቅላላው! - መፃፊያ እጅ ሆነ እንዴ ደሞ? ተክለወልድን ነውን። የወንድ ነገርዬውን ...»

«አሃ!» አለ አኖሌ።

«ታዲያ ወታደሩ ሁሉ ፈራ። ማደር ተወ። ፃፍ ፃፍ አድርጉ እዚያው ሞተርዋን አጥፍቶላት ይመጣ ጀመር። አዩ ኤርትራ! ሞት - ፍቅር - ቁርጥ - ግፍ ሁሉን አየን። ይገርሞታል አንዳንድ ቀን ወደፊት የሚበቅሉት ዛሬኛ የሰው ልጅ ጣትና አፍንጫ ያበቅሉ ይሆን? ብዩ አስባለሁ። መሬቱ እኮ የሰው ደም ጠግቦአል። የኤርትራ እናቶችም ታዲያ እልህ የያዛቸው ነው የሚመስሉት። ላይ በላይ ይወልዳሉ። የሞተውን ያህል ተክተው ያድራሉ ...»

አኖሌ በትእዛዝነት ያጤነው ጀመር። በመስማቱ ብቻ አፈረ። መማዩ ግን የየእለት ወሬው ስለሆነ ያለመጨነቅ ነበር የሚያወጋው። ስለ ኩሎኔል ዝናውም መተረኩን ቀጠለ ...

«... እሳቸውኮ ሽንኩርት ሲያዩ ፍርምባ ያዩ ያህል ፊታቸው ይፈካል። ለነገሩ ከአስመራ ወጣ ሲባል ያለው ውበት ያጉዋጉዋል። ቅመም ናቸው። ለዚሁ የተፈጠሩ ነው የሚመስሉት። የአዋሽ ዳር ሽንኩርት ናቸው - ቀይ የሀበሻ ሽንኩርት። በአዋሽ ዳር ቀይ ሽንኩርት የተጠበሰ የበግ ስጋ ቀምሰው ያውቃሉ?»

አኖሌ መስማት አቁሞ ነበር።

ኩሎኔል ዝናው ቢሮ እንደደረሱ በችኩላ የመኪናውን በር ከፍቶ ወደ ደህንነት ሹሙ ቢሮ ተጣደፈ።

አኖሌ አብርሀ ፀሎትን አስመልክቶ ለኩሎኔል ዝናው ሰፊ ማብራሪያ ይሰጥ ጀመር። ሲናገር በስሜት እየተወራጨ ነበር። 'አብርሃ ፀሎትን ማንበርክክ ችዩአለሁ።' የሚለውን ዜና በወኔ ነበር የገለፀው። 'የራሴ ጥረት ብቻ ነው ማለት ደግሞ አይቻልም' የሚል ማካካሻም አክለ። ቀደም ሲል በተካሄደው ምርመራ አብርሀ ፀሎት እንደተዳከመ አብራራ። 'አሁን ግን ድል ተገኝቶአል' ሲል ደነፋ አኖሌ። 'ዛሬ የተጠቀምኩበትን የማግባባት ስልት ከቀጠልንበት የአስመራን የስላላ መዋቅር ማግኘት ብቻ ሳይሆን የሳይኩሎ-ጂካል ምር ፊር በማካሄዱ ሂደት ላይ አብይ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው አያጠራጥርም ሲል ለደህንነት ሹሙ አረጋገጠለት። የደህንነት ሹሙ ሲጋራውን በዝግታ እየማገ የአኖሌን ገለፃ አዳምጦ ሲያበቃ፤

«ማመን የማይቻል ተአምር ነው። በርግጥ ከአስር ቀን በፊት ብልቱን እንደማስቆርጥ ነግሬው ነበር። ፈርቶ መሆን አለበት። ይህ ጉረኛ። ደሞ አፈፅመው ነበር። ከስሩ ልገርዘው ወስኜ ነበር ...» ብሎ ከልቡ በሳት ተንክተከተ።

እየላቀም ይቀልድ ጀመር፤

«ብልቱ እንደሚቆረጥ ሲነገረው ወኔው ተሰለበ! ገምቼ ነበር። ማንም ወንድ ቢሆን በቁሙ ወንድነቱን ከሚያጣ ሞትን ይመርጣል። አትጠራጠር አኖሌ! ውጤት የተገኘው በዚህ ምክንያት ነው። ደሞ ይገርምህል! ይሄን ስልት እንደ ማስቃያ ተጠቅመንበት እናውቅም ነበር። ያን ቀን ግን እንደለመደው ሲሰድብኝ ድንገት ነው አፈ ላይ የመጣብኝ። 'ብልትህን ነው የማስጉምደው' አልኩት። ድንጋጤ ገፅታውን ሲያለብሰው አይቻለሁ። ይህን ያህል ፍርህት ውስጥ የሚያስገባው መስሉ ግን አልተሰማኝም ነበር። አጀብ ነው! ድንቅ ነው!»

ኩሎኔል ወደ ዝና ሽሚያ መግባቱን አኖሌ ተረዳ። እና አቅዱ እንዳይበላሽበት ሰጋ። ፈጥኖ የማስተካከያ ርምጃ ወሰደ!

«ሙሉ በሙሉ ፈቃደኛ አልሆነም ኩሎኔል። ተስፋ ነው የሰጠኝ። የአስር ቤት አኑዋኑዋሩ እንደሚሻሻልለት ቃል ገብቼለታለሁ። የሚያውቀውን የመጀመሪያ ደረጃ መረቀት እንደሚያሳፍር እሱም ቃል ገብቶልኛል። አንተ በተለይ አምርረህ እንደምትጠላው ነው የሚሰማው። ስለዚህ አንድ ጊዜ! ነገም ሊሆን ይችላል! አብረን ብቅ ብለን እናጫውተው። እንዳይቀብጥ ከዚያ ማውጣት ተገቢ አይደለም። ከነገ ጀምሮ ግን አኑዋኑዋሩ ላይ ማሻሻያ ይደረግለት»

«አንዴት ያለ ማሻሻያ?» አለ ኩሎኔል።

«ሻል ያለ ምግብ ...»

«ይቻላል።»

«ሀክምና።»

«እሱም ቀላል ነው።»

«ጠዋት ፀሀይ እንዲሞቅ ማድረግ! ለንስላቶቹ ቢወልቁለት! ፊድዩ ደግሞ ቢገባለት።»

«ይህም ቢሆን አያስቸግርም።»

«ለኔ ለስራዬ እንዲረዳኝ ደግሞ መጠጥ በየእለቱ እንዲገባለት ቢደረግ። ህይወት እንድታገዝቶው ሱሰኛ ማድረግ በጣም ጠቃሚ ነው። ሰዎችን እንዳሻን ልናሽከረከራቸው የምንችለው በቀላሉ ሊያገኙት በማይችሉት ሱስ ሲጠመዱ ብቻ ነው። ለልማዳቸው ሲሉ በቀላሉ ይጉተታሉ። ጠርመሱ ዊስኪ ከነገ ጀምሮ እንዲገባለት ቢደረግ»

«ሀሳቡ ጥሩ ነው። ለዊስኪ ግን በጀት የለንም።»

«ምን ይሻላል ታዲያ ኩሎኔል? ለሶስት ጠርመሽ ዊስኪ ብዬ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ መደወል አለብኝ?»

ኩሎኔል አመነታ፤

«መልካም እስኪ፤ ጠቃሚ መስሎ ከታየህ አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን። ግን አንዳንድ ወረቀቶች ላይ የምትፈርም ከሆነ ነው። ለኛም እንዲተርፍ ማድረግ ይቻላል» ብሎ ኩሎኔሉ በረጅሙ ሳቀ፤

«ግዴለም። ያሻህ ሰነድ ላይ ፊርማዬን እናራለሁ። እኔ ውጤቱ ነው እየታየኝ ያለው።»

አኖሌ ጉዳዩን አጠናቅቄያለሁ ለማለት የማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ።

«ዛሬ ማምሻውን ልጋብዝህ?» አለ ኩሎኔሉ።

«ግራሴ!»

- 3 -

ይህ በሆነ በሶስተኛው ቀን፤ በእለተ አርብ፤ ለአይን ያዝ ባደረገበት ምሽት ሁለት ሰዎችን የያዘች አንዲት ሰማያዊ ፊያት 124 መኪና ማርያም ግምቢ ማጉሪያ ደርሳ ቆመች።

የጥበቃ ፖሊሱ በሩን ከመክፈቱ በፊት ብቅ ብሎ «ማን ልበል?» የሚል ድምፅ አሰማ።

አኖሌ ነበር ቀድሞ ምላሽ የሰጠው፤

«አኛ ነን። አኖሌ ዋቆ እባላለሁ»

«መግባት ክልክል ነው!»

አሁንም አኖሌ አድሉን ለኩሎኔሉ አልሰጠም። ለምላሽ ተሽቀዳደመ፤

«ቀዋሚ የመግቢያ ፈቃድ እንዳለኝ አልተነገራችሁም እንዴ?» ካለ በሀዋላ ወደ ኩሎኔሉ ዞር «... ፈቃድ የተሰጠኝ ከነረዳቱ ነው። ዘወትር ግን አዲስ ይሆናሉ። ማታ መግባት ክልክል ነው ይላሉ። ሲያሻቸው ደግሞ ረዳቱን ይከለክሉታል። እኔ ለግቢውም ሆነ ለሀገሪቱ እዲስ ነኝ። ያለረዳት ልንቀሳቀስ ከቶ አልችልም።»

በዚህ መካከል የጥበቃ ፖሊሱ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ እንደ ጥይት ተተኮሶ የማጉሪያውን ግቢ በር ወለል አድርጎ ከፈተው።

ኩሎኔሉ መኪናውን በታ አስይዞ ካቆመ በሀዋላ፤ ፖሊሱን በቁጣ ጠርቶ ያምባርቅበት ያዘ፤

«ሞተርህ እንዲጠፋ ትፈልጋለህ? አንተ የቀበሮ ጭራ!»

«ከስራ ሰአት ውጭ እስረኛን ማነጋገር በጥብቅ በመክልከሉ ነው ጉዋድ ኩሎኔል። እናንተ መሆናችሁን አላወቅሁም ነበር ...»

«መመሪያ ማክበር ጥሩ ነው» አለ ኩሎኔሉ «... ይሄ የሰራ ባልደረባችን ግን ባሻው ሰአት ቢመጣ ትብብር ይደረግለት። አኖሌ ዋቆ ይባላል። ይሄን መመሪያ ለተረኞች ጭምር አስተላልፍ። ረዳቱ ጭምር እንዳይከለክል። አዳምጠህል!»

ተያይዘው ወደ አብርሃ ፀሎት የእስር ክፍል አመሩ። በመንገዳቸው ላይ አኖሌ ያለማቁረጥ ይለፈልፍ ነበር፤

«... ብዙ ለውጥ አምጥቶአል ኩሎኔል። ዋስትና ነው የሚፈልገው። የልባችንን እንዳቀረብነው ማረጋገጥ ይፈልጋል። በተለይ አንተን በጣም ይጠራጠርሃል። እንደገደል ከፍተኛ ግፊት የማያደርገው ኩሎኔል ዝናው ነው ብሎ ያምናል። ዛሬ እንደተራ ጉዋደኛ አብረነው ዊስኪ ጠጥተን አጫውተነው ብቻ እንመለስ። ለአንድ ሳምንት ያህል ማታ ማታ መጠጣት መልመድ አለበት። ያኔ ህይወት ትጣፍጠዋለች። የመኖርን ጣእም ያስታውሳል። ልቡ ይሸነፋል። ይሄ በግለሰብ ደረጃ ብቻ ሳይሆን በህዝብ ላይም የሚሰራ ስልት ነው። በቅርቡ በራሳቸው በኩሎኔል መንግስቱ ታዝዢ አንድ ጥናት አጥንቼ ነበር። 'የኤርትራን ህዝብ ልብ እንዴት ማግኘት ይቻላል?' የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ሰፊ ጥናት አካሂደናል። እኔ ያቀረብኩት ሀሳብ ኤርትራ ላይ የልማት ስራ መጀመር አለበት የሚል ነው። ለአብነት አካለ ጉዛይ ላይ አንድ ትልቅ ሆስፒታል መስራት መጀመር። ህዝቡ ይህን ሲያይ ተስፋ ያሳድራል። የሻእቢያ ወንበዴዎች አላማቸው ጥፋት ስለሆነ ያንን ማፍረሳቸው አይቀርም። መንግስት እንደገና ግንባታውን ይጀምር። ለአይሮፕላን ጥይት መግዢያ የሚውለውን ግንባታ ላይ ማዋል። ህዝቡ እየተለወጠ ይመጣል። የጀት ስምብ ከህዝብ አራርቆናል። የሻእቢያን ወንበዴዎች አይሮፕላን አያገኛቸውም። ህዝቡ ላይ ነው አሳቱ ሁሉ የሚያርፈው። ህዝቡ ላይ አንድ ፈንጂ በወደቀ ቁጥር መቶ ሺህ ኤርትራዊ እናጣለን። የአይሮፕላንና የሶንቡን ወጪ ለኤርትራውያን ማህበራዊ ችግሮች መፍቻ ማዋል አለብን። ያኔ ሻእቢያ ከህዝቡ ይነጠላል። መንግስት የሰራውን ሆስፒታል ሻእቢያ ማፍረሱ በሰፊው ይነፃል። ይሄ ህዝቡን ያስቆጣዋል። ያኔ የወንበዴው ቡድን ከህዝቡ እየተነጠለ ይሄዳል ...»

ኩሎኔሉ ግን በተቃውሞ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘ፤

«የኤርትራን ህዝብ አንተ አታውቀውም። ትእቢታቸውና ንቃታቸው። መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኩ የሚሰድቡን። እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝህል። ሆስፒታል ቢሰራላቸውም ንቃታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው።

«በሚገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! 'ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመሰዝር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ' አሉኝ። እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት። ግዴለኝም። በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጀያለሁ።»

«ለነገሩኩ ሀሳቡ ጥሩ ነው። ግን ህዝቡ እሳብ ነው።»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ መሽቆጥቆጥ ጀመረ። የአብርሃ ፀሎትን ክፍልም በችኩላ ከፈተላቸው፤

እኖሌ ወደ ኩሎኔሉ ጆሮ ጠጋ አለ፤

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ።

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን አይከፋም!»

ኩሎኔሉ ሳቀ፤

«እኛ እኮ ከማንዶ ተምረናል። አይኑ ላይ አሳይተን ቆለጡን ነው የምናፈነዳለት። ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ። እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርመላቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ።

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር እለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አኖሌና የወታደር መለዩ ልብስ የለበሰ፤ ኡዚ የታጠቀ፤ ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ግምቢ ደጃላይ አቁመው በእግር ወደ ወሀኒ ቤቱ ደጃፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አኖሌ ነኝ።»

«እርሶ ናት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ኖርአል?»

«የኤርትራን ሀዝብ እንተ አታውቀውም፡፡ ትእቢታቸውና ንቃታቸው፡፡ መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኮ የሚሰድቡን፡፡ እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝህል፡፡ ሆስፒታል ቢሰራላቸውም ንቃታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው፡፡

«በሚገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመሰንዘር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ! አሉኝ፡፡ እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት፡፡ ግዴላኝም፡፡ በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጄያለሁ፡፡»

«ለነገሩኩ ሀሳቡ ጥሩ ነው፡፡ ግን ሀዝቡ እባብ ነው፡፡»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ መሸቆጥቆጥ ጀመረ፡፡ የአብርሃ ፀሎትን ክፍልም በችኩላ ከፈተላቸው፤

አኖሌ ወደ ኩሎኔል ጀሮ ጠጋ አለ!

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ፡፡

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን እይከፋም!»

ኩሎኔል ሳቀ፤

«እኛ እኮ ኮማንዶ ተምረናል፡፡ እይኑ ላይ አሳይተን ቆለጡን ነው የምናፈነዳለት፡፡ ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ፡፡ እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርመሳቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ፡፡

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር እለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አኖሌና የወታደር መለዩ ልብስ የለበሰ! ኡዚ የታጠቀ! ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ግምቢ ደጃላይ አቁመው በእግር ወደ ወህኒ ቤቱ ደጃፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አኖሌ ነች፡፡»

«አርሶ ኖት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ኖርአል?»

«ደህና ስለማንቆይ ነው። ደህና አመሸህ?»

«ደህና! ደህና! ይግቡ ...» እጅ እንደመንሳት አለ።

አኖሌና ታጣቂው ረዳቱ ወደ ግቢው ዘለቁ። ፖሊሱ እጅ መንሳቱን ቀጠለ ...

«ትናንት ወዳጅህ አስቀናህ መሰለኝ!» አለው አኖሌ።

«ዊስኪ ነው!» ብሎ ፖሊሱ ከልቡ ሳቀ። «ለኛም አንድ ቀን ይደርሳል።»

አኖሌ ከሻንጣ ውስጥ ግማሽ ጠርሙስ ዊስኪ አውጥቶ ሰጠው።

«ደብቀህ ተጠቀም። እንዳትቀና ብዬ ነው።» አለው።

በደስታ ተቀብሎ፤

«ያኑርልኝ ጌታዬ ... ያኑርልኝ! ብርዱን ያባርርልኛል። ጭንቀቴን ሁሉ ይገፍልኛል።»

«ትናንት ሁለት አልነበራችሁም እንዴ? የታለ ታዲያ ወዳጅህ?»

«አመሻሽቶ ይመጣል። እዚሁ ነው።»

«ሰከረህ እንዳታስወቅሰኝ ደሞ። እኔን የሚነካኝ የለም። አንተ ግን መቀመጥ ትወርዳለህ።»

«ይመኑኝ! ከሶስት ጉንጭ በላይ አልወስድም!»

አኖሌና መለዩ ለባሹ ወደውስጥ ዘለቁ።

ሁለቱም ቃል ሳይተነፍሱ ወደ አብርሃ ፀሎት ልዩ የእስር ክፍል ደረሱ።

«ማነው!» የአብርሃ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ነበር።

«አኖሌ ነኝ!»

«ዛሬም ተመልሰው መጡ እንዴ?» ብሎ ብድግ አለ።

«የትናንቱ ዊስኪ አልተሰማማህም መሰለኝ?» ሲል ቀለደ።

«አረ ምን ሲደረግ ... ስለትናንቱ እግዚአብሔር ያክብርልኝ። ሙቀት ለቆብኝ ሳይቆፈንኝ አደረ። መቼም እግዚአብሔር ያክብርልኝ።»

«ግዴለም ሰሞኑን ያልፍልህል። በል ዛሬም እኛ ዘንድ ግባ።»

ፖሊሱ የአብርሃ ፀሎትን ክፍል በፍጥነት ከፍቶ አስገባቸው።

ሬድዮ በከፍተኛ ድምፅ ይጮህ ነበር። ፖሊሱ እንደትናንቱ ከዊስኪው ሊቀዋደስ ረዳቱን ተከትሎ ገባ። የአኖሌ ረዳት በያዛት ሻንጣ ላይም አይነን ተከለ። የዊስኪ መያዥያ መሆንዋን ተገንዝቦአል። አልተሳሳተም። ከሻንጣዋ ውስጥ ዊስኪ ወጥቶ ተቀዳ። ወግ ተጀመረ። የሬድዮው ድምፅ ከፍ በማለቱ ግን መደማመጥ አልተቻለም።

ፖሊሱ ግራ ተጋባ ... 'ሬድዮውን ይህን ያህል ማጮህ ለምን አስፈለገ?' ሲል ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

* * *

በር ላይ የቆመው ጠባቂ በሶስት መለኪያ አላበቃም። እምስተኛው ላይ ደርሶአል። ሞቅ ሲለው ደስታና በራስ የመተማመን ስሜት ተሰማው። ሆኖም እንቅልፍ ሞክረው። ደነገጠና ከተቀመጠበት ብድግ አለ። ሽብር ሲያደርገው የሚደርስበትን ቅጣት ያውቃል። እና ከወዲያ ወዲህ ሲንጉራደድ ድምፅ ሰማ። ቀና አለ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ክፍል አካባቢ የመታፈን አይነት ድምፅ መሰለው ...

ማዳመጥ ጀመረ። ከሚሰማው የሬድዮ ድምፅ በላይ የሁለት ሰዎች ከፍተኛ የማስካካት ድምፅ ተከተለ።

«አየተጫጫሁ ነው» ሲል አለበና ወደ ዊስኪ ጠርሙሱ አመራ።

እንዴ መጉንጨት አማረው። እናም ተጉነጨ።

አስመራ ፀጥ ብላለች። ከዋክብት ሰማዩ ላይ ፈሰሰዋል። ወታደሩ ማንኪያ የተባሉትን ከዋክብት ይፈልግ ጀመር። የማንኪያው ጭራ ዘወትር የሰሜንን አቅጣጫ እንደሚያመለክት በማለልጠኛ ጣቢያ ተምርክሏል። የማንኪያው ጭራ አስመራን ያመለክታል ... ኤርትራን ይጠቁማል ... የጦርነት ምድርን ለዘልአለሙ ያሳያል ...

የእግር ኩሽታ ሰምቶ ዘወር አለ።

«መጣችሁ እንዴ ጉዋድ አኖሌ ...»

«መጣን! ነገ ደሞ እንገናኝ ... ከጄኔራል ሁሴን ጋር እንመጣለን። ብርቱ ዘብ መሆንህን እነግራቸዋለሁ። ያውቁህል አይደለም?»

«ወየው ጉድ! ደሞ ጄኔራሉ እኔን ይወቁኝ!? እርስዎ ሆነው አከበሩኝ።» ብሎ ተቅለሰለሰ።

«አለቀብህ እንዴ ውሳኔ!»

«አረመቸ ተነክቶ?»

«አንዳትጩርሰው ... ከነገ ወዲያ ነው የማመጣልህ!»

«ለዚህውም ያነርልኝ ጉዋድ አኖሌ ... ያነርልኝ ...»

«በል ደህና አደር»

«በሰላም ያሳድርልኝ»

ከግቢው ወጥተው መኪናቸውን አስነስተው ነጉዱ።

አስር የጭንቀት ደቂቃዎች።

ካራቫል ፊትፋራንት ደረሱ። አንድ አርጌ ማርቸዲስ በሩ ላይ ቁማለች። መኪናቸውን አቀመው ወረዱ። ጊዜ አላጠፋም። ወደማርቸዲስዋ ገሰገሱ። አኖሌ ከሾፌሩ ጉን ያለውን በር ከፍቶ ገባ። አብርሀ ፀሎት ደግሞ ከሁዋላ።

ማርቸዲስዋ ተነስታ ተፈተለከች።

አዶናይ መኪናዋን እያሸከረከረ ይጮህ ነበር!

«ከቶ አላምንም ... አብርሃ። አይኔን አላምንም ... ውድ ጉዋዶ።»

«አኖሌን አመስግነው። ቃልህን መጠበቅህንም አረጋግጥ» አለው አብርሃ ፀሎት።

«አታስብ ... ከአራት ሰአት በሁዋላ ሁለታችሁም ርቃችሁ ትሄዳላችሁ።»

«ወደ...ት?» አለ አብርሃ ፀሎት።

«ሳህል ...»

አዶናይ መኪናዋን ከአንድ ሆቴል ጉዋሮ አስገብቶ አቆማት። ከካራቫል ሆቴል የአስራ አምስት ደቂቃ መንገድ ብቻ ነበር የተገዋዙት። አካባቢው ጨለማ ነው። ሆቴሉ የደከመ በመሆኑ እምብዛም ግርግር አይታይበትም። ተስተናጋጆቹ በረንዳው ላይ ሻይ የሚጠጡ ጥቂት ወጣቶች ነበሩ።

«አብሮኝ የገባው ሰው የማምለጥ ተስፋው ምን ያህል ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ።

ምላሽ የሰጠው አልነበረም!

«ወይስ አብርሀ ፀሎትን ተክቶ ይሰዋል?» ሲል መልሶ ጠየቀ።

አዶናይ ምላሽ ሰጠው፤

«አኖሌ ... ይህን ጥያቄ ደግመህ አታንሳው። ዝርዝር ነገሮችን ለጊዜው ልንገርህ አንችልም። አብርሀ ፀሎትን ተክቶ እንደማይሰዋ ግን አረጋግጥልሁለሁ - መቶ በመቶ።»

ፀጥታው እስፈረ ነው። ለሰአታት በፀጥታ መኪናቸው ውስጥ ቆዩ። አኖሌ ፍርሀት አደረበት። ሰአቱን አየ። ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰአት። በያንዳንድዋ ደቂቃ አደጋ ሊደርስ ይችላል። ሞት! ልቡን እፍን አደረገው። ለምን ይህን መሰል ችግር ውስጥ ገባሁ? ብሎ ራሱን ጠየቀ።

በእጅ ያለው አማራጭ ይኸው ነው ሲል ለራሱ ምላሽ ሰጠ። እድልን ይማፀን ይመር። ህይወትና ሞት። ሞት ምን ይመስል ይሆን? ሲል አሰበ። አለመኖር ... የአኖሌ አለመኖር ... አለም እንደሁ አኖሌ ለሚባል አንድ ሰው ከቶ ምንም ግድ አይኖራት ... አኖሌ ቀረ ሄደ ምን ለውጥ አለው? ሞት ጨለማ ይሆን? ለምን በዚህ ዘመን ተፈጠርኩ? ለመሆኑ እኔ ማነኝ?

ሰአቱን አየ። ዘጠኝ ተኩል ...

አንድ ጥላ ወደ መኪናቸው ሲጠጋ ሶስቱም ተመለከቱ። አኖሌ ቀልቡን ሊሰት ምንም አልቀረው። ልቡን ሰወረው። ሌሎቹ አልተነቃነቁም። የተጠጋው የሰው ቅርፅ ያለው ጥላ ተመልሶ ሄደ። በሰከንዶች ልዩነትም አንዲት ቶኖታ ላንድ ከሩዘር ወደ ሆቴሉ ጉዋሮ ዘልቃ ገባች። አኖሌ በጨለማ ውስጥ ከመኪናዋ ጉን ላይ የቀይ መስቀል ምልክት ታየው ...

* * *

የቀይ መስቀል አርማ ያለባት ላንድ ከሩዘር ከአየር ሃይል ግቢ ደጃ ላይ ደረሰች። ከተረኛ ኤርፖሊሶች አንዱ እንደተለመደው ፍተሻውን በጥንቃቄ ያካሂደ ይመር። ከበሩ ግራና ቀኝ ታጥቀው በተጠንቀቅ የሚጠብቁ አራት የጥበቃ ኤርፖሊሶች ይታያሉ። የአስር አልቅነት ማእረግ ከንዱ ላይ ያንጠሳጠላው ፖሊስ ወደ ላንድ ከሩዘርዋ ጠጋ ብሎ ከውስጥ ያሉትን ሰዎች አንድ ባንድ ካስተዋለ በሁዋላ፤

«ጤና ይስጥልኝ ዶክተር!» አለ በፈገግታ።

«አንተው ኖረሃል? ማነው ብዬ እኔ ደሞ?» አሉ ሀኪሙ።

«ዛሬ ደግሞ ጉዋዝ አበዘላ? ቁስለኛ አለ እንዴ?»

«የለም ... ኖራህ ደሴት ላይ ተሰቦ ገብቶ ነው።»

«ምንው? አሁንም ውሃ አልወጣም?»

«ከየት በመጣ አትም?» አሉት የይለፍ ሮረቀቱን እያቀበሉት። በወረቀቱ ላይ ካሉት ስሞች በተራ ቁጥር ጎንድ ላይ የሰፈረውን የዶክተሩን ስም ዘሎ የሌሎችን እየጠራ መታየቱ ይታያል። ያመሳክር ጀመር፤

«የራሺያ ሀኪሞች ኖራህ ደሴት ላይ አሉ አይደለም እንዴ ይክተር?»

«የመቼህን? ለቀቁክ።»

«በሉ መልካም ጉዞ ...»

ከዚያም ወደ ኤር ፖሊሱ ዘወር አለ፤

«... በሩን ክፈት!»

መኪናዋ ሰተት ብላ ወደ ግቢው ዘለቀች። በመኪናው ውስጥ ያሉት ሰዎች ሰዎች ረጅም አየር አሰወጡ።

«አብደት ነው!» ሲል አገረመረመ አኖሌ።

ሌላ ቃል የተነፈሰ የለም።

ይክተሩ መኪናዋን በከፍተኛ ፍጥነት ያበሩለት ጀመር። ስለታቸውንም ደጋግመው ያያሉ።

ድንገት ወታደራዊ መኪና ከሁዋላ ተከተላቸው። ይክተሩ በመረበሽ በሁዋላ መመልከቻ መስታወት ይመለከቱ ጀመር። መኪናዋ አዋዝ ጂፕ መሆንዋን በፊት መብራቶች አወቁ። ጂፕዋ ከመፍጠንዋ የተነሳ በአጭር ሰከንዶች ውስጥ ትቀርባቸው ጀመር። በግምት ሰላሳ ሜትር ርቀት ላይ እንደደረሰች ረጅም መብራት አበራች። ይክተሩ ዝግ አደረገ። የአዋዝ ጂፕ መብራት ብልጭ ድርግም ይል ጀመር። ምልክቱ ሰርሳቸው ስለነበር ፍሬን ያዝ አደረገ። በሁዋላ መመልከቻው እያዩም፤

«ተረጋግታችሁ ተቀመጡ። የመደናገጥ ምልክት እንዳያዩባችሁ። መጥተው ቢያገግሩዎቻችሁ ትድም ያልኩዎቻችሁ ብቻ መልሱ» ሲሉ አዘዙ።

ይክተሩ ይህን ይናገሩ እንጂ ድምፃቸው እየተቆራረጠ ነበር መኪናቸውን አቁመው የወረዱት።

ጂፕዋ ተጠግታ ቆመች።

አብርሃ ፀሎት ሽጉጡን ከመኪናው ወንበር ስር መዘዘ። አኖሌ ግንባሩ በላብ ተጥለቀሰቀ። ሰስተኛው የዶክተሩ ረዳት የተኛ መስሎ ተንጋለሰ።

አኖሌ «ምንድናቸው?» ሲል ወደ አብርሃ አንሾካሸከ።

«አላወቅሁም» ብሎ በንቃት ይጠብቅ ጀመር።

ከሰሰት ደቂቃ በሁዋላ አዋዝ ጂፕዋ ሞተርዋን አስነስታ ወደሁዋላ ተመለሰች። የዶክተሩ የተጣደፉ የጫማ ኩቱ ድምፅም እየተረበ መጣ።

«ምንድነው ዶክተር!»

አብርሃ ነበር ቀድሞ ጥያቄ ያቀረበው።

«አንድ ጠሻ ወታደር ነው። ወደኖራህ ደሴት ሲጋራ አንድወስድለት ነው የሚለምነኝ። የዛሬው ምሽት ተረኛ መኮንን መሆኑ ነው» ብለው መኪናቸውን አስነስተው ተፈተሰኩ።

«ታዲያ?»

«ተስማምቼለታለሁ። ኖራህ ደሴት ላይ ከፍተኛ የሲጋራ አጥረት አለ።»

ከዚያም ቃል ሳይተነፍሱ ከአየር ማረፊያው ሜዳ ደረሱ። በድጋሚ ለጥበቃዎች ወረቀቶቻቸውን አሳዩ። ይሄኔ ይክተሩ ጥድፊያ ጀመሩ።

«ከርቶኖቹን ጫኑ ልጆች!» ሲሉም አዘዙ «... መፍጠን አለብን ... ተሉ በሉ!»

በአይናቸው ገን የሄሌኩፕተርዋን አብራሪ እያሰሱ ነበር። በአካባቢው ሰጠት ግራ ተጋብተው ይገላመጡ ጀመር። ከጨለማው የግፊር ዛፍ ስር ድንገት ድምፅ ሰሙ፤

«እዚህ ነኝ ዶክተር!» የሚል።

ድምፅ ወደሰሙበት አቅጣጫ በችኮላ ሄዱ። ፓይለቱ የተደራረበ በላኬቶች ላይ ተቀምጦ አገኘት፤

«እንደምን አለህ እስክንድር?»

«ደህና አመሽ?» ብሎ ከጨበጣቸው በሁዋላ «ሰዎችዎ መጡ?» ሲል ጠየቃቸው።

«መጥተዋል!»

«ዶክተር ... ህይወቴን ከሚያሳጣኝ ችግር ውስጥ መግባት እንደማልፈልግ ያውቃሉ። ጉዳዩ ከተጋለጠ በጦሉ እንደማልገባ ይወቁ።»

«አንተን ማንም አይጠይቅህም። ጥያቄ ከቀረበልህ ግን ከኔ ጋር ሶስት ረዳቶች እንደነበሩ ትገልጻለህ። ፍተሻ ያንተ ተግባር አይደለም። ከባድ አይደለም እስክንድር። ወደ ጂዳ መሸገር የሚፈልጉ ሁለት ምስኪን ወጣቶች ናቸው። ይልቁን ለሚስትህና ለልጆችህ በቂ መተዳደሪያ አስቀምጥ። አንተ በየትኛውም ደቂቃ መቀን ነህ።» አሉና እጃቸውን ወደ እጅ በርሳቸው ሰደው የታሰሩ ብርች አወጡ።

«ምን ያህል ነው ዶክተር?»

«ሃምሳ ሺ።»

«አልቀበልዎትም ...»

«ምንው?» አሉ ስሜታቸው በድንጋጤ እየተኩማተረ።

«ሚስቴና ልጄ ገንዘብ ምን ያደርግላቸዋል? እኔን ነው የሚፈለጉኝ።»

ዶክተሩ ግራ በመጋባት ፓይለቱ ላይ አፈጠጡ። ሁለት ጊዜ በገንዘብ ተመሳሳይ ስራ ሰርተላቸዋል። 'ዛሬ ድንገተኛ የባህርይ ሰው ለምን አመጣ?' ብለው ማሰብ ሲጀምሩ ጂጥዋ ሲጋራ ጭና ከተፍ አለች።

«ምንድነው ዶክተር?» አለ እየተደናገጠ።

«... አንድ ውሻ መኮንን ነው። ሲጋራ ወደ ኖራህ ደሴት መላክ ይፈልጋል» ብለው አረጋጉት።

ሲጋራ የሞሉ ካርቶኖችን የያዘው መስመራዊ መኮንን ከጥበቃ ኤር ፖሊሶቹ ጋር መጨቃጨቅ ጀመረ።

ፖሊሶቹ የይለፍ ወረቀት እየጠየቁት ነበር። ሻምበሉ በከፍተኛ ድምፅ ሲደነፋ ቆይቶ እጁን ወደ አንዱ ፖሊስ ዘረጋ። ሁሉም ነገር አለቀ። ፖሊሶቹ የፈለጉትን ሲያገኙ ይለፍ መጠየቁን ትተው ካርቶኖቹን በመሸከም አገዙት። ዶክተሩ የጉቦ ቅብብሉን ትርጕት በአንድናቆት ሲያስተውሉ ቆይተው፤ ወደ ሄሊኮፕተር አብራሪው ዘወር አሉ።

«አልገባኝም እስክንድር» አሉት ጥቅል ብሩን እንደዋዛ ወደ በርሳቸው እየመለሱ።

«ሁለቱ ሰዎችዎ ጂዳ መሄድ የሚፈልጉ ተማሪዎች ናቸው ብዬ አላምንም። በግልፅ እንነጋገር። ከተያዝን ሁላችንም አይቀርልንም።»

«ላንተ ምን ልዩነት ያመጣል እስክንድር?»

«ማወቅ አለብኝ።»

«ገንዘብ ይጨመርልህ?»

«ገንዘብ አልፈልግም።»

«ምንድነው ታዲያ የምትፈልገው?»

«አስመራን መልቀቅ እፈልጋለሁ። ሚስቴና ልጆቼ ዘንድ ደብረዘይት መመለስ እሻለሁ።»

«ይህን ለማድረግ እንደማልችልህ ታውቃለህ!»

«ይችላሉ ዶክተር! ለሻለቃ ማሞ የፈፀመላቸውን አውቃለሁ።»

ዶክተሩ ለጥቂት ሰከንዶች አቀረቀሩና ፈታቸውን የሲጋራ ካርቶን ወደሚያመላልሱት ጥበቃዎች መልሰው፤

«ተውት! የኔ ልጆች ይጭኑታል።» ሲሉ አዘዙ።

ተረኛ መኮንን ወደ ዶክተሩ በፍጥነት ቀርቦ «እንግዲህ አደራ!» ሲል ተማፀነ።

«ደህና!» አሉት

ተረኛ መኮንን ወደ ጂፑ ተቻኮለ።

ዶክተሩ እጃቸውን ወደ በርሳው ከተቱና የተጠቀለለውን ሃምሳ ሺህ ብር አወጡ።

«ያልከውን እፈፅምልሃለሁ! ይህን ደግሞ ልጄህን አስተምርበት። እንዳንተ ሄሊኮፕተር ነጂ ባይሆን ይመረጣል» ብለው ቀለፉበት።

ብሩን ተቀብሎ የዶክተሩን እጅ በምስጋና እየጨበጠ፤

«ይመኑኝ ዶክተር! ይህ ጉዞ የተሳካ እንዲሆን አደርጋለሁ!» ሲል በሞቀ ወኔ ቃል ገባ።

ዶክተሩ ግን በልባቸው 'ሞቹ! ከዛሬ ወዲያ እኔን የት አግኝተኸኝ?' ሲሉ አላገጡበት።

ሄሊኮፕተርዋ ምድርን ለቀቀች። ገና አልነጋም። አኖሌ በጨለማው ውስጥ አስመራን ቁልቁል አያት - በብርሃን ደምቃ። እፎይታ ግን አልተሰማውም። ልክ ሲነጋ ኖራህ ደሴት ያርፋሉ።

ከዚያ የሚጠብቃቸውን አኖሌ አያውቅም።

የልብ ምቱን ያዳምጥ ጀመር ...

- 2 -

ጂብሪል አሊ ቅዳሜ ማምሻውን ሲጠጣ ሰላመሽ እሁድ ማለዳ ድካም ጣለው። ቢሆንም ነቅቶ ነበር። ታናሽ እህቱ ጀሚላ የመኝታ ክፍሉን በር ቆርቆራ፤

«ውሃ ሞቆልሃል!» ብትለውም ሰነፈ።

የባጥ የቆጠን ሀሳብ እያነሳ ሲጥል፤ ከአርብ ጀምሮ ከአኖሌ ጋር በስልክ እንዳልተገናኙ ትዝ አለው። እና ተንጠራርቶ ቴሌፎኑን አነሳ። አስመራ ይሞክር ጀመር። አራተኛው ላይ እምባሰይራ ሆቱል ጠራለት።

«አኖሌ ዋቆ ...» አለ።

«የሉም!» አለው የወንድ ድምፅ።

ሰአቱን አየ። ረፍዶአል።

«ማልዶ ወጥቶ ነው? ወይስ ደጅ አድር?» ሲል አሰበ።

«ማን ልበል?» የሚል ጥያቄ ተከተለ።

«ጓደኛው ነኝ ... መልእክት ይገነፋልኝ።»

አፕሬተሩ መልስ ሳይሰጠው ሲንሸካሸክ ሰማና ደነገጠ።

«እኚ ... ማን ልበል?» አለ በተደናገረ ድምፅ።

«ምን ሆነህል? ችግር አለ እንዴ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም ችግር የለም! ስምዎን ይገነፋኝ? ከየት ልበለው?»

ጂብሪል በጣም ደነገጠ። አፕሬተሩ መርበትበቱና ሌላ ሰው እያዘዘው እንደሚናገር በግልፅ ታወቀው። ከአልጋው ዘልሎ ወረደ።

«የኔ ወንድም እኔ ጂብሪል እባላለሁ። ከአዲስ አበባ የሀዘብ ደህንነት ፅህፈት ቤት ነው የምደውለው። ችግር ካለ ብታስረዳኝ?»

«ቆይ ይጠብቁ!» አለ።

ከጥቂት ሰከንዶች በሁዋላ አንድ ወፍራም ድምፅ በስልኩ መስመር መጣለት።

«ጤና ይስጥልኝ ጓድ ጂብሪል!»

«ጤና ይስጥልኝ ... ማን ልበል?»

«የአስመራ የሀዘብ ደህንነት ክፍል ባልደረባ ነኝ። መቶ አለቃ ደግሰው እባላለሁ። እኔ እንኩዋ አውቅሁለሁ።» ካለ በሁዋላ «አኖሌ የተባለውን የስራ ባልደረባችሁን ለአንዳንድ ጥያቄዎች ፈልገነው ነበር። ካረፈበት ሆቱል አላገኘነውም።»

«ሌላ ቦታ አድር ይሆናሉ። ዛሬ እሁድ ነውኩ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ? ለምን ፈለጋችሁት?» አለ ግራ በመጋባት።

«ዝርዝር ጉዳዩን አላውቅም። አስቸኳይ ትእዛዝ የተላለፈልን ግን ከአንድ ሰአት በፊት ነው - ከኩሌኔል ዝናው ቢሮ። አኖሌ ምናልባት ወደርሶ ከደወለ ቢያሳውቁን መልካም ነው።»

«ደህና!» ብሎ ስልኩን ዘጋው።

እጁ እየተንቀጠቀጠ ወደ ኩሌኔል ዝናው ቢሮ ሞከረ። ተይዞአል። የእውር ድንበሩን ማስታወሻ ደብተሩን ይፈልግ ጀመር። አገኘው - የኩሌኔሉን ልዩ መስመር። ደወለ። ተይዞአል። ሲረጋጋ ቢሞክርም አልቻለም። እጅ እግሩ ይንቀጠቀጣል። አኖሌ ታፍኖ ይሆን? ሲል አሰበ። ታፍኖ መሆን አለበት! ከአርብ ጀምሮ ያልደወለው ለዚህ ይሆን? መሆኑን ጀመረ። በርግጥ ጊዜው የጦርነት ነው። ግን ሽእቢያ አኖሌን ለምን ያፍነዋል? ምስጢር ፍለጋ? ምን ምስጢር ያገኛሉ ከአኖሌ?»

ወደ ሚኒስትሩ ቢሮ ሊደውል አሰበና አመነታ። ሰሞኑን ገሸሽ አድርገውታል። ወደ ወሎ ክፍለሀገር ሃዩሎም የተባለውን የወያኔ ኩማንደር እንዲገድል የተላከው ሰው ከድቶ በወያኔ ሬድዮ ከሰፈለፈ ወዲያ ስሜታቸው ጤናማ አልነበረም። አሁን ደሞ ሌላ ጣጣ - ሌላ ችግር - አኖሌ!

ስልኩን አንስቶ ይሞክር ጀመር። ድንገት ጠራለት። የልቡ ምት ቀጥ ሊል ነበር። በጉጉት ይጠብቅ ጀመር።

«ሀለው!» የሚል ችኩል ድምፅ።

«ኩሌኔል ዝናው አለ?» ሲል ጠየቀ።

ከኩሌኔሉ ጋር ጀርመን አብረው ስለተማሩ በሚገባ ይተዋወቃሉ። ሆኖም ኩሌኔሉ ብዙ ጊዜ በጂብሪል ላይ የባላይቱን ለማሳየት ይጥራል።

«ማን ልበላቸው?» አለ ኤዲሲው።

«ጂብሪል .. ከአዲስ አበባ።»

ከሰከንዶች በሁዋላ የኩሌኔል ዝናው ድምፅ መጣለት - ቀዝቃዛ

ድምፅ፡፡

«ምንድነው ዝናው?» አለ - ከሰላምታ በፊት፡፡

ፈጣን ምላሽ ግን አላገኘም፡፡ የኩሎኔሎ ድምፅ ቀዘቀዘበት፡፡

«በቅድሚያ እንደምን አደርክ?»

«እንደምንነህ? ስለ አኖሌ ምንድነው የምለማው?»

«ምን ለማህ?»

«እምባሰይራ ሆቴል ደውሎ ነበር፡፡ ባንተ ትእዛዝ እየተፈለገ መሆኑን እንደ ፖሊስ ነገረኝ፡፡ የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ?»

«አንዳንድ ችግሮች አሉ፡፡ በእዝ ጠገጉ መሰረት ወደ በላይ አካል አስተላልፈናል፡፡ ጉዳዩ በከፍተኛ ሁኔታ እየታየ ነው፡፡

«ምንድነው የተፈጠረው?» ሲል ጮሆ ጠየቀው፡፡

«ላንተ ሪፖርት ማቅረብ አለብኝ እንዴ ጂብሪል?» ሲል አንገቱን ጠጠው፡፡

ጂብሪል ቀዝቀዝ አለ፡፡ እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይቅርታ ጠየቀው፡፡

«ላስቀይምህ ብዬ አይደለም፡፡ ጉዳዩ በቀጥታ እኔን ስለሚመለከትና አኖሌ ሊደርስበት የቻለውን አደጋ ስንምት በመስጋት ነው፡፡ እባክህ ይቅርታ አድርግልኝና እንነጋገር ...» ሲል ተማፀነው፡፡

«ለማንኛውም የላክሽው ልጅ የሻእቢያ ወኪል ሆኖ ተገኝቶአል፡፡ ከድቶናል፡፡ ያውም አብርሃ ፀሎት የተባለውን ቀንደኛ የሻእቢያ አስረኛ ከአስር ቤት እንዲያመልጥ አድርጎ ነው የተሰወረው፡፡

የጂብሪል ትንፋሽ ስርግ አለ፡፡

ቃል መተንፈስ አቃተው፡፡ በቴሌፎን መስመር የተላለፈለትን አስደንጋጭ ዜና ማመን ችገረው፡፡ ማመን ግን አለበት፡፡ ሀልም አይደለም፡፡ እንደደነዘዘ የሻለቃ ዝናውን በአብራትና በንቀት የተሞላ ዲስኩር ማዳመጥ ቀጠለ፡፡

«... ሀልጊዜ ጣልቃ ትገባላችሁ፡፡ ውጤቱን እየታዘጉ የሰላላ ስራ ፍልስፍና አይደለም፡፡ መፅሀፍ እያነበቡ እንደ ተውኔት የሚጠና ተግባር አይደለም፡፡ ቅልጥፍና፣ ታማኝነትና ድፍረትን የሚጠይቅ ጥበብ ነው፡፡ ሙሉ ሃላፊነት ሰጥታችሁ የላካችሁት ሰው የፈፀመው እንግዲህ ይህንን የክህደት ተግባር ነው፡፡ ለነገሩ ማንቁርቱን እንደምይዘው አልጠራጠርም፡፡ እገባበት ገብቼ ጉርርውን አንቀዋለሁ፡፡

ያን ጊዜ በዶላር ተገዝተው የሚተባበሩት ከሀዲዎች ማን ማን እንደሆኑ ይናገራል ...»

ጂብሪል ለአሽሙራዊ ንግግሩ አልተጨነቀም...

«... ሊደበቅ የሚችልበትን ፍንጭ አገኝታችሁዋል?» ሲል ጮሆ ጠየቀው፡፡

«ሰራውን በምስጢር ብይዘው እመርጣለሁ!» አለው በበላይነት መንፈስ፡፡

«ልረዳህ የምችለው ጉዳይ ስላለኝ ነው!» አለ ጂብሪል አንድ ነገር እያስታወሰ፡፡

«ከላ ንገረኛ! ...» አለ ኩሎኔሎ፡፡

«እዚህ እዲስ አበባ አንድ የልብ ጉዋደኛ አለው፡፡ ሳሙኤል የሚባል ኤርትራዊ ነጋዴ፡፡ ከጀርመን ጀምሮ ይተዋወቁ እንደነበር ገልጾልኝ፡፡ ከዚህ ከመሄዱ በፊትም በቅርብ ይገናኙ ነበር፡፡ የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት ስለሚችል እሱ ከተያዘ ፍንጭ ሊገኝ ይችላል፡፡»

«ጊዜ አትስጠዋ! በአንድ ሰአት ጊዜ ውስጥ አስመራ ያለውን የዘመዶቹን አድራሻ ግለፅልን፡፡ በውነቱ ይህን ካደረግህ ዋነኛ ተጠቃሚው እንተ ትሆናለህ፡፡»

«ግን እንዴት ሊያመልጥ ቻለ? ጥበቃ የለም እንዴ?»

«እኛም እንቅፅልሽ ሆናብናል፡፡ አኖሌ ከአንድ ታጣቂ ረዳቱ ጋር ማታ ማሪያም ግምቢ ገብቶ ተመልሶ ወጥቶአል ነው የተባለው፡፡ ረዳቱ ሲጠየቅ ትናንት ማምሺያውን ከአኖሌ ጋር አለመገናኘቱን ገልጾአል፡፡ እስከ ሶስት ሰአት ከምሽቱ የምግብ ኩሚቱ ስብሰባ ላይ እንደነበር ተረጋግጦአል፡፡ እንግዲህ የአኖሌ ረዳት የተባለው ማነው? አይታወቅም፡፡ የአብርሃ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ተገድሎ ነው የተገኘው፡፡ አብርሃ ፀሎት በየት እንደወጣ አይታወቅም፡፡»

ጂብሪል ስልኩን ዘግቶ ያወጣ ያወርድ ጀመር፡፡ ሚኒስትሩ ዘንድ ሊደውል አስበና ተወው፡፡ ኩሎኔሌ ዝናው 'የበላይ አካላት እንዲያውቁ ተደርጎአል' ያለውን አስታወሰ፡፡ ሚኒስትሩ የሚሰማቸውን ሊያስብ ሞከረ፡፡ ግን ጊዜ የለም፡፡ አኖሌ እንዲያዝ የሚያደርግ ፍንጭ ካገኘ በሁዋላ በሙሉ ልብ ራሱን ነፃ ለማውጣት ሊከራከር ይችላል፡፡ በቅድሚያ ግን ሳሙኤል መያዝ አለበት፡፡

ግን ጂብሪል ደንዝዞ ነበር፡፡ ማመን አቅቶታል፡፡ 'አኖሌ ከሻእቢያ ጋር እንዴት ይተባበራል?' እያለ ራሱን እየጠየቀ ነበር፡፡

አኖሉ ከመከላከያ የተፃፈ የክስ ደብዳቤ ይኖር እንደሆነ የጠየቀውን ድንገት አስታወሰና ጥርጣሬ ሽው አለበት። አሳቡ እንደገና ወደ ሳሙኤል ዞረ። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት እንደሚችል አመነ። የሳሙኤል አድራሻ የት ይገኛል? ትዝ አለው። ናዝሬት የተገኘች ጊዜ ፒያሳ የልብስ ሱቅ እንዳላቸው አኖሉ አጫውቶት ነበር። የሱቁን ስም ጭምር ነግሮታል። ማን ነበር? ሸገር ቡቲክ? ዘጠና ሰባት ደውሎ ጠየቀ። ሰጡት። ደወለ። ይጠራል ... ይጠራል ... የቀጭን ሴት ድምፅ መጣለት ... ረጋ ለማለት ሞክረ።

«ሳሙኤል ይኖራል?»

«በዚህ አይገኝም!»

«ቆየት ብዬ ልደውል ይሆን?»

«ዛሬ ሱቅ ዝግ ነውኩ! ደሞ እዚህ አልፎ አልፎ ነው የሚመጣው።»

«አሃ ... ቤት ይኖራላ»

«ይኖር ይሆናል ... ይሞክሩ።»

«የኔ እህት አባክሽ ቁጥሩን ስጪኝ ...»

«ቆይ ...» አለች።

ከሰከንዶች በሀዋላ ቁጥሮቹን እንድ ባንድ ጠራችለት።

«አመሰግናለሁ የኔ እህት።»

«ምንም አይደል።»

አየተቻከሰ ደወለ።

«እንዴ እንደጠራ ልጅ ቢጤ ስልኩን በችሎላ አንስቶ «ማንን ፈለጉ?» አለ።

«ሳሙኤልን ያቅርቡልኝ።»

«ቆይ አስኪ ...» አለ ትንሹ ልጅ።

ጁብሪል አመነታ። እንደቀረበ ሊዘጋው ፈለገ። ከዚያም በቴሌፎን ቁጥሩ መሰረት አድራሻውን ከቴሌቪዥኒያን አጣርቶ በቁጥጥር ስር ማዋል። ይህን እያሰበ ድንገት የሴት ድምፅ መጣለት።

«ሳሙኤል የለም!» አለች።

«የት ሄደ ባክሽ የኔ እህት? ቀጠሮ ነበረኝ።»

«ከኢትዮጵያ ውጭ ነው።»

ትንፋሹ ቁርጥ አለ። ጨለመበት። አላመናትም።

«የሚሸጡ ልብሶች በቡቲኩ ስም እንዳመጣለት አዞኝ ነበር። መቼ ይመለስ ይሆን?»

«የቱ ቡቲክ?»

«ሸገር ቡቲክ» አለ።

«ተሳስተዋል። ሳሙኤል እዚህ ቤት ተከራይ እንጂ ከሱቅ ጋር ገንጉነት የለውም።»

«ታዲያ ስምን እንዲያ አለኝ? መቼ ነው የሄደው?»

«ከትላንት ወዲያ ነው የተሰናበተን። ከሃያ ቀን በሀዋላ ይመለሳል።»

«ይቅርታ የኔ እህት - ዘመድ ናችሁ አይደለም? እቃውን ወደ አስመራ ቤተሰቦቼ ዘንድ ልትልኩልኝ ትችላላችሁ?»

«አልሰሙኝም መለሰኝ። ቤት ተከራይ ነው። ዝርዝር ነገሮችን አናውቅም ... ሲመለስ ቢደውሉ ይሻላል።»

«እሺ አመሰግናለሁ!»

ስልኩን ዘግቶ በመገኘቱ ቤቱ መስኮት ወደ ደጅ አማተረ። ወኔው ሲከዳው ተሰማው። በህይወቱ ለሁለተኛ ጊዜ በፀሀት የሚያንገበግብ ስህተት መስራቱን አመነ። የመጀመሪያው ስህተት የዘጠኝ አመት ፍቅረኛውን ከመጠን ባለፈ ቅናቱ ማጣቱ ሲሆን ሁለተኛው ...

ድንገት በሩ ተንኮዋከዋ። ዘወር ብሎ በተከፈተው የመገኛታ ቤት በር በኩል አሻግሮ ተመለከተ። በሩን በዝግታ ገፍተው ሁለት ሲቪል የለበሱ ጉልማሶች ሲገቡ አየ። አወቃቸው። የደህንነት ማስጠራጫ ፖሊሶች ናቸው። በቀጥታ ወደ መገኛታ ክፍሉ አመሩ።

«ጉዋድ ጁብሪል እንደምን አደርክ?» አለ አንደኛው ፖሊስ።

«እንደምን አደራችሁ?»

«በቁጥጥር ስር እንድትውል ታዘዋል። ልብስህን ለባብስና ተዘጋጅ»

የሌሊት ልብሱን እየቀየረ ለራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ አገረመገመ።

«... ሁለተኛው ስህተት ይህን እብድ መንግስት አምኜ ወደ ሀገር ቤት መመለሴ ነው...»

የመጨረሻ ተግባር ነው!» አላቸው። አያይዞም «... ከዚህ በሁዋላ ወደ ሳህል ታልፋለህ» ሲላቸው ልባቸው በደስታ ሞቀ። «መቼና እንዴት ነው የምሄደው?» ሲሉ ጠየቁ።

«በቅርቡ ከኖራህ ደሴት ...» ይላቸዋል። ዝርዝር እቅዱንም አስጠናቸው። ይኸው የመጨረሻ ተግባራቸው ግን ጥቂት አስግዶአቸዋል።

ሄሊኮፕተርዋ ኖራህ ደሴት አረፈች።

በሄሊኮፕተርዋ ማረፊያ ሜዳ ዳርቻ ባለች የእንጨት የዘብ ጥበቃ ማማ ላይ በጨው የተበጫጨቀ ፋቲግ የለበሱ ለአመታት ያለለው ጥኖራህ ደሴት ላይ በመቆየታቸው ሞራላቸው የወደቀ ሁለት ወታደሮች ብቻ ነበሩ። የሻክሊያ ተዋጊዎች ኖራህ ደሴት ላይ ጥቃት ለንዝረው ስለማያውቁ መሰላቸትና መዘናጋት ይታይባቸዋል።

ዶክተሩ ከሄሊኮፕተርዋ ሲወርዱ ሁለት ካርቱኖችን ይዘው ነበር። ግዴለሾቹ ወታደሮች ላይም አንባረቁ።

«ፈዛቼሃልላ! የሄሊኮፕተሩ እርግብግቢት ጆርአችሁን እንዳይበጥሰው ነው? በሉ ይህን ያዙ። ፍጡኑ ... ያዝ አንተ! ይህን ለአስተዳደር አድርሰህ አምስት ወታደሮች ይዘህ ተመለስ። ያዝ አንተ ደግሞ - ወደ ክሊኒክ ቀጥል! እቃ የሚሸከሙ ይዛችሁ ተመለሱ ... ፍጡኑ ... ጠመንጃችሁን አስቀምጡ!»

ወታደሮቹ በታዘዙት መሰረት ሩጫቸውን ተያያዙት። ዶክተሩ ወደ ሄሊኮፕተሩ መለስ ብለው ምልክት ሰጡ። አኖሌ፣ አብርሃና የዶክተሩ ረዳት ካርቱኖችን ተሸክመው ወረዱ።

በአምስት ደቂቃ ጊዜ ውስጥ እቃቸውን አጠናቀው አውርደው የሄሊኮፕተሩን አብራሪ ተሰናበቱት። እጁን አወዛውዘላቸው የኖራህን ደሴት ምድር ለቀቁ። ሄሊኮፕተርዋ ከፍ አንዳለች ዶክተሩ ፊጠን ብለው መመሪያ ይሰጡ ጀመር።

«የቆመው አለት ይታያችሁዋል?»

«ይታየናል!» አሉ አብርሀ ፀሎትና አኖሌ።

አኖሌ በውርጩ መተንፈስ አቅቶታል።

«በሉ ትይዩ ሽጡ ስር ሁለት ጀልባዎች ይጠብቁዎችሁዋል።

የምትሄዱበትን ባህረኞቹ ታጋዮች ያውቃሉ።»

«አናንተስ?» አለ አብርሀ ፀሎት ዶክተሩንና ረዳታቸውን በስጋት መንፈስ እያጤነ፤

«የኛ መንገድ በሌላ አቅጣጫ ነው። በሉ እሁን ገስግሱ። መንገድ ላይ አላ አጥማጆች ከገጠሙዎችሁ የእርዳታ ስንዴ እየተሰጠ እንደሆነ ንገሩዎቸው። በተተረ ፍጥነት ያስፈልጋችሁዋል»

የወዳደቱ ኮንቲያንሮችና የተበላሹ መኪኖችን አቆራርጠው ጭው ባለው በረሃ ላይ የሩጫ ያህል ገሰገሱ። ውርጩ አኖሌን አስቃየው። ውው ... ውው ... የሚል ድምፅ ጆሮው ውስጥ ያምማል። ነፋሱ የሚፈጥረው ነው። መጠናቸው ከጠፋ፣ የማይበልጠው ዛግባራዎች እየሩን ሞልተውታል። አኖሌ በእፋ የሚገቡትን ዛግባራዎች እየተፋ አይነን ጨፍኖ እጁን ሲያወራጭ አብርሃ ፀሎት እየገብተው ይርጣል...

ከደሊቶቹ ደርቻ ደረሰ። አልዘገየም። እየተንደረደሩ ወደ ባህሩ ጥግ ቀረቡ። ገደል ነው። እፋን የከፈተው ጥቁር ገደል ስር ሁለት ከፋይበር ግላስ የተሰሩ ባለሞተር ጀልባዎች በማእበሉ ይጫወታሉ። አኖሌ በየጀልባዎቹ ላይ ሶስት ታጣቂዎችን እየ። ለመጀመሪያ ጊዜ ተዋጊ ታጋዮችን በማየቱ አንዳች ስሜት ሰውነቱን ወረረው።

ባህረኞቹ በትግርኛ ይናገራሉ...

«ምንድነው የሚሉት?» አለው አኖሌ አይነን ለመግለጥ እየታገለ።

«በሀረጎቹ ላይ ተንጠላጥላችሁ ውረዱና አሸዋው ላይ ዝለሉ ነው የሚሉት» ብሎ የአኖሌን እጅ ይዞ ወረደ።

«ቅደም!» አለው አኖሌን።

በሀረግ ተንጠልጥሎ መውረዱ ለአኖሌ አልከበደውም። የቡርቃ የልጅነት ጨዋታውን አስታወሰ። ተከታትለው አሸዋው ላይ ወደቁ።

የባህሩ ሞገድ መነሳት ጀምሮአል። ሃይለኛ ውርጭ አለ። ውርጩ አይንና ፊትን ያጠናፍራል። ባህረኞቹ በትግርኛ ይለፈልፋሉ፤

«ምንድነው የሚሉት አብርሃ?»

«መንገዳችን ለየቅል ነው አኖሌ። እኔ ወደ መርሳ ተከላይ ነኝ። አንተ ወደ መርሳ ጉልበብ። በል ደህና ሁን ...»

«ምንድናቸው እሁን ያልካቸው?»

«ወደቦች ናቸው።»

ተቃቅረው ተሳሳመ።

አብርሃ ፀሎት አኖሌን አቅፎ ጀርባውን እየጠበጠበው፤

«እንገናኛለን! አልረሳህም አኖሌ ... ጀግንነትህን አደንቃለሁ። ለትግላችን ላበረከትነው አስተዋፅኦ ብድር መላሽ ያድርገን ... እመነኝ ... ኤርትራ ብድርዋን ትመልሳለች ...» አለው።

ጀልባዎቹ ጉዞ ጀመሩ።

አኖሌ በአብርሃ ፀሎት ጉንጮች ላይ እንባ ያየ መሰለው። አጁን እያወዛወዘለት «አኖሌ ... አኖሌ ...» ብቻ ሲል ሰማው።

* * *

«እንኩዋን ከሀዘባዊ ግንባር የባህር ሀይል የኩማንዶ ቡድን ጋር በሰላም ለመቀላቀል አበቃህ» በማለት እጁን ለሰላምታ ከዘረጋለት በሁዋላ «... ከአሁን በሁዋላ በአስተማማኝ ሁኔታ ላይ ነህ» ብሎ አጥብቆ ጨበጠው። ከሰስቱ ባህረኞች ከላሽንኩቭ የታጠቀው ነበር ይህን ያለው።

«አማርኛ ትችላላችሁ እንዴ?» አለ በመገረም።

«ባህርዳር ተወልጄ ያደገሁ ኤርትራዊ ነኝ» አለው ጥርት ባለ አማርኛ። ቀሪዎቹ ሁለቱ አፋሮች መሆናቸውን አኖሌ ተረዳ። የጀልባዋን መሪና መድፉን የያዙት አፋሮች ሲሆኑ አማርኛ የሚችለው ታጋይ ከከላሽንኩቭ በተጨማሪ የመገናኛ ፊደሮች ትክክል ላይ እንግዳለን። ትውውቁ በዚህ አብቅቶ ጉዞው በፍጥነት ቀጠለ።

«ወደ ደሴቲቱ እንዴት መጠጋት ቻላችሁ? ጥበቃ የለም ማለት ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ።

«ሌሊቱን በንቃት ይጠብቃሉ። ሆኖም ከደሴቲቱ ዳርቻ ላይ ለመድረስ አንድ ኪሎ ሜትር ሲቀረን የጀልባዋን ሞተር አጥፍተን እየቀዘፍን ነው የተጠጋነው።»

«መንገድ ላይ የመንግስት የባህር ሃይል ቢያገኙንበን?» ሲል ጠየቀ መልሶ።

«ስተከታተሉን እንተከሰባቸዋለን? ካልሆነ ግን እየተደበቅን ነው የምንሄደው። ፍጥነት ሰላለን ግን አይደርሱብንም። ሁለት ሰአት ያህል በፍጥነት ያለ እንቅፋት ከተጉዋዝን ግን የእኛ ክልል ውስጥ ስለምንገባ ችግሮች አይኖሩም»

አኖሌ መረጋጋት ጀመረ።

«ይቺ ጀልባ ዩርጥ ውስጥ መዝናኛ ናት» አለ በመገረም ዙሪያ ገባዋን እየተመለከተ።

«የፈረንሳይ ስሪት ናት።» አለ ታጋዩ በኩራት «... መድፍ ግን እዚህ ነው የነጠምንላት። የደርግ መርከቦች አይቋቋሙባትም። ለቶርፒዶ ተሽካሚ መርከቦችም ሆነ ለአሳሽ መርከቦች ራስ ምታት ነው የሆነችባቸው። አይጥ የዝሆንን አፍንጫ እየነከሰች ስታስቃየው ማለት ነው። አየህ ... ደርግ የባህር ሃይሉን ያዋቀረው ለተደራጀ የባህር ላይ ውጊያ ነው። የኛ ውጊያ ስልት ግን በአለም አቀፍ ደረጃ ከተለመዱት ውጊያዎች የተለየና ምንም መከላከያ ያልተዘጋጀለት ስልት ነው። የደርግ መርከቦች አንድ ስናይፐር ጠመንጃ እንኩዋ የላቸውም። እኛን በመቶ ሰላሳ ሚሊ ሜትር መድፍ ሊመቱን ይሞክራሉ። አንዱ የሚባከነው ጥይት ግን አምስት የዚህ አይነት ጀልባ ይገዛላቸው ነበር ...» ብሎ ክልቡ ይስቅ ጀመር።

አኖሌ ሰላልገባው ደፋ ቀና የሚለውን የማለዳ ባህር ያስተውል ጀመር። ሃይለኛ ነፋስ ይነፍሳል። የነፋሱ አቅጣጫ በደቡብና በምስራቅ መካከል ሲሆን የደቡቡ ምንሱን ወራት ባህሩ ላይ አነስተኛ ማእበል እንዲከሰት አድርጎታል።

አኖሌ መረጋጋት ይጀምር እንጂ ስጋቱ ጨርሶ አልለቀቀውም። አይኖቹን ግራ ቀኝ ያማትራል። የጀልባዋን ለሆሳስ የሞተር ድምፅና የውርጨን መብቃ ያዳምጣል። ጀልባዋ ከሁዋላዋ እያደራች የምታልፈው አረፋ ላይ አይነን ተክሎ ቀጥሎ አደጋ ሊመጣ ይችል ይሆን? እያለ ያውጠነጥን ጀመር። በመሆኑም ፍርሃቱን ለማስወገድ ሲል ጥያቄዎች ጣል ያደርግ ጀመር ...

ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደተጉዋዙ አንድ ጥቁር ነገር በርቀት ታያቸው ...

«ምንድነው!» አለ አኖሌ በተረበሽ መንፈስ።

መድፉን የያዘው አፋር በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ከተመለከተ በሁዋላ በትግርኛ አንዳች ነገር ተናገረ፤

«ምንድነው?» አለ አኖሌ።

«የንግድ መርከብ ሊሆን ይችላል ... ሲቀርብ እናውቀዋለን» አለውና ከዚያም የጦር ሜዳ መነፅሩን ከአፋሩ ታጋይ ተቀብሎ ይመለከት ጀመር። አይቶ ሲያበቃ ወደ አኖሌ መለስ ብሎ፤

«የንግድ መርከብ ነው!» ሲል አረጋጋው።

አኖሌ ተንፈስ አለ። እንደገና መረጋጋት ጀመረ።

የቡርታ ዝምታ

«ስምህ ማነው?»

«ዶልፊኖ። ያንተስ?»

«አኖሌ ዋቆ» ካለ በሁዋላ «ትክክለኛ ስምህ ዶልፊኖ ነው?»

ሲል ጠየቀው።

«ባህር ላይ ስለምሰራ የሰጡኝ ስም ነው። የቀይ ባህር ዶልፊኖችን እወዳቸዋለሁ። እንደ ኤርትራ ሀዘብ የዋህና ጠንካራ ናቸው። እንዳንዴ ከነሱ ጋር እጫወታለሁ» ሲል መለሰለት።

እንደገና ሌሎች ሁለት መርከቦች ብት አሉ። አኖሌ መልሶ በጥያቄ ወጠረው። ዶልፊኖ የአኖሌን ስጋት ስለተረዳ፤

«... በባህረ ሰላጤው ጦርነት ምክንያት ይህ መስመር ተጨናንቆአል» ሲል ያብራራለት ጀመር። «ቀይባህር ጉሮሮ ሆናለች። ዘይት የጫነ መርከቦች ሲመላለሱ ነው የሚውሉት። በዚህ ላይ የሰለላ መርከቦች አሉ። የአካባቢው አገሮች አይናቸውን ለሰከንድም ቢሆን ከዚህ ባህር ላይ መንቀል አይፈልጉም። ለእንግሊዞች፣ ለፈረንሳዮችና ለአሜሪካኖችም ቢሆን የቀይባህር የጂኦ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅሙ ከፍተኛ ነው። ራሺያና አሜሪካ በሰለላ የተፋጠሙት እዚህ ባህር ላይ ነው።»

«ሻኢቢያ ብዙ ወደቦች አሉት?» ሲል ጠየቀው።

«አለን» አለ በኩራት። «አምስት ያህል ወደቦች አሉን። ከራስ ካላር እስከ ባፅኦ ያለው የባህር ዳርቻ ባብዛኛው ሜዳማ ነው» ሲል አስረዳው።

በኩራል የተሸፈነች እንዲት ድንጋያማ ደሴት ታክከው ሲያልፉ አኖሌ አካባቢውን በመደነቅ ማስተዋል ያዘ። አስመራ ላይ ገለፃ ያደረጉለትን የመረጃ መኩንኖችም አስታውሶ፤

«በዚህ ባህር ላይ ጉልበት ያላት ግብፅ ናት። ታግዛችሁዋላች?» ሲል ጠየቀው።

«ጨርሶ!» ሲል ፈጥኖ መለሰ «ግብፆች በቀይ ባህር ላይ የሚሰማቸው የበላይነት ትምክህት ጨርሶ ባዶ ነው። በታሪክ ብቻ ራሱን የቆለለ መንግስት ነው፤ ድሮ ግብፆች የአባይ ወንዝን አምላክ ከሰማይ በባልዲ የሚደፋላቸው ይመስላቸው ነበር» ብሎ በላቅ ይጮህ ጀመር።

«የስልጣኔ ምንጭ ናት ግብፅ» አለ አኖሌ በዶልፊኖ ፊዝ ባለመስማማት።

«የባህር ላይ ውጊያን በተመለከተ ግን ጉራ ብቻ ነው

የተሸከሙት!» አለ ዶልፊኖ በግድየለሽነት።

በኩራል ከተሸፈነችው ደሴት ሁለት ከሎ ሜትር እንደራቁ የዶልፊኖ ፊት በደስታ እያበረቀረቀ፤

«ከእንግዲህ ያለው የባህር ክልል በህዝባዊ ግንባር ሐርነት እፊትረያ ቁጥጥር ስር ነው። ከማንኛውም አደጋ አምልጠናል። ይህ የኛ ነፃ ባህር ነው» ሲል ጮኸ ይነግረው ጀመር።

ይህን ብሎም የሬዲዮ ግንኙነት ለማድረግ ይታገል ጀመር።

አኖሌ ተመቻችቶ ተቀመጠ። ሞትን እንዳለፋት አመነ። ከደርግ መንግስት ቁጥጥር ውጭ መሆኑን ሲያስብ ማመን አቃተው። በሀሴት ፈነደቀ። ሮዛና አዶናይን አሰባቸው። ወደዳቸው። ተመካባቸው። በደስታ መጮህ አማረው። 'የማንፈፅመውን እንናገርም'። የተናገርነውን እንፈፅማለን' ያሉትን አስታውሶ። 'እውነትም እነዚህ ሰዎች Pragmatic! ናቸው' ሲል ለራሱ አንሸካሸከ። መንግስቱ ሃይለማርያም ስለሸለበደ ሰዎች ሲናገር 'እንደታጠቀው መሳሪያ ቢሆን ኖሮ ወንበዴዎቹ ገና ድሮ እንደ ሰጉንዋ አንገታቸውን አሸዋ ውስጥ መቅበር ነበረባቸው' ያለውን አስታውሶ። በኤርትራውያን ጥበብና ድፍረት ተደነቀ። ከመደነቅም አልፎ ወገናዊነት ተሰማው። ድንገት የታጋይነት ስሜት አደረበት። ስለመታገል ማሰብ ጀመረ - ለእርሞ ሀዘብ።

«የኢትዮጵያ ወታደር ነበርክ?» ሲል ጠየቀው ዶልፊኖ።

«አይደለሁም። ሲቪል ሰራተኛ ነው የነበርኩት»

«ይህ ዘመቻ በጣም ተሳካልን። አንዳንድ ጊዜ ከባድ ፈተናዎች ...» ከማለቱ ሰማዩ ለሁለት የተቀደደ እስኪመስል ድረስ ሁለት ሚጉች ቀይባህር ላይ ተወንጭፈው አለፉ።

አኖሌ ሀሊናውን ሊስት ምንም አልቀረው። ታጋዮቹ በትግርኛ ይነጋገሩ ጀመር። ጀልባዋን አቀዘቀዙዋት። ወዲያው ግን አቅጣጫ ቀይረው ተፈተለኩ። ዶልፊኖ ወደ አኖሌ ዞሮ፤

«የናንተ ማምለጥ ተደርሶበታል ማለት ነው። ያልተሰመደ አሰሳ ነው» ብሎ እየጮኸ ይነግረው ጀመር።

«አኖሌ «ቡንብ ይጥሉብን ይሆን? ተመልሰው ይመጣሉ?» እያለ ይወተውት ጀመር።

አይነን ወደ ሰማይ ሲልክም ፀሀይ አጥበረበረችው። የሰማዩን ቀለም መለየት አይቻልም። አመድ የተነሰነሰበት ሰማያዊ ብረት ምጣድ መስሎአል።

እንደገና ድምፅ ሰሙ።

ሚጉቹ ወደ ባህሩ ዝቅ ብለዋል።

«አጉንብሰ!» ሲል ራሱን ደልፈዋል። «አትደንግጥ! ግንባርህን ብቻ ደብቅ! ግንባርህን ደብቅ!»

አኖሌ የጆርው ታምቡር የተቀደደ መሰለው።

ሁሉም ቀና አሉ።

በሙቱ ሜትር ርቀት ላይ ከባድ ፍንዳታ ባህሩን እናወጣው። ውሃው ተንቦራጭቆ እለበሳቸው።

አፋሩ ጀልባ ነጂ በከፍተኛ ፍጥነት ከፋይበር ግላስ የተሰራችውን ጀልባ ያስጋልባት ጀመር። ሰአቱን አየ። አይኑንም ማዶ ተከለ። ደልፈኖ እንደገና ሰማይ ሰማይን እያየ «አይተውናል ... ግን ሊላማቸውን ስተዋል!» ሲል በጩኸት ተናገረ።

«እንደገና ይመጣሉ?» ሲል አኖሌ ራሱን ጠየቀ።

«ጊዜ የላቸውም። ግን እንጂ። ሁለቱም በምባቸውን አራገፈው ካልሆነ እንደኛዋ ተመልሳ ለመምጣት የሚያስችል ጊዜ ይኖራታል» አለው።

ሆኖም ግን ሁለቱ ሚጉች ሳይመለሱ ቀሩ።

አኖሌና ባህረኞቹ እንደገና በእርዳታ የተነፈሱት የባህሩን ዳርቻ ማየት ሲጀምሩ ነበር።

«በየቀኑ በዚህ መልክ ያስሳሉ?» ሲል አኖሌ ጠየቀ።

ድንጋጤው ጨርሶ አልለቀቀውም።

«የዛሬው ለየት ይላል። ብዙውን ጊዜ የተረጋገጠ መረጃ ሲያገኙ ብቻ ነው ተዋጊ አይሮፕላን የሚልኩት። ካልሆነ ሄሊኮፕተርች ቅኝት ያደርጋሉ። ለማንኛውም አሁን ከአየር ጥቃት ራሳችንን መከላከል እንችላለን። የባህር ዳርቻ ሽጦቹ ከሄሊኮፕተርም ሆነ ከተዋጊ ጆቶቹ ሊለዩ አይችሉም።»

ለጥቂት ደቂቃዎች የኤርትራን ምድር ጠረፍ በርቀት እያየ በኤርትራ ባህር ላይ በዝምታ ተጉዋዙ።

ደልፈኖ በዚህ ድንገተኛ ክስተት መብገን ፊቱ ላይ እየተነበበ ለራሱ ይሁን ለአኖሌ ባልለየ ሁኔታ፤

«ማሸነፋችን እንደሁ አይቀር!» ሲል ራሱን።

አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

«ቆሮቆንዳዎች!» ሲል እንደገና ራሱን።

ይህን ብሎ ወደ አኖሌ እየተመለከተ «... አይመስሉህም?» ሲል ጠየቀው።

«ምን?»

«ቆሮቆንዳዎች ናቸው።»

በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ሙቀቱ ይበልጥ እየተሰማቸው መጣ። ደልፈኖም የሙቀቱ መጠን ሰላሳ ስምንት ዲግሪ ሴንቲግሬድ መድረሱን ለአኖሌ ነገረው። የሚያስቅቅ የነፋስ ድምፅ በጆሮዋቸው ያምም ጀመር። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳም ከኤርትራ ምድር ዳርቻዎች ወደ ባህሩ ይራገፋሉ። የታጠቁ አፋሮች ከወገባቸው በላይ እርቃናቸውን እንደሆኑ አሳ ሲያጠምዱ ወይም የኮንትሮባንድ እቃ ሲያራግፉ ለአኖሌ ይታዩት ጀመር።

«ሞትን ስንት ጊዜ አመለጥኩዋት?» አለ አኖሌ - ሊሞት የሚችልባቸውን በርካታ አጋጣሚዎች ማለፉን በመገረም እያሰበ።

ባህረኛው ደልፈኖ ከልቡ ሳቀ።

«እየቆየህ ትለምደዋለህ። አሸናፊነት እንጂ ተሸናፊነት አይሰማህም። ብትሞትም ግድ አይኖርህም። በተለይ ለሀገር ነፃነትና ለምትወደው ሀዝብ መታገል የሚሰጠው ውስጣዊ ደስታ አይቻልም።» ካለ በሁዋላ የጦር ሜዳ መነፃሩን ለአኖሌ እያቀበለው፤

«የመርሳ ጉልበብ ወደብ ማለት ያውልህ! ጉዞአችንን በድል አጠናቀናል!» ሲል ራሱን።

የሰሜን ኮከብ
ለመጨረሻ ጊዜ ...

«የሰሜን ኮከብ»

ለመጨረሻ ጊዜ ...

ምእራፍ ዘጠኝ

- 1 -

የኢህአዴግ ድምፅ በእጅጉ አየለ ...

ጆሮዎች ወሬ ፍለጋ ተቀሰሩ። የኢህአዴግን የድል ዜና ማድመጥ ልብ ያቆም ጀመር። ሬድዮ ነክቶ የማያውቅ ጭምር ማምሻውን የታጋዮችን ድምፅ ፍለጋ ሬድዮኑን መጉርጉር የጀመረበት ጊዜ ነበር። የደርግን ውድቀት አይቀሬነት ማስተባበል ከማይቻልበት ደረጃ ላይ ተደረሰ። የለውጥ አየር ይነፍስ ጀመር። ህዝቡ የኢህአዴግን የድል ጉዞ በግልፅ መደገፍ የጀመረበት ጊዜ ነበር።

ገበሬውና ታጋዮች ልብ ለልብ ተገናኙ። ሀይወቱን እየከፈለ የሚገባለው ታጋይ ጉርሮውን የሚያርስበት ውሀ በቀጥታ ከገበሬው ያገኛል። ምግብ ይቀርብለታል። «እንኩዋን መጣችሁልን!» የሚል አልልታ ማድመጥ ጭምር ለታጋዮች እንግዳ አልሆነም። እንቀላፍተው የከረሙ የፖለቲካ ድርጅቶች ከአውሮፓና ከአሜሪካ በከፍተኛ ድምፅ ይናገሩ ጀመር። ደርግ 'ኢህአዴግ ማለት ወያኔ ማለት ነው። ወያኔ ደግሞ ፀረ-ኢትዮጵያ የወንበዴ ቡድን ነው' የሚል እሪታውን ደጋገመ። አማራው በትግራ ላይ ይነሳ ዘንድ በግልፅ እስከመጠየቅ ደረሰ። ይህን መሰል ቅስቀሳ የያዙ በራሪ ወረቀቶችን በሄሊኮፕተር ለገበሬው ይበትን ጀመር። ከህዝቡ ግን የድጋፍ ምላሽ ሊያገኝ አልቻለም።

የአማራው ገበሬ ደርግ በሄሊኮፕተር ለሚበትነው በራሪ ወረቀት ምላሽ የሚሰጠው በተሰመደው የግጥም ዘይቤው ነበር።

- መንግስቱ ሲዳከም ሲታየው ድቀት፤

አይሉት ሰላምታ አይሉት ናፍቆት፤

ይነሳንስ ጀመር ብጣሽ ወረቀት።

ደብድቤስ ለመፃፍ የኔም ልብ ይመኛል፤

ታዲያ ወረቀቱን ማን ያደርስልኛል?

አትጨነቅ ደርጉ አይሸበር ሆድህ፤

አትርጭ ወረቀትህን በወዲያ በወዲህ፤

እጅን የሚያወጣ እጅ ነው እንግዲህ፤

ኢህአዴግ ላይተውህ እኛም ላንሰድህ - አያለ ያላግጥበት ያዘ።

ሁኔታዎች ለደርግ ጨለሙ። የድሆች ቁጣ እየለ። የአርሶ አደሮች ከንድ ጠነከረ። የታጋዮች ግስጋሴ ፈጠነ። መጨውን ዘመን ለመረዳት ነቢይ መሆን አስፈላጊ አልነበረም ...

* * *

... ሀወኒ ታጋይ ሆናለች።

ለመጀመሪያ ጊዜ በውጊያ የተሳተፈችው ሰሜን ሸዋ ላይ «አንበሳው» ሶስተኛ ክፍለጦር ሲደመሰስ ነበር። አንበሳው ክፍለጦር በቀለበት ውስጥ የመግባቱ ዜና ታጋዮችን ከዳር እዳር ሲያጨዋጨህ፤ ሀወኒ ምክንያቱ ጨርሶ አልገባትም ነበር። ሆኖም እየቀለደ አሜወታት፤

«አንድ ተናካሽ አንበሳ አለ። ደርግ ስሙን ሰማይ ጥግ ሰቅለት ነው የናረው። ዛሬ ግን እጃችን ላይ ገብቶአል። አንበሳው ማን እንደሆነ መራኛ ትመሰክራለች።»

«መቼ ነው ውጊያው የሚጀመረው?» ስትል ጉዋጉታ ጠየቀች።

«በዚሁ ሳምንት» አላት። አያይዞም «... ግን በቅድሚያ እኛ አይደለንም ወደ ውጊያ የምንገባው። የሳምራ ሀይል ነው የሚገጥማቸው» ብሎ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ በእልህ ወዲያ ወዲህ ይንጉራደድ ጀመር።

«አብሬ መሆን አፈልጋለሁ» አለች ሀወኒ።

«ትችያለሽ።»

«ግን ሳምራ ማን ነው?»

«አታውቂውም?»

«እንጂ!»

ሳቀና፤ «አንቺም እንደ ደርግ ሆሉም የሚለውን ስም የሙጥኝ ብለሽ ይዘሽ ነዋ። እንዲያውም እዚያም ሄደሽ ሰራዊቱና አመራሩን ማየት አለብሽ። ኩማንደሩ ሳምራ የኑስ ይባላል። የሞዛምቢኩን ታጋይ የመጠሪያ ስም ተውሶ በመታገል ላይ ያለ መሪ ነው። እንዲያውም እሱን ስትተዋወቁ እኔን ትተይኝና እገላገላለሁ»

ሲቀልድባት ቆይቶ ማምሺያውን የሳምራ የኑስ ሰራዊት ወደሚገኝበት ስፍራ ላካት።

ለሚ ላይ የ203ኛ አየር ወለድ በአውራሮ፤ በመቅደላና በላባደር ክፍለ ሰራዊቶች ሲመታ ነበር አንበሳውና ሌሎች ጥቂት የደርግ ሀይሎች ወደ ሰሜን ሸዋ የተንቀሳቀሱት። አንበሳው በጉጉፍ በኩል አድርጎ ካራምሽግ አካባቢ ሰፈረ። አሳቡ የሆሉምን ክፍለ ሰራዊት ጨፍልቆ አለም ከተማን ለመቆጣጠር ነበር። በሆሉም የሚመራው የታጋዮች ሰራዊት ውጊያ ላይ ስለሰነበተ በቀጥታ ከአንበሳው ጋር ብቻውን መላተም አልፈለገም። አንበሳው ገፍቶ እንዳይሄድና መላወሻ እንዳያገኝ ግን ዘግቶ ያዘው።

ደርግ አጥብቆ የሚመከበት ሶስተኛው አንበሳ ክፍለጦር መራኛ ሲገባ ከጀርባው እንዳይቆረጥ ጥንቃቄ ተደርጎ ነበር። አጅባር ከተባለ ስፍራ የአንበሳውን ጀርባ የሚጠብቅ ሀይል ተመደበ። ይህን የተገነዘቡት የኢህአዴግ ኩማንደሮች ሃይላቸውን ወደ አጅባር አነቃቁ። አጅባር ያለው የደርግ ሀይል ከተመታ የአንበሳው ጀርባ እርቃኑን እንደሚቀር ተረድተው ነበር። አሉላ፤ አግክሊና አቃቂ

ክፍለ ሰራዊቶች ወደ አጅባር ተወርውረው በአንድ ቀን ውጊያ የአንበሳውን ጀርባ ጠባቂ ሀይል ድምጥማጡን አጠፋት። በነጋታው ጉጉፍ የነበረውን የደርግ ሀይል ደመሰሱት። መራኛ ተከበበ። አንበሳው ከቶ መሸሽ በማይችልበት ቀለበት ውስጥ ገባ።

ይህ ሁኔታ የኢህአዴግ ፖሊት ቢሮ አባላትን በከፍተኛ ሁኔታ ሲያስደስት ከሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም በበኩሉ ድንጋጤና ሽብር ውስጥ ገባ። ከጭንቀቱ የተነሳም በቀጥታ ከአንበሳው ክፍለጦር አዛዥ ጋር የፊደሉ ግንኙነት አድርጎ ለሰራዊቱ ክብር ሲባል አንበሳው ጠንክሮ እንዲከላከል ተማፀነ። የደርግ ባለስልጣናት የዚህ ስመጥር ክፍለጦር ስም እንዳይዋረድና በዚህ ምክንያት የአጠቃላይ ሰራዊቱ ሞራል እንዳይነካ ከዳር አዳር ተነቃነቁ። ሰማይ በአይሮፕላን ተሞላ። አንበሳው ከአየር ትጥቅና ስንት ይዘገምለት ጀመር።

መራኛ በሳቅ ፈነዳች!

የድል ነጥብ ለመያዝ ጭምር ተዘጋጀች። የሞትና የሀይወት ጨዋታው ሊጀመር ሆነ። አሸናፊው የድል ዋነካ ያገኛል። ዋነካው ላይ የአንበሳ ምልክት አለ። ጨዋታውን መሰረዝ አይቻልም። ምርጫው መጋጠም ብቻ ነው። ኢህአዴግ ግጥማያውን የመሰረዝ አድል ነበረው። አንበሳው ግን አንድ አድል ብቻ ነው ያለው - መጋጠም።

በወታደራዊ ጥበብ መያወጥ ብቃቱና ተፈጥሮአዊ ጀግንነቱ ተደጋግሞ የተነገረለት፤ ሀንድ ድረስ ተጉዞ የውትድርናን ጥበብ እንደ ውሀ ጠጥቶ መመለሱ የሚወራለት ከሎኔል ሰረቀብርሃን በሀየሎምና በሳሞራ በሚመሩ ታጋዮች ተከቦአል።

በሳቅ ትጮህለች - መራኛ!

ያሳቃት የሰማዩ ትርኢት ነበር። መራኛ የሄሊኮፕተር አይነቶችን አይታ ጠገበች። መራኛ ስለ ፓራሹት በወሬ ሰምታ እንጂ በአይን አይታ አታውቅም ነበር። ዛሬ ግን አለፈላት። ያለምንም ክፍያ ድንቅ ትርኢቶችን ትከሙከም ያዘች። ደጅዋን ረገጠ የማያውቀው ከሎኔል መንግስቱ በጦር ሜዳ ፊደሉ ሲጮህ ጭምር ሰማች።

በኤርትራና በትግራይ ምድር በተደረጉ ውጊያዎች አንበሳነቱን ማስመስከሩ የተነገረለት የአሳት ወንድ ልጅ፤ በገዛ ደረትዋ ላይ እንደ ብቅል ተሰጥቶ ሲገዙራደድ መራኛ በአይንዋ በብረቱ አየችው።

እነሆ የወጊያው ሰአት ደረሰ ...

ፊሽካ ሊነፋ ምንም አልቀረው። በሳሞራ የኑስ የሚመሩት

ታጋዮች ከአንበሳው ጋር ፊት ለፊት ለመጋጠም እጅግ አስቸጋሪ ገደሎችን መውጣት ነበረባቸው። እነዚያን አስቸጋሪ ገደሎች እየቡዋጠጡና እንደ ጦጣ እየተንጠለጠሉ ለመውጣት ግን የግድ የጨለማ ሽፋን መጠቀም ነበረባቸው። አለያ በጠራራ ፀሀይ ቢሞክሩት ገደል ላይ የተንጠለጠሉ ታጋዮችን በጥይት መቅለብ ለአንበሳው ቀርቶ ለማንም ቢሆን ተራ ጨዋታ ነበር። ሌሊቱን ታጋዮቹ ያገጠጡትን ገደሎች ተሻግረው ለውጊያ ዝግጁ ሆነው አደሩ።

ሀውኒ ታሪክ ፀሀፊ ናት ...

በውድቅት የተፈፀመውን አስደናቂ ትርኢት ሁሉ ስትመዘግብ አደረች። እንደ አሳት ነበልባል የሚንቀሳቀሰውን የሰራዊት ስሜት ወረቀት ላይ ለማስፈር ቃላት ጭምር አጣች።

«አንችልም አይሉም» ብላ ነበር ስለ ሌሊቱ ዘመቻ ማስፈር የጀመረችው።

«... የታዘዙት ግን ምናልባት የማይቻለውን ነው። መዝሙራቸው ውስጥ የማንወጣው ተራራ የለም የሚል ስንጃ አለ። የዘመሩትን ሲፈፀሙ ተዘጋጅተዋል። ከማንደራቸው ሳሞራ የኑስ ይባላል። ቀጭን፤ ጠይም ነው። ተግባቢና ትህትና የተላበሰ። ከተራ ተዋጊዎቹ ጋር አፍለአፍ፤ ገጥሞ ሲመካከር በመካከላቸው የአዛዥና ታዛዥ ግንኙነት አልነበረም።

እነሆ ባልተጠበቀ መንገድ ዝነኛውንና ጉረኛውን አንበሳ ለመግጠም መክረው አብቅተዋል። ጥርሱ ላይ ያለውን ደም በምላሱ ለመጥረግ እየታገለ ዙሪያ ገባውን በጥርጣሬ የሚያስተውል አንድ ግዙፍ አንበሳ መራኛ ሜዳ ላይ ተጋድሞ ይታየኛል።

ሲነጋ አንበሳው ወደለት!

ባልጠበቀው አቅጣጫ ታጋዮቹ ገደሉን እየወጡት እንደሆነ ማን በነገረው!? ሊገጥሙት የተዘጋጁት ቀጫጭን ታጋዮች ርስበራስ እንደሚዋደዱ፤ መዋደዳቸው ደግሞ ሀይልና ብርታት እንደሚሰጣቸው ማን ባጫወተው!?

«... ሰሜን ሸዋ ላይ ጨለማ ወድቀዋል። ጨለማው ግን ከወትሮው ይለያል። አንድ ምስጢራዊ እንቅስቃሴ የሚካሄድበት ሌሊት ነው። ነገ ማለዳ የአማራው ምድር ሰማይ በጥይት ይታረሳል። ከባድ ግጥሚያ ይደረጋል። ሲነጋ ዝነኛው አንበሳ ወደለት። የሚዋረድበት ሰአት ደርሶአል። የማስመሰያ ለምዱ የሚገፈፍበት ደቂቃ ሞልታለች። የአንበሳው ሰምድ ሲገፈፍ ከውስጥ አንድ ባህታዊ መገኘቱ አይቀሬ ነው - የቀበሮ ባህታዊ።»

በነጋሪታው ታጋዮች በስድስት ሰዓት ውጊያ የአገዛዝውን ክፍለጦር ወታደሮች ከነ መሪያቸው ማረኩዋቸው። በዚያን እለት አስራ ዘጠኝ የደርግ ብርጌዶች ተደመሰሱ። ይህ ሁሉ ሲፈፀም ሀወኒ እዚያው ነበረች። ማምሻውን ታዲያ ከሳሞራ ጋር ሻይ እየጠጡ ጥቂት አወጉ።

«ሁላችሁም ተመሳሳይ ናችሁ ልበል?» አላችው።

«የአላማው አስፈላጊነት ነን፤ ሀወኒ» አላት።

አያይዞም ጥቂት ቃላትን አከለ።

«አንቺም እኩ እንደኛው ነሽ።»

* * *

ሀወኒ ታጋይ ናት ...

ሰራዊቱን ተከትላ ድል አብላሪ መሆንዋን ቀጠለች። ምስል ቀረፃውም ሆነ ለፊደሉ ጣቢያው የውጊያ ሪፖርት የመላኩን ተግባር ወድዳለች። ይህን መሰል ተግባር በማይከናወንበት ጊዜ ደግሞ ወደ ሰራዊቱ እየገባች የጦርነት ገጠመኞቻቸውን ትሰበስባለች። ታጋዮች በጋላ የትግል መንፈስ ያወጉዋታል። እኒያን ስሜቶች በጥንቃቄ ትመዘግባቸዋለች። የጀግንነት ታሪኮችን እንደተራ ገጠመኝ ሲያወጉዋት ተመስጣ ታዳምጣቸዋለች። አንዳንዴ በገራሜ ደንዝዞ ማስታወሻ መያዙን ጭምር ትዘነጋዋለች። ያን የጀግንነትና የመስዋእትነት ታሪክ ለአለም ሁሉ የማሳወቅ ሃላፊነት እስከላይ የወደቀ ሆኖ ጭምር ይሰማታል።

ሀወኒ ራሱን እንደ ተራ ታሪክ መዝጋቢ ብቻ አትቆጥርም። ባለአላማ መሆንዋ በጥልቀት ይሰማታል። ውጊያዎች ሲደረጉ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ለመግባት ትሸቀዳለች። በርግጥ በውጊያዎች ሁሉ ይህን እንዳትፈፅም ብዙውን ጊዜ ሆሎም እንቅፋት ይሆናል። ይነታረካሉ! ስሜታዊ ሆኖ እራታዋን ታቀልጠዋለች። ሆሎም ያስገድዳታል። ወደ ባህርዳርና ጉንደር ግን እንደናዳ ከሚወረወሩት የኤርትራና የኢትዮጵያ ታጋዮች እኩል ለመግባት ችላለች። ሆሎምን በቅርብ ማወቅ ብቻ ብቁ ታሪክ መፃፍ እንደማያስችላት ስለተረዳች ትኩረትዋ ወደ ሰራዊቱ ሆኖአል። ወታደራዊ ሚስጢሮችን ጭምር ታውቅ ዘንድ ተፈቅዶላት ከአመራሩ አልተለየችም። ያን ማወቅዋ ብቻውን ግን አላረካትም። እንባና ሳቅ እያቀላቀለ የሚያስደንቅ ታሪክና ገጠመኝ የሚገኘው ተራ ታጋዳዮች አካባቢ መሆኑን ትገነዘባለች። ከእኒያ መስዋእትነትን በፈገግታ ከሚቀበሉት ታጋዮች ጋር መዋልና መጉዋዝ የፈጠረባት

የእርካታ ስሜት በምንም ሊተካ የማይችል እየሆነ ሄደ። ብዙዎቹ ሀወኒ - ጉዋል ኦሮሞ እያሉ ነው የሚጠሩዋት። እንዲህ ሲሉዋት አንዳች የማታውቀው የብርታት ስሜት የሰራ አካልዋን ይወረዋል። እንዳይደክማት ይንከባከቡዋታል። ከምግባቸው የተሻለውን ያቀርቡላታል። ያከብሩዋታል። ጥይት እንዳይመታት ይጠነቀቁላታል። ሀወኒ ግን ያንን እንዳያደርጉ ታስቸግራቸዋለች። ስታስቸግር ይስቀባታል። አንድ ቀን አንዱ ታጋይ እስከ አንገቱ ጥይት ያዘለ ብሬይንን ከአንገቱ አውልቆ «እንኪ ያገር» አላት። በወኒ ተቀበለችው። ግን አልቻለችም። በአፍጢምዋ ልትደፋ ነበር። በሳቅ አውካኩ ታጋዮቹ። «ወታደራዊ ስልጠና ስላልወሰድሽ አካላዊ ጥንካሬ የለሽም። የመንፈስ ጥንካሬሽ ግን ከኛ ይበልጥ እንደሆነ እንጂ አያንስም» እያሉ ሲያጫውቱዋት በብስለታቸው በእጅጉ ትደነቃለች።

ሀወኒ ... ታሪክ ፀሃፊና ታጋዳሊት ሆናለች።

የታጋይነት ክብር ሞቅቷል። ታጋይ ንብረት የለውም። የግል ኑሮ የለውም። ለራሱ አይኖርም። ታጋይ ታጋሽ ነው። ታጋይ አይዋሽም። ታጋይ ጉረኛና ቁጡ አይደለም። በታጋዮች መካከል መበላለጥ የለም። ታጋይነት ተፈጥሮአዊ ውበት ነው። ታጋይነት አላማ ነው። ባማረ ግንብ ውስጥ የራሱን ደስታ ፈጥሮ መኖር ማለት አይደለም - ታጋይነት። ታጋዳላይ ለሀዝብ ፍቅር አለው - ገደብ የሌለው ፍቅር።

ወደ ባህርዳር ገስግሰው ከገቡት ታጋዮች ጋር አብራ የገባቸው ሀወኒ በዚያ ዘመቻ ትእግስትን ነበር በዋነኛነት የተማረችው። የኢህአዴግን አላማ በቅጡ ያልተገነዘቡ! አለም በደርግ ካድሬዎች የተደራጀ የከተማው ነዋሪዎች በድል አድራጊው የኢህአዴግና የሽዕቢያ ሰራዊት ላይ የሰድብ! የርግማንና የድንጋይ ዶፍ ሲያወርዱ አልተሸማቀቀችም። 'እነዚህ ሁሉ ነገ ለዚህ ትግል ይለዋሉ' ስትል ለራሱ አንሾካሸች። ታጋዮች ከታንክ ጋር ተጋፍጠው ድል ከጨበጡ በሁዋላ እንገታቸውን ደፍተው! ጠመንጃዎቻቸውን አዘቅዝቀው ተሸናፊ ሲመስሉ ሀወኒ ተመካቸባቸው። አይንዋ እንባ ሞላ። ሀወኒ አልፎ አልፎ ራሱን እንደ ታሪክ ፀሀፊ ብቻ ታያለች። ራሱን ዳር አነራም በታጋዮች ድርጊትና ባህርያት ትመሰግናለች። ታጋዮችን 'እነርሱ' እያለች ትጠራለች - ራሱን እንደ ፈጣሪ ገንጥላ አውጥታ። ታዲያ ሀላፊነቱ ይከብዳታል። ይህን መሰል የጀግንነት ታሪክ በኢትዮጵያ ቀርቶ በአለም እንኩዋ አልፎ አልፎ የተፈፀመና ሊፈፀም የሚችል መሆኑን ታውቃለች። ይህ በዝርዝር መፃፍና

ለቀጣዩ ትውልድ መተላለፍ እንዳለበት ይሰማታል።

ባህርዳር በተያዘችበት እለት ለሀየሎም አንድ ጥያቄ አቀረበችለት፤

«መታገስ ይከብዳል መሰዋት?» የሚል።

አጭር መልስ ሰጣት፤

«መታገስ!»

ይህን ብሎ ፈገግ አለ - ደብዛዛ ፈገገታ።

ማብራሪያ አልጠበቀችም። አልፈለገችምም። ሀየሎም ልክ ነው።

ሀወኒ ጉዞዋን ቀጥላለች ...

የኢህአዴግ ሰራዊት ወደ ታሪካዊት ጉንደር ከተማ ያደረገው ጉዞ ታሪካዊ ነበር የሆነችለት። አንድ አመት ታስራ የስርአቱን ክርፋት ያየችው በጉንደር ከተማ ነበርና ድርብ ስሜት ነበር ያደረባት። በመምህርነት ወደቆየችበት የጉንደር ከተማ የምስል መቅረጫ መሳሪያዋን እንግባ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ወደመሀል ከተማ ስትዘልቅ ሀዘቡ በከፍተኛ እልልታ ነበር ኢህአዴግን የተቀበለው። የእናቶች ለቅሶ በርክቶባት የከረመችው ጉንደር፤ እልልታዋን አቀለጠችው። የቱዎድሮስ ከተማ ጉንደር፤ ጥንታዊ ብትሆንም ተረስታና ተጥላ የቀረችው ጉንደር፤ በደርግ በትር ክፉኛ የተቀጠቀጠችው ጉንደር፤ አያሌ ታጋዮችን ያፈራችው ጉንደር፤ ልብ በሚነካ የእናትነት መንፈስ ነበር ድል አድራጊውን ሰራዊት የተቀበለችው። ይኸው ተሰምቶት ነው መሰል የኢህአዴግ ሬድዮ ገና በማለዳው፤

«መላኩ ተፈራ የእግዜር ታናሽ ወንድም፤

የዛሬን ማርሳኝ ሁለተኛ አልወልድም»

የሚለውን ጉደኛ የጉንደር የእናቶች እንጉርጉሮ ያስታወሰው።

በዚህ መቼ አበቃ። «ጉንደር እንዳሻሽ ውለጂ» ሲል ኢህአዴግን ወክሎ አወጀ።

ሀወኒ ሰራዊቱን ተከትላ ጉንደር ገባች።

ከጉንጉ ጫማዋ ተስማምቶአታል። «ጉባኤ» በሚል መጠሪያ የሚታወቀው ሱሪና ሽሚዝዋ አምሮባታል። ማማር ታጋይ መሆን ነውና የታጋይነትን መልክ አላብሰላታል። ባለማንነቷ ሬድዮ ትከሻዋ ላይ አንጠልጥላለች። ሽጉጥ ታጥቃለች። የታጋይነትን የአመለካከት

መንፈስ ሰንቃለች። አላማ አላት። ባለአላማ ነች። የቆመችለትን አላማ በጥልቀት ታውቀዋለች።

ምን ቀረ? ምንም!

ምስል መቅረጫዋን እንግባ እንደ ናዳ ከሚወረወሩት ታጋዮች ጋር እንደወፍ በረረች። ናዳዎችና ወፍች። እእዋፋትና ናዳዎች ...

የጉንደር ተማሪዎችና እናቶች በእስፋልቱ ዳር ግራና ቀኙን ተገጥገጠው በጭብጨባና በእልልታ ታጋዮችን አጀቡዋቸው። ታፋና የኖረው የጉንደር ሀዘብ ስሜቱ ገንፋሎ ከድል አድራጊ ታጋዮች አላማ ጋር በመንፈስ ተዋሃደ። በጉዞ ላይ ሳሉ ድንገት ከሀዘቡ መካከል ስምዋ ሲጠራ ሰማች። ተማሪዎች ነበሩ። ተማሪዎችዋ! አወቁዋት! ይንጫጩ ጀመር፤

«ሀወኒ!»

«ቲቸር ሀወኒ!»

«ሀወኒ!»

አንድ እርምጃ በተራመደች ቁጥር ስምዋን የሚጠሩ ተማሪዎች ቁጥር ይጨምር ጀመር። «የታሪክ መምህራችን ነበረች፤ ታስራ ነበር» የሚሉ ንግግሮችን ጭምር ጆሮዋ ጠለፈ።

ሰራዊቱን ተከትላ ገሰገሰች ...

- 2 -

«ሀወኒ ... የምስራች!»

«ምስር ብላ ... ምን ተገኘ?»

«ከሶስት ቀን በሁዋላ ሰራዊታችን የአባይን ወንዝ ተሻገሮ የወለጋን ምድር ይረግጣል!

ጩኸትዋን ለቀቀችው።

ፈትዋ ላይ የሚረጨውን የደስታ ርቶት ሲያይ ሀየሎም፤ ራሱን በሀወኒ ቦታ አኑር ይደሰት ጀመር። ከዘመቻ ቱዎድሮስ ቀጥሎ በሁለተኛው ረድፍ በተያዘው በዚህ ዘመቻ ወለጋንና የኢልባብርን የተወሰኑ ክፍሎች በአጭር ጊዜ ነፃ ለማውጣት እንደታሰበ አጫወታት። ይህም አዲስ አበባን ለመክበብ እንደሚያስችል ጠቆማት። ሶስተኛው ደግሞ ዘመቻ ዋለልኝ በሚል ስያሜ እንደሚጠራና ከደሴ እስከ ደብረብርሃን ያለውን ሃይል በሙሉ እንደሚጠርግ ገልጻለች ሲያበቃ የመጨረሻውን አዲስ አበባን ለመያዝ

የሚደረገውን ዘመቻ ለማካሄድ ጭምር አስፈላጊው ቅድመ ዝግጅት መደረጉን አወጋች:: ይህን መሰል ተከታታይ ዘመቻ ማካሄድ የደርግ ሃይል እንደገና ለመደራጀት በቂ ጊዜ እንዳይኖረው እንደሚያደርግ፤ ዋናው ሃይል በዚህ መልኩ መመታታቱም አዲሳባ ላይ ምንም ግጭት እንዳይደረግ ያግዛል፤ ሲል አብራራላት::

በዚህ እለት አግኝቼ አፕሬሽንን በተመለከተ ሊያወጋት ቃል ገብቶላት ስለነበር ወቅታዊውን ሁኔታ ተጨዋውተው ሲያበቁ ሀውኒ ዋና ወዳለችው ርእሰ ጉዳይዋ ሰተት ብላ ገባች፤

«ዛሬ ጥቂት ፋታ ያለህ ይመስለኛል - ስለ አፕሬሽን ግለፅልኝ» አለችው::

ሆኖም ርእሱ በመነሳቱ ያለመደሰት ስሜት ታየበት:: የቀጣዩን ዘመቻ ዝግጅት አጠናቆአል:: በርግጥም ዛሬ ፋታ አለው:: ቢሆንም የቆየውን የአግኝቼ አፕሬሽን ታሪክ እንስቶ የመተረክ ስሜትና ወኔ አልነበረውም:: ጊዜው እንዲሸጋገርለት ፈለገ:: ሀውኒ ግን ገና ሀሳቡን ሲያነሳ ቡራ ከረዩ አለች::

እንደማትለቀው ሲያውቅ ግን በማዘዣ ጣቢያው ለጊዜው በተዘረጋው አልጋ ላይ ጋደም ብሎ ሲጋራውን እየሳበ አይኖቹን ወደ ጣራ ላከ፤

«ከየት ጀምራ እነግርሻለሁ? ዘመቻው ከባድ ነበር:: በደርግ ቁጥጥር ስር የወደቁ አስረኞችን ሰቆቃ መቼም ታውቁዋለሽ:: የአብዛኞቹ መጨረሻ ሞት ነበር:: ከመገደላቸው በፊት እጅግ አስከፊ በሆነ ኢሰብአዊ ሁኔታ እንዲሰቃዩ ይደረግ ነበር:: ይህን ጉዳይ ድርጅታችን በጣም ሲያስብብት ከቆየ በሁዋላ ነው አግኝቼ አፕሬሽን የታቀደው» ብሎ ዝም አለ::

«ዋና አላማው ምን ነበር - የአግኝቼ አፕሬሽን?» ስትል ጠየቀችው::

«... ሀውኒ እባክሽ ይህን ሌላ ቀን ላጫውትሽ:: ዛሬ ስለ አይበገሬዎቹ የአርሲ አሮሞዎች ተርኪልኝ ...»

ይህን ሲላት ሙኝ ከተተመጠችበት ተነሳች

«አውነቱን ነው ሀውኒ:: በጣም አስቸግረሺኛል»

«አላስቸግርኩህም» ብላ እንቃ ያዘችው «... ሁላችሁም ቢሆን ያለፉትን የትግል ታሪኮች የምታውቁትን ያህል ለመናገር ዝግጁ መሆን አለባችሁ:: አለያ ይህ የትግል ታሪክ አፈታሪክ ሆኖ ነው የሚቀረው» ካለች በሁዋላ፤ የማስታወሻ ደብተርዋን እያመቻችች፤

«... ለመሆኑ የአክሱም ሀውልት በዚያን ዘመን እንዴት ሊቆም የቻለ ይመስልሃል?» ስትል ጠየቀችው::

መልስ አልሰጣትም::

እስከ ቀጠለች፤

«... ማንም ቢሆን እርግጠኛ ሆኖ መናገር አይችልም:: መላ ምት ነው ያለው:: 'በዝሆን ተግባራት' የመሳሰለ:: ከአክሱማውያን የተገኘ የዕሁፍ ማስረጃ የለም:: እርኪዮሎጂስቶች ሲቆፍሩ የዝሆን ፕሮስ አገኙ:: ዝሆን ግብፁ አቆመው የሚለውን አመነ:: የአፈታሪክን አደጋ ልታጤነው ይገባሃል ...»

ሲጋራውን እየማገ ትረክውን ቀጠለ፤

«... እንዳልኩሽ ድርጅታችን ይህን ጉዳይ ሲያስብበት ቆየ:: በአስር ቤቱ የኛ የከተማ አባሎች ቢኖሩም የተማረኩ ታጋዮቻችን፤ ባብዛኛው ደግሞ ሲቪሎች ይገኙ ነበር:: ስለዚህ እርምጃው በቅድሚያ በሺህ የሚቆጠሩ አስረኞችን ሀይወት ለማዳን እንደሚያስችለን፤ በሁለተኛ ደረጃም ትልቅ የፖለቲካ ድልን የሚያቀዳጀን እንደሆነ ተረዳን:: ጊዜውን ከመወሰናችን በፊት ግን አንድ ሁለት የመቶ የሚሆኑ ኮማንዶዎችን አሰለጠንን:: ከዚያም አስረኞቹ ያሉበት ወህኒ ቤት አቀማመጡ ምን እንደሚመስል፤ እንዴት ወደዚያ ዘልቆ መግባት እንደሚቻል፤ የምሽጉን ጥንካሬ፤ የተኩስ አቅሙንና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ማጥናት ጀመርን:: ጥናቱም በሁለት መንገድ መካሄድ እንዳለበት ወሰንን:: እንደኛ ከውስጥ አባሎቻችንና ከደርግ ከተማረኩት በመቀሌ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ አስረኞች መረጃዎችን ማግኘት ሲሆን በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ የኛን ታጋዮች አመሳሰለን ወደ ከተማ በማስገባት መረጃ ማቀናጀት ነበር::

በዚህም መሰረት ሁለት ታጋዮች መለመልኩኝ:: ባግባቡ ጉዳዩን እንዲያጠኑ ካደረግሁ በሁዋላም ዝግጅት እንዲደረግላቸው ተደረገ:: የማገዶ እንጨት ይዘውና አርሶ አደር መሰለው እንዲገቡ ነበር ያሰብነው:: በተሰጣቸው ተልእኮ መሰረትም ያላንዳች መሳሪያ የመርዝ መድኃኒት በቱትራሳይክሊን ማሸጊያ ውስጥ አስገብተን ሰጠናቸው:: ምናልባት ቢያዙ ምስጢር እንዳያወጡና ራሳቸውን እንዲሰው ነው ይሄ የተሰጣቸው::

ዋናው ችግር ደርግ መቀሌ እንዳትያዝ ለመከላከል ሶስት ዙር የውጊያ ምሽግ ነበር ያሰራው:: ሶስቱም ዙሮች ደግሞ ኬላዎች አሉዋቸው:: በየኬላውም ፍተሻ መደረግ አለበት:: ስለዚህ በቀላሉ መሰረግ ያዳግታል:: ይሁንና ሰዎቻችን ያላንዳች ችግር እንጨት ተሸክመው አህያቸውን እየነዱ ገቡ:: ከገቡ በሁዋላ ለአራት ቀናት

ከተማዋን ባጠቃላይ፤ በተለይ ደግሞ የጦሩን አሰፋፈር፤ የተኩስ አቅሙን፤ መጠኑንና መግቢያ መንገዶቹን በዝርዝር አጥንተው መጡ።

እንደመጡ የእነሱን ቃል ተቀብዬ አንድ አይነት ስእል ወሰድኩኝ። ከዚህ በሁዋላ በአሸዋ ገበታ መሬት ላይ ቅርፁን እንዲሰሩ አደረኩዋቸው - የቤቶቹን ቁጥር ሳይቀር በጭቃ ሰፋልኝ። ቤቶቹን ለመስራት ወዳንድ ወር ያክል ፈጀብን። በጠቅላላ ከሃምሳ በላይ ቤቶች ነበር የሰራነው። በመጨረሻ ልክ የመቀሌ ወሀኒ ቤትን የሚመስል ቅፅር ግቢ ሰራን።

ይህን ሰርተን ካጠቃለልን በሁዋላ ስልጠና ጀመርን። በመጀመሪያ የአካል ስልጠና ነበር ያካሄድነው - ለሁለት ሳምንት። ከዚያ በሁዋላ ጠላት እንዳለበት በመቁጠር ትንሽ ጄኔራተር ተጠቀምን። እንግዲህ በየጠላት ምሽግ መብራት (የአምፖል) እንዲኖር አደረግን ማለት ነው። ቀጥለን ደግሞ የእስረኞቹን አምሳያ በየቤቱ እንዲቀመጥ አደረግን። ልምምዱ የሚደረገውም እስረኞቹን ላንጉዳ በሌሊት እንዴት ጠላትን በአጭር ጊዜ ለይተን በማጥፋት እስረኞቹን ነፃ እንደምናወጣ ነበር። ይሄ የውስጡን ስራ የሚመለከት ነው። ወሀኒ ቤቱ ከተማዋ ውስጥ ቢሆንም ከከተማዋ ዙሪያ ያሉት ሶስት ዙር ምሽጎች ነበሩ - በጣም አደገኛ መሰናክሎች። እነዚህን ሶስት ምሽጎች በርጋታ እንቅስቃሴ ማለፍ ነበረብን። እንዴት?

ይህን ጉዳይ ስንመረምር በየምሽጉ ከህያ እስከ ሰላሳ ሜትር ርቀት ድረስ ክፍት ቦታዎች እንዳሉ ተረዳን። ክፍተቶቹ ቢለያዩም ሃያውን ሜትር እንዴት እናልፈዋለን የሚል ጥያቄ አነሳን። ልምምድ ማድረጉን ነበር በቅድሚያ የመረጥነው። ልምምዱን ጀመርን። ሳይነቃባቸው ክፍተቱን ማለፋቸውንና አለማለፋቸውን የምናረጋግጠውም በሁለት ሜትር አይናቸውን የተጨፈኑና በድምፅ የሚከታተሉ ታጋዮችን እያስቀመጥን ለራዊቱ በዝግታ በሰልፍ እንዲገባ በማድረግ ነበር። ይህ እንደተሳካለቸውም በሃምሳ ሜትር፤ በአርባ፤ በሰላሳ አምስት ሜትር ርቀት በተቀመጡ ሁለት ጉዋዶች መሀል እንዲያልፉ በማድረግ መፈፀም መቻሉን አረጋገጥን።

ቀጥለን ደግሞ ለራዊቱ ወደ ውስጥ ከገባ በሁዋላ እንዴት ይከፋፈላል? እንዴትስ ማጥቃት ይጀመራል? ማጥቃቱስ ባንዴ እንዴት ይጀምራል? የሚለውን መፍታት ነበረብን። በዚህም ረገድ ያንድ ወር ያህል ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ የመጨረሻ መከራ አድርገን ተልእኮአችንን በአስራ አምስት ደቂቃ ውስጥ ልናከናውን እንደምንችል አረጋገጥን።

ይህ ሁሉ ልምምድ ግን በምስጢር ይካሄድ ስለነበረ ከከተማንዶቹ ከፊሉ 'ይሄ የከተማ ጥላን ነው፤ በቅርቡ የሚጠቃ ከተማ አለ ማለት ነው ሲሉ አንዳንዶቹ ደሞ 'ይሄ የሚመስለው ሆስፒታል ነው። ያለብንን የመድኃኒት እጥረት ለሚቃልል ሆስፒታል ውስጥ ገብተን እንድንወስድ ስለተፈለገ ነው ይላሉ።' እኛም ለወደፊቱ የከተማ ውጊያ ልምድ ለማዳበር ያህል የሚደረግ ትምህርት ልምምድ ነው በሚል ጓዶቹን እንሸፋፍንባቸው ነበር።

ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ግን አንድ ከላይ ችግር ደግሞ ልቀቸን ተደቀነ። ይኸውም በመቀሌ 119ኛ ብርጌድ የሚባል ሃይል ሲኖር፤ የዚህ አባል የሆነ የ16ኛ ክፍለ ጦር ተወርዋሪ ጦር አለ። ወሀኒ ቤቱ የሚገኘው ይህ ጦር ከሚገኝበት ብዙም አይርቅም። በዚህ ላይ ከተማዋ ዙሪያ ከአስር ሺህ በላይ ለራዊት አለ፤ ቢኤሞች፤ መድጎች፤ ታዝቦች፤ ዙ-23ቶች አሉ።

ከባድ ፈተና!

ሁኔታውን መገምገም ነበረብን። የደረሰበት ድምዳሜም አንደኛ ውጊያው በወሀኒ ቤቱ ብቻ ከሆነ ምንም እንክብካቤ ወሀኒ ቤቱን ተቆጣጥረን እስረኞቹን ብናወጣቸውም ጠላት ባለው የተኩስ እቅድ የበላይነት በመጠቀም ተኩሶ ሊፈጅብን ይችላል። ሁለተኛ ገዢ ውጊያው በወሀኒ ቤቱ አካባቢ ብቻ ከሆነ ያ ተወርዋሪ የሚባለው አንድ ብርጌድ ቶሎ ደርሶ ውጊያው ከመጠናቀቁ በፊት አለያም ውጊያው እንደተጠናቀቀ ሊደርስብን ይችላል። በዚህ የደርግ አመራር አካል እዚያው የሚገኘው - የኮር አዋቂና የትግራይ እዝ አዋቂ ሳይቀሩ ይህን ጥቃት ስንሰነዝር የነርሱ አንድ ቦታ መሆን ደግሞ ለአመራር ይመቻቸዋል። ስለዚህ እንደመፍትሄ በእቅድ ያስቀመጥነው 'ጠላት የመቀሌ አካባቢን እንደምናጠቃ ማወቅ የለበትም የሚል ነው። ስለዚህ ጠላት ሌላ ቦታ የምናጠቃ መስሎት ተወርዋሪ ሃይሉን ወደ ሌላ ቦታ የሚያንቀሳቅስበትን ሁኔታ መፍጠሩ ነበረብን። ስለዚህም ውጅራት የምትብለዋን ስትራቴጂክ ቦታ ማጥቃት ከጀመርን ያ መቀሌ ያለው ብርጌድ ውጅራት ያለው ሃይሉ እንዳይደመሰስበት ማንቀሳቀሱ አይቀርም። ይህም ከሆነ ወሀኒ ቤቱን ስናጠቃ በተወርዋሪነት ገብቶ ስራችንን የሚያደናቅፈው ሃይል አይኖርም። ሁለተኛም ደግሞ ጥቃታችን በወሀኒ ቤቱ ላይ ብቻ መሆኑ ቀርቶ በመቀሌ ዙሪያ ባንፃራዊነት በጣም ቁልፍ የሆነ ቦታዎችን በማጥቃት የማታለል ውጊያን ማካሄድ ይሆናል አልን። ይህን አይነቱን ውሸጥብር ከፈጠርን በኋላም ወሀኒ ቤቱን ቶሎ አጥቅተን ለመውጣት እንችላለን የሚል ድምዳሜ ላይ ደረሰን።

ሌላው ችግር እስረኞቹን በሰላም ሰብቱን ዙር የጥበቃ ምሽግ

አሳልፎ ማውጣቱ ነው። ይህን ለማሳካት የኩማንያ ሃይላችን በክፍተቶቹ በፀጥታ ተጉዞ ወህኒ ቤት መድረሱን ካረጋገጥን በሁዋላ በማድረጥ መሸጉ የያዘውን ሃይል በማጥቃት ለአስረኞቹ መውጫያ የሚሆን ቀዳዳ ከፍቶ መቆየት አለበት የሚል መፍትሄ አስቀመጥን። በመጨረሻም የጥቃት እንቅስቃሴያችንን በሙሉ ካቀናጀን በሁዋላ በተለያዩ አቅጣጫዎች እንቅስቃሴ አደረግን።

በኔ ግንዛባ ያለው ሃይል ሶስት ቀን ያክል እየተደበቀ መጉዋዝ ነበረበት። ይሁንና በመካከሉ ትልቅ ችግር ነጠመን - የምስጢር ጉዳይ። አንድ ከመቀሌ እንዲረዳን ያመጣነው ልጅ የልምምዱን ቦታ እንዳየ የሚጠቃው የመቀሌ ወህኒ ቤት መሆኑን አወቀ። ታዲያ አንድ ቀን ከተጉዋዝን በሁዋላ ለኩማንያዎቹ አሁን የምንሄደውና ልምምድ ያደረጋችሁትም የመቀሌ ወህኒ ቤትን ለመያዝ ይመስለኛል። ስለዚህም ሀሳብ ልስጣችሁ ብሎ (የአሸዋ ዝቦታ) ሲሰራ ልክ ያቺን ለልምምድ በሳር የተሰራችውን የመቀሌ ወህኒ ቤት ቁጭ አደረጋት። ታጋዩ ይሄኔ መቀሌ ወህኒ ቤትን እንደምናጠቃ ተረዳ። ይኸኔ እኔ በአጋጣሚ ስገባ የተሰራውን አየሁ። አንድ የመቶ ያክል ናቸው የተሰበሰቡት። በጣም ደነገጥኩኝ። ሁለት ቀን ያክል ሲቀረን ነው ይህ የሆነው። ሌላ አማራጭ ስላልነበረኝ አንድዋ የኩማንያ የመቶ በሌላዋ እንድትታሰር አደረግሁ። መንገድ ላይ ሳለን እነዚህ ወንጀለኞች ናቸው፤ ብዙም ችግር ፈጥረዋልና አታነጋግሩዋቸው በእስር ይቆዩ ስል መመሪያ ሰጠሁኝ። በዚሁ መሰረት ቡድንዋ መቀሌ አጠገብ እስክንደርስ ድረስ ታስራ ነው የሄደችው።

አስቀድመን ስለደረሰን ሌሊቱን እዚያው መቀሌ አጠገብ ካለች በረሃ አሳለፍን። ከዚያም ልክ ከጠዋቱ ሶስት ሰአት አካባቢ ከወጅራት ጋር በራዲዮ ተገናኝሁ። ያ ተወርዋሪ ሃይል ወጅራትን ለማዳን እንቅስቃሴ መጀመሩን ሰማሁ። በጣም ተደስትኩ።

በመጨረሻ ከቀኑ ስምንት ሰአት ላይ የታሰረችውን መቶ ትጥቁዋ እንዲመለስላት አድርጌ ለሰራዊቱ መግለጫ ሰጠሁኝ። ተልእኮአችን ምን እንደሆነና በልምምዱ መሰረትም እንዴት መሰራት እንዳለብን መቼ እንደምንሰራው፤ ምን አይነት ሁኔታ እንዳለ፤ ተወርዋሪው ሃይል ከመቀሌ የወጣልን መሆኑንና በዲሲፕሊን መሰራት እንዳለብን አስረዳሁ።

ታጋዩ እስረኞችን የማውጣት እቅድ መሆኑን ካወቀ በሁዋላ በጭብጨባ፤ በመፈክርና በጣም በተለየ ስሜት ተቀበለኝ። ምንም አይነት ችግር ቢፈጠርም ሊወጡት እንደሚችሉ መገመት አላዳገተኝም። ጉዞ እንደተጀመረ የስኳድ አመራርና የቡድን

አመራሮችን ይገባ በመቅደም ወደ ከተማዋ ተጠጋሁ። ከተማዋን በሜዳ መነሳር በሩቁ ቃኝናት። ወደ አሰራ አንድ ሰአት ተኩል ሲሆን ግን ጉዞ ጀመርን። ይህን ያደረግንበትም ምክንያት ከምሽቱ በሁለት ሰአት ጥቃቱ መጀመር ስላለበት ነው። ከዚያ ብንዘገይ ወጅራት የሄደው ሃይል ተመልሶ ሊመጣብን ይችላል።

እናም ለማደናገር ተኩስና ውጊያ የሚከፍቱትን በአዲጉዶ፤ በእንዳየሱሰ ላይ ተኩስ እንዲከፍቱ አደረግኩ። እነሱ ተኩስ ሲጀምሩ ያ ሾልክ የሚገባው የኩማንያ ሃይላችን በዝግታ ሶስቱን ዙር ምሽግ አልፎ ወህኒ ቤት አካባቢ ተጠጋ። ሰአረ የያዛት ሻልቃ ደግሞ መውጫያ በሮችን ወደምትከፍትበት አቅጣጫ ደረሰች። ይኸኔ ጥቃቱን እንዲጀምሩ አዘዝናቸው።

በአንድ ጊዜ አምስቱም የወህኒ በሮች ላይ ተኩስ ተከፈተ።

ዘበኞቹ አምስቱ መውጫያ በሮች ላይ ሆነው መትረየሶቻቸውን እንደጠመዱ ነበር በሩቅ ጥበቃ የሚያካሂዱት። ወህኒ ቤቱ መካከላቸው ነው ያለው። ተኩሱ ሲጀመር እንግዲህ እነኚህ መትረየስ የያዙት የደርግ ወታደሮች በእር ፒጂና በእኛ መትረየስ በተተኩሰ ጥይት ባንዱ ተመቱ። ለተወሰነ ጊዜ የተንጣጡት መትረየሶች ፀጥ አሉ። ሁዋላ የቀሩት ክላሽንና ኤም-14 ነበሩ። እነሱንም በእጅ በእጅ ውጊያ ተጠግተው ተኩስ ከፈቱባቸው። ውጊያው በአስራ ሁለት ደቂቃ ውስጥ ተጠናቀቀ።

ቀደም ብሎ ግን የገጠመን ችግር ነበረ። አንደኛዋ ቡድን በግራ በኩል ስትሄድ በተለያዩ የቀለማት መብራቶች ግራ ተጋባች። መብራቱ አዲስ ነበር። ለቡድንዋ ጭርሱት ወህኒ ቤቱን መለየት አቃት። ሆኖም በባትሪ የመብራት ምልክት ስለጣት በሩቅ ያለውን መብራት እየተከተለች ወደ ከተማ ውስጥ መግባት ጀመረች። እንደገና ግን ሶስት ጉዋዶች የሰገራ መጠራቀሚያ ጉድጉዋድ ውስጥ ነበሩ። ቢሆንም መሳሪያ እየተቀበለሉ ሁለቱ ወዲያውኑ ወጡ። አንዱ ግን በመቆየቱ መንቀሳቀስ አልቻለም። ስለዚህ ሁለቱ እሱን ተሸክመው እንዲቆዩ ተደረገ። ይህቺ ቡድን በመዘግየትዋ አራቱ ቀድመው ተኩስ እንደጀመሩ ግን አምስተኛዋም ቡድን መደነጋገሩን ትታ የራስዋን ጥቃት ከፈተች።

ወህኒ ቤቱን የተቆጣጠሩት ሰዎች ባጠቃላይ ስድሳ ስምንት ይሆኑ ነበር። ከነዚህ በተጨማሪ ደግሞ አስራ ስድስት ሰዎች የያዘች አንዲት ጉዋድ ለማደናገር መናሽሪያ የሚባለውንና አውቶቡሶች፤ የመንግስት መኪናዎች የሚያሰባስቡባትን ቦታ እንድታጠቃ አድርገን ነበር። በአዲጉዶም መስመር የመጣችው ቡድንም በተመሳሳይ በሩቅ ተኩስ ከፈተች። ይኸኔ ታዲያ ጠላት

ተኩሱ ወዴት እንደሆነ እንኩዋን መረዳት አልቻልንም። የታችኛው ወደላይኛው መልእክት እስኪያስተላልፍ ከአስራ አምስት ደቂቃ በላይ አለፈ። ደኔራሎቹና ኩሎኔሎቹ ሲነጋገሩ አሰማ ነበር። ግራ እንደተጋቡ አስራ ሁለት ደቂቃ ነገደ።

በኛ በኩል ቀጥሎ የቸገረን የእስር ቤቱን ከፍሎች ቁልፎችን ማግኘቱ ነበር። ሆኖም እስረኞቹ ባለቤት የኛ ሰዎች የሚነጋገሩትን ውስጥ ሳሉ ይሰሙ ስለነበር መዝጊያውን በሃይል ሰበሩት። እንደወጡም ሁኔታው ተገልጦላቸው በምንላችሁ ቦታዎች እኛን ተከትላችሁ ነው የምትሄዱት፤ መበታተን የለም ተባለ። እነሱም በሰልፍ ልክ እንደ ታጋይ በዝግታ መጥፋት ጀመሩ። ነጭ ልብስ ከመልበሳቸው በስተቀር ድምፃቸው ፈፅሞ አይሰማም ነበር። ያም ሆኖ ግን በድል ተወጥተነዋል ያልነው ያቺ የተከፈተችውን በር ሲያልፉ ነበር።

ከዚያ ርቀን እንደሄድን እስረኞቹን ስናያቸው ግን አብዛኞቹ ጫማ የላቸውም። እግራቸው በሙሉ ጠቁሮአል፤ ሆኖም አይሰማቸውም። ከሁሉም በጣም ያስገረመኝ ጉዳይ ትንሽ ሄደው መቆማቸው ነበር። ወደኋላ መለስ ብለው ከተማዋን ያዩአታል። በሁዋላ ፈሸው ይቆያሉ። ከዚያ ደግሞ ባንነው ሩጫ ይጀምራሉ። የተለየ ነበር ስሜታቸው። ከከተማዋ አንድ ሰአት ተኩል ገዛ ካደረገን በሁዋላ አንድ ትንሽ ወንዝ ዳር እንዲያርፉ አደረግን። ውጅራት የነበረው ሃይል እንዲያፈገፍግ ከተማዋ መሀል የሚገኘውም እንዲሁ እንዲያደርግ ተደረገ። በዚህ ውጊያ አንድ ሰርፀ የሚባል ጉዋድ ተሰዋብን። አንድ ሻማ የሚባል የአንድ ቡድን አመራር የነበረም እንዲሁ ባለወቅነው ሁኔታ አልተገኘም። የምንጠረጥረው ምናልባት የሰገራ ማጠራቀሚያ ውስጥ ከገቡት ጉዋዶች ጋር ሳይገባ እንዳልቀረ ነው።

ከእረፍት በሁዋላ ከሰሜናዊ አቅጣጫ ወደ ደቡባዊ ምእራብ አቅጣጫ በመለወጥ ሌሊቱን ሙሉ በእግር ሄድን። በማግስቱ ሄሊኮፕተሮች በብዛት ሆነው አካባቢውን ሲያስሉ ዋሉ። እኛም እስረኞቹን ደብቀን ውሰን በነጋታው ሳምረ ገባን።

ነፃ ካወጣናቸው አንድ ሺህ ሶስት መቶ እስረኞችም ግማሹ ወዲያውኑ ከኛ ጋር ሲቀላቀሉ፤ የቀሩት ግን ወደሱዳን ሄዱ። ሆኖም ከነሱም ውስጥ ወደ ሰላላ በመቶ ያህሉ ተመልሶ ከኛ ጋር ሲታገል ተቀላቀሉ። እንግዲህ አግኝቼ ኦፕሬሽን ባጭሩ ይህን ይመስል ነበር ሀወኒ ፅበቅቲ - »ሲል አጠቃለለ።

«የሚገርም ታሪክ ነው» አለች።

«በወቅቱ እስረኛ ከነበሩት መሀል ያነጋገርሽው ሰው አለ ሲል ጠየቃት።

«የለም። ወዲ አስመራ ዛሬ ነገ እያለ ልቤን አውልቀኛል።

«ሞርታር የምንለው አንድ ታጋይ አለ። እሱን ጠይቁል የማስታወስ ችሎታው ጥሩ ነው። ትናንት ነው ወዲህ የመጣው ወደ ወለጋ የሚደረገው ዘመቻ ሲጀምር ግን ወደ ጉንደር ስለሚሄድ አታገኘውም» አላት።

«አሁኑኑ እነጋግረዋለሁ» አለች ሀወኒ «... የትነው የማገኘው

ነገራት።

በረረች - እንደ ወፍ። እንደ አሮሚያ አእዋፍት ...

... ሞርታር እጅግ ተባባሪ ሆኖ አገኘችው። ካረፈበት ደርሳ ጥያቄውን ስታቀርብለት ምንም እንኩዋ አጣዳፊ ስራ የነበረ ቢሆንም ሀያሉም እንደላኩትና ጉዳዩ ትኩረት እንደሚያገኝ አንስታ ስታጣድፈው የተወሰኑ ደቂቃዎች ሊተባበር ዝግጁ ሆኖ በእርግጥም የማስታወስ ችሎታው ድንቅ ነበር። የእስራቱ ዘፍ ትናንት የተፈፀመ ያህል ጥቃቅን ሁኔታዎችን ሳይቀር እያ አጫወታት። ሞርታርም እንደ ሀያሉም «ሲዘው መጥፎ» ነበር። ነበር የጀመረው።

«... ዘወትር ከምሽቱ አስራ አንድ ሰአት ሲል በእስር ደወል ይደወል ነበር። የደወል ድምፅ ሲሰማ ዱላ የያዙ ፖሊስ በቆመጥ እየደበደቡ፤ ቁርጭምጭሚታችን እየቆለመሙ ያጉሩና በዚያች ሰአት ታዲያ ራት ደፍሮ የሚበላ እስረኛ የለም። ውሳኔ የቀረበለትን ለኩፍ እያደረገ ይተወዋል። ከምሽቱ አንድ ሰአት ሲሆን ጭንቀት ይጨምራል። ሶስት ሰአት ላይ የልብ ይጨምራል። ፀጉር ይቆማል፤ ንደት፤ ፍርሃት፤ ቁጭ የተቀላቀለባቸው ስሜቶች ይስተዋላሉ። ያኔ የወህኒ ቤቱ ሙሉ ከጠፋ እሰየው ነው። የሁሉም ልብ ያርፋል። መብራቱ ከቀጠ ግን ነገር እንዳለ ይገባናል። ያኔ የአንዳንዱ ልብ በፍርሀት ይሞግስ የቀረጠ የቀረጠው ደግሞ በእልህ ይጠባበቃል። በፍርሃትና በመሀል ሆኖ የጭንቀትና የቁጭ ሲቃ ቀላትሎ የሚያምጥም እያም ሆነ ይህ አይቀርም። እኩሉ ሌሊት አካባቢ የመኪናዎች ድ ይሰማል። ያኔ ልባችን ይከፋፈላል። ከፊሉ «የሚያልፉ መኪና ድምፅ ይሆናሉ» በሚል ራሱን ያፅናናል። ግሚሱ ሰራ ያጠብቃል። የፅናት ፈገግታ ያሳያል። አካሉ የሚንቀጠቀጥ ይታያል። ሲርገፈገፉ ይታያሉ። በመካከሉ የበር መክፈት ሃይ ድምፅ ይሰማል - የትልቅ በር። በር ይንኩዋኩዋል። ፤፤፤

የወታደሮች ኩቱ። ትጭልጭል የሚል የቁልፍ ድምፅም ይከተላል። ከዚያም በሩ ተበርግሎ የሰም ዝርዝር መነበብ ይጀምራል። የትግራይ ምድር ስሞች...

ሀውኒ አቁዋረጠችው፤

«ስማቸው የሚጠራ አስረኞች ምን አይነት ስሜት ይታይባቸው ነበር?»

ሞርታር ፈገግ አለ፤

«ሁሉም አይነት ስሜት ይታይ ነበር። ጭንቅላታቸውን እንዳቀረቀሩ የሚወጡ ይታያሉ። እየፎከሩ የሚወጡም አሉ። እያፈኩ የሚወጡም ይታያሉ። እየተንቀጠቀጡ መውጣትም ነበር። እንዳልኩሽ ሁሉም አይነት ስሜት ይታያል። የሰው ልጅ ልጆቹንና ሚስቱን መውደዱ የግድ ስለሆነ ሚስቱን ... ልጁን! እያለ የሚወጣም ነበር።

ከዚያ ወዲያም ምን አለ? የፊጥኝ እየታሰሩ መኪና ላይ መጫን ነው። ካስፈለገ ዱላም ይታከላል። ወደ ሞት የሚገባዝ የዱላ ስንትም ይመረቅለታል። የመጀመሪያው ግብአተ መሬት መፈፀሚያ ቦታ ውጫሌ ነበር። ያኔ ሀያ ሶስት የሚሆኑ የትግራይ ምሁራን ቤንዚን ተርከፍክፎባቸው ተቃጠሉ። ከዚያ በሁዋላ ሰው አላረፈም። ስለትዋ የተለመደች ሆነች። ዘወትር እኩለ ሌሊት ላይ ይመጣሉ። ሰዎች ይታረዳሉ - የትግራይ ልጆች። ... እኒያ የተራራው አገር ሰዎች ... ይታረዳሉ! ወደ ደብሪ ይወሰዳሉ። ወደ አላላ እንዳ እየሱስ ይጋዛሉ። ይህ ሁሉ እንግዲህ ከ1968 እስከ 1969 ባለው ጊዜ የተፈፀመ ነው። ከሌሊቱ ስድስት ሰአትም የሞት ሰአት መሆን ትለመድ ጀመር። 1970 አመተ ምህረት የገባውም የሞት ድግሱን ይበልጥ እያፋፋመ ነበር። በአንዲት ጠባብ ቅጥር ውስጥ 700 የምንደርስ እስረኞች ታጭቀዋል። አለተ ሞታችንን እንጠብቃለን።

ጊዜው መጋቢት ወር ነው።

1970 እ.ም። አለቱን መቶ አለቃ ደስታ ታደሰ ሲኩፈስብን ዋለ። የተሻለ ዘር፣ የተሻለ ዜጋ፣ የተሻለ ሰው መሆኑን ሊነግረን ሞክረ። ይሁና! እኛ እንድናዳምጥ አሉ እንዲናገር ህጉ ይፈቅዳል። 'እንደመፅሀፍ ቅዱስ ንግርት ... ያመነ ምህረትን ያገኛል! የከዳ ደግሞ ሰይፍ ይጠብቀዋል' አለን። ማምሻውን ደሞ ተመለሰና 'እነዚህን ሬሳዎች አምጥተህ ካላስጉተትካቸው መቼ ይናገራሉ?' ብሎ ደነፋ። እስረኛው ሁሉ እነዚህ ንግግሮች ምን ማለት እንደሆኑ ይገባዋል ...»

«ምን ማለት ነው?» አለች ሀውኒ።

«ግድያ ይኖራል ማለት ነው» አለና ሞርታር ትረካውን ቀጠለ «... እና ያን ቀንም መሸ። ቢመሽም ግን አልተኛንም። አይኖቻችን ፈጠዋል። ምን አይኖቻችን ብቻ፣ ልባችን ... ቀልባችን ... ጆርአችን ... በረከት መንግስተአብ እንደሚለው ሁሉም ሀዋሳቶቻችን ነቅተዋል። ያሰብነው አልቀረም። እኩለ ሌሊት ላይ አስር ሰዎች ተወሰዱ። ከግቢው ብዙም ላይርቱ ወስደው እንደገደሉአቸው ሰማን። ጀርባቸው ላይም ወረቀት ተለጥፎ ጉዳና ላይ ተዘረጉ።»

ሚያዝያ ደግሞ መጣ። የወሩ አጋማሽ ይመስለኛል። እስረኛው ተረጋግቶ ተኝቶ ነበር። መቶ አለቃ ደስታ ድንገት ነበር የመጣው። ካድሬዎችን አስከትሎ ነበር የገባው። ወታደሮቹ በበሽታ የደቀቀውን እስረኛ ባለበት ይረግጡት ጀመር። ራሳችንን ... ሆዳችንን ... ያገኙት ቦታ ... የተመቻቸው ላይ ያላጉን ያዙ። 'ተነሱ!' እያሉ ያምባርቃሉ። ይጮሁለ። ዛሬ እያንዳንዳችን ጉርጉዋድ እንደምንገባ ነገሩን። መቶ አለቃ ደስታ በጣም ይቆጣ ነበር። ግን ምን ሆኖ ነበር? ሁላችንም ተነሳን። መቶ አለቃው ስም ዝርዝር ያነብ ጀመር። የሰላሳ ሁለት የትግራይ ምድር ስሞች ተጠሩ። ስማቸው ከተጠራው ውስጥ የተለመደው የወኔ፣ የፅናት ስሜት የሚነበብባቸው ነበሩ። የተጠሩት ሰዎች ከወጡ በሁዋላ ተኩስ ሲዘንም ሰማን። ሞቱ ማለት ነው ...» ሞርታር ይህን ብሎ ሲጋራ ለኩስ። ፊቱ ሲለዋወጥ ሀውኒ ተመለከተች። ባንድ አፍታ አውሬ መሰለ። እንደገና ሲቀጥል ድምፁ ሻክሮ ነበር «... በሮጡበት በፈነደቁበት ቀዬና ጉዳና ሬሳቸው ተሰጣ። ይህ የሆነው እኩለ ሌሊት ላይ ነው። የእኩለ ሌሊቱ ርሽና ያለማቁዋረጥ ቀጠለ - እስከ ሰባዎቹ መጨረሻ ዘለቀ። ቀናት ሄዱ ... ሮጡ ... ሁኔታዎችም መለዋወጥ ጀመሩ። ደርግ መረጋጋት የጀመረ መሰለ። በህዝቡ ልብ ውስጥ በቂ የፍርሀት ፈንጂ መቅበሩን አመነ። ስለዚህ ርሽናውን በቀን ለማካሄድ ደፈረ። በ1971 መጀመሪያ ላይ እኩለ ቀን ላይ እስረኞች ይወሰዱ ጀመር። ግን ብዙ አልገፉበትም። ምናልባት በጠራራ ፀሀይ የሰው ደም ምች ስለሆነ ይሆናል። ግድያውን ወደ አመሻሹ ላይ አደረጉት። ፀሀይ ማሽቆልቆል ስትጀምር የሞት ፍርድ ደብዳቤ የያዘች የክፍለ ሀገሩ አስተዳደር መኪና ተጣይፋ ትመጣለች። ቀይ የብረት ቆብ የደፋ ወታደራዊ ፖሊሶችም በሙሉ ልብ ዱብ ዱብ ሲሉ ይታያሉ። ያኔ ወህኒ ቤቱ ይታመሳል። ሁሉም ስለ ራሱ ያስብ ይሆናል። እኔም 'ተራዩ ደርሶ ይሆን?' ብዬ ማሰቤ አልቀረም። ከሚጠሩት መሃል መፈክር የሚያስሙ፤ እንደ ነበልባል የሚንቀሳቀል ወኔ ያላቸው ወጣቶች ይታዩ ነበር ...»

«መፈክሮቹ ምን የሚሉ ነበሩ?» ስትል ጠየቀች ሀውኒ።

«ድል ለህወሀት!» ድል ለህዝብ! ሞት ለፋሽስት ደርግ! የመሳሰሉ ናቸው። ቀሪው አስረኛ ከንፈሩን ይነክሳል። እንጂቱ ያራል። ቀጣዩ ተረኛ መሆኑንም ያውቃል - እኔም። ይህ ድርጊት አላቀደረግም። እስከ ጥር 1978 ድረስ በዚህ ሁኔታ ቀጠለ። ተስፋችን የመነመነ ነበር። እንዲህ እያለ ጥር ሰላሳ መጣ። አለቱ አርብ ነበር። በዚህ አለት ሁላችንም የአስረኞችን ስራ እየሰራን ነበር። የሚያስተምረው፣ የሚጠልፈው፣ ሽማ የሚሰራው፣ ልብስ አጥቦ የሚተኩሰው ... የሚሰፋው ሁሉም ጉድ ጉድ ሲል ዋለ። ፀሀይ ስታቆለቁል እንደተለመደው የአስረኛው ስጋት ተቀሰቀሰ። ግን ደሞ ባልተለመደ ሁኔታ ሰአት ዋ በሰላም አለፈች። አዎን ደሞ መሸ። የመግቢያ ደወልም ተደወለ። ሁሉም በየእስር ጉሬው ገብቶ ተቆለፈበት። ምሽት ላይ ብዙ ትርኢት ይታያል። የትግራይ ምድር ሰዎች ጥግጥጉን ይዘው ሲተክዙ፣ ሲያወጉ፣ ከፊሉ በመኝታ ቦታ ሲጨቃጨቅ ይታያል። የሚስቅም አለ። አዎን ሰዎች በችግር ግዜም ቢሆን ከልባቸው ሊስቁ ይችላሉ። የመግደያዎ አስራ አንድ ሰአት ስላለፈች የእጩይታ መንፈስ ይታያል። የዛሬው ካታሰፈ መቸ አነሰና? ግን ድንገት «3» የሚል ድምፅ ሲሰማ የአስረኛው ልብ ሁሉ ቀጥ ይላል። በዚህ አለት ቀስ በቀስ አስረኞች ይተኙ ጀመር። ጥግ ላይ የሚተኛ አንድ ልጅ-አግር፣ ቀጭን ወጣት ግንባሩን ጉልበቶቹ መካከል ወሽቆ ያንጉራጉር ነበር ...»

ሀወኒ አቁዋረጠችው፣ «እንጉርጉርው ምን ነበር?»

ሞርታር አመነታ፣ «... የማን ዘፈን መሆኑን ዘንግቼዋለሁ። ብቻ እኔም ተጋደምሁ። እኔ ከተኛሁ በሁዋላ ያ ቀጭን ወጣት እንጉርጉርውን አቆመ። አሱም መተኛቱ ነው ...»

ሞርታር ትረካውን አቁዋረጦ ሲጋራውን እየሳበ ፈገግ ሲል ሀወኒ አስተዋለችው። ገፅታው ባንድ አፍታ ደመቀ። አንፃራቸው።

«... እኩለ ሌሊት ላይ ድንገተኛ የተኩስ ድምፅ አስበረገንን። ተኩሱ አላባራም። እንደነጉድጉዋድ ይወርድ ጀመር። እያንዳንዳችን ከእንቅልፋችን ባንገን ተነሳን። ሞት ጉዋዙን ጠቅልሎ መምጣቱን እርግጠኛ ነበርን። ከፍላችን ተተራመስ። ግን ደግሞ ድንገት ተኩሱ ቆመ። ትልቁ የወህኒ ቤት በር ሲከፈትም ሰማን። የበሩ አከፋፈት ግን ከወትሮው የተለየ ነበር። የወታደሮች ጫማ ድምፅም አልተከተለም። ይልቁን፣ ሀሎ! ሀሰንጋይ! የሚል ያልተለመደ ድምፅ ሰማን! የተለመደው የቁልፍና የሰንሰለት ድምፅ ሳይሆን 'ሲጢጢጢጢ' የሚል

የመዝጊያ ፍንቀላ ድምፅ ቀጠለ። ሌላም ድምፅ ተከተለ። አዎን ይህ ድምፅ ለዘልአለሙ አእምሮዬ ላይ ተመርጎአል።

እኛ ሀወሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! ቶሎ በፍጥነት ወጡ! የሚል ድምፅ በትግርኛ መጣ። አዎን በተራራማ ምድር ቁዋንቁዋ ... በተወለድንበት ... በዘፈንንበት ... በላቅንበት ... ባለቀስንበት ... በተጣላንበት ... በተፋቀርንበት ... ቁዋንቁዋ የነፃነትን ድምፅ ሰማን። ግን አላመንንም። እኔ ህልም ነበር የመሰለኝ። 'ቅሾት ነው ገሃድ?' የሚሉ ድምፆች ከየማእዘኑ ተደመጡ። የደስታ እንባቸው እንደ ጆረት የሚወርድም ነበሩ። የአስረኞች ፊት እንደገጋት ፀሀይ ደምቆ ይታይ ነበር። በጆሮአችን በገባው ጣፋጭ መብቃዊ ድምፅ ሰከርን ... እኔ በበኩሌ 'የሚገድለን ብቻ ሳይሆን ነፃ የሚያወጣንና የሚያከራን ወገን እለን ለነስን' በሚል መንፈስ ሰውነቱ በደስታ ግሎ ነበር።»

ሀወኒ ተከዛ ብዙ ቆየች።

ጥያቄ አልነበራትም። ዝም ብላ ብቻ ሞርታርን አይን አይትን ታየዋለች። ማስታወሻ ደብተርዋንም አጣጠፈች። ሞርታር ስላቱን አየት አደረገና የሚያውቀውን ተናግሮ ማጠናቀቁን ገለፀላት።

«አሁን ሀዋሎምን ስታየው ወይም ስለሱ ስትሰማ ምን ይሰማሃል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት። ሞርታር ፈገግ አለ።

«አንድ ድምፅ ወደ አእምሮዬ ይመጣል!» አላት።

«የምን ድምፅ!»

«እኛ ሀወሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! የሚል ድምፅ» ካላት በሁዋላ እንደመተከዝ ብሎ «... ታውቂያለሽ ሀወኒ! እኔ ከሚሰማ ነኝ። ከተሞችን ስንቆጣጠር በርካታ ህዝብ እየሰበሰብኩ ንግግር አደርጋለሁ። ብዙውን ጊዜ እኛ ሀወሀት ነን ብዬ ነው የምጀምረው። በዚህ ጊዜ ሰሜቱን እንኩዋ መቆጣጠር ያትተኛል። አዎን ሀወሀት ነኝ! የትግራይ ምድር ሰው ነኝ! ለህዝቦች ነፃነት መስዋእትነት ለመክፈል የምታገል የተራራማዋ አገር ሰው ነኝ! ብዬ አስባለሁ። ሰሜቱ ይሞቃል። በእጅጉ ይሞቃል» ብሎ ፈገግ አለ።

አመሰግናችው። ከልብ ደጋግማ አመሰግናችው።

* * *

ሞርታር ዘንድ ቆይታ ወደ ማረፊያዋ ስትመለስ ጨልሞ ነበር። ከሰበት ቀናት በሁዋላ ወደ አሮሚያ ምድር ስለሚደረገው ዘመቻ እያሰበች በሰሜት ተዋጠች። አባይን ከሚሸገሩት የመጀመሪያዎቹ

ታጋዮች ጋር የመጉዋዝ ፍላጎት አደረገት። ለመጀመሪያው አሮጦ ገበሬ ንፃነት መጥታለች፤ ይህን ሂደት ለአሮጦ ገበሬዎች ሁሉ ንገር ማለት አለችት። ይህንኑ ቃል ረገጥ የአሮጢያ ተራሮች ያስተጋቡታል። ባቱ ተራራ ለታላቁ ካካ፤ ካካ ለጭላሎ፤ የአርሲው ጭላሎ ለዝቁዋላ ያቀባብላታል። የአሮጢያ አእዋፍት ደግሞ የነፃነቱን ዜና ከተራሮቹ እየተቀበሉ በእያንዳንዱ አሮጦ ጉጆ ያዳርሱታል። «የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የአሮጢያን ምድር መርገጥ» የሚለው ስሜት አንድ ታሪክ አስታወሳት። የትግል ታሪክ። ያነበበችው ታሪክ። የቻይና ታጋዮች ድንቅ የትግል ታሪክ ...

ሀየሎም በሚገኝበት የማዘዣ ጣቢያ በኩል ስታልፍ በሀየሎም ክፍል መብራት በርቶ ተመለከተች። ደጃፋ ላይ ታጋዮች ራት በመመገብ ላይ ነበሩ። ብቅ ማለት አስፈለጋት። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ ለመሄድ ይፈቅድላት ዘንድ ሀየሎምን መማፀን ፈለገች። ይህን ሊከለክላት እንደማይገባ ደግሞ አመነች።

ራት በመመገብ ላይ የነበሩት ታጋዮች እንድትቀላቀላቸው ጋበዙዋት። በርግጥም ርባላት ነበር። ጠንክር ያሉ አምስት ጉርሻዎችን አነሳስታ ወደ ሀየሎም ስታመራ፤ እንዲ ታጋይ፤ «ስብሰባ ላይ ሳይሁኑ አይቀሩም» አላት። መለስ አለች።

«የለም። ጨርሰዋል» አለ ሌላው ታጋይ።

ሀወኒ በሩን ገፍታ ስትገባ ክፍሉ በሲጋራ ጢስና በሻይ መቀት ወላፊን ታፍኖ ነበር። አራት ደማቅ የኩራዝ መብራቶች ተንጠልጥለው ብርሀን ይሰጣሉ። በአንድ አሮጌ ጠረጴዛ ላይ ካርታ ተዘርግቶአል። ሀየሎምና ሶስት ሌሎች ከማንደሮች በካርታው ዙሪያ ከበው በከፍተኛ ድምፅ ይጨዋጫዋሉ። በሩ ሲከፈት አራቱም ዘወር ብለው ተመለከቱ፤

«ሀወኒ ምን ፈለገሽ?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«ስራ ላይ ናችሁ፤ ነገ ልመለስ?»

«ንገሪኝ ደሀና።»

«የስራ ጉዳይ አይደለም»

ሀየሎም ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። በጨለማው ውስጥ ብቻቸውን ሆኑ፤

«ተመለስ ወደ ስራህ»

«ጦርታርን እገኘሽው?»

«አዎን እገኝቼዋለሁ። ጥሩ ነገርኛል። አሁን የፈለግሁህ ግን አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብሬ መሄድ እንደምፈልግ ልነግርህ ነው።»

«ትችያለሽ። ከባህል ከፍል ጉዋዶች ጋር ተነጋገራ። ሀይሌ ያመቻችልሻል።»

ስሜትዋ በደስታ ክንፍ አውጥቶ በረረ - እንደ ወፍ። አባይን ተሻግሮ እየሮ ላይ ቀዘፈ - ንዑህ እየሮ ላይ - ነፋሻ ለማይ ላይ - የአሮጢያ እየሮና ሰማይ።

«ስሜቱን አልቻልኩትም፤ ሀየሎም»

«ይገባኛል፤ ሀወኒ።»

«አባይን የመሻገሩ ሁኔታ ምን እንዳስታወሰኝ ልነገርህ?»

ሀየሎም አላስጨረሳትም።

«የቻይና ታጋዮችን - ፈጣን የድል ጉዞ ሊሆን ይችላል» አላት።

በደስታ ጨኸትዋን አቀለጠችው።

«ቻው ሀወኒ» አላት ሊለያት እየቸኩለ።

«ያን ያህል ተግባብተናል?»

«አሁን ካጠገቤ ጥፊ! ቸግሮ የገጠመሽ መስሎኝ እንጂ አጣዳፊ ስራ ላይ ነኝ»

«ለመስዋእትነት የሚሸቀዳደሙት እኒያ የቻይና ታጋዮች ትዝ ይሉሀል?»

«አዎን እኛም አነዚያን የመሰሉ ጀግኖች አሉን። ቻው ሀወኒ። ከዚህ በሁዋላ ነቀምቱ ነው የምንገናኘው። ተረዲአኪን»

«አው»

ፊቱን አዙሮ ሊሄድ ካለ በሁዋላ፤

«ለመሆኑ አሀዴድ ነቀምቱ ላይ ለታጋዮቹና ለአካባቢው አዋቂዎች አንድ ኩንፈረንስ እንደሚያዘጋጅ ሰምቼ ነበር። አንቺ አትሳተፊም እንዴ?»

«ኸረ ወረቀት አቀራቢ ነኝ» አለችው።

«አውነት? ጥሩ ነዋ! በምን ርእስ?»

«ዳዴሉክ - በነፍጠኛው ላይ ያለው አይታ' በሚል ርእስ።»

«ከባድ ርእስ ነው። ተዘጋጅተኝበታል?»

«በያለሁ እንግዲህ»

«አሮሚያ ብቸል እሳተፍ ነበር።»

«አዲስ ነገር አይኖረውም። የነፍጠኛውን ድርጊቶች መቸ አጣኸውና።»

«ያንቺን አቀራረብ ባይ ደስ ይለኝ ነበር። የሚሰብ እንደሚሆን መቸም እንምታለሁ። ለመሆኑ ካንቺ ሌላ ማን ማን አለ! ሌላ ተናጋሪ?»

«ሰለሞን ዲሳሳ የዳዴሉክን ፕሮግራም ያስተዋውቃል። ኩምሳ! ወደፊት የሚመሰረተው ህዝባዊ መንግስት ምን አይነት ባህርያት እንደሚኖሩት በቀጥታ ከዳዴሉክ አላማዎች ጋር አስተሳስሮ ያቀርባል። የኩምሳ እጅግ ጥሩ ሊሆን እንደሚችል እንምታለሁ። የአሮሞ ህዝብ ከመቶ አመት በሁዋላ ራሱን ማስተዳደር መጀመሩን ማንሳቱ አይቀርም። ርእሰ ጉዳዩ ራሱ በጣም ደስ ይላል። አሊ ኢብራሂም በበኩሉ የምኒልክ የወረራ አላማዎች ላይ ተዘጋጅቶአል።»

«በርቱ እንግዲህ!»

ሀየሉምን ተሰናብታ የባህል ክፍል ባልደረቦችዋ ወደሚገኙበት ገሰገሰች። በመንገድዋ ላይ አንድ እንጉርጉሮ ወደ አእምሮዋ መጣ። የጥንትዋ ፊንፊኔ በአጤ ምኒልክ ወራሪ ሰራዊት ስትጥለቀለቅ የአካባቢው አሮሞ ገበሬዎች ያሰሙ የነበረው እንጉርጉሮ፤

Inxooxoo dhaabba tanii

Cafee gadi ilaaluun hafe

Finfinne loon geessanii

Hora obaa suun hafe

Tullou Daalatii irratti

You iin Gullalle hafe

Gafrassatti dabranii

Koraan Cabsuunis hafe

Hurufa boombii irratti

Jabbille yaasuun hafe

Bara jarri dhufani

Loon keenyas ni dhmani

Iddo Mashashaan dhufe

Birmadummaan hafe.

ትርጉሙ የሚከተለው ነበር፡-

እንጦጦ ላይ ሆኖ

ለምለሙን መስክ ወደታች ማየት ቀረ።

ከብቶቹን ፊንፊኔ ወሰዶ

ሆራ ማጠጣቱ ቀረ።

በዳለቲ ላይ

የጉለሌዎች መሰብሰብ ቀረ።

ገፈርሳ ሄዶ

አንጨት መስበሩም ቀረ።

በሁሩፊ በምባ ላይ

ጥጆችን ማገድ ቀረ።

ለዎቹ እንደመጡ

ከብቶቻችን አለቁ

መሸሻ ከመጣ ወዲህ

የኛ ነፃነት ቀረ።

እነሆ አሁን አዲስ ዘመን ሊወለድ ነው። ከእርባ ስሞንት ሰዓት በሁዋላ በአሮሚያ ምድር ላይ የነፃነት ርቶር የሚተኩስ ይመስላል። ከተተኩስ የርቶቹን ተኩስ ድምፅ የአሮሚያ ተራሮች እየተቀበሉ ማስተጋባታቸው አይቀርም ...

«ሀየሉም ... የምስራች!»

«ምስር ብዬ ... ምን ተገኘ?»

ሀውኒ ነበረች የምስራች ነጋሪዋ። ነቀምቱ በተያዘች በሰስተኛው

እለት ገና በማለፍው ካረፈበት ቤት ገብታ ነበር («ምስራች!») ያለችው። በእጅዋ ወረቀቶች ተሸክማለች። የደስታ ፀሀይ ፊትዋ ላይ እንፀባርቆአል። ሆኖም ገፅታዋን አጤኖ ብቻ ልትቆጣጠረው ባልቻለችው አስደሳች ስሜት መዋጥዋን ተረዳ። «ምን አገኝታ ይሆን?» ሲል አሰበ።

«ምስር ብዬ ሀወኒ ... ምን ተገኝ?»

«እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ታጋይ ሆንክ» አለች።

ሆኖም ግራ ተጋባ፤

«እስከዛሬ ምን ነበረሽ! ሀወኒ?»

«ያንተ ታሪክ ፀሀፊ።»

ድንጋጤ ገፁን አጠናፈረው። ትክ ብሎ ተመለከታት። እንባዋ ጉንጨዋን ባንድ አፍታ አለበሰው። ሆኖም ቃል ሳይተነፍስ ከቆየ በሁዋላ፤

«እስከ ምን እንደተሰማሽ አጫውቼኝ?» አላት።

አጫውተችው።

ታሪክ ፀሀፊነትዋን እርግፍ አድርጋ ትታ የኦሮሞን ህዝብ በቀጥታ ለማገልገል የወሰነችው ትናንት ማምሻውን ቢሆንም ስሜቱ የተፀነሰው ግን የኦሮሚያን ምድር ከረገጠችባት እለት ጀምሮ ነበር። ያን እለት የሰራ አካላትዋን የናጠ ህዝባዊ ስሜት ሲያድርባት ታወቃት። ከግንባር ቀደምቱ ታጋዮች ጋር አባይን ተሻግራ የኦሮሚያን ምድር እንደረገጠች ተንበርክካ መሬቱን ሳመች። እንባዋ መሬቱ ላይ ተንጠባጠበ። ወላጆችዋን አሰበች። በንጉሱ ስርአት ፖሊሶች ጥይት ተደብድበው የተገደሉ እምቢ ባዮች። በአሳብ ርቃ ነጉደች። ወገኖችዋንና መንደርዋን አስታወሰች። ዋቆ አባዳላ። ቡርቃ። የኦሮሞ ህዝብ። የተዋረደ ህዝብ። ለሀገሩ ባዕድ እንዲሆን የተፈረደበት ህዝብ። ለመቶ አመታት በጨቁዋኝ ገዢዎች በትር የተቀጠቀጠ ህዝብ።

በዚያች ደቂቃ የኦሮሞ ህዝብ ከልጆቹ የሚፈልገውን ተመስጣ ማሰብ ጀመረች። በሩጫ ከአለም አንደኛ መውጣት? የፕሮፌሰርነትን ማዕረግ መልበስ? በአለም የተደነቀ የታሪክ ፀሀፊነትን ካባ መከናከል? እነዚህ ሁሉ መልካም ናቸው። ለሀወኒ ግን አላጠግብ አሉዋት። የኦሮሞ ህዝብ ከዚያም ባሻገር ኑሮውን የሚኖሩለት፤ ችግሩን የሚያዳምጡለት ልጆቹን ይሻል። ከድህነቱ ይወጣ ዘንድ የሚያግዙትን ይፈልጋል። የጣፈጠ አማርኛ ስለቻሉ

ከነፍጠኛው ጉያ ስር ተሸሽገው አብረው የሚያሙትን አይሻቸውም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው ከአብራኩ ወጥተው መልሰው የሚጨቁኑትን፤ የሚዘርፉትንና የሚያዘርፉትን አይደለም። «ኅብር ይበጭቅህ እንበሳ?» የሚል ጥያቄ ይቀርብለት ዘንድ አይፈልግም። የኦሮሞ ህዝብ በማንም መባጨቅ አይሻም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው፤ ድህነቱን የሚያስወግዱ፤ ክብሩን የሚያስጠብቁ፤ ትምህርት ቤት የሚገነቡ፤ መንገድ የሚሰሩ፤ ከሊኒክ የሚያንፁ ኦሮሞዎችን ነው። ገንዘቡን እየገፈፉ ቦርጫቸውን የሚያሰፉ፤ የምድሪትዋን ሀብት እየቦጠቦጡ ጭልጥ ብለው የሚቀሩ፤ ተሸማቀው የሚያሸማቅቁትን ኦሮሞዎች አይደለም የሚሻው። የኦሮሞ ህዝብ የገነኛ ኦሮሞ ችግር የለበትም። ዝነኞችማ ሞልተውታል። ሩዋጮች፤ ጀግኖች፤ ዘፋኞች፤ የአማርኛ ባለቅኔዎች፤ ፕሮፌሰሮች ሞልተውታል። እነዚህ ሁሉ መልካም ኦሮሞዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ሊከበሩ ይገባም ይሆናል። በቀጥታ ህዝባቸውን በማገልገል የሚጠቀስላቸው ተግባር ግን ከቶ አይኖርም። የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ሲነሳ ስለአለማቀፋዊነት እየደሰኩሩ ራሳቸውን የሚያታልሉ ኦሮሞዎች አያሉ ናቸው። ሀወኒ ከኒያ መሀል መሆን እንደማትፈልግ ነበር የተረዳችው። ኦሮሚያ እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ልጆችን አጥብቃ የምትፈልግበት ወቅት መሆኑን ነበር የተገነዘበችው። የሆሎኖምን የጀግንነት ታሪክ ፅፋ ለአለም ስታቀርብ ኦሮሞዎች በሩዋጭነቱ ገናና ስም ካለው አበበ ዪቂላ ለይተው እንደማያዩዋት ነበር የተሰማት። ይህን ስታስብ የሰራ አካላትዋ ብርድ የመታው ያህል ተንዘፈዘፈ።

ትናንት ሌሊት ታዲያ ነቀምቱ ላይ ለሚካሄደው ኩንፈረንስ ዕሁፍዋን ስታዘጋጃ ስለወደፊት ጉዞዋ አጥብቃ አሰበች። የታሪክ ፀሀፊነት ስሜትዋ ጨርሶ እንደሞተ ተገነዘበች። ጥሪዋን አገኘችው። የቡርቃው አድባር የዋቆ አባዳላ እርእድ አንቀጥቅጥ ዲስኩር ወደ ጆሮዋ እየመጣ ተጥለቀለቀ። ኦሮሚያ አዲሱን ጉዞዋን በምትቀድስበት በዚህ ጊዜ ከአንድ ህዝባዊ አላማ ካለው ኦሮሞ የሚጠበቀው ተግባር ወለል ብሎ ታያት። ያለማመንታት - ወሰነች። የግለሰብንም ሆነ የድርጅትን የትግል ታሪክ ለመሰብሰብ የምታደርገው ጥረት እውነተኛ ናላትዋ እንዳልሆነ በጥብቅ ተረዳች። ኦሮሚያን በሚመለከት ቀጥተኛ ጉዳይ ላይ መሳተፍ ቀዳሚ አላማዋ ሊሆን እንደሚገባው አመነች።

ይህንኑ አጫውተችው - ለሆሎኖም።

በጋላ ስማት ነበር የምትናገረው። ሆኖም በጥሞና አዳምጦአት ሊያበቃ፤

«ትክክለኛ፤ ጤናማና በግሌ ስፈልገው የነበረ ውሳኔ ላይ ነው

የደረሰሽው!» ሲል በሞቀ ስሜት አበረታታት። እውነተኛና ቅን መሆንን ጭምር ነገራት። ጥንካሬዋ ደረጃ በደረጃ መታየቱ ራሱ እውነተኛነትን እንደሚያሳይ አረጋግጠላት። ከዚህ በላይ ግን አልቀጠለም። ሀወኒ የኩንፈረንሱ ሰአት ደረሰባት። ቀሪውን ማምሻውን እንደሚጨዋው ተነጋግረው በቀጠሮ ተለያዩ።

... ሀወኒ ወደ አዳራሽ በረረች።

በረረች እንደ ኦሮሚያ ወፎች። ነፃ አእዋፋት... ዘማሪዎች... ንፁህ ልብ ያላቸው ውብ ዘማሪ አእዋፍት...

* * *

ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በሰአቱ ተገኝተዋል። የነቀምቴ ማዘጋጃ ቤት የሰብሰባ አዳራሽ አልጠበባቸውም። ተሰብሳቢዎቹ በሙሉ ኦሮሞዎች ናቸው። አብዛኞቹ የነቀምቴ ከተማ ነዋሪዎች ሲሆኑ ጥቂት የዳዴአኦ ታጋዮችም አሉ።

ኩንፈረንሱ በሰአቱ ተጀመረ ...

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስት ቀን ኘርግራም ማስተዋወቅ ጀመረ። የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር ይከፍታል። ከዚያም ከምሳ በፊት ባለው ጊዜ የዳዴአኦ ማእከላዊ ኩሚቴ አባል የሆነው ሰለሞን ዲሳለ የድርጅቱን ኘርግራም ያስተዋውቃል። ከምሳ በሁዋላ ታጋይ ሀወኒ ዋቆ «ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ» በሚል ርእስ እንደ ዝግጅት ይኖራታል። በነጋታው በተመሳሳይ መልኩ ከምሳ በፊትና ከምሳ በሁዋላ «የኢህአዴግን ቀጣይ ጉዞና የምኒልክ ወረራዎች አላማ ላይ የድርጅቱ ሁለት የማእከላዊ ኩሚቴ አባላት ንግግር ያደርጋሉ። ተሰብሳቢው በማንኛውም ጉዳይ ላይ የመጠየቅ ሙሉ መብት አለው። ሶስተኛው አለት የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር የሚዘጋበትና የባህል ትርኢት የሚታይበት ይሆናል።

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስቱን ቀን ኘርግራም አስተዋውቆ ሲያበቃ የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ የመግቢያ ንግግር ያደርግ ዘንድ ወደ መድረክ ጋበዘው።

ዝግጅቶች በተያዘላቸው ኘርግራም ቀጠሉ ...

የማሰዳው ኘርግራም ተጠናቆ የተሲያቱ ተጀመረ። ሀወኒ መድረክ ላይ መቅረቡ አላስጨነቃትም። ከመምህርትነት ሙያዋ በቂ የመድረክ ልምድ ቀስማለች። ይልቁን ኦሮሞዎች ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ ለመነጋገር በግልፅ በተሰበሰቡበት በዚህ አጋጣሚ ተሳታፊ መሆን መቻልዋ የፈጠረባትን የደስታ

ስሜት መቁዋቁዋም ነበር ያቃታት።

የኦሮሞን ህዝብ በቀጥታ ማገልገል መጀመርዋን ደግማ ደጋግማ እያሰበች እንደመባነን ያደርጋታል።

አኖሌን ጭምር መልሳ መላልሳ አሰበችው። «ምነው አባነቤ በኖረ» ብላ ተመኘች። በኦሮሞ ጥያቄ ላይ ተመሳሳይ አመለካከት እንደሚኖራቸው ትገምታለች። በዋቆ አባዱላና በአይበገሬው የቡርቃ ህዝብ መካከል ተኩትኩተው በማደጋቸው የዚያን ጀግና ህዝብ በራስ የመተማመን ባህል መውረስ መቻላቸው ይሰማታል።

ሰአቱ ቀረበ...

«እንግባ!» አላት ሰለሞን።

ተያይዘው ወደ መድረክ ወጡ። ከሺህ በላይ ሰዎች። የኦሮሚያ ምድር ሰዎች። ከሁለት ሺህ በላይ አይኖች። ከመቶ አመት በሁዋላ ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ በነፃነት ለመነጋገር የተሰባሰቡ ኦሮሞዎች...

ሰለሞን ስለቀጣዩ አጀንዳ ካስተዋወቀ በሁዋላ ማይክራፎንን ወደ ሀወኒ ገፋው። ሞከረችው! ይሰራል። አላምሮ ይሰራል።

የተመሰገነ የኦሮምኛ ቁዋንቁዋ በውብ ድምፅ ይፈስ ጀመር - እንደ ዋቢሸበሌ ወንዝ...

«ውድ ወገኖቼ ... እንኩዋን ለዚህ አበቃን!»

የሀወኒ በራስ የመተማመን ስሜት ገና ከንግግርዋ ጅማራ ተንፀባረቀ!

«የተሰጠኝ ርእስ ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ስርአት ላይ ያለው እይታ የሚል ነው። ትናንት ማታ እንዳንድ አስፈላጊ ነጥቦችን ለማስታወስ ብዬ ማስታወሻ ስይገዝ ስሜቴን መቆጣጠር ስላቃተኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ። የሀያ ዘጠኝ አመት ሰው ነኝ። በዚህ እድሜዬ እንደትናንት ማምሺያ ስሜታዊ የሆነኩበት እንድም እላት አልነበረም»

አይኖችዋ በእንባ ቢሞሉም ስሜትዋን እንደምንም ገድባ ቀጠለች!

«...አቦ ሮባን ስንቶቻችሁ ታውቁዋቸዋላችሁ?»

ይህን ብላ በአዳራሽ የሞላውን ህዝብ ከዳር እዳር ቃኘች። ድምፅ አልነበረም። ብዙዎች ይተያዩ ገቡ።

ሀወኒ ፈገግ አለች - ውብ ፈገግታ።

ድምፅዎ እየገባና እየተዋበ መጣ...

«... ደህና! ስለ አርሲው ሮባ ዳዲ ትንቢት ቀስ ብዩ እገልጻለሁ። እኔና እናንተ እርሞዎች ነን። እኔ የአርሲ እርሞ። እናንተ ደግሞ (ሁላችሁም ላትሆኑ ትችላላችሁ) አብዛኞቻችሁ የወለጋ እርሞዎች ናችሁ። ነፍጠኞች ባለፉት ዘመናት ሁሉ ከፋፍለው ገዝተውናል፤ ከፋፍለው ዘርፈውናል፤ ከፋፍለው ገድለውናል፤ ከፋፍለው ለብእናችንን ሊያጠፉ ሞክረዋል።

እናንተ የወለጋ እርሞዎች፤ በአጋጣሚ የታሪክ ሰው ነኝና ታሪካችሁን ላስታውሳችሁ። የኔና የናንተ አባቶች፤ (ጥንት ማለቱ ነው) አዳ ነቤ በተባለች ቦታ አብረው ይኖሩ ነበር። አዳ ነቤ ግን ጠበቃቸው። ስለዚህ ሰፊ ምድር ፍለጋ ወደተለያዩ አቅጣጫ ሊገቡ ወሰኑ። የሚሄዱበትን አቅጣጫ ለማወቅም እጣ ጣለ። የሚጫ ልጆች እድል ወደ ዛሬዋ ወለጋ ሆነ። ቱለማዎች በእጣው መሰረት ወደ አዋሽ በላይ ነጉዱ። የኔ አባቶች ደግሞ አርሲና ባሌ ቀሩ። እነዚህ አባቶቻችን ለገቡ ሲሰናዱ ተላቅለው ነበር። ተማምለውም ነበር። የተማማሉት፤ ላይረሳሉ፤ ላይከዳዱ፤ ላይከፋፈሉ፤ ርስበራስ ላይዋጉ ነበር። ምክንያቱም ይህ ታሪክ በተፈፀመበት ዘመን ምድር ሰፊ ነበረች። ዛሬ ግን ጠባላች። በተፈፀመበት ዘመን ምድር ሰፊ ነበረች። ዛሬ ግን ጠባላች። የገቡዋልው እርሞ የጭላሎውን በተላሉ ያገኘዋል። ደምቢዶሉ የገቡዋልው እርሞ የጭላሎውን በተላሉ ያገኘዋል። ለዚህ ነው ዛሬ ግንባር የተወራው በእንድ አዳር አካይ ይደርሳል። ለዚህ ነው ዛሬ ግንባር ለግንባር ተገናኝተን በራሳችን ጉዳይ ላይ መነጋገር መቻላችን። እንድ የምንሆንበት ጊዜም ቀርቦአል። ምስጋና ለዋቃዩና ለህዝባዊው ትግል። በግንግሬ መግቢያ እንኩዋን ለዚህ አበቃን! ማለቱ ለዚህ ነው።»

የመድፍ ተኩስ የመሰለ ጭብጨባ አዳራሽ ውስጥ አስገመገመ!

ሀውኒ ቀጠለች፤

«... ወደ ተሰጠኝ ርእስ በቀጥታ ከመዝለቂ በፊት በአፈታሪክና በሰነድ ደረጃ ያለ ታሪካችንን ቀንጨብጨብ ማድረግ እሻለሁ። ስለእርሞ ህዝብ አመጣጥ በተለያዩ ጊዜያት እንደ አሸዋ የበዙ መላምቶች ተነግረዋል። በዕሁፍም ሰፍረዋል። አብዛኛው በጥላቻና በንቀት የተሞላ ነው። እነዚያን ሁዋላ የምናያቸው ሆኖ የእርሞ ህዝብ ግን በሺህ ለሚቆጠሩ ዘመናት በምስራቅ አፍሪካ የኖረ ህዝብ መሆኑን በጥቅሉ ማስቀመጥ ይገባል። እንዲያውም አንዳንድ ታሪክ ፀሀፍት እርሞ ጥንታዊ ዝርያና አንጋፋ ተወላጅ መሆኑን፤ ምናልባትም ለበርካታዎቹ የምስራቅ አፍሪካ ህዝቦች የዘር ግንድ ነው ሲሉ ያረጋግጣሉ።

እርሞዎች በዋቢ ሸበሌና በጃባ ወንዝ መካከል ቤናዲር በተባለ አውራጃ ለአያሌ አመታት መኖራቸው በእርሞ አፈታሪክ ይነገራል። በዚያ ቀይታቸው ባንቱ ከሚባል ነገድና ከሶማሌዎች ከፍተኛ ጥቃት ይሰነዘርባቸው ነበር። በአካባቢው የሚደርሰባቸው ጥቃት ሲበረታ ደግሞ ወላቡ ወይም አሁን መዳወላቡ ወደምትባለው ውብ ምድር አልፈው አያሌ አመታትን በአካባቢው አሳልፈዋል። በአስረኛው መቶ ክፍለ ዘመን እርሞዎች አብያ፤ ሀዲ፤ ዳዲ በሚባሉ የባሌ ወረዳዎች ላይ ይኖሩ እንደነበር የሚገልፁ ማስረጃዎችም አሉ። ይህም ዘመን ለአቢሲኒያዎች የዛጉዬ ዘመን መንግስት ይመስለኛል። ዛሬ የክፍለሀገር ወይም የጉሳ መጠሪያ ሆነው የሚታወቁት እንደ ክረዩ፤ ወሎ፤ ቱለማ፤ ሜጫ፤ በጠቀስኩት አካባቢ የተወለዱ የእርሞ አያቶች ናቸው። ራያ፤ ቤቶን፤ ኢቱን የተባሉት ልጆችን የወለደው ደግሞ ክረዩ ነው - እያንቱን አግብቶ። ቱለማም አልኮን አግብቶ አብቱን፤ ዳጭን፤ ሶዶን ወልዶአል። ሰወቅቱ ፈረሰኞች የነበሩት ጀግኖች አያቶቻችን ዛሬ የሰፈሩባቸውን ቦታዎች ሁሉ የሞሉት ኑሮአቸው ሰላማዊ ስለነበር ነው። የአያቶቻችን የእኩዋኑዋር ስርአት ዛሬ ከፖለቲከኞች አንደበት ሁሉ እንደማይጠፋው ቃል 'ዴሞክራሲያዊ' ነበር። እርሞዎች በስልጣን ፍለጋ መነሻ ርስበራስ የተገዳደሉበት እንድም ዘመን አልነበረም። ዛሬም እንዲኖር አንሻም!»

እንደገና አዳራሹ በጭብጨባ ተነቃነቀ።

ሀውኒ ግማሽ ሰአት ያህል በእርሞ ህዝብ ታሪክ፤ ባህል፤ የአስተዳደር ስርአት ላይ ማብራሪያ ከሰጠች በሁዋላ ወደ ተሰጣት ዋነኛ ርእስ ጉዳይ ዘለቀች።

በነፍጠኞች የዘወትር አጀንዳ ነበር ንግግርዋን የጀመረችው። «ኢትዮጵያዊነት» ኢትዮጵያዊነት በተባለው ካፖርት ስር ስለተሸገው አመለካከት በስፋት ተነተነች። ከኢትዮጵያዊነት በፊት የብሄረሰቡን ስም የሚያነሳውን ሁሉ «ጠባብ፤ ጉጠኛ፤ ዘረኛ» የሚል ስያሜ ስለሚያከናውኑበት ምክንያት ጭምር አብራራች።

«ይሁን እንጂ እኛ እርሞዎች» አለች ሀውኒ «ዘረኞችና ጉጠኞች አይደለንም። በርግጥ እንደ አመለካከት ጠባብነት ሊከሰት ይችላል። ይህ ባህርያዊ ነው። በቅድሚያ መነሳት ያለበት ግን 'ጠባብነት' መከሰት የለበትም የሚለው ሳይሆን 'ጠባብነት' እንዴት ተከሰተ? የሚለው ነው ሊሆን የሚገባው። ጠባብነትን የፈጠርነው እኛ እርሞዎች አይደለንም። ጠባብነት ተፈጥሮአዊ አይደለም። በጋራ በምንኖርባት በዚህች የምስራቅ አፍሪካ ምድር የዘር ልዩነትና የብሄር ጭቆናን ያመጣው የነፍጠኛው ስርአት ነው።

አብነቶችን አንስተን በዝርዝር እያየን መሄድ እንችላለን።

የነፍጠኛው ስርአት አገልጋይ የነበሩት አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ የሚባሉ አንድ ትምህርተኛ አሉ። ዛሬ በህይወት ያሉ የአማራው ገዢ መደብ አባላት ባለንበት ዘመን ጭምር እኒህን ሰው ያደንቁዋቸዋል። በአርአያነት ይጠቅሱዋቸዋል። እኒህ «ሰመጥር» ሰው ባዘጋጁት የአማርኛ መዝገበ ቃላት «ጋላ» የሚለው ቃል እርሞን ወክሎ ገብቶአል። በነጭ ወረቀት ላይ ሰፍሮ የሚገኘውን ላንብብላችሁ «ጋላ - የማራ ጠላት፤ ደመኛ፤ በግና ተኩላ፤ አማራና ጋላ፤ ጋሌ በማለት ፈንታ ጋላን ገድሎ ምነው ገለሌ ማለት ነበር» ይላል። ወገኖቹ፤ ሁላችንም እንደሚገባን አርሞ ራሱን ጋላ ብሎ ጠርቶ አያውቅም። ሲያሜው የባእድ ነው። ማንም ቢሆን አርሞ ራሱን «ጋላ» ብሎ የተጠቀመበትን ጊዜና ዘመን በማስረጃም ሆነ በአፈታሪክ ደረጃ ሊያቀርብ አይቻለውም። ይህን ቃል ነፍጠኞች ራሳቸው የፈጠሩት የኛ ያልሆነ ስያሜ ነው። የእኔ ስም ሀውኒ ነው። ማንም መጥቶ «ሀና» ቢለኝ የኔ ባለመሆኑ ይኩሰኩሰኛል። ስለዚህ አልቀበለውም።»

ምንነቱ ያልታወቀ ማጉረምረምና ሳቅ አዳራሹን ሞላው። ሀውኒ ቀጠለች።

«... አለቃ ኪዳነ ወልድ ባዘጋጁት መዝገበ ቃላት 'ጋላን ገድሎ ምነው - ገለሌ ማለት ነበር' ሲሉ አነረዋል። 'ጋላን መገደል' ለምን አስፈለገ? ቁም ነገሩ እዚህ ላይ ነው ያለው። የአርሞ ህዝብ ከወራሪው የምኒልክ ሰራዊት ጋር ባደረገው ውጊያ በአይበገራነት ስለተጋደለና አልንበረከክ ብሎ ከባድ ጭንቀት አሳድሮባቸው ስለነበር ነው አለንበት ዘመን ድረስ ጥላቻቸውና ርግማናቸው የተከተለን። በወቅቱ በተደረገው እልህ አስጨራሽ ትግል አርሞዎች ተሸንፈዋል። የታገሉትና የተፋለሙት ሲወለዱ ጀምሮ ሊኖራቸው የሚገባውን መብት ላለማጣት ነበር። ዳሩ አያቶቻችን ራሳቸውን የሚገባውን መብት ላለማጣት ነበር። ዳሩ አያቶቻችን ራሳቸውን የሚከላከሉበት ዘመናዊ መሳሪያ አልነበራቸውም። የአማራ ገዢዎች ደግሞ በእንግሊዝና በፈረንሳይ መንግስታት ይረዱ ነበር። ክርስትናን የማስፋፋት አላማ የነበራቸው አውሮፖውያን የአርሞ ህዝብ የሚጨፈጨፍበትን ዘመናዊ መሳሪያ በገፍ አቅርበዋል።

አለቃ ኪዳነ ወልድ እርሞና አማራን በግና ተኩላ ብለው በምሳሌ አቅርበዋል። የርሳቸው አመለካከት ተሸካሚዎች ደግሞ ዛሬ ሁኔታዎች እንደቀድሞው መቀጠል አለመቻላቸውን ሲረዱ 'ተዋልደናልና ያለፈውን አታንሱ' ይሉናል። መዋለድ ሌላ፤ ታሪክን ማወቅና መብትን ማስከበር ደግሞ ሌላ። አጀንዳው የመዋለድና ያለመዋለድ ጉዳይ አይደለም። አዎን ተዋልደናል። በጋብቻ ስም ግን ነፍጠኛው የፈፀመውን ግፍ እንዳናነሳ መሞከር አደገኛ ነው።

«ዳዴአኦ ህዝብና ህዝብን የሚጋጨት ግብ የለውም። ነፍጠኞች በእርሞ ህዝብ ላይ ገደብ የሌለው ግፍ ፈፀመዋል። ይህ ሀቅ ነው። ይህን ሀቅ መክድ አይቻልም። ለማድበስበስ መሞከሩን ግብዝነት ነው። ሀቁን አውቆና አምኖ ተከባብሮ አብሮ መኖር ብቻ ነው መፍትሄው።

ጉንደር ሳለሁ አንድ የሚገርም ሁኔታ ጥያቄን ነበር። በአንድ ሆቴል ውስጥ ምሳ ላይ ሆኜ ይመስለኛል አጠገቡ ተቀምጠው የነበሩ እንግዶች በወሬያቸው መካከል 'ባጫ' የሚለው ስም ስድብ እንደሚመስል ሲያውሩ ሰማሁ። በወቅቱ በሰዎቹ ከልብ አዘነክ። ባዶ ትምህርተኞች አሉም አላዋቂዎች እንደሆኑ ግልፅ ነበር። ደካሞች ይህን መሰል ነገር ሲናገሩ ብናደምጥ አያውቁምና ልናስተምራቸው ይገባል። መማር የማይፈልጉ ከሆነና በትምህርት የሚያብጡ ከሆነ ደግሞ ደብረብርሀን አካባቢ ሽናባቸው የሚባል አሳፋሪ የለው ስም መሆኑን ገልፀን እንደመንገዳችንን ደግሞ 'ባጫ' የሚለው ስም ለእርሞዎች እጅግ ውብ ስም እንደሆነ አጫውተናቸው ማለፍ ይገባናል። ይህን በመፈፀም ፈንታ ለልጄ 'ከራባቸው የሚል ስም የሚያወጣ እርሞ፤ በድን ነው፤ መት ነው፤' ጭብጨባው አዳራሹን ደበላሰቀው። ሀውኒ ቀጠለች።

«ዳዴአኦ የብሄር ጭቆና መኖሩን ሲያምን አፍአዊ አይደለም። ደርግ እንደፈፀመው እርምጃ ቁዋንቁዋ በራዲዮ በመልቀቅ ብቻ የአርሞን ህዝብ መብት መጠበቅ አይቻልም። የአርሞ ህዝብ ቋንቋው በፊደሉ ባለመነገሩ አይደለም የተበደለው። በቋንቋው ያሸውን አለመናገሩ ነው ዋነኛ ችግሩ። በአርሞኛ እንማር፤ በአርሞኛ እንዳኝ ነው ጥያቄያችን። ባህልና መብታችን ይከበር፤ ራሳችንን እናስተዳድር ነው ጥያቄያችን። ባለፉት ዘመናት አማርኛ መናገር ለሚቸግረው አንድ እርሞ ግመድ አፍ የሚል ስያሜ ያሸነሙት ነበር - ነፍጠኞች። እስኪ እነርሱ እርሞኛ ይናገሩና ይሞክሩት። አማርኛ ማወቅ እንደ አውቀት ተቆጥሮ ባለፉት ዘመናት ሁሉ አፈር ድሜ በልተናል። እድለኛ የተባልን ጥቂቶችም ቁዋንቁዋውን እንደምንም ለመድን። አማርኛ ሊያገለግለን የቻለው ግን እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነበር። ሰባተኛ ክፍል ላይ ተሸመድምዶ ወገቡን ይዞ ለእንግሊዝኛ አስረከበን። ያን ጊዜ ታዲያ ኢትዮጵያ በምትባለው ሀገር የምንኖር ብሄር ብሄረሰቦች ሁሉ ለእንግሊዝኛው ግመድ አፍ ሆነን።»

ድንገተኛ ሳቅ አዳራሹን አነቃነቀው።

ሀውኒ ቀጠለች።

«የአርሞ ህዝብ የራሱን እድል እስከመገንጠል ድረስ በራሱ ይወስናል' ሲባል 'ከእርምጃ ተሞሎ ሁለተኛ ቁዋንቁዋችን ምን ይሁን?»

ቢባል ጭምር ያሻንን መወሰን እንደምንችል መረዳት አለብን። ምናልባት እውቀትን ለማሻሻል የተሻለ እቅም ያለውን እንግሊዝኛን ልንመርጥ እንችል ይሆናል። እዚህ ድረስና ከዚህም በላይ ሙሉ መብት ይኖረናል።

ዳዴኦኦ - ለህዝቦች ያልተገደበ ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብት እንዲሰጥ ይታገላል ስንል የሌሎችን ሕዝቦች መብት እያፈነ አለመሆኑን ግን በጥንቃቄ መገንዘብ ይገባናል። ምክንያቱም ጊዜው የበቀል አይደለም። ሌላው ቀርቶ በክልላችን የሚኖሩ አሮሞ ያልሆኑ ወንድሞቻችን በአሮሞኛ ይናገሩ ዘንድ ልናስገድዳቸው አይገባም። የነፍጠኛው ስርአት እኛን አማርኛ እንድንናገር አስገድዶናል። ያንን በግልባጫ መፈፀም አይጠበቅብንም። ያንን ከፈፀምን በቀል ነው። የአሮሞ ህዝብ ደግሞ ብቀላ ባህሉ አይደለም። ከጭቁኑ ያማራ ህዝብ ጋርም ጠብ የለንም። ነፍጠኝነት ስርአት ነው። ቅድም እንደገለፅኩት 'አሮሞ' የሚል ስማችንን 'ጋላ' በሚለው ተክቶ የሚናገር አንድ ማስተካከያ ሻጭ አማራ ቢገጥመን ነፍጠኛን ልንለው ከቶ አይገባንም። ያ ሰው አላወቁ ብቻነው። ከስርአቱ መወገድ ጋር በሂደት የሚጠፋ ብጥስጣሽ አመለካከቶች ስሜታዊ ሊያደርጉን አይገባም።

ሀወኒ አምቦ ውሀ ተጉንጭታ ንግግርዋን አራዘመች፤

«... የነፍጠኞች ትምክህት መገለጫው አያሌ ነው። በአንድ ወቅት አልንበረከክ ብሎ ቁምስቅል ያሳያቸውን ደግና የአሮሞ ህዝብ ለማጥላላትና ስም ለማጥፋት ብዙ ተናግረዋል፤ ፅፈዋል። ጥቂቶቹን ለመጥቀስ የአሮሞ ህዝብ በ14ኛው ክፍለዘመን ከሊሲያ እንደፈለሰ፤ ከዚያም ማዳጋስካር ላይ እንዳረፈ፤ ከማዳጋስካር ደግሞ በሞምባሳ በኩል አሁን ኢትዮጵያ ወደምትባለው አካባቢ መምጣቱን የነፍጠኛው ስርአት ደብተራዎች ፅፈዋል። ይህ አሮሞን መጤና ባእድ ለማድረግ የሚደረግ ጥረት ነው።

«... የአማራ ገዢ መደብ 'ምሁራን' እኛን ጋላ፤ ጨካኝ፤ ተኩላ፤ ጭፍራ፤ አረመኔ፤ ከባህር የወጣ፤ ብለውን ሲያበቁ፤ ራሳቸውን ደግሞ አማራ፤ አምሀራ፤ የተመረጠ፤ ነፃነት ያለው ህዝብ፤ ሀራ - ሀር - ጨዋ፤ ነፃነት ያለው ወገን - እሸናፊ - ድልነሽ - ዋና አለቃ ሲሉ በመዝገብ ቃላታቸው ገልፀውታል። ይህ የምላችሁ በነጭ ወረቀት ላይ የታተመ ነው። እነዚህ ሰዎች አምባገነን ብቻ ሳይሆኑ ቂሎችም ነበሩ። ትምክህታቸውን በሚመስል መንገድ ማንፀባረቅ እንክዋ አልቻሉበትም። እዚህ ላይ ለያይተን ማየት የሚገባን ቁም ነገር የአማራው ገዢ መደብ ለአማራው ጭቁን ህዝብ የቆመ እንዳልነበር ነው። የነፍጠኛው

ስርአት ገዢዎች የጠጅ ቤት አግዳሚ ወንበር ላይ ተደርድረው፤ ጠመንቻቸውን እየወለወሉ 'አማራ - ሀራ - ሀር - አም - ሀም - ሀራ - ሲሉ ነው እድሜያቸውን የገፋት።»

ግማሽ ሰአት የአረፍት ጊዜ ተሰጠ።

በአረፍት ሰአት የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ሀወኒን ከበው አድናቆታቸውንና ምስጋናቸውን ያጉርፋላት ጀመር።

«በአሮሞነታችን ክብር እንዲሰማን አደረግሽ» የሚሉ አስተያየቶችን ጭምር አዳመጠች። ይህን መሰሉ ፖለቲካዊ ትንታኔ በመፅሀፍ መልክ ተዘጋጅቶ ለአሮሞ ህዝብ ሁሉ ቢዳረስ ጠቃሚ አስተዋፅኦ እንደሚያበረክት ጭምር ገለፅላት፤

ከአረፍት በሁዋላ ሀወኒ ካቆመችበት ቀጠለች፤

«እኛ የዳዴኦኦ - ሊህአዲግ አባላት አማራ ጨዋ አይደለም፤ ጽግና አይደለም የሚል እምነት የለንም። አማራ ጀግናና ጨዋ ህዝብ ነው። የዚህ የዘፈን ካሉት ሲገለበጥ ግን አሮሞን 'ጨካኝ፤ አረመኔ' እያለ ማዜም የለበትም ነው የኛ ጠንካራ እምነት።»

ጭብጨባው ከዳር እዳር አስተጋባ።

«የነፍጠኛው ስርአት አራማጆች የአሮሞን ህዝብ ከጭቁኑ የአማራ ህዝብ ለማጋጨት በአያሌው ጥረዋል። ምክንያታቸው በጣም ግልፅ ነው። ጭቁኑ የአማራው ገበሬ ከአሮሞ ህዝብ ጋር ካልተጋጨ የነፍጠኛው ስርአት ሀይል ያጣል። አይበገሬውን የአሮሞ ህዝብ ለመቀጥቀጥ መሳሪያ የሚያደርጉት ከአሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ሀይወት የሚገፋውን ምስኪን የአማራ ህዝብ ነው። የኛን ሀይል ለመቁዋቁዋም የአማራውን ገበሬ በባዶ ትምክህት ሰማይ ጥግ ሊሰቅሉት ጥረዋል። በአሮሞ ላይ የበላይነት ስሜት ያድርበት ዘንድ በሀይማኖቱ በኩል ሳይቀር ሰበካ ያካሂዱ ነበር። ዛሬ በጥንቃቄ ልናጤነው የሚገባን ጉዳይ ቢኖር ታዲያ፤ ነፍጠኞች ለቀበሩት አሳሳች መርዝ መጠቀሚያ እንዳንሆን ነው። ጭቁኑ አማራ ትምክህተኛ ገዢዎች የቀበሩትን የተንኩል መርዝ እንዲገነዘብ ማድረግ አለብን። ያን ጊዜ አጋራችን ይሆናል። ይህን የምላችሁ በሚቀጥሉት አመታት ሳይሆን ወራት ውስጥ ደርግ ወድቆ የአሮሚያ ህዝብ ራሱን በራሱ ማስተዳደር እንደሚጀምር ስለማምን ነው።

«...ትምክህተኞች ለይጣናዊ ባህርይ የተላበሱ እኩዮች ስለሆኑ በነርሱ የንቀትና የጥላቻ ዝባዝንኬ እየተገፋን የአሮሞን ህዝብ ጥቅም በሚጉዳ አፍራሽ መንገድ እንዳንገዝ መምከር እሻለሁ። ከንግዲህ ነፍጠኞች ከፃፉት በላይ ሊናገሩ እንደማይችሉ ከወዲሁ ማመን

አለብን። ምናልባት በ«ራዕዩ ማደጃ» ያለፈሩትን ብቻ ባላቸው የትምክህተኞችን መረን የለቀቀና የከረፋ አመለካከት በቅጡ መገንዘብ ያስችላችሁታል። የአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ማርያም የታያት ራዕይ ብላ በ1960 ባላተመችው በዚህ መፅሀፍ 'ያንዱ ነፍስ፣ በአንዱ ላይ ሲወድቅ አየሁ። እኔም ምንድን ናቸው?' ብዬ ልጀን (አየሱስን) ጠየቅሁት። እርሱም 'አራስ መርገም! ደንቆሮ! እስላም! ጋላ! ሻንቅላ! ፈላሻ! ናቸው። ፈረስ! አህያና ግመልን በወሲብ የሚገናኙ... እያለ ይቀጥላል...»

አዳራሹ በድንገተኛ ድንጋጤ ተመታ።

የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ጆሮአቸውን የተጠራጠሩ ያህል እየተዘዋወሩ ርስበራስ ይታያዩ ያዙ። የሰሙትን ባለማመን ወይም 'የት ነው ያለነው?' በሚል ስሜት ግራ የተጋቡ ገፅታዎች ታዩ። 'ትምክህተኞች በአሮሞ ላይ ያላቸው ጥላቻና ንቀት ይህን ያህል የገፋ ኖሮአልን?' የሚል ጥያቄ በተሰባሳቢዎቹ ገፅታ ላይ እረብበ በግልፅ ተስተዋለ።

ሀውኒ ረገብ ባለ ድምፅ ቀጠለች!

«... ትምክህተኞች እነዚህ ናቸው። ተራ መሀይሞችም ናቸው። የአለም ክርስቲያኖች ሁሉ የሚቀበሉትን ቃል እንኩዋ ማክበር አልቻለም። እየሱስ ክርስቶስ እንደነበሩ ዘቅጠ አሮሞን የሚለድብ አድርገው አዩት። የአምላካችን ልጅ የሚለትን መሲህ ከነርሱ ጋር የጠጅ ቤት ወንበር ላይ እንረው 'አማራ - ሀራ - ሀር - ሀም - የሚለውን ዜማ ሊያዘፍኑት ሞክሩ። መፅሀፍ ቅዱሳቸውን ወርውረው ሌላ የጥንቆላ ቃል መጻፍ ጀመሩ። አሮሞን የሚንቅ እየሱስ ፈጠሩ። ጣኦት አመለከ። መልሰው ግን እኛን 'ሀይማኖት የለሽ ሊሉን ይሞክራሉ። የነርሱ አምላክ ማነው? እየሱስ? እግዚአብሔር? አይደለም! የነርሱ አምላክ ትምክህታቸው ነው። የባዶ ትምክህታቸው መድረሻ ደግሞ ሄዶ ሄዶ አሮሞን ለይቶ የሚንቅ! አማራን ለይቶ በሚያክብር እየሱስ በመፍጠር ተጠናቀቀ። ይህ ሀቅ ነው።

ይህ ሀቅ ግን መሀይምነት እንጂ ሌላ ስም ሊሰጠው አይችልም። እኔ በግሌ ትምክህትን ራሱ በሁለት እከፍለዋለሁ። ደንቆሮ ትምክህተኞችና የሰለጠኑ ትምክህተኞች። ጥሉብን ለመቶ አመታት በደንቆሮ ትምክህተኞች ጠመንጃ ስር ወደቅን። ምንም እንኩዋ የትምክህት ጥሩ ባይኖረውም! ዛሬ አሮሚያ ነፃነትዋን ስትቀዳጅ ከደንቆሮዎቹ ትምክህተኞች የምትረከበው በሺህዎች የሚቆጠሩ አረቂ ቤቶችን መሆኑ ሲታሰብ ከልብ ያላዝናል። ያንበግበናል። ይህ በአሮሞዎች ላይ ብቻ የደረሰ በደል አይደለም።

ጉዳም ብትሄዱም የአማራው ገበሬ ከአሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ሀይወት ሲገፋ ነው የምታገኙት። ትግራይ ደሞ የከፋ ሁኔታ ታያላችሁ። የትግራይና የአማራ ህዝብ ከነፍጠኛው ያገኙት ገፅ በረከት ቢኖር 'ሰው' መሆናቸው ስለታመነላቸው ብቻ ነው። በተቀረ ሌላው ሁሉ ያው ነው። ዛሬ በጋራ የምንታገለውና መታገል ያለብንም ለዚህ ነው።

ወረቆቶችዋን ስታገለባብጥ ቆይታ፤ ደሞ ቀጠለች!

«...ምኒልክና የነፍጠኞቹ ስርአት የአሮሞን ህዝብ ብቻ ሳይሆን የደቡብ ህዝቦች ወገኖቻችን ላይ ጭምር የከፋና የመረረ በደል አድርሰዋል። የወላይታ ህዝብ በማንነቱና በባህሉ የሚከራ ህዝብ ነበር። ምንም እንኩዋ በወቅቱ በነበረው የጦና አገዛዝ 'ፍትሀዊ አስተዳደር' ነበር ለማለት ባንደናርም የወላይታ ህዝብ በራሱ ሰው መተዳደር መቻሉ አብይ ትርጉም ነበረው። ቢያንሰ ህዝቡ በማንነቱ አያባርም ነበር። መቼም የወላይታ መሬት ለም መሆኑ ይታወቃል። ህዝቡ ጃግና ቅን ነው። ወላይታዎች በአካባቢው ገናና ነበሩ። በወቅቱ ምኒልክ ወላይታን ሲወር በህዝቡ ላይ የፈፀመው ግፍ በአይነቱ እጅግ አስቃቂ ነበር ሊባል ይችላል። ጉጆ ያቃጥሉ ነበር። የማረኩትን ሰው ሁሉ አርደዋል። ህዝቡን ጨፍጭፈው ሲያበቁ እንስሳትን ይወርሱ ነበር። ጦና በተማረከበት ውጊያ ብቻ 18ሺህ እንስሳት ከህዝብ መዘረፉ ተመዝግቦአል። የወላይታ ህዝብ የተበገረው ዘመናዊ ጠመንጃ ከታጠቁ ወራሪዎች ጋር በተራ ጦር በመግጠሙ እንጂ የህልውናው መሰረት የሆነውን ራሱን የማስተዳደር መብቱን ለማስከበር ህዝቡ እጅግ ከባድ መስዋእትነትን ነበር የከፈለው። ነፍጠኞች በጃግናው የወላይታ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ በከብት ዘረፋና በገደላ ብቻ አላበቃም። ሁለት ሺህ ያህል የወላይታ ወጣቶችን ከየጉጆአቸው መንቅረው እያወጡ በባርነት ሸጠዋቸዋል። ይህ ድርጊት የጥንት ታሪክ ተብሎ የሚተው አይደለም። በዛሬው የወላይታ ህዝብ አመለካከት ላይ ከባድ ተፅእኖ ማሳደሩ መታሰብና መነገር አለበት። በብሄረሰቡ አባላት ላይ ማንነትን የመሸሸ ዝንባሌ የሚታየው የነፍጠኞች ስርአት በፈፀሙት መረን የለቀቀ ግፍና የሰነ ልቦና ጦርነት ምክንያት ነው። ነፍጠኞች፣ ዘርፈውና ገድለው ወደ መጡበት ቢመለሱ ደግ ነበር። ግን አልሆነም። ሰብአናን የመገደል ክፉ ልማድ ነበራቸው። እንዳንዶቻችን የወላይታን ህዝብ ታሪክ ባለማወቅ እስክቅርብ ጊዜ ድረስ 'ወላጥ' እያልን ስንጠራቸው ነበር። የወላይታ ህዝብ 'ወላጥ' የሚለውን ስያሜ አለመቀበል ብቻ ሊሆን ቃሉን ሲለማው ጭምር ክፉኛ ይቆጣል። ምክንያቱ ግልፅ ነው። 'ወላጥ' የሚለው ቃል «የ! ላሞ» ከሚለው የመጣ ነው። ነፍጠኞች «ከብቶች ናችሁ! ላሞች ናችሁ» ሊሉዋቸው ስለፈለጉ እንደዘበት የብሄረሰቡ አባላት ላይ የለጠፉት የንቀት ስያሜ

ነው። ምኒልክና ነፍጠኞቹ የፈለሰቱትን ይህን ስድብ የሀይለስላሴ ስርአት እንዳለ ተቀብሎ ነበር ያስተናገደው። ደርግም 'ጃንጆር' የሚለውን ስያሜ ተቀብሎ አሁን ድረስ ይጠቀምበታል። 'ጃንጆር' በሚል ስያሜ የሚጠራው ብሄረሰብ ትክክለኛ ስም 'የም' ነው። ጃንጆር የተባሉት ተራራ ላይ ወጥተው ወራሪያቸውን በድንጋይ ስለፈጁት ነው። ዝንጆር ለማለት 'ጃንጆር' የሚል ስያሜ ሰጥተው ሀዝብን ያህል ነገር በደንታ ቢሰነት የሚያዋርዱት። የነፍጠኛው ስርአት ክርፋት እዚህ ድረስ ጠልቆ ሊሰማን ይገባል። 'ነፍጠኞች ይሄን ያህል ኦሮሞ ፈጅተዋል' ስንል መሳሳት የሌለበን አንድ ታላቅ እውነት አለ። የቀረው ግን ከሞት አምልጦአል ማለት አይደለም። ቀሪውንም በቁመ ለመግደል ነው የተሞከረው። አንድን ሀዝብ ደግሞ በቁም ከመሞት የክፋ እደጋ ከቶ ሊገጥመው አይችልም። ግን አልተቻላቸውም። እነሆ የጭቁን ሀዝቦች አመፅ በርትቶ ጠራርጎ እያጠፋቸው ነው። የነፍጠኛውን አመለካከት የተሸከመው የፋሺስት ስርአት ዛሬ በመቃብሩ አፋፍ ላይ ይገኛል።

«እስካሁን የገለፅሁትን የማጠቃልለው የነፍጠኛው ስርአት በኦሮሞ ሀዝብ ላይ ብቻ ሳይሆን በሌሎች ሀዝቦች ላይ ጭምር በደል ያደረሰ «ስርአት» መሆኑን፤ በደል ስንል ደግሞ ስለተገደሉ ብቻ ማንጎራጎር እንደሌለብን፤ ከፍተኛ እደጋ የደረሰው ከሞት ተርፈው የሰነልቦና ቀውስ በደረሰባቸው ወገኖቻችን ላይ መሆኑንና በዚያን ጊዜ የተዘራው መርዝ ደግሞ በኛ ላይ ሳይቀር ተፅእኖ እንደሚያሳድር ተገንዝበን፤ ያንን ክፉ ነቀርሳ ነቅለን ለመጣል፤ በቅድሚያ እያንዳንዳችን በግለሰብ ደረጃ በማንነታችን የመከራትን ባህል ማጸበር እንደሚገባን በመግለፅ ነው። ድል የሚገኘውም ሌሎችን በመርገምና በመጥላት ሳይሆን ማንነታቸውን በማክበር ብቻ ነው። እንግዲህ ወገኖቹ ለአዲሱ ጉዞ እንዘጋጅ። እኛ ማንነታችንን ካከበርነው ሌሎች ያከብሩናል። ራሳችን ያልተንከባከብነውን ማንነታችንን ግን ሌሎች ውሀ እያጠጡ ሊከተኩቱልን እንደማይችሉ ማጤን ይገባናል።»

... ወይም በዚህ መልኩ በሰፊው ቀጥሎ ከዋለ በሁዋላ ከተሰባሳቢዎቹ ጥያቄዎች እየተሰነዘሩ ምላሽ ሲሰጥባቸው ቆየ። ሀወኒና ሰለሞን እየተጋዘኑ ማብራሪያዎችን ሰጡ። በውይይቱ ማጠቃለያ ላይ የተነሳች አንድ ጥያቄ ግን በተለየ ሁኔታ ትኩረት ሰጣች። ጥያቄውን ያነሳው ነቀምቱ ላይ በመምህርነት በማገልገል ላይ የነበረ አንድ ጉልማሳ የሸዋ ኦሮሞ ነበር፤ በኩንፈረንሱ ስርአት መሰረት ስሙን ተናግሮ ሲያበቃ፤

«ሀወሀት የእኩልነትን መንፈስ እስከመጨረሻው ጠብቆ ይሄዳል። በላችሁ እንድታምኑ ያደርጋችሁ መሰረታዊ ነገር ምንድን

ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበ።

ሰለሞን ምላሽ ሰጠ፤

«... በጋራ የምንገባው ተመሳሳይ አላማና ግብ ስላለንና እስካለን ድረስ ብቻ ነው። ስለተማማልን ወይም ስለተዛመድን አይደለም። ሀወሀት በኘርግራም የሚመራ የፖለቲካ ድርጅት ነው። ለትግራይ ሀዝብ የቆመ ድርጅት ነው። ዳዴኡአም እንዲሁ ለኦሮሞ ሀዝብ ይሰራል። የሚያማክለን ደግሞ የኢህአዴግ ኘርግራም ነው። በኢህአዴግ ኘርግራም የተቀመጠው አሰራርና እምነት ከተጣሰ ግን ኢህአዴግ የሚባል ድርጅት አይኖርም። በተጨማሪ ከደርግ መንግስት መውደቅ በሁዋላ የኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰብ ሀዝቦች ህገመንግስት ያፀድቃሉ። ህገመንግስቱ የኦሮሞን ሀዝብ ብቻ ሳይሆን የመላው ኢትዮጵያን ብሄር ብሄረሰቦች ሀዝቦች መብቶች ያከብራል ብለን እናምናለን። የሀዝብ ራስን በራስ የማስተዳደር ዋስትና ሀዝቡ ራሱ ተወያይቶ የሚያፀድቀው ህገመንግስት ነው። የግለሰቦችና የፖለቲካ ድርጅቶች ቅን ልቦና ለማግኘት ሊሆን አይችልም። እንዲያ ማሰብም ተገቢ አይደለም።»

ሰለሞን ተናግሮ ሲያበቃ ሀወኒ ተጨማሪ አስተያየት ለመስጠት እንደምትፈልግ ገልጻ ቀጠለች፤

«ዳዴኡአ ከሀወሀት ጋር ግንባር ፈጥሮ እየሰራ ይገኛል። ከሀወሀት ተፅእኖ ምን ያህል ነፃ ነው? የሚል መሰለኝ የወንድሜ ጥያቄ። ጥያቄውን ግልፅ ካደረግነው ለምላሽ አያስቸግርም ብዬ ነው። ተሳስቼ ይሆን?»

«ልክ ነው!» የሚል ድምፅ ተሰማ።

ሀወኒ ቀጠለች።

«በቅድሚያ በራሳችን ልንተማመን ይገባናል። 'ተከታይ ነን' የሚል ስሜት ከአእምሮአችን ይውጣ። ይህ አመለካከት እንዴት ሊከሰት እንደቻለ ይገባናል። የዛሬ አይደለም። የመቶ አመት ውጤት ነው። ጥያቄውን ያቀረበው ሰው ካልተሳሳተኩ ስሙን 'ይታገሱ' ያለ ይመስለኛል። 'ይታገሱ' የኦሮሞ ስም አለመሆኑ ሁላችንም ይገባናል። አባቱ ወይም እናቱ የአማራ ስም ለምን እንዳወጡለትም እንረዳለን። ይታገሱ ምናልባት በቀጣዩ ዘመን ስሜን ወደ 'ሀገሩ' እንድለውጥ እንደደ ይሆናል ብሎ ቢሰጋም አይደንቀኝም።»

አዳራሹ በድንገተኛ ሳቅ ከስሩ የተነቀለ መሰለ።

ሳቁ በቀላሉ አልበርድ አለ። ሀወኒ ፀጥታ ይሰፍን ዘንድ አጨብጨበች። ውክታው ጋብ ይል ጀመር፤

«በእኔ እምነት ይታገሉ ያቀረበው ጥያቄ የኛ ስጋት ሊሆን አይገባም። ስለሞን እንደገለፀው ከደርግ ውድቀት በሁዋላ ኦሮሚያ ራስዋን የምታስተዳድረው በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች ቸርነትና ፈቃድ አይደለም። በመሰረቱ ደርግን ጠራርጉ ሊያጠፋው የተቃረበውን የህዝብ ትግልና ቁጣ የፈጠረው ጭቆና እንጂ ስልጣን የማግኘት ፍላጎት አይደለም። በምኒልክ ዘመን የነበሩት የአርሲው ሮባ ዳዲ ዛሬ ጊዜው የኛ አይደለም። አይበገሬነታችንን ግን አሳይተናል። ልጆቻችን ወራሪውን ጠላት አርበኛብደው የሚያባርሩበት ጊዜ ግን ሩቅ አይደለም። ያ ዘመን እንደሚመጣ ደሞ እርግጠኛ ነኝ ብለው ነበር። ይህን ያሉት ነብይ ስለሆኑ እርግጠኛ ነኝ ብለው ነበር። ይህን ያሉት ነብይ ስለሆኑ አልነበረም። ህዝቦችን ለዘልአለሙ በዛርነት መግዛት ከቶ የማይቻል እውነታ መሆኑን ስለተገነዘቡ ይመስለኛል። ሮባ ዳዲ እንደተነበዩት የጨቁዋኞች ጊዜ አክትሞአል። የህዝብ ሀይል በርትቶአል። ዛሬ ሀወሀት በነፍጠኛው መንገድ ሊቀጥል ቢፈልግ እንኳ አይቻለውም። የኦሮሞ ህዝብ ያቆመዋል። ዋለልኝ መኩንን እንዳለው ወደድንም ጠላንም በኢትዮጵያ ውስጥ የሶማሌ ብሄርም ይኖራል። ከሶስት ሚሊዮን የማይበልጠው የሶማሌ ብሄረሰብ ከህያ ሚሊዮን በላይ ከሚሆነው የኦሮሞ ህዝብ እኩል መብት ይኖረዋል። ይህንን ፅንሰ ሀሳብ ነው ልንገነዘብ የሚገባን። ምክንያቱም ሀወሀትም ሆነ ዳዴአኦ እየታገሉ ያሉት በብዛትና በሀይል የሚገኝ የበላይነት ያከትም ዘንድ ነው ብዬ አምናለሁ። ይህ ተቀልብሶ ሌላ መልክ ከያዘ ግን አብረን የምናየው ይሆናል።»

ማሰብ ያለብን ግን የዳዴአኦ ህልውና የሚከበረው በሀወሀት መልካም መሆን ወይም አለመሆን ሳይሆን ለኦሮሞ ህዝብ ባለው ታማኝነት ብቻ መሆኑን ነው። የኢህአዴግ አባል ድርጅቶችን ያሰባሰባቸውም የፀረ ጭቆና አቁዋማቸው ነው። አባል ድርጅቶቹ በመራራው ትግል ውስጥ፤ በመስዋእትነት መድረክ ላይ በአላማ የተሳሰሩ እንጂ ጠላ ቤት ተገናኝተው ማህበር ያቁዋቁዋሙ ታላላቅ አድሮች አይደሉም ...»

አዳራሹን ያናጋው ሳቅ የጀመረችውን ሳያስጨርሳት ቀረ። ስሜታዊነትዋ ለራስዋም አሳቃት። ሳቁ ፈጥኖ አላባራም ...

በዚያን አለት ማምኛውን ሀወኒ ሀዩሎም ካረፈበት ጊዜያዊ ማዘዣ ጣቢያ ስትደርስ ያልጠበቀችው ትርኢት ነበር የገጠማት። ቤቱ በኢህአዴግ አመራር አባላት ተሞልቶአል። በሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። በጨለማው ውስጥ ክንፈ ገብረመድህንን እየቸው። እጁን እያወራጩ ይናገር ነበር። ከምላም አለ። አባዱላ ገመዳ፤ አዲሱ ለገሰ፤ አሊ ኢብራሂም፤ ሁሉም የኢህአዴግ አመራር አባላት ናቸው።

«ግቢ» አላት በጥበቃ ስራ ላይ የነበረው ታጋይ «...አንቺን እየጠበቁሽ ነው።»

ዘልቃ ገባች።

የኢህአዴግ መሪዎች ከየተቀመጡበት እየተነሱ የሞቀ ሰላምታ አቀረቡላት።

በምሽቱ ተሰባስበው የሚያወጉት በአለቱ ስለተነሳደው ከንፈረንስ ነበር። ሀወኒ ስምዋ ሰማይ ጥግ ደርሶ ጠበቃት። የከንፈረንስ ተሳታፊዎች በሀወኒ ማብራሪያ መመሰጣቸው፤ አቀራረብዋ በእጅጉ ሳቢ እንደነበር እያነሱ ሲያወጉ አመሹ።

- 4 -

ግንቦት 13 ቀን፤ 1983 ከሱዳን መንግስቱ ሀይለማርያም አገር ጥሉ ሸሸ። የአለም ሚዲያዎች ይህንን ርእሰ ወሬ ከዳር እዳር ነዙት። ትኩረት ወደ ኢትዮጵያ ሆነ። የኢህአዴግ ስም በእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ እየተነሳ ይወገዝና ይወደስ ገባ። ህዝቡ የለውጡን አየር ሙሉ በሙሉ ይተነፍሳው ያዘ። የኢህአዴግን ማንነት በቅጡ የማያውቁ ሳይቀሩ «ከጭራቁ ደርግ የማይሻል ከቶ አይኖርም» በሚል ስሜት ኢህአዴግን በተስፋ ለመቀበል ተዘጋጁ።

ወሬው ባሻው መንገድ ይጉዋዛል ...

የመሀል አገር ሰዎች «የኢህአዴግ ተዋጊዎች አንድ ፍሬ ያካክላሉ» እያሉ አዳነቁ። «የሰላም ጥሪ» የመሳሰሉ ቃላት መደመጥ ጀመሩ። በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን «ሰላማዊ የፖለቲካ ውድድር» የመሳሰሉ ቃላትን ማነሳሳት ጀመሩ።

አዳዲስ ቃላት ፈሉ ...

«ሀሳብን በነፃ መግለፅ» «ሰላማዊ ሰልፍ የመውጣት መብት» የመሳሰሉ ጉዳዮች ከተረሱበትና ከተወረወሩበት ብቅ ብቅ አሉ። «ኤርትራ» ርእሰ ወሬ ሆነች። «የባህር በር ማጣት» የሚያስተካዝ አጀንዳ ነው ሲሉ የሚወተውቱ ሰዎች ተደመጡ። «እኛንን አስመሳይ ተከላዎች! በባህር በር ስም ፈጃችሁን! በኢትዮጵያ አንድነት ስም ጨረሳችሁን! ደማችንን እንደ ሸንኩራ አገዳ መጠጣችሁት! መብቶቻችንን ነፍጋችሁ በራስ የመተማመን ወኔያችንን ለሰባችሁት! ሆዳሞች! አሁን ከአባይ ወንዝ የረዘመ ምላሳችሁን ሰብስቡ! በቃችሁ! ጊዜው የጀገና ታጋዮች ነው! ጊዜው የህዝብ ልጆች ነው!» የሚሉ ስሜታዊ ቁጣዎች እዚህም እዚያም አስተጋቡ።

ኢህአዴግ በርግጥም በድል ደጃፍ ላይ ነበር ...

በሰላም በትግል - በፋና አህአዴግ - በዘመቻ ቲዎድሮስ - በዘመቻ ቢሉሱማፍ ወልቁጡማ - በዘመቻ ዋለልኝ ጉዞዎቹ የድልን አዝመራ አፍሶ በወርህ ግንቦት ማብቂያ አዲስ አበባን ቀለበት ውስጥ አስገባት። የኢትዮጵያን መንግስት አስተዳደር በጊዜያዊነት ለመረከብ ተዘጋጀ። ወደ አዲስ አበባ የሚያስገቡ በሮች በሙሉ በቁጥጥር ስር ዋሉ።

* * *

ሀወኒ ዋቆ በዚህ ታሪካዊ ከበባ ላይ መገኘት ሳትችል ቀረች። በዳግም የአምቦ ማጥቃት በክላሽንኩሽ ጥይት ተመታች። ሆኖም ይህን ክፉ ዜና ሲሰማ በእጅጉ ደንግጦ፤

«ተሰዋች!?» ሲል ጮኹ።

አለመሰዋትዋን ገለጡለት። ወዳለችበት በርሮ ሲደርስ ወደነቀምቱ ሊወስድዋት መኪና ላይ ሲጭኑዋት ደረሰ።

«ሀወኒ!»

ፈገግ አለች - የደከመ ፈገግታ።

አይኖችዋ ግን ብሩህ ነበሩ። ሆኖም ወደ ታጋዩ ሀኪም ዘወር አለ፤

«እንዴት ናት?»

«ሆድዋ ላይ ነው። ደህና ናት። ደም ግን ፈሰሰታል!»

«አትረበሽ!» አለችው - ሀወኒ «... ደህና ነኝ።»

«ወደፊት አትለፈ ብዬሽ ነበር» ሲለ አልጉመጉመ።

«ሆኖም!» አለች።

መልስ አልሰጣትም።

ያንኑ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ተወራጩ።

«አንድ ግጥም ልንገርህ?»

አሁንም መልስ አልሰጣትም።

የመኪናዋ ሞተር ሲቀስቀስ ሆኖም ተጠግቶ ጉንጭዋ ላይ ሳማት።

በጀርዋም! «አርሞዎች ይፈልጉሻል። መሞት የለብሽም» አላት።

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

የአዲስ አበባ በሮች በታጋዮች ታጥረዋል። አዲስ አበባን የከበበውን ጦር አማክለው የሚመሩት ማዘዣ ጣቢያቸውን ለገዳዲ ላይ ያደረጉት ዓድቃን ገብረተንሳኤና አበበ ተክለሀይማኖት (ጆቤ) ነበሩ። ታምራት ላይኔ መለስ ዜናዊን ተክቶ በበላይነት ይመራል። በየበርቹ ያለት የኢህአዴግ ከፍተኛ አመራር አባላት የመጨረሻዋን መመሪያ ከሰገዳዲ ይጠብቃሉ። በደብረዘይት መንገድ ላሞራ የነበሩ በረከት ስምዖን፤ በአምቦ ሆሎም አርአያና አለምስገድ ገብረአምላክ፤ በሰንዳፋ ምግብና ገብረኪዳን እንዲሁም ሀይሌ ጥላሁን፤ አዲሱ ለገሰ፤ ባጫ ደበሌ እና ሌሎችም የማእከላዊ ኩሚኔ አባላት አዲሳባን አሻግረው እያማተሩ፤ የጦርሜዳ መገናኛ ሬዲዮቻቸውን ከበዋል።

ሰዬ አብርሃ ትግራይ - ሀገረ ሰላም ነበር። መለስ ዜናዊ ለንደን። በአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት የአፍሪካ ጉዳይ ሀላፊ ሚኒስተር ሽርማን ኩዋን ደርገው፤ ኢህአዴግና አነገን ለማደራደር በጠራው ስብሰባ ላይ ለመገኘት ከትግራይ በረሀ ወደ ለንደን አቅንቶ ሄደው ነበር። ሰዬ ከሰገዳዲና ከሰንደን ያለማቁዋረጥ ግንኙነት ያደርጋል። አይሮኝላኖች አዲሳባ ላይ እንዳያርፉና ካዲሳባም እንዳይነሱ የኢህአዴግ መሪዎች ጥብቅ ትእዛዝ በመስጠታቸው እያንዳንድዋ ደቂቃ ትንፋሽ ታሳጥራለች። የአለም ሚዲያ ትኩረት አዲስ አበባ ዙሪያ ላይ አነጣጥሮአል። አዲስ ነገር ሞልቶአል። ደግና ክፉ አዳዲስ ነገሮች ...

ወሩ ወርሀ - ሙዋርት ነው።

አዲሳባ የሞቃዲሾና የሞኖርቪያ እድል እንደሚገኘማት ሁሉም ተንብዮ አብቅቶአል። የሰጋት ወሬ የአያንዳንዱን ኢትዮጵያዊ ጆሮ የሚያቃጥልበት ጊዜ ነበር። የኢህአዴግ ባላንጣዎች የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት - እስከመገንጠል የሚለው አንቀፅ ተግባራዊ ከሆነ ኢትዮጵያ የምትባለው ሀገር እንደሚያከትምላት እየወተወቱ የድፍን ኢትዮጵያን ሀዘብ አስጨነቁ። መገንጠል በኤርትራ እንደማያበቃ! የኤሮሚያ ጉዳይ ራሱ ያለቀለት መሆኑን አወጀ። ሻእቢያና ወያኔ ኢትዮጵያን የማጥፋት ድብቅ አጀንዳ አላቸውና የኢትዮጵያ ሀዘብ ሆይ አይንህን ክፈት ሲሉ አስጠነቀቁ። በዚሁ ሰሞን ታዲያ የኤርትራ ሀዘብ ታጋዮች መሪ አሳይያስ አፍወርቂ ስለ ተቃዋሚዎች ተጠይቆ አንድ አጭር ምላሽ ሰጠ።

«... ውሾቼ ይጮሁሉ... ገመሉ ገዙውን ቀጥሎአል።»

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

እለቱ ግንቦት 19 ቀን ነው - 1983። በወታደራዊ የሰላት አቆጣጠር 16:30። የኢህአዴግ ዋና ፀሀፊ የመለስ ዜናዊ መልእክት የሀውሀት አመራር ዋሻ ከሚገኝበት ሀገረሰላም ደረሰ - በሳተላይት። መልእክቱ የሰንደኑ ድርድር መፍረሱንና የመጨረሻው ዘመቻ እንዲፈፀም የሚያዝ ነበር - ዘመቻው ጋጋን። ስዩ አብርሀ ከሰንደኑ ጋር ተገናኘ። እና አጭር መመሪያ።

ሰንደኑ ከፍተኛ ኩረብታ ላይ የነበረው ጸድቃን ገብረትንሳኤ በጦር ሜዳ የመገናኛ ሬድዮው በየበሮቹ ያሉትን ኩማንደሮች ይፈልግ ጀመር።

እነሆ ... ወገን ከማለቱ በፊት ዘመቻው ጋጋን ይጀመራል። ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ በአይነቱ ልዩ የሆነ ውጋጋን መታየቱ የማይቀር ነው። ውጋጋኑ መታየት ሲጀምር ደግሞ የኢህአዴግ ሬድዮ አብዛኛው ህዝብ በድል አብሳሪነት የሚያውቃትን «የሰሜኑ ኩክብ» የተሰኘውን የትግል ሜዳ ዘፈን ለመጨረሻ ጊዜ ያስደምጣል። ለመጨረሻ ጊዜ ...

ሰማዩም

የኦሮሞዎች ነው

ምእራፍ አስር

- 1 -

የኢህአዴግና የኤርትራ ተዋጊዎች የደርግን ሰራዊት እንደ አቡዋራ አጠነኑት። የኤርትራና የኢትዮጵያን ምድርም ከጥግ እስከ ጥግ ነፃ አወጡዋቸው። ለማረክ የፈቀደውን ማረኩት። አሻፈረኝ ያለ በደረቱ ሙሉ ጥይት ታቀፈ። እጅግ እብረተኛ የነበሩትና ራሳቸውን ከፈጣሪ በላይ የሰየሙት የደርግ ሹማምንትም በራዲዮ የተደረገላቸውን ጥሪ ያለማወላወል ተቀብለው ወደ ወሀኒ በሰልፍ ሲገቡ በኢትዮጵያ ቴሌቭዥን ለህዝብ ታዩ።

በርግጥ የጦር መሳሪያው ጦርነት አልቆአል። ሰላማዊው

የትግል መድረክ ግን ተከፋፋላል። ሆኖም የጦር መሳሪያው ትግል ስለማለቁና ሰላማዊ መድረክ ስለመከፈቱ እርግጠኛ ያልሆኑ አያሌ ነበሩ።

በተለይም በብሄር መደራጀት የፈጠረው ስጋትና ውዥንብር ማንኛውም ዜጋ ጆሮውን አንቅጥ የሚከሰተውን እንዲያዳምጥ አድርጎታል። ከዚህ ቀደም እምብዛም በግልፅ ያልተሰሙና ያልተሰመዱ ስሜቶች በአደባባይ ፀሀይ ሞቁ። የአማራነት ... የኦሮሞነት ... የትግራዊነት ... የወላይታነት ... ስሜቶች! እንደሰደድ አሳት ይያያዙ ጀመር።

* * *

አስመራ ከተማ በታላቁ ቤተመንግስት በተዘጋጀው ልዩ የራት ግብዣ ላይ አኖሌ ዋቅ የተከበረ ስም ይዞ ተገኝቶአል። የኤርትራ፣ የኢህአዴግና የአነግ ከፍተኛ ባለስልጣናት የግብዣው ተሳታፊዎች ነበሩ። ግብዣው የኤርትራ ህዝብ ለነፃነቱ ያደረገው ትግል በድል መጠናቀቁን አስመልክቶ እንደተዘጋጀ ይነገር እንጂ ድብቅ ተልእኮ እንዳለው ግልፅ ነበር። ይህን በመሰሉ የመገናኛ መድረኮች በርካታ ቁምነገሮች እንደሚፈፀሙ ፖለቲከኞቹ አሳምረው ያውቃሉ። የዚህን ግብዣ ትኩሳት የጨመረው የኤርትራው ኢሳይያስ አፍወርቂ፣ የኢትዮጵያው መለስ ዜናዊ እንዲሁም የኦሮሞ ነፃነት ግንባር መሪዎችና ታላላቅ ጂፕሎማቶች በመገኘታቸው ብቻ ሳይሆን ወቅቱ ራሱ በርካታ ውዥንብርና አከራካሪ ሀሳቦች ያሉበት በመሆኑ ነው። በግለሰብ ደረጃ ከሰሜን አሜሪካና ከአውሮፓ ተጠርተው የመጡ ምሁራንም ጥቂት አልነበሩም።

የኢህአዴግ ሰዎች የእንግዶቹን አመለካከት ይፈትሻሉ። ብቃታቸውን ይገመግማሉ። እንግዶች ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ እንደልብ እንዲያወጡ ሲባል በግብዣው አዳራሽ ጥቂት መቀመጫዎች ብቻ ነበሩ። ይህም ትኩሳቱን አናረው። ማንም ሰው ወደ ኢሳይያስም ሆነ ወደ መለስ ጠጋ ብሎ ማዳመጥና ሀሳብ መሰንጠር ይችላል። የሁለቱ ሀገሮች የፀጥታ ሰዎች ረጃጅም ጆሮዎቻቸውን የቀሰሩበት! አይናቸውን እንደባወዘ ያበሩበት ግብዣ ነበር።

አኖሌ ዋቅ ለወጣትነቱ የሚሰማማ ቀላል ጃኬት ለብሶአል። ጂንቶኒክን አስኪደጋም ድረስ እጅግ ቀላል ጉዳዮችን ከተለያዩ የፖለቲካ ሰዎች ጋር ሲጨዋውት ቆየ። በተለይም በአስመራ ስለፈፀመው ጀብዱ የኢህአዴግ ሰዎች ሲያነሱለት «እንዴት አወቁ?» የሚል ግራሚ ሳያሳድር አልቀረም።

የተፈፀመውን ሁኔታ እንደዋሃ ማብራራት ሲጀምርም አድማጩ ከሁለት ወደሶስት እያለ ይሰፋ ጀመር። አብርሃ ፀሎት ዊስኪ የሞላ ብርጭቆውን ይዞ ድንገት ከተፍ ሲል አኖሌ ንግግሩን ገታ አደረገ። አብርሃ እንደደረሰ ይቅርታ እንኩዋ ሳይጠይቅ ጣልቃ ገብቶ የአኖሌን አጭር ግለ ታሪክና ጀብድ ያምበለብለው ያዘ። በአለም ላይ ከዚህ በላይ ጀብዱዎች እንደሚፈፀሙ አብርሃ ፀሎት ካብራራ በሁዋላ «የአኖሌን ልዩ የሚያደርገው ግን በዚህ አይነት ሙያ ምንም ስልጠና ባለመውሰዱ ነው» ሲል አወደሰው።

«አንድ ጊዜ ላቁዋርጣችሁ!» አለ አንድ ሰው።

ገፁ ላይ ግርማ ሞገስ የሚነበብበት፣ ጠይም፣ ሽቦት የወረረው ሙሉ ሰው ሲሆን የለበሰው ግራሚ ሱፍ ሰውነቱ ላይ ተሰማምቶአል። ንግግሩን በርጋታ ጀመረ

«ወንድሜ በቅድሚያ ብንተዋወቅ!» አለው አኖሌን።

«አኖሌ ዋቅ» አለ።

«ዶክተር ቡልቻ ዋቅጋሪ እባላለሁ። የOLF ሰው ነኝ» ካለ በሁዋላ «... እስካሁን ስላንተ የተነገረውን ታሪክ እንደማይምጠው ከሆነ፣ ጀርመን ሀገር ተምረሃል ... ከዚያም እንደማንኛውም ቅን ዜጋ ኢትዮጵያ የምትባለዋን ሀገርህን ለማገልገል ብለህ ተመለስክ። ተያይዞም አርሲ - ቡርቃ ያሉ ኦሮሞዎች አመፅ ሲያነሱ ውስጥህ ተዳፍኖ የነበረው የፖለቲካ ወይም የብሄርተኝነት እሳት ተጫረ። ቢጫርም ግን የትላይ ማቀጣጠል እንደነበረብህ አልገባህም። ሁዋላ የደርግ ሰዎች ሊተናክሉህ ሞከሩ። ይህ ግን አልተሰማህም። የላቀ ጀብዱ ፈፅመህ አላገጠህባቸው አመለጥክ። እንደ ቼ ጉቤራም ለሌሎች ህዝቦች አርነት ታገልክ። ማለትም ለኤርትራ። ይህ ሁሉ እጅግ ድንቅ ታሪክ! የሚያኮራ ተግባር ነው። እዚህ ያለው ሁሉ ይህን ወጣት ክልብ እንደምናደንቀው ይሰማኛል ...»

ዶክተሩ ይህን ብሎ በአኖሌ ዙሪያ ያሉትን ሁሉ ገረመመ። ከዚያም ቀጠለ። «... በዚህ መቼም እንስማማለን። ልጅ አኖሌ! አሁን እንደማየው ግን ያለፈ ታሪክህ መልሶ ለራስህ የመሰጠህ ይመስለኛል። እዚህ ላይ ተቃዋሚህ ነኝ። አንተ ኦሮሞ ነህ። እንደ ኦሮሞነትህ ግን ወገኖችህን የሚያኮራ ተግባር እስካሁን አልፈፀምክም። ጀብድ አያኮራም። የሚያኮራው ህዝባዊ ተግባር ነው። የደርግን ደምበዣን ጄኔራሎች አታለልክና ምን ይጠበስ? ይሄ ለኦሮሞ ህዝብ ምን ነው? ቡርቃ ያሉት ኦሮሞዎች አስመራ ላይ የፈፀምከው ጀብድ ቢነበብላቸው የሚያጨበጩብልህ ይመስልሃል? ስለ ዝምተኛው ቡርቃም የነገርክን የሚመስጥ ተረት አለ። ዋቅ አባዱላ ቡርቃ

አንገቱን ስለደፋበት ምስጢር ያወራሱህን ታሪክ አጫውተኸኛል። እና ቡርታ አንገቱን የደፋው ጀግና አሮሞ፤ ደብደቤ አሮሞ ባለማየቱ ይመስለሃል? በግለሰብ ደረጃ ጀግና የነበሩ አሮሞዎችማ ሞልተዋል። አንዱ ራስ ጉብና ነው። ራስ ጉብና ለአሮሞ ህዝብ አልሰራም እንጂ ጀግናማ ጀግና ነበርኩ። የቡርታ ወንዝ ታዲያ በራስ ጉብና ጀግንነት ተማርኩ ለምን ቀና አላለም? አሮሞው አበበ ቢቂላ በሩጫው አለምን ጉድ ሲያሰኝ ቡርታ ለምን እንዳቀረቀረ ቆየ? አብዲላ አጋ ፋሺስት ጣሊያንን ሲያንቀጠቅጥ ቡርታ ለምን ከዝምታው አልተላቀቀም? ለዚህ ጥያቄ መልስ አፈልጋለሁ።» ብሎ ፈገግ አለ።

ዊስኪው ይዞራል። ጂን ቶኒኩ ይቀዳል። ጣፋጭ ብስኩት ይሽከረከራል።

በአኖሌ ዙሪያ ያሉት የተለያዩ አመለካከት ያላቸው የፖለቲካ ሰዎች እርስ በርስ ይተያዩ ጀመር። አኖሌ የወረደበትን የወቀሳ ዶፍ በትእግስት ካዳመጦ በሁዋላ፤

«እኔ የፈፀምኩት ተግባር ለአሮሞ ህዝብ ጥያቄ ምላሽ ይሰጣል አላልኩም። ይህ ማንኛውም ሽው ስለገጠመኝ እንደሚያወጋው ድንገት የተነሳ ቀላል ጨዋታ ነው። የአሮሞ ህዝብ ምን ይፈልጋል?» የሚለው ጥያቄ ሌላ አጀንዳ ነው። የአሮሞን ህዝብ ጥያቄ አስመልክቶ የግል አቋም እንደሚኖረኝ ግን ዶክተር ቡልቻ የሚሰቱት አይመስለኝም።» ብሎ ፈገግ ካለ በሁዋላ «... የሆነስ ሆነና የቡርታ ህዝብ ቁጣ ምን ይመስል እንደነበር ቅድም አጫውቼያችሁዋለሁ። ምርጫ ስላልነበረኝ ... ወገኖቼ ከከንቱ አልቂት እንዲተርፉ፤ የቁጣቸው ነበልባል ላይ ስለቸለሰኩት ቀዝቃዛ ውሀ ጭምር በግልፅ ቅድም ገልጫለሁ። ለአሮሞ ህዝብ እንደሚታገል ከገለፀ እንኩዋ ሆኖ አመት የተጠጋው OLF ይህን ሁሉ አመታት ምን ሊሰራ እንደከረመ ያስረዳኛል?»

ሳቅና ጉምጉምታ ተከተለ።

አኖሌ ሞቅታ ተሰማው። ዶክተር ቡልቻ ግን የዋዛ ሰው አይደለም። የአኖሌን ጥያቄ በቀልድ ሊያልፍ ሞከረ። አጠገቡ የነበረውን ሰው ገርመም አድርጎ ...

«የኢህአዴግ አሮሞዎች 'OLF' ገ መውቀስ ስለሚያስደስታቸው ለዚህ ጥያቄ በቅድሚያ ማብራሪያ ይሰጡ ዘንድ እድሉን ለእነርሱ ከሰጠን በሁዋላ እኔ ብናገር ሳይሻል አይቀርም። አይመስልህም እንዴ ኩምሳ!» አለው።

አኖሌ «ኩምሳ» ወደተባለው ሰው ተመለከተ። ጉልማሳ

ነው። ጠይም። የሚናገር አይመስልም። ሊያዳምጥ ነበር የቆየው።

ኩምሳ ቀላል ፈገገታ አሳይቶ ንግግር ጀመረ፤

«የዳዴኡ እም ሆነ የኢህአዴግ አሊያም የአነግ ታሪክ ግልፅ ነው። አንዱ ትግሉ ተሳክቶለት ሊሆን ይችላል። ሌላው እንደታሰበው ላይገፋ ቢቸልም በትግል ጀማሪነት አክብሮት ሊቸረው ይችላል። ዞሮ ዞሮ ለተሳካትም ሆነ ላልተሳካት የተለያዩ ምክንያቶች ሊሰነዘሩ ይችላሉ። ምክንያቶቹ ላይ ላንግባባ እንችላለን» ካለበሁዋላ እንደወዛ ንግግሩን አራዘመ።

«... ወደፊት ለምናደርገው ሰላማዊ ትግል ግን ያለፈ የትጥቅ ትግል ታሪካችን ብቻውን ድል አያመጣልንም። በቀጣዩ አመታት የአሮሞ ህዝብ በፈፀምነው ጀብዱ ላይ ማርክ ለመስጠት ጊዜና ፍላጎት የሚኖረው አይመስለኝም። እለታዊና ተጨባጭ ድርጊታችንን ማየት ይፈልጋል። እንደ ህዝብ ሃምሳ አመት ታግሎ ነፃ ያወጣውን የፖለቲካ ድርጅት አልፈልገህም ሊለው ይችላል። በርግጥ ህዝብ ያልደገፈው ታግሎ ያሸንፋል ወይ? የሚለው ራሱ አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ህዝቡ መስሉት ወይም ምርጫ አጥቶ ደገፈ ቢባል እንኩዋ አሸናፊው የፖለቲካ ፓርቲ ከድል መልስ ለህዝቡ ተጨባጭ ሰውጥ ካላመጣ ህዝቡ አሽቀንጥሮ ሊጥለው ይችላል። ስለዚህ አነገና ዳዴኡ እ በታሪካቸው ሳይሆን በተጨባጭ ድርጊታቸው በሚታገሉለት ፕሮግራም የሚመዘኑ ይመስለኛል። ይልቁን ግን አኖሌ ስለ ቡርታ አርሶ አደሮች የገለፀው ታሪክ በጣም መስጠኛል። ይህን መሰል የህዝብ ስሜቶችና ታሪኮች ተስፋ ያሳድራሉ...» ሲል አሳረገ።

የኩምሳ ንግግር ውጥረቱን አረገበው። በአኖሌ ዙሪያ የተሰበሰቡት እንግዶችም ቀስበቀስ ተበታተኑ።

ዶክተር ቡልቻም በሌላ ሰው ተጠርቶ ገለል አለ። በመጨረሻ አኖሌ፤ አብርሃ ፀሎትና ኩምሳ ቀሩ።

አብርሃ ፀሎት ወደ ኩምሳ እያመለከተ፤

«የኢህአዴግ ስራ አስፈላጊነት ከሚቱ አባል ነው» ሲል ለአኖሌ አስተዋወቀው። ከዚያም ትቶአቸው ዘወር አለ። አኖሌና ኩምሳ ብቻቸውን ቀሩ።

አኖሌ ነበር ጨዋታ የጀመረው፤ በአሮምኛ።

«የህወሀት ጥገኛነታችሁን! እንደ አመራርም ብቃት የሌላችሁ መሆናችሁን አንስተው የሚወቅሱዋችሁ አሉ» አለው በርጋታ።

ኩምሳ ፈገግ አለ፤

«የሚገርመኝ ባይወቅሱን ነበር። የዳዴሁ አላማ በፕሮግራሙ ተቀምጧል። ያን አይቶ መነጋገር ይቻል ይመስለኛል። በተቀረጸ የሰው ሀይልን በተመለከተ አሁን ያለው አመራር የመረከብ ቦታውን በርስትነት አልያዘውም። የሰው ሀይል ይለዋወጣል። ፕሮግራሙ ግን ዘላቂ ነው» ካለ በሁዋላ «አይተከዋል ፕሮግራሙን» ሲል ጠየቀው።

አኖሌ በአዎንታ ራሱን ነቀነቀ።

«አንዴት አየኸው ታዲያ?» አለ ኩምሳ ጉዋግቶ።

«ጥሩ ነው» አለ አኖሌ «... በርግጥ በአንዳንድ ነጥቦች ላይ ልዩነት አለኝ። በተለይ አደረጃጀት ላይ»

«አልገባኝም» አለ ኩምሳ።

አኖሌ ሩት ሲያስብ ቆየና።

«መልካም! የዳዴሁ ፕሮግራም ጥሩ ነው። በትጥቅ ትግሉም መጠነኛ ልምድ አካብቶአል። ሆኖም ዳዴሁ በርግጥ የኦሮሞን ህዝብ ያለተፀላኖ በማገልገል ላይ መሆኑን በተጨማሪ ራሱን እንዲመዘገብ ውስጣዊ ጥንካሬውንም ከራሱ ያገኝ ዘንድ ለምን ከኢህአዴግ አባልነት ራሱን ነፃ አያደርግም?»

ኩምሳ ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ቆይቶ ምላሽ ሰጠ።

«ከኢህአዴግ አባልነት መውጣት ይቻላል። ግን ለምን? በቂ ምክንያት ያስፈልጋል።»

«ሁለት ምክንያት ልስጥህ» አለ አኖሌ «የመጀመሪያው ኢህአዴግ ማለት ከፍተኛ አቅም ባላቸው የትግራይ ሰዎች እጅ ያለ ድርጅት ነው። ስለዚህ የዳዴሁ ታዛቢነት አይቀሬ ይሆናል። በራሱ የመተማመን ወኔያችሁ አየሙዋሙዋ ይሄዳል። እያስፈቀዳችሁ የምትሰሩ ከሆነ አታድጉም። የአባላቱ አስተሳሰብ ይቀጥጥና ድርጅቱ የኦሮሞን ህዝብ በአግባቡ የማገልገል አቅም እንዳያጣ አሰጋለሁ።»

ኩምሳ በፈገገታ ተጥለቅልቆ ነበር ለምላሽ የተዘጋጀው።

«ውድ አኖሌ...» ሲል ጀመረ «... የሰነዘርከው አስተያየት በትንኮሳ ለኦሮሞ ህዝብ ከማሰብ የመጣ ነው ብዬ ከልብ አምናለሁ። ስጋትህ ግን እውን እንደማይሆን እንዳንድ መረጃዎችን ልስጥህ። የመጀመሪያው የኢህአዴግ አሰራር ነው። በእገራችን ፕሮግራሙ ላይ ያስተመጠውን ሁሉ ሳያዘነፍ በመፈፀም ላይ የሚገኝ የፖለቲካ ድርጅት ቢኖር ኢህአዴግ ብቻ መሆኑን አረጋግጥለሁ። እኛ

የኢህአዴግ አባላት የብሄር ብሄረሰቦች መብት ስንል፤ ሰብአዊ መብት ስንል፤ ዴሞክራሲያዊ መብቶች ስንል አፍአዊ አይደለም። የኢህአዴግ አባላት ትልቁ ሀብታቸው ነፃነታቸው ነው። እምነታቸውን ያለመሸማቀቅ ማራመድ መቻላቸው ነው። ወደፊት ኢህአዴግ ወይም ሀወሀት የኦሮሚያ የውስጥ ጉዳዮች ላይ እጃቸውን አያስገቡ እንዳሻቸው ሊያሻከረከሩ የሚችሉበት እድል ከቶ አይኖርም። ምክንያቱ ህግ ስለማይፈቅድ ብቻ አይደለም። የሀወሀት ትግል ራሱ የራሱን መብት ለማስከበር የተደረገ ተጋድሎ በመሆኑ ነው። ራሱን አለማስተዳደር የሚያስከትለውን አደጋ የሀወሀት ሰዎች ከማንም በላይ ያውቁታል። የኢትዮጵያን ህዝብ ከኢህአዴግ ታጋዮች በላይ ቀርቦ የማያውቅ አለ ብትለኝ ላላር ነው። ከዚህ ሁሉ በላይ ደግሞ ህገ መንግስት ይኖራል። የኦሮሞ ህዝብ የወላጅነት መብቱን በህግ ካረጋገጠ፤ ስልጣን በህዝብ እጅ ከሆነ በሌሎች ህዝቦች ላይ ለመፈንጨት የሚሻ ሀይል ሁሉ የገድ ይዳከማል። አሁን የምናወጣው ህግና የሚተገበረው አሰራር ነፍጠኛውን ለማዳከም ብቻ አይደለም - የሚያገለግለው፤ የዘመናችን ማሻኛውም የፖለቲካ ሀይል ጨቁዋኝ ፍላጎቱን በስራ ላይ እንዳያውል የሚቆጣጠር ህግና አሰራር ነው የሚኖረው። የኢህአዴግ ሰዎች ባብዛኛው እድሜያችንን ያጋመስን ነን። ትውልድ ያልፋል። ትውልድ ይተካል። ለኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰቦች ህዝቦች የሚቀርላቸው ፀጋ ህጉ ነው። ጉዳዮችን በዚህ መልኩ ሰፋ አድርገን ማየት አለብን። ዛሬ በስራ ላይ የሚውለው ህግና አሰራር ወደፊትም የኦሮሞ ህዝብ በጨቋኞች ቀንበር ስር እንዳይወድቅ የሚጠብቀው ዋስትናው ይሆናል ብለን ነው የምናምነው። ለኦሮሞው ብቻ አይደለም። ለጋምቤላ፤ ለትግራይ፤ ለአማራ፤ ለሶማሌ ለሁሉም ህዝቦች ማለት ነው። ስለዚህ ስጋትህ ተገቢ አይመስለኝም። ተጨባጩ እውነታ ጨርሶ አጠራጣሪ አለመሆኑን ነው ላረጋግጥለህ የምሻው።»

አኖሌ የጥርጣሬ ምላሽ ነበር የሰጠው።

«ተግባራዊ የሚሆን ህግና አሰራር? አይመስለኝም»

«አንተ የዳዴሁ መሪ ብትሆን በተፀላኖ ትሰራለህ?» ሲል ጠየቀው።

«አልሰራም።»

«እንግዲያው ወደ ድርጅታችን ግባና እየው። እንዳንተ አይነት የተማረና በኦሮሞነቱ የሚከራ ሰው በእጅጉ ይጠቅመናል። ግባና ታየዋለህ። ዳዴሁ አሻንጉሊት ድርጅት ከሆነ እኔን ናቀኝ። ያን ጊዜ ቀና ብዬ ፊትህን ለማየት አልደፍርም።»

«አላምንህም።»

«እኔን ላለማመን በቂ ምክንያት የለህም! አኖሌ?»

አኖሌ በተቃውሞ ራሱን ግራቀኝ ናለሁ!

«ዴሞክራሲያዊ የሚመስል ነፍጠኝነት በአሮሞ ህዝብ ላይ እንዳይጫን ስጋት አለኝ» አለ::

«ነፍጠኝነት ላይ የተለያዩ እምነት ያለን ይመስለኛል» አለ ኩምሳ «... ነፍጠኝነት ስርአት እንጂ ዘር ወይም ሀይማኖት አይደለም - ለኔ:: ስልጣን በነፍጠኛው እጅ እንዳይገባ የምንከላከልበት መንገድ ዴሞክራሲያዊ ስርአት በማስፈን ብቻ ነው:: ዴሞክራሲያዊ ስርአት አስከፊ ድረስ የህዝብ መብት ይታፈናል ብዬ አላስብም»

«ዴሞክራሲ» ብሎ ፈገግ አለ አኖሌ «... እኔ ዴሞክራሲን የችግር መፍቻ ቁልፍ አድርጌ አላየውም:: ዴሞክራሲ ባህርይ - ባህል - ልማድ ነው» ካለ በሁዋላ ከአስተናጋጁ ላይ ብርጭቆ የሞላ ጉርዶን ጂን ተቀብሎ ቱኒክ ሳይቀላቅል ባንድ ትንፋሽ ግማሽ አደረሰው::

ኩምሳ ግራ በመጋባት ያስተውለው ጀመር! አኖሌ ቀጠለ!

«... ዴሞክራሲያዊ መብት መሉ በመሉ በህግ ተከብሮም መብትን መገፈፍና መዋረድ አለ:: የሚንቅህን ክንድህን ጭምር ማቅመስ አለብህ:: ያኔ ዝም ይላል:: ህግ ብቻውን የተመዋመዋተውን የአሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ወደቀድሞ ስፍራው አይመልሰውም:: የአሮሞ ህዝብ መቶ አመት የተገፈፈውን ኩራትና ክብርን መልሶ የሚያገኘው በህግ ነው? በዝግ መሬትህ ላይ ሆኖ የሚያዋርድህን ትምክህተኛ ፍርድ ቤት ወስደህ ልትገትረው ነው? እና ህግ ሰፈነ ሊባል ነው? እኔ ይሄን አልቀበልም:: ለአብነት 'ጋላ' አትበሉኝ ብያለሁ:: 'ጋላ' ብሎ የሚሰድበኝን ምንድነው የማደርገው? እንድከሰው ነው የምትመክረኝ? ምክርህ ይህ ከሆነ የአሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ጭርሱኑ ይዘቅጣል:: መፍትሄው መክሰስ ሳይሆን በጥሩ ቡጢ አፍንጫውን መስበር ነው:: ለዚህ ነው አሮሞነት ይለማችሁ ዘንድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት ውጡ ብዬ የምመከራችሁ...»

ኩምሳ በመደነቅ አፍጥጦ ሲያየው ቆይቶ:

«... ይህ አመለካከትህ ብጥብጥ! የፖለቲካ አለመረጋጋት! የህግ ስርአቶች መጣስን ነው የሚፈጥረው» ሲል በአፅንኦት ተቃወመው «... በዚህ ደግሞ የመጀመሪያው ተጉጂ ራሱ የአሮሞ ህዝብ ነው የሚሆነው:: ምክንያቱም ማንኛውም ግጭት በራሱ

መሬት ላይ ነው የሚካሄደው:: መቶ አመት የተገነባን ስርአት በአንድ አዳር ማፍረስ ደግሞ ከቶ አይቻልም»

አኖሌ የጂን ብርጭቆውን አጋብቶ ሌላ ጠየቀ!

«... በዚህ ወቅት የትግራይና የኤርትራ ህዝቦች ለምን በኩራት መራመድ እንደጀመሩ ታውቃለህ? የትምክህተኛውን የደነደነ ትክሻ ስላደቀቁት ነው» ከዚያም ወደ ኩምሳ ጆሮ ጠጋ ብሎ «እኛስ?» ሲል ጠየቀው «... በባዶ ሜዳ መንታ መላስ ያለው ጦር ሰብቂን ጁሎታ እናለማ አላልኩህም:: ቢያንስ ግን ከማንም ያልተጠጋጋ ከበላዩ የአሮሞ ሰማይ ብቻ ያለው የአሮሞ ድርጅት ያስፈልገናል:: የሚቆጣ አለቃ ይዘህ! እጅህን ይዞ ፖለቲካ ያስተማረህን! ከተጣልክበት አንስቶ በህልምህ እንኩዋ የማታስበውን ስልጣን ያጉናፀፈህን የሌላ ብሄር ጌታ ይዘህ እንዴት ነው ስለዴሞክራሲ የምታውራልኝ?»

ኩምሳ በአኖሌ ንግግር እምብዛም አልተመሰጠም! ረጋ ብሎ ውይይታቸውን የሚገታ ሀሳብ ይሰነዝር ጀመር!

«... የተፈጠረው ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ማንንም ያታግላል:: ዳዴአኦ እንድ የፖለቲካ ድርጅት ነው:: አነግ ሌላ ነው:: እንተ ደግሞ ሌላ ድርጅት ልታቀዋቁም ትችላለህ:: የአሮሞ ህዝብም የተሻለ የምርጫ እድል ይኖረዋል:: የእኔ ታላቅ ምኞት የአሮሞ ህዝብ የሚሻለውን የፖለቲካ ድርጅት መምረጥ የሚችልበት እድል እንዲፈጠር ብቻ ነው:: በዚህ በጣም አምናለሁ...» ብሎ ትኩዝ ካለ በሁዋላ! «... እኔ እንደ አህያድ አመራርነቴም ሆነ እንደ ግለሰብ ታጋይነቴ የማስበው ህዝቡ መልካም የኑሮ እድል ይገጥመው ዘንድ እንጂ ምሥት ስላለው ወንበር አይደለም:: እመነኝ አኖሌ - የዳዴአኦ አባላት ሁሉ እንዲህ ነው የምናስበው:: ከዚህ ውጭ ስለ ወንበር ማለብ የጀመርን ቀን ግን እንደግለሰብ አሊያም እንደድርጅት እየከለምን እንሄዳለን:: በድን እንሆናለን:: ቅን አላማ ይዞ መታገል እንደሚገባ አምናለሁ:: ከህዝቡ በላይ ብልህ የለም:: ሆኖም ቢያንስ አሁን በያዝከው ብጥብጥና ጦርነትን በሚጋብዝ መንገድ ተከታይ እንደማይኖርህ አረጋግጥልሁ::»

ውድ አኖሌ ... ልብህ በበቀል መሞላቱን ተግንዝቤያለሁ:: እኔም የነፍጠኛው ስርአት ያንተን ያህል ያቅረኛል:: ካንተም በላይ ይከረፋኛል:: ሆኖም ሀላፊነት ሊሰማን ይገባል:: አንድ ሰው አማራ ስለሆነ ብቻ ነፍጠኛ ነው ወደሚል መደምደሚያ እንዳንደርስ በእጅግ ልንጠነቀቅ ይገባል:: ውጤቱ እጅግ እጅግ አደገኛ ነው የሚሆነው:: የሀውሀትን እገዛም ቢሆን በቅንነት ተመልከተው:: እነዚህ ሰዎች ደርግን ለማንበርከክ ባደረጉት ሰፊ የትግል አስተዋፅኦ አያሌ ወንድምና አሁኑቻቸውን አጥተዋል:: ስለዚህ ደርግን አንበረከክን ብለው ሲደንሱ

ከሚያነገሩበት ሁኔታ ውስጥ አይደለም። መስዋእትነት የክፈሉ ጉዋደኞቻቸውና በድህነት የሚማቅቅ ህዝባቸው እንቅልፍ ይነሱዋቸዋል። በየደቂቃው ያስቡዋቸዋል። ስለዚህ ቀጣዩ ህልም ሌሎች ህዝቦችን ማፈን ሊሆን አይችልም። የእኒያ ታጋዮች መስዋእትነት ተገቢ የሚሆነው የተዋረደውንና በድህነት የሚማቅቀውን ህዝባቸውን ከድህነት ካወጡት ብቻ ነው። አሊያ ያ ሁሉ መስዋእትነት ከንቱ ይሆናል። ትግሉ የመዝናኛ ፊልም አይደለም። ለክብር፣ ለጉራ፣ ለዝናና ለታሪክ ሽሚያ የተካሄደ አይደለም። እውነታው ይህ ከሆነ የህወሀት ታጋዮችን የምንሸሸበትና የምንጠራጠርበት ምክንያት ምንድነው - አኖሌ? የህወሀት ታጋዮች በአማራው ገዥ መደብ ምትክ የትግራይን የበላይነት የመጫን ዝንባሌ እስካላሳዩ ድረስ፤ በሁለቱ ህዝቦች መካከል ጥላቻ የሚዘራበት ምክንያት ከቶ አይገባኝም።

የትግራይ ታጋዮች ታግለው አታግለውናል። ይሄ ምን ይካሄዳል? ከዚያም አልፎ በርካታ የአማራው ብሄር አባላት ባሉበት ድርጅት ውስጥ አያሌ አሮሞዎች በግለሰብ ደረጃ እየታገልን ነበር። በተደረገው የጋራ ትግል አኩሪ ተግባር ነው የተፈፀመው። ተደጋግፈን ነው እየተጉዋዘን ያለነው። በጋራ መታገላችንም የአሮሞን የብሄርተኝነት ስሜት እንዴት እንደሚያቀጭጩው ከቶ አይገባኝም። ብሄርተኝነት ስንልም ስለዴሞክራሲያዊ ብሄረተኝነት ነው ማሰብ የሚገባን። ሌሎችን የሚጉዳ ብሄርተኝነት ዝረኝነት ነው ሊባል የሚችለው። ምናልባት ዳዴአኦ ከአህዛቢያዊ አባልነት እንዲወጣ የምታቀርበው ጥያቄ ከበታችነት ስሜት፤ አሊያ ከባዶ ጥርጣሬ የመጣ ይመስለኛል።»

አኖሌ ስሜታዊ ሆኖ ምላሽ ይሰጥ ጀመር፤

«ሁቱን መስማት ከፈለግህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት የተናገርከው ያጠናክረውንና የተማርከውን እንጂ በእምነት ደረጃ የተዋህደህ ሀሳብ አለመሆኑ ይታወቃል። ሳይንስ ህይወት ያለውና ህይወት የሌለው ተብሎ ለሁለት ሊከፈል ይችላል። ብሄርተኝነትን በዚህ ተመር አግዞ አትየው። ብሄርተኝነት ዴሞክራሲያዊና ዴሞክራሲያዊ ያልሆነ ተብሎ አይከፈልም። ብሄርተኝነት አሳተ ጉመራ ነው። ይፈነዳል። እንዳሻው ይፈነዳል። ከፈነዳ በሁዋላ ያን እምነት ህይወት ያን የሚንቀሳቀስ አሳት ለበግ ተግባር አሊያም ለጥፋት ማዋል ይቻላል። ለሁለት የሚከፈለው ከፈነዳ በሁዋላ እንጂ በድን ሳለ አይደለም። የአሮሞ ብሄርተኝነት እንዳይፈነዳ አጥፊ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት መስበክ በእ እምነት ጨትላለች ነው። ሌላ ስም ከቶ የለውም። የትግራይ ሰዎች ትግል ሲጀምሩ የትግራይ ብሄርተኝነት፤ ትግራዊዎች ያለገደብ

እንዲፈነዳ ነው ያደረጉት። በከፋ ጫፍ ወደ ጥላቻ እስኪለወጥ ድረስ ህዝባቸውን ተስቅሰውታል። የማይበገር ህይወት መሆኑን ካረጋገጡ በሁዋላ ግን ያን ስሜትና ህይወት ወደ ረጅሙ ግባቸው ይመሩት ጀመር። አንተ እንዳታምፅባቸውም ብሄርተኝነትን ለሁለት ከፍለው አስተማሩህ። ስለምትተማመንም ቶሎ ገባህ። እና ጆሮውን ደፍኖ በዝምታ ለተቀመጠው የአሮሞ ህዝብ እነሱ የነገሩህን ደስኩርክ። በርግጥ የሰማህ የለም። የሚሰማህም አይኖርም» ካለ በሁዋላ ጂኑን ጨልጦ «... ከብረነክ ቃላት ተጠቅሜ ከሆነ ይቅርታ» ብሎ የፈዘ ፈገገታ አሳየው።

«... ደግነቱ» ሲል ነበር ከምላ ንግግሩን የጀመረው «...ትግሉ ከስሜታዊነት እንርቅ ዘንድ በመልካም ሁኔታ ገርተናል። ባንተ ስድብ አዘል ንግግር ያልተቆጣሁትም ለዚህ ነው። ቢያንስ ግን ጥቂት ነገሮችን ብቻ ልነግርህ ይገባኛል። ስማኝ አኖሌ ... የአሮሞ ህዝብ ጦርነት ስልችቶታል። ምክንያቱም በጦርነት ሰዎች ይሞታሉ። በአንድ ጀምበር ሀያሺህ የሰው ልጅ ሬሳ በተራራ ላይ እንደ እንሶላ ተነጥፎ ሊታይ ይችላል። ጦርነት ማለት ይሄ ነው። የአሮሞ ህዝብ አንተ እንደምታስበው ፍልስፍና አልጠማውም። ንፁህ ውሀ - መንገድ - ክሊኒክ ነው የሚፈልገው። የአሮሞ ህዝብ ከጥንት ጀምሮ መብቶቹ፣ ባህሉ እንዲከበርለት ይሻል እንጂ የሌሎች ህዝቦችን መብት የማፈን ምኞት ኖሮት አያውቅም። አንተ በቀል ነው ያረገዝከው። የአሮሞ ህዝብ ግን ብቀላ ባህሉ አይደለም። በተቀረ የተናገርካቸው አብዛኞቹ ረጃጅም ዝባዝንኬ ተረቶች ናቸው። የፖለቲካ ልምድ ማጣትም ይታይብሃል። የአንድ ፖለቲከኛ ብስለት የሚለካው የሌሎችን መብት ለመጠበቅ ቅድሚያ ሲሰጥ ብቻ ነው የሚል ፅኑ እምነት አለኝ። ዞሮ ዞሮ ኤርትራውያን ባዘጋጁት በዚህ የደስታቸው ግብዣ ላይ የገድ መግባባት ላይኖርብን ይችላል። ሁሉንም ወደፊት የምናየው ይሆናል። ግልፅነትህን ግን ሳላደንቅ አላልፍም። ምናልባት ወደ ኢትዮጵያ ከመጣህም በድጋሚ ተገናኝተን እንጨዋውት ይሆናል። ደግመህ ደጋግመህ ብታስብበት፤ መልሱ መላልሱ ከሰዎች ጋር ብትወያይ ደግ ነው። ወደፊት ላለመፀፀት ሞክር።

በአፅንኦት የምመከርህ ሌላ ቁም ነገርም አለ። ይህም በጉልበት መጠቀም መፍትሄ አለመሆኑን ነው። ከአነግ ጋር ያለን ልዩነትም ይኸው ነው። የአሮሞ ህዝብ አካባቢውን ማስተዳደር ይጀምራል። የመብቱና የኢኮኖሚው ተጠቃሚ ይሆናል። ባህልና ቋንቋውን ማሳደግ ይጀምራል። ይህ ከሆነ በኛ እምነት ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ጋር በጋራ መኖር የማንችልበት ሁኔታ የለም። የመገንጠል ጥያቄም የአሮሞ ህዝብ ጥያቄ ከሆነ በህዝብ ውሳኔ ይስተናገድ ባይ ነን። የአነግ መሪዎች ግን ትላንት ነፍጠኛው ያደርግ እንደነበረው በህዝብ

ደም መከበር ነው የሚሹት። በዚህ ከፍተኛ ልዩነት አለን። እንተም ሳታውቀው የአነግ አመለካከት ተሸካሚ የሆነክ ይመስለኛል።

ከምሳ ይህን ብሎ በአንገቱ የሰንበት ሰላምታ አሳይቶት ተለየው።

አኖሌ የተተረማመሰ አሳብ ውስጥ ተዘፈቀ። ድንገት ወደ ጀርመን የመመለስ ሃሳብ መጣበት። ራሱን እንዳልተሳካለት የኦሮሞ ታጋይ መቁጠር ፈለገ። እና ስደት? ጀርመን?

እንደገና ወደ ጀርመን?

ሊጮህ ቃጣው!

ከጋና! ከናይጀርያ! ከሴኔጋል! ከኢትዮጵያና ከጋምቢያ የመጡ ስደተኞች የታጨቁባት ጀርመን ፊቱ መጥታ ድቅን አለች። እኒያ የሀገራቸው ድህነት - ጉስቁልናና ሰብአዊ መብት ረገጣ መርከቸው የመጡ ሰዎች የታጉሩባት ጀርመን!

አድካሚ ስራ የሚሰሩ - በድካም ሀሊናቸውን የሚስቱ - የመኖሪያ ቤት ኪራይ መክፈል አቅቶአቸው! አውቶበስ ላይ የሚያድሩ- በሰአት ስድስት የጀርመን ማርክ እየተከፈላቸው! ከአለት ጉርስ የማያልፍ ስራ እየሰሩ ከምንም ነገር በላይ ከባድ የሆነውን የጀርመኖች ትምክህት ተሸክመው የሚኖሩ አፍሪቃውያን - ትዝ አሉት።

ሊጮህ ቃጣው!

ለራሱም ቃል ገባ።

«አልሰደድም! እኔ ኦሮሞ ነኝ። ለኦሮሞ ህዝብ እታገላለሁ። ለኦሮሞ ህዝብ ምንም ፋይዳ የማያመጡትን የፖለቲካ ድርጅቶች ጭምር እታገላቸዋለሁ?» እያለ ለራሱ ቃል ገባ።

- 2 -

ይስህቅ ኤፍሬም የሚል ፅሁፍ ደጃ ላይ ከሚነበብበት የማረ ግቢ ውስጥ! በሚንቀሳቀል የጣውላ እሳት ዙሪያ ሁለት ሰዎች ተቀምጠዋል። ነበልባሉ ከፀጥተኛው ምሽት ጋር የዝምታ ሀብረትርኢት ፈጥሮ ምሽቱን አስውቦታል። ሁለቱ ሰዎች አኖሌና ሮዛ ናቸው። ሮዛ ዛሬ ደስተኛ አይደለችም። ምክንያቱም በዚህ ምሽት አኖሌ ዋቁ ወደ ኢትዮጵያ እንደሚመለስ የመጨረሻውን ቁርጥ አድርጉ ነግሮአታል። አኖሌ ኤርትራ እንዲቀር ስትወተውተው ብትሰነብትም ሳይሳካት መቅረቱ ነው።

«ግብገው ታዲያ እንዴት ነበር?» ስትል ወሬ ለወጣች።

«የጨረባ ሰርግ ነበር» አላት።

«አልተደሰትክም?»

«ከዳዴአሉ ሰዎች ጋር አልተገባባንም።»

«ማናቸው እነሱ?»

«በኢህአዴግ ውስጥ ያሉ ኦሮሞዎች። የአነግ አመለካከት ተሸካሚ አድርገው ቆጠሩኝ። አነግን ስለሚጠሉት፤ ከእነሱ የተለየ አሳብ ያለውን ሁሉ በዚያ መነፅር ነው የሚመለከቱት። የአነግን መሪዎች ከኔ በላይ የሚያውቃቸው የለም። ሰባት አመት ሙሉ አውቃቸዋለሁ። በአውሮፓ ምድር ሲዘናኑ ነው ዝቢያቸውን የፈጁት። እንደነርሱ ጨዋሂ አድርገው ቆጠሩኝ።»

ሲጋራውን የሚንቀሳቀሰው እሳት ላይ ለኩሰ።

«ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰህ እንዴት ለመኖር ነው ያሰብከው?»

«ገና አልወሰንኩም»

«አይተኸው ካልተስማማህ ትመለሳለህ?»

«አልመለስም። እዚያው እሞታለሁ!»

ጨፍጋጋ ስሜት አድርቦታል።

«ሞትን ምን አመጣው ታዲያ?» ብላ ጠጉሩን ታሸሸው ጀመር።

ረጋ ብላም እንዲህ አለችው፤

«እየውና ካልተስማማህ ወደኛ ተመለስ። እዚህ በጣም ይመችሃል። ይህ የኔ ፍላጎት ብቻ አይምሰልህ። የአብርሀ ፀሎት ጭምር ነው። ዶክተር አበራም እዚህ እንድትቀር ይፈልጋል። አዳናይም እዚህ ከቀረህ በቂ ስራና ምቹ የኑሮ ሁኔታ እንደሚዘጋጅልህ ነግሮኛል። በርግጥ 'አትጫኑት'፤ ፍላጎቱን ይፈፅም ብሎኛል። ልንጫንህ አንሻም። ከኛ ጋር ብትሆን ግን በጣም ደስተኛ ነኝ። ማማ እንዴት እንደምትወድህ አይተሀታል? እናት ደግሞ የለህም አይደል? ማማ ያንተም እናት ትሆናለች። ሌላ የምስራች ደግሞ ልንገርህ። ባባ በሀይወት መኖሩን ትናንት ሰማን። በሀብት ሱዳን ውስጥ ሲንቀሳቀስ ነበር። በደስታ ልናብድ ደርሰን ነበር ብታይ። ከእስር ቀን በሁዋላ አስመራ ይመጣል። ትተዋወቀዋለህ። እርግጠኛ ነኝ ይወድሃል። ባባ ሰው ይወዳል»

ሮዛ እንዲህ እንዲህ እያለች በደስታ ታጫውተው ጀመር።

እኛሌ የሚንቀሳቀሰው አሳት ላይ አይኖቹን ተክሎ በሀሳብ ርቆ ነጉዶ ነበር።

«ርዚና ... ስለወደዳችሁኝ በጣም አመሰግናለሁ» ሲል ተነፈሰ «... በህይወቴ ሙሉ የናንተን የመሰለ ቤተሰብ ውስጥ ጠልቄ ገብቼ አላውቅም። የማይረሳ ቤተሰባዊ ፍቅር ስላስተማራችሁኝ ክልብ አመሰግናለሁ። ኤርትራ የምቆይበት ምክንያት ግን አይታየኝም። እናንተ ከምቢሽታቱ ላይ ከበሮ ይዛችሁ መጨረራችሁን ቀጥሉ። ይገባችሁታልም። እኔም ወደ ቡርታ አመራለሁ። ወገኖቼ በየደቂቃዎ ስሜን ያነሱ ይሆናል» ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተዋጠ።

እንደገና መናገር ሲጀምር ድምፁ ጐርንኖ ነበር፤

«አዎን መሄድ አለብኝ። የምሄደውም ነገ ነው። ነገ በማለዳ ወደ ሀገሪ አመሰግናለሁ። እኔ ለኤርትራ ህዝብ አልታገልኩም። ልታገልም ሆነ ላገለግል አልፈልግም። ለኤርትራ ህዝብ የማገለገልበት ምንም በቂ ምክንያት የለኝም። የራሴ ህዝብና አገር ያለኝ ሰው ነኝ። ኤርትራውያንም ቢሆኑ ቼ ጉቤራን አይፈልጉትም። የራሳቸው ቼ አላቸው። ብዙ ሺህ ቼዎች አሉዋቸው...»

«ሳገ ልትሄድማ አትችልም!» ስትል ጮኸች።

«ምነው?» አላት።

«በኔ ስርግ ላይ መገኘት አለብህ።»

እኛሌ ፈገግ አለ።

«ልታገቢ ነው እንዴ?»

«አዎን።»

«ማንን?»

«አዶናይ»

«አውነት?»

«የምንስማማ አይመስልህም?»

«ጥሩ ምርጫ ነው። መቼ ወሰናችሁ ለመጋባት?»

«ከሰባት አመት በፊት» አለች።

«የዋቀዩ ያለህ» ብሎ ጮኸ።

«ረጅም ጊዜ ነው» ብላ ፈገግ አለች።

«ያኔ የተገናኘን ጊዜ ግን ፍቅረኛ እንደሌለኸ ነግርኸኝ ነበር»

«ያኔ ዋሽቼህለሁ።»

«ለምን ዋሽኸኝ ሮዚና?»

«በወቅቱ ልነግርህ አልችልም ነበር። ምክንያቱም ካንተ ጋር የምገናኘው ድርጅታዊ ተልእኮ ይገጠ ነበር። ባህርይህን አላውቀውም። ምናልባት እንደወታደሮቹ ወሲብ የምትወድ ከሆነ ፍላጎትህን ለመፈሰም ጭምር ተዘጋጅቼ ነበር።»

እኛሌ ተገርሞ ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆየ።

«ግን በወቅቱ አደገኛ ድርጊት መፈፀምሽ ይገባኸ ነበር?» ሲል ጠየቃት፤ ሁኔታውን ለማስታወስ እየሞከረም «... እናትሽም አንቺም አደጋ ውስጥ ነበራችሁ። እንዴት በዚህ መንገድ የሰለሳ ስራ ይሰራል? በወቅቱ መኖሪያ ቤትሽን ለኔ ማሳየት ጀግንነት ሳይሆን ቂልነት ነበር።»

ርዚ ጭንቅላትዋን ግራቀኝ ስትወዘውዝ ቆይታ፤

«ከባድ እንደነበር ይገባኛል። ሆኖም ሰብአዊነት እንደሚያጠቃህ ለሚ ነግሮን ስለነበር ነው ያንን የወሰነው። ጥርጣሬ ልብህ ውስጥ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር ያን የፈፀምኩት። ያን ማድረግ አደገኛ ቢሆንም ውጤት ግን አገኝተንበታል። ግን እኔ በግሌ ስሜታዊም ነበርኩ።»

«ለምን?»

«ተልእኮውን ያለ እንክን የማሳካት ከፍተኛ ፍላጎት ነበረኝ»

እኛሌ በአሳብ ርቆ ሄዶ ነበር፤

«አንድ ነገር ልጠይቅሽ ሮዚና?»

«ምን?»

«በተሰነባበትንባት የመጨረሻ ቀን! ስመሽኝ ነበር። በአይንሽ ሙሉም ልክ እንዳሁኑ እንባ ሞልቶ ተመልክቼ ነበር። ይህ ሁሉ ድራማ ነበር?»

«አይደለም!» አለች ቅጭም ብላ «... የድርጅቱን አላማ ለማስፈፀም ብዙ የማስመሰል ስራ ሰርቻለሁ። ያንቀን ግን የልቤን ነበር ያን ያደረግሁት። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። አብርሀን ከሞት ለማትረፍ የመጨረሻ ተስፋ አንተ ብቻ ነበርኩ። እኛራሽ ካልተሳካ

ደግሞ አንተም አብርሃም እንደምትገደሉ አውቅ ነበር። ያንን አሰብኩ። ድንገት ውስጤን ሀዘን በላው። የአብርሃምን ህይወት ለማዳን አንተን ገፋፍተን ወዳለሰብከው ቀለበት ውስጥ ካስገባንህ በሁዋላ ህይወትህን ብታጣ፤ እድሜ ልኬን ከፀፀት አልወጣም ነበር። እና የሰንብት ነበር የሳምኩህ።»

«ገፋፍታችሁኛል እንዴ ርዚና?» ሲልጠየቃት፤ ገፋፍተን አስገብተንህ ያለችው ከንክኖት።

«አዶናይ አልነገረህም?»

«ምነን?»

«ያለፈ ታሪክ ስለሆነ እንደማታዘንብን ተስፋ አደርጋለሁ» አለች እጁን እያሻሸችው።

«ነገሪኝ ምንድነው?»

«ከመከላከያ ሚኒስቴር የተገኘ ብሉሳሳ ሳሚ የላከልህን ደብዳቤ እዚሁ አስመራ ውስጥ እኛው ነን ያዘጋጀነው። ሀሳቡን ያመጣው ግን ሳሚ ነበር።»

ከሚያውቃት ሴት ጋር እያወራ መሆኑን ተጠራጠረ።

«አብዶች ናችሁ!» ሲል ተነፈሰ።

ሌላ ቃል አልጨመረም። ቅሬታ ግን አላደረበትም። ዞርዞር ከደርግ ካምፕ በጥሩ ጊዜ መውጣት መቻሉን ወዶታል። ከዚያም በላይ በቂ የትግል ልምድ ለማግኘት ረድቶታል።

«አኖሌ ... በቃ ወሰንክ?»

«ምነን?»

«ወደ አዲሳባ መመለሱን?» አለች ትክዝ ብላ።

የማይለወጥ አሳብ መሆኑን ከገለፀላት በሁዋላ ድንገት እንደ የቆየ ነገር አስታወሰ።

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም ተውሽው ማለት ነው?»

ርዛ ፈገግ አለች።

«በመጀመሪያ የተገኘኝን ቀን ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀሜ ትዝ ብሎህ ነው?»

«አህ!»

«ደብርሃምህል በወቅቱ የአዲስ አበባን ስም በፊንፊኔ ተክቼ

የተናገርኩት በአዶናይ ታዝገፎ ነበር። እኔ ቃሉንም ለምቼው አላውቅም ነበር።»

«ለምን አላማ?» አለ ተገርሞ።

«ያንተን የብሄርተኝነት ስሜት ለመመዘን የተሰነዘረኝ የዩናይትድ ተኩስ ነበረች። ውጤቱ ታዲያ ጥሩ ነበር የሆነልን። ታስታውሰ እንደሆነ ስሜታዊ ሆነህ ነበር። የእለቱ እለት ለአዶናይ ሪፖርት ሳደርግለት ከጠበቅነው በላይ እሮሞ ነው ነበር ያለኝ።»

አኖሌ በመደነቅ ራሱን ግራ ቀኝ ናጠ።

«ምን አሰብክ ታዲያ?» አለች የሚያቃጥል መዳፋን እያሻሸችው።

«ሚዲስፒየቼ ርዚና... ነገ ወይም ከነገ ወዲያ ወደአዲስ አበባ እሄዳለሁ። ዛሬውኑ ደውለሽ ለአብርሃም ለአዶናይና ለሳሚ ንገሪያቸው።»

በነጋታው ተሲያት ላይ አስመራን ለቆ ወደ አዲስ አበባ በረረ ...

አስር ያህል የሻእቢያ ታጋይ ወዳጆቹ ከአይሮኝላን ማረፊያው ድረስ መጥተው ሸኙት። አብርሃም ፀሎት አምስት ሺህ ዶላር በፖስታ አሸጉ ሰጠው፤

«ምንድነው ይሄ?» አለ አኖሌ ግራ ተጋብቶ።

«ሶስት ሺ ዶላር ህዝባዊ ገንባር የመደበልህ ነው። ለድርጅቱ አስተዋፅኦ በማድረግ። የተወሰነልህ ክፍያ ግን አይደለም። አዲስ አበባ እንደደረሰክ ቢያንስ እንዳይቸግርህ በማሰብ የተደረገ ነው። ሁለት ሺውን ጣሊያን የሚኖር ታናሽ ወንድሜ የላከልኝ ገንዘብ ነው። እንደ ኪስ ገንዘብ ተመልክታት።»

«አመሰግናለሁ!» አለ - ፊቱ እየቀለ። ባሳዩት ፍቅር ልቡ ተነካ። ከአብርሃም ፀሎት ጋር ተቃቅፈው ሲሰነባበቱ፤

«በደስታም ሆነ በሀዘን ጊዜያት የጠበቀ መተሳሰብ እንዲኖረን እመኛለሁ» አለው።

ዶክተር አበራም በሞቀ ሁኔታ እየሳመ ሲሰናበቱት፤

«ለኤርትራ ትግል አንድ ድንጋይ ወርውረህል። የወረወርካት ድንጋይ ኢላማዋን መትታለች። ኤርትራ የፈፀምክላትን ውለታ ለዘልአለሙ አትረሳውም። ውለታህን ለመክፈል ጭምር ምንጊዜም ቢሆን ዝግጁ ናት» አሉት።

አኖሌ በቀዝቀዝ ስሜት፤

«ሰሌርትራ ብዬ ሳይሆን ለራሴው ስል የፈፀምኩት ስለሆነ ያን ያህል አያኩራራኝም» ሲል መለሰላቸው። ደክተሩ ፈገግ አለ። ትህትናውን አደነቁ።

ከሳሙኤል ጋር ሲሰነባበቱ፤ በሳሙኤል አይኖች እንባ ሞልቶ አኖሌ ተመለከተ።

«ተንኩለኛው ወዳጄ፤ ይሄ ሁሉ መረበሽ ምንድነው?» አለው።

«በልብህህ ቂም ይዘህብኝ ይሆን?»

«እመነኝ ሳሚ። አላማ ያለህ ሰው በመሆኑ ምንጊዜም አከብርሃለሁ። ሳይደግስ አይጣላም ጅሳሉ አማርኛ። ዞሮ ዞሮ ውጤቱን ብቻ እንመልከተው።»

ከሳሙኤል በሁዋላ ሮዛን ተሰናበታት፤ ደረቱ ላይ ልጥፍ አለች። ጉንጮችዋ ባንዴ ታጠቡ።

«ከላ! አድለኛ አይደለሁም። ከምወደው ሰው መለየት አልቻልኩም።» አለችው።

«ምንጊዜም አልረሳሽም» አላት በጀርዋ።

ቀጥሎ የተሰናበተውን ሰው ግን አላወቀውም። ፊቱ ትዝ ይለዋል። የት እንዳየው ግን ሊመጣለት አልቻለም። አቅፎ በሰንበት እየሳመው፤

«የት ነበር የምንተዋወቀው ጃል?» ሲል ጠየቀው።

«አብርህ ፀሎትን አስፈትተህ እኔን ማሳሰርህን ጨርሶ ረስተኸዋል ወይስ ሞተክል ብለህ ደምድመህ ነበር?»

«የዋቀሩ ያለህ!» ብሎ ጮኹ። «አንተው ኖረህል? ለመሆኑ እንዴት አመለጥክ ከዚያ ግቢ? እንደማየው የጭልፊት ክንፍ የለህም።»

ጉልማሳው ሰው ፈገግ አለ፤

«የእስር ቤቱ ወጥ ቀቃይ ነበርኩ! እናንተ ከወጣችሁ በሁዋላ እያፋዋጨሁ ወደ ስራዬ ገባሁ። በዚያን ምሽት ደስተኛ ስለነበርኩ፤ በነጋታው ለእስረኞቹ የቀቀልኩት ወጥ እጅ የሚያስቆረጥም ነበር። ይታይህ ወዳጄ ... ሻእቢያ የሚባል የተረገመ ድርጅት ለእስረኞች መልእክት እንዳደርስ በመፈለጉ ሰባት አመት ሙሉ የእስር ቤት ወጥ ቀቃይ ሆኜ እንድቆይ አዞኝ እዚያው ከረምኩ።»

የአኖሌ ሸጌዎች በሳቅ አውካከ።

በመጨረሻ ፈንጠር ብሎ ቆሞ የነበረውን ሰው ተሰናበተው። አዶናይ! ከአዶናይ ጋር ተቃቀፋ። በሞቀ ሁኔታ ጀርባ ለጀርባ እየተጠባጠቡ ቆዩ። መሰነባበቱ ከበዳቸው። ሰሜቱን እንዳልቻሉ ታውቀዋቸው። በእምባሳይራ ሆቱል ያደረጉዋትን አስጨናቂ ቆይታ አስታውሰው ይሆን? የአዶናይን እንጂ! አኖሌ ግን በአሳብ የሁዋሊት ተጉዞ ነበር። ሄዶ ሄዶ በዚያች አስጨናቂ ደቂቃ ላይ አረፈ። ያቺን ወሳኝ ደቂቃ ሲያስብም ስትከነክነው የከረመችውን አንድ ጥያቄ ለአዶናይ ለማቅረብ ተገፋፋ።

«አንድ ነገር ልጠይቅህ! አዶናይ?»

አዶናይ ምላሽ ሳይሰጥ አይነን ያየው ጀመር።

«እምባሳይራ ሆቱል በኔ ክፍል ለመጨረሻ ጊዜ ስንነጋገር ባቀረብከው አሳብ ባልሰማማ ኖሮ በርግጥ ሀገር ጥለህ ትጠፋ ነበር?»

አዶናይ ምላሽ በመስጠት ፈንታ፤ ፈገግ ብሎ አይኖቹን ወደ ሰምበል አቅጣጫ አሻገረ፤

«ነገረኝ? ዘወትር ሰለምትከነክነኝ ነው ማወቅ የፈለግሁት። ደሞም ያለፈ ታሪክ ነው» አለው።

«ሀገር ጥሎ የመጥፋት ጉዳይ እንኩዋ የሚታሰብ አልነበረም» ሲል መለሰ አዶናይ። ያልፈለገው ርእሰ እንደተነሳ ገፅታው ላይ ታወቀበት።

«ታዲያ ምን ታደርግ ነበር?»

«ምን ማድረግ ይገባኝ እንደነበር መቼም አንተም የምትገነዘበው ይመስለኛል።»

አኖሌ የአዶናይን ጭንቀት ሲያይ በምላሹ ላይ አገዘው፤

«በርግጥ ትፈፅመው ነበር?»

«አማራጭ አይኖርም ነበር፤ አኖሌ።»

አኖሌ አልደነገጠም። የጠበቀው ነበር።

«አውቃለሁ አዶናይ» አለ በደበዘዘ ፈገግታ ተውጦ «... አውቃለሁ የተናገራችሁትን ትፈፅማላችሁ ...»

የእትዮጵያ አየር መንገድ አይሮኻላን ከአንድ ሰአት ሰላማዊ በረራ በሁዋላ አዲስ አበባ ተቃርቦ ማዘቅዘቅ ጀመረ። አኖሌ በአይሮኻላን መስኮት አረንጉዋዬ ስጋጃ የለበሰውን የኦሮሚያ መሬት ሊመለከት ከጥቂት አመታት በፊት ከአባባሩ ጋር የተለዋወጣቸውን ጥቂት ቃላት አስታወሰ፤

- አኖሌ ልጄ?-
- አቤት አባቴ-
- ያንን ሰማይ ታየዋለህ! ?»
- የቲ!?-
- እስከ አድማስ የተዘረጋውን:-
- አዎን አባቴ:-
- እንኩዋን መሬቱ ሰማይም የአሮሞዎች ነው:-!

ክፍል - ሶስት

የቡርቃ ቁጣ!

ዝምተኛው ቡርቃ

ምእራፍ አስራ አንድ

- 1 -

ዘመኑ የመሸጋገሪያ ዘመን ነው። የአዲሳባ ፖለቲካ ጤናማ አይመስልም። ቁልፍ የሰልጣን ቦታዎችን የያዘው ኢህአዴግ ግን ጉዳዮችን እንደ አመጣጣቸው ለማስተናገድ ሊጥር ይስተዋላል። የፖለቲካ ትኩሳቱ በርትቶአል። ዘረፋው አይሉአል። በኩሚቴ የሚሰሩ ተግባራት ማለቂያ የላቸውም። አመራር ላይ ያለ አንድ የኢህአዴግ ሰው በአንድ ጊዜ የሶስት ኮሚቴ አባል ሊሆን ይችላል። አንድ ሰው የሁለት መስሪያ ቤቶች ሚኒስትር ሆኖ ይሾማል።

የታማኝ ሰው እጥረት አለ።

- 315 -

ችሎታና ታማኝነት ደግሞ አዘውትረው አይገጣጠሙም። ዘመኑ አንድ ሰው ሁለት ጉዳዮችን በአንድ ጆሮው የሚያዳምጥበት ዘመን ነው። ምላ እየተመገበ ስብሰባ የሚመራ፤ ቢሮው ስጥ አልጋ የሚዘረጋ የኢህአዴግ ባለስልጣን ጥቂት አይደለም። ሀላፊዎች የመታወቂያ ወረቀት ሲያሰሩ የሰራ መደብ በሚለው ቦታ 'ስብሰባ' ብለው ማስፈር ይቃጣቸዋል። በመዲናዋ አዲስ አበባ ሌሊት ተኩስ ማድመጥ ተለምዶአል። አኩታም አለ። የተደራጁ ሌቦች ከተሞችን ሲያምሱ ያድራሱ። የአሮሞና የአማራ ተቃዋሚ ድርጅቶች ያጉረመርማሉ። ፈንጂ የትም ይፈነዳል። በየወሩ ከሰባ በላይ መፅሄቶች እየወጡ ሀገሪትዋን በወሬ ሰደድ ያቀጣጥሉዋታል። በመሆኑም ጊዜው የእፎይታ ይሁን የሽብር ለይቶ ለመናገር አስቸጋሪ ነበር።

* * *

በፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ልዩ ትኩረት የተሰጠው አንድ ጉዳይ አለ። ይህም የክልሎች የፀጥታ ጉዳይ ነው። ይህንን ችግር ለመፍታት በበላይ ሆኖ የሚመራና የሚቆጣጠር አንድ ኮሚቴ ተዋቅሮአል። ይህ ኮሚቴ ደግሞ የተለያዩ ሌሎች ግብረ ነገሥቶችን እያቋቋመ ዘመቻውን በስፋት ተያይዞታል። ሆኖም ሃይሎችን እያቋቋመ ዘመቻውን በስፋት ተያይዞታል። ሆኖም ችግሩ እንደታሰበው በቀላሉ የሚፈታ አልሆነም። ከሁለት መቶ ሺህ በላይ የፈረሰው የደርግ ጦር ወታደሮች ከነመሳሪያቸው ተበትነዋል። ደሞዝ የላቸውም። የአለት ጉርሳቸውን ለማግኘት ማንኛውንም ተግባር ለመፈፀም ዝግጁ ነበሩ። በመሆኑም ኮሚቴው በሰራ ተወጥሮአል። በቀን ሃያ አራት ሰአት ይማስናል። በየአለቱም የኮሚቴው እንቅስቃሴ ለፕሬዚዳንቱ ይቀርባል። ሰራው ሱሪ ባንገት ሆኖአል ...

በተከታታይ የተለያዩ ግብረ ነገሥቶችን እያቋቋመ ሲያሰማራ የሰነበተው ክንፈ ገብረመድህን በእርግጥም ለዚህ አይነት ፈታኝ ተግባር ብቁ ይመስላል። የትግራይ ሰው ነው። የሀውሀት ፖሊት ቢሮ አባል። በአመራሩ ጥሩ ተሰሚነት አለው። ተሰሚነቱ ከብቃት የመነጨ መሆኑን ማንም ያምንለታል። ፈጣንና ቁጡ ነው። ቁጡነቱ እንዳንዴ እንደ በምብ ሲፈነዳ ያስደነግጣል። ዲፕሎማሲያዊ አቀራረብን ጨርሶ የማያውቅ ያስመስለዋል። ቁጣው እንደ መብረቅ እየተንተገተገም ቢሆን ግን ተወደጅነትን ያተረፈ ሰው ነው። ሰው አከባሪነቱና ቀለል ያለ አቀራረቡ ድንቅ ነው። ቀጭንና ረጅም ነው፤ መልክ ቀና። 'ግልፅ ሰው ነው' ይሉታል አብረውት የሚሰሩ ሁሉ። ያልተሰመደ ግልፅነቱ አይገረብጥም። ፍቅር ያላድራል። ታዲያ

ሲያወጋ ምንም ሳያስቀር የልቡን የተናገረ ይምሰል እንጂ ሆኖ ጫካ ነው። ወደሚዲያ ጨርሶ አይቀርብም። በፀጥታ ጉዳዮች ላይ ቃለምልልስ ቢሰጥ እንኩዋ የበታችቱን ፎቶግራፍ ነው የሚያስለጥፈው። ሾፊርና አጃቢ የለውም። የሲቪል ፕሮቴክሽን ልብስ ለብሶ ያየውም ቢሆን ከቶ አይገኝም። የሚያየው ታዲያ ማመን የማይቻሉ ውጊያዎችን መርቶ የመጣ፤ የደህንነት ሚኒስትር ነው ብሎ ከቶ አያስብም።

... ክንፈ ሰሞኑን ተዋክቦአል።

የተጣለበትን ከባድ ሃላፊነት ለመወጣት ብቃት ያላቸውን ታጋዮች እየመረጠ ነው። ዛሬም እነሆ አንድ አስቸኩዋይ ስብሰባ ያደርጋል። ሰአቱን አየ። ከቀኑ ስምንት ሰአት። ተሰብሳቢዎቹ ከስብሰባው አዳራሽ ገብተው መሆን አለበት። ስልኩን እንስቶ ሀሃፊውን ያነጋግራት ይመር...

«መጥተዋል» አለችው።

ተነስቶ ወደ ስብሰባ አዳራሹ አመራ።

ተሰብሳቢዎቹ ወደ አስር ይጠጋሉ። እንዱ ኩማንደር ሃየሎም አርአያ ነበር። የፖሊስ አዛዦችም አለ። ሁለት የአህዴድ ስራ አስፈፃሚ ኮሚቴ አባላትም የስብሰባው ተካፋይ ናቸው። የመከላከያ ሰራዊት ባልደረቦችም ይታያሉ። ሀወኒ ዋቆና አብርሃ ፀሎት ጭምር በተሰብሳቢነት ተገኝተዋል። በሙሉ የኢህአዴግ ታጋዮች ናቸው። ከአብርሃ ፀሎት በቀር።

የሰላምታና የቀልዳ ቀልድ ልውውጡን ባጭሩ ቀጭተው በቀጥታ ወደ አለቱ አጀንዳ ዘለቱ። ክንፈ ማስታወሻ ደብተሩን ሲገላልጥ ቆይቶ እንዲህ ሲል ስብሰባውን ከፈተ፤

«... በምስራቅ ሸዋ፤ በአዋሳና በባሌ አካባቢዎች የሚፈፀሙ የሽብር ተግባራትን ለመግታት አንድ ጠንካራ እንቅስቃሴ ማድረግ አስፈልጎአል። የአካባቢውን ፀጥታ ማስጠበቅ የደቡብ ሰራዊት ድርሻ ቢሆንም ዛሬ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሰጥተን ልናይ የፈለግንበት አንድ ምክንያት አለ» ካለ በሁዋላ፤ ንግግሩን ገታ አድርጎ «በቅድሚያ ግን ልገልፅ የሚገባኝ አንድ ነገር አለ። ሀወኒና አብርሃ ፀሎት የኮሚቴው አባላት አይደላችሁም። በዚህ ስብሰባ አንድትገኙ የፈለግነው ለኮሚቴው የሚጠቅሙ አንዳንድ መረጃዎችን ትሰጡናላችሁ በሚል ነው» ብሎ ወደ ጀመረው ማብራሪያ ገባ።

«ምሽጉን ናዝሬት፤ አሰላ፤ ወይም አዲስ አበባ ላይ ያደረገ አንድ የዝርፊያ ቡድን ተቋቁሞአል። የዚህ ቡድን የመጠሪያ ስም 'የቡርታ

ዝምታ ይባላል» ሲል ሀውኒ ደንገጥ አለች።

አይኖችዋ ከንፈላይ አተኩሩ። ጆሮዋ የተሳሳተ መስለውት ጭምር ነበር። የቡርቃ ስም መነሳት ነበር ያስደነገጣት። ስለ ትንቢት - የቡርቃ ዝምታ አያሌ ታሪኮችን ታውቃለች። ማነው ታዲያ በዚያ ትንቢት ስም የተደራጀው?

ከንፈላ ሀውኒን እንደዋዛ አጠናክሮት ገለጻውን ቀጠለ፤

«ቡድን ግን እንደስሙ ዝምተኛ ሳይሆን ጥቂት የፖለቲካ ስሜት የተቀላቀለበት ዘረፋ ላይ ያተኩረ ነው። የደህንነት ፅህፈት ቤቱ ከፖሊስ ሃይል ጋር በመተባበር ባደረገው ከፍተኛ ክትትል የዚህ ቅጂያ ቡድን አለቃ» ብሎ የማስታወሻ ደብተሩ ላይ ስም ይፈልግ ጀመር «... አኖሌ ዋቅ ይባላል!»

ሀውኒ ተስፋፋጊነቱ ከመቀመጫዋ ተነሳች።

ተሰብሳቢዎቹ ደነገጡ። ወይም የደነገጡ መሰሉ። ሁሉም ትንፋሽዋ እየተቆራረጠ ለመሃገር ያቆቡበቸው ሴት ላይ አፈጠጡ ...

ሀውኒ «እርግጠኛ ነህ ... አኖሌ ዋቅ ነው!» ነበር ያለችው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ።

ከንፈላ «የተሳሳትኩ አይመስለኝም ...» ብሎ ትኩ ብሎ አስተዋለች።

ሀውኒ «አኖሌ ዋቅ ምቹአል!» ለትል በስሜት ተናገረች።

«ማነው አኖሌ ዋቅ?» ሲል በርጋታ ጠየቃት ከንፈላ። አያያይም

«የትኛ እንዴት ሞተ?» ሲል አከለ።

ሀውኒ መቀመጫዋ ላይ በእርጋታ አረፈች፤

«አኖሌ ማለት ወንድሜ ነው። ለኔ ከዚያም በላይ ነው። የአንድ እናትና አባት ልጆች አይደለንም። ሁለታችንም ግን ወላጅ አልባ ስለነበርን በድፍን አርሲ በአባዱ ማእረግ የሚታወቁት ዋቅ ናቸው ያሳደጉን። ዋቅ አባታችን ነበር የሚመስለን። አኖሌም ወንድሜ ነበር የሚመስለኝ። ሁሉም እንደንተጫጭ ተደረገ። በመካከሉ ግን አኖሌ ወደ ጀርመን ስለሄደ ግንኙነታችን ተቋዋረጠ። ሃላፊም ረስተኸው ካልሆነ ጀርመን ሀገር እራሳችን እንዳለን ነግራለን። አኖሌ ዋቅ ማለት እሱ ነው። እሁአይግ አዲሳባ ሲገባ ቡርቃ ሄጄ ነበር። አኖሌ ከጀርመን ተመልሶ እንደነበርና ከአባታችን ሞት ጋር ተያይዞ

በተነሳ አመፅ ምክንያት ደርግ እንደገደለው የቡርቃ ገበሬዎች ነግረውኛል። በገበሬዎቹ መረጃ ብቻም አላበቃሁም። ዜጊት ከምትባል የትምህርት ቤት ጉዋደኛዬ ተመሳሳይ መረጃ አግኝቼያለሁ። አኖሌ በደርግ ተይዞ መሰወሩን ታውቃለች። ዳፋው ጂብራል ለተባለ ጉዋደኛው ጭምር እንደተረፈ አጫውታኛለች። አሙዋሙዋቱን በግልፅ ባላውቅም መሞቱን ግን አምኜ እርሜን አውጥቼያለሁ። ሀየሉም ስለዚህ ጉዳይ ጫፍ ጫፍን አልነገርኩም? ረስተኸው ካልሆነ ነግራለሁ? 'አኖሌ' ምን ማለት ነው ብለህም ጠይቅኸኝ ነበር ...»

ሀየሉም «ዛሬ ስብሰባው ላይ እንድትገኙ የፈለገው በዚህ ምክንያት ነው። ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይኖር ጥርጣሬ ነበረኝ» አለ።

አብርሃ ፀሎት መናገር ይፈቀድለት ዘንድ ከጠየቀ በሁዋላ፤

«እኔም የስም መመሳሰል እንዳይኖር አስጋለሁ» ሲል ጀመረ «አስመራ በድርጅታችን አማካይነት ወደ ሜዳ ወጥቶ ደርግ እስኪወድቅ ድረስ ሲታገል የቀየ አኖሌ ዋቅ የሚባል ሰው አውቃለሁ። ይሄ ሰው ከስድስት ወራት በፊት ወደ አዲስ አበባ ተመልሶአል። የሚል መረጃ ሰጠ።

የሀየሉም አይኖች ሀውኒ ላይ፤ መልሶ ደግሞ አብርሃ ፀሎት ላይ ሲሽከረከሩ ቆዩ። ከንፈላ ሀየሉም እየቆየ ይተያያሉ። መልሰው ደግሞ አይኖቻቸውን ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት ይመልሳሉ።

ሀየሉም «የአኖሌ ፎቶግራፍ ይኖራል?» ሲል ጠየቀ።

ከንፈላ በአወንታ ራሱን ነቅነቶ ከአጀንዳው መካከል አንዲት ጉርድ ፎቶግራፍ አወጣ።

ሀውኒ በችሎላ ፎቶውን ከከንፈላ ተቀበለችው።

«ራሱ አኖሌ ነው» ብላ ጮኸች።

ይህን ብላ ፎቶግራፉን ለአብርሃ ፀሎት ስታቀብልም በተስፋ ነበር። ኤርትራ የሰነበተው አኖሌ ይኸው ይሆን ዘንድ ተመኝች።

«ይሄው ራሱ ነው!» ሲል አብርሃ አረጋገጠ።

እንባዋ ከአይንዋ እንደ ጀረት ቢወርድም ፊትዋ ላይ ግን የደስታ ስሜቶች ታጭቀው ታዩ። ሀየሉም ወደጣራው ቀና አለ። ጥሎበት አይሆንለትም የሀውኒ ነገር። ቅንነትዋን ይወድላታል። እንደ መፅሀፍ ተገልጦ ፊትዋ ላይ የሚነበበው ፍላጎትዋን መመርመርና ማስተዋል የሚፈጥርበት የደስታና የሀዘን ስሜት አለ።

ከንፈ ሰአቱን አየና - ቸኩል ብሎ እንዲህ አለ ...

«... ሀውኒ አሙኛሽ ወይም ወንድምሽ ባለመሞቱ እንኳን ደስ ያለሽ። ሁላችንም የደስታሽ ተካፋይ እንደምንሆን ታምኚያለሽ። እዚህ ስብሰባ ላይ መገኘትሽም መልካም አጋጣሚ ነው። እኔ እንኩዋ አኖሌ ወንድምሽ ይሆናል ብዬ አላሰብኩም ነበር። የዚህ ሰው የትውልድ አካባቢ ቡርቃ በመሆኑ አንዳንድ ጠቃሚ መረጃዎችን ካንቺ እናገኛለን በሚል ነበር በስብሰባው እንድትካፈይ የፈለኩት። ዘረም ቀረ ወደ ዝርዝር ጉዳዮች መግባት አለብን። አኖሌ ዋቅ ወንድምሽ ነው። ባይጉዳ ደስ ይለናል - አንቺም። ሆኖም በሆነው ደቂቃ በፖሊስ ጥይት ሊሞት ይችላል። ስለዚህ ከዚህ ተግባሩ እንዲገታ በሚደረገው የፖሊስ ስራ ላይ ለመሰማራት ያለሽን ፍላጎት ባውቀው ደስ ይለኛል።»

«በጣም ፈቃደኛ ነኝ! በጣም!» እሱን ሀውኒ።

«አንግዲያው እንቀጥላለን።»

ከንፈ ማብራሪያውን ከቆመበት ቀጠለ።

«... የቡርቃ ዝምታ በሚል ስያሜ ዘረፋ የሚፈፀመው ይኸው ግለሰብ ከሌሎች ቀማኞች የሚለየው ለወሰዳቸው ንብረቶች ወይም ጥሬ ገንዘቦች ደረሰኝ መስጠቱ፤ እንዲሁም ዝርፈያው ፖለቲካዊ መልክ እንዲይዝለት የሚያደርገው ጥረት ነው። አኖሌ ከፈፀማቸው ወንጀሎች ማሳያ የሚሆኑትን ኢብራሂም ያብራራቸዋል» ብሎ የአዲሳባ ፖሊስ አዛዦችን መልክት አደረገ ...

ኢብራሂም ወረቀቶቹን አስተካክሎ ያብራራ ጀመር።

«... አኖሌ ዋቅ የሚባለው ሰው የሚመራው ቡድን እስካሁን ከገጠሙን የተደራጀ ዝርፈያ ከሚፈፀሙ ቡድኖች የተለየ ባህርይ አለው። የመጀመሪያው ልዩ ነገር ለወሰደው ንብረት ደረሰኝ መስጠቱ ነው። ናሙና ይገኛልሁ» ብሎ በፖስፖርት ቅርፅ የተቆራረጠ ብራና አወጣ።

«ይህ ብራና በየትኛውም የፅህፈት መሳሪያ መደብር ውስጥ ባሽያጭ አይገኝም። ወደ ሀገራችን በውጭ ምዝራብ የሚገባ ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ በዚህ ወረቀት የሚጠቀመው የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር መስሪያ ቤት ነው። መጠኑ ጥቂት ይሁን እንጂ በየማተሚያ ቤቶቹም ይገኛል። በምስክር ወረቀቱ ላይ የተፃፈውን ላንብብላችሁ።»

ስለት ባለሀብት

አምላክ ለእርሞዎች በሰጣቸው ሰምሰም ምድር፤ ወንዝና ህይቅ ሰማይና የተፈጥሮ ህብት አላገባብ በመጠቀም ካካበቱት ንብረትና ገንዘብ የመጀመሪያውን ዙር ተመሳሽ በማድረግም ምስጋናችንን እየገለፅን መልእክተኞቻችን በሁለተኛው ዙር ሲመጡ ይህ የምስክር ወረቀት ፊት ሰፊት በሚታይ ቦታ ተስቅሎ መገኘት እንደሚገባው እናሳስባለን።

- ቡርቃ አባዳሳ

ቀማኞቹ በዚህ የምስክር ወረቀት መሰረት ከአዲሳባ፣ ከናዝሬት፣ ከአሰላና ከአካባቢው በድምሩ ሁለት ሚልዮን ብር የሚገመት ንብረትና ገንዘብ ዘርፈዋል። ይህን የምስክር ወረቀት የሚሰጡት ድርጊታቸውን ፖለቲካዊ መልክ ለመስጠት ነው የሚል እምነት አለን። ቡርቃ አባዳሳ የሚለው ስያሜ እንዲገን ይፈልጋሉ። ወንጀለኞቹ የታጠቁ ነበሩ። ድርጊቱን ከመፈሰማቸው በፊት በቂ ጥናት እንደሚያደርጉ መገመት ችለዋል። ከዝርፈያ ፍላጎታቸው ጉን አሮሞዎች በሌላው ብሄር ላይ በቀጣ እንዲነሳሉ ይሻሉ። የሚበትኑት የምስክር ወረቀት አሮሞዎችን ለአመፅ ይቀሰቅላል ብለው ያስባሉ። ባለሀብቶች እየበረጉ ጉኑ ክልሉን ጥለው እንዲወጡ የሚሹ ይመስለኛል። በሚፈጠረው የፖለቲካ አለመረጋጋት በመጠቀም የገንዘብ ጥማታቸውን የማርካት ዝንባሌ ይታይባቸዋል። ከዚህ ያለፈ አላማ አይኖራቸውም። ቡድኑ እንድ ውሱን ቦታ ጣቢያ ያለው አይመስለኝም። ተነቃናቂ ነው። ባደረገው ጥበቅ ከትትል የምስጢር ስማቸው የቡርቃ ዝምታ የሚባል ሲሆን የቡድኑ ፊታውራሪ 'አኖሌ ዋቅ' እንደሚባል አረጋግጠናል። ቡርቃ ሄደን ነበር። እንቅስቃሴ የለም። በዚያ መንደር ስም እየተጠቀሙ ጣቢያቸውን ቡርቃ ያደርጋሉ ማለት እንኩዋ ዘበት ነው። በርግጥ የቡርቃ አካባቢ ገበሬዎች ለፖሊሶች መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አልነበሩም። ቀደም ሲል በነፍጠኛው ስርአት በደረሰባቸው ግፍ ሳቢያ ተጠራጣሪ ቢሆኑ አያስደንቅም። ዝርፈያ የተፈፀመባቸው ግለሰቦች እንደሚገልፁት የሚመጡት «የቡርቃ ዝምታ» ወይም የቡርቃ አባዳሳ ተከታዮች ፈታቸው ላይ ግር የሚያሰኙ ሁኔታዎች አሉ። ትክ ብሎ ለሚያያቸው ተፈጥሮአዊ ያልሆነ የሚመስል ግምባር አፍንጫ ቅንድብ ከንፈር ጤም ማስተዋል ይቻላል። አይጨዋጨዋሁም። የሚዘርፉትን ሰው ረጋ ብለው ያናገራሉ። በቅድሚያ ለማሳመን ይሞክራሉ። ካልሆነ እስከ መገደል ሲሄዱ እንደሚችሉ እንገምታለን። ከባንክ አካባቢ መረጃዎች እንደሚያገኙም ተደርሰበታል። '150ሺህ ብር ከባንክ በጥሬ ገንዘብ ባወጣሁበት ቀን ማታ ቤቴ መጡ' ሲሉ በምሬት የገለፁልን ቡና ነጋዴ ዘራፊዎቹ ከባንክ ቤት መረጃ ካላገኙ በቀር ማንም ሊነግራቸው እንደማይችል ይገልጻሉ። ሌላው 'ገንዘቡን ምን ያደርገብታል' የሚለው ጥያቄ

ነው መመለስ ያለበት። ከግምት በቀር የተጨበጠ መረጃ የለንም። ምናልባት የጦር መሳሪያ እየገዙበት ሊሆን ይችላል። አለያም እዚሁ አፍንጫችን ስር ታላላቅ ህንፃዎች እየገነቡበት ሊሆን ይችላል። የሚያምታቱ ነገሮች አሉ። የምስክር ወረቀታቸው ይዘት በሚዲያ እንዲነገርላቸው አጥብቀው ይፈልጋሉ። ይህ ፍላጎታቸውም ከዝርፊያው ጀርባ የፖለቲካ ግፊት እንዳለ ያስገነዝባል። ምናልባት የሚደግፋቸው ሃይል ሊኖር ይችላል። ከአነግ ጋር ግንኙነት ሊኖራቸው እንደሚችል ጥርጣሬ አለ። መረጃ ግን የለንም።

ኢብራሂም ገለጻውን አበቃ።

ከንፈ ረጅም አየር አስወጥቶ ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት በየተራ እየተመለከተ እንዲህ አለ፤

«ያለኝ መረጃ እንደሚያመለክተው አብርሃ ፀሎት ከአኖሌ ጋር የጠበቀ ግንኙነት ነበረህ። ማለት የምትችለው ካለ እንስማ? ሀውኒም አስተያየት እንደሚኖርሽ አምናለሁ። አኖሌን በቅርብ ከማወቃችሁ አንፃር የናገሩት አስተያየት ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።»

ሁለቱም ግን ለመናገር አልቸኩሉም። ይተያዩ ጀመር። አብርሃ ፀሎት «በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ ለመነጋገር» በሚል ምክንያት በአስቸኩዋይ አስመራን ለቆ አዲሳባ ሲገባ የተፈለገበት ጉዳይ አኖሌን በተመለከተ ይሆናል ብሎ ጨርሶ አልገመተም ነበር። አሁን ጉዳዩን ሲረዳ ሀዘን ወረረው። ስለ አኖሌ ያለውን በጉ ስሜት አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። በደርግ እስር ቤት ተስፋ የቆረጠባትን የመጨረሻ ደቂቃ ደጋግሞ አስታወሳት። አኖሌ ረድቶት ነበር። መስዋእትነትን ከፍሎለት ነበር። ያን አስታወሰ። እና አሁን ሊረዳው ፈለገ። እርዳታው ግን አኖሌ ሀገወጥ ድርጊቱን ትቶ ሰላማዊ ትግል እንዲጀምር በማገዝ በኩል መሆን እንደሚገባው አመነ።

ሀውኒ በበኩልዋ ሩቅ ተጉዛ ነበር - በሀሳብ። በአንድ ወቅት 'ፈረንጅ አገር ተመችቶት ረሳች' ብላ ያማችው አኖሌ! ሞተ ብላ ሀዘንዋን ያወጣችለት እጮኛዋ! የልጅነት ፍቅረኛዋ አጣብቂኝ ውስጥ መግባቱን ስታስብ 'ከኔ ሌላ ማን አለው?' ብላ ራስዋን ጠየቀች። 'ለኔስ ማን አለኝ?'

አኖሌን አጥብቃ ፈለገችው። ናፈቃት፤

«አኖሌ ... የት ነህ?»

* * *

«የቡርቃ ዝምታ» ተብሎ በሚጠራው ቡድን ላይ የተጀመረው ውይይት በነጋታውም ቀጥሎ ዋለ። ሀውኒና አብርሃ ፀሎት መረጃዎቻቸውን በዝርዝር አቀረቡ።

የሀውኒ መረጃዎች ትኩረት የሳቡ ነበሩ ...

ሀውኒ ስለቡርቃ ወንዝና ስለ አካባቢው ገበሬዎች ስትተርክ የኩሚቱው አባላት በመደነት አዳመጡዋት። ገበሬዎቹ ስለቡርቃ ወንዝ ያላቸው እምነት አደገኛ መሆኑን የኩሚቱው አባላት አመኑ። ገበሬዎቹ 'አኖሌ በዋቁ አባዱላ ለመሪነት የተመረጠ ነው' ብለው ማመናቸውም ቢሆን እንደዋሃ አልታዩም።

ሀውኒ ትረካዋን ተጠለች ...

ስለዋላጃቸው አመቃመዋት ስታወጋ ሀየሉም ገፅታ ላይ ያየችው 'ዩንቀት ቢያባባትም' እንደምንም ስሜትዋን ለመገደብ ታገለች።

ናዝሬት ትምህርት ላይ ሳሉ ተማሪዎች 'አኖሌ ዋቁ' በሚለው ስም ምስክርነት 'አኖሌ - እርሞ' ይሉት እንደነበር፤ ይህን ስያሜ ማግኘት የቻለው ደግሞ ከእርሞዎች ጋር በእርምጃ ማውራትን በመምረጡና በክፍል ውስጥ መምህር በሌለበት ክፍል ጊዜ ከተማሪዎች ፊት ወጥቶ ዋቁ አባዱላ ያወሩ የነበሩትን የጦርነት ታሪኮች እያወራ የተማሪዎችን ስሜት ይቆጣጠር እንደነበር፤ በዚህም በተማሪዎች መወደድን እንዳተረፈ፤ ዘርዘራ ለኩሚቱው አብራራች።

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ አኖሌን ከተዋወቀበት ጊዜ ጀምሮ በአስመራ የፈፀማቸውን ተግባራት በዝርዝር ገለፀ።

አኖሌ ላመነበት ነገር ታማኝ መሆኑን አብነቶችን እየጠቀሰ አቀረበ። ከዚያም ከአስመራ ከወጣ በሁዋላ በበረሀ ቆይታው የነበረውን አመለካከትና የትግል ተሳትፎ ዘረዘረ። አኖሌ በበረሀ በአንድ አካባቢ ያለበራ ተወስኖ ጊዜውን አላሳለፈም። ከሻእቢያ ሰራዊት ጋር ወደ ውጊያ ቀጠና እየገባ ልምድ ቀስሞአል። ወደ ምርኩኞች ማእከል ተጉዞ የእርሞ ተወላጆችን አነጋግሮአል። ሱዳን እየሄደ ከአነግ ወኪሎች ጋር ይገናኝ ነበር። አኖሌ በበረሀ ቆይታው ራሱን በሰፖርት ያንፅ ነበር። ወታደራዊ ስልጠና ወስዶአል። የሻእቢያን የትግል ታሪክ ከእንግሊዝኛ መሀፍት ላይ አንብቦአል። ሬድዮ ማዳመጥ ዋነኛ ተግባሩ ነበር። የኢህአዴግ፣ የደርግ፣ የአነግ፣ የኢህአዴግ፣ እንዳቸውም አይቀሩትም። የቪትናም የኩባና የቻይናን የትግል ታሪኮች አንብቦአል። በኢትዮጵያና በአፍሪቃ ቀንድ ፖለቲካ ላይ ከኢሳይያስ አፈወርቂ ጀምሮ ከበርካታ የፖለቲካ ሰዎች ጋር እየተገናኘ ተወያይቶአል። በበረሀ ቆይታው የፖለቲካ ግንዛቤ አድማሱን

ለማስፋት ከፍተኛ ጥረት ያደርግ ነበር። ይሁን እንጂ የወደፊት ፍላጎቱን ላለማሳወቅ ይጠነቀቅ እንደነበር መታዘቡን አብርሃ ፀሎት አብራራ።

የአሮሞን ህዝብ በተመለከተ ያነሳቸው የነበሩትን አንዳንድ ነጥቦች ግን እያስታወሰ ተናገረ።

አኖሌ ብዙውን ጊዜ ለአሮሚያ የሚያስፈልጉዋት መሪዎች በአሮሞነታቸው የበታችነት ስሜት የማይሰማቸው መሆን አለባቸው ይል ነበር። የአሮሞዎችን ክብር ለማስጠበቅ ነፍጠኞች መረን ሲለቁ በወይራ ዱላ መቀጥቀጥ ያስፈልጋል የሚል እምነት ነበረው። የሞተውን የአሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት በሀገር ብቻ ማነሳሳት አይቻልም ብሎም ያምናል። አኖሌ የመገንጠል ጥያቄ መፍትሄ ነው ብሎ አያምንም። የመገንጠል ጥያቄ በመብት ደረጃ ከተቀመጠ በቂ ነው ይላል። አሮሚያ ከሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ ተገንጥሎ የትም ሊሄድ አይችልም የሚል እምነት አለው። ሆኖም የአሮሞ ህዝብና ምድር ከመላው ኢትዮጵያ ከግማሽ በላይ በመሆኑ አሮሞዎች ኢትዮጵያን በበላይነት መምራት ማረጋገጥ ይገባቸዋል ባይ ነው። አልፎ አልፎ ደግሞ ነፍጠኞች የአሮሞን ክንድ ማወቅ አለባቸው። ትምህርት ማግኘት አለባቸው የሚል የጥላቻ ስሜት ያንፀባርቅ እንደነበር አብርሀ ገለፀ። 'አሮሞዎች በአሮሞነታቸው አንድነት ፈጥረው መታገል ይኖርባቸዋል' - ይል ነበር ደጋግሞ። 'የአሮሞዎች አንድነት እንገብጋቢ ጥያቄ ነው' ባይ ነበር።

ከማብራሪያዎቹ በሁዋላ በአኖሌ እምነቶች ላይ ሰፊ ውይይት አካሄዱ። የተለያዩ አስተያየቶች ተሰነዘሩ። ከምሳ በአንድ ቃል «አኖሌ ወጥ የሆነ እምነት የለውም። የራሴ የሚለው እምነት አልያዘም። ተምታብታል። የዝና ጥማት ሊኖርበትም ይችላል። የአባቱ ተረት ደሞ አልፎ አልፎ ያባንነዋል። እነገንም ሆነ አህዴድን ለምን እንደሚቃወም አያውቅም» ሲል አስተያየት ሰጠ።

ከንፈ ከከምሳ የተለየ አስተያየት አልነበረውም።

ሀዩሎም ግን ጥቂት ሰዎች ያለ ስሜት ነበረው፤

«ያላችሁት ሁሉ እንዳለ ሆኖ» ሲል ጀመረ «... መፍትሄው ላይ ግን አፅንኦት ሰጥቼ መግለፅ የምፈልገው ነጥብ አለ። ከአኖሌ ጋር መወያየት ያስፈልጋል። በግሌ አኖሌን ማሳመን ይቻላል ብዬ እምናለሁ። አኖሌ ጀብደኛ አይመስለኝም። ነፍጠኛው ላይ ያለው መራራ ጥላቻ ይሆናል የዚህ አይነት ስሜት ያሳደረበት።

'ይኸን' ስሜት በጤናማው ጉኑ ማየት ይቻላል' ብዬ እምናለሁ። 'አኖሌ አህዴድን ቀርቦ ቢያየው ይጠላዋል?' ያልተመለሰ ጥያቄ ይመስለኛል።»

ከምሳ የሀዩሎምን አሳብ ተቃወመ፤

«ኤርትራ ላይ አግኝቼው በአህዴድ ዙሪያ ሰፊ ውይይት አድርገናል። ግትር አቁም አለው። 'አህዴድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት መውጣት አለበት' ይላል። በቂ ምክንያት ግን አያቀርብም። 'ወደ ድርጅታችን ግባና አህዴድን በነፃነት የመምራት እድል እንሰጥሁለን' አልኩት። አላመነኝም። የእቢሲኒያ ገዢዎችን ስር የሰደደ የተንኩል መንፈስ እያሰበ ብቻ የሚበረግግ ይመስለኛል።»

«ሀዩሎም ያቀረበው ሀሳብ ተገቢ ይመስለኛል» አላች ሀወኒ «... አኖሌን መቅረብና ማወያየት ያስፈልጋል። እኔ በበኩሌ ለዚህ ተግባር ሙሉ በሙሉ ዝግጁ ነኝ። አኖሌን ማሳመን የሚቻል ይመስለኛል።»

አብርሀ ፀሎት በበኩሉ የሀዩሎምን አሳብ ደግፎ አስተያየት ሰጠ። አኖሌ በውይይት የሚያምንና ካመነበት ደግሞ ለእምነቱ የሚሞት ጠንካራ ሰው መሆኑን በሞቀ ወኔ ገለፀ።

ውይይቱ በዚህ ነበር የተደመደመው።

* * *

ተሰብሳቢዎቹ የሰብሰባ አዳራሹን ለቀው መውጣት ሲጀምሩ አብርሃ ፀሎት፤ ሀወኒና ሀዩሎም ወደ ሁዋላ ቀሩ። ከንፈ ነበር እንዲቆዩ የነገራቸው። ሁዋላ ሲቀሩም፤ ሀወኒና አብርሀ ፀሎትን፤

«እኔ ቢሮ ጠብቁኝ! አፈልጋችሁዋለሁ» አላቸው።

ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ተያይዘው ሲወጡ ከንፈና ሀዩሎም ቀሩ። ሁለቱም የተማከሩ ይመስል ሲጋራቸውን አወጡ። እኩል ሰኩሱ። እኩል መማግ ጀመሩ። በማንኛውም ነገር እንዲሁ ይገባቸዋል። የሚያስበት ጭምር ይቀራረባል። በታላላቅ ውጊያዎች ጭምር አብረው ሰርተዋል። እጅግ እጅግ ቅርብ ናቸው፤

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀ ከንፈ።

«አኖሌ ሳያውቀው ታላቅ አደጋ እየፈጠረ ነው።»

«ሳያውቀው ነው ብለህ?» አለ ከንፈ።

«ውጤቱ ምን ሊያስከትል እንደሚችል የገባው አይመስለኝም።»

ከንፈ ሜን ባለ ድምፅ፤

«የአኖሌን ጭራ መያዝ ያስፈልጋል።» አለ።

«የተደበቀበት ቦታ ፍንጭ የላችሁም?» አለ ሀየሱም።

«ምንም!» አለ ክንፈ ሲጋሩን ባለ በሌለ ሀይሉ እየመጠጠ።
ንዴቱ ቅርብ ናት። እልሁ ባሩድ ናት። እንቅልፍ አይተኛም -
ያለበውን ሳይፈፅም። ሲጋራቸውን እየማጉ ይተያዩ ጀመር፤

«አዲሳባ ያለ ይመስልህል?» ሲል ሀየሱም ጠየቀ።

«ይመስለኛል። ሌላ ቦታ ሊደበቅ አይችልም።»

«ፎቶውን በቴሌቪዥን ብንለቅስ?»

«ምን ብለን?»

«ዘራፊ! ወንጀለኛ ተብሎ ነዋ!»

ክንፈ በመቃወም ራሱን ግራተኝ ወዘወዘ።

«ይህን ካደረግን አኖሌን ፈጥነን ልንይዘው እንችል ይሆናል።
ከጀርባው ያለው ግን ለዘላለሙ ራሱን ይሰውራል? አኖሌን አሳዶ
መያዝ አይከብድም። ዋናው ጉዳይ ግን ከጀርባው ያለውን
ማወቅ ነው። ስለዚህ በአጭር ጊዜ ውስጥ ቴሳውን መርገጥ
አለብን።»

«ከጀርባው ማን ይኖራል?» ሲል ጠየቀ ሀየሱም።

«ማን ያውቃል?»

«እነን? ጀርመኖች? ወይስ? ...» ሀየሱም የጀመረውን
ሳይጨርስ አንጠልጥሎ ተወው።

«ይህን ለማወቅ ቴሳውን መርገጥ አለብን። ከተደበቀበት
ዋሻ ብቅ እንዲል አንድ ነገር ማድረግ ይኖርብናል ...»

የክንፈ አይኖች በድንገተኛ ብርሃን ተሞሉ። ፈገግታ
ታየበት። ሀየሱም የክንፈን ገፅታ በማየት ብቻ ተስፋ አደረገ።
አዎን ክንፈ አንድ ድንቅ መላኖ መፍትሄ ሲያገኝ አይኖቹ
ይበራሉ።

«ምን አሰብክ?» አለ ሀየሱም፤ የክንፈን አሳብ ለመስማት
በእጅጉ ጉዋጉቶ።

«አኖሌ አዲሳባ ነው ብለን እንመን። አዲሳባ የት? ቤት
ተከራይቶ? ሆቴል ውስጥ? ቤት ገዝቶ? ዘመዶቹ ቤት? ወይስ
እንጦጦ ጭር ውስጥ? እኔ እንደሚመስለኝ ቤት ተከራይቶ ወይም

ገዝቶ ነው ሊሸሽግ የሚችለው። ዘመድ የለውም። እንጦጦ
ባህርዛዊች ውስጥ አይታሰብም። ሆቴል ለመቆየት አይደፍርም።
ምናልባት አራትም አምስትም የተከራየው ቤት ሊኖረው ይችላል።
ከቤት ቤት እየለዋወጠ ሊሆን ይችላል ድርጊቱን ሁሉ የሚፈፀመው።
ታማኝ ተከታዮች ሊኖሩትም ይችላሉ። ይህ እውነት አይመስልህም?»

«ሊሆን ይችላል።»

ክንፈ ሲጋራውን ተረከዋኩሰ፤ በችኩላ ሌላ ለኩሰ። አይኖቹ
ይበልጥ ደመቁ፤

«... አብርሃ ፀሎት ቅድም ሲገልፅ አኖሌ ሚዲያ የመከታተል
ልማድ ማካበቱን እንስቶ ነበር። ስለዚህ የአይጥ ጉሬ ውስጥም
ይደበቅ አለቻል ሰማይ ላይ፤ የቴሌቪዥን ፕሮግራሞችን መከታተሉ
አይቀርም። አይመስልህም?»

«ሊሆን የሚችል ነው።» አለ ሀየሱም። ክንፈ ምን እንዳሰበ
አልገባውም።

«እንግዲያው በተከታታይ በሚካሄድ የስብሰባ ዜና ላይ ሀወኒና
አብርሃ ፀሎት ተደጋግመው እንዲታዩ ይደረግ። ያን ጊዜ የአኖሌ
ጭንቅላት ይበጠበጣል። እንቅልፍ ያጣል። ሀወኒ በጣም
ታፈቅረዋለች። አኖሌም ከጀርመን የተመለሰው ሀወኒን ፈልጉ
ጭምር እንደነበር ከአብርሃ ማብራሪያ የሰማሁ ይመስለኛል። በጣም
ይፋቀራሉ። ከእሙኝነት በላይ ልጅነታቸውን ተጋርተዋል።
ወንድምና እህት ናቸው። ፍቅረኛዎች ናቸው። አኖሌ በቴሌቪዥን
መስኩት ሲያያት ስሜቱን ጨርሶ መቆጣጠር አይችልም። እስከ
ሰማግኝት ይበልጥ እንዲነሳሳ ደግሞ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ጉን
ለጉን ተቀምጠው ሲንሸካሸኩ ቀራጭ ለሰከንድ ያህል ይቅለባቸው።
አኖሌ አቅሱን ይስታል። አይጠራጠርም። ከቶ ሳይጠራጠር ከሁለት
አንዱን ለማግኘት ጥረት ማድረጉ አይቀርም። በተለይ አብርሃን
ያምነዋል። ሀይወቱን አድኖታላ፤ ስለዚህ አሳልፎ እንደማይሰጠው
እርግጠኛ ይሆናል። ሀወኒን ሲያይ ደግሞ ሰው ነውና ውስጡ
የታመቀው ናፍቆት እንደሚበጠብጠው ጨርሶ አይጠረጠርም።
የቴሌቪዥን ሰዎች ስብሰባው በነጋታውም እንደሚቀጥል ግልፅ
ያድርጉ። በነጋታው አኖሌን ወይም ወኪሉን በአካባቢው አናጣውም
...» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀየሱም «የተረገምክ!» ብሎ ረጅም ላቅ አሰማ።

ተቻኩለው ወደ ክንፈ ቢር አመሩ። ክንፈ ጊዜ አላጠፋም።
ወደ ቴሌቪዥን መምሪያ ሀላፊው ደወለ። አምስት ደቂቃ ያህል

ተነጋገሩ። ከንፈሱ ስልኩን ዘግቶ፤

«ተከታታይ የሰብሰባ ዜና የላቸውም!» አለ። አያይዘው
«መጠበቅ ሊኖርብን ነው?» አለ በቅሬታ።

«የለም!» አለ ሀዋሎም፤ አንድ አሳብ ብልጭ እያለለት፤
«የሀሰት ዜና መፍጠር እንችላለን።»

«እንዴት አድርገን?» አለ ከንፈሱ «... በነጋታው በምንጠቅሰው
ስፍራ የግድ ሰብሰባ መኖር አለበት። ተሰብሳቢዎች በቴሌቪዥን
ሲታዩ ደግሞ ከሀውኒና ከአብርሃ ሌላ ተሰብሳቢ የግድ መታየት
አለበት። አለያ አኖሌ ድራማ መሆኑ ይገባል። ያልተለመደ
የዜና አቀራረብ ልንከተል ደሞ እንችልም።»

«ይቻላል!» ሲል ሀዋሎም ደግሞ አረጋገጠለት። «...
እንዲያውም ከኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ጋር መነጋገር
ይቻላል። ከዚህ በፊት የተቀረፁ መጠነኛ ሰው ያለባቸውን
የሰብሰባ ፊልሞች መጠቀም ይቻላል። ጉዳዩን ከኤርትራ ጋር
ካያያዝነው የአብርሃ ፀሎት መታየት የበለጠ አሳማኝ ይሆናል።
የዜናውን ርዕስ ጉዳይ የሀሰቱን ሀገሮች ሀዘቦች ለማቀራረብ
ወደጃን ስለማይገኝ የሙዚቃ ፊስቲቫሎች ሊሆን ይችላል።
ውድይት በነጋታው በዚያው በኤርትራ ፅህፈት ቤት እንደሚቀጥል
ሊገለፅ ይችላል። ዜና ላይ፤ ሰብሳቢና ተሰብሳቢዎችን ከቆየ
ፊልም መጠቀም። በየመካከሉ ሀውኒና አብርሃን ጉላ እያደረጉ
ማቅረብ ይቻላል።»

ከንፈሱ በመስማማት ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ፤

«ልክ ነህ ይቻላል።» አለ «... ግን ለአብርሃና ለሀውኒ እቅዱን
በግልፅ ልንነግራቸው ይገባል። አላማውን ጭምር እንዲያምኑበት
ማድረግ ይቻላል።»

- 2 -

በምሽቱ የማተላለፊው ዜና በሀዋሎምና በከንፈሱ እቅድ
መሰረት ይዘጋጃል። ከንፈሱ ለታጋይ ጋዜጠኞች መመሪያ ተላለፈ።
ፊልም ቀራጮች የአብርሃና የሀውኒን ምስል ቀርፀው የማስመለያ
ትንቢራቸውን ለመስራት አህአዴግ ፅህፈት ቤት ወደሚገኘው
ስተዳደር ተጣደፉ። ቀረፃው ካለቀ በሁዋላ ከንፈሱ «ማምሻውን
ጉዳይ አለሽ እንዴት?» ሲል ለሀውኒ ጥያቄ አቀረበለት። አብርሃ
ቀደም ብሎ ሄደ ነበር።

«የለኝም። ትጋብዙኝ ዘንድ ካለባችሁ ፈቃደኛ ነኝ» አለች

እየላቀች።

ተያይዘው ወጡ።

በመንገዳቸው ላይ ሀውኒ አኖሌን በተመለከተ እንደሞዛ እንዳንድ
ያልተጠበቁ አስተያየቶችን ተሰነዝሮ ጀመር፤ በከንፈሱ መካኒክ ነበር
የደብረዘዩትን መንገድ ይዘው መጉዋገዝ የጀመሩት፤

«በነገራችን ላይ» አለች ሀውኒ «... አኖሌ በአህዴድ ላይ ያሳደረው
አምነት ከፊል እውነታ እንዳለው አታምኑም?»

ከመቅፅበት ተያይ - ሀዋሎምና ከንፈሱ።

ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው። ከሰብሰባው ይህን መሰል አምነት
ይዛ ትወጣለች ብለው አልጠበቁም ነበር። ለአኖሌ ያላት ወገናዊነት
አድልቶ እንጂ ተጨባጭ ነገር ይኖራታል ብሎ ባለመገመቱ፤ ከንፈሱ
ቀጥሎ የምትናገረውን ለመስማት እየጉዋገጥ ነበር፤ «የአኖሌ ከፊል
እውነታ ምንድነው?» የሚል ጥያቄ ያቀረበለት።

«በሰራ አስፈፃሚ ደረጃ ያሉ መሪዎቻችን መባለግ ጀምረዋል።
እርሜያን ርስታቸው ለማድረግ መረዋዋጥ የጀመሩ ከፍተኛ
ባለስልጣናት ብቅ ብቅ እያሉ ነው። የሌላውን አላውቅም። እኔ ግን
የቅርብ አለቃዬን በተመለከተ በቂ ማስረጃ ላቀርብላችሁ እችላለሁ።
አጋጣሚ ቀጥተኛ አለቃዬ በመሆኑ ዝርዝር ነገሮችን ጭምር ማወቅ
ችያለሁ። የሚያሳፍር ሰራ እየሰራ ነው ያለው። ይሸረመጣል። ጉቦ
ይወስዳል። ሌላም ሌላም ... ስለማን እንደማውራ መቼም
ገብቶአችሁዋል። ከኔ ጋር በተደጋጋሚ አይታችሁት ሊሆን
እንደሚችልም እገምታለሁ። ምስጢሮቹን ሁሉ ስለማውቅበት በጣም
ይፈራኛል። እኔ ለርሱ አፈርኩ። መሪዬ ነው ብዬ መቀበል ጭምር
አቃተኝ። ይህ በሽታ እየተዛመተ ከሄደ አደገኛ ይመስለኛል።
በአመራር ደረጃ ብትነጋገሩበት ጥሩ ነው። እርግጠኛ ነኝ የአህአዴግ
አመራር አባላት በየጊዜው እየተገናኙ ውስጣቸውን ይፈትሻሉ።
አይደለምንዴ?»

«አሁን ያልሻቸው ተጨባጭ ናቸው?» አለ ከንፈሱ።

«ማስረጃ የለኝም። ማስረጃ መሰብሰብ የሚገባኝ ግን
አይመስለኝም። አንድ አካል መኖር አለበት ይህን መሰል ጥቆማዎችን
የሚቀበል ...»

«ግምገማዎች ላይ ማንሳት ተገቢ ይሆናል» አለ ሀዋሎም።
«ብልተሳሳትኩ ስለ ሰለሞን ዲሳሳ ነው እየተናገርሽ ያለሽው።» አለ
ከንፈሱ።

«አዎን - ስለእሱ ነው የማወራው!»

«በግል አነጋግረሽው ነበር?»

«አንስቼለት ነበር»

«ምናለሽ?»

«ሳይ:: ቅድም ዜጊት ብዬ የገለፅኩትሁን ልጅ በፍቅረኛ ደረጃ ይዘክታል:: እኔ ዘንድ ስትመጣ ነው የተዋወቃት:: ልጅቱ ትምህርት ቤት ላለን ጉዋደኛዬ ነበረች:: እኔ ወደ ዩኒቨርሲቲ ስሄድ አስዋ ገንድ ጀመረች:: አሁን እሳት የላለች ነጋዴ ወጥቶአታል:: ጥሩ ያልሆነ ባህርይ የያዘች ይመስለኛል:: ይኸው የኛው ሰው ታዲያ አብሮአት ያብዳል:: እዚህ አዲስ አበባ ቤት አንድታገኝ ጭምር አድርገውአል:: ሌላም ... ሌላም ብዙ ነገሮች አሰማለሁ:: ከልጅቱ ጋር ግንኙነት ከጀመረ ወዲህ ታጋይ ሚስቱን ፈትቶአታል:: ተገቢ እንዳልሆነ ነገርኩት:: 'የተለመደ ነው' የሚል ምላሽ ነው የሰጠች:: 'ብዙዎች እየፈቱ ነው' አለች:: እንዲህ ሲለኝ ላንቀው ነበር:: አበድኩ:: ናቅሁት:: 'ሌሎች ስለፈቱ ነው መፍታት ያለብህ ወይስ ስላልተገባቸው?' ስለው 'ይህን ያህል የምትንገበገቢው በርግጥ ለሚስቱ አዝነሽ ነው ወይ?' አለች:: ከአንድ መሪ ይህ ንግግር አይጠበቅም»

«ቀንተሽ እንዳይሆን!» አላት ሆሎም::

ሀወኒ ጩኸትዋን ለቀቀችው:: ወደ ሆሎም ተጠግታ ታንባርቅበት ጀመር::

«ሆሎም! የልብህን ነው? እኔ እንደዚያ ነኝ!»

ድምፅዋ ዝግትግት አለባት:: ክንፈና ሆሎም እየተቀባበሉ ይሰቀባት ጀመር:: የምር መናደድዋን ሲያይ ሆሎም

«ቀልዴን ነው ሀወኒ!» አላት::

«የልብህን ከተናገርክ ወዲያ?»

«ስጋ ብዎት!» ሲል ማለ::

አመነችው:: ሆሎም 'ስጋ ብዎት' ካለ አይዋሽም::

«እኔ አነጋግረዋለሁ» አለ ክንፈ::

ሀወኒ ቀጠለች::

«ዜጊት ማለት አደገኛ ሌት ናት - ክንፈ:: የኢህአዴግ ትግል ለርስዋ Adventure ብቻ ነው:: ታጋይነት ማለት ለዜጊት

ለነሱ የሚያገለግል ታፒላ ብቻ ነው:: ሹም ማለት ደግሞ ፈላጭ ቆራጭ:: ከሹም መጠጋት ማለትም መክበር ማለት ነው - ለዜጊት:: አታምኑኝም! ሰለሞን ታጋይነቱን ለጉራ ማዋል ጀምሮአል:: የሚያስደነግጥ ነገር ጭምር ለዜጊት ነገርክታል:: የእናቱ አባት አማራ መሆናቸውን አጫውቶአታል:: ይህን ሁሉ ምን አመጣው? ቀራጭ የአማራ ደም ፍለጋ ወደ አያቱ ምን አሻገረው? በአሮሞነቱ ያፈረ ይመስለኛል:: ለአሮሞነቱ ክብር የሌለው ሰው ደም አለቃ ሊሆን ቀርቶ የኔ ድርጅት አባል ከቶ ሊሆን አይችልም:: ይህን አይነት ሰው ከአመራር መባረር አለበት:: አዲሳባ ተወልዶ እንዳደገ ጭምር ይናገር ጀምሮአል:: አዲሳባ መወለድ ታላቅነት መሆኑ ነው? ከአራዳ ልጅ ካምፕ ራሱን መቀላቀሉ ይሆን? አዲሳባ ራሱ የአሮሚያ መሆኑን እያሰበ ሊሞቀው ይገባ ነበር::»

«የትግል ልምድ ማጣት ሊከስታቸው የሚችሉ አያሌ ጉድለቶች ይኖራሉ:: አሁንም ቀስ በቀስ ውስጡን እያጠራና እየጠነከረ መሄድ ይጠበቅበታል» አለ ሆሎም::

ሀወኒ ተቃወመች!

«ሰለሞን የትግል ልምድ እጥረት የለበትም:: እንደማውቀው ስድስት አመታት ታግሎአል:: የአሮሞነት ስሜት ነው የሌለው:: ከአሮሞነቱ እየሸሸ ነው:: ሸሸቶ የት ይደርሳል? አለያ ደም አሮሞ ሳይሆን ይችላል::»

«በቅርቡ ግምገማ ነበራችሁ አይደለም?» ሲል ጠየቃት ክንፈ «... በዚያ ላይ የተነሱ ነገሮች የሉም?»

«አሱን ግምገማ እንኩዋ ተወው ክንፈ:: ቀልድ ነበር:: የበረሀዋ ባህል ድምጥማጥዋ የጠፋችበት ግምገማ ነበር:: ብዙ የሚነገር አለው:: ግን የሆነ ያልሆነውን ከመናገሪ በፊት በቅድሚያ ከምሳን በስፋት ላናገረው ፈልጌያለሁ:: በዳዴአክ ውስጥ አደገኛ እዝማሚያዎችና ችግሮች ይታዩኛል::»

«በሀወሀትም ቢሆን ከዚህ የከፋ አመለካከቶች የተከለቱበት ጊዜ ነበር:: በትግል ነው ያን የአደጋ ጊዜ ማለፍ የሚገባው» ክንፈ ነበር::

«በግለሰብ ደረጃ በየትኛውም የኢህአዴግ ድርጅት ውስጥ ተመሳሳይ መዝቀጥ ሊከሰት ይችላል:: መፍትሄው እያጠሩ መሄድ ነው»

እየተቀባበሉ አስተያየት ይሰጡ ጀመር:: ሆሎምና ክንፈ ሀወኒን ራት ጋብዘው ሲያበቁ ቤትዋ ድረስ ሸኙዋት:: የዜና ሰእት

ላይ ነበር የደረሰችው። ሰስተኛው ዜና አኖሌን ለማጥመድ የተዘጋጀው የአለቱ ቅንብር ነበር። የተዋጣለት ቅንብር። ፊልም ቀራጭ፤ ሀውኒና አብርሃን በበቂ ሁኔታ አሳይቶ ወደ ሌሎች ተሰብሳቢዎች ተሻገረ። ዜና አንጻቢው ስብሰባው በጋታው ከማለፍ ሰስት ሰአት ጀምሮ በኤርትራ መንግስት ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ቀጥሎ እንደሚውል ገልፆ ወደ ቀጣዩ ዜና ተሻገረ።

ሀውኒ ሳታውቀው ሆድዋ ግልብጥብጥ አለባት። በረዳት። መንፈስዋን በረዳት። እንባዋ እንዳይቀድም ጣራ ጣራ ማየት ጀመረች። ውስጥዋ ግን እንደልማዱ ይራህል ...

«አኖሌ ... እወድህለሁ!»

- 3 -

አብርሃ ፀሎት በኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ደጃፍ ላይ ቁም ሰው የሚጠብቅ መስሎ ሰአቱን ደጋግሞ ያይ ጀመር። 2:45 ይላል። ሆኖ ደቂቃ ብቻ በዚህ መልኩ ቆይቶ ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ እንዲገባ ነው የተነገረው። እሱ እንደገባ ደግሞ ሀውኒ እንዲሁ ሃያ ደቂቃ ያህል ከፅህፈት ቤቱ አጠገብ ባለው ፊትፊት ቆይታ አስዋም ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ ትገባለች። ለሁለቱም መልእክት ማስተላለፊያ ረቂቅ መሳሪያ ኩዋሌታቸው ላይ ተያይዞአቸዋል። የሚያዩትን ከአኖሌ ጋር የተያያዘ ነገር ሁሉ በዝቅተኛ ድምፅ መናገር ብቻ ይበቃቸዋል። የሚያስተላለፉት እያንዳንዱ መልእክት በሰስት ደቂቃ ውስጥ በፅህፈት ቤቱ ዙሪያ ሲቪል ሰብሰው በእግርና በመኪና ለፈለሱት የደህንነት ሰዎች ይደርሳል።

አብርሃ ፀሎት በተነገረው መሰረት ሰአቱን እያየ ከወዲያ ወዲህ ይንጉራደድ ጀመር፤

«እምስት ሳንቲም!» አለው አንድ ጉልማሳ ለማኝ።

አስር ሳንቲም አውጥቶ ሰጠው። ለማኝ አመስግኖ ሄደ።

«ስለ አብርሃሙ ስላሌ!» አለ ሌላ ሽማግሌ ለማኝ።

«እግዚር ይስጥልኝ!» አለ አብርሃ።

«ሲጋራ! ማስቲካ!» አለ ሱቅ በደረቱ።

ዝም አለው።

«የአረቡ ሮዝማን አለኝ። ዊንስተን ... ጦርና ሱፐር ሚኒት ማስቲካ» አለ።

«አልፈልግም!»

«ጫማ ልጥረግ አባባ» አለ ልጅ እግር ሊስትሮ።

«ደህና ተወው!»

«ቆሽሾአል ልጥረግልዎት ...»

«አያበፈልግኝም አልኩህ» አለ ቆጣ ብሎ።

«እዚህ አገር እንደ አስመራ ውድ አይደለም ጋሼ። ዘጠኝ ዘጠኝ ሳንቲም ብቻ ነው የማስከፍልዎ። የቦሎኛ ቀለም አለኝ።»

አብርሃ ፀሎት በድንጋጤ ራደ። ቃል ሳይተነፍስ እግሩን አነሳ። ሊስትሮው ጫማ መወልወል ጀመረ። ትንፋሹን እንደምንም ሰብስቦ፤

«ማነው የላከህ?» ሲል ጠየቀው።

«ሰማቸውን አልነገሩኝም።»

«ረጅም! ጠይም ናቸው?»

«አይደለም። ቀላ ይላሉ። ራሰበራና አጭር ናቸው።»

«የት ነኝ አሉህ?»

«እሱንም አልነገሩኝም።»

«ምን እንድትነግረኝ ላኩህ?»

«የርሶን ወይም የሀውኒን ስልክ ቁጥር።»

አብርሃ አመነታ። አኖሌ መያዝ እንዳለበት አመነ። ካልተያዘ አንድ ቀን ባጭሩ ይቀጫል። ተይዞ ሰላማዊ ትግል መጀመር አለበት። በሀብት የሚታገልበት ምክንያት ለአብርሃ አልታይህ አለው። ተገቢ ያልሆነ መስዋዕትነት መክፈል እንደማይገባው አመነ፤

«ቁጥሩን እስጥሀለሁ። ታዲያ የት አግኝተህ ነው ለራሰበራው ሰው የምትሰጠው?»

«ቀጥረውኛል።»

«የት?»

«ሜክሲኮ አደባባይ።»

«ስንት ሰአት ነው ቀጠሮአችሁ?»

«እንደጨረሰክ ነው ያሉኝ።»

«ታዲያ በቃልህ ቁጥር መያዝ ትችላለህ? ወይስ ስከርቢቶና ወረቀት ልስጥህ?»

«በቃሌ እይዘዋለሁ ይገነፋኝ።»

አብርሃ ፀሎት የሀውኒንም የራሱንም የስልክ ቁጥሮች አንድ በአንድ ነገረው።

«ይዘህቸዋል?»

«አዎን ይገኙቸዋለሁ።»

«እስኪ ጥራቸው?»

ሊስትሮው ቁጥሮቹን ጠራለት። አልተሳሳተም። እንዲያውም አልተደነቃቀፈም።

«ሊስትሮ ነህ የውነት?»

«አዎን!»

«እኔን እንዴት አወቀኸኝ ታዲያ?»

«በፎቶግራፍ!»

«ማን አሳየህ የኔን ፎቶ?»

«ወንድምህ ናቸዋለሁ ራስሰራ ያልኩም።»

ፎቶቹን የት አገኘ? ሲል አስቦ አብርሀ።

አብርሃ ፀሎት አንድ ብር አውጥቶ ለሊስትሮው ሰጠው። ልጁ አንድ ብርን ከሱ ጨምሮ፤ የሊስትሮ ሳጥንን እንክብካቤ ወደ ላሊበላ ራስቶራንት አትጣጫ ማገዝም ጀመረ።

አብርሃ ፀሎት ጊዜ አላጠፋም።

«መረብ 91 ነኝ» ሲል ኩዱን ከተናገረ በሁዋላ መልእክቱን በችኩላ ያስተላልፋል። ጀመር፤

«ጫማዬን የጠረገልኝ ቀይና ኩስማና ሊስትሮ ከአኖሌ የተላከ ነው። የኔንና የሀውኒና ስልክ ቁጥር ተቀብሎኛል። ሜክሊኩ አደባባይ ከአኖሌ ወኪል ጋር ቀጠሮ ይዞአል። እንደሚመስለኝ በቀጥታ ከአኖሌ የተላከ እይደለም። ስለዚህ ሊስትሮው የተገናኘውን ሰው በቀጥታ መያዝ እይገባም። ራስሰራ፤ እጭርና ቀይ ነው ሊስትሮውን የላከው ሰው። መረጃው ስህተት ሊሆንም

ይችላል። እንደሚመስለኝ ከሊስትሮው ጋር ግንኙነት የሚያደርጉ ሰዎች አኖሌ ዘንድ እስኪደርሱ ድረስ ክትትል በደረግባቸው ጠቃሚ ይመስለኛል። እበቃሁ - መረብ 91።»

አብርሃ ይህን መልእክት አስተላልፎ ወደ ኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ገባ። ተግባሩን በተገቢው መንገድ ማጠናቀቁ ተሰማው። በአጋጣሚ ከሀውኒ ጋር ስልክ በመለዋወጣቸው ተደሰተ ...

* * *

ሊስት የደህንነት ሰዎች በተለምዶ 'ወያኔ' ተብላ በምትጠራው ቶዮታ መኪና ሊስትሮውን በሀምሳ ሜትር ርቀት ይከተሉታል።

ሊስትሮው እየተጣደፈ ይራመዳል። ደህንነቶቹ ታጥቀዋል። አይናቸውን ለሰከንድም ከሊስትሮው ሳይነትሱ ተከታተሉት። የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ መብራት ያዛቸው። ሊስትሮው ከገናኘው ቁሞአል። ያዩታል። እሱ አያያቸውም። መኪና ቀነሰ ሲልለት በሩጫ አስፋልቱን ተሻግሮ በጥድፈያ ገሰገሰ። ግን ድንገት ቆሞ አለ። ከኪሱ ቀራጭ ወረቀትና ብእር አውጥቶ የሊስትሮ ሳጥንን አስደገፎ ይዕፍ ጀመር። ዕፎ ሲያበቃ መንገዱን ተጠለ።

የደህንነቶቹን መኪና መብራት ለቀቃት። በተለመደው ርቀት ይከተሉት ጀመር። ተከታትለው ሜክሊኩ አደባባይ ደረሱ። ሊስትሮው በአደባባዩ በስተቀኝ ባለቸው ካፍቱሪያ አጠገብ ከተኩሰኩሱት መስሎቹ መካከል ገብቶ ተቀላቀለ።

ደህንነቶቹ የመገናኛ ራዲዮናቸውን ከፍተው ሪፖርት አስተላለፉ። ክንፈ አጭር መመሪያ ሰጠ፤

«ባለጉዳይ መስላችሁ አጠገቡ ቆዩ። በቃል ወይም በወረቀት የሚያስተላልፈውን መልእክት በጥንቃቄ ተከታተሉ። አጣራጣሪ ነገር ካያችሁ እስከ እኩላ ቀን ድረስ ጫማ የሚያስጠርጉትን በሙሉ ተከታተሉዋቸው። 6:30 ላይ ከመካከላችሁ አንዳችሁ ጫማ አስጠርጉ። እየጠረገ ሳለ ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላልፎ እንደሆን ጠይቁት። ለምን አይነት ሰው እንደሰጠ ጭምር! መልእክቱን የተቀበለውን ሰው ካወቃችሁ በሁዋላ ሀይላችሁን ወደዚያው አሰባስቡ። አኖሌን ብትደርሱበትም እንዳትይዙት። ሃያ አራት ሰአት አትለዩት። የሚገባበትን ቦታና የሚገናኝቸውን ሰዎች የሚከታተሉ ሰዎች በፍጥነት ተመድበው የያንዳንዳቸው መድረሻ በዝርዝር ይጠና። ይሄ ለሰሰት ቀናት በተከታታይ የሚቀጥል ስራ ይሆናል። የምትከታተሉዋቸው ሰዎች በጭራሽ

እንዳይጠረጥሩዋችሁ»

ዳሩ እንደታሰበው ላይሆን ቀረ።

እስከ 6:30 ሊስትሮው የአራት ሰዎችን ጫማ ነበር የጠረገው። ከአራቱ አንዱ የሀውሀት ታጋይ ሆኖ ተገኘ። ተከትለውት ነበር። ሄዶ ሄዶ መከላከያ ማኒስቴር ፅህፈት ቤት ገባ። ሁለተኛዋ ወጣት ሴት ነበረች። ታክሲ ይዛ ስድስት ኪሎ ዩኒቨርሲቲ ገባች። ሶስተኛው በእድሜ የደከመ ሽማግሌ ነበሩ። ጫማ አስጠርገው የትም አልሄዱ። እዚያው ማከያቶ አዘው አላፈ አግዳሚውን ይታዘቡ ያዙ። የመጨረሻው መልክ መልካም ወጣት ነበር። ባችኩላ አስጠርገው እብስ አለ። ፒያሳ ድረስ ተከተለች። ሲኒማ ኢትዮጵያ ገባ። ከደህንነቶቹ አንዱ ሊስትሮው አጠገብ ያለውን የኢሌክትሪክ ምሰሶ ተደግፎ ደቃቃውን ጫማ ጠራጊ በጥንቃቄ ተከታትሎታል። ከአንዳቸውም ጋር መልእክት አልተለዋወጠም። ወረቀትዋንም አላስተላለፈም። ደህንነቱ በመመሪያው መሰረት አምስተኛ ሰው ሆኖ ጫማውን አስጠረገ፤ በመካከሉ በተነገረው መሰረት፤

«ስልክ ቁጥሮቼን በአግባቡ አስተላለፍክ?» ሲል ጠየቀው።

«የምን ስልክ ቁጥር?» አለ ጫማ ጠራጊው፤ ስራውን በተረጋጋ ሁኔታ እያቀላጠፈ።

«ጠዋት እንድታደርስ የተነገረህን»

«ማነው የነገረኝ?»

«ጠዋት ስቴድዮም አልነበርክ?» ብሎ ጠየቀው ደህንነቱ እየተገረመ።

«ከዚህች ንቅንቅም አላልኩ።»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው።

ሊስትሮው ሽምጥጥ አድርጎ ሲክድ ከልብ ተደነቀ። እንዲህም አለው፤

«ሰማ አንተ ደቃቃ ፍጥረት! እኔ ፖሊስ ነኝ። እውነቱን ካልነገርክኝ በቀጥታ ወደ እስር ቤት ትወሰዳለህ። ትሰማኛለህ!? ጠዋት ስቴድዮም አካባቢ ጫማ ከጠረገህለት ሰው የተቀበልከውን የስልክ ቁጥር ለማን ነው ያስተላለፍከው?»

የሊስትሮው አጆች ሲንቀጠቀጡ ተመለከተ። ቡሩሹ ከእጁ ላይ ወደቀበት። በፍርሀት ቀና አለ። አይን ለአይን ተጋጩ፤

«በል እውነቱን ተናገር። ቁጥሩን ለማን ሰጠህ?»

«መንገድ ላይ ነው የተቀበለኝ።»

«አትዋሽ!» ሲል አፈጠጠበት «... ከስቴድዮም ጀምሮ ተከታትሎህለህ። መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ ስልክ ቁጥሮቼን ወረቀት ላይ ስታሰፍር ጭምር ተመልክቼህለህ። ከዚያ ወዲያ እዚህ እስክትደርስ ድረስ ማንም አላነጋገረህም። እውነቱን ካላወጣህ ወጥልህ! አሁኑኑ ከርቸሌ ትገባለህ!»

«በእጃቸው አይደለም የተቀበለኝ?»

«ታዲያ በምንድነው?»

«ፎቶ ቤቱ በር ላይ ስደርስ ወረቀትዋን መንገዱ ላይ ጥዬ ነው የሄድኩት።»

ደህንነቱ ውሀ ሆነ። አኖሌ አምልጦአል! ከዚያ ወዲያ ለሊስትሮው ያቀረበለት ጥያቄ ለሪፖርቱ የሚያገለግለውን መረጃ ለማግኘት ብቻ ነበር ...

«የትኛው ፎቶ ቤት?» ሲል ጠየቀው።

«ቡናና ሻይ ህንፃ ስር ያለው።»

«ወረቀቱን ወደ ፎቶ ቤቱ ነው የጣልከው?»

«አይደለም። እጄን ብቻ ነው የዘረጋሁት። ወረቀትዋ ወደቀች። እንደዚያ አድርግ ነው የተባልኩት።»

«ማነው ይሄን ያለህ?»

«የላከኝ ራሰበራ ሰው።»

«ሰውየው ወረቀትዋን አንስቶአታል?»

«እኔንጃ!»

«ለምን ዞረህ አላየህም?»

«ዞረህ እንዳታይ ተብያለህ። ወረቀትዋን ጥለህ መንገድህን ቀጥል ነው የተባልኩት።»

«አሁን ከኔ ጋር ፖሊስ ጣቢያ እወስድህና ደህንነት ትናገራለህ። አትታሰርም። አትፍራ። እሺ?»

«እሺ?» አለ ሊስትሮው ፈራ ተባ እያለ።

ፖሊስ ጣቢያ በመሄድ የሚያጠፋው የሰራ ጊዜ አላሳሰበውም። በማለዳዋ አጭርና ቀላል ስራ መቶ ብር አግኝቶበታል። ደስታው ገና ከውስጡ አልጠፋም ...

- 4 -

ስልኩ ጮኸ።

ሀውኒ ልብዋን አፍን አደረጋት። ደግሞ ጮኸ። አቃሰተች። 'ውዱ አኖሌ' ብላ መጮህ አሰኛት። ተጠግታ እጅዋ እየተንቀጠቀጠ አነሳችው።

«ሀውኒ!» የሚል ጉርናና ድምፅ መጣላት።

«ነኝ» አለች። «... እንደምነህ ሀየሎም።»

«አልደወለም?»

«እስካሁን አልደወለም።»

«ተዘግተሽ ዋልሽ ቀኑን ሙሉ?»

«ስልኩ ላይ ተተክዬ ዋልኩ» ብላ ፈገግ አለች።

«ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ብቅ እላለሁ። ራት በልተኛል እንዴ?»

«ገና ነኝ።»

«እንግዲያው አብረን እንበላለን?»

«ደግ።»

ስልኩን አኑራ ወደ ወጥ ቤት ገብታ ሻይ ጣደች። አስኪፈላ ድረስ መፅሀፍ ቤጤ ለመገላለጥ አስባ ወደ መፃህፍት መደርደሪያዋ ስታመራ የደጅ መጥሪያ ድምፅ ሰማች። የአክሱማይት ልጅ ፀሀዬ ሊሆን እንደሚችል ገመተች። ፀሐዬ የሰድስት አመት ህፃን ነው። ጉረቤት በመሆናቸው ዘውትር ማምሻውን ቴሌቪዥን ሊያይ ይመጣል።

በፍን ከፈተችው።

ይሁን እንጂ ጨለም ባለው በረንዳ ላይ ፀሀዬ አልነበረም የጠበቃት። አክሱማይት ነበረች። አክሱማይት የማህፈረ ሚስት።

«ግቢ አክሱም! እንደምን አመሸሽ?» አለችት።

«ሰላም!» ብላ ወደ ውስጥ ዘለቀች።

«አልመጣም እንዴ ፀሀዬ?»

«ዛሬ አልመጣም?» አለችት ገፅታዋን ትክ ብላ እያጤነች።

«ታች ጠርዶ ከልጆች ጋር እየተጫወተ ይሆናል!» ብላ ልትመለስ ስትቃጣ፤

«ቆይ ሻይ ጠጥተሽ ትሄጃለሽ። እየፈላ ነው» ብላ እጅዋን ይዛ ከሳሎን አስቀመጠችት።

አክሱማይት አልባሌ ጃኬት ለብላለች። ገፅታዋ ምጥጥ ብሎአል። ጠጉርዋን ወደሁዋላ ቁዋጥራዋለች። ፎቶግራፍ የማንላቱ ስራ ባብዛኛው ስለተጠናቀቀ በመከላከያ ሚኒስቴር መስሪያ ቤት ዶክመንቴሽን ክፍል በጊዜያዊ ስራ ላይ ተመድባ በማገልገል ላይ ናት።

«ምን ሆነሻል አክሱም?» ስትል ጠየቀችት ሀውኒ፤ ፊትዋን ትክ ብላ እያስተዋለችት። ስታነባ እንደቆየች ጠረጠረች። እይኖችዋ በርበሬ መስለዋል።

«ምንም አልሆንኩ» አለች።

መዋሽትዋ ግን ታወቀባት። የሚያንሰቀስቅ ስሜት ከወደ ሆድዋ ፈነቀላት። ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ሽፈን አደረገችና እንባዋን በቀጫጭን ጣቶችዋ አባበለች።

ሀውኒ ደነገጠች። ሀውኒ ስለ አክሱማይት ጥቂት ነገሮችን ታውቃለች። አዎን ... ከምትወደውና ከሚወዳት ባልዋ ጋር ተለያይተዋል። ከማህፈረ ጋር ተለያይተዋል። አሁንም አዲሳባን ከተቆጣጠረ በሁዋላ ሊገባቡ አልቻሉም። 'ቀድሜህ በተለዋሁ' የሚሉ ንግግሮችም ተረስተዋል። ሁኔታዎች ለአክሱማይት በእጅጉ ከብደዋታል። ከማህፈረ የእብዩ ጋር 'የኔ ጀግና' የተባባለባቸው ዘመናት እንደ አክሱም ሀውልት ዘመን ርቀው ይታዩዋት ጀምረዋል።

ሀውኒና አክሱማይት ከተጉራቡቱ ወዲህ በተለይ ተቀራርበዋል። ከሶስት ወራት በፊት ከማህፈረ ጋር እንደተለያዩ ስትነግራት አክሱማይት ጉዳዩን ቀለል አድርጋ ነበር ያወጋቸት። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችት ለሀውኒ። ከዚያ ወዲህም የማህፈረን ጉዳይ ጨርሶ አንስተው አያውቁም ነበር። ስለ ትግሉ ነበር የሚያወጉት። ምን ስለ ትግሉ ብቻ! አክሱማይት የሴቶችንም ጥያቄ ደጋግማ ማንላት ያስደስታታል። ለነገሩ ስለሴቶች መብቶች አክሱማይት አበጥራ ታውቃለች። የአክሱማይት የእኩልነት ጥያቄ ግን አፍክዌ አይደለም። በተግባር ከወንዶች በላይ ስለዋለች የእኩልነቱ ጥያቄ ከማንም በላይ

ይሰማታል። ይህን መሰል ነገር መልሳ መላልሳ ለሀውኒ ታወቃለች። እጅግ አስደናቂ ከሆኑት ትረካዎች ውስጥም የአክሱማይት ያለፈ የጀግንነት ታሪክ ደምቆ ታይቶአታል - ለሀውኒ።

አክሱማይት ባለፈው መራራ የትግል ዘመን ግንባራቸውን ካላጠፉት እንደዋ ነበረች። ቀሚስዋ አላደናቀፋትም፤ ለህተት አይታ ባለማለፍ አክሱማይት ቀዳሚዋ ነበረች። መራራው ትግል ቀጥቅጦ የሰራት ታጋይ ናት። የትግል ፅናት ሲነሳ የአክሱማይት ጉዳይ ግልፅ ነው። በደካማ ጉን የሚያማት የለም። ደንብና መመሪያ በማክበር፤ አክሱማይትን የሚስተካከላት ከቶ የለም። ደንብና መመሪያ አልፎ አልፎ ሊጣስ የሚችል ነገር አይደለም - ለአክሱማይት። መፈፀም ያለበት ነው። 'ግትር ናት' የሚሉዋት አሉ። ያሉትን ቢሉ ግን 'ወይ ፍንክች' ናት። ደሞ ማድረግ እንጂ መናገር መቼ ይሆንላታል? ጥራዝ ነጠቅ አይደለችም። ስለሴቶች መብት በመጮህ ብቻ ተወስኖ ወጥ የምትረግጥ መቼ ሆኖ? አክሱማይት የምር ናት።

ከማህፈረ ጋር በመለያየትዋ ብዙ አልተጉዳችም ነበር። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችው። ዛሬ ታዲያ ምን ሆነችና እንባዋ የተከከኑን መላት መሰለ? አሁን ታዲያ ምነው ተበገረች? የምን እንባ መጣ ደሞ?

ሀውኒ ፍርሀት ፍርሀት አላት። አስደንጋጭ ስሜት ወረራት? ምክንያቱን ማወቅ አስፈራት። ይሁን እንጂ!

«ምን ሆነኛል አክሱም?» አለችት ደግማ።

አክሱማይት አንድ ነገር ልትናገር አለችና እንባዋ በአይንዋ ጥቅጥቅ ብሎ ሞላ። በላቃታትም ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ሸፍና ከሆድዋ፤ ከልብዋ በተፈነቀለ የብሶት ስሜት ህቅ እያለች ትንሰቀስቅ ጀመር።

ሀውኒ ተረበሸች።

የምትይዝ የምትጨብጠው ጠፋት። ልታፅናናት አልደፈረችም። ዳሩ አክሱማይት አፅናኝ ትፈልጋለች ብሎ ማን ያስባል?

«ምንም አልሆንኩ! እልህ ይዞኝ ነው። የማህፈረ ጉዳይ ስሜቴን ጉዳው። እኔ እንኩዋ አልቅሼ አላውቅም። አሁንም የፀሀይ ጉዳይ አንገብግቦኝ እንጂ ነገሩን ራሴ እቁዋቁዋመው ነበር» ብላ ስሜትዋን ለመቆጣጠር ታገለች።

አክሱማይት በተለይ በዳንሻ፤ በኩረም፤ በሽሬ ተጋደሎዎች የተመሰከረላት ጀግና ናት። ግራ ጉንጭዋ ላይ ጉራዴ መስሎ የተጋደመው የጠባባ ምልክት እንደ ከረዩዎች ለጌጥ ያስቆረጠችው መቼ ሆኖ? የካሊበር ጥይት ነው የጉንጭዋን ሲጋ ተልትሎት። ጠብሶት ያለፈው። የምታነክሰውም እንደ ፒያሳ ቆነጃጅት በድመት የአረማመድ ፋሽን ስትዘንጥ መቼ ሆኖ? ሽንጥዋ ላይ የተቀረቀረው ጥይት እስካሁን ባለመውጣቱ እንጂ። አክሱማይት በርበሬ ወጥ አትበላም። ግን እንደ ቦሌ ቀበጦች ምላስዋን ስለሚለበልባት መቼ ሆኖ? ጨጉዋራዋ በመጉዳቱ እንጂ። አክሱማይት ከስታለች። እንደ አዲስ አበቤዎች 'ቅጥነት ውበት' ነው ብላ አይምሰላችሁ። የተጉዳ ሰውነትዋ በቀላሉ መመለስ አቅቶት እንጂ። አክሱማይት ለችግር ተንበረክክች ብሎ ማንም አያማትም። ግን ከብረት ተሰርታ መቼ ሆኖ? ለትግሉ በነበራት ፅናት፤ ቆራጥነትና ብርታት እንጂ።

አክሱማይት ዘመድ ሞቶባት አይደለም የምታለቅሰው። ከብዙ አመታት በፊት ሁለት ወንድሞችዋ አጠገብዋ ሲወድቁ ቀናችባቸው እንጂ አላለቀሰችም። አክሱማይት ዘመድ አላት ብሎም ማንም አያስብም። የሱዋ ዘመዶች የትግራይ ገበሬዎች ናቸው። የገበሬዎች ጉዳይ ለአክሱማይት ርእየተ አለም ብቻ አይደለም። ለአክሱማይት ገበሬዎች የምር ፍቅር ናቸው።

አሁን ግን ተበግራለች። እነሆ ከአንጀትዋ የሚገፋት የብሶት ሊቃ ያንሰቀስቃታል። አክሱማይትን አዲስ አበባ በገረቻት። ፈተነቻት። አሸነፈቻት።

ሀውኒ ቃል እንኩዋ መተንፈስ ስላቃታት በዝምታ ትቆዝም ጀመር ...

ከደቂቃዎች በሁዋላ ፊትዋን በመሀረም አባብሳ።

«ሀውኒ ሀፍተይ ... ረቢሼኪ ... ይቅርታ አድርጌልኝ» አለች።

«አክሱም ምን ሆነሽብኝ? በጣም አዝነኛል?»

ሀውኒ ይህን ብላ ሻዩን ለማምጣት ወደ ኩሽና ገባች። የአክሱማይት ስሜት እንደተጋባባት ሻዩን ይዛ ተመለሰች። ሻያቸውን እያጣጣመ አክሱማይት ብሶትዋን ትተርክላት ቀጠለች።

«ሀውኒ ሀፍተይ ... የውልሽ ከማህፈረ ጋር ተለያይተናል አይደለም? ይሄ ያለቀ ጉዳይ ነው። ዛሬ እንዲህ ስሜታዊ የሆነኩት ግን ሊያገባ መሆኑን ስለሰማሁ ነው። ማህፈረ ማግባት መብቱ ነው። ከኔ ተለያይቶአል። ከኔ መለያየት የፈለገው ግን የአዲሳባን

ቆነጃጅት ፈልጉ መሆኑን ዛሬ ነው የተገነዘቡበት። ይህ አቆሰለኝ። ማህፈረ ሰርግ አስፈለገው። ይህም አሳመመኝ። ልጄን ረሳው። በየወሩ ብቻ ገንዘብ ይልካል። 'አባት ይናፍቀዋል' ብሎ ግን አያስብም። ልጄ አባቱን በቴሌቪዥን ያይና 'ማህፈረን ውለጂ' እያለ ጉሮሮዩን ያንቀኛል። እሱ ግን ደንዘዘና ልጄን እንኩዋ የመጠየቂያ ጊዜ አጣ። በርግጥ ለሰርግ እየተዘጋጀ ስለሆነ ጊዜ አይኖረውም። ሀወኒ ... ሀፍተይ የሴቶች ስብሰባ መደረግ እንደሚኖርበት እየተሰማኝ ነው።»

በር ተንኩዋኩዋ።

አክሱማይት ንግግርዋን አቁዋረጠች። ተያዩ። 'ማነው?' በሚል ስሜት።

«ሀየሉም ነው» አለችት ሀወኒ. «... ወደ አንድ ግብዣ ለመሄድ ቀጠሮ ነበረን።»

«ምንም አይደል» አለች አክሱማይት ከተቀመጠችበት እየተነሳች። «... ነገ እመጣለሁ። እንጨዋወታለን። ጉዳዩ ተራ ስለሆነ አታስቢ። እውነት መስሎኝ እንጂ ማህፈረ በአላማውም ቢሆን ፅኑ አለመሆኑን አስቀድሜ አውቅ ነበር። ስጋው የሚያሸንፈው ሰው ነበር። እንኩዋን አዲሳባ በረሀም ይህ ስሜቱ እየተፈታተነው በየግምገማው እንደተወቀጠ ነበር።» እያለችት ነበር በሩ ዘንድ ደርሰው የከፈቱት።

ሀየሉምና አክሱማይት የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጡ። ሀወኒ ቤት ሲገናኙ ሁለተኛ ጊዜያቸው ነበር። አክሱማይት ፊትዋን አይቶ ማልቀስዋን እንዳያውቅባት ፈጥና ተለየቻቸው።

... የአክሱማይት መኖሪያ ቤት ሀወኒ ካለችበት ህንፃ ላይ ስለነበር ፈጥና ነበር ቤትዋ የደረሰችው። ፀሀዩን አላገኘችውም። 'ህንፃው ላይ ከሚኖሩት ህፃናት ጋር እዚያው ደጅ እየተጫወተ መሆን አለበት' ብላ አሰበችና ወደ በረከዳው ወጥታ ከሰባተኛ ፎቅ ላይ በብርሃን ወደምታብረቀቀው አዲስ አበባ አይንዋን ሰደደች።

አዲሳባን ጠልታታለች።

ከሁሉም በላይ ግን ማህፈረን። ሳታውቀው የበቀል ስሜት ውስጥዋ ማቆጥቆጥ ጀምሮአል። የልጅዋ ነገር ነው ጥቂት ያሳለባት። ዘመድ የላትም። በጦርነቱ በሙሉ አልቀዋል። አናትዋም አባትዋም ህይወታቸው ያለፈው በአይሮፕላን በምብ

ነው። በሆንም ማህፈረን ልትበቀለው ትፈልጋለች። እሱን ብቻ ሳይሆን ሚስቶቻቸውን አላግባብ በሚፈቱት ላይ ሁሉ አስደንጋጭ በትር ለማሳረፍ ወስናለች። እልህ ያንገበግባት ጀምሮአል። ቀደም ሲል የማታውቀው ስሜት ተፈጥሮባታል። 'ምነው ተሰውቼ በነበር' ብላ ተመኝች። እንባዋ አልቆም አላት። ግራ ገባት። አታውቀውም ይህን ስሜት። ግር አላት - እንባ በጉንጫችዋ ሲወርድ። ባነባች ቁጥር የብሶትና የበቀል ስሜትዋ እያደገ ሲሄድ ተሰማት። ማህፈረ ከስራው ተባርሮ እስር ቤት ይገባ ዘንድ ተመኝች። ግን ሊሆን አይችልም። የምትወደው ድርጅትዋ ህወሀትም ቢሆን ይህን ለማድረግ ህጉ አይፈቅድለትም።

በረከዳውን ትታ ወደ መሀዳጃ ቤት ሄደች። ለመጀመሪያ ጊዜ መልክዋን በመስታወት በጥሞና አጤነችው። የራስዋ ገዕታ ለራስዋ አስደነገጣት። አይኖችዋ አብጠዋል። ተጨማሪዋል። የመከራ ታሪክ ይነበባል - ገዕታዋ ላይ። በሳሊበር ጥይት የተሰነጠቀው ጉንጭዋ ቁጡ አስመስሎአታል - ቁጡ ነብር። ቁጡ ነብር መምሰል ለሚሰትነት ውበት አይደለም። የሀመም ስሜት ገዕታዋ ላይ ይነበባል። ጉንጭዋ ላይ ያለው ምልክት በትግሉ ወቅት ጀግንነትዋን የሚተርክ ነበር። 'ዛሬ አስቀያሚነቱን ማንነጉራጉር ጀመረ?' ብላ ለራስዋ እንሾካሾክች። ይህ ስሜት መላ ሰውነትዋን ወባ እንደያዘው ሰው አንቀጠቀጣት። 'ማህፈረ - ጨካኝ!' ብላ አሰበች 'ጨካኝ - ማህፈረ!'

መተንፈስ አቃታት - በስቃይ።

ከማህፈረ ጋር የተጋቡ ሰሞን 'የኔ ጀግና' እያለ የሚያቆላምጣትን አስታወሰች። ዛሬ ግን ዘመኑ ተለውጦአል? 'የኔ ቆንጆ' የሚለው ቃል ተገቢ ሆኖአል? 'አክሱማይት ደግሞ ለዚህ ቃል የማትመጥን ሆኖ ተገኘች?' እያለች ከራስዋ ጋር ትመዋገት ገባች። የበቀል ስሜትዋ ባለ።

በቀል ... በቀል ...

በሰርጉ አለት የሚፈፀም በቀል። ከተራራ ወደ ተራራ የሚያስተጋባ በቀል። የገደል ማሚቶዎች እየተቀባበሉ የሚያስተጋቡት ድምፅ ... በማህፈረ የሰርግ አለት የሚፈፀም በቀል ... አክሱማይት ወሰነች።

ውሳኔዋ ውስጣዊ መቀት ፈጠረላት። ፈገግ አለች ...

ፈገግታዋን በመስተዋት አየችው።

ጥርሶችዋ ውብ ናቸው። በጣም ውብ ናቸው። የልብዋን ያህል

ግን ንፁህና ውብ አይደሉም።

የማህፈረን የሰርግ ቀን በዚያው ቅፅበት መናፈቅ ጀመረች። የሰራ ባልደረባዋ እንደ ነገራት ከሆነ የማህፈረ ሰርግ አራት ወራት ይቀረዋል። አራት ረጃጅም ወራት። ከማህፈረ ጋር በመጨረሻ የተለዋወጡዋቸው ቃላት በአእምሮዋ እየተመላለሱ ይረብሹዋት ጀመር፤

አንድ ቀን አምሽቱ ገብቶ፤

- ትዳራችን መቀጠል አልቻለም። ጭቅጭቅ በዛ። ቤታችን የንትርክ ቤት ሆነ። ቀን ስብሰባ ውዴ ማታ ግምገማ መግባት ታክቶኛል። ስለዚህ እንለያይ - ይላታል።

- አታምሽ! አትጠጣ! አትማግጥ! ፀሀዩን ትምህርቱን ተከታተለው ነው ያልኩህ። ይሄን ለመፈፀም ምን ይቸግርህል? መፍትሄውስ መለያየት ነው? - ብላ በተራዋ ትጮህበታለች።

- በቃኝ አክሱም - ሲል አምርሮ መለሰላት።

ከወትሮው በተለየ መቆጣቱን ስታይ ረገብ አለች። የመገረም ስሜት ጭምር አደረባት።

- ምን እያልክኝ ነው ማህፈረ? - ትላለች ቀዝቀዝ ብላ።

- እንለያይ! -

ማመን አቃታት። እንዲህ ያከርራል ብላ አላሰበችም ነበር።

- ከኔ ጋር ያለመኖር መብት አለህ። ሆኖም ... - ብላ ድምፅዋ ዝግት አለ። ተለማምጣ አድራ አታውቅም ነበር። አሁን በራስ የመተማመን ወኔዋ ቀስበቀስ ሲከዳት ተለማት። እንደምንም ያሰበችውን ተነፈሰች። - ሆኖም ለፀሀዩ ስል እንዳሻህ አተውሃለህ። ልጃችን በፈረሰ ቤት ውስጥ እንዲኖር አልሻም። የሚያገግጥልኝ አይደለም። በትምህርቱ ጉበዝ ነው። እና ለፀሀዩ ስል ...

- አክሱማይት - ሲል አቋረጣት - ትዳሩ በቃኝ ነው ያልኩሽ። የማመሸውም ንዝንዝሽ ታክቶኝ ነው። በባዶ ሜዳ ነው እየቀናሽ ያለሽው። ራሰሽን ዝቅ አድርገሽ ስላለብሽ ነው። ውጤቱን ደሞ ታይዋለሽ።

አክሱማይት መተንፈስ እንኩዋ አቃታት፤

- ለስተኛ ሰው ያወያየን ... - አለች በጣር።

- ካልፈለግህ አስራ አንደኛ ሰውም ካንቺ ጋር እንደኖር አያስገድደኝም።

- ከባድ ውሳኔ ነውት ማህፈረ -

- አውቃለሁ! አዝናለሁም! -

- ለኔ ከባድ ነው ማህፈረ። እድሜዬ ገፍቶአል። ሀመምቶኛ መሆኔንም ታውቃለህ። እንተንም ለብዙ አመታት ለምጄሀለሁ። አዲስ ኑሮ መመስረት አልቻልኩም። ልታስብልኝ ይገባል።

- ሁሉም ነገር አክትሞአል። የውሸት ትዳር ላንቺስ ምን ይጠቅምሻል? -

- ጥቂት አሰብበት ማህፈረ። እኔም ችግሮች ካሉብኝ ላስተካከል -

- አልቻልኩም አክሱም -

ለደቂቃዎች ያህል በሆኑ ተደመመች።

- ችግሩ ይገባኛል ማህፈረ። ተጨቃጫቂ የሆነችሁት ለትዳራችን ብዬ ነበር። ካንተ ተለይቼ ምን እሆናለሁ? ለፀሀዩስ አታዝንለትም? የሚያገግጥልኝ ልጅ እየሆነ ነው። ከእናትና ከአባቱ ጋር አብሮ መኖርን አጥብቆ ይፈልጋል። እኛስ ምን ያህል እድሜ ቀረንና? የወጣትነት ጊዜያችንን በትግራይ በረሀ ነው ያሳለፍነው። የተሰዋን ትውልድ ነን። ከእንግዲህ ምን ኑሮ አለን? ማህፈረ እባክህ እንደሚዳው ሁን።

- ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር የለውም አክሱም። ፀሐዩ የኛን ጭቅጭቅ እየሰማ ቢያድግ ነው የበለጠ የሚጉዳው። ለለወደፊቱ አታስቢ፤ እኔ ባግባቡ አሳድገዋለሁ። እኔና አንቺም በዝምድና እንጠያየቃለን። አንቺም አዲስ ኑሮ ለመጀመር የሚከብድሽ ነገር የለም -

ትእግስትዋ ተመዋጥጦ አለቀ። ግንባርዋ ላይ ቡዋንቡዋ የሚያህል የደም ስር አፈጠጠ። ደምዋ ጠቆረ። ቁጣዋ አይኖችዋ ላይ ተነበቡ። ትክ ብላ በጥላቻ እየቸው ...

- መልካም! እንለያያለን። ፀሀዩንም አታገኘውም። ከእናቱ ጋር ይሻለዋል። በተረፈ። - ብላ ረጅም የቁጣ ትንፋሽ እያስወጣች፤

- አሁኑኑ ከፊቱ ራቅ - ስትል አምባረቀች።

ደንግጦ ከተቀመጠበት ተነሳ። ጊዜ አልፈጀም። ከቁጣዋ ገለል አለ። ማህፈረ እንደወጣ ቀረ። አልተመለሰም። ያን ቀን

አክሱማይት ማህፈረ ሲወጣሉት ጭንቅላትዋን ጉልበቶቿ መካከል ቀብራ ስትስቅ ብላ አልቅሳለች።

በርግጥም ማህፈረ ሳያውቀው በታላቅነት ህልም መዋጥ የጀመረ ሰው ሆኖአል። የተሰውትን ከመርሳቱ የተነሳ ግራ ትከሻውን ስለገነጠለው ጥይት ደጋግሞ መተረክ ያስደስተዋል። ማን አለብኝነት ይታይበታል። 'አህአዴግ ውለታዬን ከፍሎ አይጨርሰውም ብሎ ከልቡ የሚያምን ሰው ሆኖአል። ሰው መናቅ ባህርይው ሆነ። ያለራሱ አዋቂ ሰው ያለ አይመስለውም። 'በሙስና ማንም አያማኝም ብሎ በአደባባይ ሲፎክር ብዙዎች ለምተውታል። እዚህ ላይ እውነቱን ነው። ስጦታ ግን ይቀበላል። የቤቱ ሶፋ፣ ማቀዝቀዣ፣ ቴሌቪዥን ሁሉ በስጦታ የተገኘ ነው። የሚያምግሉት ሁሉ የልብ ወዳጆቹ ይሆኑ ዘንድ ያቀርባቸዋል። ያበረታታቸዋል። አመራር ከመስጠት ይልቅ ቁጣ ያበዛል። ሌሎችን ማማትና ጠልፎ መጣልም ልዩ ስጦታዎቹ ናቸው። ሰዎችን ጠልፎ ለመጣል ተጨንቆና ተጠቦ ነው መረብ የሚዘረጋው። ብዙውን ጊዜ አይሳካለትም። እንዳንዴ ግን ይፈፅመዋል። በራሱ የሚተማመን ሰው አይወድም። በተለይ የሱን ሀሳብ ያጣጣሉበትን 'ፀረ - አህአዴግ' የሚል ስያሜ ይሰጣቸዋል። በሄደበት ሁሉ ይህንኑ እያነሳ ያሳጣቸዋል። 'ሀሜት ይወዳል' እንዳይሉትም 'ፊቱም ቢሆን እናገራለሁ' ማለትን ያዘውትራል። ግን ሊያብል ነው። ፊት ለፊት መጋፈጥ ይፈራል - በተለይ ከታጋዮች ጋር። የቆየ ታጋይ ቢሆንም በረሃ ቀመስ ታጋዮችን ይፈራቸዋል። ጭብጥብጥ አድርገው ከያዙት ልስልስ ነው የሚለው። ደጋፊዎቹን 'ታፍ ለዎቹ!' ሲል ሰው በተሰበሰበበት ያደንቃቸዋል። ታዲያ የራሱ ወሬ አቀባዮች አሉት። ከጀርባው ያሙትን ሁሉ በተቻለው መጠን ይመነጥራቸዋል። በዚህ ላይ ሲሰኛ ነው። መልክ ሽጋ ሴቶችን ሲያይ ቀልቡን ነው የሚሰተው። ቢሮው የማይመጡ ወጣት ሴቶች የሉም። እንዳያሙት ታዲያ 'እንደልጆቹ ነው የማያቸው' እያለ ይናገራል። ፀሀፊዎቹና የበታች ሰራተኞቹ ያመነት ይመስላሉ። ዘወር ሲል ግን 'ማህፈረ እንደልጁ የሚያያቸው ወንዶች ለምን የሉም?' ሲሉ ያሽመዋቸዋል። ሌላ ጊዜ ደሞ 'ማህፈረ ሴት ልጅ ይወዳለ' ሲሉ ይሳሳቃሉ።

እነሆ ማህፈረና አክሱማይት ከተለያዩ ወራት አልፈዋቸዋል። አክሱማይት ማህፈረን ለመርሳት ጥረት ማድረግ ጀምሮ፤ እየተሳነሳት ነበር። ወዳላሰበችው የበቀል ስሜት የገፋት ግን ዛሬ ማለዳ የሰራ ባልደረባዋ ማህፈረ ስለሚያገባት አዲስዋ ሚስቱ በዝርዝር ከነገራት በሁዋላ ነበር። ታጋዩ እንዲህ ሲል ነበር

ያጫወታት፤

- ያን የመሰለ ውበት ታይቶ አይታወቅም። ከንፈርዋን ቀይ ቀለም ትቀባዋለች። ቢነኩዋት ትሰበራለች። አንድ ብረት ቀርቶ የማካሮቭ ጥይት ማንሳት የምትችል አይደለችም። የቆዳዋ ንጣትና ጥራት መስታወት ነው ማለት ይቻላል። ገና ያልተጋቡ ቢሆንም አብረው መኖር ጀምረዋል ነው የሚባለው። ማህፈረ ወደስራ ሲሄድ ሲል ታኩርፋለች አሉ። ሁለት እጆቿን አንገቱ ላይ ጠምጥማ 'አትሂድብኝ! እናፍቅሃለሁ! እሞት ብህለሁ!' ትለዋለች አሉ። እንዲህ ስትለው የመጀመሪያ ቀን እውነት መስሎት ግማሽ ቀን ከስራ ቀረ። ከስራ ቀርቶ ሊመያየጣት ሞክረ። እስከ ሆድዋን በሁለት እጅዋ ጥርቅም አድርጋ ይዛ ከአይኖችዋ እንባ እየወጣ ሳቀች አሉ። ስቃ ... ስቃ ስታበቃ 'ውሽቱን ነው አልሞትብህም!' አለችው። 'ውሽትሽን ለምን እንዲያ ትይኛለሽ?' ብሎ ቢጠይቃት 'ቅብጠት' አለችው። 'ምንድነው ቅብጠት?' ሲላት ትክክለኛውንና ተገቢውን ማብራሪያ መስጠቱን ትታ መሳቅ። ስራዋ ሁሉ መሳቅ ነው አሉ። ሲጨብጡዋትም መሳቅ። በቃ መሳቅ። ይሄ 'ቅብጠት' የሚሉት አደናቃፊ አመለካከት ግን ከግለኝነት ጋር ይመሳሰል ይሆን?፡-

* * *

ከምሽቱ አራት ሰአት ሲል ነበር የተመለሰችው። ጥሩ ምሽት ነበር ያሳለፈችው - ከሆሎም ጋር። በተለይም በአህዴድ ዙሪያ ብዙ አወጉ። ጥቃቅን ጉዳዮችን ከድርጅቱ አቋምና የወደፊት እጣ ጋር ማያያዝ እንደማይገባት ሲመክራት ነበር ያመሸው። የአክሱማይትን ጉዳይ ስታነሳለትም ተመሳሳይ ምላሽ ነበር የሰጣት። አዳዲስ መድረኮች ሲፈጠሩ አዳዲስ አመለካከቶችና ችግሮች እንደሚወለዱ አብራራላት። እነዚያን እንቅፋቶች በትእግስትና በዘዴ ማለፍ ተገቢ እንደሆነ በርጋታ አጫወታት። በጥሩ ራትና በመልካም ወግ አለፈላት - ምሽቱ።

ስለመሸ ልብሶቿን ማወላለቅ ጀመረች። በአለም ላይ ትልቁ የሚያደክማት ስራ ልብስ አውልቆ አጣጥፎ ማስቀመጥ ነው። ጂንስ ሱሪዋን ሳሉን ተወችው። ሽሚዝዋን መኝታ ቤት። ብርድ ካልሆነ የሌሊት ልብስ አትሰብስም። አወላልቃ ... የውስጥ ሱሪና የጡት መያዢያዋ ሲቀራት 'የእንቅልፍ ኪነን ይሆናት ዘንድ አንድ መፅሀፍ አንጠልጥላ ወደ አልጋዋ ስትበር - ስልኩ ጮኸ።

«ከንፈ ወይስ አኖሌ?» ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች።
አኖሌ ይሆን ዘንድ ተመኝች?

«ሀሰው?»

«ሀውኒን ነበር እባክዎ?»

«ነኝ ማን ልበል?» አለች ልብዋ እየነጠረ።

«ይጠብቁ» አላት ደዋዩ።

አንድ ደቂቃ! ረጅም ደቂቃ!

ልብዋ ሊቆም ደረሰ ...

«አኔ አላምንም ሀውኒ የኔ ፍቅር!» የሚለው የአኖሌ የስቃይና የጭንቀት፣ የፍቅርና የናፍቆት ድምፅ በጆሮዋ ዘልቆ መላው ሰውነትዋን እንደ ኤሌክትሪክ ሃይል አነዘረው።

«አኖሌ! ...» ማለት ብቻ ነበር የቻለችው።

እንባዋ እየወረደ፣ መናገርና መተንፈስ አቃቃት ...

* * *

ሰልኩ ደጋግሞ ሲጮህ ከእንቅልፉ ባንኖ ሄዶ አነሳውና «ሀሰው» አለ - ከንፈ ገብረመድህን።

ከዚያም በቀጭኑ ሽቦ ለመጣለት ድምፅ እንዲህ የሚል ምላሽ ይሰጥ ጀመር ...

«እንደምነህ ሀየሉም ... አይ ... አልደወለችልኝም ... አህ ላንተ ደወለችልህ? ... ግን ዘገየች ... እኛ ጭራውን ይዘነዋል ... በዚህ ሰአት ሃልተን ሆቴል ሰላማዊ እንቅልፍ ላይ ነው ... አዎን ... ጉኑ ያለውን ክፍል የተከራየነው እኛ ነን ... አ ... አዎ ... ለጊዜው እንዳልኩህ ልንይዘው አልፈለግንም ... ነገ ላጫውትህ ... አዎን ከነገ ማለዳ ጀምሮ የኛ ሰዎች ጉዞውን ጥሩ አድርገው ያጅቡታል ... ለመሆኑ የት ነህ? ... በል ደህና እደር ...»

ረጅም ጉዞ!

ማን ማንን ይዞ?

ምእራፍ አስራ ሁለት

- 1 -

ከግብረ ወደ ፀሐይ በሚያመራው የተፈረካክሰ የአስፋልት ጉዳና ላይ «ዶቭ ሀውስ ባሪ» የሚል ፀ-ሁ-ፍ ይታያል። አዲስ አበባ ስትጨልም ዶቭ ሀውስ ትንጦገቦቿን ዘረኑ ወሲብ ነው። መጠጠጥ ወሲብ ነው። ዳንሱ ወሲብ ነው። ፀ-ሁ-ም ነገር ታጠሎ ነው። ወንጌ አበሾችና ነጮች እንዳይገቡ የተከለከለ ይመስል ቤቱ ዘወትር በአፍሪካውያን ዲፕሎማቶች እንደተጠቀጠቀ ነው።

እነሆ ዶቭ ሀውስ ...

አንድ የኢህአዴግ ማእከላዊ ኮሚቴ አባልና አንዲት ሙሉ ኩረዳ በቀለጠው መድረክ ተሰይመዋል።

አዳራሽዋ በመሳሳም ነድዳሳች። የአዲሳባ ቆንጆች ስስ ከንፈሮች እንደወልደጡ ሚጥሚጥ ይፋጃሉ። ቀጫጭኖቹ፣ ቀያኖቹ፣ ጣያያሞቹ፣ ወሰባዊ ስሜትን የሚያንር ጫት መርጠው የቃሙት፣ መጠጥ እንደውሃ የጠማቸው፣ ፍትወት ያንጠገባቸው፣ ትእግስት ያላጣቸው፣ ቅፅል ስማቸው «ጫጫት» የሆነ ትናንስ ኩረዳች ነፍሳቸውን ስተው ሰበር ሰካ ይላሉ። እግረመንገዳቸውን ሲያልፉ ነካ ያደረጋቸውን አፍሪካዊ ከንፈር መጥምጠውት ያልፋሉ። ልቡ እስኪቀልጥ... አይኑ እስኪደክም በእነዚያ ለስላሳና ቀጫጭን ጣቶቻቸው በስስ ተሸርቱ ስር ደረቱን ዳስሰው ነፍሱን ያቀልጥዋታል።

«ምን ልታዘዝ ጌታዬ?»

ባለስልጣኑ መልስ ከመስጠቱ በፊት ውቢትዋ ኩረዳ ቀድማ አዘዘች።

«ልሱ ዋይት ሆርስ ደብል... ለኔ አልክዝንደርያ ደብል!»

ይህንን ነው ዘወትር የምትጠጣው። የሱንም አጠቃላይነታች።

«ተጫወት እንጂ... ፈዘዘዘ?» አለችው።

አይኖቹ ግን ጠጉሩዋን ከጆሮ ግንድዋ በላይ ወይፈን የነጩው እክርማ አስመሰላ የተቆረጠች አንዲት ጣይም ኩረዳ ላይ አርፈው ነበር።

«...ተጫወች አንቺም!» አለ እየተደናገረው።

«ትፈልጋለህ?» አለችው።

«ማንን?»

«ልጅትዋን?» አለች ፈገግ ብላ።

«አብደሻል?»

«ምነው?»

«የዐጉር አቆራረጥዋ ገርሞኝ ነው ያየሁዋት እንጂ ለሌላ እኩ አይደለም»

«መገረም ምን ማለት ነው?» አለች።

ጥያቄዋ ስላላማረው «ኖኖ... ዘኒ... እንደዚያ ማሰብ የለብኸም። አላደርገውም! አላስበውም...»

«ቀንቼ እኩ አይደለም ሶል! ከፈለግሃት...አንድ ጊዜ እውጣት! እኔ ላመቻችልህ። ይህ ብልግና አይደለም። እኔም ደስ ያለኝን ሰው ላወጣ እችላለሁ»

በጥፊ የተመታ ያህል ዞር አያት። ቁና ተነፈሰ።

«አትገምትም ይሄን?» ብላ ሳቀች።

«እንጂ... እንዲህ ያለ ነገር አስቤ አላውቅም...»

«አለበለዚያማ መኖር ይሰለቻል!»

«እውነት!» አለ።

ሆኖም ምን ማሰብ እንዳለበት አያውቅም ነበር። አስተናጋጁ መጠጡን አቅርቦላቸው ተመለሰ። መዘቃው ቀልጠአል። አፍሪካውያን ዲግሎማቶች ኩረዶችን እየመረጡ ይወዛወዛሉ። ይተሻሻሉ። ሱሪያቸው አብጦ ሲፈነዳ ደርሶአል። ቁና ቁና እየተነፈሱ ይተሻሻሉ። ተሰቃይተዋል። ስቃዩን አልቻሉትም።

«Relax ሶል። እኔ በጣም እመችሀለሁ»

ውስጡ በመደናገር ይታመስ ጀመር። አዳዲስ ቃላት። አዳዲስ የመደሰቻ ባህር። ወይም በኢህአዴግ - አግዴድ ቋንቋ... «አዲስ መድረክ»... እያለ ማሰብ ጀመረ...

«መመቸት ምን ማለት ነው ዘኒ?»

ሳቀችና «ምን ልበልህ? ለምሳሌ አግባኝ ብዬ አላስቸግርህም... አልቀናም ... ሰለውጥ በየመካከሉ በጣም ቆንጆ ሌቶችን አስተዋውቅህለሁ ... እኔን ደግሞ በፈለግኸኝ ጊዜ ሁሉ ታገኘኻለሁ...»

በመደነት ያያት ጀመር።

«ይህ ምን አይነት ግንኙነት ነው ዘኒ?»

«ምነ?»

«የኔና ያንቺ ግንኙነት ምን ሊባል ነው?»

እንደገና ሳቀች፤

«በወደቀው ስርአት አጠራር ውሽምና ... በዘመኑ ደግሞ Share holders ...» ብላ ከልብዋ ስትስቅ እምባዋ ከአይንዋ እየተጨመቀ ይወጣ ነበር የናዝሬትዋ ዜኒት።

የሰለጦን ዲሳሳ ልብ በፍጥነት ይመታ ይዞአል ...

አይኑ ደግሞ ልጅትዋ ላይ ቀርቶአል። ያያታል። በአይኑ ሊውጣት ምንም አልቀረው። ጣይም ናት። ቀጭን። በዜኒት

የአነጋገር ዘይቤ ከንፈርዋ የሚመች። ስትስቅ ጉንጭዋ የሚቀላ። የወሲብ ብልቃጥ ...

«ፈልገሃታል?»
«አንቺ ልጅ አብደሻል!»
«ታድያ ለኢህአዴግ አባልነት ልትመለምላት አሰብክ እንዴ?»

«አንቺ ልጅ ጤነኛ ነሽ?»
«አጠፋሁ? ግልፅ ስለሆንኩ? ስለቀርብኩህ? ስለወደድኩህ?»
«አሄኔ... አላገባህም እያልሽ? ይሄኔ ሌላ አስበሻል!»
«ሶል እመነኝ ... እኔ አላገባም። እንዲያውም ሌላ ጉዋደኛ ጭምር አልይዝም። አንተ በሳምንት አንዴ አትጥፋ ብቻ!»
«በየቀኑ ብመጣስ?»
«ደስታውን አልችለውም»
«ታዲያ ለምን ትገፋፈኛለሽ?»

«ለለውጥ ነዋ! ... ነፃ ከሆንክ የበለጠ እንደምትወደኝ ደሞ አውቃለሁ። ልጥራት?»
«አብደሻል!» ብሎ ቢቆጣትም ድምፁ ግን የሰለለና የሞተ ነበር።

«እሷም አይንዋን ካንተ አልነቀለችም! ይህ ሴስኛ አይንህ ነው የሴቶችን ልብ የሚበረግደው... ትምጣና ትጠጣ... ትጫወት ... ምንቸንገረህ? ስንሄድ ተሰናብተናት እንሄዳለን።»

«ምንድናት ግን?»
«አንጂ! ብዙ ናቸው። ሊዝናኑ የመጡ ነው የሚሆኑት። ዱርዩ ግን አትመስልም።»
«ከፈለግሽ ጥሪያት... ግድ የለኝም» አለ።
ዜኒት ብድግ ብላ ወደቡ አመራች። ልትወጣ ስትልም ለልጅትዋ በአንገትዋ ምልክት ሰጠቻት።

ዜኒት በረንዳው ላይ ወዲያ ወዲህ እያለች ትንጉራደድ

ጀመር። ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ ልጅቱ ብቅ አለች።

«ጤና ይስጥልኝ... ዜኒት እባላለሁ»
«ኤሚ...» አለች ፈጠን ብላ።
«ኤሚ? ምን ማለት ነው? ያልተለመደ ስም?» አለች ዜኒት።
«እመቤት ነው ስሜ። ስሙ ስለሚያስጠላ ብዙ ሰዎች ኤሚ ነው የሚሉኝ»
«ወንድሜ ወደሽ ሊሞት ነው። ዝም ብለሽ አብረሽን ትጫወቼያለሽ?»
«ስንት ይሰጠኛል?»
ዜኒት እጠጥ ዱብ አለ። አመነታች።
«እሱ እንኩዋ እንደዚያ ያለ ነገር አያውቅም»
«ታዲያ በነፃ?» አለች ኤሚ አይኖችዋ ፈጠው። «... ልሰጥ የመጣሁ መሰልኩሽ እንዴ?»

ዜኒት እያቅማማች?
«ገንዘቡን እኔ እሰጥሻለሁ። እሱ ግን ማወቅ የለበትም» ስትል አስጠነቀቀቻት።
«መቶ ሀምሳ ትሰጪኛለሽ?»
«አይበዛም?»
«ሁሉ የምንወጣበት ዋጋ ነው።»

«ደህና! ምን መሰለሽ ኤሚ... ይህን መሰል ስራ እንደምትሰራ ጨርሶ ማወቅ የለበትም። የኩሜርስ ኩሌጅ ተማሪ መሆንሽን ንገረው። ከጉዋደኞች ጋር እንደመጣሽ ... መኪና እንደያዛችሁ ... አልፎ አልፎ ደግሞ አይኑ በጣም እንደሚያምር ንገረው ... ቢበዛ ሶስት ጊዜ ንገረው። እሱ አብረን እንሂድ ካለ ብቻ ነው ከኛ ጋር የምትመጪው። ያውም ጥቂት ትግደረደሪና እኔ እግባባሽለሁ። በተረፈ ስጠራሽ ነው የምትመጪው»

«ካልፈለገሽ? ጊዜዬ ሊቃጠል?»
ዜኒት ከጂንስ ሱሪ ኪስዋ ሃምሳ ብር አውጥታ አስጨበጠቻት።
«ናላንቱ ካልሆነ... ይህ ቲኝ ነው»
«አብሽር!» ብላ ፈገገ አለች «ትመቼያለሽ እሺ?»

ወደየቦታቸው ተመለሱ።

«ቆየሽ» አላት ሰለሞን ዲሳሳ።

«ወሬዋ ጣፈጠኝና ሳላሰበው ዘንዮሁ።»

«ምንድናት ልጅቱ?» አለ ቸኩሎ።

«የከሚርስ ከሌጅ ተማሪ ናት። ቤተሰቦችዋ ቁልቢ ገብርኤል ሲሄዱ አጋጣሚውን በመጠቀም ሊዘናኑ መጥተው ነው ...» ብላ አይንዋን ወደ ኤሚ ወርወር አደረገች። ፔንሲዋን እየተገነጩች ከጉዋደኞችዋ ጋር የጣፈ ወግ ይዛለች። ይህንኑ እያወራችላቸው መሆን አለበት።

«አልጠራሽትም?»

«አልጠራሁትም። የማውቅሽ መሰለኝ ብዬ ቀበጣጥሬ ተመለስኩ። ብጠራት ግን ትመጣለች። ግን ትንሽ ትቆይ። ደሞ የፈለግህት መስሎአት እንዳትንጠባረር ...» ካለች ሁዋላ «... ስራ ታዲያ እንዴት ነው» ስትል ጠየቀችው።

«ደግ ነው» የሚል ምላሽ ሰጣት።

አይኖቹን ግን ከኤሚ አልነቀለም።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ዶቭ ሀውስ ባርን ለቀው ወደ ሎምብሬል ገሰገሱ። ኤሚን ይዘዋታል። ኤሚ ትቸልበታለች። የሰለሞንን መስገብገስ አባላቸዋል።

«ደረትህ ላይ ጠጉር አለ?» ብላ ፊት ለፊት ስትጠይቀው ዜኒት የምትገባበት ቀዳዳ ጠፍቶአት ነበር።

ሰለሞን ግን ጥያቄዋን እንደጋጠመጥነት አላየውም። ይልቁን ከልቡ ስቆ ግልፅነትዋን ያደንቅ ጀመር።

አያይዘም! «ይህን መሰል ግልፅነት የኢትዮጵያ ባህል መሆን አለበት!» የሚል ማሳሰቢያ ሰጠ።

ዜኒት አፎይ አለች።

አየቆየች ይገርማት ጀመር። የገረማት ሰለሞን የኤሚን ጋጠመጥነት ከኢትዮጵያ ባህል ጋር ለማያያዝ ጥረት ማድረጉ ነበር። ደካማ ጉኑን በትክክል ማግኘትዋን አመነች። ሰለሞን ወሲብ ላይ ይሸነፋል። እዚያ አካባቢ ማንኛውም ጉድፍ አይታየውም። ማንኛውም ስህተት ይሸፈናል። ይህ ግን አንድ

አደጋ እንዳለው ታሰባት። ለብቻዋ ከያዘችው ሌላ ሲለምድ ሊተዋት ይችላል። በሰውነት በኩል የተለያዩ «ጫጩቶችን» ካገኘ ግን ወደ ሌሎች ቆነጃጅት እያማተረ አይዘነጋትም። ይልቁን ምስጢረኛው፣ ጉዳይ ፈፃሚው፣ የልብ አውቃ ትሆናለች። ለበርካታ ሚስጢሮች ተሸሽገው መቅረት ሲል ደግሞ የማይፈፅምላት ጉዳዮች አይኖርም። ሚሊዮኔር የመሆን ህልምዋ ያንዚዜ እውን ይሆናል!

ከአሎምፒያ ወደ ተቻለ ጋራሽር በሚያደርሰው መንገድ ዳር ሎምብሬል ባር ይገኛል። ዶቭ ሀውስ ያልሄዱ አፍሪካውያን ዲፕሎማቶች በጥንታዊትዋ ኮንጎ ውብ ጣዕመ ዜማ ከሎምብሬል አብረቅራቂ ወለል ላይ ይወዛወዛሉ።

ደጃፋ ላይ ከደመቀው የቡና ስነስርዓት ዙሪያ የአራዳ ምድር ጠጣት ደላሎች ከአፍሪቃውያን ዲፕሎማቶች ላይ አይናቸውን ያንከራትታሉ። የምሽቱ ትልቁ ጉዳይ የቀጭን ከረዳ ጥያቄ ነው። እጥረት አለ። ዲፕሎማቶቹ ወፋፍራሞቹን ሴቶች ለአይናቸውም አይፈልጉዋቸውም። ቀጭን ከተገኘች ምንም ቢሆን ይከፍላሉ። ምንም ይሁን! ስለመልክ ቁንጅና ደንታ የላቸውም።

ሎምብሬል ላይ ህይወት በስብሳባች። እርካታ በረሃብ ሞታለች። መጥገብ የለም። እየበሉ ረሀብ - እየጠጡ ጥማት - ፍላጎት ዳርቻ የለውም። የፍላጎት ገደብ ማጣት ሎምብሬል ላይ ተንሰራፍቶአል።

ትልቁ ሰውና ቀጫጭኖቹ ከረዶች ሎምብሬል ሲደርሱ የደላሎች አይን ሁለቱ ሴቶች ላይ አረፈ። ሲነጥቁ አሰፈሰፉ። እየተገባተገቡ የገባውን ሀበሻ ንቀውታል። በገንዘብ እንደሚያሸንፉት ከልምድ ያውቃሉ። የሎምብሬል ሴቶች የወርሁ-ጽዋግሜን ሴት ውሾች መሆናቸውን ደላሎቹ አሳምረው ያውቃሉ። ከደላላ የተጣላች ሴት ደግሞ ምን መግቢያ አላት?

ይወያዩ ጀመር።

«ምንድነው ይሄ ሰው? ታውቁታላችሁ?»

«አናውቀውም።»

«መኪናዋን አይተሃል?»

«አላየሁም...»

ሰስቱ ደላሎች ተፈዋሩጠው ደጅ ወጡ። ወደ ሽማግሌው ዘበኛ ጠጋ ብለው፤

«አባት... አሁን የገቡት ሁለት ሌትና አንድ ወንድ በየትኛው መኪና ነው የመጡት?» የሚል ጥያቄ አቀረቡላቸው።

«ያችው!» ብለው በከዘራ አመለከቱዋቸው።

XL-TOYOTA COROLLA።

ታርጋውን አዩ። ከሰብቁ አንደኛው ፊትን ጨምረው አደረግ።

«አወትኸው?» አለው ተረዳለው።

«አዎን?»

«ማነው?»

«ኢህአዴግ!»

ጉመን በጤና አይነት በርጋታ ወደግቢው ተመለሰ።

ዛሬ ሎምብሬል ላይ የሚጨት እጥረት አለ።

«ገፊ ቀን!» አሉ በልባቸው።

... ኤሚ ተመችታቸዋለች። ሰለሞንን ሁለት ዜጌ ካልደነሰን ብላ ብታስጨንቀውም ዜጌት ከለከሰችው።

«ለከብርህ ጥሩ አይደለም - ሰው ሊያይህ ይችላል» ስትለው ሰለሞን ከልብ አደነቃት። 'ዘኒ የልብ አውቃኛት' እያለ ያስብ ጀመር ...

ኤሚ «ሽንት ቤት» ብላ ወጣ ስትል ጠብቃ

«ወደድካት» ስትል ጠየቀችው።

«ደስ ትላለች» አለ።

«ታወጣታለህ?»

«ይቅርብኝ ዘኒ»

«አልወደድካትም?»

«ኖኖ... ማሰብ ራሱ ብልግና ነው...»

«ካልመሰለህ ተወው...» አለች።

«ጣህርዩን በማጥናት ላይነሽ ልበል?» አላት።

«በጭራሽ! ነፃ እንድትሆን ነው» ካለች በሁዋላ «...የውልህ

ሰለሞን እኔ በጣም እወድሃለሁ። ግን ትዳር የመመስረት ሀሳብ የለኝም። መቼም ቢሆን አላገባም። ምክንያቱም ህግን ልጅ አልወድም። የልጅ ፍትር ሳይኖረኝ ባገባና ብወለድ ውጤቱን አስበው። በተቀረ ግን አንተ የራስህ ምርጫ እንዲኖርህ አፈልጋለሁ። ማግባት ከፈለግህ ራሴ አድርሃለሁ። ሆኖም እየሰረቅህ እኔ ዘንድ ትመጣለህ።

ይህን ብላ ከልብዋ ላቀች። ስቃ ስታበቃ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ፤

«ስርቆት ሲጣፍጥ ልነግርህ አልችልም። ካላገባህ ደግሞ ከኔ ሌላ ማንንም አታውጣ ብዬ ራሴን ማታለል አልፈልግም። ከሆነ ላይቀር ደግሞ ለምን እኔ ራሴ አላመቻችልህም? ትንሽ መቅናቱ አይቀርም። የትናት ስቃይ ግን ደስ ይለኛል።» ካለች በሁዋላ «...አስደነግጥኩህ?»

ስትል ጠየቀችው።

«እንዲህ የምታስብ ሴት ለምቼ አላውቅም» ብላ ረጅም አየር አለወጣ።

«ሀሳቡን ካልታተመ መፅህፍ ላይነው ያገኘሁት» አለችው።

«ምን አይነት መፅህፍ?»

«ትኩሳት» አለች «...የሰብህት ገብረእግዚአብሔር»

«ለምን አልታተመም ታዲያ?»

«በደርግም በንጉሱም ዘመን የሀብረተሰብን ሰነምግባር ይበክላል፤ በሚል ምክንያት ታግዶ ውስጥ ለውስጥ ነው የሚነበበው። እኔንኩዋ እየጣመኝ ያነበብኩት መፅህፍ ቢኖር 'ትኩሳት' ነው። ለነገሩ ከትኩሳት ሌላ መፅህፍ የሚባል ጨርሶ አንብቤ አላውቅም። እንቅልፌ ይመጣል። 'ትኩሳት' ግን ...»

«አሁን ታዲያ ሊያሳትሙት ይችሉ የለምንዴ?»

«የወሲብ ነውኩ።»

«ማላተም መብታቸው ነው።»

ዝም አለች። ቆየችና ግን

«የሆነው ሆነና ስለልጅቱ ምን ወሰንክ?»

«እንጃ!»

«እንግዲህ ዛሬ መሞሽርህ ነው! ወንድሜ ነው ብዬአታለሁ።

ቅድም በጆሮዬ ስታንሸነሽክ አይተህታል?»

«ምን ነበር የምትልሽ?»

«የእውነት ወንድምሽ ነው ወይ?» ብላ ነበር የምትወተውተኝ

«ጠርጥራለች ማለት ነው?»

«አንተ ነህ! በደንብ አላዋራህትም!»

«ጨዋታ ብዙ አትችልም! ውበትዋ ግን በውነቱ ግሩም ነው።»

«አኔስ?»

«አንቺ ሁሉንም ይዘሻል» ብሎ ሳም አደረጋት፤

«ኤሚ የት ነው የሄደችው?» አለ ወዲያው።

«መዐዳሻ ቤት። ላነጋግራት አብራን እንድትሄድ?»

«ደስ እንዳለሽ» አለ አይንዋን እየሸሸ።

አያይዘም! «ግን የት ነው የምንሄደው? ቤቱ መቼም አልሞከራትም። ጉረቤቶቹ በሙሉ ታጋዮች ናቸው።»

«ያለስራህ አትግባ። እሱን መሰል ቋግባር በህዝብ ግንኙነት ሀላፊ የሚፈፀም ነው።» ብላ ኤሚን ፍለጋ በሚደንሱት ሰዎች መካከል ለንጥቃ ሄደች።

በረንዳው ላይ ሶስት ደላሎች ኤሚን ከበዋታል። ኤሚ ዜጊትን ስታይ ገንጠል ብላ መጣች። ደላሎቹ አፈገፈጉ።

«ምንድነው?» አለቻት።

«ሶስት እንስጥሽ ነው የሚሉኝ! ለአንድ አጋንዳዊ።»

«እኛ ምን አልሻቸው?»

ዜጊት ብልጽ ቢልባትም ንዴትዋን ዋጥ አደገች።

«ከጨመርሽልኝ... እኔ ከጥቁር ጋር ከምወጣ ያገሬ ሰው ይሸለፍል።»

በጥፊ ልታጠናግራት ፈለገች። ተንገበገበች። ሉምብሬል መምጣትዋ ፀዕታት። የሴቶቹ ባህርይ ገራማት፤ አፍጻላትም።

«ጊዜያዊ ገንዘብ ለምን ያታልልሻል? ሰው አይበልጥም!» አለቻት - ግንፍል ግንፍል አያላት።

«ቤት ከራይ ስለደረሰብኝ ነው እንጂ ለገንዘብ ብዬ አይደለም። ያከራየቼኝ አንድ አሮጊት ጠንቋይ ናት። አንድ ቀን ካለፈ እቃዬን አያወጣች ወደ ደጅ ትወረውረዋለች። እኔ ደግሞ እየሽ የሚወስደኝ ካጣሁ ቤቴ ስለምገባ... አሁን ያለሁበትን አካባቢ አፈልገዋለሁ። አስፋልት ዳር ስለሆነ ኮንትራት ታክሲዎች እያስቸግሩኝም። ከአስፋልት ወጣ ካለ እንደምታውቁው ባለታክሲዎቹ ገንዘብሽንም ተቀብለው... እንደገና እዚያው መኪና ውስጥ ተጫውተውብሽ ነው የሚለቁሽ። ስለዚህ ነው ያመነታሁት። ወይም ነገ ወንድምሽን ... በቅናሽ ልውጣለት ...»

«ምን መሰለሽ ኤሚ... ወንድሜ በገንዘብ እንደምትሰራ ሳያውቅ በጣም ስለወደደሽ እንጂ ሌላ ልዩ ነገር ኖሮሽ አይደለም - አንቺን የመረጥነው። እኔም እሱ ሳያውቅ ነው ካንቺ ጋር የተነጋገርኩት። እንዳደሰት ብዬ እንጂ አቃጣሪ አይደለሁም። ካወቀ በጣም ነው የሚጠላኝ። እኛን ብለሽ መጥተሽ እዚህ ስትቀረ ምን ይላል? በጣም ያዝንብኛል! እኔ ለገንዘብ አይደለም። ሶስት ሙቶ ቀርቶ ሌላም አስጥሻለሁ። ሳንቺ ግን ጥሩ አይደለም። ከገንዘብ ሰውን ማስቀደም ይሻላል። ከሰው መግባባትና መተዋወት ይበልጥብሻል። ይህን ስራ ትተሽ ሌላ የራስሽን የተከበረ ስራ ለመጀመር መጣጣር ነው ያለብሽ። ኤሚ መቶ ይህን ቅርዕና መልክ ይዘሽ... በዚህ እድሜ ብዙ መሰራት ትችያለሽ። ውበት ሀብት ነው። ግን ረጋፊ ነው። ከመርገፉ በፊት ልትጠቀሚበት ይገባል። ለማንኛውም በሁዋላ ብዙ እናውራለን። ብዙ የማጫውትሽም አለ። እሺ?»

በእሺታ ራስዋን ነቀነቀች። ተያይዘው ደናሾቿን እየገፈታተሩ ወደ ባንክኒው ሲያመሩ፤

«ከዚህ ቀጥሎ የት ነው የምንሄደው?» ስትል ጠየቀቻት።

«ሂልተን።»

«ዋው! አልጋው ይመቻል! እሺ?»

«እውነት?»

«አንቺ ግን እሁቱ አትመስይም።»

«ደላላ እመስላለሁ?» አለች እየሳቀች።

«አዎን! እሺ?»

«ምን ያለኝ ነው! አዝዞህ! ስለጠልጠኝ ነጥ ለገሬ የልቀውኩልኝ። አዲስ አለፍቶ አስፈላጊነቴ...»

«ዋው! ደሊ ነሽ! እሺ?»

«እንደሆነ»

«ነፃነት! ግን እንደሰው ከሆነ ከኛ ጋር እደራ! ምናለበት? እኔ እንደዚያ ደስ ይለኛል። ሙቸ በጣም ይመቸኛል»

«ምን?»

«ጆሊ እንሁን ... እንኛም ነይ»

«ኤሚ በፈጠረሽ እንዲህ ያለ ወሬ ተይ! ጨዋ ሆነሽ ብቻ አስደስቼው!»

«በጣም ሀርድ ትብጭቂያለሽ! እሺ?»

ዜጊት የዛሬን ብቻ በሰላም ለመገላገል በልብዋ ፀለዋች። ለሌላው ደህና! ጠንክረው የማይገለብጥዋትን፤ ዘባርቀው ደግሞ የማያዋርዱዋትን ቆነጃጅት ትመለምላለች። የታጋይ ሰለጥን ዲሳሳ የወሲብ ጥማትም መፍትሄ ያገኛል። ያገገዜ እነዚያን ምስጢሮች ለመሸፈን ሲል በርካታ ጉዳዮችዋን ይፈፅምላታል። ህልምዋም እውን ይሆናል። ዜጊት ሚሊዩኔር ሚሊዩኔር ... ሚሊዩኔር ... ሚሊዩኔር ...

ህልም ሆኖ የቆየ ምሽት።

- 2 -

ሀውኒ ናዝሬት አዳማራሽ መዋኛው ዳር ተቀምጣለች። የለበሰችው ጂኒስ ሱሪና ጥቁር የቆዳ ኩት አምሮባታል። ጠጉርዋን እንደነገሩ ቁዋጥራዋለች። ያዘዘችውን ሚሪንዳ በግማሽ ሰአት ውስጥ ሩቡን ያህል እንኩዋ አልነካችለትም።

የቀጠሮው ሰአት አልፎአል...

አኖሌ ግን የለም። ሰአትዋን ደጋግማ ማየት ብቻ ሆነ። አኖሌ ተወካዩ ወይም እኔ እንመጣለን ነበር ያላት። ተወካዩም ቢሆን ግን ብቅ አላለም። ሰግቶ ይሆን? ጠርጥሮኝ ይሆን? እያለች ራስዋን በጥያቄ ወጠረችው። ናፈቀችው። የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ ...

የሚያሰጋ ነገር ግን አልነበረም - እንደ ሀውኒ እምነት።

ከከንፈ ጋር ግልፅ ውይይት ነበር ያደርጉት። የቱቀበላችው መመሪያም ውስብስብ አልነበረም። አኖሌ እጁን ለመሸጋገሪያው መንገስት እንዲሰጥ በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ እንደምታሳምነው በርግጠኛነት ተናገራ ነበር። በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ

አኖሌ እጁን ካልሰጠ ግን ከአስራ እንደኛው ቀን ጀምሮ ሀውኒ የአኖሌን እንቅስቃሴዎች በሙሉ ለደህንነቱ መስሪያ ቤት ሪፖርት ማድረግ ትጀምራለች። እስከ ሀያ ቀን ሪፖርት ካላደረገች ግን ሀውኒ ከአቅም በላይ የሆነ አደጋ እንደደረሰባት ታምኖ መስሪያ ቤቱ የራሱን አማራጭ እንደሚጠቀም ነበር የተነጋገሩት።

ደግማ ሰአትዋን እየች።

አርባ ደቂቃ አልፎአል። እንደመንጠራራት ብላ ወደሁዋላዋ ዘወር አለች። ጥቁር መነፅርና ሰማያዊ ኩፍያ ያደረገ ጉልማሳ ሰው ተቀምጦ ቢራ ይጠጣል። ልብዋ ፍርስ አለ። ደግማ ዘወር አለች። ሰውየው ተረጋግቶ ተቀምጦ ቢራውን ያለሀሳብ ይስባል።

አኖሌ አይደለም።

«ተወካዩ ይሆን?» ስትል አሰበች። ከአኖሌ ሰዎች አንዱ እንደሚሆን ግን አልተጠራጠረችም። ራሱን ለመደባበቅ ጥረት እንዳደረገ በግልፅ ይታያል። ኩፍያውን ወደአይነ ደፍቶታል። ደጋግማ ዘወር ብላ ብትመለከተውም ያላያት ለመምሰል ጥረት ሲያደርግ አስተዋለች። በጣም ጎረማት።

«አይኖቼ እንኩዋ ወንዶችን ለማስደንገጥ በቂ ነበሩ። ምነው እኚህ ሰው ጨካኝ?» እያለች ከራስዋ ጋር ትቀልድ ጀመር።

ይለይለት ብላ ጠቀሰችው።

በመነፅሩ ውስጥ እንደሚያያት አልተጠራጠረችም። ሆኖም ያላየ መሰለ። ግራገባት። «አይነስውር ይሆናል» ስትል ከልብዋ አሰበች። አሊያ ሌላው ቢቀር የአንገት ሰላምታ እንኩዋ ሊሰጣት ይገባ ነበር። ወይም ደግሞ «ይቅርታ የኔ እመቤት እኔ ባለትዳር ስለሆነኩ አትድክማ» ሊላት በተገባ። የአኖሌ መልእክተኛ ቢሆን ኖሮ ደግሞ ያነጋግራት ነበር። ከዚህ ሁሉ አንዱንም ባለመፈፀሙ አይነስውር ሊሆን እንደሚችል ሙቶ በሙቶ ወደማመነ አዘንብላ ተወችው።

እንደገና አስር ደቂቃ አለፈ ...

አኖሌ በገለፀላት መሰረት መጥቶ ያነጋገራት ሰው ግን የለም።

ራሱ አኖሌም ቢሆን ብቅ አላለም። መጨነቅ ጀመረች። ተስፋ አድርጋው ወደነበረው «አይነስውር ሰው» ዘወር አለች።

የለም! ... በቦታው የለም! የገዛ አይንዋን ተጠራጠረች። ከመቀመጫው ሲነሳ ድምፅ አለመስማትዋ አስገረማት። አይንዋን ከወዲያ ወዲህ እያንከራተተች ትራልገው ጀመር። የትም የለም።

የማቅረቢያ ላህን ይዞ ቆሞ ለነበረ አንድ ልጅ እግር አስተናጋጅ ምልክት ስትሰጠው ፈጠኛ መጣ!

«እዚህ ከጀርባዬ ተቀምጦ የነበረው ኩፍያና መነፅር ያደረገ ሰው ወዴት ሄደ?»

«ሰልክ ፈልገውት ወደ ሪሴፕሽን ሄዶአል»

ግራ ገባት። ተስተናጋጅ ከሆነ እንዴት ስልክ ሊፈልገው ይችላል? የአስተናጋጁ ምላሽ አልተዋጠላትም! ምናልባት 'ቋሚ የሆቴሉ ነዋሪ ይሆን?' ብላ አሰበች! ይህንኑ ጠየቀችው፤

«አይደለም!» አላት አስተናጋጁ በእርምጃ «...አንቺን እንዲከታተል ኢህአዴግ የመደበው የደህንነት ሰው ነው። አሁን ግን በቀላሉ ስላታለልነው ከግቢ ወጥቶአል። የኛ ሰዎች ስልክ ደውለው ከዚህ ገለል እንዲል አድርገውታል። ደንግጦ እግሩ የቻለለትን ያህል በመሸሽ ላይ ነው። ለማንኛውም ከአስር ደቂቃ በሁዋላ ሆቴሉን ለቀሽ ደጁ ላይ ከምትጠብቅሽ አረንጉዋዬ ማዘዳውስጥ ግቢ። እኔ 'የቡርቃ አባዱ' መልእክተኛ ነኝ።»

አይኖችዋ እንደ እንቁራሪት ፈጠው ነበር! አስተናጋጁን የምታዳምጠው።

- 3 -

«አኖሌና ሀውኒ እንዴት ናቸው?»

ሀየሉም ለክንፈ ያቀረበለት ጥያቄ ነበር።

«አብረው ናቸው። ትናንት እዚህ አዲሳባ ነበሩ። ራሳቸውን መሉ በሙሉ ለዋውጠው ዋቢሸበሌ አደሩ። ታውቃለህ ሀየሉም... አሳዘነች። ናፍቆቱ ሊወጣላቸው አልቻለም።» ካለ በሁዋላ ከመሳቢያ ውስጥ ፎቶግራፍ አውጥቶ አቀበለው።

ሀየሉም ግራ ተጋባ። በፎቶው ላይ ሌሎች ሰዎችን ነበር የሚያየው። «ራሳቸውን በሰው ሰራሽ አካላት ለውጠው ነው» አለው - ክንፈ።

ሀየሉም ፎቶግራፉን በመደነቅ ሲያይ ቆየ። እጅ ለእጅ ተያይዘው ሲተያዩ ካሜራው ቀልቦአቸዋል። ፎቶግራፎቹን መሰለለት።

ክንፈ ቀጠለ!

«...የዘረፈውን ገንዘብ ገና ጥቅም ላይ እንዳላዋለው

አረጋግጠናል። የት እንደቀበረው ግን አልደረስንበትም። የገንዘብ ብዙ አላሳሰበንም። አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ግን በግልፅ ማወቅ እንሻለን? 'ከጀርባው ማን አለ?' የሚለው ጥያቄ ደግሞ ዋነኛውና አንገበጋቢው ነው።»

«እስካሁን ምን ናንጭ አገኛችሁ?»

«ምንም! ወደ እርሞ ድርጅቶችም ሆነ ወደ ኤምባሲዎች ደጃፍ ዝርም አላለ። ምናልባት የሀውኒ ናፍቆት ሲለቀው ወደ እንዱ ድርጅት ወይም ኤምባሲ ይጠጋ ይሆናል። ያን ጊዜ የምስጢሩ ቁዋጦር ይፈታል?»

«ከማን ጋር ገንገኑት ያለው ይመስልሃል?»

«ምናልባት አነግ።»

«ከሀገሮችስ?»

«የሁለት ሀገሮችን ስም በግምት ማንሳት ይቻል ይሆናል። ፍንጭ ግን የለኝም።»

«ነፍጠኛውን በመጥላት በስሜት ብቻ የሚፈፀመው ይሆን?»

«አይመስለኝም። ያን ሁሉ የጥንቃቄ ጥበብ ከየት ያመጣዋል? ቀደም ሲል እዚህ አዲስ አበባ ተራ ኤክስፐርት ነው የነበረው»

«አብርሀ ፀሎትን ታምነዋለህ?»

«ብዙ አጠራጣሪ ነገር የለውም። እኛ ነን ያስጠራነው። ሆኖም ውለታ ሊውልለት ይፈልጋል። ይህን በግልፅ ነው የነገረኝ። የግል ስሜቱ ብቻ እንደሆነም አሜውቶኛል። የርሱን ግላዊ ፍላጎት ከሰራ ጋር ልንቀላቅል እንደማንችል ነገራዋለሁ። ዞሮ ዞሮ ስለ አብርሀ ፍላጎትም ቢሆን ርግጠኛ ሆኖ መናገር አይቻልም።»

«አኖሌና ሀውኒ አሁን የት ናቸው?»

«ለደራ እየዋች ነበር ከግማሽ ሰአት በፊት። ነገ ግን ወደአባባኩ ከራብታ እንደሚሄዱ ለሀውኒ ነገሮአታል»

«የት ነው አባባኩ ከራብታ?»

«እርሷ ውስጥ ነው። ካካ ተራራና ቡርቃ አካባቢ።»

ሀየሉም «አኖሌ ሰራውን ተወው ማለት ነው?» አለ ፈገገ ብሎ።

«አይመስለኝም። ናፍቆታቸውን እየተወጡ ነው። ታውቃለህ

ግን ... ከልብ ስሜት ይነካሉ። አፍ ለአፍ ገጥመው ሲንሸነሽኩ ነው የሚውሉት። እንደሌላው ፍቅረኛ አይሳሳሙም። ያወራሉ፤ ያወራሉ። ይከራከራሉ። አንዳንድ ይጨቃጨቃሉ። ደሞ ይሳሳቃሉ። እጅ ለእጅ ተያይዘው እንደወፍ ይበራሉ።

«ሀውኒ እንደምትለው - እንደእርሜያ ወፎች» ብሎ ፈገግ አለ - ሀየሎም። ይህን ብሎም «እንዳይያዙ ይጠነቀቃሉ ወይስ አምላክን አምነው ነው አለማቸውን የሚቀጩት?» ሲል ጠየቀው።

«በጣም ይጠነቀቃሉ። አኖሌ ራሱን የሚለዋውጥበት የተለያዩ የኅላስቲክ አካላት ያሉት ይመስለኛል። የሚናቅ ባላጋራ አይምስልህ።»

«ከሀውኒ ጋር የሚያወሩት ይታወቃል?»

ከንፈ ድንገት በላቅ ፈነዳ፤

«ምን አሳቀህ?»

«አንድ ነገር ትዝ ብሎኝ?»

«ምን?»

«የዋቢሸበሌ አዳራቸውን በሙሉ ቀርፀንዋል። አንድ ሰአት ያህል ስላንተ ነበር የምታወራለት።»

«ምን እያለች?»

«አያደነቀችህ ትነግረው ነበር። ሁዋላ ምን አላት መሰለህ?»

«ምን አላት?»

«ኢህአዴግን ነው የምትወጂው ሀየሎም?»

ሀየሎም ፈገግ አለ፤

«ምን መለስችለት ታዲያ?»

«ቂል አትሁን? ስትለው፤ ከራሳቸው መለስኝ ሲጫወጩዋሁ ነበር።»

«አኖሌ ባይያዝ እስከመቼ ይቆያል?» አለ ሀየሎም።

«ማወቅ አለብን፤ ከጀርባው ያለውን። የግድ ማወቅ አለብን።»

«ዘረፋውን ከቀጠለስ?»

«እናደናቅፍባቸዋለን - ያላወቅን መስለን»

«ተከታዮቹ ታወቁ?»

«አራቱን ደርሰንባቸዋል።»

«ተያዙ?»

«አልያዝናቸውም። ሁሉን እዚያው ገለበጥናቸው።»

«መገልበጥ ማለት?»

«አኖሌን እንዲሰልሉ መልሰን ቀጠርናቸው። የደርግ መከላከያ የነበሩ ናቸው።»

«የቀሩትንስ?»

«እስካሁን አላነጋገርናቸውም። እየሞከርን ነው።»

«የሀውኒ ጉዳይስ? የግድ አብራው መከረም አለባት?»

«የተላኩትን ጉዳይ መፈፀም አለባት ብለን እንጠብቃለን። ሆኖም ከንግዲህ ከአምስት ወይም ከአስር ቀን በላይ አብራው መቆየት የለባትም። እናስጠራታለን።» ካለበሁዋላ «... ባንተ በኩልስ ምን አዲስ ነገር አለ?» ሲል ጠየቀው።

«ባሌና አርሊ አካባቢዎች ጠመንጃዎች የጫነች እንዲት ላንድርቨር ተይዛለች። ንብረቱ የአነግ መሆኑን አረጋግጠናል። ዲንሾ የሚባል ቦታ ላይ ነው የተያዙት።»

ከንፈ አይኖቹን ፈታ ጠበብ አደረገ። ሀየሎም ቀጠለ፤

«ከቡርታ ዝምታ ጋር የተያያዘ ነገር እያነሱ ነበራቸውን የሚያነሳሱ ሁለት የአነግ ካድዎችም በቁጥጥር ስር ውለዋል።»

«ስለአኖሌ እንስታችሁላቸው ነበር?»

«እኔም ራሴ እነጋግራያቸዋለሁ። አኖሌ እንደላካቸው ያነሳሉ፤ እውነት ላይሆን ግን ይችላል። ለማንኛውም ነገ ወደ አካባቢው እመለሳለሁ። በአርሊና በባሌ አካባቢዎች የታመቀ ትኩሳት አለ። ተቀብሮ የኖረ መቁዋል በግልፅ ታያለሁ። ይህን ስሜት በጥንቃቄ ማብረድ ካልተቻለ፤ ሀላፊነት የገደለው ቅስቀሳ ከተጨመረበት ውጤቱ እስከፈ ነው የሚሆነው።» ካለ በሁዋላ «ለመሆኑ አኖሌ ወደ ቡርታ ሄዶ ያውቃል?» ሲል ጠየቀው።

«አዎን ይሄዳል» አለ ከንፈ «... ቅድም እንደገለፅኩልህ ወደ አባባኩ ኩረብታ በየጊዜው እንደሚመለስ የሚገልፅ መረጃ ደርሶኛል። ከገለበጥናቸው ሰዎች የተገኘ መረጃ ነው። ምናልባት የዘረፈውን

ንብረት እዚያ ደብቆት ሊሆን እንደሚችል እንምታለሁ። እንደሚመስለኝ አኖሌ ሀይል ለመፍጠር በመንቀሳቀስ ላይ ነው ያለው። በከራብታው ላይ ጠመንጃ አካማችሁ ሊሆንም ይችላል።»

«ከራብታው ለምን አይፈተሽም ታዲያ?»

«መቼም ቢሆን ይደርሳል። አካባቢው በአይነ ቁራኛ እየተጠበቀ ነው። ከአኖሌ ጀርባ ማን እንዳለ እስከናውቅ ድረስ አኖሌ መበርገግ የለበትም።»

ሀየሎም ሲጋራ እየለከሰ፡፡

«በርግጥ ከአነግ ጋር ግንኙነት ይኖረው ይሆን?»

«ሊኖረውም ላይኖረውም ይችላል። ከበስተጀርባ ያለውን ገና አልደረሰንበትም»

«ስለአህዴድ ያለው አመለካከት ይታወቃል?»

«አህዴድ ላይ ጥርጣሬ አለው። 'አመራሩ ከቶ ነፃ ሊሆን አይችልም' ይላት ነበር ለሀውኒ። ሀውኒ ልታስረዳው ትሞክርና ጉልበት ታጣለች። ስለሞን ዲሳሳን እያስታወሰች ነው መሰለኝ ደጋግማ 'የለው አጥረት ነው' የአህዴድ ችግር! አመራሩ ቢጠናከር ...! እያለች ጥቂት ትገፋለች። እሱ ደሞ 'ህመህት የአህዴድ አመራር እንዳይጠናከር ይፈልጋል' ይላታል። 'የህመህት መሪዎች እነሆሎም ናቸው። ህዝቡ በድህነት ስለመዋረዱ፣ ፍትህ አጥቶ ስለመበደሉ ጠልቆ የሚሰማቸው ሰዎች ናቸው። በራሳቸው ላይ ደርሶ ያዩትንና ታግለው ያስወገዱትን የግፍ አገዛዝ ሌላው ላይ ሊጭኑ ከቶ አይፈልጉም። አያስቡትም። የህመህት ሰዎች ያን የመሰለ ሀሊናም ሆነ አቋም ከቶ ሊኖራቸው አይችልም' እያለች ትወተውተው ነበር። አኖሌ መልሶ ያዳክማታል። 'ህመህት ድብቅ አጀንዳ አለው' እያለ ሊያሳምናት ጥረት ያደርጋል። 'ድብቅ አጀንዳ ሊኖራቸው አይችልም' ትላለች ሀውኒ። 'ሰስት አመት ብቻ ታገሺ! በያንዳንዱ አሮሞ ሽም ስር የራሳቸውን አሮሞ ያልሆነ ሰው ሰግስገው የህዝቡን ስልጣን! ራስን የማስተዳደር መብት ይነጥቁታል' እያለ በእርግጠኝነትና በቁጭት ሲሰብካት ነው ያነጋው ዋቢሸበሌ ሆኑል።»

«ራሱ አኖሌ እንዲያ የሚያምን ይመስልህል? ወይስ የሀውኒን እምነት ለመለወጥ ሲል የተናገረው ይሆን?»

«የሚያምንበት ነው የሚመስለው። ሲናገር ስሜታዊ ነበር።»

«አውቆ ያላወቀ ካልመሰለ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለን

ልናሳምነው ይገባል» አለ ሀየሎም

ከንፈ መልስ አልሰጠውም። ሀየሎም ቀጠለ፤

«መሞከር አለብን። እውነታውን እያወቀ ደጋፊ ለማግኘት ሲል ከሆነ እንዲያ የሚለው ምንም መድከም ሳያስፈልግ ይችላል። እኔ እንደሚመስለኝ ግን አኖሌ የልዩን ነው የሚናገረው። በርግጥም ድብቅ አጀንዳ አላቸው ብሎ እምኖክል።»

«እንጃ!» አለ ከንፈ።

«ግዴለህም በተሳሳተ መንገድ ነው የተገነዘበን። አላወቅንም። ጨርሶ አያውቀንም።»

አያይዞ ሀየሎም እንዲህ ሲል ጠየቀው፤

«ለመሆኑ የዋቢሸበሌ አዳራቸውን እንዴት መቅረፅ ቻላችሁ?»

«ደርግ ለስላሳ ስራ የሰበሰበው መሳሪያ ተአምር ነው» አለ ከንፈ «ግን አልተጠቀሙበትም። አንድን ሰው በትእግስት ተከታትለው ማንነቱን ከማወቅ ይልቅ እንዳሻቸው አስረው ነበር የሚገድሉት። እስራራቸው በዘፈቀደ ማሰርና መግደል ሆኖ ሳለ ይህን ሁሉ የረቀቀ ዘመናዊ መሳሪያ ለምን እንደሰበሰቡ አይገባኝም።»

ለጥቂት ደቃቂ በዝምታ ቆዩ።

ሀየሎም፤ «በለሞን ዲሳሳን አነጋገርከው?» ሲል ጠየቀው።

«እኔ አላናገርኩትም። ለኩምላ ነግረው 'መረጃው አለኝ' ብሎኛል። በራሳቸው የውስጥ ግምገማ አንስተውት ስለሞን ወሬው ሀሰት መሆኑን እንደገለፁ ነው የነገረኝ።»

«ሀውኒ ርግጠኛ ያልሆነችበትን ነገር አትናገርም» አለ ሀየሎም።

«ለነገሩ ከሌላ አካባቢም ወሬው ደርሶኛል። ግን የግድ በራሳቸው መድረክ ነው ማየት የሚገባቸው። ቀጥታ ጣልቃ ባንገባ ይመረጣል።»

«ጉዳዩን በኢህአዴግ መድረክ ማንሳት ይቻላል።»

«አይቀርም» አለ ከንፈ። «... ግን አያስቸኩለንም ...»

ሲጋራቸውን እያጤሱ ጥቂት ደቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ሀውኒ ሪፖርት ማድረግ ለምን አልጀመረችም?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«አልገባኝም፡፡»

«አኖሌ ተጠራጥርኦት ይከታተላት ይሆን?»

«ሲሆን አይችልም፡፡ የዚያ አይነት ሁኔታ መከሰቱን የሚገልፅ ፍንጭ እስካሁን አልደረሰኝም፡፡»

«አብርሀ ፀሎትህ ወደ ኤርትራ መቼ ይመለሳል?»

«የመቆየት ፍላጎት አለው»

«ስራውን አልጨረሰም እንዴ?»

«ጨርሶአል፡፡ በአኖሌ ጉዳይ የሚረዳበት ነገር ካለ ለመተባበር እንደሚፈልግ ገልጾልኛል፡፡ እንዳልከህ ድብቅ ፍላጎት ሊኖረው ይችላል ...»

ለሰከንዶች ያህል በፀጥታ ቆዩ፡፡

«ስራ ከጨረሰክ ለምን አንወጣም?» ብሎ ብድግ አለ ሆሎም፡፡

ከንፈ ሰአቱን አየ፡፡ ሶስት ተኩል - ከምሽቱ፡፡

- 4 -

... ከሶስት ወራት በሁዋላ፡፡

የማህፈረ የሰርግ አለት፡፡ ወይም ደግሞ አክሱማይት ብቀላዋን የምትፈፀምበት አስፈሪ አለት...

ሰርጉ የሞቀና የደመቀ አልነበረም፡፡ ቤተዘመድና የሰራ ባልደረቦቹ በሙሉ ቢገኙም ታጋዮች ግን ብቅ ሳይሉ መቅረታቸው በግልፅ ታየ፡፡ አልፎ አልፎ አልመጡም እንዳይባሉ ያህል ብቅ ብለው አልሞ የሚሉ ግን ነበሩ፡፡

ለሰሞንና ዜኒት ከመሽሮቹ ቀጥለው የክብር እንግዳ ሆነው ቆዩ፡፡ ዜኒት ደስታ ፍንቅልቅል ሲያደርጋት ቢቆይም ሰሰሞን ደስተኛ ሳይሆን ቀረ፡፡ በሰርጉ ላይ የታጋዮች በብዛት አለመገኘት ውስጥ ውስጡን ከነከነው፡፡ ምግብ ከተበላ በሁዋላም ዜኒትን «ቀድመሽ ውጪ እክተልሻለሁ» ሲል በጆሮዋ ነገራት፡፡

ተነስታ ወጣች፡፡

ከመኪናዋ እንደደረሰች በራ አልፈታችም፡፡ ከቦርሳዋ ውስጥ ደብዳቤ አውጥታ ማንበብ ጀመረች፡፡

አምስተርዳም ያለው ፍቅረኛዋ ከቦርካታ ልብሶች ጋር አያሌ

ገፅ ደብዳቤ ልኮላታል፡፡ ካቆመችበት ቀጠለች፡፡

- ...ናፍቀትሽ አሰልሰሱኝ ሲሆኑ ሆኔልሻለሁ፡፡ ባሰብኩሽ ቁጥር እምባዩ ይመጣል፡፡ ባገኘሽ ምን እንደማደርግሽ አላውቅም፡፡ ምናልባት ደረቱን ሰብሬ ልቤ አጠገብ ላስቀምጥሽ እሞክር ይሆን? ጭምቅ ዋጥ የማደርግሽም ይመስለኛል፡፡ ለመሆኑ ከድምፅሽ የበለጠ የሚያስደስተኝ ነገር እንደሌለ ታውቂያለሽ? ከዚያ ቀጥሎ ደብዳቤሽ፡፡ ከዚያ ቀጥሎ... ስርዝ ድልዝ ስለነበረው - ከዚያ ቀጥሎ ምን ደስ ይለው ይሆን? ብላ የተደለዘውን ለማንበብ ትጣጣር ጀመር፡፡

አልቻለችም፡፡

- የኔ ዜድ በጣም ያስቸገረኝ ነገር ምን እንደሆነ ታውቂያለሽ? ከአንቺ ተለይቶ መኖር፡፡ አንቺ እኮ የጥንቃቄ ምንጭ ነሽ፡፡ ሀይወት በሰፊው የሚታየኝ አንቺ አጠገቤ ስትኖሪ ነው፡፡ ይህን ስል ግን ጨርሶ ተስፋዬ ተሙዋጦአል ማለቴ አይደለም፡፡ መቼም አላማ አለኝ፡፡ ዜድ ላንቺ ያልተገዛው የአካሌ ክፍል የትኛው ይሆን? ሀሊናዬ ሳይቀር ያንቺ ሆኖአል፡፡ ግን ለምንድነው እንዲህ የተቆጣጠርኸኝ? 'ፍቅር ነው' መልሱ፡፡

ራሱ ላቀረበው ጥያቄ ራሱ ምላሽ ሲሰጥ ዜኒት ፈገግ አለችና «ጅሎ ተሳስተህል፡፡ ፍቅር ሳይሆን ወሲብ ነው፡፡ የሚያቃጥል ወሲብ» ብላ ማንበብዋን ቀጠለች - ... አምላክ ከሰማይ ወርዶ የተሰቀለው ለሰው ልጆች ባለው ፍቅር አይደል? አንቺኮ በሀይወቴ እግኝቸው የማላውቃቸውን ነገሮች ሰጥተሼኛል፡፡ ጉዋደኞቼ አልቃሻ ይሉኛል፡፡ እንግዲህ ምን ይደረግ? የማለቅለው የያዘ ይሆኝ ነው፡፡ ዜኒት ወደ ጆሮሽ ጠጋ ብዬ የኔ ቆንጆ የኔ ወርቅ? የምልሽን አስታውሼ፡፡ እንፃዩ አማረኝ የምልሽንም አስታውሼ፡፡

«ሞዛዛ!» ብላ እየሳቀች ማንበብዋን ቀጠለች፡፡

- ...ሌላው ያልነገርኩሽ ጥብቅ ጉዳይ መክብብ ከዚህ የአሜሪካ ቪዛ ሰላገኝ በቅርቡ የመላእክት ምድር ወደሆነችው አሜሪካ ሲሄድ ነው፡፡ እድለኛ አይደለም? ሰሞኑን ግን ታሞ ነበር፡፡ ከመቶ ፍራ በላይ ክሎራንሬኒኮ እንደ ቆሎ ሲታም...

የመኪና ጠሩምባ ድምፅ ለማችና ዘወር አለች፡፡ ለሰሞን ምልክት ሰጣት፡፡ ደብዳቤዋን አጣጥፋ በርሳዋ ውስጥ ጨምራ፤ መኪናዋን አስነስታ ተከተለችው፡፡ የአመስተርዳም የቆየ ፍቅረኛዋ የላክሳትን አርባ ገፅ ደብዳቤ ማንበብ ከጀመረች አስር ቀን አልፎአታል፡፡ የናፍቀት ጨሽቱ በበረታ ቁጥር እየሰለቻት መጥቶአል፡፡ አሜሪካን የመላእክት ምድር በማለቱ ግን ከልብ ገረማት - ናቀችው፡፡ ክልብ ናቀችው፡፡

ለነገሩ ሁሉም እንደናቀች ነው።

ዜጊት ከሰለሞን ጋር ያላትን ግንኙነት ጭምር መቁረጥ ፈልጋለች። ባጭር ጊዜ ውስጥ የምትፈልገውን አግኝታለች። እሁን ያለአረፍት መስራት ብቻነው የምትፈልገው። ህሊናዋን ሚቀነጥጣት አንዳችም ነገር የለም። ራሱ ሰለሞንም ቢሆን ከአንድ ሚሊዮን ያላነሰ ብር እንዲያገኝ አድርጋለች። በርግጥ እስከ ሶስት እጥፍ አግኝታታለች። ሰለሞን ግን ይህን አያውቅም። የሚያውቀው የንግድና የመኖሪያ ቤት እንድታገኝ መተባበሩን ብቻ ነው።

በተለይ ከጥቂት ሳምንታት ወዲህ ግንኙነታቸው እየተበላሸ መጥቶአል። ሰለሞንም ይህንን ተገንዝቦ መነጫነጭ አዘውትሮአል።

«ማንኛውንም ነገር በቀላሉ ስለፈፀምኩላት ንቃኛለች» እያለ ይብክክናል።

በርግጥም ስሜቱን ገዝታ እንደልብ ስታሸከረክረው ነበር የሰነበተችው፤

«ቤት ለምን አትፈልግልኝም?» አለችው አንድ ቀን። ፈለገላት። አገኘላት። ዜጊት በሌ መንገድ ላይ የሺላ ተክራይ ሆነች።

«ሶል»

«ዘኒ»

«የንግድ ቤት እፈልጋለሁ። ሞክርልኝ።» አለችው ሌላ ቀን። ሞክረ። ተሳካለች። ዜጊት ሱፐር ማርኬት ከፈተች - ስቲድዩም ዙሪያ። እያይዛ የአገጥቴ ልጅ ነው ብላ ባስተዋወቀችው አንድ መልክ ቀና ጎረምላ በኩል የገንዘብ ህልምዋን እውን አደረገች። በርግጥም የዜጊት የአገጥቴ ልጅ እሳትን በቁመ የጠጣ ጮሌ ነበር። ቶሎ ተግባባው ሰለሞንን። እና ብዙ ነገር አስተማረው - በተለይ ገንዘብ እንዴት እንደሚገኝ። ለምን አገልግሎት እንደሚውል ጭምር። ሰለሞን ገንዘብን አወቀ። ጣፈጠው። ሶስቱም ተነክሩበት። በአስራ አምስት ቀን ጊዜ ውስጥ ሚሊዮን ሆነ - በአየር ባየር ንግድ።

ከዚያ ወዲያ ሰለሞን ለዜጊት ሩጫውን የጨረሰ ሰባዚ ቁስ ሆነ። ብልህ እኢምሮዋ ሽካ አላት - ሰለሞን እሷን ለማግባት ያለው ፍላጎት እየጨመረ መምጣቱን። ቅብጥብቅ ስሜትዋ

ደግሞ አስጠነቀቀቻት - ይህን ሰው ማግባት እንደማትፈልግ።

በመሆኑም ትርቀው ጀመር።

ሳምንት ያህል ጭልጥ!

አንድ ቀን እንደለመደው ተቆጣት።

«ዘኒ እንዲህ የምትጠራ ከሆነ በዚያው ቅር... አሊያ በየእለቱ ላይሽ እፈልጋለሁ።»

በዚያው ጠፋች። አስራ አምስት ቀን ከረመችና ብቅ አለች - በርግጥ። ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ተንደረደረባት።

«መጠቀሚያ እያደረግሽኝ ነው?»

«ጠንቀቅ በል ሶል!» አለችው።

እይነ ወሀዋ አላማረውም። ፈራት። ቃላትዎችዋ አስደነገጡት። 'ጠንቀቅ በል - ምን ማለት ነው?' እያለ ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

ዛሬ ታዲያ ወደ ማህፈረ ሰርግ አብራው ትሄድ ዘንድ ሲጠይቃት ፈጥና ተስማማች። ቁርጡን ልትነግረው ወስኖ ነበር። እሱም ቁርጥ ያለ ነገር መስማት ፈልጎአል። ከማህፈረ ሰርግ ፈጥና መውጣት የፈለገውም ለዚህ ሲል ጭምር ነበር።

ቀበሪሃ ራስቶራንት ወደሱ መኪና ተጋብተው እዚያው መኪና ውስጥ ውስኪ አዘው መጣጡት እንደጀመሩ ሰለሞን ርእሰ ወሬውን አነሳ፤

«አንድ መልክ ያለው ነገር ብናደርግ ይበጃል ዘኒ» አለ ሲፈራ ሲቸር።

«ምን ሶል?»

«ትዳር መሳይ ነገር።»

«የምርህን ነው?»

«ታዲያ አኩኩሉ እየተጫወትኩ ነው!»

«አያስቸግረንም?»

«ምን?»

«የእድሜያችን ጉዳይ ነዋ! አንተኮ ትልቅ ሰው ነህ...»

«እየሰደብሺኝ ነው!» ሲል ተቅበጠጠ።

የብርታ ዝምታ

«ሰል! ረጋ በል እንጂ!» አለች ቆጣ ብላ።
ረጋ አለ። ሌላ ምርጫ አልነበረውም።
«በይ እንጋገር!»
«ምን?»
«ምን እየሰራን እንደከረምን ነዋ! ስለኔ ምን ታስቢያለሽ?»
«የእውነት ልገርህ?»
«ውሽት ልሰማ የምፈልግ ይመስልሽል ታዲያ!» ሲል በቆጣ ጮኹ።
«አትቆጣና እውነቱን ልገርህ ... ቁጣ ግን ተው!»
ቁጣ ተወ። ቢቆጣ የትም እንደማይደርስ ገብቶታል።
«መልካም ... እውነቱን ንገሪኝ»
«በፈለግሽው ጊዜ ልታገኘኝ ትችላለህ። ትዳር ግን አልፈልግም»
«አ!»
«ቀደም ብዬም ነግራህለሁ። እየቀለድኩ አልነበረም»
«ምን?»
«እኔ ባል አላገባም። ምክንያቱም ልጅና ትዳር ለኔ ሲከልኩ ናቸው።» ውስጥዋ በላቅ ቢንተከተከትም ፊትዋ ላይ አይነበብም።
«ይሄ እንዴት ይሆናል ዘን?»
«ምናለበት? ይከፋሃል?»
መልስ አልሰጣትም። ስለሀወኒ እያሰበ ነበር። የሀወኒን ጣፋጭ ምክርች አስታወሰ። የሀወኒ ግልፅ ልብ። የሀወኒ ብስለት። የሀወኒ የማይጠገቡ ቀልዶች። ለልጅ ያላት ፍቅር። ሀወኒ የበረሃ ማር ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... 'ይህኛ ልጅ መልካም ስነምግባር የላትም። ተው!' ብላው ነበር።
'በጉዋደኛሽ መቅናትሽ ተገቢ አይደለም' ሲል ነበር ያንጉዋጠጣት 'ሀወኒ አፍቅራኛለች' የሚል ስሜት ጭምር በልቡ አሳድሮ ነበር።
ድንገት ቀልቡ ነጉደ - ወደሀወኒ።
ካለችበት በእግር በፈረስ ፈልጎ ሊያገኛት ተመኘ። እግርዋ

ላይ ወድቆ መለመን ተመኘ - ይቅርታን መለመኑ።
«ምን እያሰብክ ነው?» አለችው ዜኒት።
«ምንም»
«ንገረኝ ሰል?»
«የምነግርሽ ምንም ነገር የለም።»
«ተቀይመሃል!»
«በማን?»
«በኔ ነዋ»
«ለሦሥ?»
«ውሳኔ ውለህልኛል! ሆኖም ተገቢ ምላሽ ከኔ አጥተህል?»
«አረ በጭራሽ»
በጣም ሳቀ - ሰለሞን ድምፅ እውጥቶ ሳቀ። የልቡን ነው የላቀው። ሲስቅ ንደቱ እየበረደለት ሄደ። ንደቱ ሲጠፋ ቁሻሻ የሀፍረት ዶንዶ አልብሶት የሄደ ያህል ተሰማው። በራሱ ማዘን ይመረ።
ለደቂቃዎች በዝምታ ሲዋጥ፤
«ሰል!» ስትል ጮኹች - ዜኒት። ዝነ' የሚል ምላሽ ግን አጣች።
«ዘነ» ስላላላት አልተከፋችም። እንዲቆርጥለት ትፈልጋለች። ሰበብ መሆን አትሻም። ሁሉም ነገር ክሱ ቢመጣ ትመርጣለች።
«የዛሬ ማታ ኘርግራማችን ምን ይሁን?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት።
«ኩንኩርድ እንሂድ። ራሴን መርሳት እፈልጋለሁ» አላት ለዛውን ባጣ ድምፅ።
«ተረብሽህል?» ስትል ጠየቀችው።
«ደሀና ነኝ»
አያይዘም የፌዝ ፈገግታ እያሳያት «... ይልቁን በመጨረሻ ወራት ለእና ላንቺ ፀሎት አድርሼ። አሁንም የሚባለው ፀጥተኛ ውቅያኖስ! ግምገማ የተባለ ማእበሉን ያነሳል የሚል ጭምጭምታ ይኖራል። ማእበሉ ከጠረገ እኔን ብቻ ለይቶ ገደል የሚከተኝ አይምስልሽ። ዳፋው ወዳንቺም ሊሻገር ይችላል። እኔም ብዙን

የፈፀሙት ሆኑት ድርጊቶች ሁሉ ዝቅግከ እድርጌ መናገራዊ አይቀርም። ስለዚህ ከመተኛት ስራ ለሁለታችንም ፀልይልን። እግዚአብሔር እንደሁ እኔን አይሰማኝም። አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም። ምክንያቱም ከእናቱ በላይ የህመህት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት።»

ኩንኩርድ ሲጨፍሩ አመሹ።

ለሰሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዊስኪውን ሰረገበ። ሲነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት። ስምዋ ሚሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ላታቅማማ ተሰማማች። እያያዘ ግን እንዲህ አለችው፤

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ።»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው።

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ።

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በዶላር ካልሆነ አልወጣም።»

«ለመሆኑ!» አላት ለሰሞን ሁለት ደቂቃ ክንዶችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ክንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፤

«...አንድ ወር ሙሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የእድህ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜጎት ይህን ሰምታ ከኩንኩርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ።

የፈሀምኩዋቸውን ሀገራዊ ድርጊቶች ሁሉ ገዝገዝ አድርጎ መካከል አይቀርም። ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን። እግዚአብሔር እንደሁ እኔን አይለማኝም። አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም። ምክንያቱም ከአፍቱ በላይ የህመህት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት።»

ከግንኩርድ ሲጨፍሩ አመሸ።

ሰለሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዋስኪውን ሰረገጠ። ሲነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት። ስምዋ ሚርን መያዙን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ላታትማማ ተስማማች። አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፤

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ።»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው።

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሏው ተገፈፈ።

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በዶላር ካልሆነ አልወጣም።»

«ለመሆኑ!» አላት ሰለሞን ሁለት ደቂቃ ክንዶችዋን እንደብረት በጠነክሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ክንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፤

«...አንድ ወር መሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የአድኦ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜጊት ይህን ሰምታ ከከግንኩርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ።

በኦሮሞዎች ተከባችሁዋል!

ወይም

የሀየሎም ምስጢራዊ ደብዳቤ

ምእራፍ አስራ ሶስት

- 1 -

ወሬውን ማን የት ላይ እንደጀመረው በግልፅ የሚታወቅ ነገር የለም። ይሁን እንጂ ከእኩለ ሌሊት ጀምሮ በሆርዶፋ የሚመሩ ሰባት ወጣቶች በየገበሬው ጉጆ የመዞራቸው ጭምጭምታ አለ።

ታዲያ ገና በማለዳው፤

«ሳፍጠኛ» አርሲ ጂራ!? ቆንጨራ ካስኔ ጭራ!» የሚል ቀረርቶ

ቡርቃን ያንቀጠቅጣት ያዘ።

ጃሎታውን የገደል ማሚቶ አቀባበለው። ካካ፣ ባቱና፣ ጭላሎ ተራሮች የቡርቃዎችን ቁጣና ቀረርቶ እየተቀባበሉ በድፍን የአሮሞ ምድር ነዙት።

«ቡርቃቃቃቃ... ሲጋክክክ» የሚል አሰራሪና አርእድ አንቀጥቅጥ ድምፅ የገበሬዎችን ልብ በረጋገደው።

«ጊዜው ደረሰ!» የሚል ጥሪ በየሽለቆው ናች።

ረፈድ ሲል ዘገራቸውን የሚነቀንቁ፣ ፈረሳቸውን የሚከላከሉ ገበሬዎች ቡርቃን አጥለቀለቁት። የሴቶች አልልታ ተሰማ። የሀውኒን ስም በጨኸት የሚጠሩ እናቶችና ልጃገረዶች ድምፅ! አኖሌን የሚያነሳሱ ከቦሌዎች ድምፅ - ቡርቃ ላይ ተጥለቀለቀ።

ለፍልሚያው አቅም አለኝ ያለ ሁሉ ቅሌን ጨርቄን ሳይል ጉጂውን የሀዋሊት ተወ። እርሻ ላይ የነበረ እርፋን ትቶ ባለመንታ ምላስ ዘገሩን አሊያም ጠመንጃውን ጨበጠ። ገና በማለዳው ጫት መቃም የጀመረ፣ የጊሽ ጥንሰስ የመሰለ ጫቱን ከአፋ ተፋ። አፋን ደሞ በወፍራም ወተት ተጉመጠመጠው። ተጉመጥምጦ ሲያበቃ አይነን እያጉረጠረጠ ከሰልፈኛው ተቀላቀለ።

አሮሞዎቹ ገበሬዎች ያልያዙት የመሳሪያ አይነት የለም።

ካላሽንኩሽ ጠመንጃ - ወጅግራ ጠመንጃ - አልቤን ጠመንጃ - ፋስ - ቢላዋ - መጥረቢያ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጀሮ ተክል የተበጀ ጅቦ - ክብሪት - በጠያይምና በጠንካራ እጆቻቸው ጨብጠው ወደ ፍልሚያው ጋለቡ። ከቅዱስ ሚካኤል ደብር ባሻገር እጅግ ለም በሆነው የአሮሞ ምድር ላይ የሰፈሩትን የአማራ ገበሬዎች ወደ አመድ ክምርነት ለመለወጥ ቸኩሉ። ቀረርቶው እዚህም እዚያም ይሰማል፤

- አሰላማሌይኩም

ዋቀዩ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ - ቡርቃ ጂራ

አማራ አሮሚያ ጂራ

ነፍጠኛን አርሲ ጂራ

ቀንጨራ ካሰኔ ጭራ -

እኩል ቀን ሲል እንደነጉድጉዋድ የሚያገረመርም፣ እንደማእበል የሚገላበጥ፣ የአሮሞ ገበሬዎች ጉርፍ ችቦውን እሳት እያያያዘ፣ ጥይቱን እያንፈቀፈቀ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ደብር አቅጣጫ እንደናዳ ሲወረወር ታየ ...

* * *

አማሮቹ ገበሬዎች በበኩላቸው ገና በማለዳው የአሮሞዎቹን ንቅናቄ እንደለሙ ወንዶቹ የነፍስ ወከፍ መሳሪያዎቻቸውን ሸክክፈው ወደቅዱስ ሚካኤል ደብር ገስገለው ተሰባለበ። አፍታም ሳይቆዩ የጉበዝ አለቃ መርጠው ምክክር ጀመሩ። ጊዜ እንደሌላቸው በማወቃቸው ወግ አላበዙም። ከመካከላቸው ሁለት ከቦሌ ፈረሰኞችን መርጠው የቡርቃ ገበሬዎች ፀብ መጫራቸውን ለመንግስት ያሳውቁ ዘንድ ላኩዋቸው። ከዚያም የመከላከልን ዘመቻ ይመሩ ዘንድ የተመረጡት የጉበዝ አለቆች ብዛት ያላቸውን የቡርቃ ገበሬዎች ማጥቃት ስለሚችሉበት መንገድ መላ መዘዋዋድን ተያያዙት።

ምክክሩ ብዙ ጊዜ ሳይወስድ ተፈፀመ።

«አሮሞዎቹ ደጃችን ላይ እስኪደርሱ ከጠበቅን ጉጃዎችን ያጋዩታል፤ ስለዚህ እኛ ቀድመን ወደእነርሱ እንገስግስ» ሲሉ መከሩ። ይህ ብቻ አልነበረም መላው።

«ወንድ የተባለ የቡርቃ ገበሬ ሁሉ መንደሩን ለቆ እየወጣ ስለሆነ የኛ ጥቂት ከቦሌዎች በካካ ተራራ ሽጦች ወደ መንደሮቹ ተጠግተው ጉጃዎቹ ላይ እሳት ይለኩሉ፤ ያን ጊዜ ለሴቶቻቸውና ለህፃናቶቻቸው ሲሉ ከፊሎቹ ወደ መንደራቸው ስለሚመለሱ ሀይላቸው ይዳክምልናል» ተባባሱ። በመጨረሻም የጉበዝ አለቃው እንዲህ ሲል አሳረገ።

«ለሀይወታችን መሳሳት አይገባንም። ድል ካደረግን ሞት ምንም አይደለም። ሀፃናቶቻችን ያድጋሉ። ዘራችንም ይቀጥላል። ቅዱስ ሚካኤል ደሞ ከቀኛችን ይሆናል።»

«እኩለቀን ከመሆኑ በፊትም ጠመንጃዎቻቸውን ወልውለው የቡርቃ አሮሞ ገበሬዎችን ጉርፍ ለመግታት ሀፃናቶቻቸውን እየሳሙ ከመንደራቸው ወጡ።

ጉዞአቸው በፋከራ የተሞላ ነበር። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች፤

«አርቶዶክስ አንገቱ ላይ ላሰራት ክር ሲል አጥንቱን ይከሰክሳል!» ሲሉ ቀሰቀሱ።

«ሃምሳ አመት የሚያስተኛ በትር እናቀምላቸዋለን!» የሚሉ በቁጣ የተሞሉ ቀረርቶች ተደመጡ፤

ጃሎታው እየሞቀ ... እየደራ ... እየጋለ ... እየፈነዳ ... ሄደ ...

* * *

በዚያን አለት ተሲያት ላይ ቡርቃና አካባቢዋን ከሰማየ ለማያት ለሚያያት የእሳት ከተማ መሰላ ነበር። ጠመንጃዎች ነበልባል ተፋ። መንታ መላስ ያላቸው ጦሮች ቀሉ። የሴቶችና የህፃናቶች ጩኸት በአማራዎቹና በአሮሞዎቹ መንደሮች ተሰሙ። ቆንጮራ በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ህፃናቶችን ለበለበ። የመከላከያ ሰራዊት በፍልሚያዎቹ አካባቢዎች በሄሊኮፕተር ደርሶ እስኪገላገል ድረስ ቡርቃ ተንቀጠቀጠች...

በደም እየታጠቡ የሚፋለሙት አብዛኞቹ ገበሬዎች ግን የጠቡ ምክንያት እምብዛም አልተገለጠላቸውም ...

በርግጥ ምድሩ ለም ነው። ለማየም ከአመት አመት ውሀ ያመነጫል። መሬቱ ሰፊ ነው፤ ገበሬቹ ግን እፍኝ አይሞሉም። ያልታረሰው መሬት አያሌ ነው። ወፍ ዘራሹን ፍራፍሬ የሚለቅመው የለም። ማሩ የጉንዳን መጫወቻ ሆኖአል። አጣን ዞር ብሎ የሚያየው የለም። ምድሪቱ ሀብታም ናት። ገበሬዎቹ ግን ጥቂትና ድሆች ናቸው።

ርስ በርስ የሚፋለሙት ገበሬዎች ከሚለያዩባቸው ይልቅ የሚመሳሰሉባቸው ባህርያቶች ይበረክታሉ። አብዛኞቹ ደሀ ገበሬዎች የማንም የበላይ፤ የማንም የበታች መሆን ከቶ አይፈልጉም። ይሁን እንጂ ግጭቱ ተቀስቅሶ ጉጃዎች በእሳት ጋዩ። ሀይወት ጠፋ። ግን ለምን? የእብድ ገላጋይ በዝቶ ይሆን?

- 2 -

ግጭቱ በተከሰተበት አለት ሀውኒ የደሀንነት ሚንስትሩ ክንፈ ገብረመድህን ዘንድ ቀረበች። ክንፈ ከወንበሩ ተነስቶ የሞቀ ሰላምታ አቀረበላት። ስለጤንነትዋም አጥብቆ ጠየቃት። ቡና እስኪቀርብላቸውም ከአኖሌ ተለይታ ስትመጣ የገጠማትን ሁኔታ አጫወተችው። ብዙ የመናገር ፍላጎት ግን አልነበራትም። ለአኖሌ አብራው መቆየት እንደማትችል በግልፅ ነገራው እንደተለየቸው አጠር አጠር አድርጋ አወጋችው።

ቡናው ቀረበ ...

ክንፈ ፈጥኖ ወደዋናው አጀንዳ ዘለቀ። ማስታወሻ ደብተሩን እየገለለጠ፤

«የተላክሽበት ተግባር እንዴት ተፈፀመ?» የሚል የመግቢያ ጥያቄ አቀረበላት። ይህን ጥያቄ ሲያቀርብ ገፅታዋን በጥንቃቄ አያጤነ ነበር። አለመረጋጋትዋን ተገነዘበ። መረበሽ ይታይባታል።

«የተላክሁበትን ተግባር አልፈፀምኩም» ስትል መለሰች።

«ችግሮች ነበሩ?»

ሀውኒ መልስ ለመስጠት በመዘገየትዋ ክንፈ ቀጠለ፤

«ለነገሩ እጅግ ከባድ ተልእኮ ነበር። ለመሆኑ ቆይታሽ ምን ይመስል ነበር?»

«ችግሮች አልነበሩም ክንፈ። እኔ ራሴ በአቀዋሜ ፅኑ ወይም ርግጠኛ አልነበርኩም። በመወላወል ላይ ነበርኩ።»

ሀውኒ ይህን ብላ በሁለት እጆቿ ፊትዋን በጋይል እያበሰች ትኩስና ረጅም ትንፋሽ አስወጣች። አለመረጋጋትዋና ትእግስት ማጣትዋ ገፅታዋ ላይ በግልፅ ይታይ ጀመር።

«ስማኝ ክንፈ ...» አለች ሀውኒ፤ በደክመና በተጉዳ መንፈስ።

«ተረብሽሻል?» አላት።

«አኖሌ አሁን ያለበትን ሁኔታ እባክህ ንገረኝ?»

ነገራት። አኖሌ አባባኩ ኩረብታ ላይ በኢህአዴግ ሰራዊት ተከሶአል።

«ሊሞት ይችላል?» ስትል በጭንቀት ተነፈሰች።

«እጁን ከሰጠ አይሞትም።»

«እጁን እንኩዋ አይሰጥም ክንፈ። ሰውየውኮ አኖሌ ዋቆ ነው። ሌላ መንገድ ለምን አይፈለግም?»

«ምን አይነት መንገድ?» ብሎ ፈገግ አለ «... ወንጀለኛ ነው። እጁን መስጠት አለበት።»

«አኖሌ ወንጀለኛ አይደለም!» ብላ ጮኸች።

ክንፈ በመገረም ሲያስተውላት ቆይቶ፤

«ከሁለት ሚሊዮን በላይ ብርና ንብረት መዝረፉ በማስረጃ የተረጋገጠ ነው። ይህን እንደፈፀመ አታውቁም?» ሲል ጠየቃት።

«... የአኖሌ ድርጊቶች በሙሉ ፖለቲካዊ እንዲ ከግል ጥቅም ጋር በተያያዘ የተፈፀሙ አይደሉም። ህዝቡን ሲበዘብዙ ከኖሩ አረመኔዎች! እርሚያ እየመገበቻቸው እርሚያን ከሚገቁ ሆዳም ትምክህተኞች ከተወሰደው ገዝብ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ለባራ ሳንቲም እንኩዋ የለም»

ክንፈ ፈጥኖ ምላሽ ሰጣት፤

«ዝርፊያ 'ፖለቲካዊ' የሚባል የክርስትና ስም የለውም። ዝርፊያ ፖለቲካ አይደለም። ፖለቲካም ዝርፊያ ሊሆን አይችልም» ሲል ለመጀመሪያ ጊዜ ከረር ያለ ምላሽ ሰጣት። በግልባጩ ደግሞ ሀወኒ ረገብ ብላ መልስ ሰጠች።

«በአለማችን የተለመደ ድርጊት መሆኑን እንኩዋ አንተም አሳምረህ ታውቀዋለህ። የተለያዩ ጥያቄዎችን ይዘው አመፅ የሚጀምሩ ቡድኖች ሁሉ ሀጋዊ ባልሆነ መንገድም ቢሆን ገዝብ ለማግኘት ይሞክራሉ። የአኖሌ ድርጊት ከዚህ ተነጥሎ ባይታይ እመርጣለሁ»

ክንፈ ምላሽ አልሰጣትም። አስዋም አልቀጠለች። ለደቂቃዎች ያህል በዝምታ ተወጠው የየራሳቸውን አሳብ ሲያኝኩ ቆዩ። ዝምታው ሲጫጫናቸው ሲጀምር ክንፈ ጠጉሩን ሁለት ጊዜ ወደሁዋላ ድጤ ሲያበቃ! ረጅምና የታመቀ አየር አስወጣ፤

«ሀወኒ ... ወደ ዋናው ጉዳያችን እንመለስ። እስካሁን ካደረግናቸው ውይይቶች እንደምገነዘበው የአኖሌን ተግባራት የመደገፍ አዝማሚያ አይብሻለሁ። ይህም የተላከሽበትን ተግባር አለመፈፀምሽንና ተባባሪው ሆነሽ መቆየትሽን ነው የሚያረጋግጠው። እንደሚገባኝ አኖሌ በዝርፊያና ግጭቱን በመቀስቀስ ወንጀሎች የግድ ተጠያቂ ይሆናል ...»

ሀወኒ ክንፈን ትክ ብላ ተመለከተችው፤

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ።» ስትልም ተነፈሰች «... ይህን አልክድም። አደገኛ የሆኑና የምቃወማቸው አመለካከቶችም ነበሩት። አብሬው በቆየሁባቸው ጥቂት ወራት እነዚህን ግትር እምነቶቹን እንዲለውጥ እየጣርሁ ነበር።»

የሚፋጅ አየር አስወጣች። የተቃጠለ ፊትዋን በመዳፍዋ አሸችና ደም ቀጠለች፤

«ለመቶ አመታት የተረገጠውን የእርሞ ብሄርተኝነት ስሜት ባፋጣኝ ማደስ ተገቢ መሆኑን ሁለታችንም እምነገበታል።

ብሄርተኝነቱን ማደስ በሚቻልበት መንገድ ላይ ግን ልዩነት ነበረን። 'ከሀይል ውጭ ያሉትን አያሌ አማራጮች ማየት ይገባናል' እያልኩ ነበር። በመነከሉ ያልታሰበ ግጭት ተቀሰቀሰ። ግጭቱ በዚያ መንገድ እንዲነሳ አኖሌ ግፊት አድርጎአል ብዬ አላምንም። የግጭቱ ቀስቃሽ አኖሌ መሆኑን መናገር ተገቢ አይደለም። በተቀረ አሁን ለጊዜው ምን ማሰብ እንዳለብኝ እንኩዋ በቅጡ አላውቅም ...»

ክንፈ ከተቀመጠበት ተነስቶ ከቢርው ወጣ። አስር ደቂቃ ቆይቶ ተመለሰ። ከፀሀፊው ቢሮ ስልክ ደውሎ በትግርኛ ሲነጋገር ሀወኒ ለምታዋለች። እንደተመለሰ፤

«... ሀወኒ አዝናለሁ!» አለ በተረበሸ ስሜት ተውጦ «... የስነስርአት ርምጃዎችን መውሰድ ይኖርብኛል። ለጥቂት ጊዜያት ማረፊያ ቤት መቆየትሽ ነው። መታሰርሽን እክብደሽ እንደማትመለከቼው አገምታለሁ። ጥቂት ነገሮችን እስክናጣራ መፈፀም ያለበት ነው። መቼም የድርጅታችንን ሀገ - ደንብ በሚገባ ታውቂዋለሽ ብዬ አምናለሁ»

- 3 -

አባባኩ ኩረብታ ከቡርቃ መንደር ሀያ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኛል። አካባቢው የጫካማነት ባህርይ አለው። በኩረብታው አካባቢ የገበሬ ጉጂዎች እምብዛም አይታዩም።

ኩረብታው ታሪክ አለው። አፄ ምኒልክ አርሲን ሲወሩ በአካባቢው የአባባኩነት ስልጣን የነበራቸው ሽማግሌ ኩረብታው ላይ ወጥተው «እጅን ለምኒልክ አልሰጥም» ብለው ማመዛቸው ይነገራል። መከበባቸውና ማምለጫ እንደሌላቸው የሚገልፅ መልእክት ተላከባቸው። አባባኩ ታዲያ፤

«አላወቃችሁትም እንዲ እናንተም በእርሞ ህዝብ ተከባችሁዋል።» የሚል ምላሽ ላኩ።

ምላሹ ይህ ብቻ አልነበረም። «መውጫና ማምለጫ የሌላችሁ እናንተ ናችሁ። እኔማ በአባቴ ምድር ላይ ነኝ። በዙሪያዬ እርሞዎች አሉ። እናንት ስግብግብ ነፍጠኞች! እስኪ ዘወር ብላችሁ ከጀርባችሁ ያለውን አንድ የእርሞ ገበሬ ተመልከቱ። አይኖቼ ደም ለብሰው፤ ፊቱ እንደነብር ተቆጥቶ ድርጊታችሁን ሁሉ ይመለከታል። ከቻለ ነገ ማለዳ ያንቃችሁዋል። ካልቻለ የፈፀማችሁትንና ማንነታችሁን ዘርዝር

ለልጁ ያወጋዋል። እናንተ አዙራችሁ ማየት ያልቻላችሁ አረመኔዎች!። ልጅ ካባቱ በላይ ይቆጣል። ያን ጊዜ ልጆቻችሁ ወዮላቸው» የሚል ምላሽ መስጠታቸው ይነገራል።

አባባኩን የከበቡት የሚኒልክ ጦር ሰራዊት አዛዥ ፊታውራሪ ሀብተስላሴ እምሩ ይባሉ ነበር። የአባባኩ ምላሽ ሲደርሳቸው ለሰራዊታቸው ፈጣን ትእዛዝ ሰጡ፤

«እንበሰቼ! በአስቸኩዋይ የጋላውን ራስ ቆርጣችሁ እምጡልኝ!»

ከሁለት ሰአት ውጊያ በሁዋላ የአባባኩ ራስ ጦር ላይ ተስክቶ ቀረበላቸው።

ሽቦት የወረራቸው ሽማግሌ ራስ! ቁጣ የተቸከቸከበት ግንዛር!

የፈጠጡ አይኖች!

አባባኩ የሞቱ አይመስሉም ነበር ...

... ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የአካባቢው ገበሬዎች ኩረብታውን «የአባባኩ ኩረብታ» ሲሉ ጠሩት።

አኖሌ የተሸሸገው በዚህ ኩረብታ ላይ ነበር።

ቡርቃ ላይ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ግጭት በተከሰተበት አለት አራት ሄሊኩንተሮች በአባባኩ ኩረብታ እናት ላይ ያንዣብቡ ጀመር። ከግማሽ ሰአት ማንጥበብ በሁዋላ ሜዳማውን አካባቢ መርጠው አረፉ።

ከሰድሳ የማይበልጡ የመከላከያ ሰራዊት አባላት አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የአባባኩን ኩረብታ ከበቡዋት። ሰራዊቱን እየመራ የመጣው የታጋዮቹ አዛዥ ሀየሎም ነበር። ሀየሎም አርአያ።

ሀየሎም ሰራዊቱን በቀጥታ የሚመሩትን ሁለት የጋንታ መሪዎች አስጠርቶ መመሪያ ይሰጥ ጀመር። ኩረብታዋ ላይ «አኖሌ» ተብሎ የሚጠራ የእንድ ሀገውጥ ቡድን መሪ ጥቂት የሰው ሀይል ይዞ መሸሸጉን ከገለፀ በሁዋላ፤ እስካሁን ከኩረብታዋ አለመውጣቱን ጠቁሞ፤ ምናልባት መከበቡን ሊያውቅ ጥሱ ሊሸሽ ይሞክር ይሆናልና የማምለጫ ሽጦች በሙሉ በጥንቃቄ ይጠበቁ ሲል መመሪያ ሰጠ።

ጋንታ መሪዎቹ የታዘዙትን ለመፈፀም ፈጥነው ገሰገሱ። ሀየሎም ብቻውን አልነበረም ወደ አባባኩ ኩረብታ የመጣው። አብርሀ ፀሎት አብሮት አለ። አኖሌ እጁን ይሰጥ ዘንድ ለማግባባት አብርሀ አውንታዊ ሚና ሊጫወት እንደሚችል ገምቶ ነበር - ይዞት የመጣው። ለጥቂት ደቂቃዎች እካባቢውን ከፈታተሽ በኋላ ሀየሎምና አብርሀ በታጋዮች እንደታጀቡ በቅርብ ወዳለቸው ሄሊኩንተር አመሩ።

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀው አብርሀ ፀሎት።

«እጁን እንዲሰጥ ማግባባት አለብኝ።»

«እኔ ላሳምነው እችላለሁ» አለ አብርሀ።

«ከዚያ በፊት ግን የአካባቢውን ገበሬዎች እንላክበት» አለ ሀየሎም።

በግማሽ ሰአት ውስጥ እንደ ሽማግሌ ገበሬ ሀየሎም ዘንድ ቀረቡ።

ሽማግሌው ሀየሎምን በጥርጣሬ አይን ይገረምሙት ይዘ።

በአስተርጓሚዎቹ ያዋራቸው ጀመር፤

«እንደምን ዋሉ አባቱ!»

«ምስጋና ለዋቀዩ!» አለ ሽማግሌው።

«እንተዋወቅ። የኔ ስም ሀየሎም ይባላል።»

«ባልቻ።»

«የዚህ አካባቢ ነዋሪ ነዎት?»

«እዚሁ ነኝ» ብለው መለሱ።

ቁጥብነት ይታይባቸዋል።

«ይሄ ኩረብታ ማን ይባላል ስሙ?»

«አባባኩ!»

«አኖሌን ያውቁታል?»

«አሱን የግያውቅ ማን አለ?»

«እዚህ ኩረብታ ላይ ነው ይባላል። እውነት ይሆን?»

«እኔ አላውቅም።»

«እኛ ግን እዚህ መሸሸጉን አረጋግጠናል። ወደሱ መልእክት

የቡርታ ዝምታ
ሲያደርሱልን ይችላሉ?»

ሽማግሌው መልስ ሳይሰጡ ዘገዩ።

«አባቴ ... እኔና ርስዎ እንደአባትና ልጅ እንጨዋለን። መቼም እንግባባለን። የምንግባባቸው እያሌ ቁምነገሮች አሉ። ሁለታችንም የነፍጠኛውን አገዛዝ አምርረን እናወግዛለን፤ ይሄ እውነት አይደለም?»

«ልክ ነው!» አሉ ሽማግሌው ጉሮርኦቸውን እየሳሉ፤

«እርሞዎች በልማዳቸው መሰረት በሚያከብሩዎቸውና፤ እንደጥንቱ ባህል የራሳቸውን የአካባቢ አባባሉ እየመረጡ መተዳደር ይኖርባቸዋል። በዚህስ እንግባባለን?»

«ይሄ ሁሉ እውነት ነው»

«የተናገርኩትን አምነውኛል?» ሆሎም ጠየቀ።

«የሰው ልጆችን ልብ መመርመር የሚችለው ዋቀዩ ብቻ ነው» ሲሉ መለሱ ሽማግሌው።

«መልካም» አለ ሆሎም ሲጋራ እየለኩስ «... አኖሌ እጁን በሰላም እንዲሰጥ ወደኩረብታው መልእክት መላክ አፈልጋለሁ። በዚህ ይተባበሩን። አኖሌ እንዲሞት አንፈልገም።»

«አኛም እንዲሞት አንሻም» አሉ ሽማግሌው።

«መልእክት ያደርሱልናል ታዲያ?»

«ይንገሩኝ መልእክቱን»

ሆሎም ተደስተ። ኩረብታዋ መከበብዋንና እጁን ከመስጠት ሌላ ምንም አይነት አማራጭ አለመኖሩን የሚያስገነዝብ መልእክት በሽማግሌው ገበሬ በኩል ላከ።

ለአይን ያዝ ማድረግ በመጀመሩ ሆሎም ፈጣን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ማሰላሰል ጀመረ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር አኖሌን በተመለከተ እያወጉ የሽማግሌውን ገበሬ ምላሽ ይጠብቁ ጀመር። ከሆያ ደቂቃ በሁዋላ መልእክተኛው ተመልሰው መጡ።

«አደረሱ መልእክቱን?»

ሆሎም በጉጉት ነበር ጥያቄውን ያቀረበላቸው፤

«አዎን አድርጼያለሁ።»

«ምን ምላሽ ሰጠዎት?»

ሽማግሌው ገበሬ ከቁምጣ ስራያቸው መታጠቁያ ስር የተጣጠሩት ቁራጭ ወረቀት አውጥተው አቀበሉት።

ሆሎም ወረቀትዋን በችኩላ ገለጣት። ለአይን ያዝ ሲያደርግም ለማንበብ አልተቸገረም።

«ተሳስተህል» ይላል የአኖሌ ምላሽ ሲጀምር «... በጣም ተሳስተህል ሆሎም። ያለኝ አማራጭ እጄን መስጠት ብቻ አይደለም። ተዋግቶ መሰዋትም ሌላ አማራጭ ነው።»

ሆሎም ቃል እንኩዋ ሳይተነገሩ ከወዲያ ወዲህ እየተንጉራደደ ደቂቃዎችን በዝምታ አሳለፈ።

«ሆሎም።»

«አብርሀ»

«ምን እያሰብክ ነው?»

«አንተ መሄድ አሰብህ» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰ።

አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተያይዘው ወደ አባባሉ ኩረብታ አናት አቀኑ። ሆሎም ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ሄለኩኝተርቼ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይመላለስ ያዘ። በራሱ ሀሳብ መጠመዱ ሃልፅ ነበር።

ከአንድ ሰአት በሁዋላ አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተመልሰው መጡ። አብርሀ ተርቦ ዳቦ የሚገምጥ ያህል ሲጋራውን እየመላለሰ ሲጉርሰው በደብዛዛው ምሽት ለሆሎም ወልል ብሎ ታየው።

«እገኘኸው?»

አብርሀ ዘግይቶ ነበር ምላሽ የሰጠው።

«አዎን ... አገኘሁት»

«ውጤቱስ?»

«ያው ነው» አለ ተስፋ በመቁረጥ።

ሽማግሌው ገበሬ በአካባቢው ከነበረ ቁዋጥኝ ላይ አረፍ ብለው ቀጥሎ የሚሰጣቸው ትእዛዝ ካለ ይጠብቁ ጀመር። ሆሎም አይኖቹን የተጨማደደ ቁምጣ ስራ ለብሰው አለት ላይ በተቀመጡት ገበሬ ላይ ተከሉ።

እኩል ሌሊት ላይ ከወደ አባባኩ ከረብታ አናት አምስት ጥይቶች በተከታታይ ሲተኩሱ ተሰማ። ከረብታዋን የከበቡት ታጋዮችም «የቡርቃ ዝምታ» መሪ ራሱን ገድሎ ይሆንን? ሲሉ ርስበራሽ ተነጋገሩ።

- 4 -

አይሮፕላን ለመጥለፍ የውስጥ ሰራያቸው ውስጥ ሽጉጥ ሽሽገው ሊያልፉ ሲሞክሩ ከተያዙ ሁለት ወጣቶች ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ነበር የታሰረችው። ሁለቱ የእስር ቤት ባልደረቦች መስከረም እና ሀና ይባላሉ። እድሜያቸው ከሃያ አምስት አይበልጥም። መልክ መልካምና ቀጫጭኖች ናቸው። ያለማቀዋረጥ ይሰራል። ማዳመጥ የሚችሉ አይመስሉም። አውሮፓ ወይም አሜሪካ የመሄድ ምኞት ናላቸውን ያዞራቸው የአራት ኪሎ ልጆች ናቸው። ሀወኒ ከሁለቱ እስረኞች ጋር የአለቱ አለት ተግባባች። ፋታ ሳይሰጡ ስምዋን ጠየቁዋት። ነገረቻቸው። በጣም የሚጥም ስም መሆኑን ከገለፁላት በሁዋላ የስምዋን ትርጉም ማወቅ ፈለጉ። ምላሽ ሰጣች። 'ስምን ታሰርሽ?' የሚል ጥያቄ አስከተለች። በቀላል ጉዳይ መታሰርዋን እንደዋሃ ተናገረች።

«ካያ ተይዞብሽ ነው?» አለች መስከረም።

«ምንድነው ካያ?» ሀወኒ ጠየቀች።

«ሀሺሽ ነዋ!»

አለመሆኑን ነገረቻቸው። 'ታዲያ ምን አጠፋሽ?' ሲሉ አፋጠጡዋት። የሀሰት ፓስፖርት ይዛ መገኘትዋን አጫወተቻቸው። አፍዋ ላይ የመጣላት ምክንያት ነበር። ቀንባት። 'የሉ ትሰቀቂያለሽ! እድለኛ ነሽ አሉዋት። አያይዘው ስለ ራሳቸው መተረክ ጀመሩ። ቢያንስ አስራ ስምንት አመት እንደሚፈረድባቸው! የእስር ጊዜያቸውን የሚጨርሱትም በአርባ ሁለት አመታቸው እንደሚሆን ለሀወኒ ሲነገሩዋት! የሁለቱም እንባ ባንድ አፍታ ጉንጮቻቸውን እያጠበው ነበር!

«አይሮፕላን መጥለፍ ምን አሳስባችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው ሀወኒ።

የፍቅር ጉዋደኞቻቸው እንዳሳሳቱዋቸው አወጉዋት።

በዚህ መነሻ ተግባቡ።

በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እየተቀበበሉ ታሪካቸውን ያጫውቱዋት ጀመር። ስለመጀመሪያ ፍቅረኞቻቸው በሰፊው

ቀፈኩላት። የሰማህራጭቸውን መልክ! ቁመና! ልዩ ባህርይ አያነሱ ዘንጣጠሉዋቸው። ስለቀመሱትና ስላልቀመሱት የመጠጥ አይነት ወደ ማብራራቱ ተሻገሩ። ቀይ ቪኖን የመሰለ መጠጥ ግን በዚህ አለም ላይ እንደሌለ እየማሉ አረጋገጡላት። ሀወኒ እየሳቀች ታደምጣቸው ያዘች። እነርሱ ወጋቸውን ቀጠሉ - እየተቀበበሉ ስለ ሀሺሽ አጫወቱዋት። ለመጀመሪያ ጊዜ ሀሺሽ የወሰዱት የወሲብ ፊልም እያዩ መሆኑንና እለቱና ስሜቱ ጨርሶ እንደማይረሳቸው ተናገሩ። የሀሺሹ ሲያበቃ ወደ ጫት ዞሩ።

ሀና በተለይ ቀድሞ ለመናገር ቸኩለች።

«ስንት አይነት ጫት ተመሻል?» ስትል ሀወኒን ጠየቀችት።

ቀምሳ እንደማታውቅ ሀወኒ ስትገልፅ፤ ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ስለጫት አይነትና ባህሪያቶቹ እየተቀበበሉ አስተማሩዋት።

«ጫት ማለት 'አቡ-ሚ-ማር' ነው። ብው ያደርጋል» አለች ሀና።

መስከረም ቀጠለች።

«ጨንጌ» ደግሞ የጫት ባለጌ ነው። እሱን የቃመ ያው ነው። ማበድ፤ ሌሊቱን ሙሉ፤ በተለይ ለሴት ...»

«ቁጡ» ግን ሰላማዊ ነው። ምግብ ማለት ነው። እኔ በበኩሉ አልወደውም።»

«አወዳይ» ውድ ነው» አለች ሀና «... ልጥጦች ጉራቸውን የሚነሰንሱበት ካልሆነ አወዳይ ከማንም አይበልጥም»

«ጉንችሬ» ደም ይመጣል። መሻርገር ማለት ነው።»

አሳኖ - ሰልክ - በስጣኒ - እያሉ ሲያብራሩላት ሀወኒ በመደነቅ ነበር የምታደምጣቸው።

ይህን በመሰሉ ጨዋታዎች ሁለት የእስር ቤት ቀናት አለፉ ...

ሶስተኛው ቀን ተወለደ። ሀወኒ ለማዳመጥ ተዘጋጀች። ወጣቶች ግን እየተቀበበሉ በማውጋት ፋንታ በዝምታ ይተያዩ ጀመር።

«አጫውቱኝ እንጂ?» አለቻቸው።

«ምን?» አሉዋት።

«ገጠመኞቻችሁን?»

«ጨርሰናል» አሉ።

«በቃ?» ብላ በመገረም ታያቸው ጀመር።

«የጫቱን እንድንምልሽ?» አለች ሀና።

«መድገም እንኩዋ ይሰለቻል። ሌላ ያልነገራችሁኝ ካለ?» አለች - ሀወኒ።

ወጣቶቹ ማሰብ ጀመሩ።

ሀና አንድ የረሳችውን ማስታወስ ቻለች።

ናዝሬት አገጥሞ ዘንድ ለአረፍት የሄደች ጊዜ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን አነሳች። ጠጁ ግን ወደራስዋ ሄዶ ከማምቅ ይልቅ ቁልቁል ወርዶ ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዛት ተናገረች። ይህንኑ ለአገጥሞ ስትነግረው ሆዱን በሁለት እጆቹ ይዞ ግማሽ ሰአት ያህል እንደሳቀ አስታወሰች። ጠጁ መዘዘኛ እንደነበረ ጭምር በቁጭት አነሳች። በወቅቱ የፍቅር ጉዋደኛዋ ለነበረው ለአንድ የአማርኛ መምህር ልጅ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋንና ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዛት ስትነግረው በመሳቅ ፈንታ ተቆጥቶ 'ያገኘሽውን ሁሉ የምትሰረግቢ ልክስክስ' ብሎ እንደሰደባት ምንም እንኩዋ ስድቡ ቢከነክናትም 'መሰርገብ ምን ማለት ነው?' ብላ እንደጠየቀችው፤ እርሱም 'ሂጂና የደስታ ተክለወልድን መዝገበ - ቃላት ተመልከቺ' እንዳላት ተረከች። በዚህ ሰብ እንደተጣለ፤ ሁዋላ ግን የጥላቸው መንስኤ ጠጁ ላይሆን አንዲት የልጥጥ ልጅ አፍቅሮ መሆኑን እንደደረሰችበት፤ በዚህም ተናዳ 'ይመችህ!' እንዳለችው ዘረዘረች።

የሁለቱ ወጣቶች የመጨረሻ ትረካ ይኸው ነበር ...

በአራተኛው የእስር እለት ማለዳ መሰለቻቸው በመጀመራቸው፤ ሀወኒ ታሪክ መስማት ይወዳ እንደሆነ ጠየቀቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች ታሪክ ቀርቶ ቆርቆሮ ሲነኩዋኩዋ ቢሰሙ እንኩዋ እንደሚደሰቱ ገለፁላት።

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ለእነርሱ በሚሰማማ መልኩ እያጣፈጠች ትተርክላቸው ጀመር።

- 5 -

ከቡርታ ግጭት በሁዋላ በተለያዩ የእርሷ አካባቢዎች በእርምጃ በአማራ ገበሬዎች መካከል መጠነ ሰፊ ግጭቶች ይከሰቱ ጀመር። ቃጠሎውና ደም መፋሰስ ወደ ሳጉሬ - ጉና - አርባጉጉ - በቆጂ - ጉሮ - አገልጂ - ጂሮ - ተዛመተ። የመከላከያ ሰራዊት

ግጭቶችን ለማስወገድ ከወዲያ ወዲህ መወርወር ዋነኛ ስራው ሆነ። እርሷ በርግጥም የእሳት እቶን ሆነች።

የእግዚአብሔር አገልጋይ ከሆነች አማልክቶች አንዱ የጋዜጠኝነትን ሚና ወስዶ ሁኔታውን ቢዘግብ ኖሮ መቸም እንዲህ ባለ ነበር፤

እርሷ ትታየኛለች ...

ገበሬዎች የጦር መሳሪያ ይዘዋል። እሳት በፊታቸው ያስቀደሙ ጦረኞች በፈረሶቻቸው ሽምጥ ይጋልባሉ። ተራሮች በነበልባል ተያያዙ። ጠመንጃዎች አቅራቢ። ሻምላ አብላጫለጩ። የሰው ስጋ እንደ ሰም ቀለጠ - አፅሙ እንደ ዱቄት።

ጢስ ይታየኛል ...

ሀይወት እሽልባለች። በድን አካል ይጤሳል። ሀፃናት እንደሳር ደረቁ። ገበሬዎች እንደ ጉጉት በፈረሰ ቤት ተቀምጠዋል። ሰዎች በሰዎች ላይ አሴሩ። ራሳቸውን አዋቂ አድርገዋል። እንደ ናቡከደነፆር ታብደዋል።

ገበሬዎች ይታየኛል...

በማያውቁት፤ በማይመለከታቸው፤ ሳንጃ ለሳንጃ ይሞሻለቃሉ። ደኖች እየጋዩ ነው። ሀብታሙ ምድር ምድረ በዳነትን ናፈቀ። እንደ ከበረ እንቁ የሚያብላጭልጩ ሳንጃዎች ወደ ሰዎች ሆድ ጠለቁ። ልብ ፈረጠ። የሰው ልጆች አካል የሽረረት ድር መሰለ። ጉልማሶች አሸለቡ። ከብረት የጠነከረ ከንዳቸው ዛለ ...

ጭካኔ ይታየኛል ...

ቅጥፈት ይሰማኛል ...

ቆነጃጅት ሹሩባ አልተሰሩም። መንደሮች እና ሆነዋል። ከብሌዎች ዘገር እየነቀነቁ ወደሜዳው እየገሰገሱ ነው። ጉጂዎች በእሳት ስለተያያዙ ሀፃናትና ሴቶች ዝታታቸውን እየገጥቱ ተሰደዱ። በአቅመ ደካሞች የተጨማደዱ ጉንጮች ላይ የእንባ ዘለላዎች ተንከባለሉ። በአይኖቻቸው የቁጣ ነበልባል የሚተፉ፤ በየእጃቸው ካራ የጨበጡ፤ ከጉሮሮአቸው ደም እንደ አባይ ወንዝ የሚፈስ የቆሰሉ ነብሮች ይታየኛል። ይወራጫሉ! ያጉዋራሉ!

የምእመናን ሰፈሮች ነደዱ። መስጊዶች ተደረመሱ። ቤተክርስቲያናት በእሳት መላስ ተበልተው አመድ ሆኑ። እርሷ

በጭንቅ ተይዞለች። ሰደምና ጉመራን ታስታውሳለች።

አስኩ እነሆ ያቻትና!

ጉጆዎችዋ በእሳት ተያይዘዋል። ከሰማንያ አምስት ሺህ በላይ ገበሬዎች ጉጆአቸውን ለቀው ተራሮቿን አልብሰውታል። አራት ሺህ ያህሉ አማራዎች ናቸው - የቀሩት ደሞ አሮሞዎች። ይላቀሳሉ። ዋይታ ያሰማሉ። ጉጆዎቻቸው ለምን እንደጋዩ አያውቁም።

እነሆ ጆጁ ትታየኛለች ...

የእሳት መላሰ፤ የጥይት ቀረርቶ እያንቀጠቀጣት ነው። ሰድሳ ሺህ ገበሬዎች ከነበልባሉ ለማምለጥ አውጭኝ እግሬ ሲሉ ይታዩኛል። አርባ ሺህ ያህሉ አሮሞዎች ናቸው - የቀሩት አማራዎች።

መርቲና ጉናም ይታዩኛል ... በሺህዎች የሚቆጠሩ አማራና አሮሞ ገበሬዎች መንገዱንና ተራራውን ሞልተው ይጉዋዛሉ። መድረሻቸውን አያውቁም። ይራገማሉ። ማንን እንደሚረገጡ ግን አያውቁም። ዋይታ ያሰማሉ። የእራታቸው ድምፅ ሰማይ ጥግ ደረሰ። ልብ የሚነካ እራታ...

የለቅሶ ሽለቆ ይታዩኛል ... አባራሪና ተባራሪ ይታዩኛል። ተደበላልቆአል። ተባራሪው አባራሪ ጭምር ነው። አባራሪው አባረርኩ ይላል እንጂ ተባራሪ ነው ራሱ። ቅጣንዛሩ የጠፋ፤ ውል አልባ ትእይንት እነሆ። ከእዳኞች እንዳመለጠች ሚዳቋ - የሚረገጡትን የማያውቁ፤ ወደቆሰሉት ነብሮች ይከንፋሉ። የእሳት ራት ለመሆን ቸኩለዋል። እልልታ ይሰማል - ዋይታም።

ምላሳቸውን እንደ አባብ የላሉ፤ ከከንፈራቸው በታች የእፋችት መርዝ የቀበሩ ሰዎች አበባ እንደሚቀስም ንብ ውር ውር ሲሉ ይታዩኛል። ፍላግው አልነካቸውም። 'ከደሙ ንፁህ ነሃ ይላሉ። 'ለእውር አይን - ለአንካሳ እግር - ለደሀው አባት ነኝ' የሚል በረከተ። መሰንቆ ለሀዘን - እምቢልታም ለትካዜ መሆኑ ቀረ ...

በዚህ ታላቅ አደጋ ዙሪያ የፖለቲካ ድርጅቶች ርስበራስ ይወነጃጃሉ ያዙ።

ኢህአዴግ «በሁለቱ ብሄሮች መካከል የቆየ መሸከር ቢኖርም ለግጭቱ በዚህ መልኩ መከሰት የአነግ እጅ አለበት» ሲል ገለፀ።

መግለጫው እያይዞ «... አነግ ከግጭቱ ፖለቲካዊ ጥቅም ለማግኘት አልሞ የነበረ ቢሆንም ውጤቱ ግን ሀዘብን ጉድቶአል። አነግ የሰላምን መንገድ ያለመፈለግ ዝንባሌው ወደአደገኛ ደረጃ እየተሻገረ ነው...» ሲል አስጠነቀቀ።

መስህድ በበኩሉ «ግጭቱን ያስነሳው የኢህአዴግ የግሳ ፖሊሲና የአነግ ዘረኝነት ነው» ሲል መግለጫ አወጣ። በመግለጫውም «በእርሷ የሚኖሩ የአማራና የአሮሞ ገበሬዎች ላለፉት መቶ አመታት እጅና ጉዋንት ሆነው በፍቅር ኖረዋል። አሁን በተነሳው ጠብም ዋነኛ ተጠቂ አማራው ነው» ሲል እራታውን አሰማ።

እህደድ ደግሞ፤

«የአማራውም ሆነ የአሮሞው ጉዳት እኩል ነው የሚለማኝ» ሲል መግለጫ አወጣ «... ምክንያቱም በሁለቱም ወገን የተጉዱት ጭቁኖችና ንፁሀኖች ናቸው። የዚህ እሳት አቀጣጣዮች የአደጋው ለለባ አልሆኑም። እነሱ እዚህ ፈንፊኔ ቁጭ ብለው፤ አዳማ ላይ ቂብ ብለው አርባጉጉ ላይ እሳት ይለኩላሉ። አውሮፓ ቁጭ ብለው በክልሉ ላይ እሳት ይጭራሉ። ገፈት ቀማሽ የሆኑት ሁለቱ ሀዘቦች ናቸው። ስለዚህ በሁለቱም ሀዘቦች ላይ የደረሰው ጉዳት እኩል ይሰማናል። በአማራው ላይ ብቻ ጭፍጨፋ ተፈፅሞአል ብሎ መስህድ የሚያቀርበውን ግን ፍፁም አንቀበለውም» አለ።

አነግ ደግሞ በፊናው፤

«ግጭቱን እኔ አልቀሰቀስኩም። ጠመንጃም አላደልኩም። የአሮሞ ሀዘብ ብሶት በራሱ ሀይል ፈንድቶአል። ከአንግዲህ ደግሞ መቆሚያ ላይኖረው ይችላል» ሲል አስጠነቀቀ።

በርግጥ የሽግግር መንግስቱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ከእንካሳንትያው ይልቅ የተፈናቀሉትን ገበሬዎች መልሶ ወደማቁዋቁቀሙ ተግባር አደሉ። አስቸኩዋይ በጀት ተመድቦ የማረጋጋቱ ስራ በሰፊው ቀጠለ።

ቀናት በመልካም ሁኔታ ተገፋ ...

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መካሄድ ትዘረግፍላቸው ቀጠለች። የቶልስቶይ - የዶስቶቶቭስኪ - የቼኒዋ አቺቪ - የኤርሺንግ ዋላስ - የጉርኪይ - የቼሆቭ ጡቦች - ምን የውጭ ብቻ ... የሀገር ውስጡም አልቀረ። ካድማስ ባሻገር - አንድ ለናቱ - አልወለድም - አንድ ባንድ ተተረኩ። ያልታተመ ታሪኮችም አልቀሩዋት። ስለነፋው ጋዜ

ሻረቾ አይበገግነት - ስለአርሲ አርሞዎች ተጋድሎ - የጨለንቆ ጦርነት - የአኖሌ ጭፍጨፋ - ሁሉንም በየተራ አወጋቻቸው። የሀየሎም አርአያ ስም ጭምር ተነሳ። አግክቢ በተባለ አጥፊሽን ከመቀሌ እስር ቤት እንዲያመልጡ ስላደረጋቸው 1500 እስረኞች ስትተርክ አይናቸውን አፍጠው ትንፋሻቸውን ውጠው አዳመጡ።

ቀነና ሌሊቱን መለየት እስኪሳናቸው ድረስ በሀውኒ ትረካ ተጠመዱ። ሀውኒ በታሰረች በእስረኛው ቀን ማለዳ ትረካዋን አቁማ ወግ ጀመረቻቸው፤ ስለደከማት እረፍት ለማድረግ ያህል ነበር ያቀዋረጠችው፤

«በዚህ ሳምንት ካወራሁላችሁ ታሪክ የበለጠ የወደዳችሁት የትኛውን ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላቸው።

መስከረምና ሀና ይተያዩ ጀመር። ሲያመነቱ ጥቂት ቆዩ። ሀና ነበር ቀድሞ አስተያየት የሰጠችው፤

«ፍቅረኛ ያጣቸው አስቀያሚ ሴት ታላዝናለች» አለች።

የጉርኪይን አንድ አጭር ልቦለድ ተርካላቸው ነበር።

«ግን እንደምንም አንድ መጥበስ እንዴት ያቅታል?» የሚል ጥያቄ ለሀውኒ ያቀረበችው መስከረም ነበረች።

ሀውኒ ፈገግ አለች፤

«አልቻለችም» ስትል ታስረዳቸው ጀመር «... ምክንያቱም አንዳችም የሚሰብ ነገር ገፅታዋ ላይ አልነበረም። ታስፈራለች። አይኖችዋ በሽተኞች ናቸው። እግሮችዋና እጆችዋ ከተለመደው በላይ ወፋፍራሞች ነበሩ። አፍንጫዋ የተዳመጠና ቀዳዳዎቹም ጥቃቅኖች ነበሩ። ስለዚህ ወንዶች ሁሉ ሽሹዋት ...»

«ምን ሆኖ ነው ግን?» ስትል ጠየቀች - ሀና።

«ተፈጥሮ።»

ሀናና መስከረም በሀዘን ተዋጡ።

«ሌላስ የቱን ታሪክ ወደዳችሁት?»

«እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት ያስፈታው ሰውዬ ታሪክም በጣም ደስ ይላል። ግን እሱ ለምንድነው እንዲህ የሚለፋው?» አለች መስከረም።

«ለሀዘብ ብሎ ነው» አለቻቸው ሀውኒ «... ሀዘብ ሲባል ደግሞ እኔና እናንተንም ይጨምራል። ለኛ ብሎ ነው

የሚታገለጠው።»

«አኛን የት ያውቀናል?» አለች ሀና።

«ፖለቲካ ታውቃለችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው።

ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ተያዩ። ጥያቄው ከበዳቸው። መስከረም ደፈር ብላ ለመመለስ ሞክረች፤

«ፖለቲካ ማለት በፊዲዮ የሚነገረው አይደለም?»

ሀውኒ በፈገግታ ተጥለቀለቀች፤

«ፖለቲካውን ተውት ደሀና። ስለደርግ ምን ታውቃለችሁ?»

ይሄ ጥያቄ ግን አልከበዳቸውም። ይልቁን ምላሽ ለመስጠት ይሻሙ ጀመር፤

«ደርግማ መንገድ ናት!» አለች ሀና።

«መንገድ ደሞ ዝምብጥብጥ ገብታለች!»

ይህን ካሉ በሁዋላ በተራቸው ደግሞ ለሀውኒ ጥያቄ ያቀርቡላት ጀመር፤

«አንቺ ግን ይሄን ሁሉ ታሪክ እንዴት በቃልሽ ያዝሽው? ማነው የሚነግርሽ?»

«አነበለሁ። አንዴ ያነበብኩትን ደግሞ አልረሳም» ስትል መለሰች።

«አቻዮ ዲፌሮ ነሽ» አለቻት ሀና።

«ምንድነው አቻዮ ዲፌሮ»

«ሀርደኛ ማለት ነዋ!» አለች መስከረም።

ሀውኒ በእስር ቤት ጉዋደኞችዋ አነጋገር ትዝናና ጀመር። ጥያቄአቸውን ቀጠሉ፤

«የምትነግሪንን ታሪክ ያነብብሽው ቡስጣኒ ቅመሽ ነው?»

«እኔ ጫት ቅሜ አላውቅም»

«ታዲያ እንዴት ለመድሸው?»

«ምን?»

«ድብርቱን ነዋ!»

«የምን ድብርት?»

«ቀኑን ሙሉ ምን ትሰራ ነበር ታዲያ?»

«ስራ አለኛ። እሰራለሁ።»

«ማን አገኘልሽ?» ሲሉ በአንድ ቃል ጠየቁዋት።

«ከዩኒቨርሲቲ እንደጨረስኩ መንግስት ራሱ ስራ ሰጠኝ» ስትል መለሰችላቸው።

«ዩኒቨርሲቲ ተምረሻል እንዴት?» ሲሉ በመገረም ጠየቁዋት።

«አዎን!»

«ጭረሻላ!» ሀና ነበረች።

«ምንድነው 'ጭረሻላ' ሀኒ?»

«ሀፒ መግጨት አታውቁም?»

ሀወኒ በሳቅ ትዘምር ጀመር። ተቃቅፈው ባንድ ቃል እየተረዳዱ ሲያወሩ ሀወኒ በእጅጉ ተገረመች። ሳቅዋን ማቆዋረጥ ጭምር አቃታት። ሁለቱ ወጣቶች የሀወኒ የሳቅ መንስኤ ስላልገባቸው በመገረም ሲያስተውሉዋት ቆይተው፤

«አንቺ ግን 'ፋይን' ነሽ» የሚል አስተያየት ሰጡዋት።

«እንዴት?»

«ሳቅሽ እንደልብ ይመጣልሻል። እኛ ግን የሚያስቅ ነገር ካላገኘን ብንሞት አንስቅም።»

«እናንተን የሚያስቃችሁ ምንድነው?» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እኛ በብዛት የምንስቀው ፋዘሮቻችን ሲነቅሉ ነው።»

«ምንድነው የሚነቅሉት?»

«ስካር ነዋ!» አለች ሀና።

«በአባታችሁ ስካር መሳቅማ ነውር ነው።» አለች ሀወኒ።

ሁለቱ ወጣቶች ግን የሀወኒን ተግላፅ ተቃወሙ፤

«ሲነቅል ባየሽው» አለች መስከረም ... «ቤታችን ከዩኒቨርሲቲው አጥር ጋር ስለሚያያዝ አጥሩን ተደገፉ ይለናል።»

«ለምን?»

«ትምህርት እንዲገባን ነዋ!» አያሉ በሳቅ ይንፈራፈሩ ጀመር።

«እስከ ስንተኛ ክፍል ተምራችሁዋል!» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እስከ ስምንት» ሲሉ መለሱ።

«ለምን አቆማችሁ ትምህርታችሁን?»

«ጭንቅ አንወድም» አሉ ባንድ ቃል።

ከዚህ በሁዋላ ሀወኒ ታሪክ ማውራትዋን ቀጠለች ...

ወጣቶቹ በጣም ከመገረማቸውና ሀወኒ በምታወራላቸው ታሪክ ከመመስጣቸው የተነሳ እንደ ልዩ ፍጥረት ቆጠሩዋት። ያን ሁሉ የአስገራሚ ታሪክ ጉድ በጭንቅላትዋ መያዝ በመቻልዋም አደነቁዋት። ከተፈጠሩ ጀምሮ እንደዚህ አይነት ችሎታ ያለው ሰው ማየት ቀርቶ ይኖራል ብለው ገምተው እንኩዋ እንደማያውቁ አረጋገጡላት።

በአርባ ሁለት አመታቸው ከእስር እንደሚፈቱ እንስተው መላቀሱን ረሱት። ሀወኒን እንደ ፈጣሪ አመለከቱዋት። ከቤተሰብ ከሚመጣላቸው ምግብ እየተሻሙ ያገርሱዋታል። መሀላቸው አድርገዋት ይተኛሉ።

ኢንተሰቶ ሀውኒ

ኤሳ ጅርታ!?

ምእራፍ አበራ አራት

- 1 -

አስደንጋጭ መርዶ!

አንድ አሸማቃቂ ዜና ከቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ ደረሰ። ይህም የእናሌ መሞትና የሀውኒ የመታሰር ዜና ነበር። ይህ ወሬ ቡርቃ የደረሰው በጀንበር ግባት ነበር። ወሬው እንደተሰማ የሌቶች ጉንጭ በእግባ ታጠበ። እንዲህ እያሉም ሲጣሩ ተሰሙ፤

«ኢንተሰቶ ሀውኒ ... ኤሳ ጅርታ!?»

በዚያን እለት ምሽት ቡርቃ ላይ ያልተለመዱ ክስተቶች ታዩ። ጨረቃዋ ደማቅ ቢጫ ሆና ወጣች። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ወደ ምድር ቀረብ ያለች ጭምር መሰለች። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች ታዲያ ከተፈጠሩ ጀምሮ ጨረቃዋን በዚህ መልኩ አይተዋት እንደማያውቁ እየማሉ ተናገሩ።

ምን ይህ ብቻ!

እንደ በረዶ የነጡ ከወደ ደቡብ የመጡ ዳክዮች ማምሻውን ሰማዩን ሞልተው በከፍተኛ ድምፅ እያስከኩ፤ በክንፎቻቸው አየሩን እየቀዘፉ ወደ ሰሜን አቅጣጫ ሲነጉዱ ታዩ። በርግጥ በበልግ ወራት ይህን መሰል የዳክዮች ጉርፍ ማየት ያልተለመደ አይደለም። የዛሬዎቹ ግን መጠናቸው ጨምሮአል። ሰማዩን ሞልተው፤ ደሴት መስለው ቢጫዋን ጨረቃ መጋረድ ጭምር ቻሉ። የቡርቃ ሰማይም የጨለመ መሰለ።

የቡርቃ ገበሬዎች እኒህን ልዩ ክስተቶች በቀጥታ ከሀውኒ መታሰርና ከአኖሌ መሞት ጋር እያያዙዋቸው። ዳክዮቹ በከፍተኛ ድምፅ ሲንጫጨ ተሰሙ። ይህ አስፈሪ የዳክዮች ድምፅ ለገበሬዎቹ ልዩ ትርጉም ሰጣቸው። ለእያሌ አመታት እንደሚፈፀሙትም ሀማጋው ላይ ሰብሰብ አለ። ዳክዮቹ የዋቀዩ መልዕክተኞች ናቸው፤ ሲሉ ተጨዋዊ። የሚጠበቀው ታላቁ ጦርነት የሚጀመርበት ጊዜ መቃረቡን በዳክዮቹ ድምፅ መገንዘብ እንደሚቻል አወገ። በተለይም ሽማግሌዎቹ የቡርቃን ዝምታ ማብቃት ሳያዩ ሞት እንዳይቀድማቸው አምላክን ተማፀኑት። የቡርቃ ገበሬዎች በዚያን ዕለት እስከ አኩላ ሌሊት ድረስ የሚወዱዋቸውን ልጆቻቸውን ስም በማነሳሳት ቀረርቶና ጆሎታ አሰሙ።

በተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል በሽማግሌነታቸው የሚከበሩት አባቦሩ ነበሩ። በመሆኑም በቀረርቶው ማሳረጊያ ላይ ንግግር ሊያሰሙ ብድግ አለ።

«... ውድ ወገኖቼ!» ሲሉ ነበር የጀመሩት «... በቅርቡ የተነሳው ግጭት አያሌ የመንደራችንን ጉበዞች ቀጥፎአል። እንደ አይናችን ብሌን የምንወደው ልጆችን አኖሌም እነሆ ሞተ። የምንወዳትና ከአይናችን ብሌን በላይ የምንሳሳላት ልጆችን ሀውኒም ከዳግም - ነፍጠኞች የጨለማ ቤት ተወርውራለች ...»

የአባቦሩ የሚንቀጠቀጥ ድምፅ በቡርቃ ደን አናት ላይ ተጥለቀለቀ።

«... የቡርቃ ዝምታ ቀጥሎአል ወገኖቼ! የነካ ተራራ ጫና ላይ ወጥተን መጮህ አለብን። ድምፃችንን በአሮሚያ ምድር ሁሉ ማስተጋባት ይገባናል። አሮሞዎች ሁሉ ቡርቃ ላይ ይሰብሰቡ። ወገኖቼ! ልጆችን አኖሌ ለኛ ሲል በግፍ ተገድሎ፤ ሀውኒ ልጆችን ጨለማ ቤት ተወርውራ እኛ ወደ አፋችን እህል ይቀርባል!? ወፍራም ወተት ወደ ጉሮሮአችን ይንቀረቀራል? ንገሩኝ ወገኖቼ!»

ሆርዶፋ እየተንሰቀሰቀ ሲያለቅስ ተሰማ። ይህም ለቡርቃ እንግዳ ታሪክ ነው። በጀግንነቱ ከተመሰገነው ከሆርዶፋ አይኖች እንባ ከቶ እንዴት ይታያል?

አባቦሩ ንግግራቸውን ገታ አደረጉ። በምትኩ የአራዊት ድምፅ ይሰማ ቀጠለ። ከወፍራም ዛፎች ክርስ ውስጥ የተቆለለውን ቀይ ማር እየላሉ የሚንፃዛዩ ድምፅ የሚያሰሙ ነፍሳት።

«... ተስፋና ትእግስት አይለያዩም ወገኖቼ! የኛ ግን ትእግስታችን በዛ። ተስፋችን ጤዛ ሆነ። በሰላሰ መስኮችን ላይ እየተንደባለልን ያለፋይዳ ማለፋችን ከቶ እስከመቼ ይሆን ወገኖቼ!»

ገበሬዎቹ ጠመንጃዎቻቸውን እያቀባበሉ ተኩሱን ያቀልጡት ጀመር። ችግሮች ተለኩሱ። የሚንቀሳቀል የእሳት ነበልባል ሀማጋውን ወገን አደረገው ...

አኖሌና ሀውኒን እስመልክቶ ወሬውን ቡርቃ ላይ የነዛው ከፊንፊኔ መጣሁ ያለው ጠጉረ ልውጥ ሰው እንዲህ ሲል ነበር ዜናውን ያዳረሰው፤

... አኖሌን ሌሊቱን ከአባቦኩ ከረብታ ላይ ከማረኩት በሁዋላ - መንገድ ላይ ገድለው ዱር ውስጥ ቀበሩት። ሀውኒን ደሞ በሰንሰለት እጅና እግርዋን አስረው ጨለማ ቤት ውስጥ ቀረቀሩት። እርስዋንም በቅርቡ ይገድሉዋታል ...

- 2 -

.. በአስራ ሰባተኛው የእስር ቀን ሀውኒ እቃዎችዋን ጠቅልላ ወደ ክንፈ ገብረመድህን ቢሮ እንድትሄድ ተነገራት። ይህን ዜና ይዛ ወደ እስር ጉዋደኞቿ ስትመለስ በሀዘን ተውጣ ነበር። ለወጣቶቹ አዘነች። ላታዘልቃቸው ክፉ ልማድ ውስጥ እንደከተታቸው አሰበች። ምርጫ ግን የላትም። ከእስር መፈታትዋን ነገረቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች የሰሙትን ባለማሙን ደንዝዘው ፈገዘውና ባሉበት ደርቀው አይን አይንዋን ያዩዋት ጀመር። ድንጋጤው ሲያልፋላቸው ግን ተቃቅፈው እዩዩአቸውን ያቀልጡት ጀመር። ከእስር የሚፈቱት በእርባ ሁለት አመታቸው

አንደሆነ አስታውሱ። ሀወኒ ሆኖ ቢብላትም ቻል አድርጋ አፅናናቸው። ልብሶችዋንም ከሻንጣዋ አውጥታ አከፋፈለችው። ጋቢዋን ተወችላቸው። አየመጣች እንደሆነትጠይቃቸው ጭምር ቃል ገባችላቸው። እንባቸውን አየጨማመቁ ኩርምት ብለው አይናቸውን ከአይንዋ መንቀል አቃታቸው።

«ብሉ ደሀና ሁኑ አሁቶቼ። እወዳችሁዋለሁ» ስትል የሞት ሞትዋን ተነፈሰች።

መስከረም እንደምንም አንድ ነገር መናገር ቻለች፤

«የስንብት አንድ ታሪክ አውራልን?»

ሀወኒ ሻንጣዋ ላይ አረፍ አለች።

«ሳልነገራችሁ የቀሩት ታሪኮች እጅግ ረጃጅም ናቸው። በሶስት ቀን ትረካ እንኩዋ አያልቁም። እነርሱን ለማውራት አሁን ጊዜ የለንም»

«ከአሜፔሮቹ አንዱን ድገሚልን» አለች ሀወኒ።

«ሆሎም እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት እንዴት እንዳስለቀቀ ንገረን!» አለች መስከረም፤ ፊትዋ ላይ ድንገት ተስፋ አያንፀባረቀ።

«እሱ ረጅም ነው» አለች ሀወኒ።

ከዚያ እየተቀባበሉ ያማርጡዋት ገቡ።

«ወይም በአንድ ክንድ መሬት ስለተቀበረው ገብጋባ ሰው ታሪክ አውራልን»

«የየዋሆቹን ቻይናውያን አባትና ልጅ ታሪክ ድገሚልን»

«የዱቭርቪስኪይም ቢሆን ጥሩ ነው»

«ወይም የፑካቼቭ!»

«ስለሩሀሩሁ ወንጀለኛ ሴማጋ ይሻላል»

«ወይም ፍትረኛ ስላልነበራት መልክጥፋዋ ሴት»

«ካልሆነ ደሞ ለእግዚአብሔር ደብዳቤ ስለላከው ቅን ሰው»

«ስለ አማር ሴት ልጅ!»

«ለሚስቱ ከባድ ፈተና ስላዘጋጀው ቂል ግሪካዊ!»

ከዚህ ቀደም ያወራችላቸውን ታሪኮች እያነሱ ይንጫጫባት

የመር።

በመጨረሻ እንዲህ አለቻቸው፤

«እስከዛሬ ያወራሁላችሁ የሰው ልጆችን ታሪኮች ነው። ለመሰናበቻ ግን ጥፋት ፈፅመው የዘልእለም እስር ስለተፈረደባቸው አማልክት አወጋችሁዋለሁ፤ ስትላቸው ሁለቱ እስረኞች በደስታና በጉጉት ሊያዳምጡ ተዘጋጁ።

«ይህ ታሪክ በመፅሀፍ ቅዱስ ላይ የሰፈረ ነው - በአሪት ዘፍጥረትና በይሁዳ ላይ» ብላ ትረካዋን ጀመረች «... ከብዙ ሺህ ዘመናት በፊት፤ ምናልባትም ከብዙ ሚልዮን አመታት በፊት ... ስሙ እግዚአብሔር የተባለው የሰው ልጆች ፈጣሪ አማልክትን ለአንድ ተግባር ወደ ምድር ላካቸው። አማልክቱ እንደወትሮው ያሰው ስጋ ለብለው ወደ ምድር ወረዱ። የታዘዙትን ለመፈፀም በምድር ሲመላለሱም እጅግ ውብ የሆኑ ቆነጃጅት አዩ። ቆነጃጅቱ የሰው ልጆች ናቸው። አማልክቱ ግን አይተው ማለፍ አቃታቸው። ልክ እንደሰው ልጅ አሰቡ። 'እሹትና ቆንጆ አይታለፍም' የሚለው ተረትም ያንጊዜ ሳይሆን አይቀርም የተጀመረው። አማልክቱ ለየራሳቸው አንዳንድ መርጠው የወሲብ ጥማታቸውን አረኩ። ህብታሞችና ባለስልጣኖች እንደሚያደርጉትም እጅግ ውብ የሆኑትን ነበር የመረጡት። ቆነጃጅቱም ከአማልክቱ ፀነሱ። የተፀነሱት ደግሞ ተወሰዱ። ታዲያ የተወለዱት ልጆች በአባታቸው አማልክት በመሆናቸው፤ ሃይለኛ፤ ግዙፍና እንደ አባቶቻቸውም መንፈስ ያደረባቸው ሆኑ። እግዚአብሔር በዚህ ክፉኛ ተናደደ። ለአማልክቱ ብቻ የሰጣቸው መንፈስ ወደሰው በመተላለፉ ተቆጣ። ስለዚህ እኒያ ዝሙት የፈፀሙትን አማልክት ባስቸኩዋይ ወደ ሰማይ ጠርቶ ዘልአለማዊ ወደተባለ እስር ቤት ከተቃቸው። በሰንሰለት ታስረው በጨለማ ውስጥ እንዲኖሩ ፈረደባቸው። ከአማልክቱ የተወለዱት ልጆችም ዘራቸውን ከማባዛታቸው በፊት በጥፋት ውሃ ዘመን እንዲሞቱ አደረገ። ዝሙት የፈፀሙት አማልክት ግን አሁን ድረስ በጨለማ እስርቤት ተቀምጠዋል። እንግዲህ ጊዜያቸውን የሚያሳልፉት ልክ እንደኛ ተረት እያወሩ ሊሆን ይችላል። ግን ያን ሁሉ ዘመን እንዴት ተረት ያወራሉ? ተረቱስ ከየት ይመጣል?» ብላ ፈገገ አለች።

ሀወኒ ፊትዋ ላይ አመድ የተረጨ መስሎ፤

«አማልክትም ጥፋት ይፈፅማሉ?» ስትል ጠየቀችት።

«እንኩዋን የሰው ልጆች አማልክትም!» አለቻቸው።

ሀወኒ ቃልዋን ፈፅማለችና እየሳሙ ተሰናበቱዋት። ሀወኒ ከሄደች

በሁዋላ ብቻቸውን ቀሩ። ጉንጮቻቸውን መዳፎቻቸው ላይ አስደግፈው በአሳብ ሩቅ ነጉዱ። ምን እያለቡ ይሆን?

- 3 -

ከመቀመጫው ወጥቶ በሞቀ ሁኔታ ነበር እቅፎ የሳማት። እስከም ቢሆን ሙሉ ፈገግታዋን ቸረቸው። እጅዋን ይዞ ወደ እንግዳ መቀበያው አረንጉዋዬ ፎቴዎች ወሰዳት።

«እስር ቤቱ እንዴት ነበር ታዲያ?»

«እውቀት አግኝቼበታለሁ» አለች በደብዛዛው ፈገግ ብላ።

«ትንሽ ከላሽ ልበል?»

«ይሆናል»

«ምን አገኘሽ ታዲያ እስርቤት?»

«በመሞት ላይ ያሉ ሁለት ምስኪን ወጣቶችን ተዋወቅሁ። አይሮፕላን ለመጥለፍ የሞከሩ...»

ክንፈ አስታወሳቸው።

«በፍርሀት ብቻ በቅርቡ ይሞታሉ» አለች።

«አይሮፕላን መጥለፍ ፋሽን ሆነኩ። አደገኛ ድርጊት ነው። ለነገሩ የነርሱ ጉዳይ ያን ያህል ከባድ አይደለም።»

ቡና እየጠጠ በወቅታዊ ፖለቲካ ጉዳዮች ላይ ሲጨዋወቱ ከቆዩ በሁዋላ፤

«ለመስማት የጉዋጉዋሁባቸው ሁለት ጥያቄዎች አሉኝ፤ ክንፈ» አለች ድንገት።

«ምንድናቸው?»

«እኔን በተመለከተ አጣርተህ ጨረስክ?»

«አዎን!»

«ውጤቱስ?»

«ነፃ ነሽ።» አላት፤ ፈገግ ብላ።

ሀወኒ በሙሉ ልብ «ይህ እንደሚሆን እምነት ነበረኝ» ካለች በሁዋላ፤

«ሁለተኛው የአኖሌ ጉዳይ ነው። እንዴት ሆነ?»

ክንፈ መልስ ሳይሰጣት ዘገየ።

«ንገረኝ ክንፈ። ምንም ቢሆን ንገረኝ? ሞተ!»

«አላወቅሁም፤ ሀወኒ»

«ታውቃለህ፤ ንገረኝ» አለች ጫን ብላ።

«አምልጦአል ነው የሚባለው» አላት እርግጠኛ ባልሆነ ስሜት።

«አይመስለኝም።» አለች ሀወኒ «አኖሌ አባባኩ ኩረብታ ላይ በሆሎም ከተከበበ በሁዋላ ሊያመልጥ አይችልም። የሆነውን በግልፅ ንገረኝ? ሞቱም ከሆነ አትደብቀኝ። ስጠብቀው የነበረ ነው ...»

«እኔን ካላመንሺኝ ሆሎም ይነግርሻል!» አላት ትክ ብሎ እየተመለከታት።

«ሞቱአል!» ስትል መልሳ ጠየቀችው።

ክንፈ ግን ምላሽ ሳይሰጣት ቀረ።

ሀወኒ ፊትዋን በሁለት እጅዋ ሸፈነች። ለደቂቃዎች ያህልም ግንባርዋን ጉልበቶቿ ላይ ደፋች። ክንፈ በዝምታ ሲያስተውላት ቆየ።

ሀወኒ ቀና ስትል ፊትዋ የተቃጠለ አፈር መስሎ ነበር።

«መረጃ ስለሌለኝ ምንም ልነግርሽ አልቻልኩም።» አላት ክንፈ።

«እድለ ቢስ ነኝ» ስትል ተነፈሰች «... አኖሌን ማጣት አልፈልግም ነበር።»

«ሀወኒ እመኚኝ። አኖሌ ከአባባኩ ኩረብታ ማምለጡን ነው የማውቀው።»

«ክንፈ አትቸገር። ከኩረብታው ሊያመልጥ አይችልም። አኖሌ ሞቱአል። አሁን ሌላ ሌላውን እንጫወት።»

ወሬያቸውን ሊቀጥሉ ግን አልቻሉም። በየራሳቸው አሳብ ተጠመዱ። ክንፈ ነበር ፀጥታውን የሰበረው።

«እኔም እንዳንቺ ግራ ተጋብቻለሁ ሀወኒ። አኖሌ ሞቱአል የሚል እምነት ግን የለኝም»

ሀወኒ ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

«አላመንሺኝም?» አላት መልሶ።

«አላመንኩህም። አኖሌ እንደቡርታ ወንዝ መሬት ውስጥ ካልተቀበረ በቀር በቂ መረጃ የግድ ታገኛለህ። በደንብ ታውቃለህ። ልትነግረኝ ግን አልፈቀድክም። ምናልባት ምን ብለህ እንደምትገልፅልኝ ተቸግረህ ሊሆንም ይችላል። የሆነ ሆኖ ግን የተጉዳ ስሜቴን ለማስተካከል መጣር አለብኝ። እንዳልኩት አልታደልኩም። አኖሌን አፈቅረው ነበር ...»

ጉንጭዋን ማጠብ የጀመረ እንባዋን አባባለች። ግን አልቻለችም። ፊትዋን በሁለት እጆቿ ጋርጻ እየተንሰቀሰቀች ታለቅስ ጀመር። ክንፈ በዝምታ አስተዋለት። ከደቂቃዎች መንሰቅሰቅ በሁዋላ መልሳ እንባዋን ማባባስ ጀመረች።

«ሀወኒ»

«እህ»

«ራት ልጋብዝሽ?»

እሺታዋን ራስዋን በመወዝወዝ ገለፀችለት።

ቢሮውን ለቀው ወጡ።

በተጨማሪው ትራፊክ ውስጥ እንደምንም ብሎ የደብረዘይትን መንገድ ያዘ።

«ወዴት መሄድ ፈልገህ ነው?» ስትል ጠየቀችው።

«እንድ ዝምተኛ ቤት አላይሻለሁ - እንደ ቡርታ» አላት።

«የቡርታ ዝምታ አብቅቶአል» አለች።

«አኖሌ ግን እንዳለበቃ ያምናል።»

«አሮሞዎች ያደረጉት ወደር የሌለው ተጋድሎ ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብታቸውን ለማስከበር ነበር። ራስን በራስ ማስተዳደር ማለት ግን የነፍጠኛውን ጨቁኞች ስርአት አስወግዶ የራስ የሆነ ጨቁኞች ስርአት መተካት ማለት አይደለም። የኢትዮጵያ ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ስርአት ተዘርግቶአል። ይሁን እንጂ የእድል ወይም የአጋጣሚ ነገር ሆኖ እንደሁ አላውቅም! አብዛኞቹ የዳይሬክቶር አመራር አባላት ጥንካሬና ብልህነት ይጉድላቸዋል። አሮሞነትም ያጥራቸዋል። በራስ ያለመተማመን ስሜቶችም ይስተዋልባቸዋል። ይህ እንግዲህ የኛ የአሮሞዎች የራሳችን የውስጥ ጉዳይ ነው። ሰለሞን ዲሳለና እሱን መሰሎች በእውነተኛ የአሮሞ ልጆች የግድ መተካት አለባቸው ...»

ክንፈ በቅጡ አስተዋለት።

«ከዚህ ባሻገር» አለች ሀወኒ «... መስተካከል ያለበት አንድ ጉደሎ ነገር ይታየኛል። እኛ አሮሞዎች የአቢሲንያ ሰዎችን ሙሉ በሙሉ አምነን አብረን መኖር እንድንችል ያለሞግዚት ራሳችንን እንድናስተዳድር፣ ደባና ተንኩል ያልታከለበት የይስሙላ ያልሆነ ክልላዊ መንግስት ... መመስረቱን እንድናምን ጥረት መደረግ አለበት። ቢያንስ ... ቢያንስ አሮሚያን የሚመሩት ሰዎች አሮሚያንና የአሮሞን ህዝብ በመውደድና በብቃታቸው ቢያንስ መታማት የለባቸውም።»

«አጋነሽዋል ሀወኒ። ስለ አመራሩ በጠቅላላ ነው እየገለፀሽልኝ ያለሽው? ወይስ ስለ አንድ ወይም ሁለት ግለሰቦች?»

ፈገግ አለች ሀወኒ - የደከመ ፈገግታ።

ክንፈ መኪናውን ከአንዲት ትንሽ ግርሰሪ ደጅ ላይ አቆማት። ከግርሰሪዋ ደጅ ላይ የተቀመጠ አንድ ህፃን ድምፁን ከፍ አድርጎ ይዘፍናል።

«አንዲት ልጅ ነበረች!»

ከራር የሚሉዋት

ድንጋይ ላይ ተቀምጣ

በሰንበት ጠዋት!

ድንገት እንጠልጥሉ

ነፋስ ወሰዳት።

ክንፈ በረጅሙ ሳቀ።

«ምናሳቀህ?»

«ዘፈነ ሳንቺ ነው»

«ለምን ሰኔ?»

«እንዳንድ ጊዜ የስሜት ነፋስ ወዳሸው አግጣሚ ያላጋሽል»

ሀውኒ ክፋኛ ተቃውመችው!

«አትሳሳት ክንፈ። እኔ ሀውኒ ዋቆ ነኝ! ነፋስ አንጠልጥሎ የትም አይወስደኝም። ስለሞን ዲሳሳ አለቃይ ነውኩ። በሚሊዮኖች የወገኖቼ ህይወት ላይ እየወሰነ ያለው ሀያ አራት ሰአት በቅንዝር ተወጥሮ የሚውለው ስለሞን ዲሳሳ መሆኑን አትዘንጋ - ክንፈ! ይሄ ምን ማለት ነው? የተማረ ሰው እንዳይመጣባቸው የሚፈልጉ የዳዴአኦ አመራር አባላት አሉ። ጥቂት አይደሉም። ከነርሱ ጋር መታገል ከባድ ነው። ከለየለት ደርግ ጋር የምታደርገው ትግል ይቀላል። የውስጥ መጠላለፍ ግን አደገኛ ነው። መንፈሱ ስለ የሆነ ሰው አብሮአቸው አይቆይም። ብቃት ያላቸውና ፖለቲካዊ ስብዕናቸው የተጠበቀ መሪዎች የሉም ማለቱ አይደለም። ሚዛኑ ግን እጅግ አስደንጋጭ ነው። መጪውን አሻግሮ ማየት ያልቻለ ሰው ከዳዴአኦ አንዳንድ የአመራር አባላት ጋር አስር ደቂቃ መነጋገር አይችልም። እኔ ነገሮችን ከጊዜያዊ ስሜቶች በላይ አሻግራ ነው የማይቸው። እርሚያ በዚህ ዘመን ያገኘቸውን ይህን ወርቃማ እድል ለማንም አሳልፋ መስጠት የለባትም ብዬ ነው የማስበው። አቦ ሮባ እንዳሉት ጊዜው ደርሶአል ...»

ተያይዘው ወደ ግርሰሪዋ ዘለቁ ...

ግርሰሪዋ ጠባብ ትሁን እንጂ ንዑህና በጥቂት ሰዎች ብቻ የምትገቡኝ ትመስላለች። ወደጉዋዳ ገቡ። ምቹ ፎቱዎች ያለበት ያማረ ሳሉን ተቀበላቸው። በሳሉኑ ውስጥ ቢራ እየተጉነጩ መፅሀፍ የሚያነብ አንድ ሰው ነበር። ትና አለ። ሀውኒ ጮኸች።

«ሀየሉም!»

«ሀውኒ ... ጉዋል እርሞ!»

* * *

ግብግፈው ቀጠለ ...

መልካም ራት ቀርቦ ተመገቡ። እየተመገቡ ወጋቸውን ቀጠሉ። የሞቀ ወግ። በክርክር የተሞላ። የፖለቲካ ወሬ። የሰሞኑ ትኩሳት።

ክንፈ ሀውኒን እንዲህ አያለ ይመክራት ጀመር።

«... ሁለት ወይም ሶስት የአህዴድ ታጋዮች ባለጉ ብለሽ በዚህ ደረጃ መወላወል አልነበረብሽም። በአህዴድ ቀርቶ ብዙ

ልምድ ባለው በሀመሀት ውስጥ እንኩዋ አያሌ አደናቃፊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ይገጥማሉ። ትግል ከጠላት ጋር ብቻ አይደለም ሀውኒ። ክራስ ጋርም ትግል አለ። ከጠላት ጋር ከሚደረገው ትግል የውስጡ ይከብዳል። ውስብስብና ትእግስትን የሚጠይቅ ነው። የአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጥንካሬ የሚለካው ውስጡን ለማዕዳትና ለማጠንከር በሚያደርገው ግልፅ ትግል እንጂ ጠላቱን ለመደምሰስ በሚያደርገው ተጋድሎ ብቻ አይደለም። ውስጡ የጠራና የጠነከረ! ሀዝባዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ድርጅት ምን ጊዜም የድል ባለቤት መሆኑ የማይቀር ነው።»

ሀውኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ናጠች ።

«አንድ ስጋት ግን አለኝ» አለች ሀውኒ ክንፈ ተናግሮ ሲያበቃ «... በአህዴድ አባላት ስሜት ላይ እየተፈጠረ ያለው ራዕይ የማጣት አደጋ ውድቀታችንን እንዳያፋጥነው እስጋለሁ። ነገጠኛውንና እነግን በማውገዝ ጊዜያችንን እያባከንን ነው። ተናቅን! ተበደልን! ተረገጥን በሚለው ዘፈን ላይ ቆመን ቀርተናል። የእርሞ ሀዝብ የስልጣኑ ባለቤት ሆኖአል! ተባለ። ከዚያም መሸ። ተኛን። አይነጋ የለም ነጋ። ማለዳ ስንገሳ የምንከፍተው መዘቃ ያንኑ ተናቅን የሚለውን ሆኖአል። ወደሚቀጥለው ደረጃ ማደግ አልተቻለም። አመራሩ ይህን ስሜት ለማስተካከል ጥረት ማድረግ ነበረበት። የውስጥ ትግል ሊፋፋም የሚችለው፤ በመሰረቱ ራዕይ ሲኖርህ ነው። አንድ ወይም ሁለት የአመራር አባላት ባለጉ ብዬ አልወላወልኩም። ራዕይ የለንም ባይ ነኝ። ሶፋችንን ከመለወጥ፤ ያማረ አልጋ ልብስ ለመግዛት ከመርጥ ያለፈ ህልም የለንም። ሰዎችን የምንለካበት መመዘኛ ምላሽ ሆኖአል። ይኸ ነው አያስደነገሽኝ ያለው ...»

ቢራቸውን እየጠጡ ወጋቸውን ቀጠሉ፤

ክንፈ ድንገት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። የሰራው ጠባይ ነው። አንድ የሚከታተለው ጉዳይ ሊኖረው ይችላል። መኪና ውስጥ ጉብዩ የመገናኛ ሬድዮውን አነሳ፤

ሀውኒና ሀየሉም ብቻቸውን ቀሩ።

«ደቡብ ኢትዮጵያ ተስማማህ ታዲያ?» ስትል ዝምታውን ለበረች - ሀውኒ።

«እኔ የትም ሄጄ ብኖር ግድ የለኝም። ሀገሬን እወዳለሁ። ከሀዝቡም ጋር ተቀላቅሎ መኖር እርካታ ይሰጠኛል። ትግል

ከጀመርኩበት ጊዜ አንስቶ፤ በተለይም ከገበሬዎች ተለይቼ አላውቅም። የሚገርምሽ የትግራይም ሆነ፤ የአማራ፤ ወይም የጁንካ ገበሬዎች ከሚለያዩበት ይልቅ የሚመሳሰሉበት ይበረክታል። በገበሬዎች መሀል ከመኖር በላይ የሚያረካኝ ነገር የለም።» ካለ በሁዋላ ሲጋራውን ማግማግ አድርጎ «... ትግራይና አዲነብርኢድ ግን የእውነት ይናፍቁኛል» ብሎ ትክዝ አለ።

«ባለቤትህና ልጆችህስ?»

«ደህና ናቸው ሀወኒ።»

«ዳንኤል አደገ?»

«አሁንም ጐርምሶአል» ብሎ ፈገግ አለ።

«ስሙን ግን ለምን ዳንኤል አልከው? 'ሙሴ' ማለት ነበረብህ።» አለችው።

«አ፤ ዳንኤልም ታጋይ ነው ሀወኒ። እኔን የፈጠረኝ ዳንኤል የተባለ ታጋይ ነው። ሰለክላኸ በተባለ ቦታ ተሰውቶአል»

«እውነት?» አለች።

ሀየሉም በአሳብ ርቆ ነጐደ።

ሀወኒ ድንገት ወደሌላ ርእሰ ወሬ ዘለለች፤

«ለመሆኑ ስለ እክሱማይት ሰምተህ ታውቃለህ?» ስትል ጠየቀችው። አያይዛም «ከማህፈረ ጋር የነበራቸው ልዩነት እንዴት ተፈታ? መቼም የማያልፍ የለ፤ ረስታው ይሆናል። ልትበቀለው ቆርጣ ተነስታ እንደነበር ትዝ ይለኛል» አለች።

«የሆነውን አልሰማሽም?» ሲል ጠየቃት።

«በፍፁም! ምን ተፈጠረ?»

«ራስዋን ገደለችከ!»

«የፈጣሪ ያለህ!» ብላ ጮኸች።

ሀየሉም ትክዝ ብሎ እንዲህ አላት፤

«... ማህፈረ እስዋን ትቶ ሌላ ማግባቱ መብቱ መሆኑን አምናለች። ተቃውሞዋን ግን የሰርጉ እሳት ራስዋን በመገደል ገለሀች። ከባድ ነው! በጣም ከባድ ነው! እክሱምን በደንብ አውቃለሁ። ሀይለኛ ናት። አልህዋ በተለይ ...» ብሎ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው።

ሀወኒ ትክዝ ብላ "Poot Axumaite" ስትል ለራስዋ እንሾካሾካች። ያጉ ቀን ማታ «የሴቶች ስብሰባ መጥራት ያስፈልጋል» ያለቻትን አስታወሰች። በአሳብ ተመስጣ ከቆየች በሁዋላም፤

«የአሁኔዬ ግን የግምገማ ባህል ግን ጨርሶ እየተበላሸ መጥቶአል ልበል? እንደ ቀድሞው አይደለም።» አለችው።

«እንዴት?» አለ ሀየሉም።

«ሁለት አብነቶችን ልንገርህ» አለች። «... እንዲያውም እንደኛው አንተን ይመለከታል። በአንድ ግምገማ ሀወኒን ከሀየሉም ጋር በታዋቂ ግንኙነት እንጠረጥራለን የሚል ነገር ተነሳ። ያለንን ግንኙነት በግልፅ እና እውነትዋን ተናገርኩ። አላመኑኝም። ወንድና ሴት ሰዎች ከታዋቂ ግንኙነት ባሻገር ባሉ ነገሮች ሊግባቡ አይችሉም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ ባዶ ጋን ናችሁ ብዬ ተሳደብኩ። ስሜቱ ከቁጥጥር ውጪ ሆነ። ሰብሳቢው ሰለሞን ዲሳለ ነበር። ሆን ብሎ እኔን ለማጥቃት ጥረት ሲያደርግ አየው ነበር። በሱ ላይ ሂስ እንዳላቀርብ ቀድሞ ማጥቃቱና መከላከሉ መሆኑን ስረዳ እስኪገርመው ድረስ በሱ ላይ እንዳችኝ ቃል ሳልተነፍስ ግምገማው አለቀ። ይገርምሀል በዚያው ግምገማ በአንድ አሁድ ቀን ወደ አዳራሹ ቱታ ለብሼ ሄድኩ። ሰለሞን ንግግን የጀመረው በኔ ቱታ መልበስ ነበር። ሀወኒ መዝናናት ያምራታል ብሎ ውይይቱን ለቤቱ ዘረጋ። ቤቱ መዝናናት እንደሚያምረኝ ባንድ ድምፅ ወሰነ። ይሄን መሰል ግምገማዎች ገንቢ ናቸው ትላለህ?»

ሀየሉም በሳቅ ፈነዳ።

ከልብዋ ታወራ ስለነበር ሳቱ አስደነገጣት።

«ምን አሳቀህ?»

ሀየሉም ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ፤

«ያጋጥማል» አላት «... ግን አትጥይው። ለግምገማ አዲስ የሆኑ ጉዋዶቻችን ሊሳሳቱ ይችላሉ። በተቻለ መጠን ማረምና ማስተማር ነው የሚያስፈልገው። የኔና ያንቺን ግንኙነት አስመልክቶ መጠራጠራቸው ምንም አይደለም። ለጥራታችን ይበጀናል። ይህን መሰል ነገሮችን በገንቢ ጐኑ ለማየት መዘጋጀት ይገባል። የቱታው በርግጥ አስቂኝ ነው። በመሰረቱ መዝናናትም ቢሆን የሚወገዝ አይደለም። ጥሩ ነገር ነው» ካለ በሁዋላ እንደገና ከልቡ እየሳቀ «አልማዝ አለሙን አስታወስኩዋት» አለ።

«ማናት አልማዝ አለሙ?»

«የተሰዋች የህወሀት ታጋይ ናት» ብሎ አይኖቹን ሩቅ ወርወር በሀሳብ ጭልጥ አለ። ፊቱ ጨለምለም ሲል ሀወኒ አስተዋለች። ሆኖም እንዲህ ሲል አወጋት።

«... አልማዝ በአላማዋ ፅኑ፣ ተዋጊ፣ የምታስመካና የምታኩራ ጀግና ታጋይ ነበረች። እንዲያውም ካንቺ ጋር በብዙ ነገርዋ ትመሳሰላለች። እንዳንቺ ግልፅ፣ በሳልና ደምም ቆንጆ ነበረች። ውጊያ ላይ ግምባር ለግምባር ትጋፈጥ ነበር። ታዲያ ውጊያው ሲያበቃ ምንም ያልተፈጠረ ያህል ወደ ወንዝ ትሄድና ሰውነትዋን ትታጠባለች። ልብሶችዋን ስታወልቅ ታጋዩ ሁሉ ያያታል። እስከ ግን ግድ የላትም። ውሃው ውስጥ ተምቦጫርቃ ተለቃልቃ ጨርቅ ቢጤ ሰውነትዋ ላይ ጣል አድርጋ ትመጣለች። የሰውነትዋ ቅርፅ እስካሁን አይረሳኝም። አምላክ እጁን ታጥቦ የሰራቸው ከሚባለው ተርታ የምትመደብ ነበረች። ታዲያ ታጋዮች ሳያውቁት አይናቸው ... ልባቸው ... ቀልባቸው ... ወደ አልማዝ አለሙ ይላብ ጀመር። ይሄ ሁኔታ ሲደጋገም እኔና ባድቃን 'መገምገም አለባት' ብለን ወሰንን። ጉዳዩን ታዲያ በአንድ ግምገማ ላይ አነሳነው። እኔ ነበርኩ ያነሳሁት፣ 'አልማዝ አለሙ በአላማ ፅናትዋና በብቃትዋ አትታማም። ጠንካራ ታጋዮችን ናት። ቢሆንም የታዊ ፍላጎት አላት' ብዬ አቀረብኩ። ባድቃንም ተጨማሪ ሰጠ። የሰጠችንን መልስ ታውቂያለሽ?» አለ ሆኖም ሀወኒን በፈገገታ እያስተዋለች፤

«ምን መለስች?»

«እናንተ የታዊ ፍላጎት የላችሁም እንዴ? ስትል በጥያቄ አፋጠጠችን። ፊትዋ ላይ የቀልድ ፈገገታ ይታይ ነበር። ታጋዩ ሁሉ በሳቅ ተነቀነቀ። አዎን ... ያቀረብንባት ሂስ ስህተት ነበር። የታዊ ፍላጎትን በማነሳሳት ነበር እንጂ መሄስ ያለባት፤ ፍላጎቱ ስላላት አልነበረም። እኒያ ጊዜያት ግን ግምገማንም የምንለማመድባቸው ጭምር ነበሩ» ካለ በሁዋላ «አልማዝ አሁን በመካከላችን የለችም» ብሎ ተከዘ። አይኖቹ ላይም እንባ ተንቆርዞ ሀወኒ ተመለከተች።

ሀወኒ ቀጠለችና፤

«የኢህአዴግ ውስጣዊ ሁኔታስ ምን ይመስላል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት።

ሆኖም ያብራራላት ጀመር ...

ኢህአዴግ አላማዎቹን በድል እያሳካ መሆኑን ነገራት።

ያሁን እንጂ መድረኩ አዲስ በመሆኑ ቀደም ሲል ያልነበሩ፤ አፍራሽ አመለካከቶች እንደተከሰቱ በግልፅ አጫወታት። ኢህአዴግ በአመራር ደረጃ ግምገማ አድርጎ «የኢህአዴግ አባላት ወደ አደገኛ የግልኝነት አመለካከት በማምራት ላይ መሆናቸው መቀመጡ፤ ያህ ካልተገታ ግን ድርጅቱ ለሀልውናው እንደሚያሰጋው አመራር ማመኑን ዘርዘር ገለፀላት። በድርጅቱ የተንሰራፋውን የግልኝነት፣ የስልጣን ጥም፣ የትምክህትና የጠባብነት አመለካከቶች ለማስወገድ ለአንድ ወር ያህል የሚዘልት ስርነቀል ግምገማ ለማድረግ ከፍተኛ ዝግጅት እየተደረገ መሆኑን ጭምር አጫወታት። በቀጣዩ ሁለት ወራት ውስጥ የሚካሄደው ግምገማ በድል ካልተጠናቀቀ የኢህአዴግ አወዳደቅ ፈጣን እንደሚሆን አመራሩ እንደሚያምን ጭምር አልሸሸጋትም።

«በግምገማው መልካም ውጤት ይገኛል ብለህ ታምናለህ?» ስትል ጠየቀችው።

«አዎን። ከዚህ በላይ ውስብስብ ችግሮችንም አልፈናል።»

«ስለሞን ዲሳሳ የሚፈፅማቸውን ተግባራት ግን ድርጅቱ አያውቅም ልበል?»

ሆኖም እያመነታ መልስ ሰጣት፤

«ግለሰብና ድርጅትን ደርቦ ማየት ትክክል አይመስለኝም።»

ሀወኒ ተቃወመች፤

«የፖለቲካ ድርጅት ሲባል ተመሳሳይ አላማ ያላቸው ግለሰቦች ጥርትም ማለት አይደለም እንዴ ሆኖም? ድርጅት ዞሮ ዞሮ በግለሰቦች ይገለጻል። ስህተት አይፈፀም አይደለም። ካልታረመ ግን ድርጅቱ ስህተቱን እንደ በጥ ተግባር ተቀብሎታል ማለት ነው።»

ሆኖም «ባጭር ጊዜ አጥፊዎች ሁሉ እንደሚቀጡ እርግጠኛ ነኝ» የሚል ጫን ያለ መልስ ሰጣት። አያያዘናም፤

«ስለ ሰለሞን ዲሳሳ ብቻ እያሰብሽ ወደተሳሳተ ስሜት እንጽትገፊ እሰጋለሁ» አላት።

«ተራ ነገር አይደለም»

«አንድ ግለሰብ አመራሩን አይወክልም።»

«ኢህአዴግ በግለሰቦች ባልተወከለ ቁጥር ወደ ግዙፍ የብረት ዋንጫነት እየተለወጠ ነው የሚሄደው።» አለች በከረረ ድምፅ።

«አሁንድ ባጭር ጊዜ ተአምራዊ ለውጥ እንዲያመጣ መጠበቅ

በራስዋ አሳብ ለጥቂት ደቂቃዎች ተውጣ ከቆየች በሁዋላም፤ እንዲህ አለች፤

«እመነኝ ሀላውም፤ አህዴድ በዚህ አያያዙ ከቀጠለ የአሮሞ ህዝብ እንቅር ይተፋዋል ...»

ክንፈ ተመልሶ መጣ።

ክንፈ ለሀውኒ አንድ ጥያቄ አቀረበላት፤

«የወደፊት እቅዶችሽ ታዲያ ምንድናቸው?»

«አንገቱን ቢቆርጡኝም ባንተ መስሪያ ቤት አልሰራም»

ሀላውምና ክንፈ በሳት ጮሁ!

«ተልዳኝ ተይና ንገረኝ»

«ሰነገ ወዲያ ቡርቃ መሄድ አፈልጋለሁ።» አለች ሀውኒ። «... ጥቂት የማረጋጋት ስራ መስራት አፈልጋለሁ። የቡርቃ ሰዎች ጨርሶ ሁሉም ነገር ጨልሞባቸው ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ከዚያ መልስ ቻይና መሄድ እሻለሁ» አለች።

«ቻይና ለምን?» አለ ክንፈ ትክ ብሎ አያጤናት። ሀላውምም ለመስማት ጉዋጉዋ።

«ስግብርና ጋር የተያያዙ ኩርሶችን መውሰድ አፈልጋለሁ። መያዩን መቀየር አለብኝ። በተለይ የመስኖ እርሻን ጥበብ ማየናት አለብኝ። የአሮሚያ ወንዞች ከበቂ በላይ ለዘመናት ባዘነዋል። አሁን ግን ለአፍሪቃና ለአለም ጭምር በማተርፋብት መንገድ ሊሰራባቸው ይገባል። የቡርቃ ዝምታ ማብቃቱን ማወጃ የሚገባን በተግባር ብቻ ነው። የአሮሞ ህዝብ ስለ ምላስ ይበደረኛች በቂ እውቀት አለው። ክንግዲህ የአሮሞን ህዝብ ሊያሳምንውና ሊያነሳሳው የሚችለው ተግባር ብቻ ነው። ጥሩ አሳብ እይመስላችሁም?»

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ። ክንፈም፤ «... መልስንም ብታንጋግራው ግን ጥሩ ይመስለኛል። ከፈለግሽ ከአስር ቀን በሁዋላ ቀጠሮ ልይዝልሽ እችላለሁ።» አላት።

«መልካም»

«ቡርቃ ከሄድሽ ላይቀር እዚያ ያሉትን አማርኛም ስብስበሽ ብታረጋግያቸው ምን ይመስልሃል? ሲጋት ላይ ናቸው። በማያውቁት ሀጢያት እየተቀጡ ነው» አለ ሀላውም።

ሀውኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«መኪና፣ ሾፌርና ገንዘብ ያዘጋጅልኛል» አለ ክንፈ።

«አዎን ሽጉጥም ባገኝ አልጠላም» አለች።

«የኔን ያገር» ብሎ ሀላውም ሪፖልቨር ሽጉጡን ከጃኬቱ የውስጥ ኪስ መዞ ሰጣት።

የሀውኒ ፊት ደማት ብርሃን ለበለ። በስሜት ተቀበለችው።

«እግረመንገድ ማስታወሻ ትሁንሽ!»

«ከልብ አመሰግንህለሁ ሀላውም።»

* * *

አልጋ ፈንፈኔ ሆቱል ነበር የተያዘላት። የደህንነቱ መስሪያ ቤት ነበር ያዘጋጃለት። ያን ቀን ማምሻውን ሀላውም ሆቱሉዋ ድረስ ሸኛት። መንገድ ላይም ስለ አኖሌ ልታነሳለት ወሰነች። የልብ ምትዋ ፍጥነቱን ጨመረ።

«ሀላውም» አለች በጭንቀት።

«ሀውኒ»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?»

ራሱን በመነቅነቅ እሸታውን ገለፀ።

«አትዋሸኝም?»

«ምን ሆነሻል ሀውኒ?»

«እውነቱን ንገረኝ ... አኖሌ ሞቱአል!»

«አላወቅሁም» ሲል ፈጥኖ መለሰ።

«ሀላውም!» አለች በተጉዳ ስሜት።

«አባባኩ ኩረብታ ላይ አላገኘውም። የኛ ታጋዮች ማለፃ ላይ ወደ ኩረብታው ሲወጡ ማንንም አላገኙም። የደረሰን መረጃ ስህተት ነበር። አለያም አኖሌ እኛ ሳናውቅ ከኩረብታዋ ላይ አምልጠአል።»

አላመነችውም። ዝም አለች። ዝም ተባባሰ። ከዚያ በላይ መጠየቅ አልፈለገችም። አኖሌ መጥቱን አመነች። እንደገመተችው መሆኑን ተገነዘበች። ረጅም የሰቃይ አየር አስወጣች ...

«ምናልባት አገር ሰቆ ሄዶ ሊሆን ይችላል። ምናልባት ... ስብርሃ ፀሎት እንዲያመልጥ ረድቶት ሊሆን ይችላል ...» አላት።

«ይሆናል» ስትል መለሰች - ከአንገት በላይ በሆነ ስሜት።

ፊንፊኔ ሆቴል ደረሰ።

«ወደ ቡርታ መቼ ለመሄድ አሰብሽ?»

«ነገ ወይም ከነገ ወዲያ»

«መልካም ጉዞ፤ ሀወኒ»

«ቻው ሀየሎም።»

ከፍልዋ እንደገባች አጥወለወላት። በቁምዋ አልጋዋ ላይ ተዘረጋች። አልቻለችም። ልብዋ ያበጠና የታፈነ ያህል ጨነቃት። የማያንሰቀስት ስሜት ከአንጀትዋ እየገነፈለ ይወጣ ጀመር። በደረትዋ ተደፍታ የፍትረኛዋን ስም እያነሳች ትንሰቀስቅ ጀመር ...

«አኖሌ አወድሀለሁ ... እናፍቅሀለሁ ...»

እንቅልፉን የማይሰዋ ትውልድ

የፍፃሜው መጀመሪያ

ምእራፍ፣ አስራ አምስት

- I -

ሀወኒ ፊንፊኔ ሆቴል በተያዘላት ክፍል ተጋድማ አኖሌ ዋቅን በእንባ በመሰናበት ላይ ሳለች የክፍልዋ በር ተንክዋክዋ።

እንባዋን አባበለች ...

ከመቅዕበት ተነስታ አልጋዋ ላይ ተቀመጠች። በሰከንድ ጊዜ ውስጥ አያሌ ነገሮችን አሰበች። ማን ሊሆን ይችላል? ሀየሎም? ሊሆን አይችልም? ተሰናብቶአታል? ተመልሶ ምን ሊያደርግ ይመካል? ክንፈ? እሱም ሊሆን አይችልም? የአኖሌ መንፈስ ይሆን

የሚያንከብሩት? ወይስ ራሱ አኖሉ? የተቀበረበትን መቃብር ፈነቃቅሎ መጥቶ ይሆን? ሊሆን ይችላል! ማን ያውቃል?

በሩ በድጋሚ ተንከብሩ ...

«ማነው?»

«እኔ ነኝ» የሚል ድምፅ!

የሌት ድምፅ!

ተከታትሎም «የሆቴሉ ሰራተኛ ነኝ::»

«ምን ፈለግሽ የኔ እህት?» አለች ሀወኒ በቀዘቀዘ ስሜት::

«ሊያነጋግርሽ የሚፈልግ እንግዳ አለ::»

ልብዋ ድንገት ሊፈነዳ ደረሰ!

እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እዚህ ሆቴል ማረፊያን ማንም አያውቅም:: እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እኩ ማን!? ማነው በዚህ ምሽት ...

«ማነውሱ?» አለች::

«ስሙን መግለፅ አልፈለገም::»

ሀወኒ ከአልጋዋ ተስፈንጥራ ተነስታ በሩን በረገደችው:: አጭር ድቡልቡል ሴት በሩ ስር ተከምራለች::

«የት ነው ያለው?»

«ሪሴፕሽን»

«አስገቢው»

ሀወኒ ይህን ብላ ወደ አልጋዋ ተመለሰች:: ወዲያ ወዲህ ትንጉራደድ ጀመር:: ልብዋ ሊፈነዳ ደርሶአል:: ፈንድቶ መገላገሉን ተመኘች:: ጡቶችዋን በሁለት እጆችዋ ጭምቅ አደረገቻቸው:: አቃሰተች:: እንቅ አድርጋ ያዘቻቸው:: ሁለት ጡቶችዋ እያንዳንዳቸው በእጆችዋ ውስጥ ግጥም ብለው ጥሉ:: እየተሰማት ስላለው ስሜት መረዳት አቃታት:: ልብዋ - ቀልብዋ - አይነዋ - ጆሮዋ - ስሜትዋ ሁሉ ግን በአኖሌ ዘራያ ተጠምዶአል::

በሩ በቀስታ ተቆረቆረ::

ማን ሊሆን ይችላል?

ዲያቢሉስ ወይስ መልእክ?

«ይገባ» አለች::

በሩ በዝግታ ተገፍቶ ሸንድ ሰው ገባ - ስለሞን ዲሳላ::

ሀወኒ በርጋታ ጡቶችዋን ለቀቀቻቸው:: በጥላቻ አፈጠጠችበት:: ፈገግ አለ:: በፈገግታ ቀረባት!

«ጤና ይስጥልኝ! ሀወኒ» ብሎ እጁን ለሰላምታ ዘረጋ::

«ጤና ይስጥልኝ» ብላ የተዘረጋ እጁን ጨበጠችው::

«ይቅርታ ከመሸ ረበሽኩሽ»

«ምንም አይደለም::»

ሲጠጣ እንደቆየ ገፅታው ያስታውቃል:: ወዘተ በመቅለጥ ላይ ነው:: ወፍሮአል:: ተስማምቶታል:: የቆዳው ጥራት ጉድ ያሰኛል:: አለባበሱ ሽክ ያለ ነው:: ሙሉ ሱፍ በክራሻት:: በዚያ ላይ ግራጫ የእንጉት ልብስ አንገቱ ላይ ጠምጥሟል:: አምርቦታል::

«ላነጋግርሽ ፈልጌ ነበር! ለጥቂት ደቂቃዎች::»

«ይቻላል - አረፍ በል» ብላ መቀመጫ አመላክተችው::

የጥላቻ ስሜትዋን ለማርገብ ከራስዋ ጋር ትግል ገጠመች:: ስለሞን ወንበር ሲይዝ እስከም አልጋዋ ላይ አረፍ አለች::

«እዚህ መሆኔን ማን ነገረህ?» ስትል ጠየቀችው::

«ከደህንነት መስሪያ ቤት ነገሩኝ:: ሰላንቼ ሁኔታ ስከታተል ነው የቆየሁት:: እስር ቤት መጥቼ ልጠይቅሽ ፈልጌ ነበር:: ግን ደሞ ወረኛውን ታውቁለሽ:: ሲጋሁ:: በመታሰርሽ ግን ከልብ ነው ያዘኝኩት:: ስህተት ነው የተፈፀመው:: ጉዳዩን በግልፅ ለመቃወም መድረክ እየጠበቅሁ ነበር:: በአጋጣሚ ተፈታሽ:: ነገሩ ግን ያበገናል»

ሀወኒ በጣም ተገረመች:: 'ያበገናል' አያለ ይናገር እንጂ ስሜቱ ግን የተረጋጋ ነበር:: ያበገነው ምን እንደሆነም የሚያውቅ አይመስልም:: ሀወኒ ቶሎ ይወጣላት ዘንድ ተመኘች::

«ለምን ነበር ታዲያ የፈለግኸኝ?» አለችው::

«አስቀድሜሽለሁ:: ይቅርታ አድርጌልኝ::»

«ምን አድርገህ ነው ያስቀየምኸኝ?»

«ዜጎችን በተመለከተ የመከራከሪያ መስማት ነበረብኝ። እሁን ግን ራሴን ሙሉ በሙሉ ለማስተካከል ተነስቼያለሁ። አንቺ ብቻ ይቅርታሽን አትገፈግኝ።»

«ግለሃሰ ነው ይቅርታ?»

«ግለሃሰም ሊሆን ይችላል ሀወኒ። ምን ለውጥ አለው?»

«ግለሃሰ ከሆነ በተለመደው መድረክ ላይ ብትገልፅ አይችልም? ወደኔ ለምን ትመጣለህ። እኔኩ ገና ከእስር ቤት መውጣቴ ነው። በአባልነት ስለመቀጠሌም ገና የተረጋገጠ ነገር የለም። እንተ ደግሞ የተከበርክ የማዕከላዊ ኩሚቴ አባል በመሆንህ የፈፀምካቸውን ጥፋቶች ለኔ ለመናዘዝ አትገደድም።»

ሰለሞን እጁን አያጣፋ ከርዕሰ ጉዳያቸው ውጭ መናገር ጀመረ፤

«ሀወኒ አንድ ሀቅ ልነግርሽ እፈልጋለሁ። አንቺ የታሰርሽውኮ በእነግ አባልነት ተጠርጥረሽ ነው። ግን ያንቺን ጥንካሬና አመለካከት ከኔ በላይ የሚያውቅ የለም። በአውነቱ በመታሰርሽ በጣም ነው ያዘንኩት።»

ሀወኒ ግልፍ አለች፤

«እኔ ደግሞ እስካሁን አንተ ባለመታሰርህ በጣም ነው ያዘንኩት!»

እጢው ዱብ አለ!

ሙሉ ፊቱ ሲገረጣ ተመለከተች። ድንጋጤውን ለመደበቅ ሲታገል አጤነችው። ራሱን እንደምንም አረጋግቶ ምንም እንዳልተፈጠረ ለማስመሰል ይጥር ጀመር፤

«ሀወኒ ... በኔ ላይ ያሳደርሻቸው መጥፎ ስሜቶች እንዲወገዱ እፈልጋለሁ። ሁለታችንም ታጋዮች ነን። በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የሀዘብ ልጆች ነን። የአላማ ዴሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የሀዘብ ልጆች ነን። የአላማ አንድነታችን ሊያቀራርበን ይገባል። በኔ ላይ ብዙ አሉባልታ ተነክቶአል። ይህን አሉባልታ የሚያናፍሱት አህዴድን የሚፈሩ ነፍጦች ናቸው። አህዴድ ከሌሎች ዴሞክራሲያዊ ሃይሎች ጋር በመተባበር የነፍጦቻቸውን ስርአት ያፈራረሰ እንደመሆኑ የበሬ ወለደ አይነት አሉባልታ ለሚነዙ ሃይሎች ቀዳዳ መክፈት የለብንም። ጅብ ማታ ያደረገውን ስለሚያውቅ ነው ቀን የማይወጣው እንዲሉ እነርሱም በአሮሞ ሀዘብ ላይ የፈፀሙት ግፍ እንዳይነሳ ሲሉ ነው የአህዴድን አመራር ጥላሽት ...»

ሀወኒ በቁጣ ራሷን አቁረጠችው፤

«ብታህ! እናህን ገረን!»

ድምፁ በአፍንጫው በኩል እንደ አይጥ ሾልካ ጠፋች። በሀጥታ ተውጦ አይን አይንዋን ያያት ጀመር።

«የምላሰህን ርዝመት ልንገርህ!» ስትል አምባረቀች።

ምላሽ አልሰጣትም።

«የጭላሎን ተራራ ያክላል!»

ይህን ስድብ ግን በዝምታ አላስተናገደውም። ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ተነሳ! አይኖቹን አይኖችዋ ላይ ቸከሰ። ቁና ቁና እየተነፈሰ፤

«ታገስኩሽ ሀወኒ!» ሲል በተራው ራሷ «... የወርባላው የአኖሌ ዋቅ ግብረአበር እንደሆነሽ የማላውቅ አይምሰልሽ። ከእስር ቤት ስለወጣሽ ነፃ ሆኜያለሁ ብላሽ ሙቢ አትርገጪ። ማንም ደግሞ ከሰላ ሊሆንሽ አይችልም። ስሜኝ ሀወኒ ...»

ሆኖም ልትሰማው ሳይቻላት ቀረ።

ሽጉጥዋን ከሽንጥዋ ስር መዛ አወጣች። አነጣጠረችበት። የሰለሞን አይኖች ተጉልጉለው ወጡ።

«ሀወኒ! ሀወኒ! ... ሽጉጡን ዘወር አድርገው ...» እያለ ወደሁዋላ አፈገፈገ። ግድግዳው አገደው። እጁን ፊቱ ላይ ክልሎ ይለማመጣት ገባ፤

«... ስለማትችይበት ሊተኩሱብሽ ይችላል ... ሀወኒ ... ዘወር አድርገው ... ላስቆጣሽ ብዬ አልነበረም ... በአንድ የአላማ ጃንጥላ ስር ነንኮ ሀወኒ ... በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ጃንጥላ ስር ነን ... ልዩነቶች ካሉ ... አየሽ ... ካሉ ልዩነቶች ... በአሰራሩ መሰረት ... ተወያይተን ነው ልንፈታው የሚገባው ... ካልተግባባን ሰስተኛ ሰው ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ... በመድረክ ላይም ቢሆን ... ግለሃሰ ላደርግ እችላለሁ ... እኔን ብትገድይ ... ምን ትጠቀሚያለሽ? ... አንቺም ቢሆን እስር ቤት ትገቢያለሽ ... ለምን ሀወኒ ... ቆይ ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ...»

በምን ፍጥነት ተገልብጦ እንደመታት አላወቀችም። ሽጉጡ ከእጅዋ ተስፈንጥሮ ወደቀ። ሰለሞን ከአይን በፈጠነ ሁኔታ ለሁለተኛ ጊዜ ተገልብጦ ሽጉጡን በጁ አስገባው። ሀወኒ እጅዋ በሰለሞን ጫማ ሲመታ በጀርባዋ አልጋው ላይ ወደቀች።

ሰለሞን ሽጉጡን በጁ ካደረገ በሁዋላ ከወደቀችበት አነሳት።

የተመታ ቀኝ እጅዋን በገራው እያሸሸች በጥላቻ አፈጠጠችበት። ቀና ቀና እየተነፈሰች፤ ገረመመችው።

«ይቅርታ ሀውኒ» አላት።

ቀና ብላ - በታከተ ስሜት፤

«ሽጉጡን አስቀምጥና ውጣ» ስትል በቁጣ ጮኸችበት።

«ይቅርታ ሳታደርገልኝ ከዚህ ንትንት አልልም። ካሻሽ ለክንፈ ደውለሽ ደበደበኝ በይው።»

ይህን ሲላት ሀውኒ በትእዛዝቱና በመገረም ታጠነው ጀመር።

«ምንድነው ከኔ የምትፈልገው?»

«ቃል ግቢልኝ?»

«ምንድነው ቃል የምገባለሁ?»

«የምታውቁትን በግምገማ ላይ ሳለመናገር፤ ለክንፈና ለሀላውምም ሳለመናገር ቃል ግቢልኝ።»

«አንተ ማንን ነው የምትፈራው? ሀላውምን ነው ወይስ የአሮሞን ሀዝብ?»

«የአሮሞ ሀዝብ ተሰብስቦ እኔን ከስራ አያባርረኝም።»

«እንዲህ ነው የምታስበው? ሀሊና የለህም? ከሀሊናህ ሸሽተህ ወደፊት ታመልጣለህ?»

«ወወኒ አትሞኚ» አላት ትከሻዋን ይዞ «... ሀሊና የሚባል ታሪክ የለም። ሀሊና የፍላጎት ታዘዥ ባሪያ ነው። ለሀሊናው የሚገዛ አንድም ሰው የለም - በአለም ላይ።»

ፈገግ አለች።

በዋለችባቸው የጦር ሜዳዎች በጀግንነት የተሰውቱን ታጋዮች መለስ ብላ ማስታወስ ጀመረች። ስለ ዘመናችን ትውልድም አሰበች። ሁለት አይነት ሰዎች - በአንድ ዘመንና ትውልድ። ህይወቱን ለሀዝብ የሚሰዋ ትውልድ! እንቅልፋን እንኩዋ ለሀዝብ ለመሰዋት የማይፈቅድ ትውልድ!

ሰላምን ቀጠለ። ዝምታዋን ወደደው። እያሳመንኩዋት ነው የሚል እምነት አደረበት።

«... ሰራስሽ ልታስቡት ይገባል ሀውኒ። የግል ህይወቱን ለማደላደል የማይረዳ የለም። የዋህን ብቻ ናቸው ደፋ ቀና

የሚሉት። በርግጥ እንቺ ገንዘብ የማግኘት እድል ላይኖርሽ ይችላል። ግን ከተግባር ሁሉም ቀላል ነው። ገንዘብ የሚገባቸው አያሌ ደስታዎች አሉ ሀውኒ። አሁን ከእስር መፈታትሽን አትመልክቺ። የሀዘብ ሰዎች ከንግዲህ በጥርጣሬ ነው የሚያዩሽ። እየሳቁ ይገድሉሻል። ሆኖም ግልጽ ከሆንሽ ብቻ ነው የሚወዱሽ። ፖለቲካ ውስጥ ገብተሽ ካልዘባረቅሽ ዘጠር ብለው አያዩሽም። ሀዝብ ... ሀዝብ ካልሽ ግን ተንድሽን ነው የሚሉሽ። በጣም የሚያቀርቡሽን ሊያጠፉሽ ስለራሳችሁና ወደፊት አደገኛ እንደምትሆኑ ባቸው ስለደረሱበት እንጂ የምር ወደውሽ አይምሰልሽ። ጥርሳቸውን ብልጭ የሚያደርጉልሽ ክልብ አይምሰልሽ። ሀውኒ በወንድምነት ነው የምመክርሽ። እንቺም ልብሽን ቆልፈ። ትንንትና ሁቅኝነት ለማግኘት አልበድ።»

«ልክነህ» አለችው ትክ ብላ እየተመለከተችው።

የሰለሞን አይናች እንደ ማለዳ ከዋክብት ደመቁ። የዝግጅቱን በመጠራጠር ሀውኒ ተጨማሪ የማረጋገጫ ቃላቶችን ትተነፋስ በንድ በጉት ያስተውላት ጀመር። ቆርጦና ወስኖ ነበር በዚህ መንገድ ሊቀርባት። ስጋቱ ሀውኒ ናት። ስትታሰር በደስታ ሊያብድ ደርሶ ነበር። መፈታትዋን ሲሰማ ስሜቱ ቀዘቀዘ። ሀውኒ እያለች ሰላም ሊያገኝ እንደማይችል ተረድቶታል። የፈፀማቸውን አያሌ ሀዝባዊ ድርጊቶች ማስረጃ ጠቅላ ማቅረብ የምትችለው ሀውኒ ናት። የሀውኒ አፍ መዘጋት አሰበት። ባንድም ሆነ በሌላ መንገድ።

«እና ምን ይመስልሻል?» አላት።

«አንተ ምን ይመስልሃል?» አለችው።

«ምን?»

«ምንድነው ያልክኝ?»

«እንቺ 'ልክ ነህ' ብለሽኝ የለ?»

«አዎን ልክነህ?»

«ምን ነው ልክ የሆንኩት?»

«ገንዘብ ጠቃሚ መሆኑን» አለችው።

ሲጨብጣት እጁን ዘረጋ። መትት ያለ ፈገግታ አሳይታው ጨበጠችው።

«ሰጊዜው ገንዘብ ያስፈልገሻል?»

«አዎን»

«ምን ያህል ልስጥሽ?»

«መቶ ብር» አለች።

ሰለሞን በላቅ ፈነዳ!

«ምነው?» አለች።

«አየቀለድሽ ነው?»

«አልቀለድኩም። ገና ከአስር ቤት መውጣቱ ነውኩ። ምንም የለኝ።»

«ነገ መቶ ሺህ ብር አመጣልሻለሁ።»

«አውነት!» አለች አይኖችዋን በአድናቆት አፍጥጣ።

«ስጋ ብዳት!» ሲል ማለ።

ስቅጥጥ አላት። በተሰውት ታጋዮች ስም መማሉ አስደነገጣት። ብርድ እንደያዘው ሰው መንቀጥቀጥ ጀመረች። ግን መንቀጥቀጥና መደንገጥ እንዳይታወቅባት ትጥክር ጀመር። ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የሚጋለጥበትን ወጥመድ ለማዘጋጀት ወስናለች። ይህም ለኦርሞ ህዝብ የሚደረግ ትግል መሆኑ ታሰባት።

«ሀወኒ ... አክብርሻለሁ!» ሲል በስሜት ተናገረ።

«አመሰግናለሁ»

«ቸኩልክ አትበይኝ እንጂ ሳላስብሽ የቀረሁበት አንድም ተንና ሌሊት የለም። ስላንቺ ሳስብ መላው ሰውነቱ ባንዳች መቀት መሰል ነገር ይወረራል።»

«ተመሳሳይ ስሜት አለን ማለት ነው» ብላ ፈገገ አለች።

«ሀወኒ እመኒኝ። ጭንቅላት ያለሽ ሰው ነሽኩ። የህወሀት አመራሮች እንዴት እንደሚያከብሩሽ አይተሻል? አንቺ በሌለሽበት ስንት ቀን ስላንቺ ያነሳሉ መሰለሽ። ግን ተጠንቅቂያቸው። ለማንኛውም ደግሞ እንቀራረብ። ያለፈውን ጠብ እርሷው። መሉ በመሉ እርሷው ሀወኒ። መተማመን ነው ያለብኝ።»

«እኔኮ አፈቅርህ ነበር። አንተ ግን እኔን ትተህ ጉዋደኛዬን ወደድከ» አለችው።

«የሰማየ ሰማያት ያለህ!» ብሎ ጮኸ። ስሜቱን መቆጣጠር እንኩዋ አቃተው።

«ያህን ሁሉ እኔ የት አውቃለሁ?» ብሎ ይጠነክን ጀመር።
ሃ) መልሶ ረገብ አለ።

«ደግነቱ ተለያይተን አልቀረንም። ከዚያች ከይሴ ጋር ብቻ እንኩዋን ተለያየሁ። የሚገርምሽ የዜጊት አመልካክት እንዳለ የመለህድ ነው። መለህድ ሳትሆን አትቀርም። የሚዋደድ ሰው ግን ዞር ዞር ይገናኛል» አላት።

«አጀማመራችን በጥል ሆነ እንጂ ነገሩስ ጥሩ ነበር።» አለች።

«አይምሰልሽ» አለ «... የሚዋደድ ሰው ሁልጊዜ በጥል ነው የሚጀምረው።»

«እጄን ግን አሳመምኩኝ። ካራቱ ተምረህል እንዴን?»

ሰለሞን በጉራ ደነፋ።

«ሁለት እጄ ወደሁዋላ ታስሮ በእግሬ ብቻ አስር ሰው መከረባበት እችላለሁ» አላት።

«አውነት!»

«ወደ አዲሳባ የገቡትን የአህአዴግ ኩማንዶዎችኩ እነኚህ ያሰለጠነኩዋቸው?»

«አረ ባክህ!»

«... እንናገርም እንጂ አስተዋዳኝነክ የትየለሉ ነው። ግን ጉራ ምን ያደርጋል። ጉራ ቀለብ አይሆን ...»

«በል እንግዲህ ሰለሞን፤ አሁን መሽ። የግድ መሄድ ሊኖርብህ ነው።»

«አምን ልሂድ» አለ።

ከተቀመጠበት የአልጋው ጫፍ ላይ ግን ሳይነሳ ቀረ።

«እጄሽን አመመሽ እንዴ?» ብሎ በጫማ የመታውን ቀኝ እጅዋን ያዘው። ይዞ ያሻሽላት ጀመር።

ቀስ አድርጋ አስለቀቀችው።

«ብቻሽን ማደር ይጨንቅሽ ይሆን?»

«አረ በጭራሽ?» አለች።

«ከፈለግሽ እዚሁ ልደር - እንደበረሀው። በረሀ እኩ ሌትና ወንድ ዝም ብለን ጉን ለጉን ነበር የምናድረው።» ብሎ በመዝናናት

መልክ በፈገግታ ተጥለቀለቀ።

«ደህና!» አለችው ሀውኒ «... ብቻዬን ብሆንም ችግር የለውም።»

«ካልሽ እንግዲህ ደህና!»

አሁንም ግን ለመሄድ አልተነሳም።

«በል ደህና እደር»

«ደህና እደራ» ብሎ ብድግ አለ። እስከዛም ከተቀመጠችበት ተነሳች።

«ልሳምሽ?» ሲል ፈቃድ ጠየቃት።

«ሴላ ቀን ...» አለችው።

«ነገሩ ገንዘቡን ይገዢ እመጣለሁ። የልቤን ነውኩ ቅድም ያልኩሽ። ድሮ የማውቀው አንድ ጉዋደኛ አለኝ። ማልዩኔር ነው። ካዝናዬ ካዝናህ ነው ይለኛል ሁልጊዜ። እኔ ግን አጣጥልበታለሁ። የሰው ልጅ በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ እምነቱ እንጂ በገንዘብ አይኖርም እለዋለሁ። ለማንኛውም ነገ ማለዳ ዝምብዬ ሄድ ብዬ ከካዝናው መሻር፣ ለጥራት አድርጎ እመጣለሁ። እምስት ሰአት ላይ እዚህ እደርሳለሁ። ምሳ አብረን ነው የምንበላው። በይ ቻው ሀውኒ ... አትሳመኝ ብለሻል መቼም ...»

«ነገ አታገኘኝም! ከነገ ወዲያ ምሳ ሰአት» አለችው፤ በዚያን አለት እንደማያገኛት እያሰበች! በዚያንላት የደህንነት ሰዎች ሲጠብቁት እንደሚገባ እያውጠነጠነች።

«እንዳመቸሽ» አላት።

«ከቀረህ ግን የመጨረሻችን ነው» አለችው።

«አብደሻል!» ሲል ጮኸ።

«ልመንህ?»

«መቶ ሺህ የታሰሩ ብሮች መያዝ የማችል ከረጠሁት ብቻ እዚሁጂ» ብሎ በሳት ተንቀሳቀሰ።

«አምንህለሁ» አለችው። አያይዛም፤

«ሽጉጤን መልሰልኝ እንጂ ታዲያ!» አለች።

«አ! ረስቼው» ካለ በሁዋላ የሀውኒን ረቆልሸር ሽጉጥ

ከቀኝ ሽንጡ ላይ ስቦ አወጣው።

«ታምራለች» አላት።

«በጣም» አለች! ልትቀበለው እጅዋን እየዘረጋች።

ግን አልሰጣትም። ሽጉጥዋን እያገላበጠ እየተመለከተ፤

«ለውጪኝ። እንቺ የኔን ያገዢ። ለአዲሱ ወዳጅነታችን ማስታወሻ ይሆነናል» አላት።

«አይሆንም» አለችው።

«ሰምን?» አለ አይን አይንዋን እያየ።

«የሰው ስጦታ ነው።»

«እኔምኩ ልጠይቅሽ እያልኩ ነበር። ዛሬ ከእስር ቤት ወጥተሽ ዛሬ ሽጉጥ መያዝሽ ግራ አጋብቶኝ ነበር። ለመሆኑ የማን ስጦታ ነው?»

«የሀየሎም!»

«ሀየሎም የቱ!» አለ ሳያስበው።

«ሀየሎም አርአያ።»

«ሀየሎም ማስታወሻ ብሎ ይህን አበረከተልሽ?»

ራስዋን ላይታች ወዘወዘች።

ለሰሞን ቃል ሳይተነፍስ ሽጉጡን አልጋው ላይ አኖረው። ድንጋጤ ግንዛሩ ላይ ተፅፎ በግልፅ መነበቡን አጠና ሀውኒ በትእዛብት እያስተዋለችው ነበር።

«በይ ቻው» አለ።

«ደህናደር»

ወደቡሩ ኔዘንመ። በሩን ከፍቶ ከመውጣቱ በፊት ዘወር አለና!

«መልካም ሌሊት ሀውኒ» አላት።

«ቻው ሰላምን» አለችው። አካላም እንዲህ አለች «... ቆይታችንን በጣም ወድጄዋለሁ። ከተጫወትነው በላይ የወደድኩልህ ግን ከማንዲስትነትህን ነው»

ለሰሞን ፈጋግ አለ። ከልቡም እንዲህ አላት፤

«ጊዜ ካልሸ አንቺንም ላስተምርሽ እችላለሁ።»

ይህን ብሎት በሩን ዘግቶ ነጉደ። ሀውኒ አዘነች። ያዘነችው በመጨረሻ የሰነዘረችውን አሽመር ባለመረዳቱ ነበር። 'አሽመ-ሬ ባክነ' አለች ለራሱም። የራሱም ቀልድ መልሶ አሳቃት ...

እኩለ ሌሊት አልፎ ነበር ...

ያን ቀን ከመተኛትዋ በፊት ለሰላምን ዲሳሳ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ጥቂት የግጥም ስንኞችን ቁዋጠረች።

ድንጋይ!

ቀለም ፈለሰልህ ከላይ

ወርቅ መስሎ የሚታይ

እና ...

እናማ ወርቅ ነኝ አልክ አሉ

መምሰል መሆን ላይሆን ቅሉ።

- 2 -

የቡርቃ ገበሬዎች ሀውኒን በእልልታ ነበር የተቀበሉዋት። ከእስር ተፈትታ በመምጣትዋ በድፍን የቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ መጠን የሌለው ደስታ ሆነ። ይህ ታላቅ ዜና ከጉጂ ጉጂ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደበትም።

ተሰያቱን ቡርቃ ባልታሰበ ፈንጠዝያ ተጥለቀለቀለች። ገበሬዎቹ ሀውኒ ወዳረፈችበት ወደ አባቦሩ ደጃፍ ይጉርፋ ጀመር። እንቁላሉ - ወተቱ - እንቁላሉ - አይቡ - ቅቤው - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ቁንዲፍቱው - ብርዙ - ሽረምኑ ቅጡ።

ያባቦሩ ጉጂ በገበሬዎች ሆታ ደመቀ። ሌቶቹ በልማዳቸው መሰረት የሀውኒን ጠጉር ቅቤ ከቀቡ በሁዋላ ስምዋን እያነሱ እልልታውን አቀለጡት። ምርቃቱም ጉረፈ ...

ሀውኒ ወደ ቡርቃ የመጣችበትን ምክንያት ለሁሉም በሚሰማ ድምፅ እንዲህ ስትል ነበር የገለፀችው።

«ወገኖቼ ... ምድራችን እጅግ ሀብታም ነው። እኛ ግን ድሆች ነን። ብንታመም እጣችን ሞት ነው። እናቶች በምጥ ያርፋሉ። ሀፃናቶቻችን በቀላል ሀመም ይቀጠፋሉ። ይሄ ለምን የሆነ ይመስላችሁዋል? ስላልተማርን ብቻ አይደለም። ላለፉት

መቶ አመታት መሉ ገዢዎቻችን እኛን የሚገዙና የሚጠሉን በመሆናቸው ነው። ወገኖቹ እናንተ የምታኩሩ ጀግኖች እንጂ የሚታፈርባችሁ አይደላችሁም ...»

እልልታው ድንገት ቡርቃን አናወጣት። ሀውኒ እንባ ባይኖራት ሞላ። ደስታ የሰራ አካላትዋን አጥለቀለቀው።

«ጀግኖች ናችሁ! አይበገሬዎች ናችሁ! የአሮሞ ሁሉ ምሳሌ ናችሁ። ቡርቃ በናንተ ኩራት። አርሲ በናንተ ስምዋ ገነነ። አሮሚያ ራስዋን ቀና አደረገች። እናንተ እውነትም የአሮሚያ ቡርቃ ናችሁ። ጀግንነትና አይበገሬነት ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረው እናንተ ልብ ውስጥ ነው ...»

ሀውኒ መቀጠል አቃታት።

እንደ ከባድ ነገድጉዋድ የሚወርደውን የእልልታ እሩምታ የገደል ማማቶ መልሶ በድፍን ቡርቃ ላይ ያስተጋባዋል።

«ስሙኝ ወገኖቼ ... የጦርነቱ ዘመን አክትሞአል። አባቶቻችን የሚመኙት ይህን ዘመን ነበር። አድባራችን ዋቁ አባዱላ ይናፍቃቸው የነበረው ዘመን ደርሶአል። መጠንቀቅ ያለብን አንድ ነገር ብቻ ነው። በነፍጠኛው ምትክ እርሞ የሆነ ሌላ ነፍጠኛ መሸከም የለብንም። ይህ አደጋ እንዳይገጥመን ማስተዋል አለብን።

«... ቀጣዩ ዘመን መንገድ የሚሰራበት ዘመን ነው - ወገኖቼ! ክሊኒክ የሚታነሰበት ዘመን ነው። ትምህርት ቤት የሚገነባበት ዘመን ነው። እኔ ምንጊዜም ከጉናችሁ ነኝ ወገኖቼ። ለኛ የሚበጀውን ሁሉ ተባብረን እንሰራለን። እናንተ ያወረሳችሁኝ የአሮሞነት ክብርና ኩራት ልቤ ላይ እየነደደ ነው። ለዘልአለሙ ከጉናችሁ አለሁ!»

የሽማግሌዎች ምርቃት ተጀጉደጉደ።

ሀውኒ ትኩስ እንባዋ ፊትዋን አጠበው። ልጃገረዶች ጉንጭዋን ለመሳም ተሻመ። እንደ ልዩ ፍጥረት እየነካከ ከበቡዋት። 'ሀውኒ ሁልጊዜ እየመጣሽ ትጠይቁናለሽ?' ሲሉ መልሰው መላለሰው ጠየቁዋት። ደግመው ደጋግመውም ያንኑ አነሱ። ስስታቸው የሀውኒን የደስታ እንባ አናረው። በሚወድዋት ወገኖቻቸው መካከል መገኘትዋ የፈጠረባትን የደስታ ስሜት መቆጣጠር ተሳናት። በገበሬዎቹ እልልታ ተፈንቅሎ የወጣው እንባዋ ውስጥዋ መከማቸት ጀምሮ የነበረውን እንዳንድ የጥላቻና የቂም አራመቻ ነቃቅሎና ጠራርጉ አጠበው።

ግብዣው ተጠለ ...

ሽማግሌዎችም ምርቃቱን አሻግረው ደው አንዳበቁ አባቦሩ አንድ ጥያቄ ባል አደረጉ፤

«በወኒ ልጆችን አንከብራለን ደህና መጣሽልን ... አንወድሻለን፤ እናምንሻለን፤ አንቺ የኛ አንደበት ነሽ፤ እኛ ሽማግሌዎች በልባችን ያለውን ሁሉ ካንቺ ጋር ማውጋት ይኖርታል፤ ካንቺ ጋር መምከርም አለብን ... ሆኖ ልጄ ... ልክ አይደለምን»

«ልክ ብለዋል አባቦሩ»

«ደግሞ፡ ወንድምሽ አኖሌ አሁን የት ነው ያለው?»

በሀወኒ ዙሪያ የተሰበሰቡት ገበሬዎች በድንገተኛ ፀጥታ ተዋጡ። የገበሬዎቹ አይኖች ሀወኒ ላይ አፈጠጡ።

የልብ ምትዋ ሳኖላንት ጨመረ። ከነሱ ተራራ ጋር ከተጋጨ በሁዋላ አስተጋብቶ የሚመለስ አንድ ድምፅ!

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤላ ጅርታ! ኤልመኮ አኖሌ ... ኤላ ጅርታ! ኤላ ጅርታ! ኤላ ጅርታ!»

ሀወኒ አቃሰተች።

«ወገኖቼ!» አላች በደክመ ድምፅ። «ወንድሜ የት እንዳለ አለውትም!»

ገበሬዎቹ የተማከሩ ይመስል አቀረቀሩ። አባቦሩ ጥያቄያቸውን አላበቁም።

«ትግሬዎቹ ገደለውታል የሚል ወሬ ሰምተናል። አውነት ይሆን?»

ሀወኒ እንደገና አቃሰተች።

«ሲሆንም ላይሆንም ይችላል። እኔ በወቅቱ እስር ቤት ነበርኩ። ከእስር እንደተፈታሁ ስለ አኖሌ ጠይቄ ነበር። ከአባቦኩ ኩረብታ ማምለሱን ነው የሰማው።»

ገበሬዎቹ ከዳር እዳር በተቃውሞ አገረመረሙ።

ድንገትም ከገበሬዎቹ መካከል በአድሜ የገፉ አጭር ሽማግሌ ብድግ አሉ።

«አንድ ጊዜ አድምጡኝ ... ወገኖቼ» አሉ።

የገበሬዎቹ አይኖች ወደ ሽማግሌው ተወረወሩ። ሽማግሌው ኩረት በተሞላበት ድምፅ መናገር ጀመሩ ...

«አኖሌ ልጆችን ሞቱአል! ይኸ የማይካድ ሀቅ ነው። እንከብራለን ሀወኒ ተረፈችልን። እስከምት እዚያው እስር ቤት ተቀራልች ብለን አልነበረም? ዋቀሩ ሰጠ፤ ዋቀሩ ነሳ። እሱ የተመሰገነ ይሁን። አሁን መገለፅ የምሻው አንድ ታላቅ ምስጢር ግን አለኝ። አባቦኩ ኩረብታ ላይ ትግሬዎቹ አኖሌን የከበቡ ጊዜ እኔ እዚያው ነበርኩ። አኖሌን ከመሞቱ በፊት ላናገረውም በቅቻለሁ። መልእክት አድራሽ እኔ ነበርኩ።»

ገበሬዎቹ በድንገተኛ ፀጥታ እንደተዋጡ የሽማግሌውን አኖ አኖ ያዩ ጀመር። ሀወኒ ትንፋሽዋ አጠረባት፤

«... አኖሌ ልጆችን በመጨረሻ አንድ ወረቀት ፅፎ ለሀወኒ እንዳደርስ አሁኝ ነበር። ለራስዋ ካልሆነ ለማንም መስጠትም ሆነ መንገር እንደማይገባኝ ነገር አስማለኝ። ሁዋላ የሀወኒ የመታሰር ወሬ ተሰማ። ይህ ሲሆን ሀዘን ተሰማኝ። ሀይወቱ ከማለፍዋ በፊት አምላክ ከሀወኒ ጋር ያገናኘኝ ዘንድ ሀሉት ሳደርስ ሰነበትኩ። ይኸው ዋቀሩ ልመናዬን ሰማ።»

ይህን ብለው ሽማግሌው አገንብሰው መሬት ላሙ።

ገበሬዎች በድንገተኛ እልልታ በርቃን አናወጡት።

ሽማግሌው ደጋግመው መሬቱን ስመው ሲያበቁ ከተጨረማመተው መታጠቂያቸው ስር የተጠቀሰላች ወረቀት አውጥተው በገበሬዎቹ ፊት ለሀወኒ አስረከቡ።

እልልታው ጋብ አላለም። አኖሌ ከሞት ተነስቶ የመጣ አስኪመስል እልልታው ቀጠለ፤

ሀወኒ ወረቀቱን በችኩላ ተቀብላ ገላጠችው። ስለመሸ ማንበብ ተላናገት። ባትረዋን ከኪስዋ አውጥታ ወረቀትዋ ላይ አበራች።

አጭር መልእክት ነበር፤

«ሀወኒ ደህና ሁኝ! ... ማስታወሻ ይሆንሽ ዘንድ አባቦኩ ኩረብታ ላይ ባለችዋ የዋርካ ዛፍ ስር አንድ እቃ አኑራልሻለሁ። ቻው!»

አንብባ ስታበቃ ቀና አለች። አይኖችዋ በእንባ ተሞልተው ነበር። ገበሬዎቹ ትንፋሻቸውን ውጠው በገገት ይጠብቁዋት ጀመር፤

«ወገኖቼ!» ስትል ጀመረች «... ንዑህ ልባችሁ እንደነገራችሁ

... ልጃችሁ አኖሌ ሳይሞት አልቀረም።»

* * *

በነጋታው ተሲያት ላይ የቡርቃ ገበሬዎች ሀውኒን በአይናቸው ለማየት ስለበቁ በድጋሚ ከፍተኛ ድግስ አዘጋጁ። የአኖሌን ስም እያነሳሉም ተከዙ። በሀውኒ ደሞ ተፅናኑ። ብርዙ፣ ቁንዲፍቱው፣ የጠበት ጥብሉ ማለቂያ የለውም። ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት እያሳዩ ቡርቃን እለት - በአል አስመሰሉዋት።

ሀውኒ ያን ቀን ማምሻውን ሆርዶፋን ጠርታ እንዲህ አለችው፤

«የአባባኩ ኩረብታ ከዚህ ብዙ ይርቃል?»

«አኖሌ የነበረበት?»

«አሁ።»

«በፈረስ ከሆነ ምናላት?»

«ዛሬማታ ወደዚያ ብንሄድስ?»

«ምን ችግር አለ?» ሲል አቃለለው።

«ማታ መሆኑ ያስፈራል እንዴ?»

«ኸረ በዋቀዮ!» ብሎ ጨከቱን ለቀቀ። «... አርሞ እንዴት ጨለማ ይፈራል?»

ሀውኒ ሳቀች። በጣም ሳቀች። ሆርዶፋ ስትስቅለት ሞቀውና ደለኩረ፤

«ይልቁን እውነቱን ልንገርሽ ሀውኒ ... ጨለማው ራሱ እኔን ይፈራኛል! ድኖን ቡርቃ ይሄን ያወራል። ሆርዶፋ ካለ ድቅድቁ ጨለማ ወገን ይላል። ጅብ በየጉሬው ይከተታል ... ተብሎ ተወርቶአል»

ሆድዋን ይዘ መላቅ ሆነ። በላቅ ብዛት እንባዋ ባይንዋ ሞላ። የሆርዶፋ ከልክ በላይ መደሰት አዝናናት።

ከዚያም እንዲህ አለችው፤

«በል የምትይዘውን ልንገርህ። አንድ ፋኖስ - ዶማ -

አካፋ - ጠመንጃ እና ሁለት ፈረስ።»

«ይኸ ሁሉ ለምንድነው?» ሲል ጠየቀ።

«ሁዋላ እንግርሃለሁ።»

ለአይን ያዝ ሲያደርግ ቡርቃን ለቀው ወደ አባባኩ ኩረብታ ይጋልቡ ጀመር። ሀውኒ መጋለቡን አልረሳችውም። ጭንዋ መሀል ቢቆጠቁጣትም ቻል አድርጋው ግልቢያዋን ቀጠለች። ጨረቃ ደምቃ በመውጣትዋ ጉዞው ሳያስቸግራቸው ካሰቡት ጊዜ ፈጥነው ወደ ኩረብታዋ ተቃረቡ። የሞቀ ወገን ይዘው መንገዱ ሳይታወቃቸው ተገባደደ። ሆርዶፋ መቼም ወገን አያልቅበት፤ በአርሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል ግጭት በተነሳበት ጊዜ የፈሀመውን ጅብዱ እያደነቀ አጫወታት። ተርኩ ሲያበቃም፤ ጠመንጃውን ብድግ እያደረገ፤

«ይቺ እኩ አኖሌ የላከልኝ ራስዋ ናት» አላት።

«መቼ ነው የላከልህ?»

«በዚያው ሰሞን ነዋ። ምን ሰኔ ብቻ። ድኖን ቡርቃ ደርሶታልኩ»

«አኖሌ የላከው?»

«እንዴታ!»

«አኖሌ ይህን ስለማድረግ እኔ አላውቅም» አለች።

«ታዲያ ጠመንጃ ሳይልክ። ዝመቱ! ቢለን በምናችን! ባልነው አልነበር?»

«አኖሌ ዝመቱ ብሎአችሁዋል እንዴ?»

«ኸረ በዋቀዮ!» ብሎ ተገረ ። «... አኖሌ እኩ ቆራጥ ጀግና ነው። ድምፁ ራሱ እንደ ዋቅ ተቆላ ነውኩ።»

«ጠመንጃ የላከላችሁ እነግ መስሎኝ ነበር ...» አለችው፤ ሆሎም የአነግ እጅ አለበት ያላትን አስታውሳ።

«አናግ ምንድነው ሀውኒ? ዳዴአክ የሚባለውስ?»

የፖለቲካ ድርጅቶች መሆናቸውን በሚገባው መንገድ አስረዳችው።

ሆርዶፋ ጥያቄውን አራዘመ፤

«አፒዶና አሀዲድስ ማናቸው?»

ሀውኒ ሳቀች። በሀጥተኛው ጨለማ ውስጥ ውብ ዝማሬዋ አንደርችት ብልጭ አለ! መልሶ ገን ድርግም።

«ሀውኒ!»

«አሁ»

«ስትስቂ ደስ ነው የሚለው»

«እውነት?»

ማለላት - በዋቅ አባዱላ ስም። ምሉ ሲያበቃ ወደ ጥያቄው ተመለሰ።

«በይ ንገሪኛ! ማናቸው አፒዶና አህዲድ?»

አፒዲናና አህዲድ የዳዴአኦ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ስሞች መሆናቸውን ነገረችው።

«ዳዴአኦ ብዙ ስም ምን ያደርግለታል? አርምኛ አይበቃውም?»

ሀውኒ ምላሽ አልሰጠችውም። ለራስዋ አንድ ጥያቄ እያነሳች ነበር። ሀውሁት የአማርኛ ስም ለምን የለውም? እነግና አህዲድስ ስማቸውን ወደ አማርኛ መተርጉም ለምን አስፈለጋቸው? ለዚህ ያበቃን ሳናውቀው የተጠናወተን ራስን የመሸሽ አባዜ ይሆን? ስትል ራስዋን ጠየቀች። ይህን እስከዛሬ አለማስተዋልዋ ይነቃት። ሆርዶፋ ላይ መሳቅዋ አሳፈራት። በግልባጭ የሆርዶፋ አመለካከት የተሻለ ሆኖ ተሰማት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። ሆርዶፋ መቸም ጥያቄ አያልቅበትም። ደሞ ስምዋን ጠራ!

«ሀውኒ!»

«ሆርዶፋ»

«ከዳዴአኦና ከአናግ ማን ይሻለናል?»

ሀውኒ ምላሽ ለመስጠት አላመነታችም።

«መጀመሪያ መንገድ ሊሰራ የሚመጣውን! ከሊኒክ፣ ትምህርት ቤት፣ ኤሌክትሪክ ሊገነባና ሊያስፋፋ በርቃ የሚደርሰውን ደግፋት። በአሮሞነቱ የሚኩራ እሱ ወገናችሁ ነው። የናንተ ወገን ክብርና ኩራታችሁን የሚያስጠብቅላችሁ፤ አሳልፎ ለዘራፊ የማይሰጣችሁ፤ እሱ ነው ወገናችሁ። የካካ ተራራን የሚያህል ምላስ ይዘው የሚመጡትን አዋርዳችሁ»

አባርሩቸው።»

ሆርዶፋ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ አልነበረውም። ዝም አለ። ምላሽዋ አጠገበው።

እንደገና ለደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። አሁን ደግሞ ጠያቂዋ ሀውኒ ሆነች!

«አንድ ነገር ልጠይቅህ ሆርዶፋ»

«የፈለግሽውን ጠይቂኝ።»

«ሚስት ለምን አላገባህም?»

ዝም አለ።

«ደሞ እዚህም እዚያም ትላለህ አሉ።»

«ካንቺ ሊያቀያይሙኝ ነው ይሄን የሚነግሩሽ?» አለ በቁጣ።

«አይደለም። እንድመክርህ ነው የነገሩኝ። እኔ ታላቅ እህትህ አይደለሁ እንዴ! ቢነግሩኝ ምናለበት?»

«አንቺ ካልሽ ሚስት አፈልጋለሁ።»

«ጉበዝ!» ብላ አደነቀችው።

«ግንኩ ራሳቸው ናቸው ያበላሹኝ»

«እነማን?»

«ሴቶቹ»

«ምን እያደረጉ አበላሹህ?»

«አንድ ቀን ቀምጼህ በሞትኩ እያሉ ውሃ ሲቀዱ ለምን ይዘፍናሉ?»

ሳቅዋን ለቀቀችው ...

የኦሮሚያ አእዋፍት ተሰባስበው የሚያዜሙ መሰሉ።

«ሀውኒ»

«አሁ»

«በተራዬ እኔ ልጠይቅሽ?»

«ምን?»

«እውነቱን ትነግሪኛለሽ?»

«አልዋሽህም።»

«አኖሌ ከሚማረክ እዚሁ አባባሉ ላይ ቢሞት አይሻለውም ነበር?»

«መቼ ተማረክ ታዲያ?» አለች ቆሌዋ ከው ብሎ።

«ምን ማለትሽ ነው?» አላት ተርሞ። «... እንቺ እንዴት ይኼን አታውቁም?»

«ምንም አላውቅም ሆርዶ። ምንድነው እንተ የምታውቀው? ንገረኝ እስኪ?»

«ከአባባሉ ኩረብታ በስተቀኝ ባለው ሸጥ ሲወርድ ትግሬዎቹ ራሳቸው ነው የተቀበሉት። ከዚያም ሁሉም በየተራ ጨብጠውት በፋርጉጌዋ ይዘውት አይደለም እንዴ የሄዱት። ይህን ባይኑ ያየ ንበሬ ነው ለማንም እንዳላወራ በዋቆ አባዱ ስም አስምሎ የነገረኝ። ላንቺ በመንገሬ ግን ግዴለኝም።»

«ይኸ ሀሰት ነው ሆርዶ!»

«የነገረኝ ሰው አይዋሽም ሀወኒ። ግን የምጠይቅሽ ምን መሰለሽ? ከዚህ ከወሰዱት በሁዋላ መገደላቸው ግፍ አይደለም? ተስማምተው በፋርጉጌ ወስደውት ሲያበቁ ...»

«ማነው መገደሉንስ የነገረህ?»

«ከፊንፊኔ የመጣ ሰው እንደም ሳይቀር የሆነውን ሁሉ ነገርኛል።»

ወሬዎቹ ሁሉ መያዢያ መጨባጫ የሌላቸው ሆኑባት። ዞር ዞር ግን እንደ መደምደሚያ ላይ መድረስ ችለዋል። አኖሌ ሞቶአል!

የርካው ዛፍ ስር ምን ይሆን ያኖረው? ስትል አሰበች።

«ሀወኒ»

«አህ ... ሆርዶ?»

«አኖሌን የምር ገለውታል?»

ረጅም አየር አስወጣች። መልስም ሳይጠብቅ ሆርዶ ቀጠለ።

«የምኒልክ ወታደሮችም እኩ አባባሉን እዚህ ነው የገደሉት» አላት።

የላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

ከዚያ ወዲያ ጨዋታቸው ቀገቀዝ ብሎ ጥቂት ተጉዋዙ።

ዳሩ ሆርዶ መቸ ያርፋል። ወደሌላ ጉዳይ ደግሞ ዘለለ።

«ሀወኒ።»

«አህ!»

«ግን እንቺ ለምን ታሰርሽ?»

«እኔንጃ ሆርዶ» አለች በተጉዳ ስሜት።

«ከአኖሌ ጋር በመተባበርሽ ነው?»

«ኀው መሰለኝ።»

ከልብ አልነበረም የምታዳምጠው።

«አጮኛሽ አይደል እንዴ ብትተባበሪ ምናለሰት?»

ሀወኒ ፈገግ አለች።

መልስ አልሰጠችውም። ሆርዶ ግን ምላሽ ፈለገ።

«ከአጮኛው ጋር የማይተባበር ሰው አለ እንዴ?»

«ይህን ሌላ ቀን በደንብ እጫውትሀለሁ» አለችው።

«ሀወኒ ...»

«አህ ...»

«የቡርቃ ዝምታ የሚያበቃው ታዲያ መቼ ነው?»

«ትምህርት ቤት ሲከፈት» አለችው ጫን ባለ ድምፅ። «... የን ጊዜ ቡርቃ እንደ አባይ፣ እንደ አዳባይ፣ እንደ አንሰባ፣ እንደ ተክዜ ... በኦሮሚያ ምድር ሁሉ በኩራት ይፈሳል። ከተባበርን የማይበገር ሃይል እንሆናለን። ከተከፋፈልን ደግሞ ለሚጠሉን ለሚንቁን እልልታ ነው።»

እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ።

«ውድ ወንድሜ ሆርዶ! ያ የሚታየን የአባባሉ ኩረብታ አይደለም እንዴ?»

«ኀው! ሀወኒ»

«መልካም እንግዲህ። ፈረስህን አቁምና ወደዚህ ኩረብታ

ለምን እንደመጣን ላውጋህ»

ከፈረሰቻቸው ወርደው በአካባቢው ካሉ አለቶች ላይ አረፍ ካሉ በሁዋላ በከራብታው ላይ ስለተቀበረው ያልታወቀ እቃ አጫወተችው።

ከዚያም ወደ ከራብታው አናት አመሩ። በጨለማው ውስጥ ዋርካዋ ታየቻቸው። የእርሟ ዋርካ። ዋርካዋ በፀጥታ ቁማለች።

ሆርዶፋና ሀውኒ ዋርካዋ ስር ደረሱ። ፋኖሳቸውን በቅርንጫፉ ላይ ሲያንጠለጥሉት አካባቢው ወገግ አለ።

«ሆርዶፋ፤ በል እዚህ ላይ ቆፍር» ብላ የዋርካዋን ስር አመለከተችው።

መቆፈር ጀመረ። መሬቱ ለሰላሳ በመሆኑ በቀላሉ ይጉደፈር ጀመር። በደቂቃዎች ውስጥ ግማሽ ሜትር ጉድጉዋድ ቆፈረ። ከዚያ ግን መቀጠል አልቻለም። የዋርካው ስር ከልከለው።

«ወደጉን ሞክር» አለችው።

አልፍ ብሎ መሬቱን ይበዳድሰው ጀመር። ሶስት ጊዜ እንደሰነዘረ «ቁዋ - ቁዋ» የማል ድምፅ ሰሙ።

«ቆይ! ... ቆይ!» አለች ሀውኒ።

ቁፋርውን አቆመ።

«በእጅህ ጎዘው እስኪ» አለችው።

ሆርዶፋ ደማውን ጥሎ አፈሩን በእጁ እየዛቀ አውጥቶ ሲያበቃ፤ አራት ሌትር ሊይዝ የሚችል የዘይት መያዥ ዋርቆር ጉትቶ አወጣ።

ሆርዶፋ ቆርቆርውን ለሀውኒ አቀበላት። ተቀብላ አገለበጠችው። ቀላል ነው። ቸኩለች። ውስጡ ያለውን ለማወቅ ጉዋጉዋች። ዙሪያ ገባውን ፈታተሽችው። ተከፍቶ መልሶ የተገጠመ ነበርና ለመክፈት አልተቸገረችም። ከፈተችው። እጅዋ አንድ መፅሀፍ ይዞ ወጣ።

«ምንድነው?» አለ ሆርዶፋ።

«መፅሀፍ ይመስላል» ብላ ወደ ፋኖሱ ተጠጋች። መፅሀፍ አልነበረም። ማስታወሻ መያዥ እጅንዳ እንጂ። ሀውኒ አስታወለች። ከሶስት መቶ ገፅ በላይ ቅጠል ያለው የአኖሌ

የአለት ጡሎ መመዝገቢያ ደብተር ኖርአል። በተገናኝባቸው ጥቂት ጊዜያት ውሰውን በደብተሩ ላይ ሲያሰናር ማየትዋን አልፈላችም።

«ሆርዶፋ።»

«ሀውኒ።»

«ጨርሰናል እንመለስ።»

የመልስ ጉዞ ጀመሩ። ጨረቃዋ ደማት ነበረች። ደማት ቢጫ። ቢያንስ ጨለማውን አባርራ ለመንገዳቸው አስተዋፅኦ ማድረግ የፈለገች ይመስል ቡርቃ ድረስ ሸገቻቸው። ካህ ተራራ ጥላውን በቡርቃ መንደር ላይ እንደ ብርድ ልብስ አንጥፎታል። ቡርቃ በዝምታ ተውጣ ተቀበለቻቸው - በእንቅልፍ ዝምታ።

- 3 -

ሀውኒ ከቡርቃ አእዋናት ጋር ነቃች ...

የአእዋናቱ ዜማ ስንጥቃት በበዛበት በርና መስኩት እየሾለከ ገብቶ በጆርዋ ሲንቆረቆር ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው።

ተነስታ ወደ ከራብቶቹ ወጣች።

በእጅዋ የአኖሌን የግል ማስታወሻ መያዢያ ደብተር ይዛለች። ከራብታውን መውጣት እንደጀመረች ዘወር ብላ ተመለከተች። ሰማዩ እንደ ስጋጃ ከተነጠፈው ለምለም የአርሲ ምድር ጋር ተገጣጥሞ ይታያል። ለአይን አይጠገብም። የማለጻው አየር ነፋሻ ነው። ፀጥተኛ ገጠር። በደን የተሸፈነ ምድር። ውሃ የጠገበ መሬት። ውሃ ያጋተ ሰማይ ...

አንዲት ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀመጠች። ደስ አላት። ይህ ሁኔታ ክሳድ ግመልን አስታወሳት። ትግራይ። የአሁኑ ሰሜትዋ ግን ከዚያ ላቅ ያለ ነው። ይህ የተወለደችበት መሬት ነው። አሁን አላማ አላት። አሁን ህዝብዋን በቀጥታ በማገልገል ላይ ናት።

ሀውኒ ዋቆ!

የአኖሌን የግል ማስታወሻ ማንበብ ጀመረች ...

ጀርመን ላይ የተጀመረ ...

እንዲህ ሲል አስፍሮአል «ጀርመን ያሉ አሮሞ ጉዋደኞቹ በታላቅ ደርመን እንድቆይ መከሩኝ።» ሳቅሁባቸው። ወደ ሀገራቸው መመለስ አለባቸው። ሀብታም ሀገር አለች። ከብረት የጠነከረ ፍቅር የሚለገግሽ ሀዝብ አለች። ሀዊ ትናፍቀኛለች። ሀወኒ ልጆች እንድትወልድልኝ አፈልጋለሁ። ...»

ገጠመኞቹን ልቅም አድርጉ አስፍሮአል። የአለት ገጠመኝን መዝገብ ሲያበቃም በቀዋሚነት አንዲት ቃል ያስፍራል።

«ሀወኒ ... አፈቅርሻለሁ!»

* * *

ሀወኒ ማንበብዋን ቀጥላለች ...

ሶስት ሰአት ያህል በፀጥታ አንብባ ቀና አለች። ከቡርታ ገበሬዎች ጉጂ ጢስ ይበለባል። በስራ ብዛት ወገባቸው የጉበጠ የቡርታ ሴቶች ገንፎ እያገነፉ ይሆናል።

ከጀርባዋ ባለው ጥቅጥቅ ያለ ደን ድምፅ ይሰማታል። የጉሬዛዎች - የዝንጀሮዎች - የጠጣዎች ድምፅ። ከዛፍ፣ ዛፍ፣ እየዘለለ የማሰዳዋን ፊደል መሞቅ ይምረዋል። የዋነስ ድምፅም አለ - 'ኩኩ' መለኩቱ የሚል።

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ አጋምሳዋለች ...

ለምን ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሰ ዕፅኗል። የቡርታ ገበሬዎችን አመፅ በዝርዝር አስፍሮአል። ስለቡርታ ዛፎች ውፍረትም አልቀረው። የቡርታ ሰርዶ አድጉና ተመችቶት መጥረቢያ ዛልሆነ ማጭድ አይደረገውም የሚለው አገላለፅ አሳታት። ቡርታና አሮሚያን ከልብ እያደነቀ፣ አሮሞነቱን እያሰበ፣ የአመፅ ስሜት በልቡ የተቀጣጠለባቸው ጊዜያቶች መሆናቸውን ሀወኒ ተገነዘበች። ... ማሩ በየዛፋ ሆድ ሞልቶ ይፈሳል። የእጣን ዛፎች፣ የወይራ ዛፎች። ዛፎቹ ተጠቅጥቀው ነው የበቀሉት። ከወፋፍራም ዛፎቹ ስር ችግኞች ፈልተዋል። ትክ ብሎ ለማያያቸው ልምላሜያቸው ይማርካል። የረገፉ ቅጠሎች እንደ ፍራሽ ተከምረዋል። እያለ ይቀጥላል የአኖሌ ማስታወሻ። አስቂኝ አባባሎችም ነበሩት 'ርግጠኛ ነኝ፤ እግዚአብሔር አሮሞ ነው የሚለውን ስታኑብ ማስታወሻ ደብተሩን አጥፋ በሳት ነበር

የፈነዳቸው። ሻለቃ ጉተማ ስለሚባል አሮሞነቱን የሸጠ ከፍተኛ መኩንንም ተርኩላል። ጂብራል ስለሚባል አለቃው፤ ሳሙኤል ወልደአብ ስለሚሰኝ ኤርትራዊ ጉዋደኛው በስፋት አስፍሮአል። የብዙ ሴት ስማችንም ነበሩ። ዜኒት - ሮዛ - ዮዲት ... እዚህ ላይ ሀወኒ እንደማቃለት አለች። ሰውነትዋን በረዳት። ግን ቻል አደረገችው።

ከአስመራ እስከ ሻለቢያ ነፃ መሬት ያደረገውን ጉዞ በሚደንቅ ሁኔታ ተርኩታል። ሻለቢያ ዘንድ በቆየባቸው ጊዜያት ያገኛቸውን ልምዶችም አነሱአል።

ከደርግ መውደቅ በሁዋላ አስመራ በተዘጋጀ አንድ ግብዣ ላይ «ኩምሳ» ከሚባል የዳዴአኑ አመራር አባል ጋር መተዋወቁንም ያነሳል። ኩምሳን አስመልክቶ ካሰፈራቸው አስተያየቶች አንደኛው መገረምን ጫረባት። «... ኩምሳ እጅግ የሚገርም ባህርይ አለው። ይህም ባህርይው 'ንዴት' የሚባል ያልፈጠረበት መሆኑ ነው። ማንኛውንም ጉዳይ ቀለል አድርጎ ያየዋል። ይህ ሰው እጅግ በላል ሊሆን ይችላል። አለያ ደግሞ አሮሞ አይደለም። ምክንያቱም ያለል የአኖሌ ማስታወሻ «... አሮሞ የሆነ ሰው ሁሉ በሚደድባቸው ርእሰ ጉዳዮች አርሶ ተረጋግቶ ይናገራል።»

እኩላ ቀን ሊሆን ምንም አልቀረውም ...

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ ወደ ማጠናቀቁ ተቃረበች። ትንፋሽዋ መቆራረጥ ጀመረ። አኖሌ አባባሉ ከረብታ ላይ በሀየሉም አርአያ በተከበበባት ደቂቃ በቀጥታ ለርስዋ ነበር የሚፀፍላት ...

ሀዊ ልሰናበትሽ ነው። ለመሰዋትም ወስኜያለሁ። ሄለኩ፣ ተረኞች ያንክብባሉ። እዚህ መሆኔን እንዴት ደረሰብት? አይዘቅ ሀወኒ። አንቺን አልጠረጥርሽም። የአላማ ልዩነት ቢኖረንም እንኩዋ ሞቱን እንደማትፈልገው አውቃለሁ። ልብሽን አውቀዋለሁ። ልቦቻችን ተመሳሳይ ዜማ አላቸው። ሀዊ ልሰናበትሽ።

አላማዬ ግቡን አልመታም። የኔ ጉዞ እያለቀ ይመስላል። ርግጥ ነው ትግሉ ይቀጥላል። የአሮሞ ልጆች እውነተኛዋን ነፃነት እስኪጨብጡ ይታገላሉ። ለትግሉ መጠንሰሻ የሰበሰቡትን ገንዘብ አብረውኝ የነበሩት ይዘውት ጠፉ። ባዶዬን ነኝ። ሁለት ይማኝ ወዳጆቹ ብቻ ናቸው አብረውኝ ያሉት ...

ይህና ሁኝ ሀውኒ ...

የምናዘዘው ብዙ ነገር የለም። ያንቺ የልብ ወዳጅ ሆሎም አሁን አንድ ገበሬ ልኩ 'እጅህን ስጥ' አለች። 'ሌላ አማራጭ የለህም' አለች። እንደ አላማ ቢስ ሰው አለያም እንደ ተራ ዘራፊ ቆጥሮኛል ማለት ነው። ያሳዝናል። ብቻዬን ተዋግቼ ስለዋ ግን ማንነቴን ይገነዘብ ይሆናል። ይህንኑ ልኬበታለሁ። እጅን ታስሬ ወህኒ የምጣል ሰው አይደለሁም። ለቡርታ ወገኖቼም ሆነ ለአርሞ ህዝብ አርአያ መሆን እሻለሁ።

... ሀውኒ የኔ ፍቅር ... ቻው!

ሁሉም ነገር እያበቃ ነው።

ሆሎም ሁለተኛውን መልእክት ደግሞ ላከ። አብርሀ ፀሎት መጣ። 'እጅህን ስጥ' አለች አብርሀ። ህይወቴን በማትረፍ ውለታ ሊመልስ አለበት። የሚቆነጥጥ ምላሽ ሰጠሁት። ሲጋራውን በንዴት እየማገ ተመለሰ። በፈገግታ ሸኝሁት። መሆን የነበረበት ይኸው ነው። ሆኖአልም።

በነገራችን ላይ ይህ ኩረብታ ለምን አባባኩ እንደተባለ ታውቋለ? አላማው የምኒልክ ጦር የአርሲውን አባባኩ የከበባቸው እዚህ ኩረብታ ላይ ነበር። ሆሎም ዛሬ እንደፈፀመው የምኒልክ ጦር ፊትለውራሪ 'እጅህን ስጥ ተከበህል' የሚል መልእክት ለአባባኩ ሰደዱ። አባባኩ ምን እንደመለሰ ታስታውሽ የለ? 'እላወቃችሁም እንጂ የተከበባችሁት እናንተ ናችሁ። የአሮሞ ህዝብ ከበአችሁዋል' ሲሉ መለሱ።

እነሆ ታሪክ ራስዋን ደገመች።

ምን ቀረኝ የኔ ውብ?

አዎን አንቺኩ ውብ ነሽ። አንቺን የመሰለ ማን አለ? ለኔ ማንም የለ። ልስናበትሽ ነው። እንደ ግል ወዳጅሽ በምትቆጥረው ሰው ትእዛዝ በመገደሌ የተምታታ ስሜት ውስጥ አትግቢ። እንደ ተራ አጋጣሚ ቁጠሪው። አዲሶቹ ነፍጦች ከምኒልክ ዘመን ነፍጦች በአንድ ነጥብ እንደሚሻሉ ግን ልገልፅልሽ አፈልጋለሁ። ይህም የዘመናችን ነፍጦች የከበቡትን ሰው ከመገደላቸው በፊት ሁለት ጊዜ ያስጠነቅቁታል። ቀልድ ነው። መራራ ቀልድ ...

በቡርታ ደን ውስጥ የአንዲት ወጣት ሴት የመንሰቅሰቅ ድምፅ ተሰማ። ግንባርዋን ጉልበቶቿ ላይ ደፍታለች። ሰውነትዋ እየተንቀጠቀጠ ታነባለች። እንባዋ ማቁዋረጫ ያለው አይመስለም ...

ድህረ - ታሪክ

... ቀይ ባህር አፋፍ ላይ ተቀምጧለሁ።

አጠገቤ ሀውኒ አለች። የምፅዋ መቀትና የዳህላክ ሆቴል መስተንግዶ ተስማምቶኛል። በዚህ ላይ ከምቹው የአካባቢ ሁኔታ ጋር የተዋህደው የሀውኒ ወግ ልዩ ሀሴት ፈጠረልኝ።

ሀውኒን ማዳመጥ አይሰለችም።

ረጅም ታሪክዋን ስታወጋኝ አንዳንዴ ስሜት ያሸንፋታል። እንባና ሳቅ። ሁለቱም ያምርባታል።

በምፅዋ ሁለት እጅግ ጣፋጭ ቀናት አሳለፍን...

ከምፅዋ ወደ አስመራ የመልስ ጉዞ ስናደርግ ሀውኒ አኖሌን በተመለከተ ጥቂት ነገሮች አጫወተችኝ።

አኖሌ አልሞተም። ከአባባኩ ኩረብታ ያለችግር ወጥቶ ኤርትራ መግባት ችሎአል። ግን ከአባባኩ ኩረብታ እንዴት ወጥቶ ኤርትራ መድረስ ቻለ? ሀየሉም የዓፈሉት ደብዳቤ ይዘትስ ምንድነው? ለመስማት እየጉዋጉዋሁ ነበር ይህን ጥያቄ ለሀውኒ ያቀረብኩት፤

ሀውኒ ፈገግ አለች፤

«ይገርምሀል! ይህንን እኔም እስካሁን አላውቅም። ስለጉዳዩ

ለአኖሉ አንቀጽላት ነበር። ከሀላውም ጋር አንድ የሚያገባባ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ብቻ ነው የነገረኝ። ደብዳቤውን ሊያሳየኝ ግን አልፈቀደም። አጥብቄ ስጠይቀው ያጣጥልብኛል። ሃፊ ጉዳዩ ነው፤ እርሺው ይለኛል።»

«እኔ በጠይቀው ይነገረኝ ይሆን ታዲያ?» ስለ በጥርጣሬ ጠየቅሁዋት።

«ሞጋር አይታወቅም» አለችኝ።

«አንቺ የአኖሉን በህይወት መኖር መቼ ለማሸ?» የሚል ጥያቄ አስነተልኩ።

«አሁን ... ከአንድ ወር በፊት ...» አለች።

«አውነት?»

«ቻገሩ ነበርኩ። ከመስኖ እርሻ ጋር በተያያዘ የጀመርኩትን ኩርስ አጠናቀቄ ወደ ሀገር ቤት ለመመለስ በተዘጋጀሁባት ደቂቃ ላይ ሀላውም ደውሎ ነገረኝ።»

«ምናለሽ?»

«አኖሉ በህይወት መኖሩንና አስመራ እንደሚገኝ ብቻ ነበረ የገለፀልኝ።»

«እንዲያ ሲልሽ ምን አልሽ?»

የሀወኒ ገፅታ ተለዋወጠ፤ ጉንጮችዋ ተማቲም መሰሉ።

«አንቀሳቅሱ!» አለች። አሁንም ቅንድቦችዋን እያርገበገበች «... ይህን የመሰሉ ነገሮችን በቀላሉ ማስተናገድ አልችልም። ስሜቱ ለእንባ ቅርብ ነው። በዚህ ላይ አኖሉ ለኔ ህይወት ልዩ ትርጉም ያለው ሰው ነው። ወንድሜም ፍቅረኛዬም ነው። አኖሉን በጣም እወደዋለሁ። በዚህ ምክንያት የአኖሉን በህይወት መኖር ስለማ የተሰማኝን ደስታ እንዴት ብዬ ልገልፅልሁ እችላለሁ? ሌሊቱን እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር አደረ። በነጋታው ቤጂንግን ለቅቄ አስመራ ገባሁ ...»

«የላውምና ክንፈ የአኖሉን አለመሞት የደበቁሽ ግን ለምን ይመስልሻል?»

«ሳውቅም። ምናልባት ይህን ጉዳይ የሚያውቀው ሀላውም

ብዙ ሊሆን ይችላል። ለነገሩ ለዚህ መልስ መስጠት ያለበት ሀላውም ነበር። ሀላውም ግን አሁን በህይወት የለም» ብላ ትክክል አለች። በዚያው ቅፅበት ሽፋሽፋቶችዋ ረጥበው ታዩ። ሰውነትዋን እንደማንቀጥቀጥ እያደረጋትም «... ምናልባት ሀላውም ጉዳዩን በምስጢር ለመያዝ የተገደደው የድርጅቱን መመሪያ ጥሶ የፈፀመው ድርጊት ሆኖ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ርግጠኛ ግን አይደለሁም ...»

* * *

በነገታው ሰንበት ስለነበር አኖሉን ለማግኘት ተሲያት ላይ ወደ መኖሪያ ቤቱ ሄደች። ሀወኒ ለር ከፍታ ስታስገባኝ፤

«ትናንት ሰላንተ ነገሬው ነበር። እምብዛም ደስተኛ አልሆነም። ሚያናገርህ አይመስለኝም። ቢሰድብህም ግን ቻለው። እጅጊውን ጠቅልሎ በጢ ሊያወርድብህም ይችላል። ምን ታደርገዋለህ?» አያለች ነበር ከአማረ ሳሉን ውስጥ ወስዳ ያሳረፈችኝ።

ዘገይቶ ነበር ወደኔ የመጣው። ከታች ግራጫ የቱታ ሱሪ፤ ከላይ ቤሽ ቀለም ያለው ተሽርት ለብሶ እምርበታል። ወዘ ፊቱ ላይ ተንጠፍጥፎአል። በርጋታ ሰላምታ አቅርቦልኝ ፊቱ ካለው ፎቱ ላይ ተቀመጠ። ሀወኒ ሆን ብላ ነው መሰል ብቅ ሳትል ቀረች።

«ልታናገረኝ መፈለግህን ሀወኒ ትናንት ነገራኛለች። ምንድነው ልትጠይቀኝ የፈለግኸው?» ሲል በቀጥታ ወደ ጉዳዩ ገባ።

ፍላጎቱን በእጭሩ አብራራሁ። ማንነቱን ካስተዋወቅሁ በሁዋላ ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዙ ታሪኮችን በመፅሀፍ መልክ የማዘጋጀት ፍላጎት እንዳደረብኝ ገለፅሁለት።

አኖሉ ሀሳቤን ፈጥኖ አጣጣለው። የቡርቃ ዝምታ የሚባል ታሪክ አለመኖሩንና ጊዜዬን በከንቱ እንዳላጠፋ መከረኝ።

እኔ ግን በአቁዋሜ ፀናሁ። ሌላው ቀርቶ በእርሴ የተቀሰቀሰው አመፅ ያደረሰው ውድመት ብቻውን እንኩዋ ከአምስት ያላነሰ ትላልቅ ጥራዝ መፅሀፍ ሊወጣው እንደሚችል ጠበቅ አድርጌ ተናገርሁ።

ቆይቶ አሳቤ መልካም መሆኑን አመነበት። ዳሩ ግን ምንም እይነት መረጃ ሊሰጠኝ ፈቃደኛ እንዳማይሆን ገልጾ ይቅርታ ጠየቀኝ። ፈጥኖ ሊያሰናብተኝ በመፈለጉም ቀድሞኝ ከመቀመጫው ተነሳ፤

በዚህ ጊዜ ከጋዜጠኝነት ሙያ የቀሰምኩትን ልምዴን መጠቀም ተገደድሁ። እኔም ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ፤

«በትተባበረኝ እንኩዋ ደግ ነበር» ስል ጀመርኩ «ከአባባኩ ከራሳታ በሰላም መውጣት በቻልክበት ምክንያት ላይ መረጃ ያለው በአንተና በህየሱም መካከል ብቻ ነው። ህየሱም አሁን በሀይወት የለም። አንተ ፈቃደኛ ካልሆንክ የግድ በአሉባልታ ደረጃ የሚታወቀውን መረጃ መጠቀም ሊኖርብኝ ነው» አልኩት።

አኖሌ «ምንድነው በአሉባልታ የሰማኸው?» ብሎ ግንባሩን ጨምረድ አደረገ።

ጥያቄውን ያልሰማሁ መስዬ ልሰናበተው እጀን ዘረጋሁ።

«ቆይ!» አለኝ።

እንደቆምን ተፋጠጥን።

«በአሉባልታ የሰማኸው ምንድነው?»

«ላንተ ምን ያደርግልህል?» አልኩት።

«ማወቅ አፈልጋለሁ!»

ነገርኩት። በዚያው ቅፅበት የመጣልኝ ፈጠራ ነበር፤

«እኔ የሰማሁት ከህየሱም ጋር በገንዘብ መደራደራችሁን ነው።»

«የምን ገንዘብ?»

«አባባኩ ከራሳታ ላይ የሸሸገኸውን እንደ ሚሊዮን ተኩል ብር ህየሱም ወስዶ አንተን እንደሰቀቀህ በስፋት ተወርቶአል።»

አኖሌ በድንገተኛ ቁጣ ሳለኩን አናጋው፤

«ቅጥፈት ነው!» ሲል ጮኸ «...የወሬ ልማድ ያላቸው ነፍጠኞች የሚያወፍት ባዶ ወሬ! ውሾች! እኔ አኖሌ በዚህ አልቃማም! ከህየሱም ጋር ያሻውን ያህል የአላማ ልዩነት ቢኖረንም ህየሱም የዚህ አይነት ሰው አለመሆኑን ግን እመስክርለሁ። ነፍጠኞችን ጭራ ያስቆሰፈውን የጀግና ስም ችሽኪሶች ጠላሽት ሊቀበሉት ከቶ አይቻላቸውም። የደናቁርት ወሬ ነው። አንተም የነርሱ አጩብጫቢ ትመስለኛለሁ...» ብሎ በንጄት ሊጠፍ፤ በደቅርታ መልክ እንገቱን ደፍቼ፤

«ላስቀይምህ ፈልጌ እንኩዋ አልነበረም» ብዬ ከሳለኩ ለመፀ ጣት ፊቱን አዞርኩ፤

«ቆይ!» አለኝ።

ቆየሁ። የጋዜጠኝነት ልምዴን አመሰግንኩት።

«ይሁን የበሰበሰ ዝቃጭ አሉባልታ ተሸክመህ እንድትዞር አልፈቅድልህም።»

መላቅ ቢያምረኝም እንደምንም ቻልኩት።

«ቁጭበል» አለኝ።

ቁጭ አልኩ። እሱም ወንበር ያዘ።

«ማነበር? ስምህ?» ሲል ጠየቀኝ።

ነገርኩት።

«ጂን ይሻልህል ዊስኪ?»

ጂን መረጥሁ። ተነስቶ ወደ ጉዋዳ ገባ። በእንድ ደቂቃ ውስጥ ሁለት ብርጭቆ፤ ጉርደን ጂን ጠርመሰ፤ ከበረዶ ማስቀመጫ እቃ ጋር ይዞ ተመለሰ፤

«ለመሆኑ አማራ ነህ ትግሬ? ወይስ ኦሮሞ?» ሲል ጠየቀኝ ጂኑን እየቀዳ። ምላሽ ከመስጠቴ በፊትም «ስምህ እንኩዋ የኦሮሞ አይደለም። ለነገሩ ኦሮሞዎች በነፍጠኛው እየተቀጠቀጡ ስማቸውን ሲለውጡ ስለኖሩ ኦሮሞን በስሙ መለየት አይቻልም።» እያለ ፊዝ ፈገግታ ያሳየኝ ጀመር። የጥያቄው ምክንያት ባይገባኝም በአጋ ባሚ የሰስቱም ብሄሮች አባል አለመሆኔን ገለፅኩለት።

«ጀግነዋ» ሲል ጀመረ «... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ ዞር ዞር ሶስቱን ብሄሮች የሚነካ በመሆኑ ከሶስቱ ብሄሮች ውጪ ያሉ ፀሀፊዎች በሰሩት ተመራጭ ይሆናል» ብሎ ሲጋራ ለኩል።

«ግንክ ሙያውን የሚያክብር ማንኛውም ሰው ሚዛናዊ ስራ ሊሰራ ይችላል» አልኩት።

«አይምስልህ» ሲል ተቃወመኝ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው እውነት አድርጎ ነው ስለነፍጠኛ ሚዛናዊ ሀሳብ ሊያሰናር የሚችለው? ታሪኩን በትክክል ያወቀ ኦሮሞ የምንጊዜን ሀውልት ላለማየት ሲል ጊዮርጊስን

እንደግደረግጥ ታውቃለህ? ያቃጥለዋል! በገዛ መሬቱ ላይ የተቀላለውን ያን አሳማ መሰል ጭራቅ አይቶ ስሜቱ የማይነክ አሮጥ በድን ነው፤ አሊያም ታሪኩን አያውቅም። ወይ ደግሞ አሮጥነት አይሰማውም ...»

አኖሌ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጂኑን ደጋገመ። ስሜታዊነቱ ገደብ የለውም። ሲናገር ደምስሮቹ ይቆማሉ። ትንፋሹ ይቆራረጣል። አልህ ያትከነክዋል። በዚህ ስሜት እንዴት ረጅም ጊዜ በህይወት መኖር ይቻላል? አሳስበኝ።

«ከኔ የምትፈልገውን አጠር አድርገህ ንገረኝ» አለ አኖሌ፤ ሲጋራውን መተርኩሻው ላይ እየተረከሰ፤

«በመጨረሻዎቹ ሰአታት ሆሎም ደብዳቤ ፅፎልህል። የደብዳቤውን ይዘት ማወቅ አፈልጋለሁ» ስል ጠየቅሁት።

አኖሌ በተረጋጋ መንፈስ በገምታ ጥቂት ቆየ - ለደቂቃ ያህል። ከዚያም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ተነስቶ ወደጉዋዳ ገባ። ሶስት ደቂቃ ያህል ቆይቶ ሲመለስ ነጭ ፖስታ በእጁ ይዞ ነበር። ልቤ መንጠር ጀመረኝ። ተመልሶ ከተቀመጠ በሁዋላ ጥቂት የወረቀት ቅጠሎች ከፖስታው ውስጥ አወጣ። አይኖቼ ተጉልገለው ወረቀቶቹ ላይ አረፉ። የሆሎም ደብዳቤ መሆኑን ልቤ ነገረኝ።

ምን ብሎ ይሆን የፃፈለት? ምን ሊለው ይችላል? ምን? አኩ ምን?

«አንብበው! ለጥያቄህ ምላሽ ታገኛለህ» ብሎ የመጀመሪያዋን የወረቀት ቅጠል አቀበለኝ።

የተንጋደዱ ፊደሎች! የሆሎም የእጅ ፅሁፍ! በዚያች ቀን ምንት ሆሎም ሄሊክኝተር ውስጥ ሆኖ የፃፈው!

በጉጉት ማንበብ ጀመርኩ፤

«ውድ ወንድሜ አኖሌ ...

ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ሰው ሆሎም አርአያ እባላለሁ። የወሬ ወሬ ሰለኔ ሰምተህ ይሆናል - ከህወኔ። አንተን የከበበውን ሀያል የምመራው እኔ ነኝ። ሁለት ጊዜ እጅህን ትሰጥ ዘንድ ላተረክሃለህ ተገቢ ጥያቄ የሰጠኸው ምላሽ ተዋግተህ ለመሰዋት

መወሰንህን ነው።

«እመነኝ አኖሌ አከብርሃለሁ። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለውን ሰው ማክበር ተገቢ ነው። ለአላማው የሚለዋ ደግሞ ጀግና ነው። በመሆኑም አንተ ጀግና ነህ። እጅህን ላለማስጠት መወሰንህም ከአላማህ አኩዋያ ተገቢ ሊሆን ይችላል። መሰዋትህም የማይቀር እየሆነ ነው። ምክንያቱም ኩረብታዋ በኢህአዴግ ታጋዮች ታጥራለች። ማለዳ ላይ የተኩስ ልውውጥ ይጀመራል። አንተ በቂ ሀይልና ልምድ ስለሌለህ ትሸነፍህ ሁላችሁም ታልቃላችሁ። ያንተ ታሪክም በዚሁ ይደመደማል። ይህን ደብዳቤ የፃፍኩት ይህ ሁኔታ እንዳይከሰት አንድ ጥያቄ ላቀርብልህ ነው። መሞት የለብህም ብዬ ከልብ አምናለሁ። ለዚህ ደግሞ አንድ አብይ ምክንያት አለኝ። ጥያቄዬን! በቅንነት እንደምታየው! እንደምታከብረው! እንደምትቀበለው ጭምር አምናለሁ»

የመጀመሪያውን ገፅ በመጨረሱ ቀና አልኩ። ሁለተኛውን ገፅ ያቀብለኝ ዘንድ በችሎላ እጆቼን ወደ አኖሌ ዘረጋሁ።

ያልጠበቅሁት ዱብ እዳ!

አኖሌ ቀሪዎቼን ወረቀቶች አጣጥፎ ፖስታው ውስጥ ከቶ ጂኑን እያከታተለ መቀንደቡን ተያይዞታል! ቆሌዬ ነው የተገፈፈው! ጤነኛ አልመስልህ አለኝ!

«ቀሪውን ስጠኝ እንጂ?» አልኩት።

«መጀመሪያ ገምት» አለኝ።

«ምነን?»

«ሆሎም የኔን መሞት ያልፈለገበት ምክንያት ምን ይመስልህል? ሆሎም ያቀረበው ምክንያት በወቅቱ እኔን ያሳመነ መሆኑን ሳትዘነጋ አስብና ገምት» አለኝ።

ከባድ ጥያቄ!

ጥቂት አሰብኩ። አልቻልኩም። ለመገላገል ያህል ግን አፈላይ የመጡልኝን ሁለት ምክንያቶች እንደዋዛ ጣል አደረግሁ፤

«ምናልባት ለሀወኒና ላንተ ግንኙነት ሲል ሊሆን ይችላል። ሆሎም በባህሪው ሩህሩህ ስለሆነ ሰብአዊ ስሜቱ አሸንፎት ቢያደርገው

አይገርመኝም። ወይ ደግሞ እንተ ለአብርሃ ፀሎት የዋልክለትን ውለታ አይቶ ለአብርሃ ፀሎት ሲል ፊልሞትም ሊሆን ይችላል። ይህ ቢሆን ...»

ተናገረ እንደጨርሰም እድል አልሰጠኝ፤

«...እንዲህ ያለኸው እንከፍ ኖረህላ» ሲል በጩኸት አስበረገገኝ። አያይዞም ወረደብኝ፤ «... ለመሆኑ ጋዜጠኛና ደራሲ ነኝ እያልክ ስትደሰኩርብኝ ያረፈድከው ይቼኑ የጫጩት አስተሳሰብ ይዘህ ኖሮአል? ወደስነፅሁፍ አለም የጉተተህ የህንድ ፊልም ኖሮአላ! እነ አሚታኦብ... እነሻሺ ካፑር፤ እነራጂ ካፑር፤ እነ ቂሎ ካፑር የሚሰሩትን ተረት ግማሽ ጭንቅላትህ ውስጥ ሰግስገህ ኖሮአላ የቦርቃን ዝምታ ልትፅፍ የተነሳኸው። የኛ ደራሲ! ... የቦርቃ ዝምታ ታሪክ የመቶ አመት የሰቆቃ ታሪክ መሆኑን አታውቅም? ለመሆኑ ሀያሎችም እንዲያ ነው የምታየው? እኔንስ እንዲያው እንዴት ብትገምተኝ ነው?»

ደግነቱ ሀወኒ ከጉዋዳ ወጥታ ተቀላቅላን ነበርና እየተያየን መላቅ ሆነ። የተናገራቸውን አላፊ ቃላት ከጉርደን ጂኑ ጋር አያያዝኩለት።

«መገመት እኩ ከብደኝ ነው» አልኩት።

«አስብና ገምት» ሲል አስገደደኝ።

ጥቂት አሰበኩና ገመትኩ፤

«ምናልባት ያንተ መሞት በቦርቃ አካባቢ ተነስቶ የነበረውን ግጭት እንደገና ይቀስቅስዋል ብሎ ሰግቶ ይሆን?»

«አይደለም» አለ «...ሀያሎችም እንዲያ ሊያስብ አይችልም። ወያኔ ድል እያደረገ ወደአማራው ክልል ሲገባ በተለይ የከተማው ሀዝብ የኤርትራና የትግራይ ታጋዮችን እየተቃወመ ዳላና ድንጋይ አቅምሶአቸው የለም እንዴ? ሀወኒ ስለዚህ ጉዳይ ነግራኛለች። ይህን መሰል ልምድ ያለው ሰው የግለሰብ ሞት ሀዝብን ያነሳሳብኛል ብሎ እንዴት ያስባል? ሀዝብም ቢሆን በምክንያት እንጂ በግለሰቦች ሞት ሊያምፅ አይችልም። ይልቅ ሌላ ገምት...»

«አልቻልኩም» አልኩት።

በርግጥም አልቻልኩም ነበር።

«ሞክር።»

«ፍፁም አልችልም።»

«አንድ እድል ልስጥህ?»

«ምናልባት ለሚኒስትርነት ሊያጭህ ፈልጎ ይሆን?»

ፈገግ አለና ቀሪዎቼን የወረቀት ቅጠሎች አቀበለኝ። በጉጉት ማንበቤን ተያያዝኩት፤

«... ለጥቂት አመታት ብቻ ሀይወትህን እንድታቆይት የምፈልገው ሀወሀት በእርሞ ሀዝብ ላይ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለው በገዛ አይንህ እንድታይ ስለምፈልግ ነው። እንተ ግን ከጃርባ ሌላ የተደበቀ ፍላጎት ያለን ይመስልሃል።

ስማኝ አናሌ ...

እኛ ከትግራይ የተነሳነው ታጋዮች ከደርግ ጋር ባደረግናቸው መራራ ውጊያዎች ሁሉ ድል ተጉናፅፈናል። ከድል በሁዋላ ስሜታችን ምን የሚሆን ይምስልሃል? ፈሽታ? ፈንጠዝያ? ጉዋይላ? አይምስልህ? ተደብቀን እናነባለን። ምክንያቱም እያንዳንድዋን ድል የምናገኛት የጉዋደኞቻችንን ሀይወት ከፍለን ነበር። ያጠሁዋቸውን ጉዋደኞቹን ስም ልዘርዘርለሁ? ማርታ - ዶክተር አታክልቲ - ስሁል - ነጋሽ ሸሪፎ - ሙሴ - ብርሀነ መስቀል - አልማዝ አለሙ - መብራት - ምህረት - ዋልታ - ፀሀዩ - ሸዊት - በሀበሎም - ተስፋይ ኪነት - ኩህለን - አብርሃ ማንጃስ ... ልቀጥልልህ? ግን የእርባ አምስት ሺህ ጉዋደኞቹን ስም እንዴት አድርጌ በዚህ አጭር ደብዳቤ መዘርዘር ይቻለኛል? ታዲያ ሙሴ አስረክብን የሄደው አደራ ምን ይመስልሃል? አህፈርም ለትግራይ ሀይወቱን በግንባር ቀደምትነት ለምን ሰጠ? አህፈርምና ሙሴ እርባ ሺህ የትግራይ ምድር ወንድምና እህቶቻችንን ከሰዋችሁ በሁዋላ የእርሚያን ቡና ጫኑ የሚል አደራ ያል አስረክበውን ያለፉ ይመስልሃል? ሀያሎችም አሁን እኔን የወንድሞቻቸውን ሀይወት ወደ ርካሽ ሚዛን አውርደው ይደራደሩበታል ብለህ ትገምታለህ?

እውነታውን በጥሞና ታሰላሰለው ዘንድ እጋብዝሃለሁ። እንደኔ ያለ እድሜውን ሙሉ በጦርነት ያሳለፈ ሰው ስድሳ ልምድ ያላቸው ታጋዮችን ይዞ ከአስር የማይበልጡ እርሞዎችን በከበበባት ደቂቃ ምን ሊያስብ ይችላል ብለህ ገመትክ?

ቀረርቶ? ንቀት?

ሀየሎምም ሆነ ሀወሀት - አህአዴግ ሰዎችን ንቀው አያውቁም። አህአዴግ ሰዎችን ከሚንቅ ቢደረማመስና ቢበተን ይሻለዋል። ሰዎችን መናቅ የጀመርን ቀን ወደ መቃብራችን የምናደርገውን ጉዞ እንደምናጣድፍ ይለማኛል። ምክንያቱም አህአዴግ ለድርጅቱ ቀና ጉዞና አላማ ሲሉ ሀይወታቸውን በክፈሉ ግለሰቦች አጥንትና ደም የተገነባ ድርጅት እንጂ በሀብታሞች መኖሩ የቆመ የጡብ ህንፃ አይደለም።

ሙሴ ላለመግደል ሲል የተሰዋ መሪያችን ነው። የሙሴ መንፈስ እኛ ውስጥ አለ። ባለፉት ዘመናት ሁሉ ላለመግደል ስንል ተሰውተናል። ታሪክ ራሱን አልደገመም አኖሌ። በዚህ ሰአት የአባባሉን ከራብታ የከበበው የምኒልክ ጦር አይደለም። እዚህ አባባሉ ከራብታ ስር ያለነው ታጋዮች የሀዘብ ልጆች ነን። ነፃነት የጠማን - የታመቀ የእንባ ውቅያኖስ ደማችን ውስጥ ተቀላቅሎ የሚያስጨንቀን ታጋዮች ነን። ደም ሲፈስ ማየት የማንሻ፤ የሰው ልጆችን ደስታ ለማየት የምንገዋገጥ ታጋዮች ነን። የወጣትነት ጊዜያችንን በመከራ ያሳለፍን፤ እኒያን የፈንጠዝያ የእድሜ ጊዜያት ለአንዲት ሰከንድ እንኩዋ ሳንመለከት በመራራ ትግል ውስጥ ያለፍን ሰዎች ነን ...

በጥምና ሰማኝ አኖሌ

ዋቢሸበሌ ሆቱል ከሀወኒ ጋር ታውጉ የነበረውን የኛ የመረጃ ሰዎች ቀርፀውታል። ለሀወኒ ስልክ ከደወልክላት አለት ጀምሮ በቱሌፎኑ አማካይነት ቱላህን በማግኘታችን ለአንዲት ደቂቃ እንኩዋ ከአይናችን አልራቅህም ነበር። በሆነው ጊዜ እንድትያዝ ማድረግ ይቻል ነበር። ከጀርባህ ያለውን ግን ማወቅ ፈለግን። በማን እንደምትደገፍ የማወቅ ጉጉት ነበረን። በመጨረሻ ከጀርባህ ያለውን ደረስንበት። ማን ይመስልህል? ማንም የለም። ብቻህን ነበርክ። በርግጥ በነፍጠኛው ላይ ያለህ ገደብ የሌለው ጥላቻ አብሮህ ነበር። ለእርሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም ልብህ ላይ እየነደደ ያስጨንቅህ ነበር። ድብቅ አጀንዳ አላችሁ የምትሉን ሰዎች ይህን በዝርዝር እናውቃለን።

በዚህ ጊዜ የተሰማኝን ልንገርህ? ጉዋጉዋሁ። የአንተ አይነት ቅን ሰዎች ህዝባቸውን የሚያገለግሉበት እድል ይፈጠር ዘንድ

ተመኘሁ። በነገራችን ላይ ሀወኒን እወዳለሁ። ትመሳለላችሁ። እስከዋም በእርሞነትዋ ትኩራለች። የምወዳት በዚህ ባህርይዋ ነው። በማንነታቸው የሚኩሩ ሰዎችን አጥብቄ እወዳለሁ። ጀግኖች እነርሱ ናቸው። በማንነት መከራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት እንዳልሆነ እንድትረዳልኝ እሻለሁ። እዚህ ዝርዝር ውስጥ መግባት አልሻም። ይህን ደብዳቤ የምዕናልህ ለአህአዴግ አባልነት ልመልምልህ አይደለም። ስለሀወሀት ያለህን የተሳሳተ አመለካከት ታርም ዘንድ አጥብቄ እመኛለሁ። ማረም የምትችለው ግን በሀይወት ካለህ ብቻ ነው። ስለዚህ ለጥቂት ጊዜያት ሀይወትህን ለማቆየት ቃል ግባልኝ። በተቀረ ይህን ቃል ሙሉ በሙሉ እመነው። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለህ ሰው ስለሆንክ ነው ግልፅ ሆኜ የፃፍኩልሁ። ጥያቄዬን ከተቀበልከው ከሌሊቱ ስድስት ሰአት ሲል አምስት ጥይቶችን በተከታታይ ወደሰማይ ተኩስ። ከዚያም ከከራብታዋ በስተቀኝ በኩል ባለው ገደላማ ሽጥ በኩል ባትራ እያበራህ ከነተከታዮችህ ውረድ። በወንጀለኛነት ስለተመዘገብክ እዚህ ሀገር ለጊዜው ህጋዊ ሆነህ መኖር አትችልምና ለጊዜው ወደፈቀድከው አካባቢ ሂድ። ምናልባትም ኤርትራ ... የኛን አላማ ከተረዳህ አንድ ቀን ወደ ሀገርህ ትመላለህ።

ውድ አኖሌ ...

እኩለሌሊት ላይ አምስት ጥይት በተከታታይ ካልተተኩስ ግን አላመንክኝም፤ እሊያም ጥያቄዬን አልተቀበልክም ማለት ስለሚሆን ማለዳ ላይ ታጋዮች ሳይወዱ ይተኩሱብህል። ተኩሱም ፍትሀዊ ይሆናል።»

ጨርሼ ቀና ስል ከአፋ በሚንበሰለሰው የሲጋራ ጢስ ውስጥ አተኩር እያየኝ ነበር፤

«ደብዳቤው አሳመነህ?» አልኩት።

«የለም» አለ አኖሌ «... የማመንና ያለማመን ጉዳይ ሳይሆን የሀየሎምን ጥያቄ ተቀበልኩት። እነዚህ ሰዎች በርግጥ ዴሞክራት ከሆኑ የሚፈፀሙትን ለማየት ወሰንክ። ኤርትራ ከመጣሁ በሁዋላ የወያኔን የፖለቲካ አካሄድ በጥንቃቄ ተከታተልኩት። ባጭሩ የተረዳሁት እውነት ቢኖር ሀየሎም ቅንና ጀግና እንጂ ከፖለቲካው መሪዎች አንዱ አለመሆኑን ነው።»

«እንዴት?» ስል ጠየቅሁት።

«አንድ ሀቅ ልንገርህ?» አለ አኖሌ ጣቱን ወደኔ ቀስሮ «...ሀየሎም

ይህን ደብዳቤ የፃፈው ከልቡ ነው። እንዳልኩህ ሆኖም ጀግና ነው። ፖለቲከኛ ግን አይደለም። የወያኔ የፖለቲካ ሞተሮች እንደ ሆኑም አያስቡም። በመቆየት የተገነዘብኩት ሀቅ ይህንን ነው። ይህ ደብዳቤ የሆኑትን ልብ እንጂ ህመህትን አይወክልም። የሀሰት ትልቁ ችግርም ይህን መገንዘብ አለመቻል ነው። የወያኔን የፖለቲካ ስውር ጉዞ ከሆኑም ልብ ጋር አየቀላቀሉት ነው። መምታታት ውስጥ የገባችው። እኔ እንደማምነው በሆኑም ይመሩ የነበሩት የእኒያ ቅን ጀግኖች ዘመን አልፎአል። የእነርሱ ህልምና እምነት በዛሬው የፖለቲካ መድረክ ውስጥ የለም። የዚህ አባባሌ ስነ አመክኖአዊ ትርጉም ይገባችሁታል?» ሲል እኔና ሀሰትን በየተራ እያቃኝ ጠየቀን።

መልስ አልሰጠነውም። ተያይተን ዝም አልን። ቀጠለ አኖሌ፤

«ይኸው ነው ወዳጆቹ። የሆኑም ደብዳቤ መሳጭ ተረት ብቻ ነው - ልክ እንደ ቡርታ ዝምታ። የኦሮሞ ህዝብ ገና ነፃነቱን ባለማግኘቱ፤ በስውር ቅኝ አገዛዝ ስር በመውደቁ በቀጣይ በራሱ መንገድ መታገሉን መቀጠል አለበት። የጆርጅ ኦርዌልን Animal Farm በገሀዱ አለም ለማየት መብቃቱ በእጅጉ ይደንቀኛል። ኦርዌል ነቢይ ነበር። አንድ ሌላ ሀቅ ደሞ ልንገራችሁ፤ ወደፊት የኦሮሞ ህዝብ መራራ መስዋዕትነት ከፍሎ ህዝቡን በጁ ማስገባቱ አይቀርም። በዚያን ጊዜ ግን የኦሮሞ ህዝብ ስጴጥ አደገኛ ነው የሚሆነው። ከባድ የብል ነጠባል ሊለኩለም ይችላል። ኢትዮጵያውያን ይህ እንዳይፈፀም የሚሹ ከሆነ ከወዳሁ ሊያስቡበት ይገባል። ያ ቀን ከመምጣቱ በፊት በሰላማዊ መንገድ መሉ መብቶቻችን ይከበሩልን ዘንድ እንሻለን።»

አኖሌን ከመሰናበቱ በፊት እንዳንድ ጥቃትን ጥያቄዎችን አቀረብኩለት፤

«ምዕዋ ለሁለት ቀናት ያህል ከሀሰት ጋር ባደረግሁት ቆይታ የእለት ንጠመኝ መመዝገቢያ ማስታወሻ ደብተርህን አውሳኝ እንብዔው ነበር። በጣም ማራኪ ነው። ...» ስል ተንደረደርኩ። እያያዝኩናም ቀጠልኩ፤

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ የሰፈሩት እንዳንድ መረጃዎች ላዘጋጀው ላለብኩት መዕረፍ ጠቃሚ መሆኑን ሀሳብ ሊለጠኝ

ስለሚችሉ እንደጠቀምበት ብትፈቅድልኝ?» የሚል ልመና ቢጠይቅ አቀረብኩ።

አኖሌ ግን ጥያቄዬን ቀለል አድርጎ አየው፤ ትክክሉን በመስበቅና ከንፈሩን በመበልጠጥ መስማማቱን ገለፀልኝ። 'ተመሰገንን ብዬ ወደሌላ ጥያቄ ተሻገርኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ጂብሪል እና ጮማዬ ስለተባሉ ሰዎች አስፍረህል። አሁን የት እንዳሉ ታውቃለህ?»

አኖሌ ፈገግ አለ፤

«ጂብሪል አሊ ግሬይናስ ቫልድ ከምትባል የጀርመን ከተማ ነው ያለው። በኔ ጦስ አንድ አመት በመታሰሩ ይቅርታ ልጠይቀው ፍላጎት ነበረኝ። አልደረስኩበትም። ወያኔ አዲሳባ ሲገባ ከእስር መፈታቱንና በክረምቱ ወራት ወደ ጀርመን ለመሻገር መቻሉን ሰማሁ። የአስገራሚ ባህርይ ባለቤት ስለሆነው ጮማዬ ወሬ የሰማሁት ግን በቅርቡ እዚህ አስመራ ላይ ነው። ጮማዬ እድለኛ ነው። በጦርነቱ ከሞት አምልጦ አዲሳባ ቁራ በተባለ ሰፈር ስጋ ቤት ለመክፈት በቅቶአል» ብሎ በሳቅ ተንክተክተ። እኔም በሳቅ አጅብኩት። አኖሌ ከጮማዬ ጋር ያደረጋቸውን ወገኖች በማስታወሻ ደብተሩ ልቅም አድርጎ በማስፈሩ ይህን ልዩ ፍጥረት በቅርብ ለማወቅ ችዬ ነበር።

* * *

አኖሌን ተሰናብቼ ወጣሁ።

ሀሰት ጥቂት መንገድ ልትሸኘኝ ፈቃደኛ ሆነች።

በመንገድ ላይ ታዲያ አኖሌን አስመልክታ ጥቂት አወጋችኝ፤

«... አኖሌ አስቸጋሪ ሰው ነው» ስትል ነበር የጀመረችው። ደሞክራሲያዊና ኢኮኖሚያዊ መብቶች ያለ ክብርና ክራት ገደል ይገቡ የሚል ፈሊጥ አለው። የዚህ አባባል መንፈስ ከቶ አይገባኝም። እኛ ኦሮሞዎች ከኢትዮጵያውያን ጋር የተፈጠርን ኢትዮጵያውያን ነን። ያለፉት መንግስታት በደል አድርሰውብናል። ይህ ግልፅ ነው። ለዚያ በደል ማካካሻ የሚሆን የብል ይራፍ ልናጮህ ግን ከቶ አይገባም። በፍፁም! በዚህ እምነቱ አኖሌ አምርሮ ይወቅሰኛል። ሄስ እንጂ ህዝባዊ ታጋይ መሆን አትችይም ይለኛል። አኖሌ

ጥይት መጮህ የለበትም ከሚለው አጀንዳ በፊት ስለ ክብርና ክራት ያነሳል። እኔ ግን ስለ ሰላም መዘመር እሻለሁ። የህወሀት ሰዎችም ቢሆኑ አኖሌ በሚለው መልኩ ከቶ ሊታዩ አይችሉም። በፍፁም! እኛ እርሳችን ሰላማዊውን መድረክ ተጠቅመን የስልጣን ባለቤትነታችንን ማረጋገጥ ከቻልን ማንም እጃችንን ጠምዝዞ አጉብዳጅ ሊያደርገን አይችልም። በርግጥ ...» አለች ሀወኒ ትከዝ ብላ «... በርግጥ እነ ሰላሞን ዲሳለክ አሁንም ስልጣን ላይ ናቸው። አልተወቀሱም! አልተከሰሱም። ይልቁን እየተደላደሉ ነው። በመስና መዘፈቃቸው ይታወቃል። ከልካይ ግን የላቸውም። ይህ በእጅጉ ያሳስበኛል። ለአብነት ሰላሞን ዲሳለክ ፊንፊኔ ሆቴል ላይ እጅ ከፍ፡ንጅ እንዲያዝ ሁኔታዎችን አመቻችቼ ነበር። ሆኖም ከቀጠረዎችን ቀደም ብሎ ይህን መፈሰሚያን ማወቅ ቻለ። እንዴት? አልገባኝም። ይልቁን በመስና ስለመዘፈቁ በቂ መረጃ አለመገኘቱ ተገለፀልኝ። ይህን መሰል ሁኔታዎች ተስፋ አስቆራጭ ናቸው። ምናንገባኝ? እንድትል ያደርጉህል። 'ኢትዮጵያ የኔ ብቻ' አይደለችም! የሚሊዮኖች ናት። ምናንገባለን? የግል ሀይወቱን ብቻ ለምን አልመራም? ብዬ ከራሴ ጋር የምመዋገትበት ጊዜ ጥቂት አይደለም። የቡርቃ ገበሬዎች ሲታሰቡኝ ደግሞ ልቤ ላይ የቀጣና የአልህ አሳት ይነዳል። እኒያ ቅንና ምስኪን ገበሬዎች በኔን በአኖሌ ላይ የጣሉትን እምነትና ተስፋ ሳስብ ብቻዬን ተደብቄ በቁጭት ስቅለት ብዬ አለቅሳለሁ። በዚያች ደቂቃ ታዲያ የአኖሌ የአመፅ መንፈስ ይጋባብኛል። የእርሳችን ህዝብ እንደ ደራሽ ወንዝ ከየጉጂው ወጥቶ አገር ምድሩን በቁጣ ያናውጥ ዘንድ አመኛለሁ። ዳሩ ግን ይህ ሰሜቱ ዘላቂ አይደለም። መልሼ መታገስና መታገል እንዳለብኝ ራሴን በራሴ እመክራለሁ ...ዳሩ ግን እነርሱ ስልጣን ላይ አያሉ የእርሳችን ህዝብ የስልጣኑ ባለቤት ማድረግ ይቻላል? ለዚህ መልስ የለኝም። በእጅጉም ያሳስበኛል ... ጉደሉ ነገሮች ይታዩኛል ... መፍትሄው ታዲያ ምንድነው? አኖሌ እንደሚለው ጠመንጃ ማንሳት? በፍፁም! በፍፁም! ከንግዲህ ሌሎች ጉዞ ኢትዮጵያውያን መሞት የለባቸውም። በፍፁም ...»

ከምቢሽታቱ ላይ በዝምታ እየተጉዋዘን ነው። ሀወኒን ማዳመጥ አይለለችም። የሀወኒን ወግ መስማት በፀጥተኛ ገጠር ውስጥ ቀልብን መቆጣጠር የሚችል ዜማ እንደማዳመጥ ይቆጠራል። ሀወኒ ቀጠለች፤

«... በኢትዮጵያችን ውስጥ እርቅ እንደሚያስፈልግ

ይሰማሃል። እርሷም በእውነተኛ የእርሷ ልጆች እንድትመራ ምቹ ሁኔታዎች መፈጠር አለባቸው ብዬ አምናለሁ። በመላው አለም የተበተኑ የእርሷ ልጆች ወደ ለምለሚቱ አርሚያ እንዲመለሱ የተመዘገቡ ሁኔታ ሊፈጠርላቸው ይገባል። ከዚህ በሁዋላ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ወንድሞቻችን ጋር ተከባብረን መኖር እንችላለን። እኔ ስለ ነፍጠኞች እያንጉራጉርኩ ጊዜ ማባከን አልሻም። የነፍጠኛው ስርአት ሞቶ ተተብርሳል። አማሮች ጉዞ ወንድሞቻችንና እህቶቻችን ናቸው። አማሮች ጠንካራ ሰራተኞች! ደግና ጀግኖች ናቸው። አብረን ኖረናል። ወደፊትም አብረን መኖር እንችላለን። የእርሷ ህዝብ እንደ ጠላት የሚያየው ህዝብ የለውም።»

«ስማ ልንገርህ» ስትል ቀጠለች ሀወኒ ... «እኔ የታሪክ ሰው ነኝ። የመጀመሪያ መፅሀፌን በአማርኛ የመፃፍ እቅድ ነው ያለኝ። በእርምጃም እፅፋለሁ። የተዋህደ ስሜትና ስርአት ሊኖር እንደሚገባ አስባለሁ። ለህዝቦች ጥቅም የሚውል እንድነት ይኖረን ዘንድ ቅን መሆን አለብን። ስለጠመንጃ መርሳት መጀመር አለብን። ዋቢሸበሌ አባይና ዳቡስ ወንዞች እየባከኑ ነው። ወገኖቻቸውን እያገለገሉ አይደሉም። ቅን መሪዎችና ብርቱ ሰራተኛ ህዝብ መፍጠር ይጠበቅብናል። የኔ ራዕይ ይህን ይመስላል ...»

ባር አምፔሮ በረንዳ ላይ ተቀምጦን ቀጭን የአስመራ ሻይ አዘዘን። ቀዝቀዝ ያለው የአስመራ የምሽት አየር ምቹትን ያጉናፅፋል። ሀወኒ አጠገቤ አለች። ከርስዋ ጉን መሆን አይጠገብም። የበለለ እንጂሪ የመሰሉ ከንፈሮችዋን ከፈት አድርጋ በኒያ ቀልብ በሚነሱ አይኖችዋ ስታተኩር የምትዘምር ፅፌረዳ አበባ ነው የምትመስለው። እናም በዚህ ስሜትና መንፈስ ወጋችንን ቀጠልን፤

«አኖሌ አስመራ ይቆያል?» ስል ጠየቅሁዋት።

«ወደ ሀገሩ መመለስ አለበት» አለች ሀወኒ በቁርጠኝነት «የቡርቃ ሰዎች ይጠብቁታል። በርግጥ አኖሌ አሁን ቅዥት ላይ ነው። ከኢህአዴግ ጋር ጦርነት ለመግጠም ሌትና ቀን እየሰራ ይገኛል። ይህ እብደት ነው። ከኢህአዴግ ጋር በጋራ መስራት እንደሚቻል ላሳምነው እየሞከርኩ ነው ያለሁት። የትጥቅ ትግል የመጀመር ሀሳቡን አምርሬ እየተቃወምኩት ነው።»

«የተምታታ ስሜት ውስጥ መግባትሽ ግን አይካድም ...» አልኩዋት፤ እንደዋዘ።

ሀውኒ ትክዝ አለች።

«... ምን መሰለህ?» አለች ዘግየት ብላ «... እኔ ተስፋ አደርጋለሁ። አልቸኩልም። ለማመስገንም ሆነ ለመውቀስ አልቸኩልም። ለመቃወምም ለመደገፍም አልቸኩልም። እና ህልም አለኝ። የኦሮሚያ ልጆች በአንድ የዋርክ ዛፍ ስር መሰባሰብ የሚችሉበት ዕለት ይኖርታል። ከዚያም ባሻገር ኢትዮጵያዊነት እንዲጠነከርና እንዲያብብ ከልብ እመኛለሁ። ይህን ዕለት ዘወትር በተስፋ ነው የምጠብቀው። ይህ ምኞቱ እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት እየሆነ ሲሄድ ሳይ ግን ልቤ ይደማል ...»

ባር ኢምፔሮን ለቀን በዝግታ እርምጃ በአስመራ የዘምባባ ጥላዎች ስር ተጉዋዝን።

«ለላው ቁምነገር» አለች ሀውኒ አሻግራ እያስተዋለች «... ስለ ክብርና ኩራት ማሰብ ማቆም እንደሚገባን ይሰማኛል። ለክብርና ኩራት ሲባል አንድ ጠባቂ ደም እንኩዋ መፍለስ የለበትም ብዬ በጥብቅ አምናለሁ። ስማን ልንገርህ! ቢያንስ ከታሪክ መማር መቻል አለብን - ከጦርነት ታሪካችን። AN ANCHOR OF A SHIP IS ALWAYS AT SEA. BUT NEVER LEARNS TO SWIM የሚል የፈረንጆች አባባል አለ። እንደ ግዑዝ መልህቅ መሆን የለብንም። ምንድነው ክብርና ኩራት? ምድር እንደሁ ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም። ሚልዮኖችን እንደዋዛ ሸንታለች። እኔ እንደማምነው መፈጠራችን ትርጉም የሚኖረው ባለንበት ዘመን ለሀዘባችን የሚጠቅም ጥቂት ቁምነገር መስራት ከቻልን ብቻ ነው። ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ የሚሻ ትውልድ የለም ...»

ሀውኒን ተሰናበትኩዋት። እስመራን ጭምር። እና ወደ አዲሳባ የመልስ ጉዞ ጀመርኩ - አጭር የአየር ላይ ጉዞ።

* * *

እነሆ በአይሮፕላን መገደ ላይ ነኝ ...

ስለ ሀውኒ እያሰበኩ ነው።

«ምድር ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም ... ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ

የሚሻ ትውልድ የለም ...»

የሀውኒ ይህ የመጨረሻ አባባል ከአእምሮዬ አልጠፋ አለ። ደግሜ ደጋግሜ ... መልሼ መላልሼ አጠነጠንኩት። አባባሉ አንድ ግጥም አስታወሰኝ። አጭር ግጥም። በአንድ ወትት የአማራ ታጋዮች መሪ የነበረው ታምራት ላይኔ የቁዋጠራቸው ስንኞች፤

ሁሉም ያልፋል ...

ጉርፍም እንኩዋ ...

ዶፍ ዝናሙ ያጉረፈው።

ሄዶ ... ሄዶ -- ሄዶ ያልቃል ...

ፈሶ ... ፈሶ -- ፈሶ ይደርቃል።

ፀሀይቱም ... ፀሐይቱም እንኩዋ ...

ቀንን ሞቃ ... ሞቃ ሞቃ ትበርዳለች!

መሬት ፈትዋን ሰትነላቅ ... ሰትርቃት ትሸሸለች!

ይህንን እያዜሃኩ አዲሳባ ገባሁ። ማለጻ ነበር። በመንጋት ላይ ያለ የሰንበት ማለጻ። የምስራቅ ሰማይ ወለል ብሎ ታየኝ። እያለሁ። ይታየኛል። የሀሀይቱ መውጫ ይታየኛል። አስፈሪና ከባድ የተፈጥሮ የንጋት ቀለም ለማዘን አጅጉርጉሮታል። ጨፍጋጋ ማለጻ። ተስፋ ቢስ ንጋት። አዎን! ሰማዩ የአሀያ ሆኖ መስሎአል። የወደል አሀያ ሆኖ ...